

APR 19 1954

1954

APR 19 1954

БЕЛАРУСКАЯ
НАРОДНАЯ
ТВОРЧАСЦЬ

АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСКАЙ ССР
ІНСТЫТУТ МАСТАЎТВАЗНАЎСТВА, ЭТНАГРАФІІ І ФАЛЬКЛОРУ

**БЕЛАРУСКАЯ
НАРОДНАЯ
ТВОРЧАСЦЬ**

ВЫДАВЕЦТВА «НАВУКА І ТЭХНІКА» МІНСК 1974

АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСКАЙ ССР
ІНСТЫТУТ МАСТАЎТВАЗНАЎСТВА, ЭТНАГРАФІІ І ФАЛЬКЛОРУ

ЖШІЎШЫЯ
ШЕСНІ

ВЫДАВЕЦТВА «НАВУКА І ТЭХНІКА» МІНСК 1974

Рэдакцыйная калегія:
В. К. Бандарчык, М. Я. Грынблат,
К. П. Кабашнікаў, А. С. Фядосік,
В. І. Ялатаў

Уступны артыкул, укладанне,
сістэматызацыя тэкстаў і каментарыі
А. С. Ліса

Уступны артыкул, укладанне
і сістэмагізацыя напеваў
В. І. Ялатава

Ж 11 Жніўныя песні. Рэд. А. С. Фядосік. Мн., «Навука і тэхніка», 1974.

816 с. з нот. (АН БССР. Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору. Беларус. нар. творчасць). У перапл.

Том уключае зажынкавыя, уласна жніўныя і дажынкавыя песні. Сярод іх вылучаюцца песні з ярка выяўленай антыпрыгонніцкай тэматыкай. Прыводзяцца шматлікія запісы напеваў, многія з якіх адносяцца да тэкстаў, змешчаных у томе. Том суправаджаецца ўступнымі артыкуламі, навуковым каментарыем, геаграфічнымі паказальнікамі.— Літ. у падрадж. заўвагах.

0743-122
Ж $\frac{0743-122}{M316-74}$ 209-73

С(Бел)Ф

© Выдавецтва «Навука і тэхніка», 1974.

ЖНІЎНЫЯ ПЕСНІ

Сярод песень гаспадарчага календара — гэтай залатой скарбніцы беларускай народнапесеннай культуры — жніўным песням належыць асабліва значнае месца. Складаючы разам з купальскімі і пятроўскімі адзіны летні цыкл гадавога круга песень, яны ў адрозненне ад іншых відаў вытворча-абрадавай паэзіі найвыразней выявілі сувязь з працай, што дало падставу фалькларыстам (А. Рыпінскаму, а пазней А. Шлюбскаму і інш.) назваць жніўную песню рабочай песняй, песняй працы.

Жніўная песня была звязана з адным, самым адказным этапам у жыцці селяніна — са зборам ураджаю азімых. І хоць яе сувязь з абраднасцю не намнога меншая, чым у іншых відаў каляндарна-абрадавых цыклаў, не абрадавы, дакладней, не столькі абрадавы, колькі вытворчы, працоўны аспект вызначае спецыфіку жніўнай песні, робіць яе асабліва каштоўнай з пункту гледжання таго, як адлюстраваны ў ёй народнае жыццё, працоўны быт, перажыванні і ўяўленні даўніх беларусаў.

Не выпадковая жывая неаслабная ўвага да жніўнай беларускай паэзіі збіральнікаў і даследчыкаў фальклору, а таксама паэтаў, кампазітараў, мастакоў.

Першым аддаў належнае беларускай жніўнай песні, пачаў збіраць яе Зарыян Даленга-Хадакоўскі — фалькларыст і даследчык славянскіх культур¹.

У вядомым парызскім выданні А. Рыпінскага «Białoruś» ужо ёсць апісанне асноўных момантаў жніўнага абраду і пададзена некалькі ўзораў жніўнай песні².

У 30-я гады XIX ст. на Навагрудчыне і Міншчыне жніўныя песні запісвалі Ян Чачот, Рамуальд Падбярэзскі. Запісы Падбярэзскага не пабачылі свету. Трагічны лёс збіральніка перашкодзіў іх публікацыі. Аднак запісы не згінупі і нядаўна знойдзены ў Дзяржаўным гістарычным музеі ў Маскве ў архіве П. Бяссонава³. Жніўныя песні, запісаныя Чачотам, надру-

¹ Л. А. М а л а ш - А к с а м и т о в а. З. Даленга-Ходаковский (Адам Черноцкий) и его наследие. «Lud», 51, 1967.

² A l e k s a n d r R y p i ń s k i. Białoruś. Kilka słów o poezii prostego ludu... Paryż, 1840.

³ Цэнтральны Дзяржаўны гістарычны музей СССР, адзел пісьмовых крыніц, ф. 56 (неапрацаваны).

каваны ў беларускім дадатку да 4-га выпуску яго «Piosenek wieśniaczych» і ў 6-м выпуску гэтага ж выдання (14 тэкстаў) ⁴.

Яўстафій Тышкевіч у кнізе «Апісанне Барысаўскага павету» даў зама-
лёўку жніўных абрадаў і прывёў некалькі тэкстаў песень, у асноўным ужо
вядомых з выданняў Рыпінскага і Чачота ⁵.

Некалькі жніўных песень з Быхаўшчыны пададзена ў зборніку «Бела-
рускія народныя песні» Е. П. (1853).

У 1853 г. вельмі каштоўную публікацыю па жніўных абрадах і песнях
Міншчыны і Віцебшчыны зрабіў вядомы фалькларыст, этнограф і пісь-
меннік П. М. Шпілеўскі ⁶. У гэтым жа годзе ў ліку іншых народных
твораў 5 тэкстаў жніўных песень Дзісеншчыны надрукаваў С. П. Мі-
куцкі ⁷.

А. Кіркор у артыкуле «Этнаграфічны погляд на Віленскую губерню»
прывёў яшчэ некалькі новых тэкстаў жніўнай песні ⁸. Запісы жніўнай паэзіі
знайшлі месца і ў зборніках П. Гільтэбрандта і М. Дзмітрыева ⁹. Паадзін-
кавыя тэксты жніўных песень апублікавалі М. Рубяроўскі, П. Чубінскі,
А. Булгакаў, П. Авенарыус, Я. Карскі ¹⁰.

Кароткі нарыс жніва і жніўнага абраду па паўночна-заходніх белару-
скіх этнічных узмежках даў хтосьці І. К. ¹¹ Больш шырокае апісанне жніў-

---

⁴ Jan Czeczot. Piosnki wieśniacze z nad Niemna i Dzwiny z dołączeniem pierwotwornych w mowie słowiano-krewickiej. Wilno, 1844; Piosnki wieśniacze z nad Niemna i Dzwiny, niektóre przysłowia i idiotyzmy w mowie słowiano-krewickiej s postrzeżeniami nad nią uczynionemi. Wilno, 1846.

⁵ Eustachy Tyszkewicz. Opisanie powiatu Borysowskiego. Wilno, 1847.

⁶ П. Шпилевский. Обряды поселян Витебской и Минской губерний при уборке хлеба с полей. «Пантеон», т. 9, кн. 6. СПб, 1853.

⁷ Белорусские песни и загадки, записанные в Витебской губернии в имении Зябки Дриссенского уезда, сообщенные С. П. Микуцким. «Известия имп. Академии наук по отделению русского языка и словесности», т. 2. М., 1853.

⁸ Этнографический сборник, вып. III. СПб, 1858.

⁹ П. Гильтебрандт. Сборник памятников народного творчества в Северо-Западном крае. Вильна, 1866; М. Дмитриев. Собрание песен, сказок, обрядов и обычаев крестьян Северо-Западного края. Вильна, 1869.

¹⁰ «Виленский вестник», 1867, № 76; П. П. Чубинский. Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край..., т. III. СПб, 1872; Памятники народного творчества в Минской губернии, собранные А. М. Булгаковым. «Виленский вестник», 1881, № 146, 147; Образцы белорусского наречия разных местностей, доставленные П. Авенариусом. Сборник отделения русского языка и словесности имп. Академии наук, т. 46. СПб, 1890; Е. Карский. Белорусские песни деревни Новоселок-Затрокских Виленской губернии Трокского уезда. «Русский филологический вестник», т. XXIII. Варшава, 1889.

¹¹ И. К. Жатва у беларусов. «Ковенские губернские ведомости», 1890, № 39. Приложение к неофициальной части.

най абраднасці і звязаных з ёю народных уяўленняў знаходзім у М. Нікіфароўскага і Ю. Крачкоўскага ¹².

Каля двух дзесяткаў песень з Магілёўшчыны ёсць у А. С. Дамбавецкага ¹³. Значную колькасць тэкстаў жніўных песень можна знайсці ў выпушчаных у 90-я гады зборніках Д. Булгакоўскага, М. Доўнар-Запольскага, публікацыях М. Янчука ¹⁴.

Некалькі папоўнілі калекцыю фальклорнай жніўнай беларускай паэзіі публікацыі, зробленыя ў канцы XIX і пачатку XX ст. у польскіх навуковых выданнях К. Тышкевічам, А. Гурыновічам, А. Чэрным, Э. Кліхам, К. Машынскім ¹⁵. Не абмінуў сваёй увагай беларускай песні, у тым ліку і песні жніўнай, вядомы чэшскі збіральнік і даследчык славянскіх культур Людвіг Куба ¹⁶.

Аднак асноўны фонд жніўнай паэзіі пачынаючы з 80-х гадоў XIX ст. быў сабраны дзякуючы нястомнай збіральніцкай працы фалькларыстаў новай школы, такіх, як І. Насовіч, П. Шэйн, Е. Раманаў, З. Радчанка, М. Федароўскі, С. Сахараў ¹⁷ і інш.

Сярод апублікаваных у пачатку XX ст. песенных матэрыялаў жніўная паэзія ёсць у зборніках У. Дабравольскага, С. Малевіча, І. Сербавы ¹⁸, у публікацыях А. Розенфельда, Я. Ляцкага, А. Пшчолкі, М. Косіч, Н. Бела-

¹² Н. Я. Никифоровский. Простонародные приметы и поверья. Витебск, 1897; Ю. Крачковский. Быт западнорусского селянина. М., 1874.

¹³ А. С. Дембовецкий. Опыт описания Могилевской губернии, кн. 1. Могилев-на-Днепре, 1882.

¹⁴ Д. Булгаковский. Пинчуки. Этнографический сборник. СПб, 1890; М. Доўнар-Запольский. Белорусское Полесье, вып. I. Песни пинчуков. Киев, 1895; Н. А. Янчук. Доклад о поездке в Белоруссию. «Известия общества любителей естествознания, антропологии и этнографии», вып. 61, кн. 9. М., 1887.

¹⁵ Konstanty Tyszkiewicz. Wilija i jej brzegi. Drezno, 1871; Adam Hucynowicz. Zbiór rzeczy białoruskich..., Zbiór wiadomości do antropologii krajowej, t. XVII, cz. II, 1893; Adolf Černy. Pieśni białoruskie z powiatu Dżysnieńskiego... Zbiór wiadomości, t. XVIII, 1895; Edward Klich. Texty białoruskie z powiatu Nowogródzkiego. Materiały i prace Komisji językowej, t. II. Kraków, 1903; Kazimierz Moszyński. Polésie Wschodnie. Warszawa, 1928.

¹⁶ Ludwig Kuba. Slovianstvo ve svych spewech. Kh. IV. Praha, 1885.

¹⁷ Белорусские песни, собранные И. Н. Носовичем. Записки имп. Русского географич. общества по отделению этнографии, т. V. СПб, 1873; Белорусские песни, собранные П. В. Шейном. СПб, 1873; П. В. Шейн. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края, т. I, ч. 1. СПб, 1887; Е. Р. Романов. Белорусский сборник, т. I, вып. I и II. Киев, 1886; Яго ж. Белорусский сборник, вып. 8. Вильна, 1912; З. Радченко. Гомельские народные песни. СПб, 1888; С. Сахараў. Народная творчасць латгалскіх і ілукстэнскіх беларусаў. Рыга, 1940; Michał Fedegowski. Lud białoruski, t. V. Warszawa, 1958.

¹⁸ В. Добровольский. Смоленский этнографический сборник, т. IV. СПб, 1903; С. Малевич. Белорусские песни. СПб, 1907; И. Сербов. Белорусы-сакуны. Пг., 1915.

царкаўца¹⁹, сумеснай публікацыі І. Белановіча, А. Сніткі, А. Радзялоўскай²⁰, у выдадзеных пад рэдакцыяй Е. Раманава «Матэрыялах па этнаграфіі Гродзенскай губерні» (1911).

Зборнікі А. Грыневіча, другі зборнік З. Радчанкі, 7-ы выпуск «Белорусского сборника» Е. Раманава²¹ далі некалькі ўзораў жніўных мелодый. Першыя навуковыя публікацыі традыцыйных жніўных песень у савецкі час належаць А. Сержпутоўскаму, А. Шлюбскаму, М. Гарэцкаму і А. Ягораву²².

Каштоўныя запісы жніўнага меласу дае першы том «Песень беларускага народа», выдадзены напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны²³. Некалькі новых тэкстаў жніўных песень ёсць у зборніку «Жанчына ў беларускай народнай творчасці» (1940).

У ліку іншых жанраў фальклору жніўныя песні ў пасляваенны час апублікавалі Р. Шырма, М. Чуркін, Г. Цітовіч²⁴.

Паадзінкавыя музычныя запісы жніўнай песні ёсць у публікацыях В. Ялатава, Э. Ледаховіча²⁵.

Упершыню для даследавання беларускі жніўнапесенны матэрыял быў прыцягнуты рускімі філолагамі XIX ст. Больш шырока факты жніўных

---

¹⁹ А. Розенфельд. Белорусские народные песни. Сборник отделения русского языка и словесности имп. Академии наук, т. XXVII, № 3, 1904; Е. Ляцкий. Материалы по белорусской словесности и языку. «Известия отделения русского языка и словесности имп. Академии наук», IV. СПб, 1904; А. Пшелко. Зажинки и обжинки. «Витебские губернские ведомости», 1903, № 207, 240, 283; М. Косич. Белорусы-литвины Черниговской губернии. «Живая старина», III—IV. СПб, 1901; Н. Белоцерковец. Жатвенные песни в Борисовском уезде Минской губернии. Записки Северо-Западного отдела имп. Русского географич. общества, кн. 3. Вильна, 1912.

²⁰ А. И. Родзяловская, А. К. Снитко и И. Беланович. Сказки, легенды, песни. «Минская старина», вып. II, 1911.

²¹ А. Нгуіевіч. Vieľaruskije piesni z potami, t. I. Piesciarburgh, 1910; А. Грыневіч. Народны спеўнік. Вільня, 1920; З. Радченко. Сборник малорусских и белорусских народных песен Могилевской губ. Гомельского уезда Дятловицкой волости. СПб, 1911; Е. Романов. Белорусский сборник, вып. 7. Вильна, 1910.

²² А. К. Сержпутовский. Отчет о поездке в Гомельскую губернию. Минск, 1926; А. Шлюбскі. Матэрыялы да вывучэння фальклору і мовы Віцебшчыны, ч. 1. Мінск, 1927; М. Гарэцкі і А. Ягораў. Народныя песні з мелодыямі. Мінск, 1928.

²³ М. Я. Грынблат. Песні беларускага народа, т. I. Мінск, 1940.

²⁴ Р. Шырма. Беларускія народныя песні, загадкі і прыказкі. Мінск, 1947; яго ж. Двести белорусских песен. М., 1959; яго ж. Беларускія народныя песні, т. III. Мінск, 1962; М. Чуркін. Беларускія народныя песні і танцы. Мінск, 1949; яго ж. Беларускія народныя песні. Мінск, 1959; Г. Цітовіч. Песні беларускага народа. Мінск, 1959; яго ж. Анталогія беларускай народнай песні. Мінск, 1968.

²⁵ В. І. Елатаў. Ад песні да песні. Мінск, 1961; Э. Ледаховіч. Песні Гродзеншчыны. Мінск, 1962.

абрадаў беларускіх, самі жніўныя песні былі выкарыстаны ў працы польскага этнографа Я. Ст. Быстраня²⁶.

Як асобны від народнай паэзіі беларуская жніўная песня ўпершыню даследавалася акадэмікам Е. Ф. Карскім у яго фундаментальнай працы «Беларусы» (1916). Праўда, не лішне агаварыцца, што жніўнай песні ў параўнанні з іншымі відамі каляндарна-абрадавай паэзіі вучоны ўдзяліў менш увагі. І ўсё ж ён даў кароткае апісанне найважнейшых кампанентаў жніўнага абраду, ахарактарызаваў у асноўным тэматыку жніўных песень, спыніўся на вытлумачэнні асобных момантаў абраднасці і звязаных з ёй уяўленняў.

Агульную характарыстыку жніўных песень знаходзім у П. Каравая²⁷.

Яшчэ адным доказам, які багаты і ўдзячны матэрыял для росшукаў у галіне народных уяўленняў аб працы складае беларуская жніўная песня, з'яўляюцца даследаванні рускіх савецкіх этнографаў Д. Зяленіна і Н. Ціханіцкай.

Зяленін засяродзіў увагу ў асноўным на адным з момантаў жніўнага абраду, вядомым пад назваю «барада», або «спасава барада», як часцей называюць яго на Украіне²⁸. Даследчык не схільны падтрымліваць пашыраную ў навуцы думку аб тым, што пад «барадой», або «спасавай барадой», старажытны чалавек разумеў казлападобных духаў нівы. Між іншым гэта думка, якая ўзыходзіць да Мангардта, падтрымлівалася Патабнэй, падзяляў яе і акадэмік Карскі. Услед за ўкраінскім этнографам і гісторыкам першабытнага грамадства К. Капяржынскім Зяленін бачыць у гэтым абрадзе «імітацыю, магічнае сеянне хлеба на будучы год»²⁹. Вучоны разглядае розныя віды гэтага абраду і спыняецца асобна на ўплыве, які аказалі на «спасаву бараду» іншыя абрады, напрыклад абрад продкаў, вясельны.

Н. Ціханіцкая падрабязна спынілася на адным з характэрных момантаў жніўнай абраднасці — спарышы — двайным коласе³⁰. Вывады даследчыцы зводзяцца ў асноўным да наступнага.

З развіццём земляробства магічныя прыёмы забеспячэння росту збожжа старажытным чалавекам былі развіты ў цэлы комплекс абрадаў. Анімістычная форма мыслення зрабіла спарыш жывой зоаморфнай істотай, здольнай забяспечыць спор — дабрабыт у гаспадарцы. Прынос спарыша ў хату ў выглядзе снапка ці вянка і заклінанне спору — магічны акт. Пры звароце да спарыша як да адухоўленай істоты заклінанне ператваралася ў просьбу.

²⁶ J. S. Bystron. Zwyczaje żniwiarskie w Polsce. Kraków, 1916.

²⁷ П. Каравай. Беларуская народная вусная творчасць. «Адраджэнне», сш. 1. Мінск, 1922.

²⁸ Д. Зеленин. Спасова борода. Східнеслов'янські хліборобські обряд жніварські. «Етнографічний вістник», III. Київ, 1929.

²⁹ Там жа, стар. 119.

³⁰ Н. Тихоницкая. Спорине в жатвенных обрядах и песнях, преимущественно белорусских. «Язык и литература», т. 8. Л., 1932.

На першым часе, паводле думкі Ціханіцкай, магічнае дзеянне спарыша распаўсюджвалася толькі на вытворчы працэс. З цягам часу значэнне яго ў народнай практыцы пашырылася і звязаныя з ім паняцці набылі сэнс пры варажбе, лячэнні і г. д. Са спарышом, нарэшце, пачалі звязваць уяўленне пра шчасце наогул.

Ціханіцкая адна з першых сярод этнографіаў звярнула ўвагу на той факт, што прыгонныя адносіны найбольш выразна «выявіліся ў беларускіх матэрыялах»³¹. Да яе пра выразны сацыяльны аспект жніўных песень гаварылі Максім Гарэцкі³² і Змітрок Бядуля³³. Больш падрабязна антыпрыгонніцкія матывы беларускай жніўнай паэзіі разгледзеў ва ўступным артыкуле да зборніка «Жанчына ў беларускай народнай творчасці» М. Я. Грынблат.

У апошнія гады беларуская савецкая навука аб фальклору зрабіла пэўны крок у сваім развіцці. Аб'ектам даследаванняў становяцца розныя яго жанры, у тым ліку каляндарная паэзія.

Агульную характарыстыку беларускай жніўнай песні знаходзім у «Нарысах па беларускаму фальклору» (1963) К. П. Кабашнікава, у падраздзеле «Абрадавая паэзія», напісаным П. П. Ахрыменкам для вучэбнага дапаможніка «Беларуская вуснапаэтычная творчасць». Крыху шырэй разглядаецца яна М. Грынблатам у раздзеле «Каляндарна-абрадавая паэзія» з калектыўнай манаграфіі «Беларуская народная вуснапаэтычная творчасць» (1967).

Прынцыпова важнымі для пазнання мастацкай прыроды жніўнай песні, паўнейшага раскрыцця яе сацыяльнай функцыі з'явіліся даследаванні музыказнаўцаў З. Эвальд³⁴, В. Ялатава³⁵. Цікавыя звесткі аб сучасным стане жніўнай песні на Палессі, умовах яе бытавання і асаблівасцях стылю дае манаграфія З. Мажэйкі³⁶.

Як можна бачыць з гэтага кароткага агляду прац, прысвечаных беларускай жніўнай песні, у іх закрануты і ў той ці іншай ступені асветлены некаторыя аспекты яе жанравай прыроды, функцыянальнай ролі. Зразуме-

---

³¹ Н. Тихоницкая. Спорине в жатвенных обрядах и песнях..., стар. 72.

³² М. Гарэцкі. Гісторыя беларускае літаратуры. М.—Л., 1924.

³³ Змітрок Бядуля. Вера, паншчына і воля ў беларускіх народных песнях і казках. Мінск, 1924.

³⁴ З. В. Эвальд. Социальное переосмысление жнивных песен белорусского Полесья. «Советская этнография», 1934, № 5.

³⁵ В. І. Ялатаў. Ладава-меладычныя асаблівасці беларускіх жніўных песень. Беларускае мастацтва, вып. II, 1960; яго ж. Ад песні да песні. Мінск, 1960; яго ж. Ладовыя асновы беларускай народнай музыкі. Мінск, 1964; яго ж. Ритмические основы белорусской народной музыки. Минск, 1966.

³⁶ З. Мажэйко. Песенная культура Белорусского Полесья. Минск, 1971.

ла, аднак, што жніўная песня застаецца яшчэ не вывучанай так, як яна таго заслугоўвае.

Жніўная паэзія — адзін з самых старажытных пластоў беларускай народнай творчасці. Карэнні яе сягаюць у тыя далёкія часы, калі прашчурны сучасныя беларусаў узяліся за рала і на адваяваных у леса дзялянках пачалі сеяць збажыну. Сведчанне таму — паасобныя рэліктавыя з’явы радавога грамадства, што засталіся ў жніўных абрадах і песнях. У эпоху феадалізму ўжо цалкам склаліся жніўныя абрады і адпаведны ім цыкл жніўных песень.³⁷ Аднак развіццё жанру ішло далей, і ў эпоху разлажэння прыгонных адносін, усяго феадальнага ладу адбыліся значныя змены ў сацыяльнай функцыі гэтага віду народнай песнятворчасці.

Хоць ужо А. Рыпінскі даў у агульных рысах уяўленне пра абрады беларускага жніва, але толькі ў Шпілеўскага знаходзім больш поўнае апісанне бытавання беларускай жніўнай песні ва ўмовах і асяроддзі, што яе спарадзілі.

Этнаграфічныя запісы П. Шэйна, Е. Раманава, М. Нікіфароўскага, Ю. Крачкоўскага і іншых дапаўняюць некаторыя моманты, канкрэтызуюць дэталі абрадаў па розных мясцовасцях. Усе разам яны даюць магчымасць узнавіць карціну жніўных абрадаў і звязанай з імі песнятворчасці на ўсім беларускім абшары.

Усе этнографы, як правіла, у адпаведнасці з этапамі жніва называюць два асноўныя моманты жніўнага абраду, або асобныя жніўныя абрады: зажынкі (зажон) і дажынкі (дажон, абжынкі). Само жніво, або ўласна жніво, не было абстаўлена абраднасцю. Тут выступаў сам працэс працы, напружанай, цяжкай, які не пакідаў месца нічому лішняму, ніякаму цырыманіялу.

Пачатку жніва звычайна папярэднічалі так званыя агледзіны жыта. Гаспадар выпраўляўся на палетак, каб даведацца, ці даспеў колас, ці пара пачынаць жніво³⁸.

У адрозненне ад іншых этнаграфічных крыніц у нарысе Шпілеўскага «Абрады сялян Віцебскай і Мінскай губерняў пры ўборцы хлеба з палёў» гаворыцца яшчэ аб адным абрадзе, што адбываўся ў прырададзень жніва, — пакрыванні поля.³⁹ На золку ў поле выходзіла маладзіца, найчасцей з тых, што нядаўна выйшлі замуж, і ў прысутнасці некалькіх дзяўчат нажынала невялікі снапок жыта. Абхінуўшы яго світкаю, ручніком або кавалкам новага палатна, падкідала ўгору прыгаворваючы:

Пакрыла ніўку
На добрую спажыўку.
Парадзі, божа, наша збожжа!

³⁷ Беларуская народная вуснапаэтычная творчасць. Мінск, 1967, стар. 76.

³⁸ П. В. Шейн. Матэрыялы..., стар. 328.

³⁹ «Пантеон», т. 9, кн. 6, 1853, стар. 19—34.

Дзяўчаты, лёгка кружачыся, ёй падпявалі:

Крыта, крыта!
Поўна жыта!..⁴⁰

Апошнія словы спявалі, прыйшоўшы ў хату. Маладзіца аддавала снапок гаспадыні, а тая дарыла ёй палатно і грошы. Гаспадар, да якога маладзіца падыходзіла з паклонам, частаваў яе гарэлкай і запрашаў на дажынкi. Па сведчанню Шпілеўскага, праз два дні пасля пакрыцця поля пачыналіся зажынкi.

У абрадзе пакрывання поля выразна праступаюць рысы анімістычных уяўленняў, прыкметы аграрнай магіі, заснаванай на веры ў моц слова. У падкіданні снапка ўгору некаторыя даследчыкі бачылі магiчнае дзеянне, накіраванае на тое, каб выклікаць рост на другі год⁴¹. Пакрыванне снапка палатном, наміткаю і інш., мабыць, звязана з уяўленнем аб самім сэнсе і назве абраду і мае, бяспрэчна, магiчную аснову. Слова «пакрыццё» добра вядомае ў беларускай мове: укладзенае ў яго паняцце звязваецца з апладненнем хатняй жывёлы. Пакрыццё поля — імкненне забяспечыць яго плоднасць.

Зажынкi, як аб гэтым сведчаць усе друкаваныя этнаграфiчныя крыніцы, найчасцей пачыналіся ў суботу надвячоркам з тым разлікам, каб нажаць на цэлы мэтлік (бабку, дзсятку) і каб захад сонца застаў жняю ў палавіне работы⁴².

Перад выхадам на зажон начыста вымывалі ў хаце, стол засцілалі белым абрусам. Выбіралася на ніву гаспадыня адна або з дочкамі ці нявесткамі. Пры гэтым трэба было быць апранутым у чыстае адзенне. Зажынальніца брала з сабой акраец хлеба і спецыяльна для зажынак адціснуты сыр⁴³. У іншых месцах з сабою бралі хлеб, соль, кавалак сала, свечку⁴⁴. Хрысціянства за доўгія гады адклала свой адбітак на гэты старажытны абрад, аднак не змяніла сэнсу яго, закрануўшы толькі форму.

Падыхоўшы да нівы, зажынальніца віталася з ёй: «Добры дзень, ніўка, ядранае жыта! Я к табе прыйшла!»⁴⁵ Нажаўшы першы сноп, яна спачатку ставіла яго прыгаворваючы: «Стаўлю сноп на сто коп, на тысячу мерак» — і затым клала яго на ржышча, падкладваючы пад ніз прынесены хлеб і сыр⁴⁶. Потым ужо жала без перапынку. Нажаўшы не больш 10—

⁴⁰ «Пантеон», т. 9, кн. 6, 1853, стар. 19.

⁴¹ Н. Тихоницкая. Спорине в жатвенных обрядах и песнях..., стар. 62.

⁴² Н. Я. Никифоровский. Простонародные приметы и поверья, стар. 110; П. В. Шейн. Материалы..., стар. 239.

⁴³ П. В. Шейн. Материалы..., стар. 239.

⁴⁴ Е. Р. Романов. Белорусский сборник, вып. VIII, стар. 239.

⁴⁵ Там жа.

⁴⁶ П. В. Шейн. Материалы..., стар. 239—240.

20 снапоў і паставіўшы бабкі, з песнямі вярталіся дамоў. Першы нажаты малюсенькі снапок зажнынальніца несла з сабой і стаўляла дома на покуце⁴⁷.

Этнаграфічныя запісы Шпілеўскага, зробленыя на чвэрць стагоддзя раней запісаў Шэйна, які не без жалю канстатаваў, што 20 год таму жніўныя абрады яшчэ захоўваліся цалкам, дазваляюць не толькі паўней уявіць сам абрад, але і так неабходную канкрэтную сувязь песень з ім. Сведчанні Шпілеўскага праліваюць святло на ідэйна-сэнсавую сутнасць, функцыянальную ролю і тых песень, якія асобна ад абраду выглядаюць проста імпрывізацыйнымі ўрыўкамі з невыразным сэнсавым і вобразным зместам. Таму варта падрабязна спыніцца на сведчаннях гэтага фалькларыста-збіральніка.

Паводле Шпілеўскага, на зажон пад захад сонца выпраўлялася гаспадарова дачка з сяброўкамі. Выходзячы з хаты, дзяўчаты спявалі:

Выпраўляюцца малажайкі
На спраўленне зажынак...

Гаспадыня давала зажнынальніцам з сабою яешню, сыр, гарэлку. Падмацаваўшыся ўжо на ніве, дзяўчаты па каласку нажыналі першы невялічкі сноп — гаспадар, з ім і адпраўляліся дахаты. Па дарозе спявалі:

Галубок снапок
Нажалі малажайкі
Да іх белыя ручанькі.
Месяц, месячыку!
Свяці ж нам дарожаньку,
Што б мы не заблудзілі,
Снапочка не згубілі...

Увайшоўшы ў хату, гаспадарова дачка з паклонам падносила бацьку снапок-гаспадарок. Гаспадар падкідаў яго ўгору і ставіў на покуце, падкладаючы пад ніз некалькі медных манет. Тым часам зажнынальніцы спявалі:

Слаўся, гаспадарку, слаўся,
Што малажаек не стыжаўся,
Як яны не стыжалі,
Ніўку тваю зажыналі...

Урачыстасць выказаных у абрадзе зажынак абставін, у якой хлебароб прыступаў да найважнейшага моманту сваёй працоўнай дзейнасці — збору збожжа, сведчыць перш за ўсё пра яго павагу, пашану да хлеба, пра своеасаблівы культ хлеба, і ў гэтым ужо праявілася працоўная гаспадарчая аснова жніўнай абраднасці. Змяшчэнне першага снапа ў самым ганаровым месцы хаты як бы сімвалізавала тое значэнне, якое надавалася хлебу,

---

⁴⁷ Н. Я. Никифоровский. Простонародные приметы и поверья, стар. 112.

догляду за ім у жыцці селяніна. Такія моманты абраду, як зварот да нівы быццам да жывой істоты, прынос на поле акрайца хлеба, сыра, солі ды выбар самога часу зажону, сведчылі пра іх аграрна-магічнае прызначэнне. У выбары ж галоўнай жніі — пастацянкі (ад назвы занятай адной жніёй паласы — постаці; ад зажынальніцы вымагалася, каб яна была нестарая, лёгкая на руку, чыстая, спрытная) праглядвае стыхійна-матэрыялістычнае, падказанае жыццёвай практыкай бачанне зарукі паспяховага жніва.

Больш выразна рысы абраднасці і ранніх, анімістычных форм мыслення, якія яе абумовілі, выступалі ў перыяд дажынак — на апошнім, заключным этапе жніва. Дажынкi, гэта сапраўднае сялянскае свята, спраўляліся не ўсюды аднолькава. У адных мясцовасцях іх рабілі ў канцы ўсёй уборкі, у іншых — і так было найчасцей — у дзень заканчэння жытняга жніва. Маючы на ўвазе два віды дажынак, А. Рypiнскі пісаў: «Дажынкi гэтыя ў нас на Беларусі звычайна бываюць падвойныя, г. зн. малыя і вялікія. Малымі называюць тыя, якія спраўляюцца адразу па зняцці з поля жыта, што як азімы пасеў даспявае раней за ярыну і раней збіраецца; вялікімі называюць агульную бяседу ўвосень пасля поўнага сканчэння яравога жніва»⁴⁸. У апошні, дажынкавы дзень жніва жнеі звычайна ў канцы зжатай нівы пакідалі несцятых сярпом каліў трыццаць жыта на завіванне «барады»⁴⁹. «Бараду» зверху, ля каласоў, перавязвалі чырвонай жычкаю. Гаспадыня або першая жнія-пастацянка палола між сцяблін «барады» начыста траву і клала на выпалатае месца хлеб, соль. Тым часам дзяўчаты, спяваючы, спяталі вянок з каласоў і палявых кветак. Парадзіўшыся, выбіралі са сваёй грамады самую маладую і прыгожую дзяўчыну несці вянок. Абранніцу называлі багіняю, у іншых месцах — талакой, як і сам звычай збірацца ў дзень дажынак на бясплатную дапамогу гаспадару — талаку. Палольніца, выпалаўшы «бараду», падразала яе як мага ніжэй і, трымаючы ў руцэ, другой кідала з усёй сілы серп у процілеглы ад жней бок. Затым вянок адзевалі на галаву «багіні» і, узяўшы апошні дажынкавы сноп, у сярэдзіну якога клалі зжатую «бараду», з песнямі вясёлым гуртам адпраўляліся ў двор таго гаспадара, чыё поле дажалі⁵⁰. Апошні, дажынкавы, або «барадаты», сноп, паводле сведчання адных этнографіў, ставілі на покуць, дзе ўжо стаяў «гаспадар»⁵¹. Па сведчанню ж другіх, яго клалі ў застаронак у гумне асобна, дзе ён ляжаў да часу сяўбы азімых, калі яго даставалі і выбітыя зерні рассявалі па полі⁵². У некаторых мясцовасцях, напрыклад на Гродзеншчыне, «бараду» — жменьку жыта — пакідалі нязжатай для птушак, бо ве-

⁴⁸ А. Рypiнскі. *Віалогiў*, s. 186.

⁴⁹ Е. Р. Рoманoв. *Белорусский сборник*, вып. VIII, стар. 265. У іншых мясцовасцях «бараду» называлі кустам.

⁵⁰ Н. Я. Никифоровский. *Простонародные приметы и поверья*, стар. 114.

⁵¹ А. Шлюбскі. *Матэрыялы...*, стар. 140.

⁵² П. В. Шэйн. *Матэрыялы...*, стар. 269—270.

рылі, што якраз ім, птушкам, абавязаны людзі распаўсюджаннем зерня на зямлі⁵³.

У апошні дзень жніва на просьбу гаспадара, а часам і добраахвотна да яго збіраліся жнеі — талака. Старэйшая між жанчыц, пачынальніца, размяркоўвала, каму дзе стаць — заняць постаць. Іншыя жнеі былі яе памагальніцамі. Пачынальніца бралася за работу з песняй:

Наша ніўка залатая,
Нашы сярпы вострыя...⁵⁴

Памагальніцы падхоплівалі:

Ой, чыё ж то поле
Зажаўцелае стаіць?
— Петрусёва поле
Зажаўцелае стаіць!..

Праз нейкі час, нажаўшы па дзесятку снапоў, жнеі запявалі:

Добрая ніўка была,
Сто коп жыта зрадзіла
І яшчэ хваліцца,
Што на капі калоссе валіцца...

Калі наступаў час палуднаваць (10—11 гадзін), гаспадар прывозіў яду і пітво. Палудзень цягнуўся доўга. Вясёлая шумная размова, рогат, песні, жарты не змаўкалі. З песень пры абедзе на ніве Шпілеўскі падае толькі адну жартоўную, адзначыўшы, што «абедныя песні» не маюць асобага значэння. Пасля палудня зноў прымаліся жаць і зноў з песнямі.

Гадзіны ў тры па палудні падвечоркавалі халоднымі стравамі і закускамі. Падвечар жнеі асабліва налягалі на работу, падганяючы адна адну жартамі, і прыгаворвалі:

Сонейка нізка,
Вячэрайка блізка,
Ай, не выжнем!
Пташкі, злятайце,
Снапochкі знашайце...

Нарэшце, калі зажыналі ўжо апошні загон, кожная жняя адкладала па каласку для апошняга снапа — дажынкавага. Пасля гэтага жнеі дзяліліся на дзве групы: старыя і замужніцы зносілі і складалі ў копы снапы, а дзяўчаты, сабраўшыся кружком, раіліся, каго выбраць «багіню». Выбраўшы самую прыгожую з сябровак, дзяўчаты дажыналі рэшту жыта і з яго спля-

⁵³ Пра гэта нават было паданне. П. В. Шэйн. Матэрыялы..., стар. 270.

⁵⁴ «Пантеон», т. 9, кн. 6, 1853, стар. 23.

талі вялікі вянок, аздабляючы яго кветкамі і стужкамі. Старэйшыя жнеі тым часам спявалі:

У нас сягоння вайна была:
Усё поле зваявалі,
Змялі поле мяцёлкамі,
Ідзём дамоў вясёлкамі.
Ніўка наша, ніўка,
Алдай нашу сілку.
Мы свайму гаспадару
Да зрабілі славу:
Жытачка пажалі,
У снапы павязалі,
У копы паскладалі.

У той жа час дзяўчаты, дажынаючы жыта для вянка, пелі:

Канец ніўцы, канец,
Упляцём гаспадару вянец...

Звіўшы вянок, дзяўчаты адзявалі яго на галаву «багіні», давалі ёй у рукі дажынкавы сноп, пакрыты доўгім белым пакрывадам. Самі ж акружалі абранніцу, узяўшыся за рукі і ўтварыўшы круг, і танцавалі, прыпяваючы:

Кружком, дзевачкі, кружком,
К гаспадару з паклонам,
Не самі мы ідзём,
Мы вяночак нясём...

У гэты час да дзяўчат далучаліся старыя і замужнія жнеі і на чале з «багіняю» ўсе разам адпраўляліся ў хату гаспадара. Пры гэтым спявалі:

Да гудзець поле, гудзець,
Багіня з поля ідзець.
Гаспадарку, не ўлякайся,
У святлічку не схавайся,
Выкаці бочку піва,
А другую гарэлкі...

Пачуўшы песню, гаспадар выходзіў з хаты і сустракаў жней на падвор'і з хлебам-соллю. «Багіня» выступала наперад і, пакланіўшыся гаспадару, клала ля яго ног сноп, а вянок аддавала ў рукі прыгаворваючы: «Паздароў, божа, гаспадару! Прыняслі табе вянок з шырокага поля, з ядранага жыта. Гаспадар свайго гаспадарства не страціць, нам за вянок заплаціць, хоць чырвоныя боты для нашай ахвоты,— жыту на ўраджай, а гаспадару на доўгі век. Гаспадару вянок, а нам гарэлкі збанок».

У той час, як абранніца жней вітала гаспадароў, астатнія спявалі:

Прынеслі вам плён
З усіх чатырох старон,
Прынеслі вам збор
З-пад зялёных гор...

З'яўляўся музыка і гаспадары вялі «багіню» ў хату. Вянок і дажынкавы сноп несла іншая дзяўчына. У хаце яго стаўлялі на покуць. «Багіню» садзілі на першым месцы.

Гаспадыня прыносіла гарэлку, і гаспадар, пачынаючы з «багіні», частаваў жнеек. Музыка тым часам іграў «розныя п'есы сваёй кампазіцыі», як зазначаў Шпілеўскі. Час ад часу жнеі спявалі прыпеўкі, урыўкі ці па некалькі слоў з песень.

Пасля вячэры старэйшыя жнеі і гаспадары заставаліся ў хаце, а дзяўчаты і маладзіцы разам з гаспадаровай дачкой выходзілі на падворак, дзе наладжвалі гульні, танцы. Музыкай і танцамі распараджалася «багіня». Танцавалі найчасцей «Талакуху», «Жураўля», «Мяцеліцу», «Скакуху».

Пасля гэтага дзяўчаты садзіліся каля «багіні». Гаспадар тым часам выносіў ім закусіць. Танцы цягнуліся да глыбокай ночы. «Багіня» першая напамінала жнеям, што пара дахаты, і ўсе пачыналі развітвацца з гаспадаром.

На развітанне гаспадары яшчэ раз частавалі, дзякавалі жнеям і прасілі іх прыйсці дапамагаць на будучы год.

Жнеі ў сваю чаргу дзякавалі гаспадарам за пачастунак. «Багіня», звяртаючыся да гаспадара, гаварыла: «Дай божа табе, нябожа, абсяваць, насяваць, а нам жаць, дажынаць!»

Гаспадар пасля гэтага накідаў на галаву «багіні» пакрывала з дажынкавага снапа і дарыў яе пшанічным хлебам. Музыка праводзіў жней з песнямі дахаты.

З гэтага разгорнутага малюнка беларускіх дажынак сярэдзіны XIX ст. можна бачыць, што ў іх ужываліся побач з'явы, народжаныя працоўнай практыкай і прымхлівай фантазіяй старажытнага чалавека. У той павазе, якой акружалася на дажынках галоўная жняя, пастацянка, «багіня», выявіліся два аспекты адносін да яе: адзін — практычна жыццёвы, што ішоў ад простага удзячнасці за працу, і другі — абрадавы, які вынікаў з таямнічасці з'яўлення жывога цуда — хлеба. І хоць пазней селянін, пазбавіўшыся прымхлівага ўспрымання светабудовы, і прымаў плён як дар за працу сваю, у глыбіні свядомасці доўга захоўваў уяўленне, што хлеб — гэта нейкі незвычайны дар прыродных сіл. Ён шанавалася як святыня. Антрапамарфічнае светаўспрыманне выступае асабліва выразна ў абрадзе «завівання барады».

Паводле вераванняў амаль усіх еўрапейскіх народаў, душа нівы, увасобленая ў казлападобную істоту, хаваецца ў апошняй лапінцы нязжатых каласоў. Хлеб з соллю, якія клалі ля асновы «барады», — гэта алвяра духам

нівы, тым казлападобным істотам, якія, паводле ўяўленняў старажытных людзей, іх міфалогіі, з'яўляюцца пладаносным пачаткам.

Услед за Мангардтам і Патабнёй Карскі ды і іншыя вучоныя схільны былі лічыць гэты абрад за магічнае дзеянне, накіраванае на задабрэнне духаў нівы.

Сувязь жа самой жніўнай песні з абраднасцю праступае не заўсёды выразна. Не будзе памылкай сказаць, што пераважная большасць жніўных песень зусім не выяўляе гэтай сувязі. Ужо сама назва песні — жніўная, якую ёй даў народ, хутчэй указвае на яе працоўную, чым магічную аснову. У розных мясцовасцях Беларусі яе называюць «жніўная», «летняя», «жніво», «жытняе жніво», «аржаное жніво», «жнейная», «жнейская», «паджытняя», «жнівеньская», «пажонная», «лета» і інш.

Такім чынам, народная назва жанру ўказвае і на пару бытавання песні і на характар працы, пад час якой яна спяваецца, і на хлебную культуру, з уборкай якой песня звязана. І ўжо ўсім сваім зместам, вобразнай сістэмай, меладычна-рытмічным ладам жніўная песня выяўляе непасрэдную залежнасць ад умоў жыцця і працы, свету перажыванняў і ўяўленняў свайго стваральніка — беларускай сялянкі. Іменна сама праца ў час жніва, цяжкая, часта паднявольная, сямейныя ўзаемаадносіны, якімі яны праяўляліся ў гарачую пару ўборкі хлеба, сацыяльныя адносіны складалі асноўны ідэйна-тэматычны змест жніўнай паэзіі. Шырокая гама пачуццяў ад скаргі на цяжкую працу, нядолю да радасці, якую дае сабраны плён, жыве, гучыць у жніўнай песні.

Пры ўсёй нейкай своеасаблівай старажытнай эпічнасці гучання напева па жанравай прыродзе жніўная песня — лірычная. Праца жней, якая шмат у чым вызначае змест жніўнай песні, паказана ў ёй апасродкавана: праз думкі, перажыванні жняі. Анімістычнае ўспрыманне прыроды, характэрнае для ўсёй народнапаэтычнай творчасці, у жніўных песнях набывае асаблівую выяўленчую моц. Размова зажнынальніцы з даспелай нівай у песні «Дабранач табе, шырокае поле» якраз дзякуючы адухаўленню гэтай нівы перарастае ў паэтычны дыялог высокай мастацкай пераканальнасці. Мастацкая арганічнасць такіх паэтычных вобразаў ішла ад арганічнай злітнасці жыцця іх стваральнікаў з жыццём прыроды:

— Дабранач табе, шырокае поле,
Жыта ядраное.
— На здароўе, жнеі маладыя,
Сярпы залатыя.
Прыходзьце заўтра раненька,
На ўсход сонейка,
Паспрыяйце майму полю,
Жыту ядраному, каласочку налітому.

У цэнтры жніўнай песні — вобраз працаўніцы-жняі, той, што «дзень да вечара ў полі стаяла, калоссем махала». Праз маналог, зварот да ветру,

сонца, хмар тонка перадаюцца перажыванні жніі, гаворыцца аб жніўнай цяжкай працы:

Не ляжы, ветру, у полі,
Між гор у разоры.
Да ўстань памаленьку,
Да й павей паціхеньку,
Ох, давай халадочку
Майму сэрцу, жываточку...

Размова жніі з сонейкам, якое яна папракае за неспагадлівасць,— класічны матыў жніўнай песні, дзе ўжо знаходзяць выказ сацыяльныя адносіны прыгоннай пары:

— Ах ты, сонца-сонейка!
Я на цябе віну маю,
Віну маю вялікую:
Што ты раненька ўсходзіш,
Што ты позненька заходзіш?

У сонцавым адказе з лаканічнасцю, уласцівай песні, ускрываецца рэальная прычына, называецца сапраўдны віноўнік непасільна цяжкай працы прыгоннай жніі. Выяўлена гэта ў простых, але пластычных вобразах:

— Ах ты, дзеўка, дзеванька!
Не вінуй жа ты мяне,
А вінуй ты свайго пана:
Хоць я раненька ўзыйду,
Цябе на ніўцы знайду,
Хоць я позненька зайду,
Цябе на ніўцы пакіну.

Цікавы прыём пераасэнсавання становішча жніі параўнальна са становішчам сонца бачны ў варыянце гэтай песні, дзе жнія гаворыць:

Сонейка, сонейка,
Ці было ты ў бога ў наймах?

У вобразе гэтым — вельмі своеасаблівая паралель і адпаведна праламленне класавых адносін.

Даволі пашыраны матыў — скарга жніі на цяжкую працу. Жнейка жаліцца, што ў яе разбалелася сярэдзіна, жнучы неўрадлівае невысокае жыта, а тым часам няма ні маці, ні старэйшай сястры, якія б дапамаглі ёй, стомленай, постаць падагнаці. Яна нават зайздросціць тым жанчынам, што вымушаны прынесці на пожню немаўлят. Бо яны могуць адпачыць хаця тады, калі кормяць ці закалыхваюць іх у прыстроеных на таганах (трохножны рагач) калысках:

Да я жала да вечара,*
Баліць мая сярэдзіна.
Каб я мела дзіцятачка,
Каб у мяне маленькае,
Можа б яно заплакала,
Дык я б яго скалыхнула —
Сярэдзінка б адпачнула.

Тэма бязрадаснай паднявольнай працы на пана-прыгонніка праходзіць праз усю жніўную паэзію, надаючы ёй яркую сацыяльную афарбоўку. У песні народ стварае вобразы пана-прыгнятальніка і панскага прыслужніка-прыганятага. Ва ўласна жніўнай песні пан звычайна падаецца ў выглядзе дэспатычнага ўласніка, які вярхом на кані раз'язджае па полі і толькі дбае пра тое, каб жнеі хутчэй жалі. Вельмі часты матыў жніўнай песні — зварот жней да пана з просьбай не трымаць іх да ночы, уважаючы на «дамы далёкія, пераходы вялікія». Прычым зварот гэты ўвасабляецца ў яскравай паэтычнай форме, дзе апісальныя прыёмы змяняюцца дасканалым упадабненнем, метафарычнымі вобразамі:

Пусці, пане, дадому:
Старых бабак ручкі зябнуць,
Малодачак дзеткі плачуць,
На дзевачках вянкi вянуць.

Акрэсленую сацыяльную характарыстыку памешчыка-эксплуататара дае пашыраная ў свой час песня «У нашага пана нядобрая слава». Недвухсэнсава выказаны ў ёй і адносіны прыгонных жней да свайго гаспадара:

Да ў нашага пана
Да нядобрая слава:
Па месяцу жыта жалі,
Па зорах копы клалі.
Цёмна ў полі, цёмна,
Бадай таму цямней было,
Хто дахаты не пушчае
Да на полі нас трымае.

Праклён прыгнятальніку, які гучыць у гэтай песні, перарастае ў гротэскавай моцы праклён у песні «Бадай пану ў двары страшна», дзе класавая свядомасць селяніна выяўляецца надзвычай выразна. Песня «За гарою за крутою» ўжо заклікае да фізічнай расправы з панам-крыўдзіцелем.

Вобраз жа прыгоннай жнеі даецца і праз паказ яе ўнутранага стану на полі:

Ой, за лес сонца,
Ды за лес.

* Кожны радок спяваецца двойчы.

Ой, нарабіліся ручанькі,
Ой, нахадзіліся пожанькі
Дый насвяціліся вочанькі!..

· праз абмалёўку яе знешняга вобліку як запрацаванай заклапочанай санчыны:

Я ж, малада, з прыгону йшла,
Пад паяском сярпок нясла,
За плячыма калысачку...

Сямейна-бытавыя матывы жніўных песень дзесь пераклікаюцца з сацыяльнымі, хоць і не набываюць вострыні і моцнага ідэйнага гучання. Жніўныя песні сямейна-бытавога плана ў асноўным распрацоўваюць тэму ўзаемаадносін нявесткі і свекрыві і свёкра. Тэма гэта вельмі шырока і багата вар'іруецца. Асноўны сэнс сямейных адносін вобразна-лаканічна выяўлены ў песні «Добры вечар, да халодная хатка»:

Добры вечар, да халодная хатка
Да няродная матка.
Не пытае, ці востры сярпчкі,
Ці не баляць вашы ручкі,
Да пытае, ці багата нажалі,
Ці ў копы паклалі.
Добры вечар, да цёплая хатка
Да родная матка.
Не пытае, ці багата нажалі,
Ці ў копы паклалі,
Да пытае, ці востры сярпчкі,
Ці баляць вашы ручкі.

Неспагадлівае, чэрствае стаўленне да нявесткі-жняі з боку мужавай сям'і зноў жа з дапамогай прыёму кантрасту паказана ў асабліва пашыранай песні «Пайду я дарогаю». Яркая метафара «пушчу голас дуброваю», словазлучэнне «голос галасуіць» робяць выяўленчую палітру песні асабліва сакавітай, звонкай. Зрэшты, усімі сваімі кампанентамі твор гэты сведчыць аб арганічным пачуцці мастацкага:

Сама пайду дарогаю,
Голас пушчу дуброваю,
Няхай голас галасуіць,
Няхай татанька чуіць:
— Калі маё дзіця пець,
Няхай пець, красуецца,
У чаравічкі абуецца,
На кірмаш гатуецца!
А калі нявестушка —
Няхай яна ўгамоніцца,
У лапцікі абуецца,
На прыгон гатуецца!

У песні «А я ў полі жыта жала» сюжэт распрацоўваецца ў гумарыстычным плане. Свякроў узбіраецца на плот, каб паглядзець здалёку, як жне яе нявестка. Углядаючыся з-пад рукі на ніву, яна траціць раўнавагу і валіцца ў крапіву. «Не жаль мне свякравачкі, а жаль мне крапівачкі»,— выказвае нявестка свае адносіны да свекрыві. У песнях «Ой, зелена, зелена ў лузе трава» і «За цёмным лесам трава павяла» развіваецца тэма адносін мужа і жонкі, паказваецца жыццё жанчыны «за благім мужам» і «за добрым мужам». Нярэдка пра жыццё маладой жанчыны ў чужой сям'і расказ у жніўнай песні набывае драматычнае гучанне. У адных песнях маладая жняя з жалем успамінае на пожні пра «бацькаву негу», асабліва калі думае пра сустрэчу яе ў свёкравай хаце. У іншых, як, напрыклад, шматварыянтнай «Не пайду дамоў», яна гатова начаваць у полі, толькі б не ісці ў свёкраву хату, дзе няма для яе ані слова ласкі, спагады, а толькі горкія папрокі ды загады прынесці вады, гатаваць вячэру.

У адлюстраванні сямейных адносін жніўная песня часам дасягае высокай паэтычнасці, мастацкай пераканальнасці, як, напрыклад, у песнях «Пара, жонкі, дамоў ісці», «Закурыўся ціхі дробны дожджык» і інш.:

Пара, жонкі, дамоў ісці,
 Пацярала зара ключы,
 А з месяцам гукаючы,
 А з сонейкам гуляючы.
 А ўзыдзіце, ясны зоркі,
 А знайдзіце ключы звонкі,
 Пара зямлю адмыкаці,
 Пара расу выпушчаці.
 А первую льдовую,
 А другую мядовую.
 Льдовая свякраткава,
 Мядовая таткавая,
 Льдовая каля плоту,
 Мядовая каля стала,
 Льдовую калом прабоў,
 Мядовую з людзьмі папоў.

Ёсць сярод жніўных беларускіх песень значная група лірычных, сямейна-бытавых, тэматычна не звязаных ні з самім жнівом — працай у полі, ні з жніўнымі абрадамі. І ўсё ж гэты пласт не выпадкова прымеркаваны ў народзе да жніўных. Адна з прычын з'яўлення гэтых песень ляжыць у самой прыродзе чалавека, яго пачуццяў. Лірычныя перажыванні спадарожнічалі чалавеку заўсёды, у тым ліку і ў яго вытворчай дзейнасці. Былі, відаць, і больш непасрэдныя прычыны. Як, вядома, даўней у Беларусі вяселлі найчасцей спраўляліся ўвосень, калі заканчваліся палявыя работы і хата мела пэўны дастатак. Аднак няма вяселляў прыпадала і на летнюю пару, якраз напярэдадні ўборкі. Бацькі, жэнячы сына, у той жа час думалі і аб падмозе якраз у самую гарачую пару.

Меўшы месца ў жыцці, з'ява гэта знайшла адбітак і ў народнай паэзіі. Узнікаючы ў час, калі пераважалі жніўныя матывы і тэмы, гэта паэзія арганічна ўлілася ў рэчышча жніўнай. Яна ўзяла ад уласна жніўнай ладава-інтанацыйную аснову, часткова слоўна-вобразную форму і тым самым характэрныя жанравыя адзнакі жніўнай песні. Прыкладам таго, наколькі любоўная жніўная песня па сваёй вобразнай структуры блізкая да ўласна жніўнай, можа быць песня «Гаварыла ядраное жыта»:

Гаварыла ядраное жыта
У полі стоячы:
— Я й не магу ў полі стаяці,
Каласком махаці.
Толькі магу я ў полі капамі,
А ў таку тарпамі.
Гаварыла маладая Ганначка
Із сваім татулькам:
— Я ж не магу ў татачкі быці,
У татачкі быці, татачку гадзіці,
Толькі магу ў мілога быці,
Мілому гадзіці.

Сярод любоўных, сямейна-бытавых песень жніўнага паходжання трапляюцца класічныя ўзоры паэзіі з багатай выяўленчай палітрай. Яны звычайна выяўляюць тонкі паэтычны густ, выключны мастацкі такт скаладальнікаў-творцаў:

Віліся пчолачкі,
Віліся каля лозачкі.
Паволі вы вийцеся,
Паволі садзіцеся —
Не абламіце сучайкаў,
Не абтрасіце лісцікаў!
Віліся хлопчыкі,
Віліся малойчыкі
Каля маладой Мальвінкі.
Паволі вы, хлопчыкі,
Паволі, малойчыкі,
Паволі вы вийцеся,
Паволі вы садзіцеся —
Не абламіце золата,
Не абтрасіце серабра!

Сямейна-бытавы пласт жніўных песень разнастайны па сваіх матывах, як разнастайнае само жыццё. І лёс сіраты і ўдовіна доля знайшлі тут вобразнае ўвасабленне, нечым ледзь улоўна адметнае ад таго, як гэта падаецца ва ўласна сямейна-бытавой, сямейна-абрадавай паэзіі. Амаль усюды ў Беларусі некалі спявалася на матыў жніўных песень і так зафіксавана фалькларыстамі песня «Гула пчолка, гула». Пластыка паэтычных вобразаў, уся яе выяўленчая фактура надзвычай выразныя:

Гула пчолка, гула пчолка,
 Да па бару лягаючы,
 Салодкі мёд збіраючы:
 — Ой, горкі мой мядок, горкі
 Да без мае грамаданькі.
 Усеняк свой мёд патраціла,
 Сама ў борцю не трапіла.
 Ох, заплакала ўдованька,
 Да па садочку ходзячы,
 Вячэраньку гатуючы:
 — Горка ж мая вячэранька
 Да без майго міленькага.
 Сама сяду проці стала,
 Дзеткі ж мае па застоллю,
 На покуці нікога нет.
 Такая вячэра, такі і абед...

Як уласна жніўныя, так і сямейна-бытавыя песні жніўнага цыкла нярэдка адзначаюцца мяккім гумарам, маюць жартоўны тон. Часам адна і тая ж тэма, рэалізаваная ў адным і тым жа сюжэце, мае ў сваёй заключнай частцы іншы паварот, які надае новы каларыт усяму твору. Так, у песні з Гомельшчыны «Да, здаецца, не лянюся» жняя скардзіцца, што няма маці ці сястрыцы, якія б дапамаглі «постаць падагнаці». Канцоўка ж гучыць па-новаму, крыху нечакана для такога тыпу песень: «А я б пастаяла да варон пастраляла».

Лёгкай насмешкай з гультаяватай жніў гучаць песні «А ў полі ніўка», «Ішла дзеўка жыта жаці». Тонам незласлівых кпінаў здзекваецца адна група жней з другой у песні «Дрэмка поле, дрэмка поле»:

Дрэмка поле, дрэмка поле!
 А чыё ж поле дрэміць?
 А Ракацяўскае поле дрэміць!
 Там жнеечкі — усе старыя,
 У іх сярпчкі — дзераўныя!
 Там жнеечкі падрамалі
 І сярпчкі паламалі.
 Звонка поле, звонка поле!
 Да й чыё ж там поле звонка?
 Варонкаўскае поле звонка:
 Там жнеечкі — маладыя,
 У іх сярпчкі — залатыя.
 Там жнеечкі заспявалі —
 У іх сярпчкі зазвінелі.

Гумар — асабліва часты госць у дажынкавых песнях. Пеючы дажынкі пану, жнеі ў велічальны тон вельмі па-майстэрску ўпляталі здзеклівыя ноткі («Дажалі жыта», «А ў нашага пана» і інш.). Падобнае вельмі рэдка сустракаецца ў дажынкавых песнях, адрасаваных селяніну, дзе гумар мае найчасцей добразычлівы характар, хоць гэта не значыць, што ён менш дасціпны.

Дажынкавыя песні складаюць адметную групу сярод усіх жніўных. «Ніводзін абрад не багаты так песнямі, як абрад дажынак»⁵⁵,— пісаў у свой час Шпілеўскі. Акадэмік Я. Ф. Карскі, падагульняючы свае назіранні над жніўнай паэзіяй, адзначаў: «З разгляду жніўных, асабліва дажынкавых, песень можна бачыць, што яныносяць некалькі іншы характар, чым другія абрадавыя песні: ад іх вее здаволеннем, цяплом летняга вечара і вадарам толькі што зжатай нівы»⁵⁶.

Калі песні самога жніва пераважна мінорныя па характару (успомнім купалаўскае «Хто прыслухаўся, людзі, аб чым жнейка галосе?!»), то песні дажынак маюць мажорны настрой. У іх паэтызуюцца жніўная праца і асабліва яе плён, гучаць велічальныя матывы ў гонар гаспадара, гаспадыні ды саміх работніц-жнеек, што «ўсё поле рачком сышлі, пад мяжою вянок знайшлі». Іменна ў дажынкавай песні ствараецца алегарычны вобраз самога жніва, які падаецца ў вобразе вайны. Калі ў песні, што гучала на панскім полі, і былі моманты ўзвелічэння пана (на тое і велічальны матыў і адпаведны яму стыль), не было ценю самапрыніжэння. У песнях дажынкавага вянка, наадварот, чуюцца кпіны з самога пана-гаспадара, якога грамада жней просіць не палехацца і не хавацца ад іх пад лаўку, у пакой і г. д.:

У нас сягоння вайна была.
 Усё поле зваявалі,
 Да пану жыта пажалі.
 Пане ж, не ўлякайся,
 Да ў пакой не хвайся,
 Бо мы ёсць не жаўнеркі,
 А панскія жнейкі.
 Да выходзь, пане, выходзь
 Да віна бочку выкоць
 І белы сыр на талеркі,
 Частуй жа свае жнейкі.
 Да ўмеў жа нас прыганяць,
 Умей цяпер частаваць.

У некаторых дажынкавых песнях іронія зводзіць на нішто ўсхваленне пана, і сапраўдныя адносіны прыгонных ці нанятых жней да сваіх паноў-гаспадароў не выклікаюць сумнення.

Элементы старажытнага светапогляду, аграрнай магіі можна заўважыць у тых дажынкавых песнях, дзе гіпербалізуецца сабраны ўраджай— гэта зарука дабрабыту сям'і. Дажайшы жыта, жнеі звяртаюцца да вятроў, каб яны павеялі па чыстым полі і неслі весці гаспадару, што «жыта дажалі поле незмяронае, наклалі копы незлічоныя». У дажынкавай песні «А ці поўна арэхава чара?» ствараецца вобраз такога багатага жытняга збору ў гаспадаравым гумне, што нельга ў гэта гумно «ні з канём уехаць, ні пехатою ўйсці, а толькі можна сокалу ўзяцець, дабро паглядзець». Да дажы-

⁵⁵ «Пантеон», т. 9, кн. 6, 1853, стар. 24.

⁵⁶ Е. Ф. Карскі. Беларусы, т. III, вып. I, стар. 205.

кавых песень адносіцца адна з самых лепшых песень усяго жніўнага цыкла — «Ці не выйшла цёмная хмара». Запіс аднаго з найпаўнейшых яе ваярынтаў зрабіў у свой час на Полаччыне вядомы збіральнік беларускага меласу Антон Грыневіч. Каб адчуць хараство, мастацкую гармонію, выяўленыя і ў вобразах і ў рытміцы твора, прыводзім яго цалкам:

Выхадзіла цёмная туча
З-за цёмнага лесу,
Выхадзіла.
Ды не вышла цёмная туча
З-за цёмнага лесу,
Ды не вышла.
Толькі ціхім прыгнала ветрам
Дробненькага дажджу,
Толькі ціхім.
Ах, павейце, ціхія ветры,
Па шырокім полі,
Ах, павейце!
Ах, павейце, ціхія ветры,
Па ядраным жыце,
Ах, павейце!..
Выхадзіла к нам гаспадынька
Раненька на ніўку,
Ды не вышла.
Толькі слала сыноў-сакалоў,
Дачок-перапёлак,
Толькі слала.
Толькі слала дачок-перапёлак,
Нявестак-лябёдак,
Толькі слала.
Пажынайце, нявесткі-лябёдкі,
Дочки-перапёлкі,
Пажынайце!
Паспрыяйце шыроканькай ніўцы,
Ядраному жыту,
Паспрыяйце!

Як дажынкавы абрад «завівання барады» ды звязаныя з ім песні, задалі задачу для вучоных і так званыя спарышовыя песні. У раздзеле дажынкавых яны складаюць асобную падгрупу. Шэйн у сваіх «Беларускіх песнях» вылучае іх у асобны падраздзел⁵⁷. У некаторых мясцовасцях гэты від песень называлі «раёк»⁵⁸. Польскі этнограф Я. Ст. Быстрань аб адной з райковых песень гаварыў тонам захаплення і ўдзячнасці народу, які стварыў такі шэдэўр⁵⁹.

У мэтах высвятлення сутнасці абраду спарыша і звязаных з ім народных уяўленняў больш цікава прывесці, хоць можа трохі і менш паэтычны,

⁵⁷ П. В. Шейн. Беларусские песни, стар. 493—499.

⁵⁸ А. Шлюбскі. Матэрыялы..., стар. 140.

⁵⁹ J. S. Bystroń. Zwyczaj zniwiarskie..., s. 139—140.

чым цытаваны Быстранем, варыянт песні «Хадзіў Спарыш па вуліцы». Песня была запісана Шэйнам у Чашніках ад адной з самых таленавітых яго інфарматараў — Каткавічанкі. У творы моцна адчуваецца эпічная аснова:

Хадзіў Спарыш па вуліцы,
Па вуліцы па шырокай,
Па мураўцы па зялёнай.
А ніхто Спарыша ў двор не завець.
Выйшла, выехала Хвядорыха:
— Хадзі, Спарыш, ка мне на двор,
Ка мне на двор, за цясовы стол.
У мяне сталы пазасціланы,
Віном кубкі паналіваны.
У мяне пірагоў панапечана,
У мяне мёду панасычана,
Сядзь, Спарыш, на покуце,
На покуце, да на золаце,
Пі, Спарыш, зеляно віно.
Спары, божа, у маім гумне,
У маім гумне, у маім дварэ:
На таку ўмалот, а ў дзяжы падход,
А ў печы рост, а на сталі сыццё.

Цікавая народная інтэрпрэтацыя вобраза Спарыша ў дажынкавай песні «Якушанька-гаспадарок» (вядомай у запісе Шлюбскага), дзе спарыня мае алегарычны сэнс, выступае як зоморфная істота. У гэтай сувязі заслугоўвае ўвагі і сведчанне Федароўскага пра спешку-спарышку, якую як апякунскае боства выклікае жняя, зажынаючы загон⁶⁰.

Н. Ціханіцкая ў цытаванай вышэй працы выказала меркаванне аб паходжанні абраду спарыша і звязаных з ім вераванняў. Яна звярнула ўвагу на пашырэнне ў беларускай мове форм слова «спарыш», якое ў прамым сэнсе азначае падвойны плод: двайны колас, арэх і да т. п. Форм гэтага слова значна больш, чым адзначыла Ціханіцкая. Ад слова «спарыш», мабыць, утвораны *споры* — руск. обильный; *спорыца*; пажаданні *спору* ў працы; *спор* у дзяжы і інш.⁶¹

На падставе аналізу беларускіх народных уяўленняў аб спарышу, запісаных М. Федароўскім, А. Сержпутоўскім, а таксама тыпалагічнага матэрыялу, узятага з народных культур балгараў, сербаў і іншых, даследчыца зрабіла вывад, што «завіванне барады» — гэта магічнае дзеянне, накіраванае на штучнае стварэнне «спарыша» — падвойных каласоў⁶². Вывад гэты, трэба думаць, заслугоўвае ўвагі.

Цікава, што ў некаторых дажынкавых песнях Спарыша замяняе іншы вобраз. Уласна новы ён толькі па сваёй назве — раёк, рай. Апошні ж — проста метафара. Жнеі, якія, па адной запяваючы, далучаліся да дажынка-

⁶⁰ М. Federowski, *Lud białoruski*, t. I. Kraków, 1897, s. 270—271.

⁶¹ И. Носович. Словарь белорусского наречия, стар. 607.

⁶² Н. Тихоницкая. Спорынья..., стар. 62.

вага гурта, натуральна, па асацыяцыі выклікалі параўнанне з роем пчол⁶³. У іншых жа спарышовых песнях сустракаецца вобраз бога, Добра. Можна не без падставы дапусціць, што спарышовыя песні перажылі пэўную вобразную эвалюцыю. На пачатку, у язычніцкую пару, Спарыш уяўляўся чалавеку міфічнай істотай, якая ўвасабляла сілу ўрадлівасці. Паступова вобраз гэты пераасэнсоўваўся. Хрысціянства на месцы язычніцкага Спарыша змясціла бога. А яшчэ пазней, калі абрад страціў ранейшае функцыянальнае значэнне, ператварыўся ў звычай, персаніфікаваны вобраз сілы ўрадлівасці Спарыш быў пераасэнсаваны ў вобраз Добра.

Беручы пачатак у працы, жніўная песня і мастацкай формай цесна звязана з гаспадарчым вопытам хлебараба, з прыродай, якую ён пазнаваў і пераўтвараў у працэсе працы. Асноўныя вобразы жніўнай паэзіі — жняя, гаспадар, пан — узяты непасрэдна з жыцця. І абмалёўка іх рэалістычная. Вобразы ж навакольнай прыроды: жытняга поля, сонца, лесу і іншыя, што найчасцей сустракаюцца ў жніўных песнях, — спецыфічныя па сваёй мастацкай прыродзе. Яны ўзніклі на анімістычнай стадыі мыслення, калі жыццё чалавека праходзіла ў непасрэдным кантакце з прыродай. Мастацкая форма гэтых вобразаў аказалася трывалай і не пазбаўленай выяўленчай яркасці, прынамсі, яна перажыла тое светаразуменне, што яе спарадзіла.

З навакольнай прыроды, ад самога жыцця, што праходзіла ў працы, брала жніўная песня мастацкую палітру. Яе выяўленчыя сродкі ў аснове сваёй не адрозніваюцца ад арсенала сродкаў агульнафальклорнай паэтыкі. Можна заўважыць хіба толькі тое, што для яе мала характэрны вобраз-сімвал. Толькі дзе-нідзе ў дажынкавых песнях выкарыстоўваюцца выразы сыны-сакалкі, дочки-перапёлкі, нявесткі-лябёдкі. І то тут яны не столькі сімвалы, колькі эпітэты, выказаныя ў форме прыдатку. Жніўная песня, акрамя агульных, мае і свае сталыя эпітэты. Да ўласцівых іншым жанрам фальклору эпітэтаў *роўнае, чыстае, шырокае поле, ціхія вятры, ясныя зоры, белы дзень* жніўная паэзія дадае *ядранае жыта, поле незмяронае, копы незлічоныя, сярпы залатыя, жнейкі найчасцей маладыя, раса мядовая і г. д.*

Метафарычнасць народнага мыслення, якая спадарожнічала анімістычнаму погляду на прыроду, у жніўнай паэзіі, як і ва ўсёй народнай песнятворчасці, выяўляецца вельмі наглядна, пераканальна. Недажатая постаць уяўляецца жніўна мядзведзем, што разлэгся на ніве («Я думала—дажалася»); апошнія промні сонца — гэта страчаныя зарой ключы. У жніўнай песні сонца «коціцца» за лес, голас «ідзе» дарогаю або па дуброве, жытні вянок — гэта «вясёлы пасол», што «ідзе» з поля, раса «падае», «упала на постаці».

Што датычыцца вершаванай формы жніўнай песні, то страфа яе найчасцей двухрадковая. Кожны радок часта мае пасярэдзіне паўзу — вялікую

---

⁶³ Гл. запіс Л. Салавей, зроблены ў 1971 г. на Пастаўшчыне. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, л. 17.

цэзуру. Стапа пераважна двухскладовая, ямбічная, нярэдка і трохскладовая (анапест і амфібрахій).

У мастацкіх адносінах жніўная песня дасягае часам рэдкай гармоніі ўсіх выяўленчых кампанентаў. Так, вобразны лад песні «Выхадзіла цёмная туча» і рытмаарганізацыя яе такія, што перадаюць нават павольны рух хмары. Музыкальная і слоўная пластыка выяўлены тут са здзіўляючым пацуццём мастацкай меры.

Неблагі мастацкі эфект дасягаецца ў жніўных песнях праз ужыванне таўталагічных, або, як называюць іх лінгвісты, парных злучэнняў: *зоранька зарае, голас галасуе, вечар вечарзіць*. Не чураецца жніўная песня і паралелізму, хоць ёй ён менш уласцівы, чым, скажам, народнай лірыцы, любоўнай паэзіі, вясельнай.

Неразгорнуты паралелізм сустракаецца крыху часцей. З'явы прыроды, якія параўноўваюцца са з'явамі чалавечага жыцця, бяруцца непасрэдна з працоўнай жніўнай практыкі:

Ой, рада, рада шэра перапёлка,
Што лета даждала, рада, рада,
Ой, рада, рада наша гаспадынька,
Што жыта пажала, рада, рада...

Разгорнуты, псіхалагічны паралелізм сустракаецца галоўным чынам у лірычных, сямейна-абрадавых песнях жніўнага цыкла, найчасцей жа — у дажынкавых:

Лятала шэрая перапёлка
Па жоўтаму полю,
Шукала шэрая перапёлка
Свайго гняздзечка,
Ідзе ляжала яе яечка,
Ідзе дзеткі сядзелі
І ў палёт паляцелі.
Хадзіла бедная сірацінка
Па багатаму полю,
Шукала бедная сірацінка
Свайго роднага бацькі,
Не знайшла бедная сірацінка
Свайго роднага бацькі...

Прыклад псіхалагічнага паралелізму, які вельмі арганічна ўплятаецца ў мастацкую тканіну твора, дае песня «Закурыўся ціхі дробны дожджык»:

Закурыўся ціхі дробны дожджык
Ды па жытняму полі,
Зажурыўся мой татачка родны
Па маёй горкай долі.

— Не курсыя, цікі дробны дожджык,
Ды па жытняму полі,
Не журыся, мой татачка родны,
Па маёй горкай долі...

Вобразы жоўтае поле, сіні лес, сіняя дуброва, што сустракаюцца ў жніўных песнях, сведчаць аб узмацненні абагульнення, асацыятыўнасці ў мастацкім мысленні народа.

Жніўная песня больш, чым іншыя віды каляндарна-абрадавай і сямейна-абрадавай паэзіі, аказала ўплыў на прафесійнае мастацтва: паэзію, музыку, жывапіс.

Творчае пераасэнсаванне жніўнай народнай паэзіі знаходзім ужо ў В. Дуніна-Марцінкевіча⁶⁴ і А. Гурыновіча⁶⁵. Янка Купала яшчэ ў дарэвалюцыйную пару стварыў цыкл вершаў — своеасаблівую варыяцыю на жніўныя матывы. У адным з іх паэт даў рамантызаваны маляўнічы вобраз беларускай жніі:

Як сама царыца
У залатой кароне,
Ідзе яна ў вяночку
Паміж спелых гоняў.
З каласкоў вяночак —
Моладасці сведка —
На ёй зіхаціцца,
Як у садзе кветка.
На грудзях шчаслівых
Каптанок ружовы,
У руцэ сярпчак
Зублены, сталёвы.
Вецер абнімае
Стан яе дзявочы,
Сонца ёй цалуе
Шыю, твар і вочы.
Каласкі хінуцца
Перад ёй паклонна,
Дзівіцца ігруша
На мяжы зялёнай.
А яна — царыца —
Весела, шчасліва
Карануе песняй
Залатое жніва.
Смела ідзе у сонцы,
Уся сама — як сонца,
Гэта жнейка наша
У нашай старонцы.⁶⁶

⁶⁴ В. І. Дунін-Марцінкевіч. Збор твораў. Мінск, 1958, стар. 242.

⁶⁵ А. Гурыновіч. Беларуская літаратура XIX стагоддзя. Хрэстаматыя. Мінск, 1971, стар. 275, 277.

⁶⁶ Я. Купала. Збор твораў у сямі тамах, т. 3. Мінск, 1973, стар. 45—46.

Тэму жніўнай працы ў сацыяльным аспекце Купала творча асэнсоўвае ў вершах «Зажынкi», «Жнеям», «Жніво», «Песня жнеяў» і інш.

Купалаўскую традыцыю ў распрацоўцы тэмы жніва ў савецкай паэзіі развівалі Язэп Пушча, Паўлюк Трус, Тодар Кляшторны, Аркадзь Куляшоў, Максім Танк, Рыгор Барадулін і інш. Матывы жніўнай працы знайшлі мастацкае адлюстраванне ў творчасці Максіма Гарэцкага, Змітрака Бядулі, Васіля Каваля, Міхася Зарэцкага, Які Брыля, Івана Мележа і інш.

Кампазітары таксама не абышлі ўвагай беларускіх жніўных мелодый. Яны выкарыстаны і ў «Літоўскай рапсодыі» Мечыслава Карловіча, і ў «Беларускай рапсодыі» Людаміра Рагоўскага, і ў творчасці беларускіх савецкіх кампазітараў: Мікалая Чуркіна, Рыгора Пукста, Аляксея Туранкова і інш.

У беларускім жывапісу ХІХ ст. тэму жніва таленавіта ўвасобіў Казімір Альхімовіч. Варта прыгадаць яго карціны «Жніво», «Дажынкi» і іншыя, каб пераканацца ў гэтым. Карціна «Дажынкi» ёсць у Ф. Рушчыца.

Беларускія савецкія мастакі не раз звярталіся да тэмы жніва, да дажынкавага звычаю. Адным з пачынальнікаў яе быў графік А. Вало, які стварыў досыць яскравы твор «Беларускія дажынкi». На беларускім матэрыяле тэмы жніва распрацоўвала вядомая руская мастачка А. Галубкіна⁶⁷, карціну «Агляд жыта» напісаў Т. Гальмаджаян⁶⁸. Жніўную тэматыку і зараз інтэрпрэтуюць графікі І. Немагай, В. Шаранговіч, жывапісцы А. Шыбнёў, П. Сергіевіч і інш.

Арганічная сувязь з жыццём працаўніка-селяніна, высокая паэтычнасць забяспечылі жніўнай песні доўгае жыццё. Нават сёння, калі зніклі вытворча-гаспадарчыя асновы, што жылі жніўную песню, калі страцілася функцыянальная роля жніўнай песні, яна даволі поўна захоўваецца ў памяці старэйшага і сярэдняга пакаленняў. Запісы жніўных песень маюць даволі значную ўдзельную вагу ў агульных запісах фальклорных экспедыцый Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР. У фальклорным архіве інстытута, фонды якога складаюцца толькі з пасляваенных матэрыялаў, захоўваецца больш тысячы тэкстаў жніўных песень. У тым ліку шмат магнітафонных запісаў.

Старую жніўную песню моцна трымаюць працоўныя традыцыі. За гады Савецкай улады яна сацыяльна перасэнсавалася ў адпаведнасці з новымі, карэнным чынам змененымі ўмовамі. З усяго жніўнага абраду да нашага часу ў выглядзе звычаю захаваліся толькі дажынкi. Яшчэ да вайны фалькларысты зафіксавалі факты прыстасавання старой дажынкавай песні да сацыяльна новых абставін. Змены былі нязначныя: зварот да гаспадара найчасцей замяняўся зваротам да старшыні калгаса, брыгадзіра, і адпаведна з гэтым рабіліся нязначныя карэктывы ў тэксце. У пасляваенны час

⁶⁷ Гл.: Сучаснае беларускае мастацтва. Мінск, 1929, стар. 19.

⁶⁸ Там жа, стар. 20.

Г. І. Цітовіч адзначыў пэўныя змены і ў музычнай форме гэтых, прыста-саваных да новых умоў дажынкавых песень⁶⁹.

І зараз нярэдка спраўляюцца імправізаваныя дажынкi. Ініцыятыва іх звычайна належыць жнеям, якія ці то дажынаюць жыта на недаступных камбайнам участках, ці ўвогуле займаюцца ўборкай пры камбайне. Па-ра-нейшаму сплятаюць вянок і нясуць яго цяпер ужо на калгасны або саўгас-ны двор. Паколькі заканчэнне ўборкі каласавых — значная працоўная пера-мога, праўленне калгаса, яго кіраўнікі ідуць насустрач ініцыятыве жанчын, і адбываецца своеасаблівае свята, на якім разам з новымі савецкімі песнямі гучаць і традыцыйныя жніўныя.

* * *

Гэты том песень мае на мэце пазнаёміць шырокія колы грамадскасці з асноўнымі здабыткамі народнай культуры з раздзела песень працы.

Пры класіфікацыі песеннага матэрыялу ўкладальнікі сутыкнуліся з пэўнымі цяжкасцямі. Асноўная з іх заключалася ў вызначэнні крытэрыяў жанравай прыналежнасці. Асабліва тады, калі твор не меў ярка выяўленай жніўнай тэматыкі. На жаль, не заўсёды ёсць магчымасць з поўнай верагод-насцю ўстанавіць, ці песня традыцыйна, стала прымеркавана да жніва, ці выпадкова трапіла ў арбіту жніўнага цыкла. Тут шмат залежыць ад мясцо-вай традыцыі. Калі жанравая прыналежнасць твора пацвярджалася некаль-кімі аўтарытэтнымі крыніцамі, вырашаць было проста. Паадзінкавыя ж запі-сы лірычна-сямейнай тэматыкі, нягледзячы на іх «адрасаванне» ў жніўныя песні, давалося за невялікім выключэннем апусціць, хоць яны, магчыма, і распеты пад жніўныя.

Пэўную складанасць уяўляе і размежаванне з песнямі асенняга жніва. Некаторыя збіральнікі іх не вылучалі асобна, бо не ведалі музычнай пры-роды апошніх і не ўлічвалі яе. Да таго ж розныя мясцовыя традыцыі дапускалі тут адхіленні. Меў месца і суб'ектыўны фактар: недакладнае азна-чэнне носьбітаў-інфарматараў.

У канчаткова апрацаваным выглядзе том «Жніўныя песні» ўключае 1055 тэкстаў і 301 мелодыю. Тэксты падаюцца паводле функцыянальна-тэматычнага прынцыпу. Раздзел «Жніво» мае два падраздзелы. У другім згрупаваны пераважна творы, якія народная традыцыя прымеркавала да жніва. Невялікае адступленне ад функцыянальна-тэматычнага прынцыпу зроблена для таго, каб вылучыць на першы план песні сацыяльна актыўныя, антыпрыгонныя. У размежаванні некаторых зусім тэкстуальна збліжаных дажынкавых і дажынкавых песень укладальнікі кіраваліся напевам.

А. ЛІС

⁶⁹ «Советская музыка», 1952, № 7, стар. 55.

МУЗЫЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ БЕЛАРУСКІХ ЖНІЎНЫХ ПЕСЕНЬ

У беларускай традыцыйнай песнятворчасці няма, бадай, жанру, які б так стабільна выяўляў асаблівасці сваёй музычнай структуры, як жніўныя песні. Стабільнасць гэта выклікана ў першую чаргу канкрэтнымі функцыянальнымі задачамі жніўнай песні, яе ідэйна-эмацыянальным і вытворча-прыкладным значэннем, а таксама пэўнай псіхафізіялагічнай абумоўленасцю выканання. Жніўная песня — песня працы. Многія яе інтанацыйныя асаблівасці, рытмічныя і мелодычныя «незвычайнасці» тлумачацца іменна характарам працэсаў працы і тымі прыёмамі гуказдабывання, якія магчымы ва ўмовах гэтай працы.

Песні жніўнага цыкла — адзін з старадаўніх жанраў каляндарнай паэзіі. Хоць і не самы старадаўні. Як вядома, эпасе земляробства ва ўсходніх славян папярэднічалі іншыя стадыі вытворчай дзейнасці са сваім колам песеннай тэматыкі. І зараз зрэдку сустракаюцца асколкі рэпертуару таго часу, якія, у прыватнасці, адлюстроўваюць паляўнічую стадыю гаспадарчага жыцця продкаў беларусаў. Аднак іменна земляробства з даўніх часоў стала асноўным заняткам усходніх славян, і песні, звязаныя з гэтым відам дзейнасці, трывала занялі сваё месца ў паэтычным працоўным календары.

Пэўныя гістарычныя і сацыяльныя ўмовы садзейнічалі таму, што найбольш поўна песні жніўнай тэматыкі захавалі сваё значэнне ў песнятворчасці беларусаў. Сустракаюцца жніўныя песні і ў рускіх і ў украінцаў, але зноў-такі пераважна ў тых раёнах, якія непасрэдна мяжуюць з Беларуссю: Пскоўскай, Смаленскай, Бранскай абласцях РСФСР, Чарнігаўскай вобласці УССР і шматлікіх раёнах Украінскага Палесся. Такім чынам, распаўсюджанне і, што асабліва важна, сучаснае бытаванне жніўных песень выяўляе пэўны арэал, гістарычна даволі ўстойлівы. Поўнае ўяўленне пра гэту гістарычную ўстойлівасць, натуральна, атрымаць нельга. Аднак параўнанне першых запісаў жніўных песень, якія адносяцца да 2-й палавіны XIX і пачатку XX ст., з запісамі, зробленымі ў нашы дні, вельмі красамоўна сведчыць пра гэту ўстойлівасць. Асабліва ўражвае супадзенне запісаў, зробленых у адной і той жа мясцовасці з інтэрваламі ў 40—60 гадоў (такія запісы прыводзяцца ў томе). Тут мы маем справу з праяўленнем пэўнай «формульнасці», г. зн. тыповасці напева, якая замацавалася ў адным вытворча-эмацыянальным значэнні. Тым больш што ў напевах гэтых захаваліся многія рысы, характэрныя для першапачатковага этапа развіцця музычнага мастацтва

(этап «эмацыянальнай тыпізацыі»¹). Як вядома, важнейшыя музычна-выяўленчыя сродкі, уласцівыя для гэтага этапа, у найменшай ступені падвяргаюцца эвалюцыі, прыкладам чаго і з'яўляецца жніўная песня.

Акрамя гістарычнай, жніўныя песні выяўляюць таксама стабільнасць і ў тэрытарыяльных адносінах. Пры ўсіх сваіх рэгіянальных адрозненнях, іншы раз вельмі значных, асноўная «формульная» структура жніўных напеваў застаецца адзінай для ўсяго арэала іх бытавання. Нават наяўнасць у некаторых раёнах самага простага шматгалоснага распеву жніўных песень не выводзіць іх з кола характэрных інтанацыйна-ладавых і інтанацыйна-рытмічных сродкаў. Праўда, сустракаюцца песні, якія выходзяць за рамкі структурных заканамернасцей жанру. Больш дэтальнае абследаванне выяўляе, аднак, іх адзінкавую сутнасць, своеасаблівую выключнасць, якая пацвярджае агульнае правіла.

Разам з асаблівасцямі інтанавання, якія вынікаюць з працоўных абставін, немалаважную ролю ў захаванні стабільнасці структуры жніўных напеваў адыгрывае абрадавы бок.

Праца і абрад у старажытнай вытворчай практыцы ішлі звычайна побач. Музыкальная лексіка жніўнай песні таксама абагульніла інтанацыйныя сродкі, якія адлюстроўвалі і працоўны і магічны бакі. Гэта, зрэшты, датычыцца не ўсяго жніўнага цыкла, а толькі таго яго тэматычнага кола, які прысвечаны падрыхтоўчаму і завяршаючаму этапам жніўнага перыяду, г. зн. калі ідэйна-маралізуючая частка пачынае перавышаць непасрэдна вытворчую. Трэба заўважыць, што абраднасць, нягледзячы на ​​неабходную ўстойлівасць дзеянняў, у музычна-структурных адносінах праяўляецца даволі разнастайна. Мясцовыя адрозненні тут больш значныя. Да таго ж на Беларусі сустракаюцца раёны, дзе абраднасць не праяўляецца зусім, хоць, магчыма, у свой час яна мела месца.

Калі працоўныя працэсы аказваюць самы непасрэдны ўплыў на характар інтанавання жніўных песень, то элементы абраднасці праяўляюцца ў ім менш прыкметна і пастолькі, паколькі яны сустракаюцца ва ўсіх астатніх жанрах традыцыйнай песнятворчасці (вясельныя, купальскія, калядныя і інш.). Таму наўрад ці можна тут вылучыць спецыфічныя, характэрныя толькі для гэтага жанру музычна-выразныя сродкі (як гэта было магчымым са сродкамі, якія абапіраюцца на працоўныя працэсы), хоць пэўную перавагу некаторых з іх можна адзначыць і тут.

І ўсё ж беларуская жніўная песня засталася б толькі прыватнай з'явай у агульнай эвалюцыі музыкальнай выразнасці, калі б яна не набыла з цягам часу значнага сацыяльнага сэнсу. Гэта датычыцца галоўным чынам уласна працоўнай песні, якая стала песняй вялікага жалю і вялікага гневу.

Цікава, што абрадавыя песні, асабліва дажынкавыя, неяк абышлі гэту тэматыку. Больш таго, у іх захавалася пэўная ідэалізацыя існуючага ладу:

¹ Гл.: В. И. Елатов. Мелодические основы белорусской народной музыки. Минск, 1970, стар. 32—45.

праслаўленне пана-гаспадара, чаканне ад яго ўзнагароды. Бадай, гэта і натуральна. Сэнс абраднасці — у замацаванні і захаванні тых ці іншых жыццёвых устаноў, фетышызацыі пэўных ідэалагічных асноў. Умовы ж працы, асабліва працы эксплуатаемай, ясна і адразу ж высоўваюць новыя ідэйныя ўстаноўкі («быццё вызначае свядомасць»). І жніўная працоўная песня — яскравы прыклад гэтага.

У наш час тэрмін «жніўная песня» ў навуковай і папулярнай літаратуры атрымаў дваікі сэнс. Больш шырокі — маюцца на ўвазе ўсе песні, якія выконваюцца ў перыяд жніва; больш вузкі — песні ўласна жніўныя, г. зн. песні працоўныя, якія выконваюцца толькі ў палявых умовах. Такая дваікасць паняцця існуе і ў народнай тэрміналогіі, але ў кожнай асобнай мясцовасці аддаецца перавага якому-небудзь аднаму азначэнню жанру.

Іншы раз нюанс паміж рознымі жанравымі падцыкламі адчуваецца ў такіх азначэннях, як «пяюць, як жнуць», «як жыта зажынаюць», «як ідуць са снапом дадому» і г. д. Ёсць мясцовасці (у прыватнасці, Петрыкаўскі, Рагачоўскі, Светлагорскі і некаторыя іншыя сумежныя з імі раёны Гомельскай вобласці), дзе тэрмін «жніво» ўвогуле не ўжываецца. Замест яго выкарыстоўваецца тэрмін «талака». У якасці сіноніма жніўных песень выкарыстоўваюцца таксама азначэнні «лета», песні «летнія», «жытнія», «жнейскія», «абжынскія» і інш.

Вельмі часта, акрамя назвы «песні жніўныя», ужываецца назва «песні летнія» ці проста «лета». Да апошніх адносяцца песні іншых жанраў, выкананне якіх прымеркавана да лета. Тут сустракаюцца песні вясельныя, веснавыя, восеньскія, баладныя, лірычныя. З лірычных асабліва распаўсюджаны такія, што апавядаюць пра цяжкі лёс жанчыны, у чым нельга не ўлавіць падабенства іх з уласна жніўнымі песнямі, таксама багатымі на тэмы пра цяжкае становішча жанчыны-працаўніцы.

Уся гэта тэрміналагічная разнастайнасць даволі ўскладняе навуковую класіфікацыю і першапачатковую пашпартызацыю песень жніўнага цыкла, асабліва калі пры гэтым знікаюць з поля зроку музычныя асаблівасці і дакладнае функцыянальнае значэнне кожнай канкрэтнай песні.

Паказчыкам функцыянальнага сэнсу жніўных песень з'яўляецца ў першую чаргу напеў. «Формульнае» значэнне напеву дакладна дыферэнцыруе песні жніўнага цыкла на тры асноўныя падцыклы: песні зажынкавыя, песні ўласна жніўныя і песні дажынкавыя. Зажынкавыя і дажынкавыя песні тыпова абрадавыя па свайму сэнсаваму і меладычнаму значэнню. Жніўныя песні — ядро цыкла — працоўныя.

Вядома, строгіх стылістычных межаў паміж гэтымі падцыкламі зараз няма, яны існавалі, відаць, у мінулым. З цягам часу эвалюцыя жанру стварыла рад пераходных форм, якія аб'ядноўваюць меладычныя прыкметы двух і нават трох падцыклаў. У наш час вельмі адчуваецца і ўнутрыжанравае зліццё. У некаторых раёнах зажынкі і дажынкі спяваюць «на адзін голас» (г. зн. напеў). Нярэдка ў час зажынак выконваюць жніўныя песні,

а ў час жніва — песні з дажынкавай тэматыкай. Так, тыпова дажынкавы сюжэт «Рада, рада перапёлка» вельмі часта спяваецца на жніўны напеў, а песня «Гаварыла поле шырокае» на аднолькавых правах абслугоўвае і зажынкi, і жніво, і дажынкi. У некаторых раёнах Беларусі сустракаецца песня, якая адносіцца і да зажынак і да дажынак, толькі з заменаю аднаго слова: «Сягоння ў нас зажыначкі» або «Сягоння ў нас дажыначкі».

Асабліва распаўсюджана тэндэнцыя «распеву» зажынкавых і дажынкавых песень на жніўны манер². Гэта заканамерна таму, што і зажынкавыя і дажынкавыя песні ўключаюць таксама песні, звязаныя з працоўнай тэматыкай: і пачатак і канец жніва адбываюцца ў тых жа ўмовах, што і само жніво. Некаторыя дажынкавыя песні захавалі і ў распеве жніўнага тыпу свае першасныя жанравыя адзнакі. Так, песня «Вечар вечарэе» (82)³ мае кадэнцыю на II ступені, як убачым далей, вельмі нехарактэрную для жніва і тыповую для дажынак. Хутчэй за ўсё і цыкл песень-велічанняў «Ой, багат наш пан» (181—184) таксама з'яўляецца распетым у «жніво» ва-рыянтам дажынкавай песні.

З другога боку, тыпова жніўныя песні, сутыкаючыся з тэматыкай зажынкавай і асабліва дажынкавай, не трацячы сваіх інтанацыйных якасцей, значна трансфармуюцца іншы раз метрарытмічна і структурна.

Разам з тым і да цяперашняга часу сустракаюцца раёны (Віцебская вобласць), дзе дажынкавыя і жніўныя песні дакладна дыферэнцыраваны па асноўных выразных сродках: ладу, рытму, мелодыцы, структуры.

Што датычыцца песень «летніх», якія перайшлі ў кола жніўных з іншых жанраў, то многія з іх набылі таксама і адпаведныя рысы. У сваю чаргу праз такія песні, як вясельныя, у жніўным цыкле атрымаў распаўсюджанне нехарактэрны для яго прыём псіхалагічнага паралелізму.

І ўсё ж большасць «летніх» песень нельга аднесці да жніўных ні па тэматыцы, ні, самае галоўнае, па мелодычных асаблівасцях. Яны не ўваходзяць прама ў жанр жніўных песень, а з'яўляюцца хутчэй толькі пэўным рэпертуарам, які выконваецца ў летні перыяд (з'ява гэта шырока распаўсюджана ў беларускай народнай песнятворчасці і ў адносінах да іншых цыклаў). Песні «летнія» пераважна выконваюцца ў вольны ад працы час па дарозе на поле ці з поля. Сярод іх шмат і такіх, якія, паводле слоў выканаўцаў, можна пачуць і на вяселлі. Ёсць мясцовасці, дзе песні «летнія» наогул пераважаюць. Аб гэтым сведчаць матэрыялы Мсціслаўскага раёна Магілёўскай вобласці, змешчаныя ў зборніку М. Гарэцкага і А. Ягорава. Шмат тут вясенніх лірычных песень з характэрным для іх гукарадам — мінорным пентахордам з прапушчанай II ступенню. Ёсць песні любоўнай і іншай тэматыкі, аж да вядомай на Беларусі карагодна-бытавой песні «Ох, і сеяла Ульяніца лянок».

² Пры аднясенні напеву пераасэнсаванай песні ў той ці іншы паджанравы раздзел мы ўлічвалі музычныя якасці, пэўны «формульны» распев.

³ Лічбы ў дужках адносяцца да парадкавых нумароў нотных прыкладаў.

Цікава адзначыць, што песні гэтыя іншы раз выконваюцца не як дапаўненне, а замест жніўных. Магчыма, тут мы можам зарэгістраваць рэдкі выпадак жанравага пераасэнсавання — пранікнення лірычных матываў у традыцыйна-вытворчую тэматыку. Такі працэс быў заўважаны фалькларыстамі даўно. Ужо даваенныя запісы ўзораў беларускага музычнага фальклору дазволілі З. Эвальд сцвярджаць, што «з прычыны моцнай семантычнай сувязі традыцыйных каляндарных напеваў з пэўнымі коламі лірычных тэм і вобразаў у склад каляндарных песенных цыклаў паступова ўцягвалася вялікая колькасць нанова стварыўшыхся (ці тых, што прыйшлі з іншых жанраў.— В. Я.) песень, якія не мелі ўжо ніякай, нават генетычнай, сувязі з абрадамі ці з каляндарнай працай»⁴.

Сапраўды, пранікненне лірычнай тэматыкі стварыла даволі стракаты малюнак каляндарна-абрадавай песнятворчасці і, па словах той самай З. Эвальд, «замарудзіла тэматычную дыферэнцыяцыю песень і разам з тым збядніла раздзел «уласна лірычных песень», г. зн. не замацаваных за календаром»⁵.

Праўда, не ва ўсіх традыцыйных жанрах змяшанне з лірычнай тэматыкай рабіла блытаніну. У жніўным цыкле «тканкавая несумяшчальнасць» дзякуючы дакладнай «формульнасці» напева адразу кідаецца ў вочы і без цяжкасцей выяўляюцца чужародныя элементы.

Неабходнасць дыферэнцыраванага падыходу да жніўных песень і «лета» абумоўлена яшчэ і тым, што першыя прыкладна ў адной і той самай тэматыцы выконваюцца па ўсім арэале распаўсюджання гэтага жанру. «Летнія» ж песні ў кожнай мясцовасці бываюць свае, складаюцца ў кожным асобным выпадку з розных жанраў і маюць розную ступень прымацаванасці да пэўнага перыяду часу. Больш таго, ёсць раёны (напрыклад, поўдзень Палесся), дзе ў час жніва ўвогуле не выконваюць іншых песень акрамя традыцыйных жніўных. Такім чынам, апошнія і ў гэтым выпадку выяўляюць сваю тыповую жанравую ролю.

Да раздзела жніўных песень іншы раз адносяць і так званыя талочныя песні. Аднак даследаванне паказала, што рэдка дзе гэтыя песні прымацоўваюцца іменна да жніўнага перыяду. У большасці выпадкаў талочныя песні пераходзяць, у залежнасці ад пары года, ад аднаго цыкла да другога. Як песні ў большасці сваёй святочна-застольныя, яны выконваюцца пры завяршэнні розных відаў калектыўнай працы: пры вывазцы гною, пры завяршэнні ўборкі ўраджаю і г. д.

Тыповую жніўную меладычную структуру набываюць некаторыя песні, блізкія ім па функцыі, але якія выконваюцца ў іншы час. Да іх адносяцца так званыя касарскія песні. Вельмі распаўсюджаная сярод іх песня «За гарою касец косіць» у многіх мясцовасцях выконваецца як жніўная. З іншых

⁴ Беларусские народные песни. М.—Л., 1941, стар. 112.

⁵ Там жа, стар. 113.

песень, блізкіх па меладычнаму стылю да жніўных, трэба адзначыць вясеннія заклічкі-галашэнні, а таксама некаторыя льяныя.

На спецыфічныя рысы музычнай структуры жніўнай песні фалькларысты звярнулі ўвагу яшчэ ў XIX ст., хоць гэта спецыфіка не была асэнсавана поўнасьцю. Вельмі незвычайнай паводле паняццяў таго часу была яе інтанацыйная будова, якую іншы раз зусім немагчыма было зафіксаваць сістэмай 12-ступеннай тэмперацыі. Больш ці менш дакладна былі адлюстраваны ладавыя асаблівасці жніўных песень: вузкі ладавы амбітус і субкварта як характэрная ладавая прыкмета. Значныя цяжкасці сустракалі фалькларысты пры запісу метрарытмічнай будовы жніўнай песні. Напаўімправізацыйны склад яе, нераўнамерна тэмперыраваны строй, незвычайныя метрычныя групы і складаныя распевы, якія ўключаюць і музычныя і моўныя інтанацыі,— усё гэта не садзейнічала больш ці менш правільнай фіксацыі гэтых напеваў. Асабліва пашкодзіла «прымусовая метрызацыя» некаторых з іх. З цягам часу, ужо ў XX ст., даследчыкі прыйшлі да вываду аб нястрогай метрарытмічнай структуры жніўных напеваў, аб іх своеасаблівай пластычнай зменлівасці, якая дапускала ў шырокіх межах варыяцыйныя пераўтварэнні.

Значную цяжкасць уяўляе класіфікацыя жніўных напеваў. Выключаючы найбольш простую — тэматычную (уласна змест), якая далёка не заўсёды супадае з сэнсам напева, у навуковым ужытку часцей за ўсё выкарыстоўваюць класіфікацыю ладавую. Сапраўды, лад — найбольш даступны элемент музычнага стылю жніўных песень. Аднак гэта занадта абагульнены і, самае галоўнае, не заўсёды аб'ектыўны кампанент, асабліва калі гаворка ідзе пра запісы мінулых гадоў. Як гаварылася вышэй, фалькларысты часта апускалі ці выпраўлялі незвычайныя для еўрапейскага прафесійнага слыху высотныя дублі ступеней. Дарэчы, па-за ўвагай маглі застацца і найбольш істотныя прыкметы. Так, відаць, атрымалася з гетэрафоніяй, сапраўды даволі незвычайнай для прафесійнага ўяўлення формай шматгалосся. Але, як паказалі запісы апошніх дзесяцігоддзяў, для некаторых мясцовасцей яна мае вялікае значэнне ў стылістычнай характарыстыцы песнятворчасці.

Класіфікацыя напеваў па іх вобразна-інтанацыйнай будове шмат у чым супадае з класіфікацыяй па лакальнай прыкмеце, але патрабуе больш тэрытарыяльна шчыльнай, чым гэта назіраецца ў дадзеным томе, сеткі даследавання жанру. Да таго ж тут павінна ісці гаворка пра комплекснае, у аб'ёме ўсёй песнятворчасці, даследаванне мясцовых стылістычных асаблівасцей.

Як нам уяўляецца, асновай класіфікацыі напеваў, якая рэдка скажаецца пры фіксацыі і разам з тым наглядна выяўляе кантрастныя моманты, павінна з'яўляцца структура тэкставай страфы.

Наогул музыка ведае дзве сферы выразнасці: інтанацыйную і структурную. Як паказалі даследаванні народнай песнятворчасці, першая сфера — інтанацыйная — найбольш рухомая, узаемапераходная. Калі адзін бок яе — музычная мова — параўнальна ўстойлівы, то другі — тэматызм і метады яго

развіцця — мае схільнасць да хуткага пераўтварэння. Яркі прыклад гэтага — жніўная песня. Нават у аднаго і таго ж выканаўцы адна і тая ж песня ў розны час гучыць па-рознаму, нават мяняецца ладавае нахіленне (іменна ў гэтых багатых варыянтамі зменах прыгажосць такога сціплага на ладавыя сродкі жанру, як жніўная песня). Разам з тым структура жніўных песень рэдка дэфармуецца. Гэта, бадай, адна з найбольш устойлівых канстант жніўнага напева, якая дае магчымасць выдзеліць пэўныя тыпы песень жніўнага цыкла. Да таго ж гэтыя тыпы выяўляюць узаемасувязь структуры з інтанацыйнымі выразнымі сродкамі, а таксама маюць тэндэнцыю канкрэтызавацца ў пэўных жа лакальных умовах. Толькі зажынкавыя песні мы імкнуліся класіфікаваць па іх мелодычна-вобразнаму сэнсу, таму што яны, нягледзячы на сваю малалікасць, аб'ядноўваюць даволі супрацьлеглыя па эмацыянальна-вобразнаму складу напевы.

Вядома, у аснове нашай класіфікацыі ляжаць найбольш агульныя, стабільныя структурныя прыкметы, без уліку тых адхіленняў «ад нормы», якія заўсёды ўносяць разнастайнасць нават у самыя традыцыйныя песенныя жанры.

Зжынкавыя песні складаюць, як мы адзначылі, невялікі працэнт ад агульнай колькасці песень жніўнага цыкла. У некаторых мясцовасцях Віцебшчыны іх увогуле не ведаюць і ў час абраду зажынак выконваюць звычайныя жніўныя песні або ўжываюць, адпаведна змяніўшы тэкст, дажынкавыя песні. Іншы раз абрад зажынак суправаджаецца песнямі святочнага, застольнага характару. Так, П. Шэйн піша (на жаль, не ўказана дакладна мясцовасць), што «ўвесь першы дзень зажынак... неаднаразова паўтараюцца выпіўкі і скокі»⁶. Відаць, пры гэтым гучалі і адпаведныя песні.

У некаторых вёсках (паўднёвыя раёны) зараз ужо не памятаюць самага абраду зажынак. Аднак у З. Радчанкі⁷ прыводзяцца тэксты тыповых зажынкавых песень, якія маюць дакладныя метрычныя напевы. Па словах той жа З. Радчанкі, зажынкавыя песні спяваюць і хорам і паасобку (таксама як і жніўныя ў той жа мясцовасці).

Да зажынкавых непасрэдна далучаюцца песні, якія суправаджаюць абрад «агледзін жыта». Яны змыкаюцца з юр'еўскімі песнямі і наогул з песнямі позняй вясны і прысвечаны заклінанню «добрага ўраджаю». На поўдні Беларусі (Брэсцкая вобласць) іх пачынаюць спяваць у канцы мая ці пачатку чэрвеня. Жанчыны, апрануўшыся па-святочнаму, выходзяць у поле, дзе ўжо пачынае каласіцца жыта, і спяваюць адпаведныя песні. Песні гэтыя тыпова заклінальныя як па зместу, так і па мелодыцы:

Ой, лета, лета,
Зарадзі, божа, жыта

(у больш ранніх варыянтах — «Зарадзі, сонца, жыта»).

⁶ П. В. Шейн. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края, т. I, ч. 1. СПб, 1887, стар. 239.

⁷ З. Радченко. Гомельские народные песни. СПб, 1888.

Змешчаныя ў тое жажынкавыя песні ў асноўным запісаны на захадзе Беларусі, але ёсць звесткі пра існаванне такіх песень і ў іншых месцах. Запісы ў большасці даволі канкрэтныя па ладавай і метрычнай структуры, у чым не апошняю ролю адыграла іх абрадавае функцыянальнае прызначэнне.

Па свайму сэнсаваму значэнню, якое знаходзіць непасрэдна адбітак у інтанацыйнай структуры, жажынкавыя песні падзяляюцца на тры тыпы: заклінальныя, велічальна-ўрачыстыя і працоўныя.

Песні заклінальнага характару часцей за ўсё адносяцца да пераджніўнага перыяду, калі толькі закладваюцца асновы будучага ўраджаю. Аснова тэматызму іх — «замова» ўраджаю. Заклінальная функцыя жажынкавых песень абумоўлівае паўтарэнне метрычна дакладных кароткіх папевак, якія маюць магічны сэнс (тыповы прыклад — песня 1). Трохразовы паўтор адной і той жа папеўкі сапраўды стварае ўражанне настойлівай замовы. Нягледзячы на тое, што песня мае жніўны лад, нават з субквартай, яна дзякуючы дакладнаму метру ў жанравых адносінах цалкам самастойная:

Больш развітая ў мелодычных і структурных адносінах другая песня гэтага тыпу (3). Фаршлагі, глісанда, складараспевы некалькі набліжаюць яе да працоўных жніўных песень. Аднак і ў яе аснове ляжыць шматпаўторная папеўка «магічнага сэнсу» — сыходзячы ход ад тэрцыі лада да ўстоя.

Песні велічальна-ўрачыстага характару абслугоўваюць пачатак жніва — сам па сабе ўрачысты момант. Абраднасць тут мае ўжо некалькі іншы змест. Гэта — услаўленне, падзяка сілам прыроды. Напевы песень падобнага тыпу больш развітыя, чым заклінальных, хоць таксама маюць характэрную інтанацыйную структуру. Яны, як правіла, выразна метрычныя, лад пераважна мажорны і больш шырокі — пентахорд (іншы раз з секстай), але ёсць і традыцыйная «жніўная» структура з субквартай. Па некаторых прыкметах песні гэтага тыпу блізкія да велічальных вясельных. Той жа ўздым настрою, асэнсаванне значнасці падзеі, своеасаблівая размахыстая манера выканання:

Калі ў жажынкавых заклінальных песнях элементы заклінання ёсць і ў тэксце і ў напевае, то велічальныя напевы часта суправаджаюць змест іншага сэнсу, як правіла, зноў-такі заклінальнага.

Песні працоўныя выконваюцца непасрэдна ў час зажынак і паколькі яны не абрадавыя, то амаль па ўсіх прыкметах супадаюць з жніўнымі песнямі. Бадай толькі тэкст можа падказаць, да якога этапа жніва яны адносяцца. Песень гэтага тыпу мала, і, як сведчаць выканаўцы, тут ужо часцей за ўсё пачынаюць спяваць уласна жніўныя песні.

Жніўныя песні — самы багаты па колькасці і разнастайнасці мясцовых варыянтаў жанр жніўнай тэматыкі, класіка беларускай раннетрадыцыйнай каляндарнай песнятворчасці, якая выяўляе рысы не толькі жанру, але і многія заканамернасці пэўнага этапа музычнага мыслення.

Нягледзячы на свае параўнальна небагатыя ладава-меладычныя рэсурсы, жніўная песня ўвабрала ў сябе шырокае кола вобразных асацыяцый. Як ні ў якой іншай народнай песні, у жніўнай сканцэнтраваны напеўныя, «вакалізуючыя» элементы манодыі (гл., напрыклад, песню 95). У гэтых адносінах беларуская жніўная песня ў некаторай ступені блізкая да ўсходніх макамаў, якія таксама праяўляюць свой меладычны пачатак у стыхій вакалізацыі. Багацце інтанацый «эмацыянальнай тыпізацыі», лірычны па сваёй сутнасці аспект раскрыцця навакольнага свету, вырашэнне самых затоеных душэўных перажыванняў — усё гэта садзейнічала фарміраванню ў жніўным напеве выключна гнуткіх інтанацыйных комплексаў. У мелодыцы жніўнай песні, нават не пачуўшы слоў, можна ўлавіць найтанчэйшыя адценні эмацыянальнага стану выканаўцы, адчуць узровень яго духоўнай выхаванасці і мастацкага густу.

Выканаўцамі жніўных песень з'яўляюцца пераважна жанчыны, што вызначаецца гаспадарчым укладам старой беларускай вёскі, дзе асноўная цяжкасць уборачнай працы ўскладвалася на яе плечы. У сувязі з гэтым трэба звярнуць увагу на своеасаблівы тэмбрава-фанічны эфект спеваў. Песня, якая выконваецца «на волі», пад гарачымі праменьнямі сонца (і ў нязручным стане), гучыць нібыта ад самой глебы. Нізкі жаночы голас (іншы раз контральта) сцелецца, як гукавое марыва. І толькі пусціўшы «Гу-у-у» па ўсяму полю, амаль да вёскі, спявачка як бы дае выхад сваім непасрэдным эмоцыям.

Зараз ужо рэдка можна пачуць жніўную песню ў час самой працы. У некаторых мясцовасцях увогуле не памятаюць, як яе выконвалі ў такіх умовах. Аднак у многіх вёсках, асабліва на поўдні Беларусі (Петрыкаўскі, Быхаўскі, Рагачоўскі, Жыткавіцкі, Гомельскі і іншыя раёны) яшчэ даволі падрабязна могуць расказаць, як гэта адбывалася. Зрэшты, нават не чуўшы гэтых апавяданняў, а толькі слухаючы напеў, можна адзначыць у ім рад момантаў, якія ніякімі іншымі прычынамі, акрамя працоўных намаганняў, растлумачыць нельга. Сюды адносяцца і асобнага тыпу глісанда, і шматлікія уханні, эханні, і абрывы слоў, і іншыя элементы натужлівых спеваў. Большая частка напеваў, змешчаных у дадзеным томе, выконваецца ў час адпачынку ці ў дарозе. Сярод іх ёсць таксама шырокараспетыя, але большасць выяўляе элементы метрычнай перыядызацыі.

Магчыма, сама манера выканання песні залежыць шмат у чым ад умоў выканання. У многіх фалькларыстаў функцыя жніўнай песні часта вызначаецца так: «як жнуць жыта». Ці сам працэс жніва тут маецца на ўвазе, ці час жніва наогул — цяжка сказаць. Ва ўсякім выпадку тыя песні, якія былі зафіксаваны або проста пачуты ў працэсе жніва (К. Квітка, Г. Цітовіч і інш.), не даюць падставы сумнявацца ў іх натуральнасці⁸.

Стабільнасць мелодычных асаблівасцей жніўных песень з'яўляецца прычынай таго, што яны нячаста з тым самым напевам выконваюцца ў іншых умовах. Больш таго, ад многіх спявачак наогул цяжка запісаць «жніво» не ў пару (выкананне жніўных песень «абы так» з'яўляецца для вясковых пяснярак даволі кур'ёзнай справай).

Характэрнай з'явай для жніўных песень стаў так званы тыповы напеў, дакладней, абагульненая лада-мелодычная схема, па якой выконваецца мноства (да 20) тэкстаў⁹. Розніца паміж асобнымі варыянтамі тыповага напева вызначаецца або складовай колькасцю розных радкоў тэксту, у сувязі з чым некалькі змяняецца метрарытмічная канва напева, або варыяцыйным майстэрствам выканаўцы, якая можа знаходзіць тонкія нюансы для кожнага слоўнага вобраза. Дарэчы, гэта варыяцыйнасць праяўляецца і ў паўторах той жа песні, і ў розных строфах адной песні, і нават у адной і той жа страфе, якая выконваецца паўторна. Звычайна такіх тыповых напеваў у выканаўцы 1—3, радзей больш. Часта ва ўсіх выканаўцаў адной вёскі існуе адзін тыповы напеў жніўнай песні, аднак у залежнасці ад майстэрства і эмацыянальнага ўзроўню выканання гэты напеў можа вар'іравацца ў даволі шырокіх межах.

У аснове ладавай будовы жніўных песень ляжыць тэрцавы лад з субквартай — адзін з самых распаўсюджаных ладоў старадаўняй беларускай народнай музыкі. Тэрцавы лад з субквартай сустракаецца часта і ў іншых жанрах раннетрадыцыйнай песнятворчасці, але ў жанры жніўных песень ён праяўляецца найбольш паслядоўна, устойліва і разнастайна. Нездарма некаторыя даследчыкі называюць гэты лад «летнім гукарадам». Тэрцавая ладавая рамка іншы раз пашыраецца ўверх да кварты. Пры гэтым квартавы гук часцей за ўсё мае дапаможнае значэнне: гук апявання, прад'ёму. Амаль ніколі пашырэнне не даходзіць да квінты. Калі ж гэта здараецца, прыкметы ладавай характарнасці настолькі кардынальна і прынцыпова мяняюцца, што вядуць да з'яўлення зусім іншага лада-мелодычнага стылю, не ўласцівага традыцыйнай жніўнай песні.

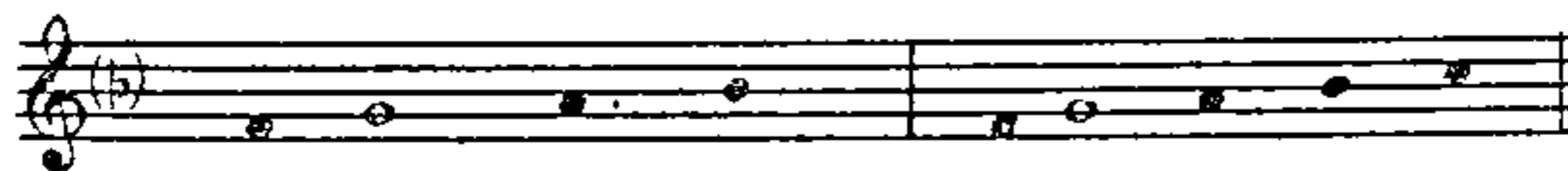
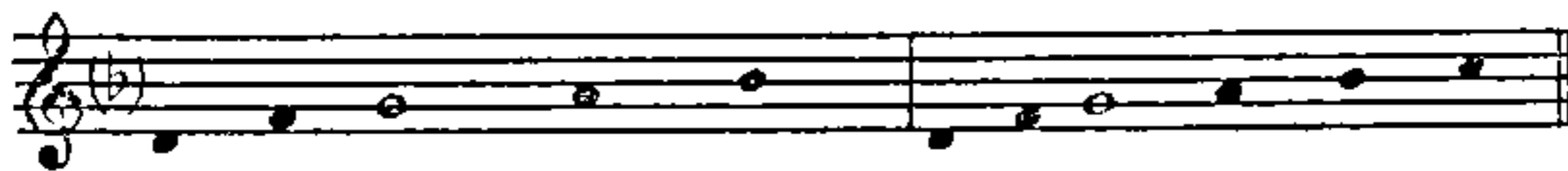
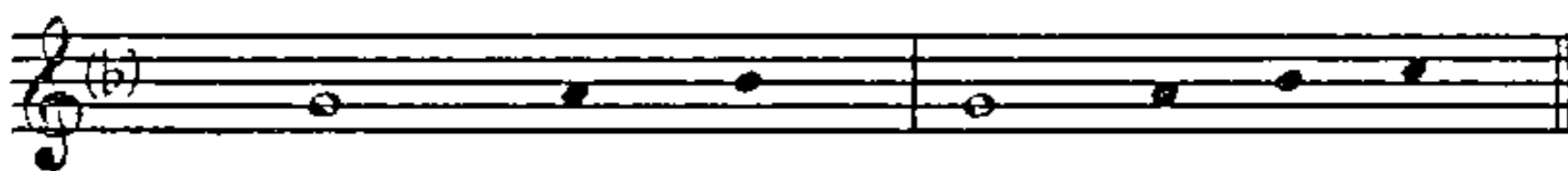
Знізу тэрцавую ячэйку лада абслугоўвае гук, які знаходзіцца ад топікі на кварту ўніз (субкварта). З'яўленне гэтага гуку хутчэй за ўсё абумоўлена працэсамі працы. Тым больш што субкварта не заўсёды праяўляецца

⁸ Фоназапісы гутарак са спявачкамі пра выкананне жніўных песень ва ўмовах працы захоўваюцца ў архіве ІМЭФ АН БССР, ф. 2, воп. 10, стуж. 50 і 96; ф. 20, воп. 72, стуж. 22 і інш.

⁹ В. Е л а т о в. Ладовые основы..., стар. 67.

ў дакладным высотным значэнні. Вельмі часта гэта глісандыраваны адкат ці падкаг (ці проста прыдыхальны гук) на няпэўную вышыню. Наяўнасць ці адсутнасць субкварты — магчымы вынік мясцовых асаблівасцей манеры спяваць. Але нам здаецца, што ўсё ж субкварта адыгрывае большую ролю, чым гэта зафіксавана ў напевах, асабліва ў публікацыях мінулых гадоў. Справа ў тым, што не ўсюды гэты гук вымаўляецца ясна і па вышыні і артыкуляцыйна. Многія фалькларысты проста маглі не ўлічваць паяўнасць гэтага гуку, вельмі праблематычнага з пункту гледжання прафесійнага вакалу. Субквартавы гук не заўсёды інтануецца і выканаўцамі, якія спяваюць спецыяльна для запісу: адсутнічаюць умовы для праяўлення гэтага вакальна-тэхналагічнага прыёму. Субкварта звычайна застаецца незапоўненай; нават калі і запаўняецца, дык толькі VII ступенню, уводным гукам, натуральным або гарманічным. Наяўнасць VI ступені ў гэтым ладзе таксама з'яўляецца вядомай стылістычнай супярэчнасцю. Ёсць ладавыя схемы, у якіх VII ступень прысутнічае і без субкварты. У гэтым выпадку яна таксама часцей за ўсё мае дапаможны характар.

Такім чынам, ладавая структура беларускіх жніўных песень укладаецца ў восем наступных схем, якія вельмі рэдка парушаюцца дадатковымі ўнясеннямі:

Вельмі своеасаблівае ў жніўных песнях ладавае нахіленне. Увогуле можна сказаць, што для іх найбольш характэрны натуральны мажор і натуральны мінор. Аднак тэрцыя лада вельмі часта мае так званую нейтральную характарыстыку, г. зн. нешта сярэдняе паміж мажорам і мінорам. «Нейтральная» тэрцыя няўстойлівая і ў працэсе выканання песні можа пераходзіць то ў мажор, то ў мінор. Іншы раз гэта блуканне працягваецца амаль да канца страфы, але сам канец гучыць заўсёды ясна — ці ў мажоры,

ці ў міноры. Блукацце тэрцыі лада паміж двума пэўнымі нахіленнямі больш за ўсё характэрна для першай страфы. Выканаўца як бы шукае неабходны для яе эмацыянальны ўзровень. Узровень гэты, як мы казалі, канчаткова ўстанаўліваецца ў канцы першай страфы і далей прысутнічае ў астатніх.

Дарэчы, ёсць выпадкі няўстойлівага значэння тэрцыі для наступных строф. Іншы раз і заканчэнні іх бываюць рознымі па нахіленню. Канчатковым праяўленнем гэтай тэндэнцыі з'яўляецца пераменнае выкананне строф то ў мажоры, то ў міноры (253). Сама аснова такога ладавага каларыравання ўзыходзіць, відаць, да старадаўніх прыёмаў музычнага асэнсавання рэчаіснасці і звязана з эпохай, калі мажор і мінор не былі дакладна дыферэнцыраваны¹⁰. На Беларусі яшчэ і зараз сустракаюцца раёны, дзе лад жніўнай песні (і не толькі жніўнай) залежыць ад настрою выканаўцы. Напрыклад, калі паўднёвыя жніўныя песні, г. зн. песні, якія выконваюцца ў час працы, схільныя да мінору, то песні вячэрнія, якія выконваюцца па дарозе дамоў, — да мажору. У якасці прыкладу можна назваць песні 49 і 86, запісаныя амаль у ідэнтычных высотна-меладых і рытмічных конгурах (тыповы напеў). Але першая з іх «А я жала, прыжалася», поўная сумных адчуванняў, — у міноры, другая «Жнеечка дамоў ішла» прыўзнятага настрою — у мажоры. Да таго ж першая выконвалася ў тэмпе *Lento*, другая — ужо ў тэмпе *Moderato*.

Агульныя суадносіны жніўных напеваў мажорнага і мінорнага лада прыкладна аднолькавыя. Што датычыцца іх тэрытарыяльнага існавання, то даследчыкі аддаюць перавагу мінору для паўднёвага ўсходу Беларусі, мажору — для паўночнага захаду. Дарэчы, гэта датычыцца не толькі самага лада, але і агульнай эмацыянальнай манеры выканання. Так, мінорны лад жніўных напеваў гучыць больш «мінорна» на Палессі, чым, напрыклад, на Віцебшчыне.

Фіксацыя «нейтральнай», або «блукаючай», тэрцыі пачалася фалькларыстамі параўнаўча нядаўна. Так што ў адносінах да большай часткі апублікаваных запісаў мы не можам арыентавацца на чыста колькасны бок гэтай ладавай асаблівасці. Думаем, аднак, што яна наўрад ці з'яўляецца вынікам навіейшых утварэнняў у народным меладызме.

Такім чынам, можна сказаць, што для жніўных напеваў самай характэрнай і, відаць, выключнай з'яўляецца аднайменная мажорна-мінорная пераменнасць. Сярод запісаў, змешчаных у томе, толькі дзве выяўляюць паралельную пераменнасць, але не ўнутры адной страфы, а паміж суседнімі. Адзін з гэтых запісаў (107) наогул з'яўляецца унікальным. Танальныя суадносіны асобных строф — ля-мінор — до-мажор — ля-мінор — утвараюць трохчасткавую форму з ярка выражанай рэпрызнасцю. Нават у больш раз-

¹⁰ Пераход мажору ў мінор або да «нейтральнага» значэння лада іншы раз адбываецца па чыста суб'ектыўных прычынах. Пры выкананні шматстрофнай песні, асабліва калі яна выконваецца ў высокай тэсітуры, можа проста паступова асядаць голас.

вітых жанрах беларускай народнай песнятворчасці пры пераходзе танальнасці ў сваю паралель адваротнага вяртання звычайна не адбываецца. Відаць, тут мы маем справу са своеасаблівай мутацыяй унутры жанру, мутацыяй, накіраванай на далейшае развіццё яго структурных якасцей. У другой песні (70) адбываецца пераход з мажору ў паралельны мінор і замацаванне ў ім.

Акрамя тэрцыі, у «жніўным ладзе» пераменнае значэнне мае VII ступень (калі яна ёсць). Тут не заўсёды ясна выражанае натуральнае або гарманічнае значэнне ўводнага тону. Яго ладавае значэнне звычайна адбываецца ў залежнасці ад мелодычных умоў выкарыстання. Аднак больш адпаведным стылю з'яўляецца натуральны ўводны тон.

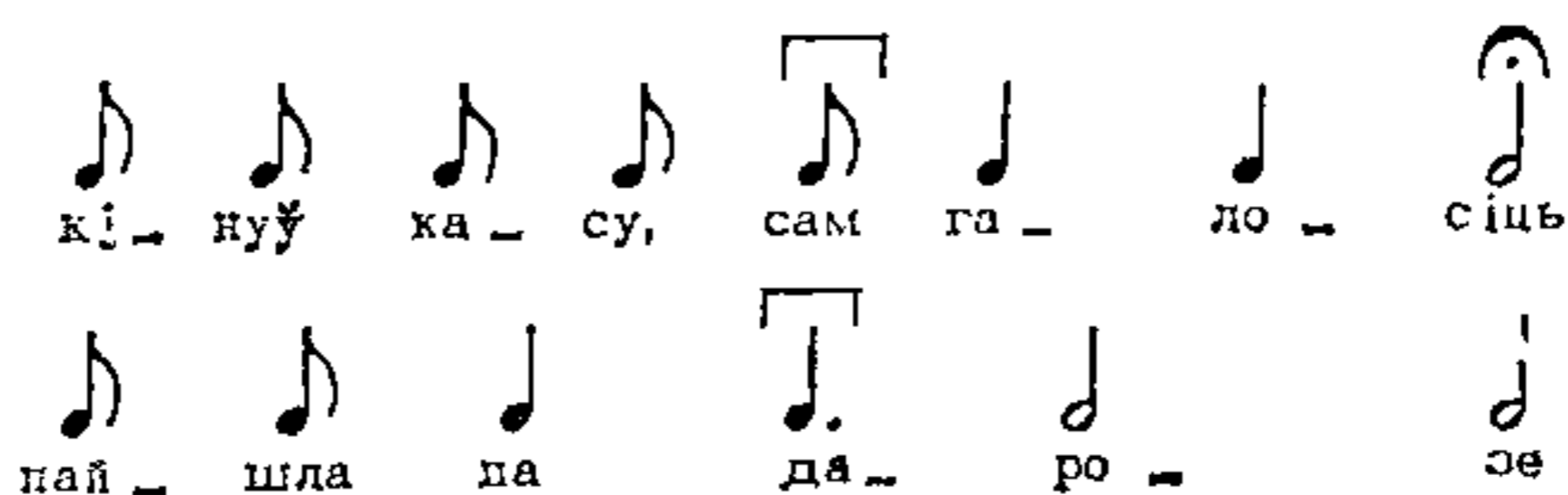
Зрэдку ў жніўных напевах сустракаецца II паніжаная ступень — своеасаблівы элемент фрыгійскага лада. Яна таксама мае пераменнае значэнне ў залежнасці ад мелодычнага руху: пры сыходным руху яна паніжана, пры ўзыходным натуральная. Эпізадычна сустракаюцца ў жніўных песнях і іншыя ладавыя схемы, аж да трыхордавых. Магчыма, гэта рэдкая мясцовая асаблівасць або вынік зусім блізкага кантакту з якім-небудзь іншым жанрам.

Ладавыя магчымасці жніўных песень параўнальна абмежаваныя: трычатыры гукі. Праўда, малая колькасць у значнай ступені кампенсуецца якасцю: пераменным значэннем некаторых ступеней, асабліва тэрцыі. І ўсё ж нават у гэтых умовах жніўныя напевы засталіся б у многім стандартнымі, калі б не іх найбагацейшая, вынаходлівая, іншы раз вытанчаная рытміка.

Наўрад ці ёсць магчымасць сістэматызаваць асобныя рытмічныя ўтварэнні — яны надта разнастайныя і пераменлівыя. Часта зменлівы метра-рытм робіць уражанне вялікага прастору, процілегласці. Рытміка жніўных напеваў развіваецца, можна сказаць, у пастаянных дыялектычных супярэчнасцях. Метрычныя перабівы, несіметрычныя рытмічныя матывы, незвычайнае чаргаванне кароткіх і працяглых долей цяжка паддаюцца дакладнаму метрычнаму ўліку. Таму ў натаванні жніўных напеваў часта адсутнічаюць абазначэнні метра або гэты метр індывідуальны для кожнай фразы.

Большасць публікуемых запісаў падзяляецца толькі па паўстрофах, хоць іншы раз магчымы і больш дробныя падзелы. Раннія публікацыі часта давалі адзіную метрычную канву, уніфікаваную з пункту гледжання прафесійных норм. Трэба сказаць, што да многіх напеваў гэта сістэма дастасавальная. Напевы з дакладнай метрычнай структурай характэрны як для некаторых раёнаў, так і для пэўнага кола песень увогуле. Тут таксама значную ролю адыгрываюць умовы, у якіх выконваецца песня. Натуральна, што чыста працоўныя песні слаба выяўляюць рэгулярную метрычнасць; песні, якія выконваюцца ў час адпачынку і ў дарозе, выяўляюць яе больш адчувальна. Праўда, і тут ёсць свае мясцовыя традыцыі, якія патрабуюць часцей за ўсё «цягнуць» жніўную песню, у якіх бы ўмовах яна ні выконвалася.

Метрарытмічнай гнуткасці жніўных напеваў у многім садзейнічаюць інтанацыйныя ячэйкі, звязаныя з перахопліваннем дыхання, і шматлікія ферматы, якія з'яўляюцца важнейшай стылістычнай прыкметай гэтых напеваў. Фермата — паказчык майстэрства выканаўцы, прыём, які садзейнічае павышэнню эмацыянальнага накалу спеваў. Працягласць ферматы дасягае іншы раз 16 асноўных рытмічных адзінак (пры восьмай — дзвюх цэлых нот). Фермата ў той жа час — паказчык чляненьня формы. Іменна на ёй заканчваецца паўстрафа ці значная фраза ўнутры яе. Гэта нібы астраўкі чыстай вакалізацыі сярод драматычных або апавядальных меладычных эпізодаў. Усё рытмічнае (і меладычнае) развіццё накіравана да ферматы. Яна — кульмінацыя (пры адсутнасці гукавысотнай вяршыні ў тэрцавым ладзе) гукавой хвалі. Таму папярэдняе рытмічнае развіццё часта мае паскораны характар. Асабліва звяртаюць увагу недацягнутыя «да цотнасці» рытмічныя долі. Так, сярод чвэрцяў трапляецца аднолькавая восьмая або чвэрць з кропкай, якая не мае свайго падаўжэння:

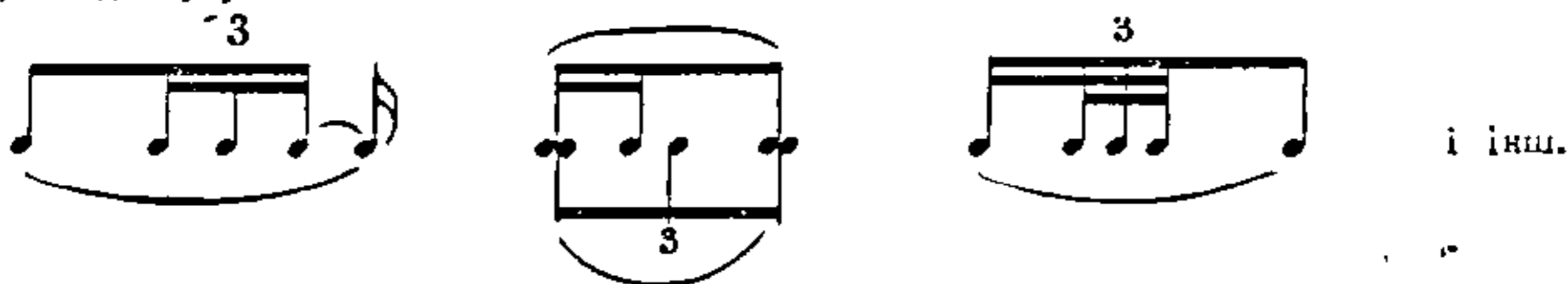

Паскораная рытмічная пульсацыя праяўляецца і ў частым выкарыстанні трыольных пабудоў, у тым ліку тых, што маюць так званую ламбардскую структуру:

Вельмі часта рытмічная канва першай страфы ў жніўных песнях не супадае з наступнымі. Акрамя рознага складабудавання верша вялікую ролю тут адыгрывае чыста суб'ектыўны момант — мастацтва выканаўцы. Але і пры гэтым важнейшыя раздзелы формы, у прыватнасці кадэнцыі, маюць, як правіла, ідэнтычны рытмічны малюнак.

У цэлым рытміку жніўных напеваў можна аднесці да «нерэгулярна часавымяральной». Акцэнт галоўным чынам выяўляецца ў доўга вытрыманых гуках. Нерэгулярнасць — у спалучэнні квадратных і неквадратных рытмічных пабудоў. Да таго ж у жніўнай песні мноства і такіх цяжкіх для адліку рытмічных фігур, як наступныя:

Увогуле ўзнаўленне жніўнага напева па скрупулёзна дакладнаму запісу з'яўляецца амаль безнадзейнай справай. Аднак больш прасты запіс таксама не перадае ўсіх яго інтанацыйных нюансаў. Вядома, што па-сапраўднаму зразумець і ацаніць народную песню можна толькі тады, калі пачуеш яе натуральнае гучанне. Ні да якога іншага жанру беларускага фальклору гэта так не адносіцца, як да жніўнага.

Чыста мелодычныя асаблівасці жніўных напеваў у многім вызначаюцца асаблівасцямі іх ладавай структуры. Але як і рытміка, мелодыка таксама прыцягвае шмат дадатковых сродкаў выразнасці. Да апошніх у першую чаргу адносіцца арнаментыка. Мелодыка жніўных песень адрозніваецца ў гэтых адносінах ад іншых жанраў багаццем мардэнтаў, вібрата, фаршлагаў (адзіночных і падвойных), групета і інш.

Найбольш тыповая структура жніўнага напева — дзве мелодычныя хвалі. Абедзве яны сваімі краямі абапіраюцца на танічны гук:

У канцы і ў пачатку кожнай фразы-хвалі можа прысутнічаць субкварта або яе прыдыхальныя намёткі. Акрамя таго, канец страфы часта суправаджаецца глісандыраваным уздымам уверх (радзей уніз) на фіксаваную або няпэўную вышыню, амаль да актавы. У калектыўным выкананні гэты канчатак гучыць як своеасаблівы веер разыходзячыхся ўверх і ўніз ліній (124). Заклучны ўздым на глісанда адбываецца або на галоснай апошняга складу тэксту, або на ўстаўках «гэй», «у», «гу». Два апошнія выклічнікі характэрны таксама і для вяснянак. Выкарыстанне «гуканняў» назіраецца не ўсюды, а ў асноўным у паўднёва-ўсходняй частцы рэспублікі, дзе яны пераклікаюцца з аналагічнымі «гуканнямі» ў суседніх абласцях РСФСР і Украіны¹¹.

Асновай распеву абедзвюх мелодычных фраз-дуг з'яўляецца лада-мелодычная формула, упершыню выведзеная З. Эвальд¹²:

Дакладнае ўвасабленне гэтай формулы можа быць рознабаковым, але галоўны яе інтанацыйны сэнс — хуткі пад'ём да тэрцыі лада і затым павольны ад яе адхіл — можна прасачыць у большасці напеваў.

¹¹ Пра гэта гл.: К. К в и т к а. Об областях распространения некоторых типов белорусских календарных и свадебных песен. Зб. «Белорусские народные песни». Склад. З. В. Эвальд. М.—Л., 1941.

¹² З. В. Э в а л ь д. Социальное переосмысление жнивных песен белорусского Полесья. «Советская этнография», 1934, № 5, стар. 22.

Часцей за ўсё два асноўныя распевы ў паўстрафе, своеасаблівыя кульмінацыі, знаходзяцца на апошнім і трэцім ад канца складах. Ёсць таксама распевы прыватнага значэння, як бы паступовы падыход да кульмінацыі. Больш важкім па працягласці і акцэнтнасці з'яўляецца апошняе ў паўстрафе зацягванне гучы; трэці ад канца склад іншы раз не вылучаецца зусім. Распевы (тут мы маем на ўвазе і простае падаўжэнне гучы — фермату) часцей за ўсё адбываюцца на I і III ступенях лада. Пры гэтым першы распеву прыходзіцца на III ступень, апошні — на I. У агульным інтанацыйным развіцці выкрышталізуецца тэрцавы зверху ўніз ход, які звычайна асацыіруецца ў старадаўняй мелодыі з заклікамі. Радзей сустракаюцца размяшчэнні абодвух распеваў у паўстрафе на I ступені і яшчэ радзей — на III. Сустракаюцца таксама прыпынкі на II і нават на VII ступенях. У апошнім выпадку, у мінорным ладзе, у напеў уводзяцца элементы секундавай пераменнасці, якая ў канцы напева амаль ніколі не замацоўваецца. Калі ў напеве ёсць ярка выражаны апошні субквартавы гук, то распеву можа быць і на ім.

Вельмі стабільнымі ў жніўных напевах па свайму меладычнаму малюнку з'яўляюцца пачатковыя папеўкі і асабліва кадэнцыі. Сэнс пачатковай папеўкі — адразу накіраваць меладычны рух з нізкай зоны лада ў высокую. Імкліваму руху ўверх вельмі садзейнічае наяўнасць пачатковай субкварты. У выніку меладычна разгортваецца квартсектакорд у сваім чыстым выглядзе або з праходзячымі гучамі:

Дасягненне самага высокага гучы лада іншы раз адбываецца не адразу, а з дапамогай мясцовых распеваў: апяванняў, прад'ёмаў і інш.:

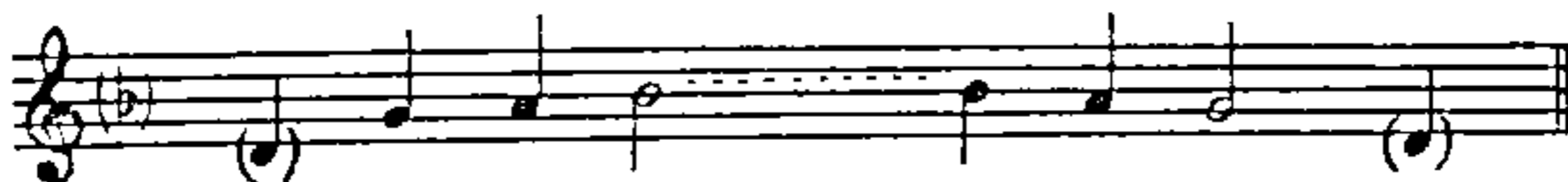
Падыход да першага кульмінацыйнага распеву, а затым адыход ад яго адбываюцца ў выглядзе такога ж гнуткага, але яшчэ больш развітага меладычнага малюнка.

Што датычыцца кадэнцыі, то ў аснове яе ляжыць супрацьлеглы пачатковай папеўцы меладычны ход: рух ад тэрцавага гучы лада да тонікі і далей

да субкварты (калі яна ёсць). Меладычны малюнак тут менш развіты, чым у пачатку напева, і мае дзве асноўныя формы:

У агульным жа меладычным развіцці паўстрафы выяўляецца вельмі ясная сіметрыя, якая зноў падкрэслівае тэрцавы сыходны рух:

Сустракаюцца кадэнцыі, у якіх VII ступень вырашаецца ў I. Ужо само гучанне тут даволі незвычайнае з пункту гледжання меладычнага стылю жніўнай песні і з'яўляецца хутчэй за ўсё вынікам уплыву іншых жанраў. Гэта пацвярджае і той факт, што падобныя кадэнцыі часцей за ўсё прысутнічаюць не ў традыцыйных жніўных песнях, а ў песнях іншай тэматыкі, перайшоўшых у жніўны цыкл.

Меладычны матэрыял, які запаўняе прастору паміж пачатковай папеўкай і кадэнцыяй, вельмі разнастайны. Вынаходніцтву выканаўцы тут няма межаў, і даводзіцца толькі здзіўляцца, як пры такіх сціплых ладавых рэсурсах можна атрымаць такое багацце інтанацыйных нюансаў.

Як мы ўжо казалі, складараспевы ў беларускіх жніўных песнях выконваюцца больш шчыра, чым у іншых жанрах. Колькасць гукаў на адзін склад можа даходзіць да 4—6. Асабліва багатыя і рознабаковыя апяванні з выкарыстаннем прыёму *rubato*. У радзе раёнаў Беларусі гэтыя раздзелы меладычнай структуры гучаць у рэчытатыўна-дэкламацыйным стылі.

Беларуская жніўная песня — гэта стыхія манадычнага распеву. Аднагалоссе з'яўляецца ў ёй спецыфічнай прыкметай стылю. І нават тыя формы прасцейшага шматгалосся (двухгалосся), якія ў ёй сустракаюцца, таксама закліканы падкрэсліць асаблівасці манадычнага інтанавання.

Такіх відаў шматгалосся беларуская жніўная песня ведае два: бурдоннае двухгалоссе і гетэрафонія. Абедзве формы сустракаюцца на поўдні Беларусі. Бурдоннае двухгалоссе — у Рагачоўскім, Петрыкаўскім, Светлагорскім, Жлобінскім, Любанскім раёнах. Гетэрафонія — далей на поўдні.

Прыкладам бурдоннага двухгалосся з'яўляецца песня 120. Па сутнасці верхні голас нічым не адрозніваецца ад звычайных аднагалосных жніўных напеваў. Бурдануючы голас трымае асноўны ўстой лада, толькі ў рэдкіх выпадках перад завяршэннем меладычных фраз спускаючыся на VII ступень.

Значна часцей сустракаецца пастаяннае вытрымліванне бурдону на адной вышыні (44). Такі бурдон звычайна цягнуць некалькі спявачак. Прымацоўваецца бурдануючы голас да асноўнага не адразу, а недзе ў сярэдзіне паўстрафы, што садзейнічае вылучэнню ладавай «формулы» ў па-

чатку напеву. Ва ўказаных напевах амаль не назіраецца жорсткіх гучанняў, секунда паміж галасамі тут з'яўляецца на слабых долях у момант распеву.

Больш напружаным і па-свойму даволі каларытным з'яўляецца гетэрафонны стыль шматгалосся. Прыкладам падобнага шматгалосся можа быць напеў 112. Тут ужо часта сустракаюцца секундавыя злучэнні на моцных долях, вырашэнні секунды ў прыму. І ўся фактура напеву ўспрымаецца як «патоўшчаная мелодыя». Пры полірытмічным тыпе спявання напеў усё ж не хаатычны ў рытмічных адносінах, складамеладычныя зоны ў абодвух выканаўцаў роўныя, рытмічныя варыяцыі ідуць толькі ў межах зон. Таму слова ўспрымаецца асабліва выразна.

У падобных напевах гетэрафонія мае прынцыповы характар, г. зн. успрымаецца і ўтвараецца як неабходны элемент пэўнага стылю. У іншых выпадках гетэрафонныя момантыносяць выпадковы характар і з'яўляюцца часцей за ўсё вынікам няспетасці выканаўцаў.

Больш развітых шматгалосных форм беларуская жніўная песня не ведае. Нават утора, у якой распяваюцца многія лірычныя песні ў тых жа мясцовасцях, дзе бытуюць бурдон і гетэрафонія, не аказвае на жніўныя напевы амаль ніякага ўплыву.

У тэкставых адносінах страфічная будова жніўных песень выяўлена недакладна. Гэтыя песні — тыповы жанр «моўнай дынамікі» з сінтаксічнымі перыядамі праявічнага характару. Страфічную дакладнасць жніўным песням надае ў асноўным напеў, які складаецца з дзвюх ясна адмежаваных меладычных сінтагм. Унутры сябе сінтагмы рэдка падзяляюцца на паў- і чвэрць-сінтагмы. Наяўнасць апошніх сведчыць аб пэўных міжжанравых пераходах. Напрыклад, верш, які мае перыядычны складовы састаў 7+3, безумоўна з'яўляецца вынікам уплыву на жніўны жанр вясельнай тэматыкі.

У аснове большасці жніўных песень ляжыць страфа з двух радкоў, якая мае выгляд 8+8. Даволі часта гэта складовая формула або пашыраецца, або змяншаецца. Пашырэнне ідзе за кошт розных выклічнікаў:

Ой, салдатачка да жыта жала (10),

за кошт паўтарэння слоў:

Ой, я жыта, эй, да я жыта жала (11)

і, нарэшце, за кошт больш доўгіх радкоў:

Бабы, дамоў, печы паліці (9),
Гаварыла поле шырокае (10) і інш.

Больш кароткі радок верша з'яўляецца варыянтным ад асноўнага і ўключае часцей за ўсё або 7, або 6 складоў. Ёсць строфы роўнаскладовыя: 8+8, 8+8 і г. д. Ёсць строфы няроўнаскладовыя, але з такой складовай формулай, якая паўтараецца ў кожнай страфе: 8+7, 8+7. Ёсць, нарэшце, строфы ўвогуле з няроўнаскладовымі радкамі: 8+6, 9+8, 7+8 і г. д.

Строфы з трыма радкамі маюць прыкладна той жа самы складовы састаў для кожнага радка. Звычайна колькасць складоў у суседніх радках не адрозніваецца больш чым на 1—2. Сіметрыю або, наадварот, асіметрыю стварае і напеў. Апошні нават пры роўнаскладовых радках мае іншы раз меладычныя сінтагмы, якія адрозніваюцца адна ад адной на 5—8 асноўных рытмічных адзінак.

Выключна рэдка сустракаецца ў жніўных песнях рэфрэн або паўтарэнне часткі радка, якое мае сэнс рэфрэна (пра адзін характэрны выпадак будзе сказана далей).

Сярод страфічных структур беларускай жніўнай песні найбольш распаўсюджаны тры: АА, АВ і ААВ. З усіх запісаў, змешчаных у гэтым томе, яны складаюць прыкладна 90%. Астатнія 10% прыкладна ў роўнай прапорцыі падзяляюцца паміж структурамі АВВ і АВСА. Трапляюцца структуры, якія знешне не супадаюць ні з адной з вышэйпералічаных, але пры падрабязным іх разглядзе з'яўляюцца некалькі дэфармаванымі варыянтамі асноўных.

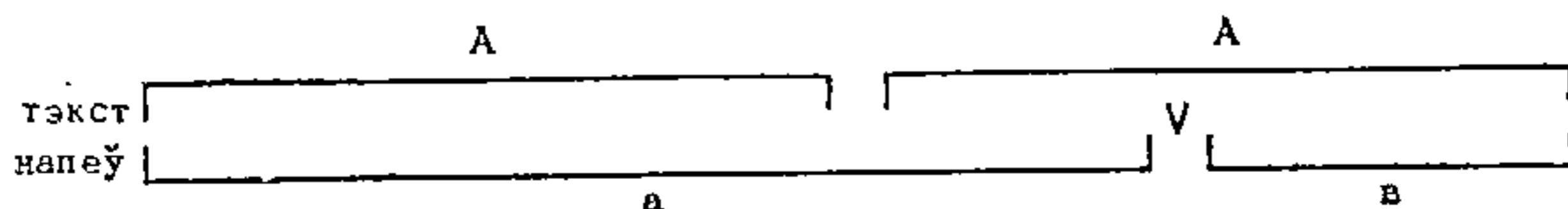
Страфа АА іншы раз з'яўляецца часткай пашыранай страфы АВ, у якой кожны элемент (А і В) паўтараецца двойчы (14, 16).

Суадносіны тэкставага і меладычнага зместу ў страфе АА розныя: ад дакладных суадносін АА-аа (39) да кантрастных супастаўленняў меладычных фраз АА-ав (14). Найбольш часта другая меладычная фраза з'яўляецца варыянтам першай АА-аа¹ (22). Варыянтныя змены могуць датычыцца толькі кадэнцыйных завяршэнняў, але часта яны захопліваюць і іншыя раздзелы напеву. Варыянтнай можа быць рытміка і мелізматыка пры адной і той жа меладычнай лініі, варыянтнай можа быць і сама меладычная лінія, у асноўным за кошт распеваў.

Страфа АА ў адрозненне ад іншых асноўных некалькі больш метрызавана. Паколькі двойчы паўтараецца той самы тэкст, у ёй часцей назіраецца міжвершавы рытмічны паралелізм:

Іншы раз у страфе АА назіраецца асіметрыя музычных фраз. Цэзура паміж імі падзяляе надвае другі радок перад самым яго канцом. Па сутнасці другая мелодычная фраза ў дадзеных умовах гучыць як своеасаблівая кода (27):

Страфа АВ у адрозненне ад АА часта няроўнаскладовая, і таму ў ёй радзей сустракаецца паралелізм метрарытмічны і адпаведна мелодычны. У страфе АВ, як правіла, другі радок карацей за першы: найбольш тыповымі складовымі суадносінамі з'яўляецца 10+6 і яе варыянты 10+7 і 11+6. У чыста лірычнай тэматыцы сустракаецца формула 5+5+6, што ў парным спалучэнні дае тыповую для пазнейшых лірычных песень страфу:

5+5
6
5+5
6

У гэтым выпадку ўзнікае як бы складаная страфа АА=АВ АВ. Такі пераходны ад двухрадкавага да чатырохрадкавага тып страфы сустракаецца нярэдка ў гэтай структуры. Па тэксту яна сапраўды бывае чатырохрадковая, па напеву — двухрадковая, пра што сведчаць у першую чаргу кадэнцыйныя завяршэнні.

Сапраўдную стыхію распеву маюць песні з вершаванай структурай ААВ. Спецыфічнай асаблівасцю гэтай структуры з'яўляецца трохчасткавая тэкставая сінтагма, якая мае двухчасткавую сінтагму мелодычную. Цэзура падзяляе другую частку прыкладна напалову, утвараючы пры гэтым наступную схему страфы:

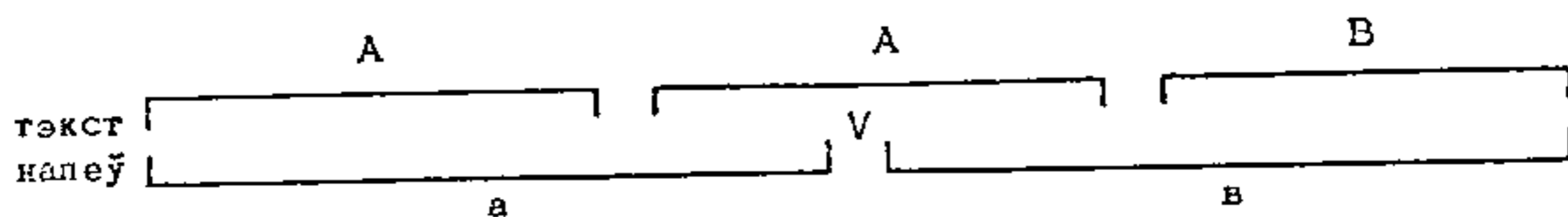

Схема гэта ў нейкай ступені нагадвае схему, якая сустракаецца ў структуры АА (гл. схему уверсе). У адрозненне ад яе ў структуры ААВ абедзве мелодычныя фразы прыкладна аднолькавыя па працягласці і цэзура паміж імі больш глыбокая і значная. Іменна ў гэтым месцы адбываюцца часцей за ўсё словаабрывы. Паўтарэнне першага радка з іншым мелодычным суправаджэннем надае форме дынамічны характар. А цэзура, якая падзяляе музычную думку на дзве часткі, робіць уражанне своеасаблівага эмацыянальнага тормаза. Структура ААВ увогуле больш працяглая, чым папярэдняя. Таму ў ёй асабліва ясна праяўляюцца моманты, звязаныя з перахопліваннем дыхання. У сярэдняй цэзуры адбываецца глы-

Бокі ўздых, да якога выканаўца дабіраецца з вялікім напружаннем, настолькі вялікім, што іншы раз, як кажуць, няма сіл закончыць слова:

На жаль, і гэта асаблівасць структуры ААВ не заўсёды фіксавалася раней. У магнітаграмах апошніх год яна амаль заўсёды прысутнічае.

З менш распаўсюджаных структур цікавасць уяўляе мікраструктура АВСА. Сустракаецца яна ў асноўным на паўночным захадзе Беларусі (Астравецкі, Ашмянскі, Дзісенскі, Навадзвінскі, Лепельскі, Пастаўскі і некаторыя іншыя раёны) і супадае з ідэнтычнай структурай дажынкавых песень, якія распаўсюджаны ў тых жа раёнах. (У дажынках, праўда, яна выглядае некалькі інакш — RABR, г. зн. у яе ўтварэнні ўдзельнічае пастаянны рэфрэн). Абапіраючыся на гэту структуру, многія жніўныя песні ва ўказаных раёнах перайшлі ў раздзел дажынкавых і, наадварот, дажынкавыя — у жніўныя. Гэта ж структура з'явілася прычынай таго, што ў некаторых жніўных напевах гэтай мясцовасці сустракаюцца кадэнцыі не на I, а на II ступені — таксама тыповы прыём у дажынкавых песнях.

Вельмі часта жніўныя і дажынкавыя песні са структурай АВСА сутыкаюцца і па вобразна-функцыянальнаму сэнсу: і песні дажынкавыя, і большая частка песень жніўных гэтага тыпу суправаджаюць заканчэнне працы. Песні дажынкавыя завяршаюць уборку ўраджаю ўвогуле, песні жніўныя спяваюцца пры заканчэнні дзённай працы (таму іх часта называюць «вячэрнія жніўныя песні»), г. зн. маюць часткова дажынкавы характар. Ад астатніх жніўных песень яны адрозніваюцца большай метрычнасцю.

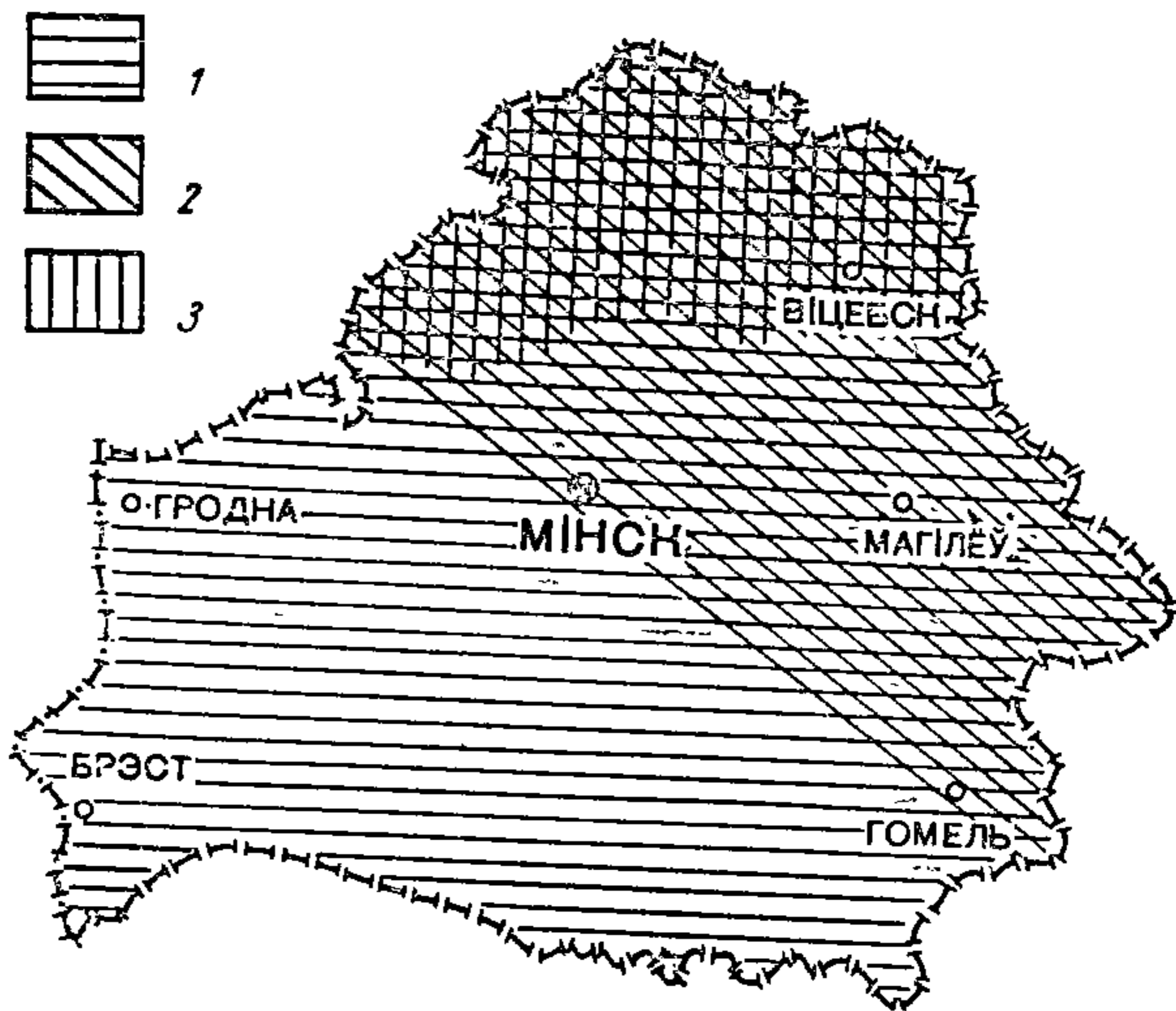
Выкарыстанне той або іншай структуры мае ў асноўным лакальны характар і не залежыць ад тэкставага зместу песні. Так, песня «Пара жнеям ісці» сустракаецца і ў структуры АА і ў структуры ААВ. Песня «Я ў полі жыта жала» — у АА, АВ і ААВ і г. д.

Адна і тая ж спявачка прытрымліваецца аднаго і таго ж тыпу строфікі. Але ёсць і выключэнні: у адным і тым тыповым напева выкарыстоўваецца розная строфіка. Толькі зрэдку сустракаюцца выканаўцы, якія ў адной і той песні выкарыстоўваюць розныя тыпы строфы. (212)¹³.

¹³ Пры сістэматызацыі падобных песень мы ўлічваем структуру першай строфы.

Разам з тым нельга не адзначыць, што ў гэтым спалучэнні рознай строфікі праяўляецца пэўнае майстэрства і мастацкі густ выканаўцы. Радкі, якія маюць адносна большую, у параўнанні з іншымі, сэнсавую і эмацыянальную нагрузку, паўтараюцца двойчы; радкі, якія маюць апісальны або рэзюмуючы характар, ідуць у больш сціслым страфічным выглядзе.

Найбольш тыповай для ўсёй Беларусі структурай жывых песень з'яўляецца структура АВ. Яна сустракаецца паўсюдна і прытым амаль раўнамерна тэрытарыяльна, з'яўляючыся, такім чынам, як бы агульным структурным фонам жанру. На гэтым фоне ярка выступаюць іншыя дзве, больш прыватнага значэння, структуры — АА і ААВ. Апошняя з іх лакалізуецца ў паўночнай частцы Беларусі, у асноўным у Віцебскай вобласці. Арэал распаўсюджання структуры АА некалькі шырэй: побач з Віцебскай захоплівае Магілёўскую, поўнач Мінскай і часткова Гомельскую вобласці. Паўднёвая мяжа распаўсюджання гэтай структуры амаль супадае з лініяй чыгункі Вільнюс—Мінск—Гомель (гл. карту).

1 — структура АВ, 2 — структура АА, 3 — структура ААВ

Прыводзячы карту распаўсюджання структурных тыпаў жніўных песень, мы маем на ўвазе, зразумела, пераважнасць распаўсюджання той ці іншай структуры. Напрыклад, з вядомых у цяперашні час і публікуемых у томе запісаў песень са структурай ААВ толькі адзін з Магілёўскай вобласці, у Гомельскай не зарэгістравана ніводнага.

З трох указаных вышэй структур беларускіх жніўных песень — АА, АВ і ААВ — пазнейшая па паходжанню хутчэй за ўсё апошняя ААВ. У параўнанні з іншымі дзвюма яна мае больш складаную канструкцыю страфы і нясе сляды ўплываў іншанацыянальных. Пра пазнейшае яе ўзнікненне гаворыць таксама і значнае, зноў-такі параўнальна з іншымі структурамі, пранікненне ў песні, асновай якіх яна з'яўляецца, чыста лірычнай тэматыкі, ніяк не звязанай са жнівом (41% змешчаных у дадзеным томе песень з гэтай структурай; песень з будовай АА і АВ — адпаведна 25 і 28), больш складаная паэтыка, наяўнасць развітых сюжэтаў.

Што датычыць гістарычнага прыярытэту структур АА і АВ, то тут менш зразумеласці. Структура АА прасцейшая за АВ. Але іншыя характарыстыкі: метрарытм, паэтыка, мелодыка — бадай, аднолькавыя. І ўсё ж шырокі арэал бытавання структуры АВ, яе марфалагічная базіснасць дазваляюць лічыць яе і больш базіснай у гістарычным сэнсе. Да таго ж у песнях са структурай АВ найбольш поўна і рознабакова прадстаўлена ўласна жніўная тэматыка. У ёй сустракаюцца (з песень, змешчаных у дадзеным томе) 25 асноўных сюжэтных «кустоў», якія так ці інакш адлюстроўваюць розныя сітуацыі і абставіны гэтага каляндарна-працоўнага перыяду (у АА і ААВ адпаведна 12 і 15 сюжэтных «кустоў»). У песнях структуры АВ, дарэчы, канцэнтруецца ў асноўным уся антыпрыгонная тэматыка. Што датычыць прастаты структуры АА, то яна з'яўляецца часта, так сказаць, прастатой іншага парадку, г. зн. простым ускладненнем страфы АВ, калі кожны яе член паўтараецца двойчы.

Увогуле ж трэба сказаць, што калі на поўдні жніўная песня значна багацейшая ў мелодычных адносінах (шматгалоссе, мелізматыка, распевы), то паўночная жніўная песня адрозніваецца разнастайнасцю і развітасцю сваёй структуры.

Дажынкавыя песні. Агульны каларыт дажынкавых песень радасна прыўзняты, падкрэслена абрадавы. У гэтых адносінах яны змыкаюцца з велічальнымі зажынкавымі песнямі. І ў тых, і ў другіх ясна адчуваецца элемент урачыстага шэсця. Як паведамляе П. Шэйн, пасля заканчэння працы жнеі «накіроўваюцца да дому гаспадара павольным крокам і дарогаю спяваюць жніўную песню»¹⁴.

Маршавы характар дажынкавых песень можна адчуваць у напевах 253, 258, 260, 263. Прыпеў у гэтых песнях тыпу «Плён няём, плён нашаму пану ў двор» або «Збор жытка, збор нашаму пану ў двор» і г. д.

¹⁴ П. В. Шейн. Материалы..., стар. 264.

Ёсць дажынкавыя песні застольнага характару, якія, відаць, выконваюцца ў пэўных умовах (294), танцавальныя (262), карагодна-ігравыя (269), заклінальныя (242). Паколькі ў абрад дажынак уваходзіць і праца на полі (апошні дзень жніва), сярод дажынкавых песень сустракаюцца песні з тыпова жніўнай структурай (275), а таксама з «гуканьнямі» (282).

Ладавую аснову дажынкавых песень складаюць квартавыя лады, у асноўным мажорныя (каля 70% ад усёй колькасці публікуемых запісаў). Прыўзняты, святочны характар песень вызначае мноства гукальных інтанацый, аднак у большасці выпадкаў не за кошт субкварты. Субкварта сустракаецца тут значна радзей, чым у жніўных песнях. Дакладная метрычнасць і вольнае выкананне, не звязаныя з працэсам працы і з эмоцыямі «жалю», здымаюць з дажынкавых песень многія мелодыка-арнаментальныя асаблівасці, звязаныя з фізіялогіяй спеваў. Калі ў напева прысутнічае субкварта, то яна часта запаўняецца VII і VI ступенямі і гучыць энергічна і высотна дакладна.

Акрамя квартавага ў дажынкавых песнях сустракаюцца тэрцавы і нават секундавы, а таксама квінтавы і секставы гукарады. Апошнія два даюць магчымасць праявіць лірычны настрой, асабліва ў міноры, і некаторыя песні красамоўна гэта падкрэсліваюць (252).

Больш рознабаковыя, чым у жніўных песнях, пачатковыя папеўкі і кадэнцыі. Мелодыя дажынкавых песень часта пачынаецца з III або з II ступені. Характэрнай асаблівасцю гэтых песень з'яўляецца завяршэнне не на I, а на якой-небудзь іншай ступені, часцей за ўсё на II. Сустракаецца падобная кадэнцыя ў асноўным у мажоры, утвараючы тыповую секундавую мажорна-мінорную пераменнасць (у жніўных песнях падобная пераменнасць узнікала з дапамогай I і VII натуральных ступеней у міноры). У публікуемых запісах дажынкавых песень амаль палавіна кадэнцый не на I ступені. Завяршэнне на іншых ступенях, асабліва на II, садзейнічае звязнасці паміж строфамі. Адна строфа нібы чапляецца за другую, утвараючы даволі дынамічную, быццам бы вярчальную партытуру цэлага.

Не менш характэрнай асаблівасцю дажынкавых песень з'яўляецца іх метрычная дакладнасць, аднак не заўсёды гэта дасягаецца з дапамогай цотных або простых метраў. Вельмі распаўсюджаны тут 5- і 6-дольныя тактавыя пабудовы, прычым як у злучэнні на базе асноўнай метрычнай долі — $5/4 + 4/4$, так і са зменай яе — $5/8 + 4/4$; $5/4 + 6/8$ і інш. Метрычнасць распаўсюджана нават на многія песні ў «жніўным» ладзе. Метрычная схема аднатыпна звычайна для абедзвюх паўстроф (рытмічны паралелізм).

Важнай стылістычнай прыкметай большасці беларускіх дажынкавых песень з'яўляецца прысутнасць у іх рэфрэна (R). Рэфрэны бываюць пастаянныя («Раю, мой раю», «Плён нясём, плён» і інш.) і непастаянныя (іншы раз проста паўтараецца пачатковая фраза). Рэфрэны падключаюцца да строф па-рознаму. Сустракаюцца рэфрэн-абрамленне (RABR), рэфрэн-заклучэнне (ABR), рэфрэн-уклучэнне (ABRB, AARB і інш.). У залежнасці

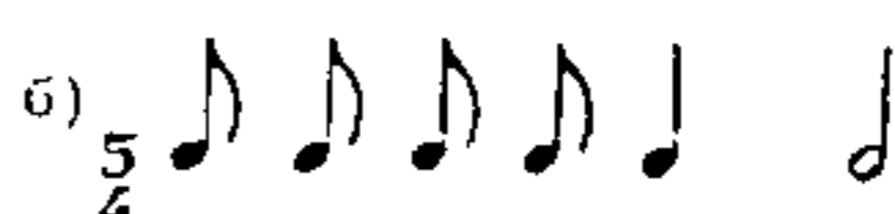
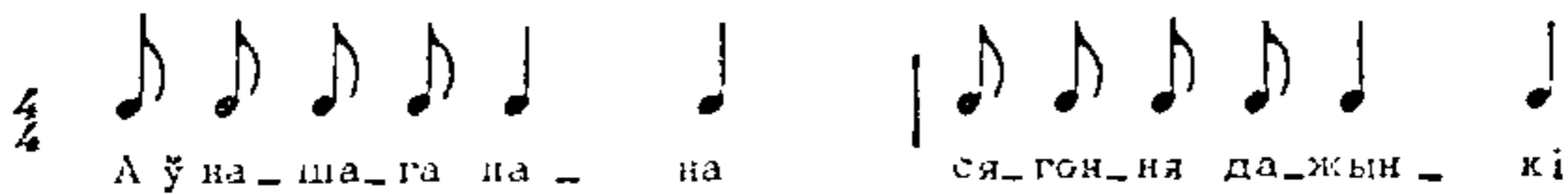
ад тыпу рэфрэна страфа дажынкавай песні выяўляе пераважныя для яе інтанацыйныя і метрарытмічныя асаблівасці.

Страфа з рэфрэнам-абрамленнем (RABR). Абрамляючым рэфрэнам, акрамя пастаянных, часта бываюць пачатковыя словы страфы: «Рада, рада», «Ніўка, ніўка» і інш. Страфа з рэфрэнам-абрамленнем мае тыповую складавую структуру 4+6+6+4 (варыянт 4+5+6+4) і такую ж тыповую рытмічную сінтагму:

для рэфрэна

для сярэдзіны страфы

Як відаць з прыкладаў, і для рэфрэна, і для сярэдзіны страфы асноўным метрам з'яўляецца 4/4. Метр 5/4 атрымліваецца ў выніку падаўжэння аднаго з гукаў. І канцовы і пачатковы рэфрэны пры розным меладычным змесце рытмічна заўсёды аднолькавыя (рытмічны паралелізм).

Даволі стабільныя ў страфе гэтага тыпу суадносіны кадэнцый. Калі пачатковы рэфрэн закончваецца гукам якой-небудзь пэўнай ступені, то гэта ж ступень будзе завяршаць рэфрэн у канцы і першую фразу сярэдняй часткі страфы (А). І толькі другая фраза (В) — кульмінацыйная (яна трэцяя ў агульнай структуры страфы) будзе мець у заключэнні іншую ступень. Такім чынам, амаль усе напевы маюць наступныя кадэнцыйныя суадносіны:

R A B R

IV - IV - (III) - IV (2 2 9)

II - II - (I) - II (2 3 4)

III - III - (VII) - III (236)

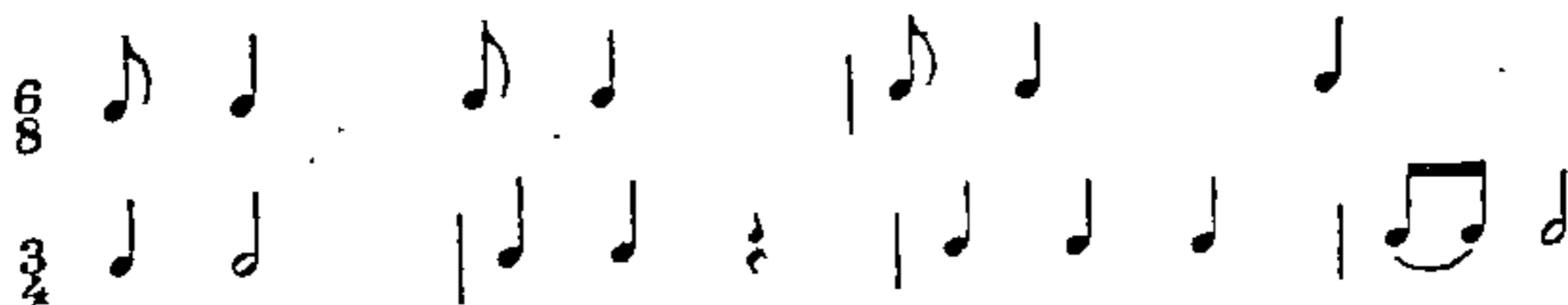
I - I - (V) - I (237)

Страфа з рэфрэнам-замыканнем (ABR) мае больш разнастайную рытмічную структуру, чым папярэдняя. Але ў ёй можна вылучыць адзін найбольш распаўсюджаны від строфікі: 7+7+R з тыповай рытмічнай сінтагмай:

Сустракаюцца структуры тыпу 5+5+R (запісы Р. Шырмы ў Заходняй Беларусі). Метрарытмічная структура рэфрэна менш стабільная.

Страфа з рэфрэнам-уключэннем яшчэ больш разнастайная па метрычнай будове. Часта сустракаюцца роўныя па складу перыяды — 4+4+4+4; 6+6+6+6 (варыянты: 4+4+4+5; 4+4+5+4 і інш.). Аднак пры ўсёй разнастайнасці строфікі шмат якія напевы гэтага тыпу выяўляюць блізкасць да карагодаў, асабліва ў характары рытмічнага развіцця, у аснове якога ляжыць своеасаблівая «пагойдваючая» рытмічная фігура (напевы 266, 274):

Чатырохскладовасць гэтай структуры служыць прычынай з'яўлення ў ёй такіх жа кадэнцыйных суадносін, як і ў структуры RABR (гл. апошнюю схему на стар. 57).

Ёсць у дажынкавых песнях строфы, якія не маюць рэфрэна. У адрозненне ад структур з рэфрэнам у іх адсутнічаюць стабільныя метрарытмічныя формы. Апошнія часта супадаюць са структурай песень іншых жанраў, з якімі яны хутчэй за ўсё звязаны генетычна. Так, структура АВ яўна супадае з адпаведнай структурай жніўных песень. Яе складовая формула:

8+8, 8+9, 9+7 і г. д. І агульным каларытам падобныя дажынкавыя песні блізкія да жніўных (275, 282).

У адрозненне ад песень з рэфрэнам, песень пераважна сілабатанічнага тыпу вершаскладання, песні без рэфрэна ў большасці сваёй маюць танічны верш (зноў-такі як і жніўныя). Значна радзей сустракаюцца ў іх заключныя кадэнцыі не на I ступені. Разнавіднасцямі структуры АВ з'яўляюцца ААВ, АВВ, ААВВ.

У дадзеным томе сабраны музычныя запісы жніўных песень, зробленыя на працягу апошніх 90 гадоў, пачынаючы ад публікацый З. Радчанкі (1881 г.) і канчаючы запісамі экспедыцыі Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР 1973 г.

Вядома, якасць матэрыялу, які размяшчаецца ў такіх шырокіх храналагічных рамках, далёка не аднолькавая. З пункту гледжання сучаснай metodyкі, першыя запісы маюць шмат недахопаў (у першую чаргу схематызм). Значную ролю пры гэтым адыгралі старыя ўяўленні пра народную песню, як пра з'яву творчасці, якая падпарадкоўваецца тым жа законам, што і прафесійнае мастацтва: абавязковая раўнамерная тэмперацыя і перыядычная метрыка.

Запісы апошніх дзесяцігоддзяў паказалі, наколькі багатая жніўная песня, асабліва імправізацыйнага складу, рытмічнымі і меладычнымі нюансамі. Важную ролю тут адыграла гуказапісваючая апаратура: фанограф, пазней магнітафон. Запісы жніўных песень у выглядзе расшыфровак з фонаваліка з'явіліся ў 30-я гады. Неаднаразовыя праслухоўванні аднаго і таго ж замацаванага эпизоду дазвалялі фіксаваць найтанчэйшыя згізгі ў інтанацыйнай структуры напева. Падкрэсліваем, замацаванага, таму што паўтарэнні аднаго і таго ж эпизоду ў жывым выкананні заўсёды нечым адрозніваюцца.

Цяпер пераважаюць два віды запісаў — абагульнены і, калі можна так сказаць, індывідуалізаваны. Першы дае ўяўленне пра агульныя меладычныя рысы напева, яго тэматычны змест, другі побач з тэматызмам падкрэслівае мясцовыя, а іншы раз і індывідуальныя асаблівасці выканання. Прыкладам падобных запісаў з'яўляюцца напевы 33 і 122.

У сувязі з тым, што класіфікацыя напеваў па рытма-структурнай прыкмеце не супадае з сюжэтна-тэматычнай групой тэкстаў, напевы гэтыя прыводзяцца ў томе асобна і маюць самастойную нумарацыю.

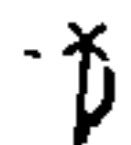

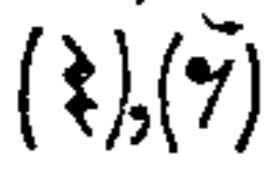
Адсутнасць спасылкі да тэксту азначае яго адсутнасць наогул, што выклікана наступнымі прычынамі: 1) увесь тэкст прыведзены ў падтэкстоўцы да напева; 2) сам па сабе тэкст не мае самастойнай каштоўнасці (наяўнасць кантамінацыі, блытаніна ў строфах, скарачэнне) і можа быць суаднесены з больш якаснымі варыянтамі, якія прыводзяцца ў томе.

Самастойная музычная класіфікацыя выклікана і тым, што ў ёй магчыма ў пэўных межах лакальная дыферэнцыяцыя, якая амаль адсутнічае ў паэтычным матэрыяле.

Жніўныя напевы ў пераважнай большасці маюць ясную мажорна-мінорную структуру. Таму ключавыя знакі той ці іншай танальнасці выстаўляюцца намі поўнасьцю.

Пры безметрычным запісу падзел страфы ажыццяўляецца па паўстрофах з дапамогай пункцірнай тактавай лініі. Зыходзячы з таго што метра-рытмічная канва 1-й страфы часцей за ўсё не супадае з наступнымі і пры паўімправізацыйнай манеры выканання можа мяняцца нават у адной і той страфе, рытмічная разбіўка ў нотных прыкладах не ўлічвае варыяцый для тэксту астатніх строф.

Пры выкананні некаторых жніўных песень выкарыстоўваецца шмат дынамічных, агагічных і іншых нюансаў, звязаных з фізіялагічнымі асаблівасцямі спеваў і своеасаблівай інтанацыйнай і нагул гукавысотнай будовай народнай песні. Таму ў розных аўтараў запісаў з'яўляецца рад знакаў, якія дапаўняюць нотнае пісьмо. Не спакушаючыся на дакладнасць запісу тых або іншых нюансаў, мы палічылі ўсё ж патрэбным звесці іх абазначэнні да адзінага віду:

- — прыблізная вышыня,
- — няпэўная вышыня,
- — глісанда,
- — нетэматычная паўза, якая звязана з момантам глыбокага ўздыху і не ўваходзіць у асноўную метрычную структуру напева,
- + павышэнне гуку менш чым на 1/2 тона,
- паніжэнне гуку менш чым на 1/2 тона,
- V — глыбокая цэзура, перахопліванне дыхання,
- ( ) — у дужках даюцца дадатковыя да асноўнага тэксту фанемы (паўгалосныя, прадыктавыя і інш.), якія ў тэкставай частцы не ўлічваюцца.

В. ЯЛАТАУ

АГЛЕДЗІНЫ
І ЗАЖЫНКАВЫЯ ПЕСНІ

1. РАДЗІ, СОНЦА, ЖЫТА І ПШАНІЦУ

Радзі, сонца, жыта і пшаніцу,
Радзі ярыну капамі.

Радзі, сонца, жыта і пшаніцу
Поўны гумны стагамі.

Радзі, сонца, жыта і пшаніцу
Поўны гумны снапамі.

Радзі, сонца, жыта і пшаніцу
Поўны клеці карабамі.

Радзі, сонца, жыта і пшаніцу
Поўны печы пірагамі.

1а. РАДЗІ, БОЖА, ЖЫТА

Радзі, божа, жыта
На другое лета,
    Радзі, божа!
На другое лета,
Лепшае за гэта,
    Радзі, божа!
На полі снапамі,
А ў гумне тарпамі
    Радзі, божа!
У гумне тарпамі,
У свірне засекамі
    Радзі, божа!

16. РАДЗІ, ПОЛЕ, ЖЫТА

Радзі, поле, жыта,
Радзі пшаніцу,
Усякую ярыцу.

1в. ЗАРАДЗІ, БОЖА, ЖЫТА

Зарадзі, божа, жыта *
Да на прышлае лета,

Каласом каласіста,
Каранём караніста,

Каб у трубы павілося,
А нам жаць не далася.

2. ПОЙДЗЕМ, ДЗЕУКІ

Пойдзем, дзеўкі, **
Каля жыта.
Ці не нойдзем
Каго ў жыце:
Ці коніка
Варанога,
Ці малайца
Маладога.
На коніку
Пагарцуем,
А з малайцам
Патанцуем.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

** Кожны радок паўтараецца двойчы.

2а Пойдзем, дзеўкі, каля жыта

Пойдзем, дзеўкі, каля жыта,
Ці не ўбачым каго ў жыце:
Ці коніка варанога,
Ці малойчыка маладога.
Калі коніка — лавіць будзем,
Калі хлопчыка — жаніць будзем.

3. ДОБРЫ ДЗЕНЬ ГОСПАДУ БОГУ

— Добры дзень госпаду богу,
Жыту ядраному,
Хадзяіну палявому!
— Здароў, здароў, жнеі
  маладыя,
Сярпы залатыя!

3а. АЙ, ДОБРА НОЧ!

Ай, добра ноч,
Шырокае поле,
Жыта ядранае,
Ай, добра ноч!
На здароўе,
Жнейкі маладыя,
Сярпы залатыя,
На здароўе!
Прыхадзіце
Заўтра раненька,
Як сонейка ўзойдзіць,
Прыхадзіце!
Прынасіце
Адзін гаршчок кашы,
А другі сыраквашы,
Прынасіце!
Вы сажніце

3в. ОЙ, ДАБРАНАЧ, ШЫРОКАЕ ПОЛЕ

— Ой, дабранач, шырокае поле!
— На здароўе, жнейкі маладыя,
Сярпы залатыя!
Прыхадзіце заўтра параненьку,
Як сонейка ўзойдзець.
Прынясіце па буханцы хлеба,
Па беламу сыру
І па малому сыну.
Сонейка ўзыйшло,
Расіца апала.
Расіца апала,
Жнеек не бывала.

3г. НА ДАБРАНЕЦ, ДА ШЫРОКАЕ ПОЛЕ

— На дабраниец, да шырокае
поле,
Жыта ядраное!
— На здароўе, жанцы маладыя
Да сярпы сталяныя!
Вы прыходзьце заўтра рана,
Штоб я ў полі не стаяла.
Не магу я да ў полі стаяці,
Каласом махаці,
Толькі магу я — у полі копамі,
А ў гумне стагамі,
А ў клеці засекамі,
А на таку варахамі,
А на стале пірагамі.

3д. ДАБРАНАЧ ДА ЧЫСТАМУ ПОЛЮ

Дабранач да чыстаму полю,
Шырокай пастаці.
Вечар добры свёкру, свякрові

Да нялюбаму мужу.
— Ой, пайдзі-ка, чужое дзіцяця,
А наша нявестка,
Ужо ж пара жытушка жаці!
— Ці не баялась у чыстым полі
паляваць,
Сярпом ваяваць?
Ці не баялась лютага звера,
Злога чалавека?
— Не баялась звера, злога
чалавека,
Толькі баялась да цёмненькай
ночкі,
Да сільнага дажджу.

3е. ГАВАРЫЛА ПОЛЕ ШЫРОКАЕ

Гаварыла поле шырокае,
Жыта ядраное:
— Жнейкі, жнейкі, мае маладыя,
Сярпы залатыя,
Прыхадзіце ка мне заўтра рана,
Каб я не стаяла.
Не хачу я ў полі стаяці,
Коласам махаці,
А толькі хачу — у полі снапамі,
А ў гумне — капамі.

3ж. ДОСЫЦЬ, ДОСЫЦЬ ЯДРАНОМУ ЖЫТУ У ПОЛІ СТАЯЦІ

Досыць, досыць ядраному жыту ў полі стаяці,
Досыць, досыць.
Пара, пара ядраному жыту снапамі на полі стаяці,
Пара, пара.
Пара, пара ядраному жыту ў таку тарпамі,
Пара, пара.

Пара, пара ядраному жыту ў дзяжы падходам,
Пара, пара.
Пара, пара ядраному жыту ў печы падростаці,
Пара, пара.

4. ОЙ, ДАЙ, БОЖА, ДАЙ, БОЖА

Ой, дай, божа, дай божа,
Цёпленькае лета,
Зарадзі, божа, зарадзі, божа,
Гусценькае жыта:
Наша Галенка мала —
Штоб стоячы жала,
Хвартушка не ўмарала,
Серпіка не зламала.
Хвартушок беленькі,
Сярпчак навенькі,
Хвартушка мамка вытча,
Серпіка каваль зробіць.

5. ДАЙ, БОЖА, ПАГОДАЧКУ

Дай, божа, пагодачку
Да на нашу работачку.
Мы работку рабіць будзем,
Мы пагодку хваліць будзем,
Мы работкі нарабіліся,
Мы пагодкі нахваліліся.
Павей, ветрык, павей
Па роўненькім полі,
Па сіненькім моры.
Сіне мора пасінее,
Поле роўна параўнее.

6. КАМУ СЕЛЕТА ЖЫТА ЗАЖЫНАЦІ?

Каму сёлета жыта зажынаці?
Зажынаці жыта Іванісе:
Яе ніўка радлівая,
Яе ручка шчаслівая!

7. ПОЛЕ МАЁ ШЫРОКАЕ, ЖЫТА МАЁ ЯДРАНОЕ!

Поле маё шырокае,
Жыта маё ядраное!
Не з кім стаці, пастаяці,
Жыта ядраное пажынаці:
Братцы мае па заслужжу,
А сястрыцы па замужжу!

8. САМ БОГ ЖЫТА ЗАЖАУ

Сам бог жыта зажаў,
Вялікія снапы вязаў,
Частыя копы стаўляў:
Што горачка, то й копачка,
Што лажочак, то й стажочак.

9. У НАС СЕННЯ ЗАЖЫНАЧКІ

У нас сёння зажыначкі,
Прынясе гаспадар гарэлачкі,
Гарэлачкі з піўной бочкі,
Бо мы маміны дочки.
Наш гаспадар маладзенькі,
У яго конік вараненькі.
Наша поле шырокае —

Сівым канём не аб'едзіш,
Белым сырам не абдзеліш:
Сівы конь уморыцца,
Белы сыр паломіцца.
Наш гаспадарок маладзенькі,
У яго канёк вараненькі,
На коніку паязджае,
Сваіх жнеек падганяе:
— Жніце, жнейкі, не ляжыце,
Не дажаўшы, не пойдзеце,
Не еўшы, спаць не ляжаце.

9а. СЯГОННЯ У НАС ЗАЖЫНАЧКІ

Сягоння ў нас зажыначкі:
Жнейкі жыта зажыналі,
У снапочкі павязалі,
Свайго гаспадара
Снапамі звязалі.
Наш гаспадарок маладзенькі,
Яго конік вараненькі.
Ён на полі паязджае,
Сваіх жнейкаў аглядае:
— Жніце, жнейкі, не стаіце,
А сажайшы, снапочкі павяжыце.
Наш гаспадарок маладзенькі,
Яго конік вараненькі,
Ён на полі паязджае.
Усё поле аб'ехаўшы,
Сваіх жнейкаў да й гукае:
— Жніце, жнейкі, не стаіце,
А пажаўшы, аддыхніце.

10. У НАС СЁННЯ ЗАЖЫНАЧКІ

У нас сёння зажыначкі,
Дадуць жанкам гарэлачкі
І сыр на талерачцы.

Будзем, сёстры, жыта жаць
І ў жыце бога іскаць.
Нашлі бога за барылачкай,
З краснай гарэлачкай.
Будзем, сёстры, жыта жаць
І ў жыце саву іскаць.
— А нам сава не нада,
А нада нам кугакала,
Як прыдзём дамоў,
Каб хазяйка спужалася,
Спужалася й заплакала.

11. У НАС СЯГОННЯ ЗАЖОН, ЗАЖОН

У нас сягоння зажон, зажон, *
Да дасць нам пан ражон, ражон,
А мы пана ганіць будзем:
У пана жыта недажана,
І ў копачкі не стаўляна,
І ў торпы не складана,
І ў засеці не ссыпана —
Пану слава не даказана.

12. У НАС СЯГОННЯ ЗАЖЫНАЧКІ

У нас сягоння зажыначкі,
Дасць панок нам гарэлачкі.
Наш паночку-каралёчку
Да прынясе нам гасцінчыку:
Белага сыру ў паперы,
А цукерак ў кішэні.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

13. ДА ЗЯЛЁН ХМЕЛЮ, ЗЯЛЁН

Да зялён хмелю, зялён,
Ой, да зялён хмелю, зялён
Над усімі хмялямі.

Да вясёл наш пан, вясёл,
Ой, да вясёл наш пан
Над усімі панамі.

Паночку-галубочку, ой,
Да выкаці віна бочку,

А другую гарэлачкі, ой,
А другую гарэлачкі
Да напой свае жнеечкі.

14. ОЙ, ЦЯПЕР У НАС ЗАЖЫНКІ

Ой, цяпер у нас зажынкі,
Прынясі нам, пане, гарэлкі!
Ой, мы гарэлкі не хочам,
Наймі нам музыку — паскачам.
Не шкадуй нам, пане, жарэбца,
Паедзь па музыку да Бярэсця,
Не шкадуй нам, пане, кабылкі,
Паедзь на сяло па дзеўкі.
Будуць музыкі іграці,
А малады дзеванькі гуляці.

15. А Я ЖАЛА, НЕ ЛЯЖАЛА

А я жала, не ляжала,
А я жала па шчырай праўдзе,
Да не давайце па чарачцы,
А давайце па цэлай кварце.

Бо чарачка — не п'яначка,
А чарачка — пахмяляначка:
Ад чарачкі не нап'юся,
Ад квартачкі павалюся.
А я п'яна-п'янюсенька,
Напілася, павалілася.
Мая мамка падб'ягае,
Падушачкі падкладае:
— Сюды, сюды, маё дзіцятка,
Каб жа не забілася.

15а. ЖАЛА Я ЖЫТА ДА НЕ ЛЯЖАЛА

Жала я жыта да не ляжала,
Ой, я жала па шчырай праўдзе.
Да не давайце да па чарачцы,
Да давайце ж па цэлай кварце,
Й ад чарачкі я не ўп'юся,
Й ад квартачкі ж да не павалюся.
Ой, я ж табе, мой бацюхна,
Йшчэ ж дзянёк да пажынаю.
Да лугамі ж йду, песні ж пяю,
Й аж лужочкі разлягаюцца.
Да сялом іду сільна плачу,
Варожачкі ж пацяшаюцца:
— Да пацяшайцеся, да варожачке,
Да й на свае ж да бяздолейка,
Ах, я ж пецьму ж да й гуляцьму,
Калі ж маё да й здароўечка.

16. А УЖО ЖЫТА ПАЛАВЕЕ

А ўжо жыта палавее,
А ўжо жыта палавее.
Наш паночак багацее,
Наш паночак багацее.
Наш паночак хлеба мае,

Нам нікому не давае.
А ўжо жыта палавее,
Наш паночак багацее.
Нас паночак гоніць жаці,
Яму жыццейка вязаці.

16а. ДА УЖО ЖЫТА ПАЛАВЕЕ

Да ўжо жыта палавее,
А ў гультая сэрца млее.
Да ўжо жыта ў каласочку,
Шукае гультай халадочку.

16б. ДА УЖО ЖЫТА ПАЛАВЕЕ

Да ўжо жыта палавее,
Э-э, да ўжо жыта палавее,
Гультаёва сэрца млее.
Яно млее, вымлявае,
Э-э, яно млее, вымлявае,
Што мілога не відае.

17. ГАВАРЫЎ ІЛЬЯ З ПЯТРОМ

Гаварыў Ілья з Пятром:
— Табе, Ілья, жанцы трэба,
А мне, Пятру, касцы трэба,
А табе, Спасу, няма часу:
Трэба поле пагараці
І ў пару засеяці.

17а. КЛІКАЛА ПЯТРО ІЛЮ

- Клікала Пятро Ілю:
— Хадзем, Ілья, пагуляці!
— А гуляй, Пятро, твая пара;
А мне, Ілі, няма калі:
Жанцы ў полі, касцы ў балоце
Ды пры цяжанькай рабоце.

ЖИВО

18. ОЙ, ПАРА НАМ ДАМОЎ, ПАРА

Ой, пара нам дамоў, пара,
 Сцюдзёная раса пала,
 Сцюдзёная раса пала,
 Цёмная ночка настала.
 А ў нас няма параднічка —
 Ні пана, ні ўраднічка.
 Некаму рады радзіці,
 Нас дамоў адпусціці.
 Дадзім пану паўбарана,
 Можа, пусце дамоў рана. — Баран
 Бадай яго з нашым панам:
 З'еў нашага паўбарана,
 З'еў нашага паўбарана,
 Бадай пана разарвала,
 Бадай пана разарвала,
 Не пусціў нас дамоў рана.
 Вяліць прысці світаючы,
 А пушчае змяркаючы.

19. ДА У НАШАГА ПАНА

Да ў нашага пана
 Да нядобрая слава:
 Па месяцу жыта жалі,
 Па зорам копы клалі.
 Цёмна ў полі, цёмна,
 Бадай таму цямней было,
 Хто дахаты не пушчае,
 Да на полі нас трымае.
 Да мы позна з поля йдзём,
 Да прыганятага клянём.

19а. А У НАШАГА ПАНА ДЗІВА

А ў нашага пана дзіва,
Што па месяцу — жніва,
Зоры ўсходзяць — снапы зносяць,
Куры пяюць — копы кладуць,
Святаначкам дадому йдуць.

19б. ПА МЕСЯЦУ ЖАНЦЫ ЖАЛІ

Па месяцу жанцы жалі
Да на мяжы сярпы клалі.
Каторая свой серп знайшла,
Тая дадому пайшла,
Каторае сярпа нету,
Тая шукае да свету.

19в. У СЛАЎНАГА ПАНА

У слаўнага пана
На зары жыта жала,
Па месяцу копы клала,
Дадому пайшла па ночы,
Вячэрала пры свечы,
У белым свеце спаць лягла.
Лажылася, гаварыла:
— Божа мой, калі я запачыну!
Ужо ж свет за гадзіну.

19г. У НАШАГА ПАНА

У нашага пана
Нехарошая слава:
Жалі, жалі па сонейку,

А цяпер жнем па месяцу.
Як па сонейку жалі,
Дык сярпоў не гублялі,
Як па месяцу жалі,
Дык сярпы пагублялі.
Каторая сярпок найшла,
Дык тая дамоў пайшла,
А каторая пацярала,
Тая ўжо ў постаці начавала.

19д. У ДОБРАГА ПАНА

У добрага пана
Пры месячку жыта жала.
Бадай яму кроўна,
Што пускаў дадому цёмна.
Бадай яму горка,
Што пускаў дадому зоркай.

19е. МЫ ПРЫ МЕСЯЦУ ЖАЛІ

Мы пры месяцу жалі,
І пры зорах ў копы клалі
І сярпчкі пацяралі.
А дзевачкі-падружачкі,
Бярыцеся за ручачкі,
А пойдзем жа мы гуляючы
І сярпчкі шукаючы.
А хто нашы сярпы знойдзець,
Той у восень замуж зойдзець.
А Хоўрачка сярпы знайдзець,
Яна ўвосень замуж зайдзець.

20. КАЛІ Ж ТАЯ СЕРАДА ПРАШЛА

Калі ж тая серада прашла,
Як няеўшы на прыгон пашла,
Ўвесь дзень жала, не лянілася,
Злому войту пакланілася.
А цяпер жа не а чом тужыць
І войт п'яны у карчме ляжыць.

21. А Я У ПАНА ЖЫТА ЖАЛА

А я ў пана жыта жала,
Задам калыску калыхала.
У пана сэрца авечае,
Дзяржыць мяне да вечара.
Пакарміці — як папала,
А ў загончык зазірае.
— Бадай тваё, пане, ўсё прапала,
Як я ў цябе заняпала.

22. ДАЙ, БОЖА, ТАГО ПАНА

Дай, божа, таго пана,
Што пушчае дамоў рана.
Заслонь, божа, таму вочы,
Хто пушчае апаўночы.

23. ДАЙ ТАМУ, БОЖА, ЛЕГЕНЬКА

Дай таму, божа, лёгенька,
Хто нас пускае раненька,
А хто нас дзяржыць да ночы,
Каб не нагрэўся й на печы.
Ой, час-пара дадоманьку,
Упала раса на пожаньку,

Старым бабам ручкі баляць,
У маладзічак дзеці плачуць,
А ў дзевачак краса йграе —
Пан дадому не пускае.

24. ДА ІГРАЛА СОНЕЙКА, ІГРАЛА

Да іграла сонейка, іграла,
Нямнога ж яно іграла,
У хмарку схавалася,
Дожджу баялася.
Камарочкі мае, не кусайце мяне,
А кусайце паноў,
Не пускаюць што дамоў.

25. НАШ ПАН БАРАН, БАРАН

Наш пан баран, баран,
Не пускае дамоў зарань. *

Наша пані авечая,
Дзяржыць жнеек да вечара.

— Пусці, пані, дадому:
Старых бабак ручкі зябнуць,

Малодачак дзеткі плачуць,
На дзевачках вянкi вянуць.

25а. ТЫ НАШ ПАНЕ — БАРАНЕ

Ты наш пане — баране,
Пускай дамоў заране.

* Другі радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Наша пані авечая,
Дзяржала нас да вечара.
Дымна ў полі, дымна
Да й нічога не відна.
Наша пані затапіла,
Нам вячэры наварыла.
Наварыла баршчу
І накідала хвашчу,
І наварыла сачавіцы,
Накідала й чамярыцы —
Хоча жніцаў патравіці.

256. ДА НАШ ПАН — БАРАН, БАРАН

Да наш пан — баран, баран,
Да наша пані — авечачка, *

Да пагубіла ключыкі
Да на шырокай вуліцы,

З панічамі жартуючы.
— Да й панічык-кралянічык,

Да й аддай жа мне ключык,
Да мае ключы свірнёвыя.

Да будзем свіран адмыкаці,
Да сваіх жнеек частаваці,
Да гарэлачку ўпіваці.

26. БАДАЙ ПАНУ У ДВАРЫ СТРАШНА

Бадай пану ў двары страшна,
Як нам ў полі сонца зашла.
Сонца зашло — мы шчэ жнемы,
Пры месяцы снапы носімо,

---

* Другі радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Пры зораньках копы кладземо,
Апоўначы дадому ідземы,
На світанні вечэраемо,
У дзень белы знову ідземы.
Бадай пана не схавалі,
Каб сабакі разарвалі,
Пахавалі пры даліне,
Каб па яму ваўкі вылі.
Бадай пана громы ўбілі,
Як мы ручкі патамілі.

27. ПАН НАС МУЧЫЎ, ПАН НАС ПЛЕЦЦЯМІ СЦЯБАЎ

Пан нас мучыў, пан нас плеццямі сцябаў,
Дужа рана на работу выганяў,
Выйду, выйду я да рэчанькі крутой,
Клікну, клікну шэрых ваўкоў за сабой:
— Сабярыцесь, шэры воўкі, ды з бара,
Вы бяжыце ды да панскага двара,
Забяжыце вы да панскага двара.
Як узойдзе толькі ясная зара,
Вы запейце песню страшнае таскі,
Разарвіце цела пана на кукі,
Разарвіце, закапайце за сялом,
Каб аб пану ўспамінаў не было.
На тым месцы, дзе закопаны быў пан,
Расці будзе палын горкі і бур'ян.

28. А, ДОБРЫ ПАНЫ, ДОБРЫ

А, добры паны, добры,
Прыганятыя ліхі:
Дамоў рана не пушчаюць,
За постаці заганяюць,
А мы постаці сажнём,
Прыганятага ражном.

28а. ДОБРЫ, ДОБРЫ НАШЫ ПАНЫ

Добры, добры нашы паны,
А прыказнікі ліхія:
Дамоў рана не пускаюць,
За постацькі заганяюць.
Нашы двары высокія,
А постацькі шырокія!

29. А У НАШАГА ПРЫГАНЯТАГА

А ў нашага прыганятага
Ды з гарэх галава,
З гарэх галава, па яблыку вочы,
Што дзяржыць да паўночы.
Ой ты, сонейка, да ты яснае,
Неспагадлівае,
Ой, ты рана ўсходзіш,
Не спагадуеш.
Да ўжо нашы сталяны сярпачкі
Прытупіліся,
Ды ўжо нашы да белыя ручкі
Прытаміліся,
Ой, да нашы ды прыганятыя
Прыбрахаліся.

30. ПОЙДЗЕМ МЫ ДАМОВАЧКІ

Пойдзем мы дамовачкі
З гэтае няволечкі.
Нам няволя надакучыла —
Серадзіначку адмучыла,
Нам няволя надаела,
Рукі, ногі адбалелі.

30а. АЙ, ПОЎДЗЕМ МЫ ДАМОЕЧКІ

Ай, пойдзем мы дамоечкі
Із гэтае няволечкі.
Нам няволя надаела,
Нам няволя надакучыла,
Нас работа замучыла.

30б. ОЙ, ДЗЕВАЧКІ-ЛЯБЕДАЧКІ

Ой, дзевачкі-лябёдачкі,
Пойдзем разам дамовачкі
З гэтай нівы-няволечкі,
З гэтай нівы-няволечкі.
Нам няволя надаела,
Сярэдзінка набалела,
Нам няволя здакучыла,
Сярэдзінку намучыла,
Нам няволя горка стала,
А сярэдзінка калом стала.

30в. А БАБАЧКІ-ЛЯБЕДАЧКІ

А бабачкі-лябёдачкі,
А пойдзем жа мы дамовачкі
А з гэтае няволечкі.
Нам няволя надаела,
Сярэдзінка забалела.
А каб жа нам кугакала,
Яно б ў хвасце заплакала.
Мы ж бы яго скалыхнулі,
Нашы б сярэдзінкі аддыхнулі.

31. ДА ТАТАРЫН-БАЯРЫН

Да татарын-баярын *
У нядзельку жанцоў наняў,
У чыста поле жаць паслаў:
— Жнеце, жэнчыкі, жнеце,
Я пайду на палудзень.
Да жэнчыкі жнуць, жнуць,
Баярына не ждуць, не ждуць —
Баярына вязуць, вязуць.
Яго рукі звязаны,
Яго вочкі закрыты,
Яго вочкі накрыты
Чорнаю кітайкаю.
— Да вей, ветрык,
Адкінь гэту кітаечку,
Я пагляджу на жэнчыкаў.

31а. ДА НАНЯУ КАЗАК ЖНЕЕК

Да наняў казак жнеек,
Маладзюсенькіх дзевак,
Ды сам пайшоў у лясочак
На маленькі часочак.
Ды дзевачкі як жнуць ды жнуць,
Казачанькі як ждуць ды ждуць,
Да ўсё жыта пажалі,
Казачэнькі не даждалі.
Назаўтра ранюсенька
Казачаньку з лесу вядуць.
Ручкі яго звязаныя,
Ножанькі скаваныя.
Ды вот табе, казачаньку,
За раннюю абедзейку,
За познаю вячэрачку.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

32. ЗАШЛО СОНЦА, ЎЗЫШОЎ МЕСЯЦ

Зашло сонца, ўзышоў месяц,
А нашага пана вядуць вешаць,
Вядуць яго на паветра,
Няхай жа ён праветрае,
Няхай жа ён праветрае,
Мо назаўтра палепшае.

33. ОЙ, НЕ ЛЯЖЫ, ВЕТРУ, У ПОЛІ

Ой, не ляжы, ветру, ў полі,
Паміж горачак ў разоры,
Да ўстань, ветру, памаленьку,
Павей, ветрык, паціхеньку,
Развей хмарачку цямненьку —
Маю тугу цяжаленьку.
Каб я, малада, жыта жала
І сярэдзіну сваю не зажала.
Панічыку, а паноніку,
Пусці мяне дадоміку.
У мяне дома дзетак многа:
Што куточак, то сыночак,
На пакуці дзевяць дочак.

33а. ОЙ, ПАДУЙ, ВЕЦЯРОЧКУ

Ой, падуй, вецярочку,
Ды падай халадочку
Майму сэрцу й жываточку,
Штоб я жала, не ляжала,
Па тры капы ў дзень клала.

336. ДА ПАВЕНЬ, ВЕТРЫК, ПАВЕНЬ

Да павень, ветрык, павень,
Э-э, да павень, ветрык, э, павень
Да дадай халадочку,
Да дадай халадочку,
Э-э, да дадай халадочку
Майму сэрцу, жываточку:
Каб я жала, не пацела,
Э-э, каб я жала, не пацела
Да дадому не хацела.

33в. ПАВЕЙ, ВЕТРЫК, ПАВЕЙ

Павей, ветрык, павей
А па нашаму полю,
А па жыту ядраному.
А дай жа нам халадочку
Сэрцу нашаму, жываточку.

34. ПАВЕЙ, ВЕЦЕР, ПА РОЗІ

Павей, вецер, па розі,
Па шырокай дарозе.
Да павей вецярысты,
Дзе жыта ядраніста
Да колас каласісты.

35. ОЙ, ГУДКІ ГУДУЦЬ ДА ГУДУЦЬ

Ой, гудкі гудуць да гудуць,
А ўсе людкі палуднуюць.
— Вы гудзеце не гудзеце,

Мы палуднаць не будзема,
Бо наш пан жа ж вельмі злосны,
Наш палудзень будзе позны.

35а. ОЎ, ГУДЦЫ ГУДУЦЬ

Ой, гудцы гудуць, гудцы гудуць,
Усенькі людзі палуднуюць.
— Ці гудзеце не гудзеце,
Палуднаці не будзеце.
Ваш прыстава развусенькі,
Вы жэнчыкі маладыя,
Ў вас сярпчкі залатыя:
А як сталі — заспявалі,
А як селі — зазвінелі.

35б. ПАЛУДНІЧКІ ЗАГУДЗЕЛІ

Палуднічкі загудзелі,
Палуднаваць захацелі.
Наша пані маладая,
Яна нам спагадае:
Бохан хлеба для голаду,
Бочку піва для холаду,
Белы сыр на талерку.
Белы сыр для голаду,
Ячка для голасу.

35в. ДА ГУДУЦЬ ПАЛУДНІЧКІ

Да гудуць палуднічкі,
Да палуднаваць хочуць.
Наш пан не пускае нас:
— Альбо вы нам падажнеце,

Альбо вы нас падаждзеце,
Бо я жнуся, не дажнуся,
Пад постаццю павалюся.

35г. ПАЛУДНІЧКІ ЗАГУДЗЕЛІ

Палуднічкі загудзелі,
Палуднаваць захацелі.
— Хоць гудзеце не гудзеце,
Палуднаваць не будзеце.
Наша пані маладая
Няхай жа нам спагадае,
Няхай жа нам спагадае,
Палуднаваць прысылае:
Бочку піва аржаного,
Булку хлеба пшанічнаго.
— Сядзьце, жнейкі, ў халадочку,
Піце піва па кубочку,
Піце піва па кубочку,
Ешце хлеба па кусочку.
Піце піва, не выпівайце,
Майму пану пакідайце,
Бо мой пан у дарозе,
Дапамажы яму, божа!

35д. ГУДУЦЬ, ГУДУЦЬ ПАЛУДНІЧКІ

Гудуць, гудуць палуднічкі
Да хочуць ужо палуднаці.
— Хоць гудзеце не гудзеце,
Палуднаваць не будзеце.
Да торбачка завязана,
Палуднаваць не казана.
Ох, маладая ключнічка
Да пагубіла ключыкі,
З каралём жартуючы,
Гарэшкамі цатуючы,

Яблычкамі гуляючы,
Пярсцёначкі мяняючы.
Гарэшкі да дробненькія,
Яблычкі да кругленькія,
Пярсцёначкі да срэбненькія.

35е. ШУМЯЦЬ, ГУДЗЯЦЬ ПАЛУДНІЧКІ

Шумяць, гудзяць палуднічкі,
Яны хочуць палуднаваць.
Торбачка завязана,
Палуднаваць не сказана.

35ж. ПАЛУДНІЧКІ

Палуднічкі загудзелі,
Палуднаваць захацелі.
— Жніце, жнейкі, не стаіце,
Самі сабе не пазніце.
Не дажаўшы, не пойдзеце,
Не даеўшы, не ляжыце.
— Не дажаўшы, пойдзем,
Не даеўшы, ляжам.

35з. ПАЛУДНІЧКІ ЗАГУДЗЕЛІ

Палуднічкі загудзелі,
Жнейкі піць захацелі.
— Хоць гудзіце не гудзіце,
Не сажайшы, не пойдзеце.
Жніце, жнейкі, не стаіце,
Палуднаваць не пойдзеце.

35i. ПАЛУДНІЧКІ ЗАГУДЗЕЛІ

Палуднічкі загудзелі,
Палуднаваць захацелі.
Наша пані маладая,
Палуднаваць гатавала.
Наша пані-дабрадзея,
Злавіла верабейка,
На тры кухні гатавала,
На сем сталоў выдавала,
На сем сталоў выдавала,
Сваіх жнеек частавала.

35к. ПАЛУДНІЧКІ ЗАГУДЗЕЛІ

Палуднічкі загудзелі,
Палуднаваць захацелі.
— Не гудзіце, палуднаваць
не будзеце.
Наша пані маладая,
Яна нам спагадае,
Палуднаваць прысылае:
Бочку піва маладога,
Булку хлеба аржаного.
— Ешце, жнеі, не з'ядайце,
Толькі пані пакідайце.

36. СОНЕЙКА КАЛЯ ЕЛІ

Сонейка каля елі,
Мы яшчэ нічога не елі.
Сонейка каля дубу,
Я палуднаваць буду.
Сонейка на заходзе,
Я ў двор на выходзе.
Сонейка за бярозку,
Я ў двор на дарожку.

Сонейка заходзіць,
Свой свайго знаходзіць,
А я свайго не знайду
Ні ў полі на сене,
Ні ў доме на пасцелі;
А мой міленькі ў полі
На вараным коні.

37. А ЖУРАВАЧКА КРАЧА

А журавачка крача,
Палуднаваць хоча,
А маленькі журавок
Палуднаваць прывалок,
Ой, нуце, мы
Да з добрымі людзьмі.

38. ДЗЯКУЙ, БОЖА, ЗА ПОЛУДЗЕНЬ

Дзякуй, божа, за полудзень,
Ні сыт, ні голадзен,
Пасядзела гадзіначку,
З'ела хлеба скарыначку.
Да дай, божа, мне мядзвежу сілу:
Галовачка, як бочачка,
А бачкі, як дошчачкі.

38а. ОЙ, НІ СЫТ, НІ ГАЛОДЗЕН

Ой, ні сыт і ні галодзен,
Дзякуй богу за палудзень,
Да за барылачку піва
І за баханачку хлеба.

З'елі хлеба скарыначку,
Выпілі піва па кубачку.
Баханачка накарміла,
Барылачка напаіла...

39. А МАЛОДАЧКА ЖЫТА ЖАЛА

А малодачка жыта жала,
Пад мяжою дзіця клала.
Прышоў к ёй мядзведзіку:
— Маладая малодачка,
Вазьму тваё дзіцятачка.
— Ой ты, сівы мядзведзіку,
Пабяжы ў дубровачку,
Пабяжы ў дубровачку,
Вазьмі маю каровачку:
Чорная, бязрогая —
То то мая дарованая,
Чорная падласая —
То то мая пасажная.

39а. Я ПАД БОРАМ ЖЫТА ЖАЛА

Я пад борам жыта жала,
Пад мяжою дзіця клала,
Пад мяжою дзіця клала,
Выбягае мядзведзь з лесу:
— Памагай бог, малодачка!
Чаму тваё дзіця плача?
— Мядзведзюхна, мой бацюхна,
Вазьмі яго на ручанькі,
Нясі яго ў дуброваньку,
Падой чорну карованьку,
Ой, чорную, падласую,
Майго бацькі уласную.
— Ой, рад бы я панасіці,
Ды баюсь, каб не ўкусіці,

Ой, рад бы я із ім сесці,
Ды баюся, каб не з'есці,
Ой, рад бы я й калыхаці,
Ды баюся, каб не ўдраці!

396. І ЭЙ, ДА ЗА БЕЛЫМ БЯРЭЗНІЧКАМ

І эй, да за белым бярэзнічкам
Малодачка жыта жала,
І эй, да прыйшоў к ёй
З лесу мядзведзь:
— Памагай бог, молодачка,
І эй, памагай бог, молодачка,
І чаго ж тваё дзіця плача?
І эй, узяў бы яго панасіць,
Ды баюся, каб не ўкусіць,
І эй, узяў бы яго пакалыхаць,
Да баюся, каб не ўвадраць.

39в. МАЛАДЗІЦА МАЛАДАЯ

Маладзіца маладая
У шчырым бару жыта жала,
Мала дзіця калыхала.
А прыйшло к ёй да тры ваўкі,
Да тры шэрыя.
Адзін кажыць:— Пазыбаю,
Другі кажыць:— Пазабаўлю,
Трэці кажыць:— Пацалую.
Цалавалі, мілавалі —
І мала дзіця разарвалі.
Стала яна тужыць, плакаць,
Белы рукі ламаючы,
Дробныя слёзы раняючы.

39г. ПАСЫЛАЛА МЯНЕ МАЦЬ

Пасылала мяне маць
Ў поле жыта жаць адну.
Ой, люлі, палюлі,
Ў поле жыта жаць адну.
А я жала, малада,
Дзень да вечара адна,
Снапы ў копы зносіла,
Дзіця адно бросіла,
— Ой, ты дзе ж, маё дзіця,
Дзіця маленькае.
Як пайду я, малада,
Ды па сцежцы ў цёмны лес.
Як сустрэла я, млада,
Ды трох шэранькіх ваўкоў.
— Вы, ваўкі, мае ваўкі,
Воўкі шэранькія.
Ці не бачылі, ваўкі,
Дзіця маленькае.
Адзін воўк ёй сказаў:
— Я дзіця не відаў.
Другі воўк ёй сказаў:
— Я дзіця калыхаў.
Трэці воўк ёй сказаў:
— Я дзіця разарваў.

39д. Й ЗА ГАРОЮ ВЕЦЕР ВЕЕ

Й за гарою вецер вее,
Жыццейка палавее.
Й маладая маладзіца
За гаем жыта жала.
Жала яна, спазнілася,
Дзіцятка забылася.
Прыляцелі тры й анёлы
Дзіця й калыхаці.
Адзін кажа: — Калышэмо,
А другі: — Падзяржэмо.
Трэці кажа: — Долю дайма,
Да й самі ўцякайма.

39е. НАВОКАЛА БАЛОЦЕЙКА

Навокала балоцейка,
Там жала малодачка
З маленькім дзіцяткам.
Ішоў Міколачка,
Забраў яе дзіцятка.
— А мой жа ты, Міколачка,
Аддай маё дзіцятка.
А пайдзі ў дубровачку,
Вазьмі маю каровачку.
Каровачку падласую,
Маю пасажоную.

39ж. МАЛАДАЯ МАЛАДЗІЦА

Маладая маладзіца *
Пры дарозе жыта жала,

Пры дарозе жыта жала,
З гусямі размаўляла:

— Ах, вы серыя гусі,
Ці вы з маёй староначкі?

Калі з маёй староначкі,
А ляціце ж вы назад.

Скажыце ж вы майму татачку,
Ці я тут запрададзена?

Ці я тут запрададзена,
А ці замуж аддадзена?

Калі я тут прададзена,
Няхай мяне выкупляе;

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Калі замуж аддадзена,
Няхай мяне адвядае

З крэпкімі цымбаламі,
З маладымі ўдалымі.

40. ЖАЛА Я ДЫ ЖЫЦЕЧКА

Жала я ды жыцечка пры дарозе,
Павесіла калысачку на бярозе.
Вісі, вісі, калысачка, не хітаніся,
Спі, мая дзяціначка, не прачніся.
Жала я ды жыцечка пры даліне,
Павесіла калысачку на каліне,
Вісі, мая калысачка, не цяніся,
Спі, мая дзіцяточка, не павярніся.

40а. ОЙ, Я ЖАЛА ЖЫТА ПРЫ ДАРОЗЕ

Ой, я жала жыта пры дарозе,
Павесіла калысачку на бярозе.
Як жала жыта пры даліне,
Павесіла калысачку на каліне.
Ох, я жну палоску, жну другую,
Крычыць маё дзіцяточка, а я чую.
Паспі, не плач, дзіцяточка, мая доню,
Дай дажаці наша жыта — сваю долю.
Слухай лепей песню жураўліну,
Там яны табе збіраюць журавіну.
Сонца грэе, вецер вее — голас носіць,
Бацька наш на сенажаці сена косіць.
За балотам ў цёмным лесе ваўкі выюць,
Голас майго дзіцяточка яны чуюць.
Пакуль жала жыта і арала,
Там ваўчыха із калыскі дзіця ўкрала.

41. ПАВЕЙ, ПАВЕЙ, ВЕЦЯРОЧАК

Павей, павей, вецярочак,
Пад мой белы палажочак,
Калышы ж майго дзіцятку,
Што ж ба маё дзіця спала,
А я, малада, жыта жала.

42. ЭЙ, ДАЛЕЙ, ДАЛЕЙ

Эй, далей, далей,
Мой загонку маленькі!
А хто це гараў?
— Хлопчык маладзенькі.
— Эй, далей, далей,
Мой загонку пляскаты!
А хто це гараў?
— Ратайчык смаркаты.
— Эй, далей, далей,
Мой загонку шырокі!
Хто цябе гараў?
— Волік белабоккі.
— Эй, далей, далей,
Мой загонку высокі!
А хто ж це гараў?
— Хлопец чарнавокі.
— Эй, далей, далей,
Мой загонку цукаты!
А хто ж це гараў?
— Ратай трыбухаты.

42а. ОЙ ЗАГОН, ЗАГОН ДЫ ЗАГОНЧЫК МОЇ

Ой, загон, загон ды загончык мой,
Да мой жа ж ты да шырокі,
Хто цябе гараў, хто баранаваў?
— То ж гаспадар адзінокі.

Ён мяне гараў, ён баранаваў,
Да не было калі стаць.
Пусціў волікі палавенькія
На папову сенажаць.
А сам да й пайшоў да міленькай
На ўсю ночаньку гуляць.
Ляжыць мілая чарнабрывая
У пярынушках нежыва,
Аднож мілая чарнабрывая
Сыночка парадзіла.
— Бадай ты, сыноч, да малюсенькі,
Ой, каб ты не радзіўся,
Як я з мілаю, з чарнабрываю
На векі разлучыўся.
— Мой ты татанька, мой ты родненькі,
Чаму цяжка заклінаеш?
Табе, татанька, табе, родненькі,
Будзе жонка малада,
А мне, сыночку, мне, маленькаму,
Будзе матка не така.
Ой, табе, татанька, жонка ў вянку,
А мне, татка, у пяску.

426. ОЙ, НА ГАРЭ, ГАРЭ
БЕЛ-МАЛОЙЧЫК АРЭ

Ой, на гарэ, гарэ бел-малойчык арэ,
Арэ, барануе, на дамочак паглядае:
— Усе людзі абед нясуць,
Маёй жаны не відаць,
Пакіну я валы ў ярме,
А сам пайду дамоў к жане,
А прыйду я к вароцечкам,
Вароцечкі закручаны,
А прыйду я ў новы сені,
Вядзёрачкі сухі стаяць,
Мае дзеткі хмурна сядзяць.
— Дзеткі ж мае міленькія,
Да дзе ж ваша маці?
— Матка сына нарадзіла,
Парадзіўшы, сама умёрла.

— О, божа, мой божа! Вазьмі
мае валы ў ярме,
Вярні маю жану ка мне!

**42в. ОЙ, ДАЛЕЙ, ДАЛЕЙ,
МОЙ ЗАГОНЧЫК ШЫРОКІ**

Ой, далей, далей, мой загончык шырокі,
Да цябе гараў ратаік адзінокі.

Ой, далей, далей, мой загончык вузенькі,
Да цябе гараў ратаік маладзенькі.

Ой, ён гараў да чорнымі валамі,
Узяў сабе дзеўку з чорнымі брывамі.

43. Я У ПОЛІ ЖЫТА ЖАЛА

Я у полі жыта жала,
Дома ў мяне бяда стала:
Узлезла свякроў на тын глядзець,
Ці добра нявестка жнець,
Звалілася свякроў з тыну
Ды ў зялёную крапіву.
Не жаль жа мне свякровачкі,
А жаль жа мне крапівачкі:
Крапіўка зялёная,
Свякроўка шалёная,
Крапіўка цвісці будзе,
Свякроўка гнісці будзе.

43а. МАЛАДАЯ МАЛОДАЧКА

Маладая маладачка,
Стала табе прыгодачка:
Упала твая матка з печы,

Забіла сабе плечы. .
— Каб я тую бяду знала,
То б я пасцельку слала:
Пад бочанькі прынанькі,
Пад галоўку падушачкі.
Маладая малоданька!
Стала табе прыгоданька:
Упала твая свякроў з тыну
У жыжку крапіўку.
— Каб жа я тое знала,
То б я пасцельку слала:
Пад бочанькі паленанькі,
Пад галоўку каменейка.

436. ОЙ, Я У ПОЛІ ЖЫТА ЖАЛА

Ой, я ў полі жыта жала,
Ў мяне дома шкода стала,
Ў мяне дома шкода стала,
Што свякруха з плота ўпала,
Што свякруха з плота ўпала,
Ўсю крапіву паламала.
Не шкада мне свякрухначкі,
Ды шкода мне крапівачкі,
Бо свякруха — бяда мая,
А крапіўка — яда мая.

43в. А Я У ПОЛІ ЖЫТА ЖАЛА

А я ў полі жыта жала,*
Ў мяне ў дварэ бяда стала:

Звалілась свякroва з тыну,
Паламала ўсю крапіву.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

Не жаль жа мне свякровачкі,
А жаль жа мне крапівачкі,
Свякровачку ў гроб кладуць,
Крапівачку свінням ірвуць.

43г. А Я У ПОЛІ ЖЫТА ЖАЛА

А я ў полі жыта жала,*
Прышла дамоў, бяда стала:

Узлезла свякроў на тын глядзець,
Ці добра ёй нявестка жнецць.

Звалілася свякроў з тыну
Ды ў зялёную крапіву.

Не жаль жа мне свякровачкі,
Ды жаль жа мне крапівачкі.

Свякровачку праклінаюць,
А крапіўку паліваюць.

Свякровачка ўжо не ўстанець,
І крапіўка уся звянець.

Крапівачку звязуць на ніўку,
А свякроўку ў магілку.

Ад крапіўкі жытцо ўзыйдзець,
Без свякроўкі жыццё будзець.

43д. ОЙ, Я У ПОЛІ ЖЫТА ЖАЛА

Ой, я ў полі жыта жала,
У мяне дома навіна стала:
Да свякроўка з печы ўпала.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Каб я ж знала, што яна ўпадзе,
Я б паслала ўсё карэнейка,
Пад галоўку ўсё каменейка.
Ой, я ў полі жыта жала,
У мяне ў хаце навіна стала:
У мяне мамка з печы ўпала.
Каб я знала, што яна ўпадзе,
То я б паслала ўсе дзяружачкі,
А пад галоўку ўсе падушачкі.

43е. А Я У ПОЛІ ЖЫТА ЖАЛА

А я ў полі жыта жала,
У мяне ў доме бяда стала:
Свёкар з печы зваліўся,
У карыта ўтапіўся,
У карыта ўтапіўся,
Мякінаю ўдавіўся.

43ж. ОЙ, Я У БАРЫ ЖЫТА ЖАЛА

Ой, я ў бары жыта жала,
А мне дома бяда стала:
Узлезла свякроўка на тын
глядзець,
Ці скоро нявестка жнець.
Павей, ветрык, каля тыну,
Скінь свякроўку у крапіву.
Звалілася свякроў з тыну,
Стоць галавой у крапіву!
Сабе шыі не зламала,
Мне крапіўку патаптала.
Не жаль жа мне свякровачкі,
Ды жаль жа мне крапівачкі:
Крапівачка — яда мая,
Свякровачка — журба мая.

43з. ШТО ЗА ЕЛЬНІЧКАМ, ЗА БЯРЭЗНІЧКАМ

Што за ельнічкам, за бярэзнічкам,*
Ды там жнеечка да жыта жала,

Ды ў яе ў доме ды шкода стала:
Ды свякровачка ды з тыну ўпала,
Ды крапівачку паламала.

Ды не жалка ёй свякрухначкі,
А жалка ёй ды крапівачкі.

А крапівачка ды як лён ляжыць,
А свякрухначка ды як конь бяжыць.

43і. А У НАС СЕННЯ БЯДА СТАЛА

А ў нас сёння бяда стала: **
Свякрованька з тыну ўпала,
З тыну, з тыну ды ў крапіву,
Крапівушку паламала.
А не жаль жа мне свякровушкі,
Ай, жаль жа мне крапівушкі:
Свякровушка ў магілушку,
Крапівушка на нівушку,
Свякровушку памінаць буду,
Крапівушку паліваць буду.

43к. ХАЛОДНАЯ РАСА ПАЛА

Халодная раса пала,
Пусці мяне дамоў, паня!
У мяне дома бяда стала:
Звалілася свякроў з тыну,
Ды ў зялёную крапіву.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

** Кожны радок паўтараецца двойчы.

Не жаль жа мне свякровачкі,
А жаль мне крапівачкі:
Крапівачка ўстаніць —
Жаць будуць.
Свякровачка ўстаніць —
Журыць будзіць,
Што не часценька снапочкі
        вязала,
Што мала бабачак стаўляла,
А толькі сваё дзіцё калыхала.

43л. А Я У ПОЛІ ЖЫТА ЖАЛА

А я ў полі жыта жала,*
А ў мяне дома бяда стала:
Свякроўка з тыну звалілася,
На барану прабілася.
Не жаль жа мне свякровачкі,
А жаль жа мне бароначкі:
Бароначка пахаць будзе,
Свякровачка хвараць будзе.

44. КУДРАВЕНЬКІ БЕЛ-МАЛОЙЧЫК

Кудравенькі бел-малойчык,
Ай, да не стой ты у постаці.
Не ўгаварвай нашых дзевак.
А нам, дзевачкі, самім трэба
Ядраное жыта жаці,
Ай, вялікі копы класці:
Дзе горачка — там копачка,
А дзе лажочак — там стажочак.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

45. ОЙ, ТУЧЫЦА-ХМАРЫЦА

Ой, тучыца-хмарыца,
Дваранін дзеўцы хваліцца:
— Я табе, дзяўчына, сноп
нажну,
— Я табе, дваранін, лоб паб'ю.
Ой, пайшоў дваранін плачучы,
А за ім дзяўчаты скачучы:
— Дваранін, дваранін, вярніся,
Вазьмі кубак вады памыйся,
На коліку ручнік — утрыся,
У куфорку грэбень —
прычашыся.
Дваранін, дваранін, адвяжыся,
К нам ў поле на жніво не з'явіся.

46. ЖЫЦЕЧКА МАЛЕНЬКА

Жыцечка маленька,
Баліць мая сярэдзінка.
Сярэдзінка не гнецца,
Постаць валачэцца.
Няма маёй маці
Постаць падагнаці.
Яна б падажала,
А я б пастаяла
Да варон пастраляла...

46а. БАЛІЦЬ МАЯ СЯРЭДЗІНКА

Баліць мая сярэдзінка,
Што жыта маё рэдзенька,
Сярэдзінка не гнецца,
Постаць мая валачэцца.

Няма маёй маці
Мне постаці падагнаці,
Няма маёй сястрыцы,
Маёй большай памочніцы.
Сястрыца б постаць падагнала,
А я трохі пастаяла
Да й варон пастраляла.

47. А НА ДВАРЭ ВЕЧАРЫНКА

А на дварэ вечарынка,
Баліць мая серадзінка.
Свякратунька не татунька,
Не вытапіць ён лазеньку.
І не папарыць сярэдзінку.

47а. МАЁ ЖЫТА РЭДЗЕНЬКА

Маё жыта рэдзенька,
Баліць мая сярэдзінка,
Мой свёкарка дагадлівы —
Ды вытапіў ён лазеньку,
Выламаў бярэзінку,
Выпарыў сярэдзінку.
Бярэзінка — зялёная,
Сярэдзінка — здаровая.

47б. КУДРАВАЯ РАБІНУШКА

Кудравая рабінушка,
Баліць мая серадзінушка.
А чаго ж ёй не балець,
Калі некаму пажалець:

А свёкар жа да не бацюшка,
А свякроўка да не матушка —
Не вытапоць мне лазеньку,
Не папараць серадзінушку.
Пайшоў свёкар у лядзінушку,
Адсёк свёкар дубінушку —
Парыць маю серадзінушку,
А свякроўка за гарэлачкай —
Мачыць маю сярэдзінушку.

47в. А НА ДВАРЭ ВЕЧАРЫНКА

А на дварэ вечарынка,
Баліць мая серадзінка.
А чаму ж ёй не балець,
Калі некаму жалець:
А свёкар не бацюшка,
А свякроў не матушка —
Не вытапоць лазеньку,
Не папаруць серадзінку.
Пашоў свёкар к краінку,
Як і выказаў дубінку
Ды на маю серадзінку.
Як начаў мяне парыць,
Серадзіну маю правіць,
А чорт гэта — не парыння,
Толькі горшы разбалення,
А дубінка сырошанька,
Серадзінка сінешанька.
А мой татухна чуіць.
Ен мне лазню гатуіць
Із духам, із венічкам,
Із цёплай вадзіцай.
А мая мамка чуіць,
Мне вячэру гатуіць,
А сястрыца дажыдаіць,
Белу ложу засцілаіць,
А брацілка дажыдаіць,
За варотам пераймаіць.
А вячэра смачная,
А пасцелька мяккая!

47г. МАЁ ЖЫТА РЭДЗЕНЬКА

Маё жыта рэдзенька,
Баліць мая сярэдзінка.
Не з кім стаці жыта жаці:
Стаць са старым — загаруешся,
Стаць з малым — загуляешся,
Стаць з малайцом — загукаешся.

47д. УЖО СОНЕЙКА — НЕ РАНЕНЬКА

Ужо сонейка — не раненька,
Іду дамойкі радзенька —
На цёплую вячэру,
На мяккую пасцелю.
Маё жыта рэдзенька,
Баліць мая сярэдзінка.
Мая матка дагадліва —
Выцепліла лазеньку.
Ды выцепліўшы лазеньку,
Наламала бярэзнічку,
Наламаўшы бярэзнічку,
Папарыла сярэдзінку.
Сярэдзінка памягчэла,
Маё жыццё пагусцэла.

47е. МАЁ ЖЫТА РЭДЗЕНЬКА

Маё жыта рэдзенька,*
Баліць мая сярэдзінка,
Не магу адагнуцца
І назад аглянуцца.
Я, здалося, нажалася,
А мне кажуць — наляжалася.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

47ж. ЖАЛА, ЖАЛА ДА ВЕЧАРА

Жала, жала да вечара,
Баліць мая сярэдзіна.
Я й жала, не ляжала,
За дзень капы не нажала,
Я й думала тры капы,
Аглянуся — от тры снапы.

47з. ПАЖАЛЕЙЦЕ МЯНЕ, МАЯ МАМАЧКА

Пажалейце мяне, мая мамачка,
Я ўтамілася,
Баляць мае ручачкі і ножачкі,
Баліць мая сярэдзінка.
Вытапі баньку, пазаві бабку,
Папар маю сярэдзінку;
Сярэдзінку да й бярэзінкай,
Што б яна не балела.
Няхай яна тады баліць,
Як у доме сядзіць.

47і. КАЛЫХ, КАЛЫХ БЯРОЗАНЬКА

Калых, калых бярозанька,*
Баліць маё й сэрданька.
Каб жа было кувакала,
Можа б яно заплакала,
Я б жа яго скалыхнула,
Сардэчанька аддыхнула.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

47к. МАЁ ЖЫТА РЭДЗЕНЬКА

Маё жыта рэдзенька,*
Баліць мне сярэдзінка.

Не магу адагнуцца,
Да матулі адклікнуцца...

47л. ЖЫТА МАЁ РЭДЗЕНЬКАЕ

Жыта маё рэдзенькае,**
Баліць жа мне сярэдзінка,
А мой мужык дагадлівы
Наламаў бярэзнічку,
Папарыў мне сярэдзінку.

48. А МЫ У ПОЛІ ЖЫТА ЖАЛІ

А мы ў полі жыта жалі**
І ў снапчкі павязалі,
І ў бабачкі пастаўлялі.
Ужо сонейка на скаце,
А пан грошыкаў не плаце,
А нам жаці надаела,
Сярэдзінка забалела.
Каб жа было кугакала,
Дык бы яно заплакала,
А я б пайшла, скалыхнула б,
Сярэдзінка аддыхнула.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

** Кожны радок паўтараецца двойчы.

48а. ДЫ Я ЖАЛА ДА ВЕЧАРА

Ды я жала да вечара,*
Баліць мая сярэдзіна.
Каб я мела дзіцятачка,
Каб у мяне маленькае,
Можа б яно заплакала,
Дык я б яго скалыхнула,
Сярэдзінка б адпачнула.

49. ОЙ, У ПОЛІ БЯРЭЗІНКА

Ой, у полі бярэзінка,
Баліць мая сярэдзінка.
Ой, дайце мне паджэнчыка:
Ён за мною снапок звяжа,
Ён са мною спаці ляжа.

49а. ОЙ, ДАЙЦЕ МНЕ ЗАГОН-РАЗГОН

Ой, дайце мне загон-разгон,
Маладога павязнечка:
Ён са мною снапы звяжа,
Ён са мною спаці ляжа,
Снапы звяжа, памацуе,
Спаці ляжа, пацалуе.

49б. ПАЖАЛІСЯ, ПАКІНУЛІ

Пажаліся, пакінулі,
Як вутачкі, паплынулі.
Альбо ж мяне падажніце,
Альбо сядзьце падаждзіце,
Альбо дайце павязнічка:
Да ён мае снапы звяжа,
Да са мною спаці ляжа.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

49в. ЦІ Я У ПОЛІ НЕ ЖНІВАЧКА

Ці я ў полі не жнівачка,
Ці за мною не жменечка.
Ой, дайце павязнога,
Не старога да не малога,
Не старога да не малога,
Харошага й маладога.
Ён за мною снапка звяжа,
Ён мне усю праўду скажа.
Снапка звяжа да й падойме,
Спаці ляжа да й абойме,
Снапка звяжа, памацуе,
Спаці ляжа, пацалуе.

49г. ОЙ, ЖАЛА Я, НЕ ЛЯЖАЛА

Ой, жала я, не ляжала,
Тры снапчкі нажала,
А хто за мною снапка звяжа,
Той са мною спацькі ляжа.
Снапка звяжа цясюсенька,
Ляжа спаці шчылюсенька,
Снапка звяжа да й падыме,
Спаці ляжа да й абдыме,
Снапка звяжа, памацуе,
Ляжа спаці, пацалуе.

50. ВЕЧАР ВЕЧАРЭЇЦЬ

Вечар вечарэіць,
Душа весялеіць:
Ідзець ночка на аддыханне,
А мужык на гараванне.
А ранняя зара зараіць,
І душа тагды унываіць:
Ідзець дзянёк на работу
І на жаркую пякоту.

50а. ВЕЧАР ВЕЧАРЭІЦЬ, ДУША ВЕСЯЛЕІЦЬ

Вечар вечарэіць, душа весялеіць:
Спадзяваецца на аддыханне.
Ау-у-у! *

Зорачка зараець, душа ўнываець:
Спадзяваецца на работу.

Ані так на работу, як дзень
На спякоту, як свякроўцы на журботы.

Свякроўка журлівая, цэлы дзень журыла,
А прышоўшы ў двор, дый набіла.

— Жні, шэльма, не ляніся,
На казе не цягніся.

— А баляць мае ручкі, ножкі,
Сярэдзінка баліць.

А жну, не лянюся,
На казе валакуся.

51. САШЛІ, БОЖА, ТУЧКІ

Сашлі, божа, тучкі,
Адпачынуць ручкі.
Дай, божа, дождж.
Дай, божа, пагодку .
На нашу работку.
Нашлі, божа, дождж.
Ручкі забалелі,
Ножанькі самлелі,
Дай, божа, дождж.

---

* Паўтараецца пасля кожнай страфы.

51а. НАНЯСІ, БОЖА, АБЛАЧЫНКУ!

Нанясі, божа, аблачынку!
На тры дні адпачынку:
Адзін дзень — малоць, талоч,
А другі дзень — ваду насіць,
А трэці дзень — дзяжу мясіць!

51б. ДА ПАСТУКІВАЕ, ДА ПАГРУКІВАЕ

Да пастуківае, да пагруківае,
Ці не дасць бог дажджу.
Ой, дай, божа, нягоду
Да верхавую воду
Да й на тры нядзелі,
Каб дома сядзелі,
Да й на тры дзянёчкі,
Ці не пашылі б сарочкі,
Да на тры панядзелкі,
Ці не пагулялі б дзеўкі,
Да й на тры аўторкі,
Ці не памылі б сарочкі,
Да на тры суботы,
Што б не было работы.

51в. ДАЙ, БОЖА, ДОЖДЖ, ДОЖДЖ

Дай, божа, дождж, дождж
Да на тры нядзелі,
Каб мы пасядзелі,
Дождж, божа, дождж.
Дай на чатыры,
Каб мы адпачылі,
Дай, божа, дождж.
Хоць і на пяці,
Каб нам паспаці,
Дождж, божа, дождж.

На руту, на мяту,
На бабску салату
Дождж, божа, дождж.

51г. ДАЙ, БОГ, ДОЖДЖ

Дай, бог, дождж!
Да на тры нядзелі,
Каб людзі сядзелі,
Дай, бог, дождж!
Будзім мы сядзеці,
Будзім аддыхаці,
Дай, бог, дождж!
Будзім аддыхаці
Да многа пяці,
Дай, бог, дождж!
Будзім мы пяці,
А жыта не жаці,
Дай бог, дождж!

51д. ДАЙ, БОЖА, ДОЖДЖ

Дай, божа, дождж,
Дай, божа, дождж
Да на тры нядзелі,
Каб мы пасядзелі.
Дай, божа, дождж,
Дай, божа, дождж
На руту, на мяту,
На дзевера хату,
Дай, божа, дождж.
Баба дзеда хвартушком,
А дзед бабу кажушком.

51е. ДЫ ДАЙ, БОЖА, ПАГОДАЧКУ

Ды дай, божа, пагодачку
На нашаю работачку.
Пагодачка качаецца,
Работачка спяшаецца.
— Жніце, жнейкі, не стаіце,
Не сажайшы, не пойдзіце.
Да ўжо ж вечар вечарэе,
Да ўжо наш пан весялее,
Коні свае запрагае,
Жнейкі свае падганяе:
— Жніце, жнейкі, не стаіце,
Не сажайшы, не пойдзіце.
Не пад'еўшы, не ляжыце,
Не паспаўшы, не ўстаніце.

51ж. РАЗГАНІ, БОЖА, ХМАРКУ, ГЭЙ!

Разгані, божа, хмарку, гэй!
Ды ў чужую старонку.
Дай, божа, пагодачку, гэй!
На нашу староначку.
Работку рабіці будзем, гэй!
Цябе, божа, хваліць будзем.

52. ЖНУ Я, ПАЖЫНАЮ

Жну я, пажынаю,
На сонейка пазіраю:
Ці высока сонейка,
Ці далёка ойчанька.
Ой, высока сонейка!
Ой, далёка ойчанька!

52а. ОЙ, ЖЫТА ЖНУ, ПАЖЫНАЮ

Ой, жыта жну, пажынаю,
На дарожаньку пазіраю,
Да ці скоро маці ісціме,
Мне абедаць нясціме?
Нясе хлеба булачку
І мядочку ў кубачку.
Я жыта жну, пажынаю,
На дарожаньку пазіраю,
Да ці скоро свякроў ісціме?
Нясе хлеба скарыначку
І вадзіцы ў чарапочку.

52б. А Я ЖНУ, ПАЖЫНАЮ

А я жну, пажынаю
І да дому пазіраю,
Ці ідзе мая родна мамачка,
Ці нясе мне есці.

Ой, ідзе мая родна мамачка
І нясе мне есці.
Нясе хлеба бандушачку,
Яшчэ й масла ў гарнушачку.

А я жну, пажынаю
І да дому пазіраю,
Ці ідзе мая свякрованька,
Ці нясе мне есці.

Ой, ідзе мая свякрованька
І нясе мне есці.
Нясе хлеба скарыначку,
Яшчэ й солі драбіначку.

52в. А Я У ПОЛІ ЖЫТА ЖАЛА

А я ў полі жыта жала
Ды ў бок я паглядала,
Ці не ідзе мая мамачка,
Ці не нясе мне палуднёвічак.
Ідзе ж, ідзе не мамачка,
А ідзе свякровачка,
Ідзе, ідзе з нізкім сонцам,
Ідзе з ліхім слоўцам: -
— Чаму ж ты, нявестачка,
Мала зжала?
Ці не пад снапочкам
Ты ляжала?

53. ЗАГЛЯНУЛА МАЁ ВОЧКА

Заглянула маё вочка,
Што краёчак недалёчка,
А ў тым краю маладзенькі,
Нежанаты, халасценькі.
А дай, божа, дажаціся,
З халасценькім абняціся.

53а. ВІДЗІЦЬ МАЁ ВОЧКА

Відзіць маё вочка,
Што край недалёчка,
Відзіць і другое,
Што йшчэ ганей трое...
Сярпы зазвінелі,
Двору захацелі!
А звоньце не звоньце,
Пастаць перагоньце...
Чые ж гэта жнеі,
Жнеі маладыя,
Сярпы залатыя?

Іванавы жнеі маладыя,
У іх сярпы залатыя.
Пархвіравы жнеі старыя,
У іх сярпы лубяныя.

536. БАЧЫЦЬ МАЁ ВОЧКА

Бачыць маё вочка,
Што край недалёчка,
Бачыць і другое,
Што йшчэ гоней трое.

А ў краю, краёчку
Сядзіць у брылёчку;
Мы да яго дажнёмся —
Па чарцы уп'ёмся.

53в. ОЙ, Я ЖНУ, ПАЖЫНАЮ

Ой, я жну, пажынаю,
Ў беражок паглядаю.
Ў беражку прыганяты —
Малады, нежанаты.
Жаць тры гаты.
Дай божа дажаціся,
Дай божа дажаціся,
З прыганятым абняціся.

53г. ГЛЯДЗІЦЬ, ГЛЯДЗІЦЬ МАЁ ВОЧКА

Глядзіць, глядзіць маё вочка —
Беражочак недалёчка,
А на гэтым беражочку
Стаіць прыганяты
Здаровы, чубаты,
Судзі, божа, мне дажаць,
Бо ён скуру можа зняць.

54. ДА СОНЕЙКА, СОНЕЙКА

Да сонейка, сонейка,
Да заходзь ты борздзенька.
Да ўзыходзь ты позненька!
Не бывала ты ў найме,
І не спагадаеш ты мне.
Каб ты ў найме пабывала,
То б ты мне спагадала.
— А дурная ты, дзеванька!
Не дзівуйся на сонейка,
Але дзівуй на свайго пана:
Хоць я позненька ўзыйду,
Цябе на полі знайду,
Хоць я раненька зайду,
Цябе ў полі пакіну:
Снапочкі не нажаны,
Жменькі не вязаны,
І дадому ісці не казана.

54а. СОНЕЙКА, СОНЕЙКА

Сонейка, сонейка,
Эй, закаціся скоранька,
Ты мне ўжо надакучыла,
Эй, раненька ўзыходзячы,
Позненька заходзячы.
— Малада-малодачка,
Не крыўдуй на сонейка,
Да крыўдуй на свякроўку,
Што рана выпраўляе,
Што позна пераймае.
Як я раненька ўзыйду,
Цябе на ніве застану.
Як я позненька зайду,
Цябе на ніве пакіну.

546. ЗА БОР СОНЦА, ЗА ДУБРОВУ

За бор сонца, за дуброву,
За высокую гору.
Да ўжо ж ты мне надаела,
Да раненька ўзыходзячы,
Да пазненька заходзячы.
— Маладая маладачка,
Не дзівуй на сонейка.
Я й раненька ўзыходзячы,
Цябе ў полі находзіла,
І пазненька западала,
Цябе ў полі пакідала.
— У мяне свёкар не войчанька,
Мяне рана пабужае,
Рана ў поле выпраўляе.

54в. СОНЕЙКА, СОНЕЙКА

— Сонейка, сонейка,
Ці бывала ты ў найме?
Ці бывала ты ў найме,
Ці спагадаеш ты мне?
Каб ты ў найме пабывала,
Ты ж бы мне спагадала:
Позненька ўзыходзіла,
Раненька заходзіла!
— Малада малоданька,
Не дзіві ты на сонейка.
Не дзіві ты на сонейка,
Ды дзіві ты на пана:
Я й раненька ўзыйду —
Цябе ў полі знайду,
Я й позненька зайду —
Цябе ў полі пакіну!

54г. ТЫ ЗАРА МАЯ, ЗАРА

Ты зара мая, зара,
Зараначка мая,
Эй люлі, люлюшэнькі,
Ты зараначка мая.
Што ты раненька ўсходзіш,
Што далёканька заходзіш,
Эй люлі, люлюшэнькі,
Што далёканька заходзіш?
Цераз лес, цераз поле,
Цераз сінее мора,
Эй люлі, люлюшэнькі,
Цераз сінее мора.

54д. ДЫ СОЎНЕНЬКА-СОЎНЕНЬКА

Ды соўненька-соўненька,*
Закаціся скоранька,

Ці ты ў найме не бывала,
Што ты мне не гадала?

Каб ты ў найме пабывала,
Дык ты бы мне спагадала:

Ды позненька паўсходзіла,
Ды раненька заходзіла.

— Ты дзяўчына маладая,
Не вінуй жа ты мяне,

Не вінуй жа ты мяне,
Ды вінуй жа свайго пана,

Што раненька пабуджаець
Ды позненька дажыдаець.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

54е. ДЗЕВАНЬКА-СІРОТАНЬКА

Дзеванька-сіротанька
За борам жыта жала,
За борам жыта жала
І з сонейкам размаўляла:
— Ох ты, сонейка маё,
Не бываеш ты ў мяне,
Не бываеш ты ў мяне
І не спагадаеш мне.
Хоць раненька ўзойдзеш,
Мяне на полі знойдзеш,
І позненька зайдзеш,
Мяне на полі кінеш.
— Чым жа я таму вінавата,
Што твая гаспадынька
Цябе рана пабуджаіць
І на поле высылаіць?

54ж. СОУНЯЙКА, СОУНЯЙКА

Соўняйка, соўняйка,
Не было ж ты ў найме,
Не спагадаеш ты мне;
Каб жа ты пабывала,
Ты ба мне спагадала.
У нас полі далёкія,
У нас хлябы пуховыя,
Да ў нас свёкра зласлівыя.
— Бязумна маладзіца,
Неразумна гаворыш,
Віна твая — гаспадыня:
Да я раненька ўзыйду
І цябе ў полі знайду,
Да я позненька зайду
І цябе ў полі пакіну.

54з. А СОНЦА, СОНЕЙКА

А сонца, сонейка,
Ды зайдзі ты скоранька,
Ужо ты нам дакучыла,
Раненька ўсходзячы,
Раненька ўсходзячы,
Позненька заходзячы.
— А дзеванькі-жневанькі,
Не крыўдуйце на мяне,
А крыўдуйце на пана,
Што рана выганяе
Ды позна распушчае!

54і. ЗАХОДЗЬ, ЗАХОДЗЬ, СОНЕЙКА

Заходзь, заходзь, сонейка,
Ды за гару бордзенька.
Можа вечар барджэй будзе,
Майму сэрцу лягчэй будзе.
— Не горся, малодачка,
На яснае сонейка,
А горся, малодачка,
На сваю свякрованьку:
Бо я раненька сыходжу,
Цябе ў полі знаходжу,
А позненька забягаю,
Цябе ў полі пакідаю.

54к. ДЗЯУЧЫНА-СІРАЦІНА

Дзяўчына-сіраціна *
За гарой жыта жала,

За гарой жыта жала,
З сонейкам размаўляла:

---

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

— Сонейка ты яснае,
Не ўсхадзі раненька,
Да хоць раненька ўзойдзеш,
Мяне на ніўцы знойдзеш.
Сонейка ты яснае,
Не заходзь позненька,
Да хоць позненька зойдзеш,
Мяне на ніўцы пакінеш.
У мяне мамка чужая,
Раненька выпраўляець,
Раненька выпраўляець,
Позненька пераймаець.
Позненька пераймаець,
Вады, дроў пасылаець.
Прынясу вады ўночы,
Залью я ёй вочы,
Каб яна не глядзела,
Можа б я пасядзела.

54л. ЖНУ Я, ЖНУ, ПАЖЫНАЮ

Жну я, жну, пажынаю, *
На сонейка паглядаю.

— Сонца маё яснае,
Да ўзыйдзі ж ты раненька,

Да ўзыйдзі ж ты раненька,
Абагрэй сіротаньку.

— Хоць я раненька ўзыйду,
Цябе на ніўцы знайду.

Хоць я позненька зайду,
Цябе на ніўцы кіну.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

55. ДА УЖО ВЕЧАР ВЕЧАРЭЕ

Да ўжо вечар вечарэе,
Наш пан весялее,
На постаці паязджае,
Свае жнеі прыганяе:
— Жніце, жніце, жніце,
Сябе не пазніце,
Майго каня варанога,
Мяне, пана маладога,
Майго каня стракатага,
Мяне, бана багатага.
Да ўжэ вечар вечарэе,
Наша пані весялее,
На постаці пахаджае,
На пагоду паглядае:
— Малю бога за пагоду,
Што мае жніцы ў полі,
Касцы мае на балоце,
Усе людзі на рабоце!

55а. ОЙ, ЗЯЛЁНЫ ГАРЭШНІК

Ой, зялёны гарэшнік
Па ценю палягае,
З-пад таго гарэшніка
Сівы конь выбягае.
Не сам ды выбягае,
Пан на ём выязджае,
Жэнчыкаў прыганяе:
— Жнеце, жэнчыкі, жнеце,
Самі сябе не пазнеце!
— Мы жалі, не ляжалі
Ды па сем коп нажалі.
Паночку, наш каролічку,
Пусці нас дадомачку!
У нас хаты далёкія
І маткі чужэнькія,
Пасылаюць па вадзіцу
Да гаю ў крыніцу.

556. ДА ЗНАЦІ ПАНА, ЗНАЦІ

Да знаці пана, знаці
Да праміж усімі панамі:
Ен на коніку паязджае,
На коніку паязджае,
Да й жэнчыкаў прыганяе:
— Жнеце, жэнчыкі, жнеце,
Жнеце, жэнчыкі, жнеце!
Ды самі сябе не пазнеце,
Не дажаўшы, не пойдзеце,
Не дажаўшы, не пойдзеце,
Да тут начаваць не будзеце.

55в. ДА УЖО ВЕЧАР ВЕЧАРЭ

Да ўжо вечар вечарэ,
Наша пані весялее,
Па постаці пахаджае,
На пагоду заглядае.
— Дзякуй богу за пагоду,
Што мае жанцы ў полі,
Касцы мае на балоце,
Усе людзі на рабоце.

55г. ОЙ, У ЛУЗЕ, ЛУЗЕ

Ой, у лузе, лузе
Там каліна жаркая.
У нашага пана
Пані гаваркая.
Як яна загаворыць,
Як у званы зазвоніць,
Па дварочку паходзіць,
Як зоранька зыходзіць.
Па дварочку пахаджае
І жончыкі прыганяе:

— Жніце, жончыкі, жніце,
Самі сябе не пазніце,
Не дажаўшы, не пойдзеце,
Без вячэры не будзеце.
Вам вячэра — галушачкі,
Пасцель бела — падушачкі,
Шчука-рыба ў перцы,
Белы сыр на талерцы,
І пірожанькі ў масле,
Бо жончыкі красны.
Мы жончыкі маладыя,
Ў нас серпікі залатыя.

55д. УЖО ВЕЧАР ВЕЧАРЭ

Ужо вечар вечарэ,
Наш пан весялее,
На коніку паязджае,
Сваіх жнеек паганяе:
— Жніце, жнейкі, не стаіце,
Самі сябе не пазніце,
Майго каня не марыце,
Майго каня варанога,
Мяне, пана маладога.
Пара каню да стаінькі,
Мне, панічу, да паненкі.
Пара каню авёс есці,
Мне, панічу, ў крэсла сесці.

55е. НАШ ПАН МАЛАДЗЕНЬКІ

Наш пан маладзенькі,
Пад ім конік вараненькі,
Па полю паязджае,
Сваіх жнеек прыганяе:

— Жніже, жніце, жнейкі,
Прынясу вам гарэлкі,
Буду ў рад усіх садзіці,
Гарэлачкай паці.
— Мы б гарэлкі не хацелі,
Лепей дамоў паляцелі.

55ж. ВЕЧАР ВЕЧАРЭ

Вечар вечарэ,
Наш пан весялее,
Па постаці пахаджае,
Сваіх жанцоў падганяе:
— Жніце, жанцы, жніце,
Мяне, пана, не пазліце.
Мяне, пана маладога,
Майго каня варанога.

55з. ЖНІЦЕ, ЖНІЦЕ, ДА НЕБАЖАТА

Жніце, жніце, да небажата,
Наша ж ніва не зжата,
Не сажнеце, то не пойдзеце,
Без вячэры спаць не ляжаце.
— Добры вечар, да хазяюшка,
Ці ты жыва, ці здорова,
Ці ты жыва, ці здорова,
Ці нам вячэра гатова?
— Сем печ дроў стапіла,
Вам вячэры не зварыла,
А восьму я запаліваю,
Вячэрыначку даварываю.
Наварыла нам бацвіння,
Пасадзіла з намі Марціна,
Нам бацвіння не хочацца
Да з Марцінам рагочацца.

56. А НАШ ПАН КАРОЛІКУ

А наш пан кароліку
Прыехаў на коніку,*
Па пастаці аб'язджае,
Сваіх жнеек аблічае,
Ці многа жыта зжалі,
Ці многа коп настаўлялі.
Нашчыталі сто чатыры,
А болей не злічылі.

57. У МЯЖУ, ЖНЕЙКІ, У МЯЖУ

Ў мяжу, жнейкі, у мяжу.
Ды ў мяжы падганяты,
Наш Васілька нежанаты.
На коніках паязджае.
Сваіх жнеек падганяе:
— Жніце, жніце, жнейкі,
не стаіце,
Самі сябе не пазніце,
Не дажаўшы не пойдзеце,
Не дайшоўшы, не ляжаце.

57а. У МЯЖУ, ЖНЕЙКІ, У МЯЖУ

Ў мяжу, жнейкі, у мяжу.
Ды ў мяжы прыганяты,
Малады, нежанаты,
На коніку паязджае,
Сваіх жнейкаў прыганяе:
— Жніце, жнейкі, не стаіце,
Не пажаўшы, не пойдзеце,
Палуднаваць не будзеце.

---

* Другі радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

576. ДА МЯЖЫ, ЖЭНЧЫКІ, ДА МЯЖЫ

Да мяжы, жэнчыкі, да мяжы,
Ужо ўзышлі пірагі ў дзяжы.
Да краю, жэнчыкі, да краю,
Пойдзема дадому, да раю.
Да конца, жэнчыкі, да конца,
Пойдзем дадому, да сонца.

З 1. 1. 1.

57в. ДА У МЯЖУ, ЖНЕЙКІ, У МЯЖУ

Да ў мяжу, жнейкі, ў мяжу, *
Да ў мяжы прыганяты,
Да й малады, нежанаты.
А як ён ажэніцца,
З натуркі зменіцца.

57г. ДА У НАШАГА ПАНА

Да ў нашага пана,
Э-э, да ў нашага пана
Да дзевяць жанцоў жала,
А дзесяты прыганяты,
Э-э, да дзесяты прыганяты,
Маладзенькі, нежанаты.
Да калі б ён ажаніўся,
Э-э, да калі б ён ажаніўся,
За дзеўкамі б не ганіўся.

57д. ДА У МЯЖУ, ЖНЕЙКІ, У МЯЖУ

Да ў мяжу, жнейкі, ў мяжу,
У мяжы стаіць прыганяты,
Ён малады, нежанаты.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Каб ён ажаніўся, можа б адмяніўся.
Ён на жнеек не глядзеў бы,
Дома б з дзетак пацяшаўся.
Да ў мяжу жнейкі, ў мяжу,
У мяжы пірагі ў дзяжы.
Пірагі пшанічныя,
Нашы жнейкі атлічныя.
Пірагі аржаныя,
Нашы жнейкі маладыя.

57e. ХУТЧЭЙ, ЖНЕЕЧКІ, ДА МЯЖЫ

Хутчэй, жнеечкі, да мяжы,
Бо стаіць прыганяты.
Ой, які ж прыганяты,
Малады, нежанаты.
Ён стаіць, паглядае,
Жнеечак падганяе,
Жнеечак падганяе,
Бізуном патрасае.

58. ЖНІЦЕ, ЖОНАЧКІ, ЖНІЦЕ

Жніце, жоначкі, жніце,
Знайдзіце саву ў жыце!
— А нам сава не надабі,
Нам надабі бочачка з гарэлкай!
— Жніце, жаночкі, жніце,
Знайдзіце бога ў жыце!
— А нам бог не надабі,
Нам надабі кугакала,
Што б часценька заплакала,
Мы ж бы яго скалыхнулі,
Нашы б серадзіны аддыхнулі!

58а. ЖНІЦЕ, ЖНІЧКІ, ЖНІЦЕ

Жніце, жнічкі, жніце,
А лавіце саву ў жыце.
— Нашто нам сава тая?
А трэба нам кугакала,
Да каб яно заплакала,
Мы ж бы яго скалыхнулі,
Сярэдзінкі б аддыхнулі.

58б. ПА ЗАГОНЧЫКУ, ЖАНЦЫ, ЖНІЦЕ

Па загончыку, жанцы, жніце,*
Там гарэлачка ў жыце.
Праворная паджалася,
Бяздольная асталася.
Праворная паджалася,
Гарэлачкі напілася.
У праворнае доля скача,
У бяздольнае дзіця плача.
У праворнае нянькі, мамкі,
У бяздольнае няма й мамкі.

58в. ЖНЕМА, ЖНЕМА ДА ЗАМЕЖКА

Жнема, жнема да замежка,
Там стаяла гуркоў дзежка.
Як нажнема па снапочку,
То й возьмема па гурочку.
Жнема, жнема да замежка,
Там стаяла мёду дзежка.
Як нажалі па снапочку,
То й паелі па кусочку.

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

58г. ОЎІ, ЖНІЦЕ, НЕБАЖАТА

Ой, жніце, небажата,
Ужо постаці небагата,
Ды дажнёмся да дуба,
Да палуднаваць будзем,
Да дажнёмся да хвоі,
Наядзімся даволі,
А дажнёмся да крыніцы,
Дык нап'ёмся вадзіцы.

58д. ЖНІЦЕ, ЖНІЦЕ, МАЕ МІЛЫ ЖНЕЙКІ

Жніце, жніце, мае мілы жнейкі!
Прынясу гарэлкі чатыры бутэлькі,
Сама пакаштую й гасцей пачастую!
Жніце, жніце, мае мілы пташкі!
Навару вам кашкі!
Жніце, жніце, мае мілы-любы,
Навару вам бульбы!

59. А ВЫ, ЖНЕЕЧКІ, ЖНІЦЕ

А вы, жнеечкі, жніце
Да падводачкі ждзіце,
Прыехала падводачка,
Залатая павозачка
Да конік вараненькі,
Казак маладзенькі.

59а. ПЕРАГОНІМ ГОНКІ

Перагонім гонкі,
Ідзіце дамоў, жонкі,
Перагонім другія,
Ідзіце дамоў, маладыя,

А вы, дзевачкі, жніце
Да падводачкі ждзіце.
Прыедзе к вам падводачка,
Конік вараненькі
І хлопчык маладзенькі.

60. ДЫ УЖО НА ДВАРЭ ЗМЯРКАЕЦЦА

Ды ўжо на дварэ змяркаецца,
Сямейка дамоў збіраецца
На цёплую вячэру,
На мяккую пасцелю.
Ложкі, міскі — пад лавішчай,
Заросшы муравішчай.

61. ЗАКАЦІСЯ, ЖАРКАЕ СОНЕЙКА

Закаціся, жаркае сонейка,
За шэры бор,
А мы пойдзем вячэраці
У багаты двор.
У багатым дварэ
Пірагі на стале,
Міскі, талеркі,
Тры вядры гарэлкі.

62. ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Пара дамоў, пара,
Халодная раса пала,
Халодная раса пала,
Нам дамоў пара стала.
— Ой, чуйце дома, чуйце,
Нам вячэрку гатуйце.

На вячэрку рыбку з перцам,
Легчы спаць пад акенцам.
Легчы спаць пад акенцам,
Эй, з маладым кавалерцам,
Эй, з маладым кавалерцам,
Эй, да на белай пасцельцы.

63. УЖО, ЖНЕЙКІ, ДАМОЎ ПАРА

Ужо, жнейкі, дамоў пара,
Вячэрняя раса пала,
Вячэрняя раса пала,
Цёмная ночка настала!
Дзе мы будзем начаваць,
Што мы будзем вячэраць?
— Начаваць будзем пад капой,
Вячэраць будзем хлеб з вадой,
Начаваць будзем пад каберцам,
Вячэраць будзем рэдзьку з перцам.

64. НЕ ВЕЙ, ВЕЦЕР, У ЛУЗІ

Не вей, вецер, у лузі,
Павей па дарозі,
Няхай маці чуе,
Вячэру гатуе.
Калі не гатова —
Не сядзі, маці, дома,
А калі гатованька —
Сядзі харашэнька,
Сядзі харашэнька,
Ножкі падабраўшы,
Ножкі падабраўшы,
Рукі склаўшы.

64а. ОЇ, ДУМАЙ, МАТКО, ДУМАЙ

Ой, думай, матко, думай,
Што я буду вячэраці,
З кім я ляжу спаці?
Вячэраці буду гарох,
Ляжу спаці удвох.

65. НАША МАЛА ПАНІ ПАШЛА ДАМОЎ РАНА

Наша мала пані пашла дамоў рана.
Пакуль яна дойдзе, і сонейка зойдзе,
Пакуля збярэцца, і вечар мінецца,
Пакуль нагатуе, дак і значуе,
Пакуль вады сходзе, і сонейка ўзойдзе.
Наварыла баршчу, накідала хвашчу,
Наварыла пампушак, пакідала лягушак,
Наварыла кашы, накідала сажы,
Паставіла на прыпячку — муха праліла.
— Бадай цябе, мая муха, пераламіла,
Што ты маіх жнічак пагаладзіла!

65а. НУЦЕ ЖАЦЬ, НЕ ЛЯЖАЦЬ

Нуце жаць, не ляжаць!
Ай, мелася гаспадыня
Нам вячэраць даць:
Наварыла гаршчок кашы
І нам не дала...
Паставіла на прыпечку —
Муха разліла.
Багдай цябе, мая мушачка,
Пераламіла!
Як ты маіх маладых жнеек
А ўгаладзіла.

656. ЭЙ, НУЦЕ ЖАЦІ ДА Ї НЕ ЛЯЖАЦІ

Эй, нуце жаці да й не ляжаці,
Вы жнеечкі маладыя.
Ой, наймелася наша гаспадыня
Нам абедаці даці.
Ай, наварыла гаршчок буракоў,
Накідала чареякоў,
Наварыла гаршчок галушак,
Накідала лягушак,
Ай, наварыла гаршчок кашы,
Яна нам не дала.
Ой, паставіла да й на прыпечку,
Яе мошка ураніла.

66. ДА ЎЖО Ж НАС НІВА ПАТАМІЛА

Да ўжо ж нас ніва патаміла
І нам вячэранька няміла.
Да наварылі баршчу-чаршчу,
Да наварылі кашы ў кадзі —
Да будзе ж пану і чалядзі.
Чаляданька збіралася,
Да наша пані схавалася.
Чаляданька за стол, за стол,
Да наша пані на двор, на двор.

67. СОНЕЙКА ЗА БЯРОЗКУ

Сонейка за бярозку,
А мы на дарожку.
Да сонейка за гаёчак,
А мы і ў дварочак.
Вечар вечарэе,
Мая душа весялее.
На зору занімае,
Мая душа заўнывае.

68. А СОНЕЙКА КОТАМ, КОТАМ

А сонейка котам, котам,
А мы скоро дамоў пойдзем,
А сонейка за лясочкам,
А мы выйдзем на пясочак,
А сонейка за бярозу,
А мы выйдзем на дарогу.

68а. ДА СОНЕЙКА Ж КОТАМ, КОТАМ

Да сонейка ж котам, котам,
А мы дамоў пойдзем, пойдзем.
Да сонейка ж за бярозку,
А мы выйдзем на дарожку...

69. ДОЖДЖЫК КУРЫЦЬ

Дожджык курыць,
Нас дадому турыць,
А ўжо жа мы снапоў не насілі.
А раса парасіла.
Да пара снапы зносіць,
Да й раса росіць,
Да й сонейка заходзіць,
Пара снапы звозіць.

70. ЯК НА ДВОРЫ ЗМЯРКАЕЦЦА

Як на дворы змяркаецца,*
За мной татка пытаецца:

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

— А дзе ж мая прыгонніца,
Прыгонніца-нявольніца?

— У прыгоні, у няволі,
Прыганяюць, ды не знаюць,
Рана дамоў не пускаюць.

Нашы дамы далёкія,
Пераходы вялікія,

Пераходы вялікія,
Ручаёчкі глыбокія!

Як пайду я па памёці,
Голас пушчу па балоці,

Няхай голас галасуіць,
А мой татка няхай чуіць,

У бяседзі седзючы,
У шклянці гледзючы:

— Ідзець мая работніца,
Ідзець мая прыгонніца!

А ў прыгоні прыганяюць,
Рана дамоў не пускаюць!

70а. А НА ДВАРЭ ЗМЯРКАЕЦЦА

А на дварэ змяркаецца,*
Сям'я ў ізбу збіраецца,
Толькі няма прыгонніцы,
Прыгонніцы-нявольніцы;
А ў прыгоні многа няволі,
Забалюць рукі ад работы,
Сярдзечухна ад пякоты,
Галовухна ад жароты.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

70б. СОНЕЙКА У БОР, У БОР

Сонейка у бор, у бор,
Пусці, ніўка, у двор, у двор.
А на двары змяркаецца,
Сям'я ў хату збіраецца.
За мной татка пытаецца:
— А дзе мая работніца,
А дзе мая заботніца?
— Работніца на рабоце,
Заботніца на забоце.

70в. МЯНЕ МАМУНЬКА ЖДАЛА

Мяне мамунька ждала,
Вароцечкі адчыняла:
— Ідзе мая прыгонніца,
Прыгонніца-нявольніца,
Не дзень была — нядзелечку,
Не мёд піла — гарэлачку,
Не 'тдыхала ні гадзінкі,
Баліць яе серадзінка.

70г. МЯНЕ МАМЕНЬКА ЧАКАЛА

Мяне маменька чакала,
Вароцейкі адчыняла:
— А йдзець мая прыгонніца,
Прыгонніца-нявольніца.
Не дзень была — нядзелечку,
Не мёд піла — гарэлачку,
Не аддыхала ні гадзінкі,
Баліць яе серадзінка.

70д. НАДВОР'ЕЙКА ЗМЯРКАЕЦЦА

Надвор'ейка змяркаецца,
Ой, надвор'ейка змярка-змяркаецца,
За мной татка пытаецца,
За мной татка пыта-пыталецца:
А дзе мая работнічка,
А дзе мая рабо-работнічка,
Усяму полю прыборнічка,
Усяму полю прыбо-прыборнічка.

71. РАДА, РАДА Я, МЛАДЗЕНЬКА

Рада, рада я, младзенька,
Што дзянёк прайшоў,
Што вечарок зайшоў.
Надаела мне жаркая пякота,
Жаркая пякота і цяжкая работа.
А мой жа муж наровісты
І свякроў ліхая:
Як прыду дамоўкі,
Вазьмусь за работу,
А свякроў за варкоту.
Не пытаіць:
А ці баляць плечкі,
А ці баляць ручкі?
А пытаіць:
А ці многа зжала,
А ці многа нажала?
А я зжала гору і даліну
І круглую ніву,
Я ж нажала,
Дзе лог — там стог,
Дзе гара — там капа.

71а. НАДАЕЛА ЖАРКОТА-ПЯКОТА

Надаела жаркота-пякота,
Цяжкая работа,
Дзень да вечара ў полі стаяла,

Калоссем махала,
Пад дом паглядала:
Надаела жаркота-пякота.

716. НАДАЕЛА ЖАРКОТА, ПЯКОТА

Надаела жаркота, пякота,
Цяжкая работа,
Надаела.
Надаела няшчасная доля,
Благое замужжа
Надаела...

72. ЗА БОР СОНЦА, ЗА БОР

За бор сонца, за бор,
Да за гай зялёненькі,
Да за сад вішнёвенькі.
Няхай сонца ніжэй будзе,
Няхай вечар бліжэй будзе,
Майму сэрцу лягчэй будзе.

72а. НЯХАЙ ВЕЧАР БАРДЖЭЙ БУДЗЕ

Няхай вечар барджэй будзе,
Майму сэрцу лягчэй будзе.
Мой міленькі з таргу едзе,
Мне, маладой, гасцінец вязе:
Пярсцёначак залаценькі,
А вяночак руцвяненькі.
У пярсцёначку жыта жаці,
А ў вяночку красаваці.

73. ЧАС-ПАРА ДАДОМАНЬКУ

Час-пара дадоманьку,
Упала раса на пожаньку.
У старых бабак ручкі баляць,
Малодачак дзеткі плачуць,
А дзевачкам пагуляці.
У каторай свая маці,
Той час пагуляці,
У каторай няродная,
То й гуляці нявольная.

73а. ОЙ, ЧАС-ПАРА ДАДОМАНЬКУ

Ой, час-пара дадоманьку
Маладой маладзіцы
Да й харошанькім дзевачкам.
У маладых малодачак
Дзеткі плачуць —
Есць хочуць.
А маладых дзевачак
Вянкі вянуць —
Расы хочуць.
Трэба дзетак пакарміці
І вяночкі пакрапіці.

73б. ОЙ, ЧАС-ПАРА ДАДОМАНЬКУ

Ой, час-пара дадоманьку,
Упала раса на пожнецьку,
Старым бабам ручкі крэпнуць,
Малоданькам дзеткі плачуць,
А дзевачкам вянкi вянуць.

73в. УЖО ВЕЧАР, НЕ РАНА

Ужо вечар, не рана,
Халодная раса пала,
Крынічная вада стала,
Старым жанкам ножкі зябнуць,
А ў маладых сынкі плачуць.
Ножкі зябнуць — трэба грэці,
Сынкі плачуць — трэба ўнеці.

74. ДА УЖО СЛОНІЙКА ЗА ЛЕС КОЦІЦА

Да ўжо слонійка за лес коціца,
Мне малодзенькай дамоў хочацца:
Да ўжо ручанькі нарабіліся,
Да ўжо ножанькі нахадзіліся,
Да ўжо вочанькі наглядзеліся,
Ужо прыставанька настаялася.
Я прыставаньку да ражжом прайму,
Сама малада дамоў пайду.

75. ЗА ГАРОЙ ЖНЕЙКІ ЖАЛІ

За гарой жнейкі жалі,
Сярпчкі паламалі,
Сярпчкі паламалі,
Долечку пракліналі:
— А бадай мая доля
Ды на ломе згарэла,
Я ж бы ручкі пагрэла,
Бадай утапілася,
Я б бела памылася.

76. ЦЕМНА НОЧКА СТАЯЛА

Цёмна почка стаяла,
Халодная раса пала:
Адна пала — медавая,
А другая — ледавая.
Медавую збіраць буду,
Ледавую таптаць буду;
Медавую — у ложкачку,
Ледавую — пад ножачку;
Медавую — для мамачкі,
Ледавую — для свякроўкі.
— Ты, мамачка, пажывіся,
Ты, свякроўка, падавіся!

76а. А, ДЗЕВАНЬКІ, У ДВОР ПАРА

А, дзеванькі, у двор пара,
Ледзяная раса пала,
А мядовая раса пала,
А мядовая раса — таткіна.
Па лядовай расе пайду —
Мае ножанькі ва льду.
Па мядовай расе пайду —
Мае вусцікі ў мяду.

76б. ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Пара дамоў, пара,
Ужо расіца напала,
Расіца напала,
Ранняя вячэрняя,
Ранняя лядовая,
Вячэрняя мядовая.
Раннюю валы з'ядуць,
Вячэрнюю паны пап'юць.

76в. ПАРА, ПАРА НАМ ДАДОМУ

Пара, пара нам дадому,
Пала раса аж да долу
І дробная, і халодная,
І мядовая, і лядовая.
Мядовая ад матачкі,
Лядовая ад свякраткі,
Лядоваю ўмыціся,
А мядоваю напіціся.

76г. ПАРА, ЖОНЫ, ДАМОЎ ІЦІ

Пара, жоны, дамоў іці, *
Пала раса халодная,

А другая мядовая,
А трэцяя шалковая.

Па халоднай расе я іду —
Мае ножкі зябнуць,

Па мядовай расе я іду —
Мае вусенні ліпнуць.

Па шалковай расе я іду —
Мае ручанькі вянуць.

76д. ОЙ, ЧАС-ПАРА ДАДОМАНЬКУ

Ой, час-пара дадоманьку,
Па постаці раса ўпала.
Па постаці мядовая,
Па коласе лядовая.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Лядовую валы з'ядуць,
Мядовую дзеўкі сап'юць.
Валы з'ядуць — гараць будуць,
Дзеўкі сап'юць — гуляць будуць.

76е. ДА ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Да пара дамоў, пара,
Халодная раса пала.
І адна раса лядовая,
А другая й мядовая.
І лядовую таптаць будзем,
І мядовую збіраць будзем.
Мядовая для матулі,
Лядовая для свякроўкі.
І каб мамачка пажывілася,
А свякроўка падавілася.

76ж. А НА ДВАРЭ НЕ РАНЕНЬКА

А на дварэ не раненька,*
Пала раса сцюдзёная.

Пала раса сцюдзёная,
А другая — мядовая.

Я сцюдзёнай расой пайду —
Мае ножанькі зябнуць,

А мядовай расой пайду —
Мае вуснанькі ліпнуць.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

76з. ДА ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Да пара дамоў, пара.
Сцюдзёна раса пала,
Ой, первая медавая,
А другая дажджавая,
А трэцяя красавая:
Медавую кубкам піць,
Дажджавую каўшом браці,
А ў золаце танцаваці.

77. ОЙ, ПАРА Й, ПАРА ДА ДВАРА

Ой, пара й, пара да двара, *
Цёмная ночанька абняла,
Цёмная ночанька, й не відна,
Шырока дарожка й грудліва.
Вараны конічак спадбіўся,
Малады Іванька спазніўся.

78. ОЙ, ПАРА, ПАРА ЎЖО ДАДОМАЧКУ

Ой, пара, пара ўжо дадомачку,
Дый на постаці ўжо раса пала,
А я, жнеечка, паласу зжала,
Сваю спіначку дый нахістала,
Ой, я, жнеечка, ўжо дамоў іду,
Роднай мамачцы дый наказ даю:
— Нясі, ветрык, мой голас хуценька,
Хай там знае мамка-сужанька,
Хай вячэру хутчэй на стол нясе,
Бо яе дачушка ўжо з поля йдзе.
— Ой, вячэрачка да й ўжо на стале стаіць,
Хутчэй, мая донька, дый за стол садзісь.

---

* Кожны радок паўтарасца двойчы.

79. ОЙ, ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Ой, пара дамоў, пара,
Ужо й пара мінаецца,
Ужо й пара мінаецца,
Ды наш пан валяецца:
То за пень, то за елку,
То за бабу, то за дзеўку.

79а. УЖО ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Ужо пара дамоў, пара.
Ды ўжо й пара мінаецца,
Прыганяты стыдаецца,
Па лясочку хаваецца:
То за хвойку, то за елку,
То за бабу, то за дзеўку.

80. ДОБРА ТАМУ ЖЫТА ЖАЦІ

Добра таму жыта жаці,
Ў каго дома свая маці:
Вячэрачка згатоўлена,
Пасцелечка пасцелена.
А ў мяне свякровачка,
Свякровачка — не мамачка,
А сустрэне мяне ў вароцех
Ды з новымі вядзеркамі,
Пасылае маладзіцу
У цёмны луг па вадзіцу,
Не вадзіцу ажыдае —
Мяне з свету збывае.

81. А ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

А пара дамоў, пара,
А пара спарылася,
А пара спарылася,
Вячэрка зварылася.
На вячэрку — цяцерку,
На пасцельку — Мацейку.

81а. ДА ПАРА ДАМОУ, ПАРА

Да пара дамоў, пара, *
Ужо вячэрняя зара.

Ужо пара спарылася,
Я дамоў спазнілася.

Мая мамка заснула
І каморку замкнула.

82. А НАДВОР'Е НЕ РАНЕНЬКА

А надвор'е не раненька,
Пара жонкам дамоў ісці,
Пацірала зара ключы,
Кала постаці ходзючы,
З каралём іграючы,
Арэшкі шчалкаючы:
— А хто мае ключы найдзець,
За таго замуж пайду!
А стары дзед мяжой ішоў,
Залатыя ключы найшоў.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

— Прападайце, златы ключы,—
За старога замуж не йці!
Стары дзед — як калода,
А малады — як ягода,
У старога дзяцей многа,
Ў маладога нет нікога.
У старога ў барадзе вошы,
Ў маладога ў кармане грошы!

82а. ПАРА, ЖОНКІ, У ДВОР ІСЦІ

Пара, жонкі, у двор ісці,
Згубіла зара ключы,
Каля постаці ходзючы,
З каралямі гаворучы:
— Мілы мае каралі!
Ці не знайшлі златы ключы?
— Месяц ішоў, ключы нашоў!

82б. А ПАРА, ЖОНКІ, ДАМОЎ ІСЦІ

А пара, жонкі, дамоў ісці,
Пагубляла зара ключы,
Каля постаці ідучы,
А з соўнішкам гукаючы,
А з месяцам жартуючы.
А хто тыя ключы знойдзець,
За караля замуж зойдзець!
Мар'ічка ключы знайшла,
За караля замуж зайшла.
Кароль будзець круляваці,
А Мар'ічка панаваці!

82в. ДА ВЯСЁЛ НАШ ПАН, ВЯСЁЛ

Да вясёл наш пан, вясёл,
А наша пана не вясёла,
Да пагубіла яна ключы,
З кралевічамі танцуючы,
З панічамі жартуючы.
— Мае ж мілы крулевічы!
Калі знайшлі, то аддайце,
А не знайшлі, то маўчыце,
Майму мужу не кажыце.

82г. ПАРА, ЖОНКІ, ДАМОЎ ІСЦІ

Пара, жонкі, дамоў ісці,
                    дамоў ісці,
А ўцярала зара ключы,
                    зара ключы,
Каля постаці ідучы,
                    ідучы.
А хто тыя ключы найдзе,
                    найдзе,
Той увосень замуж зайдзе,
                    зайдзе.
— А ты, кароль-каралевіч,
                    каралевіч,
Хадзі ка мне на вячэру,
                    на вячэру:
На рыбку ды на шутрынку,
                    на шутрынку,
На мяккую на пярынку,
                    на пярынку.

82д. А ПАРА НАМ ДАМОЎ ІСЦІ

А пара нам дамоў ісці,
Згубіла зара ключы,
Каля постаці йдучы.

— А хто ж мае ключы знойдзець,
Той жа ўвосень замуж пойдзець.
А дзяўчынка йшла і ключыкі знайшла
І ўвосень замуж зайшла.

82е. ПАРА, ЖОНЫ, ДАМОУ ІЦІ

Пара, жоны, дамоў іці, *
Пацярала зара ключы.
— Хто мае ключы нойдзець,
За таго я замуж пайду.
Ці старэнькі, ці маленькі,
Ці мальчышка маладзенькі.
Стары дзед мяжой ішоў,
Залатыя ключы найшоў.
— Прападайце, златы ключы,—
За старога замуж не йці.

82ж. ЭЙ, СЯРОД БАЛОЦЕЙКА

Эй, сярод балоцейка
У сярэдзіне паляначка,
І эй, ў сярэдзіне паляначка,
Там гуляла паненачка,
І эй, пагубіла ключы
Ідучы, з панічамі жартуючы:
— І эй, панічыкі й маладыя,
Дайце ключы залатыя,
І эй, трэба шафы адмыкаці,
Сваіх жнейкаў частаваці.
І эй, жнейкі мае маладыя,
У іх сярпчкі залатыя.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

82з. ОЙ, ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Ой, пара дамоў, пара,
Ўжо расіца напала,
Ўжо расіца напала,
Цёмна ночка настала,
Цёмна ночка настала,
Нам пара дамоў стала.
Мне, маладзе, пары нету,
Пагубіла ключы к лету,
Каля постаці йдучы,
З каралём жартуючы.

82і. ПАРА ЖНЕЕМ ДАМОЎ ІСЦІ

Пара жнеем дамоў ісці, *
Пацірала зара ключы.
— А хто мае ключы найдзе,
За таго я замуж пайду.
Найшоў ключы стары старац.
— Прападзіце, златы ключы,—
За старога замуж не ісці.

82к. ЗАРА МАЯ, ЗАРАНАЧКА

Зара мая, зараначка,
Пара зары дамоў ісці,
Пацірала зара ключы,
З каралём жартуючы.
— А хто мае ключы найдзіць.
За таго я замуж пайду.
Знайшоў ключы стары дзед,
Барадаты, як сабака, нежанаты.
— Прападзіце, мае ключы,—
За старога замуж не ісці.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

83. ДЫ ПАРА ДАМОЎ ІСЦІ

Ды пара дамоў ісці,
Ды пагубіла зара ключы,
Каля постаці йдучы
І з каралём гаворачы:
— І каралю, наш пане,
Пусці нас дамоў рана!
А не хочаш пусціці,
Так дай нам праводнічка
Маладога ўраднічка,
Каб нас правадзілі,
Каб мы не блудзілі
Ды па чыстаму полю.

83а. КАРОЛЬ НАШ ПАН, КАРОЛЬ

Кароль наш пан, кароль,
Пусці нас дамоў парой.
Калі дамоў не пушчаеш,
То дай нам праводнічка,
Маладога малойчыка.

83б. СОНЕЙКА ЗАЙШЛО ЗА БОР

Сонейка зайшло за бор,
Жэнчыкі дамоў, дамоў!
Панічыку-кароліку!
Пусці нас дадоміку.
— Калі б да мая воля,
Вы б былі даўно дома,
А то мая няволенька,
Цяжка ваша работанька.

83в. ОЇ, НАШ ПАНЕ-[К]АРОЛІКУ

Ой, наш пане-[к]ароліку,
Ой, пускай нас дадоміку!
Нашы дамы далёкія,
Дарожанькі шырокія.
Да праз поле камяніста,
Ой, да праз двор карчыста.
За корчычак зачаплюся
І аб камень разаб'юся,
Вох, аб камень разаб'юся,
Перад каралём разжалюся.

83г. ОХ, ПАНОЧКУ-КАРОЛІЧКУ

Ох, паночку-каролічку,
Пусці мяне дадомачку,
У мяне ўдома дзела многа:
Дзевяць кароў падаіці,
На пяць хлябоў замясіці
І каровам травічанькі,
Памыць жа мне дайнічанькі.

83д. ПАЛА РАСА НА ПОЖАНЬКУ

Пала раса на пожаньку,
Пусці, пані, дадоміку
Падаіці карованьку.
Карованька бадучая,
Даёначка цякучая,
Карованька чарнічэнька,
Дасць малака дайнічэнька.

83е. НАШ ПАН-КАРОЛІКУ

Наш пан-кароліку,
Адпушчай нас дадоміку.
Не пушчаеш дадоміку —
Гатуй нам вячэраньку:
Вячэранька — галушачкі,
Пасцеленька — падушачкі,
Падушачкі пухавыя,
Малодачкі маладыя.

83ж. ПАНІЧЫКУ-КАРОЛІКУ

Панічыку-кароліку,
Пусці нас дадоманьку:
Ў мяне дома сын маленькі,
Ў мяне дома муж маладзенькі:
Трэба сына пакарміці,
Трэба мужа прысыпіці.

83з. А ЖОНАЧКІ-ЛЯБЕДАЧКІ!

А жоначкі-лябёдачкі!
Ай, пойдзем мы дамовачкі.
А нас дамоў не пускаюць,
За постаці заганяюць.
Нашы дамы далёкія,
А постаці шырокія,
А сем міль барамі йсці,
А восьмую дарогай,
Дзевятую дубравай,
А дзiesiąтую — татульку
На вячэру.

83і. УЖО СОНЦА ЗА ГОР, ЗА ГОР

Ужо сонца за гор, за гор,
Пускай, пане, дамоў, дамоў.
Ужо сонца закацілася,
Нам дамоўкі захацелася,
Ужо сонца за грушамі,
Пускай, пан, хоць з душаю.
— Жніце, жэнчыкі, жніце,
Самі сябе не пазніце,
Не дажаўшы, не пойдзеце,
Тут начаваць не будзеце.

83к. ОЙ, НЕ РАНА

Ой, не рана
Пане камісару,
Пусці нас дадому,
Ой, не рана.
Да ўжо нашы ручкі
Досі намахаліся,
Да ўжо нашы прыставы
Досі набрахаліся,
Ой, не рана.

83л. ДА ПАРА ДАМОУ, ПАРА

Да пара дамоў, пара,
Сувячэрняя зара,
Пан кажыць дамоў ісці —
Прыстаўнік не пушчаіць.

83м. А СОЛНУШКА ЗА БОР, ЗА БОР

А солнушка за бор, за бор,
А пусці, барын, дамоў, дамоў.
Нашы дамы далёкія,
А пераходы глыбокія.
У нас кароўкі недоены,
А цялятушкі не поены.
Цялятушкі не поены,
А малы дзеткі не кормлены.

84. ЯК СОНЕЙКА НАД ДУБКОМ, НАД ДУБКОМ

Як сонейка над дубком, над дубком,
Жала жыта халадком, халадком.
Сонейка да над грушкаю,
Пусціце мяне з поля
Хоць з живою душою.
— Чаму, дзеўка, капа мала?
— Бо ў даліне паставіла.
— А чаму, дзеўка, снапоў рэдка?
— Бо на гарэ жыта жала.

85. ЗА БОР СОНЕЙКА, ЗА БОР

За бор сонейка, за бор,
Пусці нас, панечка, дамоў.
Нашы дамы далёкія,
Пераходы шырокія.
А сем гадзін борам іці,
А восьмую вадой плысці,
Дзевятую дубровай,
А дзiesiąтую к татке на двор.
А нас жа татка пераймаець,
Вароцікі адчыняець:
— Хадзіце ж, мае работніцы,
Хадзіце ж, мае нявольніцы.

85а. АЙ, ЗА БОР СОНЦА, ЗА БОР

Ай, за бор сонца, за бор, *
Пусці мяне, ніўка, дамоў.

Мае дамы далёкія,
Пераходы вялікія.

Пераходы вялікія,
Татка з мамкай няродныя.

Ай, пасылаюць за вадзіцай
У шчыры бор, у крыніцу.

Ай, наляцела гусей з бору,
Узмуціла ўсю вадзіцу.

А я стала, пастаяла,
Пака вада светла стала.

85б. А СОНЕЙКА ЗА БОР, ЗА БОР!

А сонейка за бор, за бор!
Пусці мяне ў двор, у двор!
У мяне ў двары нет нікога,
Апрача госпада бога
Да свёкра ліхога!
У варотах пераймаіць
Да за вадой пасылаіць:
— Нявестачка мая, ластачка,
Ідзі ў бор за вадую,
Я на цябе ваўкоў нашлю
Або злога чалавека!
— А свякратка, мой татка,
Я ваўка не баюся,
Ад чалавека адгаваруся.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Я ваўка каромыслам,
А чалавека гаворачкам:
— Чалавек, чалавечак,
Пабойся ты бога:
У мяне ў двары дзяцей многа!..

85в. ЗАКАЦІСЯ, СОНЕЙКА

Закаціся, сонейка,
Ды за лес, за дуброўку,
За высокую горку.
Мне, маладзе, дамоў іці
Цераз шчырыя бары,
Цераз цёмныя лясы.
У мяне дома не мамухна,
А ліхая свякрованька,
Пасылаіць па вадзіцу
Ў шчыры бор у крыніцу.
Прынясу я вады ночвы:
Залі сабе, свякроў, вочы.

85г. ДЫ ХТО КАЖЫЦЬ:— ДАМОЎ, ДАМОЎ

Ды хто кажыць:— Дамоў, дамоў?
Ў мяне дома нет нікога.
Толькі адна свякровачка
У варотачках пераймаець,
Па вадзіцу пасылаець
З яловымі вядзёркамі,
З шалковымі пачопкамі.
І шлець яна па вадзіцу
Ў шчыры бор у крыніцу,
Не вадзіцы жалаючы,
Мяне, маладую, са свету збываючы.
Я, малада, сцерагуся,
На беражку станаўлюся,
Прынясу я вады ночвы:
Залі сабе вадою вочы.

— Ды не хачу, маладзіцы,
Нет на яе пагібелі,
Ані ваўкоў, ні мядзведзей,
Ні злога чалавека.
— Я ваўкоў не баюся,
А мядзведзей сцерагуся,
Ад чалавека адпрашуся.

85д. ОЙ, ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Ой, пара дамоў, пара, *
Ужо вячэрняя зара,
А хоць я дамоў пайду,
Няродну мамку найду.
Мне дома не мамачка,
Не скажа:— Дзіцяточка,
Не скажыць:— Змарылася,
А скажыць:— Лянілася,
Не скажыць, што я жала,
А скажыць, што ляжала.
У варотцах пераймаіць,
Работачку загадаіць:
— Не ідзі, чужо дзіця,
У крыніцу па вадзіцу,
У сыры бор па дравіцы.
— На табе, чужа маці,
Із крыніцы вадзіцы.
— Нет на ця', чужое дзіця,
Ні воўка, ні мядзведзя,
Ні злога чалавека.
— Я ваўка не баюся,
З мядзведзем размінуся,
З чалавекам згаваруся.

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

85е. УЖО ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Ужо пара дамоў, пара,
Сцюдзёная раса пала,
Сцюдзёная раса пала,
Мне дамоў пара стала.
Там свякроўка пераймае,
Варотаў не расчыняе,
Варотаў не расчыняе,
Па вадзіцу пасылае,
Пасылае па вадзіцу
Ў шчыры бор у крыніцу.

85ж. ОЙ, СОЎНЕНЬКА ДА ЗА ЛЕС, ДА ЗА ЛЕС

Ой, соўненька да за лес, да за лес,
Нас тутака мядзведзь заесць.
Ой, соўненька завалілась,
Мне дадому захацелась.
Ў мяне ж дома не баценька,
Да ў мяне ж дома люты свёкарка.

85з. ДА ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Да пара дамоў, пара.
Мне, маладой, пары няма,
Ў мяне дома не свой бацька,
Ў мяне дома ліхі свёкар.
Пераймае ў вароцейках
З цісовымі насільцамі,
З залатымі вядзёрцамі,
Шле мяне па вадзіцу
Ў шчыры бор у крыніцу.
— Няма на цябе, нявестачка,
Ні ваўкоў, ні мядзведзеў,
Ні ліхога чалавека.

— Я ваўкоў не баюся,
Ад мядзведзя схаранюся,
З чалавекам разгаваруся.

85i. У ШЧЫРАМУ БАРУ

У шчыраму бару
Та ягаданькі бяру,
Бяру ж я, бяру,
Та не ведаю — каму.
Панясла б я да баценькі,
Да далёка ад мяне,
Панясла б я да свёкра,
Да не жалуче мяне:
У варотачках сустрачае,
Ягаданькі аднімае,
А вядзерка ў рукі дае:
— Ідзі, нявеста, па вадзіцу
У халодну крыніцу!
— Свёкарка, мой баценька,
Чы вадзіцы жалечеш,
Чы нявесту збываеш?
— Я вадзіцы не жалечу.
Та нявесту збываю.
На маю нявесту няма зверу лютага
Ні чалавека лукавага.
— Я зверу не баюся,
Чалавека адпрашуся.
Што звер — то свёкарка,
Што чалавек — то баценька.

85к. ЗАПЛАКАЛА МАЛОДАЧКА

Заплакала малодачка:
— Пара дамоў, пара!
А мне дамоў не хочацца:
У мяне дома чужыначка —
Чужая маці, чужы бацька.

Пашлюць мяне па вадзіцу
У студзёную крыніцу,
Не вады жадаючы,
Ды мяне збываючы.
— Свякроўка-матулька,
Ці ж ты мяне датуль не знала?
Нашто мяне, матулька, за сына брала?

85л. ПАНІЧУ-КАРОЛЮ

Панічу-каролю,
Пускай мяне рана дадому:
Ў мяне свёкар — не ойчанька,
Стрэне мяне ў вароццейках,
Пашле мяне па вадзіцу
У цёмны бор на крыніцу.
— Няма на цябе, нявестухна,
Ні ліхога чалавека, ні звера!
— А я звера не баюся,
Чалавеку пакланюся.
А я звера — калом, калом,
А чалавеку — чалом, чалом.

85м. ОЙ, ЗАКАЦІСЯ, ЯРКА СОНЕЙКА

Ой, закаціся, ярка сонейка,
Дый за лес цёмны, дый за горачку.
Дый за лес цёмны, дый за горачку,
А мне пара ўжо ісці дадомачку.
А ў мяне дома дый ліхі свёкар,
Ды ліхі свёкар дый свякрухна.
Ой, стрэнуць мяне на варотачках,
Ой, пашлюць мяне дый па вадзіцу,
Ой, пашлюць мяне па вадзіцу,
Ой, у шчыры бор у крыніцу.
Я ж, маладзенька, шчэ й не снедала,
Шчэ й не снедала, й не абедала,
Шчэ й не снедала, й не абедала,
А мая родная мамачка дый не ведала.

85н. ОЙ, ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Ой, пара дамоў, пара,
А мне дамоў не хочацца.
У мяне дома чужы бацька,
Спатыкае ў вароцейках
З залатым каромыслам,
З цісовымі вядзёрцамі —
Выпраўляе ў шчыры бор па вадзіцу,
Ў шчыры бор па вадзіцу,
У далёкую крыніцу.
Не так вады чакаюць,
Як нявестку збываюць:
— Няма на яе нічога благога,
Ні ваўка, ні мядзведзя,
Ні благога чалавека!
— Я й ваўка не баюся,
З мядзведзем размінуся,
З чалавекам разгаваруся!
Мядзведзь пойдзе рыкаючы,
Воўк пойдзе мінаючы,
Чалавек пойдзе гукаючы.

85о. УЖО СОНЦА НІЗЕНЬКА

Ужо сонца нізенька,
Ужо вечар блізенька,
Не пайду дадому,
Буду тут начаваці
Пад арэхавым кустом,
Пад шырокім лістом.
У мяне дома чужы бацька,
Стрэне мяне ў вароцічках,
Сярпок з ручак возьме,
А вядзерца ў рукі дае:
— Ідзі, нявехна, па вадзіцу
У халодную крыніцу.

— Ты свёкратка, чужы татка,
Чы ты вадзіцы жадаеш,
Чы ты мяне ізбываеш?
— Нявехна, чужое дзіця,
Я вадзіцы не жадаю,
Да так цябе ізбываю.
Няма на цябе ні звера,
Ні ліхога чалавека.
— Я звера не баюся,
Чалавеку пакланюся,
Я звера — колам, колам,
Чалавеку — чолам, чолам.

85п. ПАСЛАУ МЯНЕ Ж МОЙ СВЕКАРКА

Паслаў мяне ж мой свёкарка,
Ай, на дуброву жыта жаці:
— Ты ж, нявехна, ты нябога,
Ой, не бойся ты нічога,
Да не бойся ты нікога:
Ані воўка, ні мядзведзя,
Ані воўка, ні мядзведзя,
Ні ліхога чалавека.
— А я воўка не баюся,
Ад мядзведзя схаваюся,
Ад мядзведзя схаваюся,
А ліхому чалавеку,
Ай, нізка ў ногі пакланюся.

85р. ПАСЛАУ МЯНЕ СВЕКАР

Паслаў мяне свёкар
Да ў бор жыта жаці,
Заказаў мне свёкар
Да сто коп нажаці,
Сорак кароў падаці,
Трыццаць вепраў пакарміці,
Дзяжу хлеба замясці.

Я, малада, спазнілася,
Да дзіцяці забылася.
Прыляцела два лебядзі,
І абодва беленькія —
Браткі мае родненькія.
Узялі яны дзіця маё.
Адзін кажа: — Панясем мы,
Гэта ж нашай сястрыцы,
Што на чужой стараніцы,
Кожны яе наб'ецца,
Яе слёзкай нап'ецца.

85с. НЕ ПАЙДУ. ДАДОМУ

Не пайду дадому,
Буду тут начаваці:
Ў мяне дома не матуля —
Чужая свякровачка.
Шле мяне па вадзіцу
У цёмны бор да крыніцы,
Не вады жадаючы,
А мяне збываючы.
Запелі мне курачкі
У дарожку выходзячы,
Засвяціў мне месячык
Да ў паўдарожанькі,
Засвяціла сонейка,
Як я ваду брала.

86. ПАРА ДА ДВАРА — НА ДВАРЭ НЕ РАНА

Пара да двара — на дварэ не рана,
У мяне маці чужая,
А будзіць маці дзіця калыхаці
І мяне праклінаці:
— Багдай чада на агні пагарэла,
У вадзе патанула.

87. ОЙ, ЧАС-ПАРА ДАДОМУ ЙЦІ

Ой, час-пара дадому йці
Маладым'молодачкам
І харошым дзевачкам.
У моладачак дзеткі плачуць,
А ў дзевачак вянкi вянуць.
— Я не пайду дадоманьку,
Буду тут начаваці
На бацькавай сенажаці:
Пагубіла ключы ідучы,
Як хто мае ключы найдзе,
Таму прэйма будзе:
Будзе хустка вышывана,
Шчэ й дзяўчына даравана.

88. СОНЕЙКА-КАЛАСОЧАК

Сонейка-каласочак,
Каціся за лясочак:
Так жа нам прынадаела,
Сярэдзінка забалела,
Ручкі-ножкі панямелі.

89. НЕ ПАЙДУ ДАМОЎ

Не пайду дамоў,
У полі значую,
Журбы не пачую,
Не пайду дамоў.
Як я лягу спаць
Ды каля маліны,
Ды каля каліны,
Як я лягу спаць.
Буду праклінаць
Свёкра, свякроўку,
Дзеве́ра, залоўку,

Буду праклінаць:
— Ой, забі, божа,
Свёкра на печы
Качаргой у плечы,
Ой, забі, божа!
Ой, забі, божа,
Свякроў на палаці
Памялом у хаце,
Ой, забі, божа!
У клеці залоўку,
Дурную вятроўку,
Ой, спалі, божа!
Утапі, божа,
Дзевера ў дарозе.

89а. ОЙ, ЧАС-ПАРА ДАДОМАНЬКУ

Ой, час-пара дадоманьку,
Ўпала раса на пожаньку.
Ой, не пайду дадоманьку,
Тута буду начаваці,
Пад кусцікам лягу спаці,
Пад кусцікам зялёненькім
З малойчыкам малодзенькім.
Няхай мая матка чуе,
Мне вячэраньку згатую,
Вячэраньку смачненькую,
Пасцель белу-мякенькую,
Вячэраньку з галушкамі,
Пасцель белу з падушкамі.

89б. ЖНЕЙКІ, ДАМОЎ

Жнейкі, дамоў
У печы паліці,
Вячэру варыці,
Жнейкі, дамоў.

— Я не пайду:
Мая маці дома,
Вячэра гатова,
Я не пайду.
Буду начаваць
Пры крутой бярозе
На бітай дарозе,
Буду начаваць.
Буду праклінаць
Свякра, свякроўку,
Дзевера й ятроўку,
Буду праклінаць.
Забі, божа, свякра ў дарозе,
Дзевера ў парозе,
Забі, божа.
Забі, божа, свякроўку пры печы
Заслонкай у плечы,
Забі, божа.
Забі, божа, свякра перунамі,
Мужа пірагамі,
Забі, божа.
У дрэнным перавозе
Утапі, божа!
Удаві, божа,
Мужа за сталамі
Хлебам, пірагамі,
Удаві, божа!

89в. ОЙ, ДАМОУ, ДАМОУ

Ой, дамоў, дамоў,
На дварэ не рана,
Расіца прыпала,
Дамоў не пайду.
Я тут значую
І журбы не пачую.
Як ляжу я спаць
Пад ліпавым кустом,
Пад шырокім лістом,
Рукаў пасцялю,

Другім напрануся,
Я й нікога не баюся,
Толькі я баюся
Што й госпада бога
Да свайго нелюбога.
Гасподзь бог висока,
А нелюб далёка,
Гасподзь бог у свеце,
А нелюб у клеці.

89г. НЕ ПАЙДУ ДАМОУ

Не пайду дамоў,
А тут значую,
Журбы не пачую,
Не пайду дамоў.
Буду начаваць
Ды пад стараною,
А пад зеляною,
Буду начаваць.
Буду кукаваць
Да шэрай зязюлей,
А шарусенькай,
Буду праклінаць:
— Убі, божа,
Мужа перунамі,
Свякроў качаргамі,
Убі, божа!
Убі, божа,
Свякроўку на печы
Кулаком у плечы,
Убі, божа!
А я ж, малада,
За другога б зайшла
Ды за двараніна,
А я ж малада.
Ён умеіць
І чытаць, і пісаць,
Добра ў скрыпачку іграць,
Ён умеіць.

А я ж, малада,
На прыпеўкі гадна,
Без гарэлкі ні дня —
А я ж малада.

89д. НЕ ПАЙДУ ДАМОЎ

Не пайду дамоў,
Я тут значую,
Журбы не пачую,
Не пайду дамоў.
У мяне дома
Не топлена хатка,
Няродная матка
Ў мяне дома.
Лягу я спаці
Пад калінаю,
Пад малінаю,
Лягу я спаць,
Буду праклінаць
Свёкра й свякруху,
Дзевера й залоўку
Буду праклінаць:
— Убі, божа, свёкарку
На печы
Калодай у плечы,
Убі, божа!
Убі, божа,
Свякроўку ў парозе,
Качаргамі, памяламі,
Убі, божа!
Апалі, божа,
Залоўку
Яснай бліскавіцай,
Спалі, божа!
Утапі, божа,
Дзеверку ў дарозе
На бальшым перавозе,
Утапі, божа!
Удаві, божа,
Нялюбага на месцы
Мяккімі пірагамі,
Удаві, божа!

89е. НЕ ПАЇДУ ДАМОЎ

Не пайду дамоў,
Я тут значую,
Журбы не пачую,
Не пайду дамоў.
У мяне дома
Лучыны — ні шчэпкі,
Плачуць мае дзеткі,
У мяне дома.
У мяне дома
Дроўцаў — ні палена,
Хата акалела,
У мяне дома.

89ж. ПАРА, БАБКІ, У ДВОР

Пара, бабкі, у двор — на двор не рана,
А ў мяне маць чужая.
Я ў двор не пайду, тут я значую,
Журбы не пачую.
Буду начаваць у цёмненькім лесе
Пад белай бярозай,
Буду праклінаць свёкара, свякроўку,
Дзевера й залоўку:
Пабі, божа, свёкарку ў полі
Да сохамі, баронамі!
Пабі, божа, свякроўку на печы
Цагліной у плечы!
Пабі, божа, дзеверку ў дарозе
Ды на лютым марозе!
Пабі, божа, залоўку ў таночку
У чырвоным вяночку.
Пабі, божа, мілага ля стала
Мяккімі пірагамі.

Пара дамоў,
 Да ўжо не рана,
 За лесам сонца
 Кружыцца стала.

Мая ж свякроўка —
 Не родна маці,
 Прыду я з поля,
 Начне караці.

Сама дзянечак
 Ляжыць калодай,
 Мiane ж на полі
 Марыць галоднай.

Слязой умыўшысь,
 Іду на поле,
 Жывот падвёўшы,
 Іду я з поля.

Свякроўка злуе,
 Па сенях ходзе,
 Сваю нявехну
 У магілу гоне.

Дажну я жыта,
 Заўю вяночак,
 Назло свякроўцы
 Пайду ў таночак.

Няхай свякроўку
 Агнём падыме,
 Як мне за ёю
 Жыццё пастыла.

Няхай хварэе
 Свякроў на печы,
 Як мне нялёгка
 Класць серп на плечы.

89i. ВЕЧАР ВЕЧАРЭЕ

Вечар вечарэе,
Маё сэрца весялее.
Не пайду я дадомачку,
Буду тут начаваці
Дзеля свёкра журлівага,
Дзеля мужа бітлівага.
Свёкар будзе жартаваці,
Мужык будзе патураці.
Завядзе ў каморачку
Натаўчэ галовачку,
Завядзе ў гуменца,
Паб'е пугу й пужавейца.

89к. ЖНЕЕЧКІ, ДАМОУ

Жнеечкі, дамоў,
На дварэ не рана.
У мяне маці ліхая,
Дзіцятка малое,
Ой, дзіцятка, дзіцятка малое.
Я ў двор не пайду,
Я й тут значую,
Журбы не пачую.
Буду начаваць
У лозе пры дарозе.
А туды ж будуць
Пастушкі зганяцца
Й конюхі з'язджацца.
Яны мяне пабудзяць
І гора рассудзяць.

89л. ОЙ, Я, МАЛОДЗЕНЬКА, ДЫЙ ЖЫТА ЖАЛА

Ой, я, малодзенька, дый жыта жала,
Ой, малодзенька дый жыта жала.
Ой жала, жала дый шчыравала,
Ой, вочкі потам дый залівала.

Ой, я, маладзенька, дый жала, жала,
Дый дзве ночкі дома не начавала.
Начавала я ў чыстым полі
Пад арэхавым дый пад кусточкам,
Пад арэхавым дый пад кусточкам,
Ой, укрывалася дый мокрым лісточкам.

90. ДА ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Да пара дамоў, пара, *
Сцюдзёная раса пала,

Сцюдзёная раса пала,
Цёмная ночка настала.

Цёмная ночка настала,
Мамачка дамоў чакала.

А мне дамоў не хочацца,
К свякроўцы варочацца.

Бо дома не мамачка,
Не скажа:— Дзіцятка,

Не скажа, што жала,
А скажа, што ляжала,

Не скажа:— Змарылася,
А скажа:— Лянілася,

Не скажа:— Сядзь, пасядзі,
А скажа:— Вары ідзі.

90а. ОЙ, ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Ой, пара дамоў, пара, *
Ўжо вячэрняя зара.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Мне дамоў не хочацца,
Бо дома не мамачка,
Бо дома не мамачка,
Не скажа:— Дзіцятачка,
Не скажа:— Сядзь, пасядзі,
А скажа:— Вады сядзі,
Не скажа:— Змарылася,
А скажа:— Злянілася,
Не скажа, што шмат жала,
А скажа, што ляжала.
— Не сварыся, свякроўка,
Другі раз пазней прыйду,
Другі раз пазней прыйду,
Павячэраўшы знайду.

906. НЕ ШАЛОХНЕ ДА БУЁН ВЕЦЯРОЧАК

Не шалохне да буён вецярочак
Па багатаму полю.
Не кохне няродная маці
Па чужому дзіцяці.
Не пытае, ці вяліка дарожка,
Ці баляць ручкі, ножкі,
Ці баліць сярэдзінка,
А яна пытае,
Ці багата нажала,
Колькі коп наклала?
Вее вецярочак па чыстаму полю,
Журыцца родная маці
Па свайму дзіцяці.
Яна не пытае,
Ці багата нажала,
Колькі коп наклала.
А яна пытае,
Ці вяліка дарожка,
Ці баляць ручкі, ножкі,
Ці баліць сярэдзінка.

90в. ХТО Ї ДАМОЎ АХВОЦЦА

Хто й дамоў ахвоцца, *
А мне, маладой, не хочацца:

У мяне дома не мамачка,
А ліхая свякровачка.

А як прыдзеш з работачкі,
Не скажыць з'есці, сесці,
А скажыць хатку месці,

Не скажыць:— Умарылася,
А скажыць:— Лянілася.

90г. УЖО ПАРА ДАМОЎ

Ужо пара дамоў —
Мне дамоў не хочацца. **

Удома не мамачка,
Не скажа:— Дзіцятачка...

Не скажа, што я жала,
Але скажа, што ляжала...

Не скажа: — Умарылася,
Але скажа:— Лянілася.

90д. ДАБРАНАЧ, КРУГЛАЯ НІЎКА

Дабранач, круглая ніўка,
А шырокая пастатка!
Добры вечар, цёплая хатка

---

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

** Кожны другі радок паўтараецца двойчы.

Да ліхая свякроўка!
Ліхая свякроўка не пытаіцца,
Ці не баліць твая сярэдзінка,
Ці не ломяць косці,
А пытаіцца, ці многа нажала
Ды коп настаўляла?
Пашоў свёкар у лядынку,
Адсёк ён дубінку
Ды на маю серадзінку.

90е. ОЙ, ПАРА ДАМОЎ, ПАРА

Ой, пара дамоў, пара,
Ужо вячэрняя зара.
Мне дамоў не хочацца,
Бо дома не мамачка,
Не скажа:— Дзіцяточка,
Не скажа:— Сядзь, пасядзі,
А скажа:— Вады схадзі!
Не скажа:— Змарылася,
А скажа:— Злянілася,
Не скажа, што жала,
А скажа, што ляжала.

90ж. ДОБРА ЖАЦЬ — ШЫРОКАЯ НІЎКА

Добра жаць — шырокая ніўка,
Вялікая постаць.
Добры вечар, сцюдзёная хатка,
Няродная матка!
Не пытаецца, ці змарылася,
Што спазнілася,
Ды пытаецца, ці доўга пражала,
Ці многа нажала.
Добра гнаць — шырокая ніўка,
Вялікая постаць.
Добры вечар, цёплая хатка,
Родная матка!

Не пытаецца, ці злянілася,
Ці многа нажала,
Ды пытаецца, ці змарылася,
Што спазнілася.

90з. ДОБРЫ ВЕЧАР, ДА ЗІМНАЯ ХАТКА

Добры вечар,
Да зімная хатка,
Да няродная мамка.
Не пытаіць,
Да ці баляць ручкі,
Да ці баляць плечкі,
Ды пытаіць,
Ці многа зжала,
Ці многа нажала.
Добры вечар,
Да цёплая хатка,
Да родная мамка.
Не пытаіць,
Ці многа зжала,
Ці многа нажала,
Ды пытаіць,
Да ці баляць ручкі,
Да ці баляць плечкі.

90і. ДОБРЫ ВЕЧАР!

Добры вечар!
Халодная хатка, няродная матка,
Добры вечар!
Не пытаіць,
Да ці баляць ручкі да ці баляць плечкі,
Не пытаіць.
А пытаіць,
Да ці многа зжала, ці многа нажала,
Да пытаіць.
Добры вечар,
Да цёплая хатка, да родная матка.

Добры вечар!
Не пытаіць,
Да ці многа зжала, ці многа нажала,
Не пытаіць.
А пытаіць,
Да ці баляць ручкі, да ці баляць плечкі,
Да пытаіць.

91. СОНЕЙКА, СОНЕЙКА

Сонейка, сонейка,
Закаціся скоранька.
Як сонейка закоціцца,
Мне дадому захочацца.
Ў мяне дома свая маці,
Пусціць мяне пагуляці.
— Да гуляй, маё дзіця,
Калі табе гуляецца,
Часіначка мінаецца.

92. ЖОНАЧКІ, У ДВОР

Жоначкі, у двор,
На дварэ не рана.
У мяне маці чужая,
Дзіцятка малое,
Яно неўдалое.
А як пойдзеш, маці,
Дзіця калыхаці,
Мяне праклінаці.
А я, маладая,
Пад аконцам начую
І ўсё гэта чую.
Пабрось, пабрось, маці,
Дзіця калыхаці,
Мяне праклінаці.

93. ДА Я ЖЫТА ЖАЛА

Да я жыта жала,
Снапochкі вязала.
Мне дамоў ісці не хочацца,
Каля печы варочацца.
Да ў мяне дома дзяцей многа:
Да што куточак — то сыночак,
А ў запечку — дзевяць дочак,
А дзесятая на прыпечку
Іграла на скрыпачку,
Ды з прыпечку звалілася,
І скрыпачка пабілася.

94. ГОРА, ГОРА, ГОРАЧКА

Гора, гора, горачка,
Што чужое полечка.
Я, малада, гарую,
Што адна ў полі начую.
Скінуся я, малада,
Сераю зязюляю,
Паляту я, малада,
Да к свайму нялюбаму.
Стану пад акошачкам,
Стану і паслухаю,
Стану я паслухаю,
Што нялюбы гаворыць.
Ён дзіцятку калышыць
І з дзіцяткам гаворыць:
— Спі, маё дзіцятачка,
Прыдзе твая матачка.
Яна цябе пакорміць
І спатачкі паложыць.
Не плачце-тка, любыя,
Прыдзець ваша мамачка.
Ай, люлюшкі, люлюшкі,
Прыдзець, ваша мамачка.

Прыдзець ваша мамачка
Із чужое нівачкі.
Ай, люлюшкі, люлюшкі,
Із чужое нівачкі.
Яна вас пакорміць, напоіць
І спацечкі паложыць.
Ай, люлюшкі, люлюшкі,
І спацечкі паложыць.

94а. А УСЕ ЛЮДЗІ ДВОРУ ІДУЦЬ

А ўсе людзі двору йдуць,
Я, млада, не думаю,
Ой, люлюшкі, люлюшкі,
Я, млада, не думаю.
Я, млада, не думаю,
Я к свайму нялюбаму.
Ой, люлюшкі, люлюшкі,
Я к свайму нялюбаму.
А скінусь я, малада,
Сераю зязюляю.
Ой, люлюшкі, люлюшкі
Сераю зязюляю.
Ай, сяду я, малада,
Да я пад вакошачка.
Ой, люлюшкі люлюшкі,
Ой, я пад вакошачка.
Паслухаю, малада,
Што мой нялюб гаворыць.
Ой, люлюшкі, люлюшкі,
Што мой нялюб гаворыць.
Што мой нялюб гаворыць,
А з дзеткамі гамоніць.
Ай, люлюшкі, люлюшкі,
А з дзеткамі гамоніць:
— Не плацце-тка, дзетачкі,
Не плацце-тка, любыя,
Ой, люлюшкі, люлюшкі,
Не плацце-тка, любыя.

946. А УСЕ ЛЮДЗІ ДВОРУ ЙДУЦЬ

А ўсе людзі двору йдуць,*
Я, малада,— гаруша,

Я, малада,— гаруша,
Двору іці баюся,

Двору іці баюся
Я свайго нялюбага.

Скінуся я, малада,
Шэраю зязюляю,

Палячу я, малада,
К нялюбаму пад вакно,

Сяду я, паслухаю,
Што нялюбы гаворыць,

Што нялюбы гаворыць
Із дробнымі дзеткамі:

— Цыцце, дзеткі, не плачце,
Прыдзіць ваша мамачка,

Прыдзіць ваша мамачка
Із чужога полечка,

Із чужога полечка,
Із чужое нівачкі,

Накорміць вас, напоіць...
Хвала табе, божачка,
Што пачула словачка,

Што пачула словачка
Я ад свайго нялюбага.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

94в. А УСЕ ЛЮДЗІ ДВОРУ ІДУЦЬ,
Я, МЛАДА, НЕ ДУМАЮ

А ўсе людзі двору йдуць, я, млада, не думаю,
Ай люлюшкі, люлюшкі, я, млада, не думаю.
Я, млада, не думаю, я к свайму нялюбаму,
Ай люлюшкі, люлюшкі, я к свайму нялюбаму.
Ай, скінусь я, малада, сераю зязюляю,
Ай люлюшкі, люлюшкі, сераю зязюляю.
Ай, сяду я, малада, пад вакошачка,
Паслухаю, малада, што мой нелюб гаворыць,
Што мой нелюб гаворыць, ай з дзеткамі гамоніць,
Ай люлюшкі, люлюшкі, ай, з дзеткамі гамоніць:
— Не плацце-ка, дзетацкі, не плацце-ка, любыя,
Ай люлюшкі, люлюшкі, не плацце-ка, любыя,
Не плацце-ка, любыя, прыдзець ваша мамачка,
Ай люлюшкі, люлюшкі, прыдзець ваша мамачка.
Прыдзець ваша мамачка і з чужыя нівачкі,
Люлюшкі, люлюшкі, і з чужыя нівачкі.
Яна вас накорміць, напоіць і спатанькі паложыць,
Ай люлюшкі, люлюшкі, і спаечкі паложыць.

95. ЗАКАЦІЛАСЬ ЖАРКА СОНЦА

Закацілася жарка сонца
За дуброўку.
Баліць мая галованька,
Хачу дворку.
Я не спала, маладзенька,
Не драмала,
Выпусціла сакалочка з рукавочка;
Выпусціла сакалочка,
Не ўлавіла,
Толькі свайго міленькага
Разгнявіла.
Разгнявіўшы міленькага,
Не ўпрасіла:
Ты не пі-ка, мой міленькі,
Гарэлачку,
Не любі, мой міленькі,
Чужых жонак.

Гарэлачка, мой міленькі,—
Без здароўя,
Чужы жонкі, мой міленькі,—
Безгалоўе.

96. ДА УЖО ВЕЧАР ВЕЧАРЭЕ

Да ўжо вечар вечарэе,
Мая маці вячэрае,
Яна вячэру падавае,
Дзіця сваё ўспамінае:
— Дзіця маё маладое,
Дый горкая твая доля,
Маладое заручона,
На рабоце замучона.
Ідзе ў поле — світаецца.
Ідзе дамоў — змяркаецца.

97. МЯНЕ МАЦІ З ПРЫГОНУ ЖДЖЭ

Мяне маці з прыгону жджэ,
Ой, мяне маці з прыгону жджэ,
Вароцечкі прачыняе,
Сваё дзіця дажыдае:
— Недзе маё дзіця ў полі
Пры шырокім загоне,
Пры вялікім прыгоне.
Ой, ідзі ты, дзіця, вячэраці,
Бо я ўжо наварыла.
— Ой, вячэрай, мая мамка,
Бо я ўжо вячэрала,
Да не сухі кусок ела,
Я слёзкаю палівала,
Сваю долю праклінала:
Бадай, доля, ты згарэла,
Каб я свету паглядзела.

97а. УЖО НА ДВАРЭ ВЕЧАРЭЕ

Ужо на дварэ вечарэе,
Мая мамка вячэрае
Да кліча мяне, маладзеньку,
Ды к сабе на вячэрку.
— Ды вячэрай, мая мама,
Я ўжо павячэрала:
Не сухі хлябец ела,
Слёзкамi праганяла,
Сваю долю праклінала:
Ды бадай, мая долечка,
Ў агні згарэла,
Хоць бы я, маладзенькая,
Ручачкі пагрэла.
Ды бадай, мая доля,
Ў моры ўтапілася,
Хоць бы я, маладзенькая,
Вадзіцаю памылася.

97б. ОЙ, НЕ ПАЙДУ Я ДАДОМУ

Ой, не пайду я дадому,
Ды буду тут начаваці,
Ды буду тут начаваці
На бацькавай сенажаці.
Сядзе бацька вячэраці
Ды будзе мяне спамінаці:
— Ой, дзе ж маё дзіця родна,
Ой, ці яно вячэрала?
— Вячэрала, мой баценька,
Там, ідучы дарогаю,
Вячэрала хлеб з вадую
Ды з чорнымі ягадкамі,
Ды з чорнымі ягадамі,
Ды з дробнымі слёзанькамі.

97в. ДЫ УЖО ВЕЧАР ВЕЧАРЭЕ

Ды ўжо вечар вечарэе,
Мая мамка вячэрае,

Вячэрае ды астаўляе,
Ды ў вакенца паглядае:
— Нейдзе ж маё дзіця ў полі
Пры вялікім загоне,
Пры вялікім загоне,
Пры вялікім прыгоне.
— Ды вячэрай, мая мамка,
Я ўжо вячэрала,
Не сухі я хлеб ела,
Слёзкамі палівала.

97г. УЖО НА ДВАРЭ ВЕЧАРЭЕ

Ужо на дварэ вечарэе,*
Мая мама вячэрае

Ды кліча мяне, маладзеньку,
Ды к сабе на вячэрку.

— Ды вячэрай, мая мама,
Я ўжо павячэрала,

Не сухама хлябец ела,
Слёзкамі праганяла,

Слёзкамі праганяла,
Сваю долю праклінала:

Ды бадай, мая доля,
У агні згарэла,

Хоць бы я, маладзенька,
Ручачкі прагрэла.

Ды бадай, мая доля,
У моры ўтапілася,

Хоць бы я, маладзенька,
Вадзіцай памылася!

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

97д. НА ДВАРЫ ВЕЧАРЭЕ

На двары вечарэе,
Мой брацетка вячэрае.
Мой брацетка вячэрае,
Кліча мяне на вячэру.
— Вячэрай сам, мой брацетка,
А я ўжо павячэрала.
Ой, ела я хлеб не суха,
А слёзкамi праганяла.
Ой, доля ж мая, доля,
Каб ты ў агні пагарэла,
Каб ты ў агні пагарэла,
Дык ручкі б я пагрэла,
Каб у вадзе тапілася,
То беленька б умылася,
Каб ты, доля, прапала,
То б малада пагуляла!

97е. А НА ДВАРЭ ВЕЧАРЭІЦЬ

А на дварэ вечарэіць,
Клічыць мамка вячэраці.
— Вячэрай, мая мамка,
А я ўжо павячэрала.
У цёмным лесе на верасе,
На сінім моры на беразе,
Я ела хлеб з вадою,
Горкай калінай праганяла,
Сваю ліхую долю праклінала:
Затонь, мая горкая доля,
У сіняе мора.

97ж. А УЖО ВЕЧАР ВЕЧАРЭЕ

А ўжо вечар вечарэе,
Мой татка вячэрае,
Кліча мяне вячэраці.

— А, вячэрай, мой татачка,
Я ж, молада, вячэрала
У цёмным лузе на беразе
А горкую каліначку,
А салодку маліначку
— Не ўгадала, маё дзіця,
Што горка, што соладка.
А горкая ж каліначка,
Салодкая — маліначка.
Гарчэй, дзіця, твая доля
За гэтыя каліначкі,
За гэтыя маліначкі.

97з. АДДАЎ МЯНЕ БАЦЬКА

Аддаў мяне бацька
Падалечай ад сябе —
Сем міль борам ісці,
А восьмую морам плысці.
Да я бор зязюлькаю,
Да я мора лябёдкаю —
К свайму бацьку малодкаю.
Аж мой бацька вячэрае,
Сваё дзіця ўспамінае:
— Сам жа я вячэраю,
Дзіця маё не снедала.
— Да вячэрай, мой бацюхна,
Да я дома вячэрала,
Да не сухі кусок ела —
Слёзкамі палівала,
Сваю долю праклінала:
Да бадай ты, мая доля,
Да на агні пагарэла,
Да бадай ты, мая доля,
Да на моры ўтапілася,
То б я цябе забылася!

97i. ОЙ, ЗА ГАЕМ, ГАЕМ

Ой, за гаем, гаем
Там вятрэц павявае,
Матуля дачку кліча:
— Дзіця ж маё малюсенькае,
Ідзі ка мне на палудзень!
— Дзякую, мая матанька
Ужо я па палудні:
Не сухама хлябец ела —
Слёзкамі праганяла,
Сваю долю праклінала:
Ды доля ж ты мая, доля,
Ды дзе ж ты падзелася?
Ці ты ўтапілася,
Ці ў агні згарэла?
Каб у агні ты згарэла,
То я пагрэлася б,
Каб ты ўтапілася,
То я беленька памылася б!

97к. ЯК ПАЙДУ Я СЯЛОМ, СЯЛОМ

Як пайду я сялом, сялом,
А мне сялом не весяло. Эй!
Як пайду я й балоцейкам
Ды к радзімым вароцейкам. Эй!
А мой татка вячэрае,
К сабе госцей не ведае. Эй!
— Добры вечар, мой татачка,
— Здрастуй, здрастуй, дзіцятачка. Эй!
Хадзі, доня й, вячэраці.
— Вячэрала, мой татачка. Эй!
У цёмным лесе смародзінай,
У чыстым полі калінаю. Эй!

97л. А УЖО ВЕЧАР ВЕЧАРЭЕ

А ўжо вечар вечарэе,
Мая мамка вячэрае,
Заве мяне вячэраці.
— Дзякуй, мамка, вячэрала.
— Дзе ты, донька, вячэрала?
Я сядзела над ракой,
Вячэрала хлеб з вадой,
Слёзкаю праганяла,
Сваю долю праклінала:
Бадай, доля, загінула,
Як ты мяне пакінула,
Бадай, доля, не даждала,
Як ты мяне не наждала.
— Маладая маладзічка,
Не клянi ты сваю долю,
А праклянi свайго мужа:
Тваю долю мужык прапіў
У карцёмцы пад лаўкаю
З маладою шынкаркаю.

98. ЭЙ, ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Эй, пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю,
Эх, няхай голас галасуе,
Няхай мая мамка чуе,
Эх, няхай мая мамка чуе,
Мне вячэрачку гатуе,
Эй, вячэрачку смачненькую,
Сцэле пасцель бяленькую,
Эй, на вячэрачку смятаначку,
Сцэле пасцель-кітаечку.

98а. ОЙ, ЗАЙШЛО СОНЦА ДЫЙ ЗА ЛЯСОЧАК

Ой, зайшло сонца дый за лясочак
Нясі, ветрык, мамцы мой галасочак.
Да й родная мамка голас мой чуе,

Мне вячэраці да й нагатуе.
— А вячэрачка даўно гатовая,
Прыхадзі, мая донька, здаровая.

986. САМА ПАЙДУ ДАРОГАЮ

Сама пайду дарогаю,
Голас пушчу дуброваю,
Няхай голас галасуіць,
Няхай татанька чуіць.
— Калі маё дзіця пяець,
Няхай пяець, красуіцца,
У чаравічкі абуіцца,
На кірмаш гатуіцца!
А калі — нявестунька,
Няхай яна ўгамоніцца,
У лапцікі абуіцца,
На прыгон гатуіцца!

98в. ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Пайду я дарогаю,
Мой галасок — дуброваю.
Хто мой голас пачуе,
Той мяне пашкадуе.
Учула мяне мая маці,
Стала мяне шкадаваці:
— Калі дзіця маё,
Няхай пагуляе,
Калі дзіця не маё,
Няхай прывыкае
Да вялікай воласці,
Да шырокай постаці!
— Ды матуленька мая гожа,
Паздароў цябе божа,
Што ты мяне парадзіла,
Харошага сем'яніна:

Тонкая, высокая,
Белая, румяная,
Хораша прыбраная,
Да касцёла пасланая,
Ксяндзы пяюць — мыляюцца,
На мяне ўглядаюцца.

98г. ЯК ПАЙДУ ЛУГАМ, НЕ ЛУГАМ

Як пайду лугам, не лугам —
Дарогаю, галасок — дуброваю.
Хто мой голас пачуе,
Той мяне пашкадуе.
Як пачуў мой ойцечка,
Па святліцы ходзячы,
Праз аконца гледзячы:
— Калі маё дзіця пяе,
То няхай пагуляе,
А калі мая нявестачка,
То няхай прывыкае
К сырыцы-пшаніцы,
К шырокай постаці
І к чужой воласці.

98д. ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Пайду я дарогаю,
Дарогаю шырокаю,
Ды хораша ступаючы,
Ды два двары мінаючы,
Да трэцяга даходзячы,
Пана бога просячы:
— Ды дай, божа, пашлі, божа,
Ды свёкра багатага,
Ды свёкра багатага,
Ды мужа разумнага,

Каб я з ім піла-ела
Ды хораша хадзіла,
Хораша пахаджывала,
Русу косу пачэсывала.

98е. САМА ЙДУ ДАРОГАЮ

Сама йду дарогаю,
Мой голас — дуброваю,
Хто мой голас пачуе,
Той мяне пашкадуе.
А пачула мамачка,
У святліцы седзячы,
У святліцы седзячы,
У аконца гледзячы:
— А калі маё дзіця,
Дык няхай пагуляе,
А калі нявестачка,
Дык няхай пажынае.

98ж. Я ГУЛЯЛА, МАЛАДА, ПА ПОЛЮ

Я гуляла, малада, па полю,
Пускала галасок да дому.
А хто мой галасок пярэймець?
Пярэймець мой галасок свёкра,
Пярэймець свёкра ды скажыць:
— Ці не мая зявайла зываець,
Вузенькія постаці ганяець,
Рэдзенькія снапкі стаўляець?
Я гуляла, малада, па полю,
Пускала галасок да дому.
А хто мой галасок пярэймець?
Мой татачка пярэймець,
Татачка пярэймець ды скажа:
— Ці не мая дзевачка гуляець,
Шырокія постаці ганяець,
Густыя снапчкі стаўляець?

98з. САМА ПАЙДУ ДАРОГАЮ

Сама пайду дарогаю,*
Пушчу голас дуброваю.

І няхай голас галасуіць,
Няхай мая мамка чуіць.

Не пачула родна мамка,
Да пачула свякровачка.

— Да калі маё дзіця,
Няхай галасуецца,

А калі нявестачка,
Няхай ёй ушчуецца.

98і. ЯК ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Як пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю,
Няхай голас галасуіць,
Няхай мая маці чуіць.
— Ета маё дзіця пецць,
Дзіця пецць — поля красіць,
А нявестачка людзей смешыць.
Сваёй дачцэ саян куплю,
А нявестачцы скуру злуплю!

98к. ЯК ПАЙДУ ДАРОГАЮ

Як пайду дарогаю,
Пушчу голас дуброваю,
Хто мой голас пачуіць,
Той мяне пажалеіць.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Зачуў, зачуў мой татачка,
У бяседзе седзючы.
— Калі маё дзіця пяець,
Няхай яно пагуляіць,
Калі мая нявестухна,
Няхай яна пажынаіць.
Дзіця пяець — поле красіць,
А нявестка людзей смешыць.

98л. ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю,
Няхай голас галасуе,
Няхай мая свякроў чуе.
— Калі маё дзіцятачка,
Дык няхай яно гуляе,
Калі ж мая нявестачка,
Няхай яна прывыкае
К майму полю далёкаму,
К маёй постаці шырокай,
К майму сталу дубоваму,
К майму хлебу пуховаму,
К майму сыру бяленькаму,
К майму сыну міленькаму.

98м. ОЙ, РАНА, РАНА У ПОЛЕ ЙДУ

Ой, рана, рана ў поле йду,*
Ой, позна, позна з поля йду,
Да дому голас падаю.
Й хто мой голас зачуе,
Той мне вячэру згатуе.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Пачула голас мацюнка,
Згатуе вячэру — галушкі,
Пасцэле пасцельку — падушкі.
— Мне, матка, вячэра не міла,
Шырокая ніва ўтаміла,
Не так ніванька, як гоні,
Шырокі і доўгі загоны.

98н. ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю.
Няхай голас галасуе,
Няхай жа мой татка чуе,
Дзе яго дзіця начуе.
— Калі ж маё дзіця пье,
Няхай яно дамоў ідзе.
Калі яна нявехначка,
Няхай болей пажынае,
Майго поля павідае,
К майму полю прывыкае,
К маёй ячнай лусцы,
К несалёнай капусце,
К майму полю далёкаму,
К маёй ніве да шырокай.
Маё поле далёкае,
Мая ніва шырокая.

98о. ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Пайду я дарогаю,
Пайду я шырокаю,
Пушчу голас дуброваю.
Хто мой голас пачуе,
Той мяне пашкадуе.

Пачула мая мамачка,
У каморцы седзячы,
Праз аконца гледзячы:
— Калі гэта маё дзіця,
Хай яно пагуляе,
Калі гэта нявестачка,
Хай яна прывыкае
Да шырокай постаці,
Да вялікай воласці.
Мая постаць шырокая —
Сівым канём не аб'едзеш,
Мая воласць вялікая —
Белым сырам не адзеліш.
Сівы конь скапыціцца,
Белы сыр пакрышыцца.

98л. ЯК ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Як пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю.
А хто ж мой голас зачуіць —
Той ж мяне пажалеіць.
Зачуў голас мой татулька:
— То маё дзіця пяець.
Дзіця пяець — поле красіць,
Нявестачка людзей смешыць.
Дзіця пяець, як звон звініць,
Нявестачка — як гром грыміць.

98р. ДЫ ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Ды пайду я дарогаю,
Ды пайду я шырокаю.
Ды пайду я шырокаю,
Пушчу голас дуброваю,

Няхай голас галасуе,
Няхай мая мамка чуе.

Няхай мая мамка чуе,
У святліцы седзючы.

— Ці ж маё дзіця пяе,
Што да мяне голас ідзе?

Калі маё дзіцятка,
Няхай яно пагуляе,

Калі мая нявехначка,
Няхай яна пажынае.

Няхай яна пажынае,
К майму полю прывыкае.

К майму полю далёкаму,
К майму жыту вялікаму,

Зярнятку ядраному,
К майму сыну маладому.

98с. ОЙ, ГУКНУ Я ДАРОГАЮ

Ой, гукну я дарогаю,
Зялёнаю дуброваю.

Няхай мяне маці чуе,
Мне вячэру гатуе,

Вячэру мне смачненькую,
Пасцельку бяленькую.

Як не будзе гатаваці,
Не прыду начаваці.

Начавацьму ў цёмным лесе
Пры зялёным арэсе,

Начавацьму ў чыстым полі
Пры зялёнай дуброве.

98г. ОЙ, ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ,
ЯК ПАЙДУ

Ой, пайду я дарогаю,
Як пайду.
Пушчу голас дуброваю,
Пушчу голас.
Няхай татачка пачуе,
Няхай татачка.
— Ці не дзіця маё ідзець,
Ці не дзіця,
Што тоненькі голас вядзець,
Што тоненькі.
А калі ж бы маё дзіця,
А калі ж,
Няхай ідзець пагуляе,
Няхай.
А калі б нявехначка,
Калі б,
Няхай ідзець пажынае,
Няхай,
Поля майго павідае,
Поля майго.
Поле маё далёкае,
Поле маё,
У постаці шырокае,
У постаці.

98у. ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю,
Няхай голас галасуіць,
Няхай мая мамка чуіць,
Няхай чуе, пачувае,
Дзе маё дзіця паіграе.
На чужой староначцы
І пры ліхой свякровачцы.

98ф. ДЫ МОЇ ТАТАЧКА,
ДЫ КАЛАСОЧАК

Ды мой татачка, ды каласочак,
Ды пачуй жа мой ды галасочак,
Ой, я іду дуброваю
Ды пушчу голас ды дарогаю,
Ды няхай мая ды мамка чуе,
Ды вячэрачку ды нагатуе.
Ды я на полі ды жыта жала,
Ды на постаці ўжо раса пала,
Ой, жнеечка ды дамоў ідзе,
Ды на ручачках ды дзіця нясе,
На галовачцы ды сярпок нясе,
Ды наўстрэчу мне ды татка ідзе.

98х. О ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

О пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю,
Няхай голас галасуе,
Няхай мая матка чуе:
— Калі ж гэта маё дзіця,
Няхай яно пагуляе,
А калі ж нявехначка,
Няхай яна прывыкае
К маёй ніўцы далёкай,
К маёй постаці шырокай,
К майму хлебу пуховаму,
К майму кію дубоваму.

98ц. ЯК ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Як пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю,
А хто голас мой пачуіць,
Дык той мяне пажалеіць.

Пачуў голас мой татулька:
— Ці не маё дзіця пяець?
Няхай яно ў двор ідзець,
У двор ідзець, паабедаіць,
Па вуліцы пабегаіць,
Па вуліцы па шырокай,
Па мураўцы па зялёнай.

98ч. ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Пайду я дарогаю,*
Пушчу голас дуброваю,
Няхай голас галасуець,
Няхай мамка дома чуець.
— Калі маё дзіцяточка,
Няхай яго красуецца,
А калі нявестачка,
Няхай яна ўшчунецца.
Яе дзеткі малыя
Ужо даўно дажыдаюць,
Ужо даўно дажыдаюць,
У ваконца паглядаюць.

98ш. ДА Й ПАЙДУ Я ДАРОГАЮ

Да й пайду я дарогаю,
Пушчу голас дуброваю,
Няхай голас галасуе,
Няхай мяне мамка чуе,
Мне вячэраньку гатуе,
Да ў місачкі налівае,
На парозе застуджвае.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

— Стынь, вячэра, на парозе,
Стынь, вячэра, на парозе,
Маё дзіця ў дарозе,
Маладое заручонае
Да на загоне замучонае.

98э. ОЙ, ЗВОНКА, ЗВОНКА НА БАРУ

Ой, звонка, звонка на бару,
Ой, рана, рана на бару,
Пушчу я голас да дому.
А хто мой голас пачуіць?
Чула-пачула матулька:
— Маё дзіцятка спяваіць,
Шыроку постаць зжынаіць,
Густы снапкі стаўляіць.
Яшчэ пачула свякроўка:
— Чаго, нявестка, зяваеш?
Вузкую постаць зжынаеш,
Рэдка снапчкі стаўляеш?

99. НЕ УЛЯКАЙСЯ, МОЙ ТАТАЧКА

Не ўлякайся, мой татачка,
Не ўлякайся,
Што я рана із поля іду,
Што я рана,
На ручачках дзіця нясу,
На ручачках,
За плечыкамі — калыбельку,
За плечыкамі.
— Чыё, донька, дзіця нясеш,
Чыё донька?
— Суседняе, мой татачка,
Суседняе.
— Чаго, дочка, тваё лічка,
Чаго, дочка?

— Пры мне, татка, раджалася,
Пры мне, татка,
Маё лічыка ўдавалася,
Маё лічыка.

99а. Я, МАЛАДА, З ПРЫГОНУ ЙШЛА

Я, малада, з прыгону йшла,
Пад поясам сярпок нясла,
На ручках дзіцятачка,
Сустрэў мяне мой татачка,
Сустрэў мяне мой родненькі:
— Дзе ты, донька, дзіця ўзяла?
— Мой татачка, у бару найшла.
— Маніш, донька, — тваё лічка.
— Яно пры мне радзілася,
Яно па мне удалася!

99б. ОЙ, Я З ПОЛЯ ЦЯКУ, БЯГУ

Ой, я з поля цяку, бягу,
Да сярпочак за поясам,
Дый малазён на ручаньках.
Дзеля цябе, малазёне,
Да мне ў маткі не быці,
Вох, з руты вянка не звіці.
Ой, да хоць яго саўю,
Вох, то насіці не буду,
Зносіць мая залавіца,
Яго родная сястрыца.

99в. А Я З ПОЛЯ ЙШЛА

А я з поля йшла,
А пад паясом сярпок нясла,
За плечамі калысачку,

А на руках дзіцятачку,
А спаткаў жа мой татанька:
— А чыё, доня, дзіця нясеш?
— А суседняга, мой татанька.
— Няпраўда, доня, не суседняга...
У твае лічыка ўдалося.
— Перада мной раджалася,
У маё лічка ўдавалася,
Перада мной умывалася,
У мае лічка ўдавалася.
Ліцо маё бяленькае,
Дзіця маё міленькае.

99г. Я, МОЛАДА, З ПОЛЯ ІДУ

Я, молада, з поля іду,
За поясам сярпок нясу,
За плечыкамі калысачку,
А на ручках дзіцятачку.
Сустрэў мяне мой татачка:
— Дзе ты, дачка, дзіця ўзяла?
Гэта дзіця суседняе...

99д. ШЛА ДЗЕУКА З ПОЛЯ, З ПОЛЯ

Ішла дзеўка з поля, з поля,
Несла сярпок у прыполе
Да й калысачку за плячыма,
Слёзка ў яе пад вачыма.
Да прышоў к ёй яе бацюхна:
— Да чаго ж, донька, сільна плачаш?
Ды чыё ж ты, донька, дзіця нясеш?
— Мой бацюхна, мой родненькі,
Да нясу ж дзіця суседскае,
Пры мне ж яно раджонае,
Ка мне ж яно палажонае.

100. УЖО СОНЕЙКА ЗА ЛЕС КОЦЦА

Ужо сонейка за лес коцца,
А мне, моладзе, дамоў хочацца.
А мне татачка ды прыказываў:
— Ой, насі злота — не хіні к грудзям,
Ой, гаруй гора — не кажы людзям!
— Мой татачка, мой родненькі!
Да няпраўдачку ўсё гаворыш:
Насіўшы злота — яно змажацца,
Гараваўшы гора — людзям скажацца.

101. ОЙ, ЖЫВА, ЖЫВА — ПАРА СТРАДНАЯ

Ой, жыва, жыва — пара страдная,
А жаночая доля марная.
А я, жнеечка, жыта жаць іду,
Двое дзетачак дый з сабой бяру,
Дзіця першае наперадзе нясу,
Ззаду дый калысачку.
Другое дзіця за ручку вяду, ой,
А з боку жыганы цягну.
— Ой вы, дзеткі, ці гуляйце, ці спіце,
Толькі мамкі доўга да й не завіце,
А мне ж трэба хуценька жаці,
Каб усіх постаці перагнаці.
Я ж без разгіну паласу сажала,
Дзетак сваіх не ўглядала.

102. МАЛАДАЯ МАЛОДАЧКА

Маладая маладачка
Па месяцу жыта жала
Да з месяцам размаўляла:
— Мой месячык яснысенькі,
Пасвяці мне дарожаньку,
Кудэю ісці дадоманьку,
Падаіці карованьку.
Мая карова травіча,
Дае малака дайніцу.

102а. ЖАЛІ, ЖАЛІ ПА СОНЕЙКУ

Жалі, жалі па сонейку,
Будзем жаці па месяцу.
Месяцу ясніюсенькі,
Асвяці нам дарожаньку,
Кудою йсці да доманьку
Каля саду вішнёвага,
К бацьцюшку радзонаму.

102б. ДА МЕСЯЦУ ЯСНЮСЕНЬКІ

Да месяцу ясніюсенькі,
Асвяці нам дарожаньку,
Кудою йсці да доманьку
Каля саду-вінаграду
Да к войчаньку на параду,
Каля саду вішнёвага
Да войчанька радзонага.
Парадзь, парадзь мне, войчанька,
Як мне зіму зімаваці?
Як мне лета летаваці?

102в. МАЛАДАЯ МАЛОДАЧКА

Маладая маладачка
Па месяцу жыта жала,
З месяцам размаўляла:
— Мой месяцу ясніюсенькі,
Прасвяці мне дарожаньку,
Кудою ісці да домачку.
— Маладая маладачка!
А тож табе дарожанька
Каля саду зялёнага
Да бацьцюшкі радзонага,
Каля саду-вінаграду
Да бацьцюшкі на параду.

102г. ОЙ, МЕСЯЦ ЯСНЕНЬКІ

Ой, месяц ясненькі,
Асвяці нам дарожаньку,
Асвяці нам дарожаньку,
Кудэма ісці да доміку
Каля саду-вінаграду
Да айчанька на параду,
Да свякроўкі на вячэру,
Да мілога на пасцелю.
Вячэрайка ў галушачкі,
Пасцель бела ў падушачкі.

103. ДОБРЫ ВЕЧАР НАШАЙ МАЦІ

Добры вечар нашай маці,*
Ці гатова вячэраці?
Ідзець тваё дзіцятачка
Утаміўшыся, умарыўшыся,
Ядраное жыта жнучы.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

104. ПЕРАПЕЛКА, НЕ ВІ ГНЯЗДЗЕЧКА

Перапёлка,
 Не ві гняздзечка
 Блізка
 Ля дарожкі!
 Перапёлка,
 Пастушкі пагонюць,
 Гняздзечка распоруць!
 Перапёлка,
 Гняздзечка распоруць,
 Яечкі пабяруць!
 Перапёлка,
 Ячак не будзець,
 Табе жаль будзець!
 Ты, Мар'ічка,
 Не ві вяночка —
 Восень недалёчка!
 Сваты прыедуць,
 Вяночык здымуць,
 А чэпчык надзенуць!
 Мар'ічка,
 Вяночка не будзець,
 Табе жаль будзець.

104а. ТЫ, ЛАСТАУКА-БЕЛАКРЫЛКА

Ты, ластаўка-белакрылка,
 Не вий гнязда пры дарозе!
 Арол ляціць, гняздо зрыць,
 Малых дзетак паразганяць
 Што і па мхах,
 І па балотах,

І па чыстаму полю,
І па зялёнаму лугу.
Ты, Гертруда маладая,
Не вий вянка ў мамухны!
Сваты едуць — вянок сарвуць,
Цябе, маладу, з сабой вазьмуць.

**1046. ПЕРАПЕЛКА, ОЙ, НЕ ВІ ГНЯЗДЗЕЧКА
БЛІЗКА ЛЯ ДАРОЖКІ**

Перапёлка,
Ой, не ві гняздзечка блізка ля дарожкі.
Канюшкі паедуць—гняздзечка раскапаюць,
Перапёлка!
Табе, маладзенькай, усё жаль будзіць,
Што дзетак не будзіць,
Перапёлка!
Пастушкі пагонюць—гняздзечка распоруць,
Перапёлка!
Табе, маладзенькай, усё жаль будзіць,
Што дзетак не будзіць,
Перапёлка!

**104в. ПЕРАПЕЛКА!
ТРЫСЦЯНО ГНЯЗДЗЕЧКА**

Перапёлка!
Трысцяно гняздзечка,
Залатое яечка,
Перапёлка!
Перапёлка!
Не ві ты гняздзечка
Блізка ля дарогі,
А зві ты гняздзечка
На зялёным дубе,
Перапёлка!
Перапёлка!
Вецярок павеець,
Дзетак пакалышыць,
Перапёлка!

Ой, дзеванька!
Не ві ты вяночка —
Вясна недалёчка,
Ой, дзеванька!
Ой, дзеванька!
Сваточки прыедуць,
Цябе з сабой возьмуць,
Ой, дзеванька.

104г. АХ ТЫ, ЛАСТАУКА КАСАТАЯ

Ах ты, ластаўка касатая,
Не вий гнязда на пастрэшайку:
Не тут табе зіму зімаваць—
Зімаваць зіму ў шчырым бару.
Ах ты, Маша, ўставай раненька,
Чашы, чашы галоўку, пляці косаньку:
Не тут табе лета летаваць —
Лета летаваць у свёкра і ў свякрові.

104д. ПЕРАПЁЛКА! ТРЫСЦЯНО ГНЯЗДЗЕЧКА

Перапёлка! Трысцяно гняздзечка,
Залато яечка. Перапёлка!
Перапёлка! Не вий ты гняздзечка
Блізка пры дарожцы. Перапёлка!
Перапёлка! Пастушкі пагонюць,
Гняздзечка распоруць. Перапёлка!
Перапёлка! Гняздзечка распоруць,
Яечкі пабяруць. Перапёлка!
Перапёлка! А завий ты гняздзечка
На зялёным дубе. Перапёлка!
Перапёлка! Вецярок павеіць,
Дзетак пакалышыць. Перапёлка!
Ой, дзеванька! Не вий ты вяночка,
Восень недалёчка. Ой, дзеванька!
Ой, дзеванька! Сваточки прыедуць,
Цябе з сабой возьмуць. Перапёлка!

105. ЗАКАЦІСЯ, СОНЕЙКА,
ЗА ЗЯЛЁНЫ ГАЁК

Закаціся, сонейка, за зялёны гаёк,
Вараціся, міленькі, вараціся дружок.
Калі ж не вярнешся, буду плакаць па табе.
— Не плач, не плач, дзевачка мая,
Наплачашся, дзевачка, ў ахвотушку
без мяне.

105а. ЗАКАЦІЛАСЯ ЖАРКА СОНЦА

Закацілася жарка сонца
За лес, за лясок,
Да прыбудзь, да прыбудзь,
Да мой міленькі,
Да ка мне на часок.
На час-часік, на мінутачку,
Я ж табе раскажу
Усю сваю прыгоду,
Што вялікую пячаль:
Хацеў, ой, хацеў,
Мой татачка родны
За нялюбага аддаць,
Ой, хацелася мне
Ах, мой міленькі,
Да цябе падаждаць.

105б. ГАЛУБАЧКА У ГАЛУБНІЧКУ

Галубачка ў галубнічку
Нежывенька ляжала,
Да што дзевачка да па хлопчыку
Галовачку звязала,
Да звязала яна галовачку
Чарненькім шоўкам,

Да й напісала запісачку
Да й на белай бумазе,
Да й на тоненькай, да й на беленькай,
Сваёй правай рукою
Да й паслала запіску
З сваёй вернай слугою.
— Ты прыбудзь, прыбудзь, мой хлопчык,
Хоць на адзін да вечарок,
Ты прыбудзь, прыбудзь, мой хлопчык,
Я ўсю прыгодачку раскажу.
Што нашыя прыгодачкі
Да не будзе ніхто знаці,
Што і хацела мяне мамачка
Да за другога аддаці.

106. НЕ ЗАКАЦІ, ЖАРКАЕ СОНЕЙКА, НА ЗАКАЦЕ

Не закаці, жаркае сонейка, на закаце,
На выяздзе мой міленькі, на выяздзе.
Стала я свайму міламу да прыказываць:
— У вялікі хмель, мой міленькі, не ўпівайся.
У вялікі сон, мой міленькі, не ўсыпайся,
У вялікую любоў не ўдавайся.
Вялікі хмель, мой міленькі, — безгалоўе,
Вялікі сон, мой міленькі, — нездароўе.
Вялікая любоў, мой міленькі, — абгавор'е.

107. НА ВУЛІЦЫ ГОРКІ ДЫМ

На вуліцы горкі дым,
А ў суседа красны сын.
— Пусці, мама, агню к ім.
— А не гаворы ты з ім.
— Як мне, мамачка, не гаварыць з ім,
Калі ён гаворыць дарэчы,
Белае ліцо цалуе,
Залаты пярсцёнак даруе.

108. НЕ СПАЛАСЯ МАЛАДЗЕ

Не спалася маладзе,*
Не драмалася,

Эй, не драмалася.
Толькі маладзеньцы

Ва сне снілася, эй,
А што мой міленькі
Ля боку ляжыць.

Прачнулася малада й —
Нету нікога.

Як пайду я, малада,
Я ў вішнёвы сад,

Ай, там мой міленькі
Шчыпіць вінаград.

— Шчыплі, шчыплі,
мой міленькі,
І мне і сабе.

— Адступ, адступ, міла,
Не любя ты мне,

Ёсць у мяне другая,
Палучшы цябе.

109. КАЛЯ САДЫНЬКА ДАРОЖАНЬКА ТОРНА

Каля садынька дарожанька торна.
Хто ж та тую дарожачку тарніў?
Малады парань да дзевачкі хадзіў,
Ён для дзевачкі гасцінчыкі насіў,
Ах, сладкі яблачкі, папранічкі дарыў.

* Першы радок кожнай страфы паўтарасца двойчы.

110. УЖО ВЕЧАР ВЕЧАРЭЕ

Ужо вечар вечарэе,
Маё сэрца весялее:
Да прыдзе мой міленькі,
Да прыдзе мой міленькі,
Да прывязе мне гасцінчыкаў —
Цукерачак манерачку,
А булачка ў кішэначку.

111. СОНЕЙКА НІЗЕНЬКА, ВЕЧАРОК БЛІЗЕНЬКА

Сонейка нізенька, вечарок блізенька,
Да прыбудзь да мяне, да мой міленькі!
Ці ты мяне судзіш, ці ты мяне гудзіш,
Да другія ходзіш, пра мяне гаворыш,
Да на мяне, дзяўчыначку, худу славу гоніш!
— Не бойся, дзяўчонка, ты худыя славы,
Пойдзем павянчаемся, дак будзе нас пара,
Ніхто не рассудзе, ніхто не разлуча,
Толькі нас рассудзе, толькі нас разлуча
Заступ да лапата, безвуголна хата,
Глыбока магіла — прашчай, мая міла,
Жоўценькі пясочак — прашчай,
мой дружочак!

112. ЧЫЕ ГЭТА КОНІКІ

Чые гэта конікі *
Па лугу папушчаны,
Па лугу папушчаны,
Золатам папутаны,

---

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

Золатам папутаны,
Шоўкам пакіізаны?

Млады Бронічка
Конікі папушчаў,

Золатам папутаў,
А шоўкам пакіізаў.

Маладая Аніотка
Кала коней хадзіла,

Кала коней хадзіла,
Платочак нашывала,

Платочак нашывала,
Бронічку даравала:

— Бронічак, насі здароў,
Не забудзь маіх дароў.

112а. ДА ЧЫЕ ЕТА КОНІ ХОДЗЯЦЬ ПА ДУБРОВЕ?

Да чые ета коні ходзяць па дуброве,
Шоўкам папутаны, а золатам панузданы?
Да Іванавы коні ходзяць па дуброве,
Да шоўкам папутаны і золатам панузданы;
Да Іваначка ходзіць, Адарачку просіць:
— Да Адарка-сястрыца, распутай мае коні,
Шоўк табе на галоўку, а золата на ручкі,
А жамчуг на шыечку.

113. СІЎ КОНЬ БЯЖЫЦЬ — ЧУТКА СПІЦЦА

Сіў конь бяжыць—чутка спіцца!
Бяжы, коню, на даліну,
А я лягу адпачыну.

Ішла дзеўка жыта жаць
Да казака абуджаць:
— Устань, казача,
Твой конь ужо настаяўся —
З'еў травы два папавы,
Выпіў вады два Дунаі.

114. ДА З ЗЯЛЁНАГА ГАЮ

Да з зялёнага гаю *
Салавей вылятаіць.

Салавей вылятаіць,
Зязюлю вызываіць:

— Ты, зязюля шэрая,
Ці паляціш із намі,
З вясёлымі салаўямі?

— Рада была б паляцеці,
Жаль гаю зялёнага,

Жаль гаю зялёнага,
Салаўя вясёлага.

Да з высокага двору
Міколка выязджаіць,

Міколка выязджаіць,
Юзютку вызываіць:

— Юзютка маладая,
Ці паедзеш ты з намі?

Ці паедзеш з намі,
З вясёлымі малайцамі?

— Рада б была паехаці,
Жаль двору вясёлага,

Жаль двору вясёлага
Татульку раджонага.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

114а. К ВІШНЁВАМУ САДУ

К вішнёваму саду
Два галубы прыляцелі,
Галубачку падмаўлялі:
— А сізая галубачка,
Залатая галовачка,
Ці паляціш ты з намі,
З сізымі галубамі?
— Ой, рада б я паляцеці,
Жаль садочак пакінуць.
Усё у маім садочку
А вішанькі паспяваюць,
Арэшкі зацвітаюць.
Усё к новаму двару
Два малойцы прыезджалі
І Марысю падмаўлялі:
— Маладая Марысенька,
Ці паедзіш ты з намі,
Маладымі малайцамі?
— Ой, рада б я паехаці,
Жаль мамачкі пакінуці:
У мае мамачкі на дварэ піва
варуць,
На трэці двор — гарэлачку
А за мяне, паненачку.

114б. ІЗ-ПАД ЗЯЛЁНАГА САДУ

Із-пад зялёнага саду
Галубы выляталі,
Й галубы выляталі,
Галубку вызывалі:
— Галубка сізенькая,
Ці паляціш з намі?
— І рада была б з вамі ляцеці
Жаль саду зялёнага,
Жаль саду зялёнага,
Сокала вясёлага.

115. ХАДЗІЎ-ПАХАДЖАЎ ЯСЬ ПА ПОЛЮ

Хадзіў-пахаджаў Ясь па полю,
Сеяў-рассяваў васілёчкі:

— Васількі мае дарагія,
Ды хто ж вас будзе паліваці?

Мамка старая, сястра мала,
А жонка мая на Дунай пайшла.

На Дунай пайшла хусты мыці,
Пашла на Дунай, не вярнулась.

А ці яна там утанула,
А ці яна там заблудзіла?

А ці яна там заблудзіла,
А ці яе там звяры з'елі?

Ды каб жа яна утанула,
Ціхі бы Дунай ускалыхнула;

Ды каб жа яна заблудзіла,
Ды ўсе бы лясы пасушыла;

Ды каб жа яе звяры з'елі,
Лясы і бары зашумелі б.

Дык, знаць жа, яна ўкрадзёна,
На Украіначку завязёна!

116. ОЙ, У ЛЕСЕ НА ВЕРАСЕ

Ой, у лесе на верасе
Дваранін каня пасе,
А дзевачка ваду нясе.
— Ой, дзевачка-ягада,
Ты напой майго каня
З поўнага вядра
З віннага дый калодзезя.

— Ой, дурны ж ты, дваранін,
Што я ў цябе за ягада?
Ці я ў лесе радзілася,
Ці я ў вішнёвым садзе цвіла?
Парадзіла мяне маці
На цясовой краваці,
Калыхалі мяне нянькі,
Забаўлялі мяне мамкі,
І кармілі пірагамі,
І паілі сыціцаю.
Ад пірагоў цела бела,
Ад сыты румяна я.

116а. НА ЗЯЛЁНАЙ ДУБРОВЕ .
ДВАРАНІН КАНЯ ПАСЕ

На зялёнай дуброве дваранін каня пасе,
Да дзяўчына ваду нясе.
— Дзяўчыначка мая, ягадка, да напоў жа каня майго,
Напой жа каня варанога і мяне маладога.
— Ой, рада б я напаіці, да баюся мацеры сваёй.
Казачэнька маладзенькі, не любі дзеўку ў танку,
Да любі дзеўку ў полі да на шырокам загоні.

116б. У ГАРЭХАВЫМ ЛЕСЕ

У гарэхавым лесе
Дваранін каня пасе,
Дзеванька ваду нясе.
— Дзеванька-ягаданька,
Напой майго каня,
Майго каня варанога,
Мяне, пана маладога!
— Што я табе за ягадка,
Што я табе за салодка?
Не ў садзе я цвіла,
А ў маманькі расла,
Не як чырвоны мак на пагодзе,
Працавала, як пчолка пры мёдзе.

117. ЦЕРАЗ ГАЙ ЗЯЛЕНЕНЬКІ

Цераз гай зялёненькі
Бяжыць конь вароненькі,
А за ім ў пагоню гоніць
Іванька малодзенькі.
А дзевачка ваду брала,
На коніка паглядала.
— А дзевачка-ягадачка!
Пераймі майго каня варанога,
Мяне, князя маладога.
— Іванічка, душа мая!
А ці я ў бору расла?
А ці я ў мяжы цвіла?
Да я расла ў татулечкі,
Кахалася ў мамулечкі.
Я ў мамулечкі кахалася,
А табе, Іваначка, дасталася.

117а. ЦЕРАЗ БАРОК ЗЯЛЕНЕНЬКІ

Цераз барок зялёненькі *
Бяжыць конік вароненькі.

За тым канём ў пагоне бяжыць
Малады мальчык Ляксеічка.

— Куліначка, душа мая,
Пераймі каня майго,

Каня майго варанога
Мяне, князя маладога:

— А мой конік вароненькі,
А я князёк — малодзенькі.

— Я ж бы рада пераняці,
Ды баюся айца й маці!

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

— А не бойся ж ты нікога,
Апрач госпада бога,

Апрач госпада бога
І мяне маладога!

1176. ЗЯЛЁНАЕ АРЭХАЎЕ

Зялёнае арэхаўе
Цераз тын разлягаіць,
А з-пад таго арэхаўя
Сівы конь выбягаіць,
А за ім сугон-пагон
Наш Сымонка з уздзечкай.
Да стой, кося, не брой, не брой,
Капытом зямлі не крой.
Маё й так сэрца кроіць,
Што не татухна жэніць,
Не багатую бярэць:
Ні коніка, ні воліка,
Ні добрая чалядніца.

117в. ДА З-ПАД ГАЮ, ГАЮ

Да з-пад гаю, гаю
Не туман выступае,
Серы конь выбягае,
На павады наступае,
Павады шаўковыя,
Уздзечка залатая.
— Дзевачка да ты красная,
Пераймі ты майго каня,
Ці не будзеш ты мая?
— Да цяпер я не твая,
Да тады буду я твая,
Як у цэркаўкі стаяці
Да за ручачку дзяржаці.

117г. ЧЭРАЗ БОР ЗЯЛЕНЕНЬКІ

Чэраз бор зялёненькі *
Бягіць конік вароненькі,
За тым канём пагон ідзець —
Малады мальчышачка.

Малады мальчышачка,
Ой, наўстрэчу дзяўчоначка.

— Дзяўчоначка, душа мая,
Пераймі каня майго,

Каня майго й варанога,
Мяне мальца маладога.

— Мальчышачка, дружочак мой,
Я ж ба й рада пераняці,

Я ж ба й рада пераняці,
Ды баюся айца й маці.

117д. ДА ВІШАНЬКА-ЦЯРЭШАНЬКА

Да вішанька-цярэшанька
На двор налягае,
А з-пад тое вішанькі
Сівы конь убягае
Да панічык уязджае.
На ём кудры маюць,
Да на ём шубы ззяюць.
— Панічык маладзенькі,
Хто кашулю вышываў?
— Шыла матка старэнька,
А сястрыца маладзенька,
Шыла матка, вышывала,
А сястрыца золатам ўкладала,
Да на мяне ўскладала.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

117е. ЧАРАЗ САД ЗЯЛЁНІНЬКІ

Чараз сад зялёнінкі
Бяжыць конь варонінкі,
А за ім ўдагонку мой малодзінкі сужаны,
Ён полы засукаўшы, а шапаньку зняўшы,
Увідзіў дзеваньку на высокім цераме:
— Душа мая дзеванька, пераймі майго каня,
Майго каня варанога, мяне, князя маладога.
— Я баюсь татухны, сваёй роднай матухны,
Мяне татанька ў гразе дзяржыць,
А маманька ў прыгрозі,
А брацінька ў няволі.
— Душа мая дзеванька, не бойся нікога,
Апрыч госпада бога, мяне, князя маладога.

117ж. ДА ЗЯЛЁНАЕ АРЭХАЎЕ

Да зялёнае арэхаўе *
Да на тын палягаіць,

Да з-пад таго арэхаўя
Сівы конь выбягаіць.

А за ім сугонь-пагонь —
Наш Іванька з уздзечкай:

— Ой, стой, косіньку, стой,
Капытом зямлі не брой,

Не крой жа майго сярдэчка,
Што я молад не жаніўся,

Што я молад не жаніўся,
Кудзёркамі апусціўся.

Я ж паеду ў гарадочак,
Куплю сабе грабянечак,

Учашу кудзёрачкі,
Паеду жаніціся.

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

117з. ЦЕРАЗ БОР ЗЯЛЕНЕНЬКІ

Цераз бор зялёненькі *
Бяжыць конь вароненькі.

За канём ў пагон бяжыць
Іванька малодзенькі.

Манічка ваду брала,
На каня паглядала.

— Манічка, душа мая,
Пераймі каня,

Каня майго варанога,
Мяне, мальца маладога,

Каня майго пегатага,
Мяне, мальца багатага,

Каня майго пляснівага,
Мяне, мальца шчаслівага.

117і. ЦЕРАЗ БОР ЗЕЛЯНЕНЬКІ

Цераз бор зеляненькі
Бяжыць конь вараненькі,
А за ім ў пагоню пан Мікітка.
Перад ім сустрачанька —
Маладая дзеванька.
— А дзеванька, душа мая!
Пераймі каня майго!
Каня майго варанога,
Мяне, князя маладога,
Каня майго пляснівага,
Мяне, князя шчаслівага.
— Ой, рада б я пераняці,
Ды баюся айца й маці!

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Ой, рада б улавіці —
Будуць людзі гаварыці!
— А не бойся нікога,
Апроч госпада бога,
Мяне, князя маладога!

117к. ШТО ЗА ПЫЛ ПА ДАРОЗЕ

Што за пыл па дарозе,*
Што за шум на бярозе?

Мой мілы з вайны едзець,
Дзевяць коней вядзець.

Дзевяць коней вядзець,
На дзiesiąтым сам едзець.

— Чэсечка, душа мая,
Пераймі каня майго.

— Рада б я пераняці —
Вунь стаіць твая маці.

— Ты не бойся нікога,
Толькі аднаго бога,

Бізуна пляцёнага,
Мужыка вячонага.

117л. ЗЯЛЁНАЯ АРЭШЫНА

Зялёная арэшына
На лугі налягае,
З-пад тэй арэшыны
Там сакол вылятае,

---

* Першы радок кожнай страфы паўтарасцца двойчы.

А з новага двара
Сужанка выязджае
На вараным коніку,
Маляваным возіку,
А пад ім конік грае,
На ім шуба ззяе,
На ім кашулечка
Тонкая, бяленькая,
З паперай раўненькая.
Не маці яе прала,
Не сястрыца ткала,
Ткала яе цёшча,
А выткала свесця,
А вышывала Волечка,
Сабалямі аблажыла,
На яго ўзлажыла.

117м. А У ЛЕСЕ АРЭШЫНКА

А ў лесе арэшынка
А на поле выгібае,
Там Васілька вячэрае
На ім шапачка ззяе,
Рубашачка бяленькая,
З паперай раўненькая.
Не мамачка вышывала,
Не сястрыца вымывала,
Вышывала мне цётхна,
А вымывала швагерачка,
А даравала паненачка.

118. КАЦІЛАСЯ ЗАРАНАЧКА

Кацілася зараначка,
За ёй услед ясен месяц.
— Та паждзі, пастой, зараначка.

— А тады я пастаю,
 Як у цёмну хмарку зайду.
 А ў хмарку я апушчуся,
 Дождыкам я абальюся.
 А ішла маладая Вера,
 А за ёй услед малады Косця.
 — Ты паждзі, пастой,
маладая Вера.
 — А тады я цябе падажду,
 Як за мамчын стол зайду,
 А русай касой апушчуся
 Ды слёзкамі абальюся.

119. ПАВІЛОСЯ БЕЛА ПАВУЧЫННЕ

Павілося бела павучынне
 Па нашым полі.
 Удалося маладой дзяўчынцы
 Ў свайго татулькі:
 А не ўмеіць таўчы, малоць,
 Ані малаціці,
 Толькі ўмеець па сялу хадзіці,
 Хлопчыкаў звадзіці.

119а. ПАВІЛАСЯ ТОНКАЯ ПАВУЦІНКА

Павілася тонкая павуцінка
 Ды па чыстаму полю.
 Навучылася маладая дзяўчынка
 Чорным шоўкам шыці,
 Золатам страчыці.
 Яна шыла й вышывала,
 Братцам каўнярочкі,
 Сёстрам рукавочкі:
 — Вы й насіце, братцы, каўнярочкі,
 Сёстры — рукавочкі!

Як зайду ж я ды ў чужыя людзі,
Ды ў вяліку сямейку,
Я забудусь чорным шоўкам шыці,
Золатам страчыці,
А толькі буду талоч, малоць,
Ды вадзіцу насіць,
Ды печку тапіць.

1196. ПАВІЛАСЯ ТОНКАЯ ПАВУЧЫНКА

Павілася тонкая павучынка
Па шырокаму полю,
Па густому жыту;
Панялася красная дзяўчынка
Шоўкам вышываці.
Вышыла яна сужаньку хустачку,
А сабе, моладзе, кашуленьку.
— Ты насі, сужанька, хустачку,
А я, млада, кашуленьку.
Зносіш ты тую,
Вышыю табе другую,
Другую ўжо не такую,
Злотам-срэбрам выштапую.

119в. ПАВІЛОСЯ БЕЛА ПАВУЧЫННЕ

Павілося бела павучынне
Па чыстаму полю,
Павілося.
Дасталася да мне маладзенькай
Ліхое замужжа,
Дасталася.
Я ўмела чытаці, пісаці,
Шоўкам вышываці,
Я ўмела.

Дасталася нявернаму мужыку
Да ліхому свёкру,
Дасталася.
Забылася чытаці і пісаці,
Шоўкам вышываці,
Забылася.

120. ОЙ, РАНА, РАНА

Ой, рана, рана
На лес раса пала,
Раса сцюдзёная.
У-у-у!
Ой, раней таго
Маладая ўставала,
Расіцу аббівала.
У-у-у!
Як угледзеў
А мой жа міленькі,
На коніку седзячы.
У-у-у!
— Ты ж, мілая,
Не хадзі босая,
Раса сцюдзёная.
У-у-у!
— Мой міленькі,
Калі табе жалка,
Купі чаравічкі.
У-у-у!
— Ты ж, мілая,
Калі ж будзеш мая,
Куплю табе двое.
У-у-у!
Куплю табе двое,
Казловы абое.
У-у-у!

121. БАДАЇ ТАЯ КРУТА ГАРА

Бадаї тая крута гара
Марненька прапала,
Я пад ёю жыта жала
Вячэраньку сцірала.
Пасцірала вячэраньку
І цяпер і ўчора,
Ой, штось мая міленькая
Смутна невясёла:
Чы ворагі прыслужылі,
Чы ліхія людзі,
Што з нашага каханечка
Нічога не будзе.

122. АЇ, ДА БОКАМ, ХМАРАЧКА, БОКАМ

Ай, да бокам, хмарачка, бокам,
Бокам, хмарачка, бокам,

А да на панскія сенажаці,
На панскія сенажаці.

Ай, да там парабкі сена косяць,
Там парабкі сена косяць,

А да й яны ў бога дажджу просяць,
Яны ў бога дажджу просяць:

— А да й нанясі, божа, валачок,
Нанясі, божа, валачок,

А да й няхай аддыша наш бачок,
Няхай аддыша наш бачок.

123. ОЙ, ПАЙДУ Я КАЛЯ ЛУГА

Ой, пайду я каля луга,
Шукаючы свайго друга.
А ў тым лузе нікагенька,
Толькі ціхі салавейка.

Салавейка на яліну —
Мой міленькі на Украіну,
Салавейка на дарозе —
Мой міленькі ў дарозе.
— Зляці, зляці, салавейка,
Із яліны аж да дому,
Прыедзь, прыедзь, мой міленькі,
З Украіны аж дадому.
Салавейка не злятае,
Мой міленькі прыязджае.

123а. ОЙ, ПАЙДУ Я КАЛЯ ЛУГА

Ой, пайду я каля луга,*
Шукаючы свайго друга.
Няма ў лузе нікагенька,
Толькі ціхі салавейка.
Салавейка на каліне,
Мой міленькі на Украіне,
Салавейка цяжка дыша,
Мой міленькі лісты піша.
Зляці, зляці, салавейка,
З каліначкі на далочку.
— Не злячу, зязюлечка,
З каліначкі дадолу,
Не вярнуся, мая мілая,
З Украіны дадому.

123б. ОЙ, ПАЙДУ Я КАЛЯ ЛУГА

Ой, пайду я каля луга,
Шукаючы свайго друга.
А ў тым лузе нікагенька,
Адно толькі салавейка.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Салавейка на бярозе,
А мой мілы ў дарозе;
Салавейка на каліне,
А мой мілы на Украіне,
Салавейка свішча-грае,
А мой мілы п'е-гуляе:
Салавейка — з птушачкамі,
А мой мілы — з дзевачкамі,
Салавейка — з песенькамі,
А я, млада, — з слёзанькамі.

123в. ПАЙДУ Я ПА КРАЙ ЛУГА

Пайду я па край луга,
Шукаючы свайго друга.
Няма ў лузе нікагенька,
Адно адзін салавейка,
Салавейка на бярозе,
А мой мілы ў дарозе.
— Ізлінь, злінь, салавейка,
З бярозы да й нізенька.
— Не зліню, бо высока,
Не вярнуся, бо далёка.

124. ЗАКАЦІЛАСЬ ЖАРКА СОНЦА ЗА ДУБРОВУ

Закацілася жарка сонца за дуброву,
Люлі, люлі, люлюшанькі, за дуброву,
Баліць мая галовачка — хоча двору.
Я не спала, маладзёшанька, не драмала,
Я ўпусціла сакалочка з рукавочка,
Люлі, люлі, люлюшанькі з рукавочка.
Я, ўпусціўшы сакалочка, не ўлавіла,
Люлі, люлі, люлюшанькі, не ўлавіла,

А я свайго міла дружка разгнявіла,
Люлі, люлі, люлюшанькі, разгнявіла.
Разгнявіўшы міла дружка, не ўпрасіла,
Люлі, люлі, люлюшанькі, не ўпрасіла.

125. ПОЛЕ МАЁ, ПОЛЕ МАЁ ВЯЛІКАЕ І ВЯСЁЛАЕ

Поле маё, поле маё вялікае і вясёлае,*
Вялікае й вялікае, прыгожае й прыгожае.
Па полю іду, па полю іду — весялюся.
Па полю іду, па полю іду — красуюся.
Дамоў прыду, дамоў прыду — не шчуюся.

126. ПОЛЕ, ПОЛЕ РУМЯНАЕ!

Поле, поле румянае!
Радзі, божа, жыта буйнае,
Бо наша дзевачка прэнтка жне:
Сярпа ў ручкі да не бярэ,
За ёй, маладою, сноп у сноп
Сем казачэнькаў, а восьмы поп,
Дзевяты дзяцінка, што бярэ шлюб.
— Ой, попе, попе, дай нам шлюб
Да з тым дзяцінкам, што стаяў тут.

127. НА МОРЫ ВУТКА КУПАЛАСЯ

На моры вутка купалася,
На моры шэрая купалася,
І на беражку сушылася,
І на беражку сушылася,
А ёй селязень крылля чысціў.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Каля яе вутачкі дзівіліся.
 — Не дзівіцеся вы, вутачкі,
 Не дзівіцеся вы, шэрыя:
 З гэтым селязнём даўно знаюся,
 З гэтым селязнём мора сплыву,
 Цёпла гняздзечка пакінуўшы,
 Вуцянтак не вывеўшы...
 Каб у садачку на крэслічку,
 Тама Ніначка галаву чэшаць,
 А ёй Юрачка касу пляцець.
 Кала яе дзевачкі дзівіліся.
 — Не дзівіцеся вы, дзевачкі,
 Не дзівіцеся вы, красныя:
 З гэтым малайцом даўно знаюся,
 З ім ўвесь свет сыйду — назад
прыйду,
 Ацца-матушку пакінуўшы,
 Ацца-матушку старосенькіх,
 Брата, сястру малёсенькіх.

128. ПА РАЦЭ, РАЦЭ ВУЦЯНІЦА ПЛЫВЕЦЬ

Па рацэ, рацэ вуцянiца плывець,*
 Выша берага галовачку нясець...
 Пра мяне, маладу, бяславіца iдзець,
 Быццам малада любiла каго...
 Сколькі мае да любасцi было:
 Што я старому пiрог спякла
 З аўсянай мукi насеянае,
 Я па прыпечку пакачывала,
 А я дзэгцiкам памазывала...
 Па рацэ, рацэ вуцянiца плывець,
 Выша берага галовачку нясець,
 Пра мяне, маладу, бяславіца iдзець,
 Што я роўнаму пiрог спякла
 З пшанiчнай мукi прасеянае,
 Я па столiку пакачывала,
 А я маслiцам падмазывала,
 А я сахарцом падсыпывала.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

129. АХ ТЫ, СОНЦА, СОНЦА ЖАРКАЕ

Ах ты, сонца, сонца жаркае,*
Чаго рана за лес коцішся?
А за тыя лясы цёмныя,
А за тыя горы крутыя,
За прыгорачкі зялёныя?
Ах ты, дзеўка, дзеўка красная,
Твая долечка няшчасная:
Што пра цябе людзі гаворуць,
Што да цябе казакі ходзюць...
— Няхай людзі нагаворуцца
І казачанькі находзюцца:
Адзін хадзіў — ён любіў мяне,
Другі хадзіў — ён кахаў мяне,
Трэці хадзіў — ён на венчык стаў.

129а. ЧАГО, СОНЦА, РАНА КОЦІШСЯ?

Чаго, сонца, рана коцішся?
Па мне, маладой, не клапацішся,
Што пра мяне людзі гаворуць,
Што да мяне казакі ходзяць?
Пушчай людзі нагаворацца,
А казакі находзяцца,
Мне падарачкі наносяцца.
Падарачкі для падманачкі,
А канфетачкі для прыметачкі,
А арэхі на прасмехі.

130. СВЯЦІ, СВЯЦІ, ЯСЕН МЕСЯЦ

Свяці, свяці, ясен месяц,**
Да ўсю цёмную ночку.
Да ўсю цёмную ночку,
Э, доўгую дарожку.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

** Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Даўгую дарожку
А мне к татке ў госці йсці.

А я ў таткі далёкая
Я пташачка залётная.

131. ШТО Й ВЫ МУШКІ, КАМАРЫКІ МАЕ

Што й вы мушкі, камарыкі мае,
Не ад кусання галава мая баліць,
Ад галоўкі бела лічанька гарыць.
Што й гарыць яно, гарыць —
Свайму гору наравіць.
Ой, і хто ж майму гору паможа,
Ой, і хто ж майго дружка угавора?
Ой, і хто ж яго з паўдарогі верне?
Ах! Вярнісь ты, мой міленькі дружок,
Пойдзем мы ў зялёненькі садок,
Там мы сядзем пад ракітавым кустом,
Пагаворым пра жыццё, быццё сваё,
Пра вялікую любоў, якава любоў на свеці цяжала,
Разлучыла нас не месяц, не зара,
Разлучыла чужа-дальня старана,
Да й Маскоўская слабада.

132. ЗА БІТАЮ СЛАБАДОЮ

За бітаю слабадою
Расцець жыта з лебядою,
А пшаніца з асакою.
Там Таццяна жыта жала,
У правай руцэ серп дзяржала,
А левай падбірала,
На біты шлях пазірала.

А на бітым шляшочку
Там Іванька канём едзе,
На коніку сядло ззяе,
Там Таццяна самлявала:
— Бадай цябе, Іванюта,
Перша куля не мінула,
А другая прастраліла,
Прама ў грудзі ўцэліла,
Як ты Тацюшку празводзіў.
— Не я Тацюшку празводзіў,
Ззяла Тацю цёмная ночка,
А шчэ к таму гарэлачка,
А шчэ к таму гарэлачка,
А ўжо Тацна не дзевачка,
А ўжо ў Таццяны дзяціначка.

133. ОХ, Я ПАЙДУ ДЫ ЛЯГУ СПАЦЬ

Ох, я пайду ды лягу спаць,
Да хто ж будзе пабуджаць?
Хіба ж мяне той пабудзіць,
Да хто ж мяне верна любіць.
Ён пабудзіць паціхеньку:
— Ой, ўстань, міла, памаленьку.
Ён пабудзіць і аране:
— І спі, міла, яшчэ рана.

133а. ЯК ПАЙДУ Я У КЛЕЦЬ СПАЦІ

Як пайду я ў клець спаці,
То й не будзі мяне, маці.
Няхай мяне ж той пабудзіць,
Ой, хто ж мяне ж верна ж
любіць.
Ён пабудзіць ціхенька:
— Да ўставай, міла, паляжэнько,
Каб спатанькі не захацела,
Каб галованька ж не балела.

— Дайце мне загон-разгон,
Дайце мне павязнічка,
Маладога павязнічка.
Ён за мною снапка звяжа
І са мною спаці ляжа,
Снапка звяжа да й падойме,
А спаць ляжа да й абойме,
Снапка звяжа, памацуе,
Спаці ляжа — пацалуе.

134. ТЫ СЯЛО МАЁ, ТЫ СЯЛО

Ты сяло маё, ты сяло,
Сяло маё, сяло слаўнае,
Аб табе слава ідзець добрая!
У канцы сяла рэчка быстрая,
Рэчка быстрая, беражыстая.
На той рэчачцы дзеўка мылася,
Яна й мылася, уціралася,
Сваёй красачкай любавалася.
— Каму, красачка, ты
дастанешся?
Да ці старому, ці маладому,
Ці таму дружку роўнаму?
Калі малому ты дастанешся,
Дык я красачку ў чапцы сатру;
Калі старому ты дастанешся,
Дык я красачку ў чабаце
стапчу;
Калі ж роўнаму ты дастанешся,
Дык я красачку ў вянок саўю,
У вянок саўю і ў танок пайду.

135. ОЙ, МЕСЯЦУ, МЕСЯЦУ

Ой, месяцу, месяцу,
Твая зорка высока.
Хоць яна высока,
То будзе нізюсенька,
То ля мяне яснісенька.

— Маладзенькі панічак,
Твая паненка далёка.
— Хоць яна далёка,
То будзе бліжусенька
Да ля мяне мілюсенька.

136. ПАРА, МАЦІ, ЖЫТА ЖАЦЬ

Пара, маці, жыта жаць,
Саломка павяла!
А і жаль мне вечарка,
Што я не гуляла!
Зачым жа я не гуляла?
Стала нездарова!
Зачым жа я нездарова?
Без дружка мілога!
Галасочак на лясочак,
Размовачка розна,
Не браніся, маменічка,
Што гуляла позна!
І дзе хаджу, дзе гуляю —
Добры розум маю!
Каля ціхага Дунаю
Мілы каня поіць,
А конь іржэць,
Вады не п'ець,
Дарожачку чуець.
Дзе мой мілы чарнабровы
Гэту ноч начуець?
Начуй, начуй, мой міленькі,
Да не засыпайся!
Да на мяне, маладую,
Ты не забывайся!

136а. ПАРА, МАЦІ, ЖЫТА ЖАЦІ

Пара, маці, жыта жаці,
Салома павяла.
Ой, жаль жа мне вечарочка,
Што я не гуляла.

Хоць гуляла не гуляла,
Да не была дома,
Забалела галовачка,
Стала нездарова,
Баліць мая галовачка,
Нечым завязаці.
Завяжу я галовачку
Шаўковым платочкам,
Накажу я радзімачцы
Сізым галубочкам.
А шаўковым платочкам
Галоўку не завяжыш,
А сізым галубочкам
Роду не накажаш.

1366. ПАРА, МАЦІ, ЖЫТА ЖАЦІ

Пара, маці, жыта жаці,
Салома павяла,
Ой, шкада мне вечарочка,
Да што я не гуляла.
Ой, шкада мне таго хлопца,
Што любіла, да згубіла,
Згубіла галасочак
Цераз цёмны лясочак,
Галасочак па лясочак,
Да да ціхага Дунаю.
Каля ціхага Дунаю
Стану каня напаваю,
Ох, конік мой вады не п'е,
Ох, дарожаньку чуче,
Ох, хто яго да й ведае,
Дзе мой мілы начуче.
Ох, начуче ж мой міленькі
Да й у стэпе пры даліне,
Прывязаўшы да конікаў
К чырвонай каліне,
А сам пайшоў да дзевачкі
Да ў пуховыя пярыны.

136в. ПАРА, МАЦІ, ДА ЯЧМЕНЮ ЖАЦІ

Пара, маці, да ячменю жаці —
Каласочак наліўся.

Пара, маці, дачку замуж даці—
Галасочак змяніўся.

— А няхай жа мой ды ячмень
зрэе,

Каласочак ядранее.

А няхай жа мая ды дачулечка

А живець, разумнее.

137. СІЗЕНЬКІ ГАЛУБОЧАК

Сізенькі галубочак,
Да ці быў ты на сінім моры,
Да ці ведаў ты галубку?

— Як жа я не быў,
Як жа я не ведаў,
Ды на беражку седзя,
На шэру вутачку гледзя!

— Малады Іванька,
Да ці быў ты ў цёшчы,
Да ці відаў ты дзеўку?

— Як жа я не быў,
Як жа не відаў,
Ды на коніку седзя,
На красную дзеўку гледзя.

137а. СІЗАНЬКІ СЕЛЯЗЕНЬКА

Сізанькі селязенька,
Ці быў ты на моры,
А ці відзеў ты вутачку?
— А калі нам было быці,
А калі мне было відзеці?
Як толькі на мора ўсплыў,
Дык вутачка ў траснік пашла.

Над ёй траснік шуміць,
А пад ёй вада пляшчыць.
— Маладзенькі Міхалютка,
Ці быў ты ў цесцеткі,
Ці відзеў ты дзевачку?
— А калі мне было быць,
Калі мне было відзеці?
Як я толькі на двор уз'ехаў,
Дык дзевачка ў камору пашла.
На ёй шаты зашумелі,
У руках ключы зазвінелі.

1376. СЕЛЯЗЕНЬКА,
ЦІ БЫУ ТЫ НА МОРЫ?

Селязенька, ці быў ты на моры,
Ці відзеў вутачку?
— Чаму я не быў,
Чаму я не відзеў?
Я на беражку сядзеў,
І на вутачку глядзеў.
У мае вутачкі пер'ечка сізае,
А крыллейка быстрае.
— Малады дзяцінка!
Ці быў у цёшчы
І ці відзеў паненку?
— Чаму я не быў,
Чаму я не відзеў,
Калі я за столікам сядзеў
І на паненку глядзеў.
Мая паненка, як папера, бела,
А ліцо румянае.

138. ОЙ ТЫ, СЕЛЯЗЕНЬКА

Ой ты, селязенька,
Крылушкі быстрэнькі,
Галоўка сызенька,

Праляці поле шырокае,
Жыта ядранае,
Прынясі бацькаву негу
К нялюбаму свёкру.
Што й ў свёкра мяне
Як анучкаю труць.
Свёкрава лютасць
І ў дзверы не лезе,
А бацькава нега,
Як жаркае сонейка.

**138а. СЕЛЯЗЕНЬКА,
ЦІ ВЫСОКА ЛЯТАЕШ?**

Селязенька, ці высока лятаеш?
Быстры крыллі маеш?
Ці пераляціш шырокае поле,
Глыбокае мора?
Ці перанясеш таткаву негу
К свёкру на падвор'е?
— Не пералячу шырокага поля,
Глыбокага мора,
Не перанясу таткавы незі
К свёкру на падвор'е.

139. ОЙ, САКОЛЕ, САКОЛЕ!

Ой, саколе, саколе!
Да пераляці ж маё поле,
Да й перадай маёй матачцы,
Да й перадай маёй матачцы,
Да што поле маё шырокае,
Да што жыта маё нязжатае.
— Да не журыся, дзіця ж маё,
Да я к табе да ў аўторак
Прышлю табе жнеек сорак,
Да сама прыду ў сераду,
Да сама прыду ў сераду,
Да ў сераду, што напераду.

140. ЗАСЕЯНА ПОЛЕ ЗАЛАТЫМ НАСЕНЕЙКАМ

Засеяна поле залатым насенейкам,
Да памошчаны масты да бітымі талерамі,
А па талеру стрэлка,
Па сто злотых дзеўка,
Каса яе па чырвонцу,
Сляза яе па златкоўцу.

140а. ДА ЗАСЕЮ Я ПОЛЕ

Да засею я поле
Да ясненькім золатам,
Да засцялю я лугі
Чырвоным кармазынам.
А замашчу я масты
Залатым мастоўнікам.
Будзе ехаць Валыначка,
Нашага пана дачка.
Пад ёю конькі, як галкі, лятаюць,
Каля яе служачкі, як мак, расцвітаюць.
Да ўцешыўся ягамосць, у пакоі седзячы.
Праз акенца гледзячы:
— Да хвала ж мая, хвала,
Што едзе мая паня.

141. ТЫ, СОНЦА ЖАРКАЕ

Ты, сонца жаркае, *
Чаго рана ўсходзіш?

Чаго рана ўсходзіш,
А позна заходзіш?

---

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

Беленькі малойчык
Па рыначку ходзіць,

Па рыначку ходзіць,
Дзевак выбіраіць.

Выбраў сабе дзеўку
Малу, невялічку,

Малу, невялічку,
Красну, як бруснічку.

— Ты, дзеўка-дзевіца,
Не гордай ты мною,

Не гордай ты мною,
Сваёй красатою,

Сваёй красатою,
Маёй беднатою.

142. АЙ, ДА ЗАКАЦІЛАСЬ ЖАРКАЕ СОНЦА

Ай, да закацілася жаркае сонца
Да за зялёны гай;
Як у том да гаёчку
Ніхто не бываў;
Толькі быў жа малады Міхайла
Да конікаў напаваў,
Ён да сваёй Хадосачкі
Да трох паслоў паслаў.
Да Хадосачка да Іванаўна,
Ай, вельмі пышна,
Да й к яго да к паслам
Да й не вышла.
— Да Міхайлачка да Васільевіч
Да невялікі пан,
Асядлае каня варанога,
Прыедзе да мяне сам.

142а. ЗАКАЦІЛАСЯ ДА ЯРКАЕ СОНЕЙКА

Закацілася да яркае сонейка
Да за зялёны гай.
Як у том жа зялёным гаёчку
Ніхто не бываў.
Толькі бываў да малады хлопчык,
Каней напасаў,
Ён да сваёй дзевачкі
Часта пісьмы слаў.
— Ой, хлопчык, да й родненькі,
Да й невялікі пан,
Запрагай каня варанога
Да прыедзеш сам.
Прывязі мне бочку мядочку,
А другую — віна,
Штоб твая дзевачка здарова была.

143. ЯК ПАЙДУ Я, ПАЙДУ

Як пайду я, пайду
Каля гародачку ў пяровым вяночку,
А там казак маладзенькі,
Канёк вараненькі.
Як стаў ў мяне
Дарожкі пытаці, пярсцёнкі мяняці.
Я яму дарожкі не ўказала,
Пярсцёнка не мяняла:
— Не хачу я твайго кальца залатога
Й цябе маладога!
Лучча я буду ў свайго татулькі жыць
І пяровы вянок насіць,
Косаньку часаці, татульку ўцяшаці.

144. ДЫ ЧЫРВОНАЯ РОЖА

Ды чырвоная рожа
Вышы тыну стаяла,
Вышы тыну стаяла,

На яе раса пала,
На яе раса пала,
На яе сцюдзёная.
Там Ганнушка хадзіла,
Расіцу пабірала,
Расіцу пабірала,
Расой умывалася,
Расой умывалася,
Да шлюбу спяшалася.
— Паспяшай, Ганнушка,
Там цябе даўно ждалі,
Там цябе даўно ждалі:
Касцёлы паадмыкалі,
Касцёлы паадмыкалі,
Каберцы пазасцілалі,
Каберцы пазасцілалі,
Ганнушкі даждалі!

145. ЗАЧЫМ, ДЗЕЎКА, БОСА ЖАЛА?

Зачым, дзеўка, боса жала?
— Чаравічак не мяла.
— Зачым, дзеўка, снапкі малы?
— Я цесна вязала.
— Зачым, дзеўка, копкі нізкі?
— Я ў даліне клала.
— Зачым, дзеўка, хата не бела?
— Знаці, дубовая.
— Зачым, дзеўка, сваты не сватаюць?
— Знаці, ўбогая.

146. ЗАЛАТАЯ МАКАЎКА

Залатая макаўка,
Ці многа маку маеш?
— Ці многа ці нямнога —
Усё поле абсеяла,
Усё поле абсеяла,
І яшчэ засталася
К налеццю на насенне,
Петрачку на вяселле.

147. ОЙ, ДЫМНА, ДЫМНА ПОЛЕ, ДЫМНА

Ой, дымна, дымна поле, дымна.
Там мамайчык ваюе,
Па ім мамачка бядуе.
— Не бядуй, мая мамачка,
Я не адзін тут ваюю:
Сівы конь пада мною,
Гасподзь бог нада мною,
Гасподзь бог нада мною,
Востра шабля са мною,
Востра шабля са мною,
Усе таварышы за мною.

147а. ДА ШТО У ПОЛІ БЯЛЕЕЦЦА?

Да што ў полі бялеецца?
— Сыночак мой ваюецца.
Да ваюй, сыноч, ваюй
І старога, і малога:
Салдаціка маладога
І ворага ліхога.

147б. ОЙ, ДЫМНА ПОЛЕ, ДЫМНА

Ой, дымна поле, дымна,
Нічога не відна:
Ці рой вылятаіць,
Ці мак зацвітаіць.
Ой, не рой вылятаіць,
Не мачок расцвітаіць.
Там Яначка ваюіць,
Па ім мамка бядуіць:
— Памажы яму, божа,
Цясцёў двор зваяваці,
Сабе Ганульку ўзяці.

147в. ДА Й ПАЙДУ Я У ЦЕМНЫ ЛЕС

Да й пайду я ў цёмны лес,
Да й стану я да падумаю.
Да на лужэчку цёмна, цёмна
Да нікагенькі не відна.
Толькі відна адна вайна:
Там Іванка ваюецца,
Да яго ж мамачка журбуецца.
— Да не журыся, матка мая,
Усю ж военку праваюю
Да прывяду табе нявестачку.

147г. ОЙ, ДЫМНА ПОЛЕ, ДЫМНА

Ой, дымна поле, дымна,
Ды не само ж яно дымна:
Там малойчык ваюе,
Па ім татка бядуе.
— Не бядуй, мой татачка,
Не адзін я ваюю,
Не адзін я ваюю.
Сівы конь пада мною,
Сівы конь пада мною,
Гасподзь бог нада мною,
Уся дружынка са мною
Да, як рой, вылятае,
Як бел мак, расцвітае,
Як чырваная рожа.
— Памажы ж яму, божа,
Цесцетку зваяваці,
Дзевачку к сабе ўзяці.
Малойчык на коніку,
А дзевачка ў пакоіку.

147д. ДЫМНА ПОЛЕ, ДА ЗАЧЫМ ЯНО ДЫМНА?

Дымна поле, да зачым яно дымна?
Да ці лес разгараець,
Да ці мох расцвітаець?

А ні лес не разгараець,
А ні мох не расцвітаець:
Да наш пан з вайны едзець,
Вязець сабе паненачку
Тонкую, высокую, белую, румяную.

148. ЗАШУМЕЛА ЗЯЛЕНА ДУБРОУКА

Зашумела зялёна дуброўка,
Над ракою стоя,
Забалела ў молайца галоўка
На чужой старонцы.
Некаму яму пасцелькі паслаці,
Некаму галоўкі звязаці.
Аббралася бедна сірацінка,
Красная дзяўчынка:
Яна малайцу пасцельку паслала,
Яна яму галоўку звязала.

148a. ЗАШУМЕЛА ЗЯЛЕНА ДУБРОУКА

Зашумела зялёна дуброўка
Па чыстаму полю,
Забалела малайца галоўка
На чужой старонцы.
Няма ў малайца ні таткі, ні мамкі,
Ні братца-сястрыцы,
Некаму яму галоўкі звязаці
І пасцельку паслаці.
Аббралася бедная сірацінка,
Красная дзяўчынка,
Дала малайцу чорнага шоўку
Звязаці галоўку,
Дала малайцу беленькіх ніцей
Галоўку ўвіці.

1486. БЕДНА МАЯ ГАЛОВУШКА

Бедна мая галовушка,
Што чужая старонушка:
Не з кім стаці пагукаці,
Не з кім сесці хлеба з'есці.
Нямаш ў мяне роднай маці:
Я ж бы стала пагукала,
Я ж бы села хлеба з'ела.

148в. ЗАШУМЕЛА ЗЯЛЁНАЯ ДУБРАУКА

Зашумела зялёная дубраўка
А на заходзе сонца.
Ау-у-у!
Забалела ў малойца галоўка,
Што чужая старонка.
Ау-у-у!
Няма ў малойца ні таткі, ні мамкі,
Ні брата, ні сястрыцы.
Ау-у-у!
Некаму малойцу і хустачку даці,
Галоўку абвязаці.
Ау-у-у!
Абабралася чужая-чужаніца
Красная дзявіца.
Ау-у-у!
Дала малойцу чырвонага шоўку
Абвязаці галоўку.
Ау-у-у!
Каб малойца галоўка не балела,
На сэрца не ташніла.
Ау-у-у!

149. КАМАР ГУДЗЕ, ВЕЧАР БУДЗЕ

Камар гудзе, вечар будзе,
Мой брацейка з вайны едзе:
— Заехаў бы да ўдованькі,
Да баюся абмовенькі,

Заехаў бы да дзеванькі,
Да не маю пасцеленкі,
Заехаў бы да замужняй,
А замужняя дзіця мае,
Сама ляжыць нежывая.
— Бадай, сыне, ты не жыў быў,
Нашто ты мне псоту зрабіў?
Мая постаць пусценькая,
Мая хата глухенькая!

150. НА ДВАРЭ АЗЯРО

На дварэ азяро,
А ў азярэ белы камень ляжыць,
А на камні селязень сядзіць,
А ў селязня косы доўгія,
А ў нашага Яся кудры русыя,
А хочыць ён жаніцца,
А не знаць каго ўзяць.
Узяць цыганку — не ўмець жаць,
Узяць мяшчанку — ручкі белыя,
А ўзяць сялянчку — яна бога хваліць:
На ніўку ідзець — богу моліцца,
Із ніўкі ідзець — богу моліцца,
Штоб ніўка падаўжэла,
Снапochкі пагусцелі.

151. КОЦІЦА КРЫШТАЛЬ

Коціца крышталь...
Божа наш!
Коціца крышталь па сенажаці.
Божа наш!
Маніўся сужонка дзевачку ўзяці.
Божа наш!
Маладзенька не ўмела жаці!

Божа наш!
Узяла сярпок, нажала снапок,
Божа наш!
Нажала другі, і той жа тугі,
Божа наш!
Нажала трэці, і той не дарэчы,
Божа наш!
— Не жала я ў маткі,
Божа наш!
Не буду жаць у цябе.
Божа наш!

152. ПАЛА РАСА НА ТРАВІЦУ

Пала раса на травіцу,
Наша матка-парадзіца
Дзевяць сынкоў парадзіла,
А дзiesiąтую дачушку.
Яе браты калыхалі,
Калышучы, прамаўлялі:
— Люлі, люлі, сястра наша,
Спі доўга, расці скоры
Сваёй маці на пацеху,
А чужой на пасылку.
Свая матка гадала,
А чужая пасылала
У крыніцу па вадзіцу,
У шчыры бор па брусніцы.

153. ОЙ, ПАЙДУ Я ТО ТАК, ТО СЯК

Ой, пайду я то так, то сяк,
Найду я ніток маток.
Буду тыя ніткі віці,
У бога долі прасіці:
— Ой, дай, божа, добру долю:

Свёкарку, як баценьку,
Свёкарку, як баценьку,
Свякроўку, як маценьку,
Дзевярка, як браценьку,
Ой, дзевярка, як браценьку,
Залоўку, як сястрычку.

154. ВІЛІСЯ ПЧОЛАЧКІ

Віліся пчолачкі,
Віліся каля лозачкі.
Паволі вы війцесья,
Паволі садзіцесья —
Не абламіце сучайкаў,
Не абтрасіце лісцікаў!
Віліся хлопчыкі,
Віліся малойчыкі
Каля маладой Мальвінкі.
Паволі вы, хлопчыкі,
Паволі, малойчыкі,
Паволі вы війцесья,
Паволі вы садзіцесья —
Не абламіце золата,
Не абтрасіце серабра!

154а. ЛЯЦЕЛІ ВУЛЕНЬКІ

Ляцелі вуленькі каля ніцай лозачкі.
Ой, паволі, вулінькі, каля ніцай лозачкі.
Не абламіце сучайка, не абабіце лісцейка!
Сядзелі паненкі каля маладой Хадоські.
Не абламіце золата, не абабіце серабра.
А золата то таткіна, а серабра то маткіна.

155. ДЗЯКУЙ ТАБЕ, МАЯ МАТКА

Дзякуй табе, мая матка,
Што ты мяне парадзіла
Тонкую, румяную,
Хораша ўбраную.
Ой, пайду я да касцёла,
У касцёле ксяндзоў многа:
Ксяндзы пяюць-мыляюцца,
На мяне, маладую, азіраюцца,
Што я тонкая, высокая,
Белая, румяная,
Хораша ўбраная.

155а. НА ЛУГУ КАСЦЫ КОСЯЦЬ

На лугу касцы косяць,
Косяць, косяць ды мыляюцца,
На мяне ўглядаюцца,
Што я тонка, высока,
Што я белая, румяная,
Хораша ўбраная,
На лугі я паслана.

1556. МАТКА Ж МАЯ РАДНЕНЬКАЯ

Матка ж мая радненькая,
Гадуй мяне харашэнька:
Ад суботы да суботы
Не давай мне работы,
Ад нядзелі да нядзелі
Не давай мне кудзелі.
Я пайду да касцёла,
Буду богу маліцца,
Стануць людзі дзівіцца.

Ксяндзы пяюць-мыляюцца,
Усё на мяне ўзіраюцца,
Што я тонка, высока,
Да белая, румяная,
Хораша прыбраная.

156. ОЙ, НЕ ЗАХАДЗІ ТЫ, ЯРКАЕ СОНЦА

Ой, не захадзі ты, яркае сонца,
Ка мне ў ваконца.
Ау-у-у!
Ой, не запякай цела маё бела,
А ліцо румяна.
Ау-у-у!
Маё цела бела, як пагода,
Лічка румяна.
Ау-у-у!
Ой, не заязджай, нялюбое падруж'е,
На маё падвор'е.
Ау-у-у!
Ой, не задавай маёй маладосці
Смертнасці і жалосці.
Ау-у-у!
Ой, заедзь, заедзь, харошы, прыгожы,
На маё падвор'е,
Ау-у-у!
Прывядзі маёй маладосці
Радасці й весялосці.
Ау-у-у.

156а. ДА НЕ ЗАПЯКАЙ

Да не запякай
Ты, жаркае сонца,
Майго белага ліца.

Да маё ліцо
Без бяліла бела,
Без красіла красна.
Бялілечка да на моры,
Крымлечка — у каморы,
Ну-це, ну-це, шчэ папільнуйце
Вячэрняй парой,
Халадком з расой,
Сярпом — не касою.

1566. ТЫ НЕ ЗАБЯГАЙ, ЖАРКАЕ СОНЦА

Ты не забягай, жаркае сонца,
Наперад на постаці.
Ты не запякай, жаркае сонца,
Майго цела белага, ліца румянога.
Маё цела бела, а ліцо румянае.
Бяліла лічка ў моры,
Красіла ў каморы,
А я маладзенька і ў чысценькім полі.

157. А КАЛІНА-МАЛІНА

А каліна-маліна
Усе лугі пакрасіла
Да сваім белым цветам,
Чырвонымі ягадкамі.
Маладая Дар'ічка
Усех дзевак пакрасіла
Да сваім белым ліцом,
Чырвонымі каралькамі,
Дасціпнаю работкаю,
А плаўнаю паходкаю.

157a. ЧЫРВОНАЯ КАЛІНА

Чырвоная каліна
Усе лугі пабяліла
Сваім беленькім цветам,
Сваімі ягадкамі,
Буйнымі чырвонымі.
Маладая дзяўчыначка
Усіх сватоў прыкрасіла
Сваімі ўборамі,
Нізкімі ўклонамі.

157b. БЕЛАЯ БЯРОЗАЧКА

Белая бярозачка
Яшчэ і бялей пабялела,
Яшчэ і бялей пабялела,
Ды бялей свайго цвету
Белымі цвятамі
Усе лугі пабяліла.
Маладзенька дзевачка
Дзевяроў падарыла,
На свякроўку забыла.
— Свякроўка, мая мамка,
Я цябе дарыць буду
Ў панядзелак ранічкай,
Ў панядзелак ранічкай
Тонкімі кужалямі,
Тонкімі кужалямі,
Белымі абрусамі.

158. ДЫ ІГРАЛА СОНЕЙКА, ДЫ ІГРАЛА

Ды іграла сонейка, ды іграла,
Нямножка іграла яснае
Ды ў хмарку схавалася:
Дожджыку збаялася.

Ды гуляла дзевіца,
Ды гуляла малада,
Нямножка гуляла,
У каморку схавалася:
Татулькі збаялася.
Ой, гуляй, рыба, гуляй,
Ды паверх вады ідучы,
Ды на дно не тонучы.
Як, рыба, па дну пойдзеш,
Табе жыру пабольшае,
Табе жыру пабольшае,
А гульбы паменшае.

158а. А ГУЛЯЛА СОНЕЙКА

А гуляла сонейка
Да па ясенькім небе.
А гуляла, гуляла,
У хмарачку хавалася:
Месяца баялася.
— Хавайся не хавайся,
Я цябе хоць дзе найду,
Я цябе к сабе вазьму!
А гуляла дзяўчынка
Да па новенькім ганку,
А гуляла, гуляла,
У дзевачак хавалася:
Малайца баялася.
— Хавайся не хавайся,
Я цябе хоць дзе найду,
Я цябе к сабе вазьму!

159. ВЯЧЭРНЯЯ ЗАРАНАЧКА

Вячэрняя зараначка,*
Як табе не цяжанька

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

З сонейкам расстаціся,
З месяцам спаткаціся?

— А вось жа так расстануся,
Хмаркаю апушчуся.

Маладая дзяўчыначка,
Як табе не цяжанька

З мамкаю расстаціся,
З свякроўкай спаткаціся?

— Вось жа так расстануся,
Слёзкамі абальюся.

159а. ВЯЧЭРНЯЯ ЗАРАНАЧКА, ЦІ НЕ ЦЯЖАНЬКА ТАБЕ?

Вячэрняя зараначка, ці не цяжанька табе,
Ці не цяжанька ж табе з слоненькай расстаціся,
З слоненькай расстаціся, з месяцам спаткаціся?
— Да я так расстануся: мглою апушчуся, расой абліюся,
З слоненькай расстануся, з месяцам спаткаюся.
— Ці не цяжанька табе, малада Марвяначка,
З матулькай расстаціся, з свякроўкай спаткаціся?
— Да я так расстануся: слязамі абліюся,
Слязамі абліюся, з свякроўкай спаткаюся.

159б. І ВЯЧЭРНЯЯ ЗАРАНАЧКА

І вячэрняя зараначка,*
Як табе не цяжанька,

І як табе не цяжанька
Із соўнейкам расстаціся,
З месяцам спаткаціся.

---

* Кожны першы радок паўтараецца двойчы.

Маладая Ніначка,
Як табе не цяжанька,

І як табе не цяжанька,
Із мамінькай расстаціся,
З свякроўкай спаткаціся.

160. ПАЙДУ Я ГАРОЮ, ДАЛІНАЮ

Пайду я гарою, далінаю,
Ой, чы не знайду кветанькі з калінаю.
Ой, стану ж я калінаньку ламаці,
Ой, стануць мяне думанькі ашыбаці.
Сама не знаю, што на свеце рабіці,
Чы замуж высці, ці паненкаю быці.
Замуж пашоўшы, клопат галованьку ссушыць,
Паннаю быўшы, ліхая малва згубіць.
Кат яе бяры з чужою памоўкаю,
Лепей жа быці краснаю паненкаю.

161. ІШЛА ДЗЕУКА БОРАМ, БОРАМ

Ішла дзеўка борам, борам,
Гаварыла з богам, з богам:
— А дай, божа, долю-шчасце
Зайці ў хату багатую,
А ў сям'ю харошую,
І дзе свёкар ды свякроўка,
І дзе дзевер ды залоўка!
Я свёкарка паважаць буду,
Я свякроўку шанавачь буду,
А з дзеверкам я жыць буду,
У залоўкі галасіць буду!

161а. ПАД ЛЕСАМ-БОРАМ

Пад лесам-борам *
Гаварыла дзеўка з богам:
— Дай жа мне, божа, долечку:
Свякруху, як мамачку,
Свякратку, як татачку,
Да залавіцу, як сястрыцу,
А дзeverатку, як братку.

161б. ПАЙДУ МЛАДА БОРАМ, БОРАМ

Пайду млада борам, борам,
Гукаючы з богам, з богам:
Дай мне, божа, мужа купчыка!
Каб ён ўмеў купчаваці,
А я за ім панаваці:
Будзень дзень ў атласе,
У святы дзень ў чорным шоўку,
Дзеткі мае ў золаце,
У атласе жыта жаці,
У чорным шоўку святкаваці.

161в. ДА ІШЛА Я БОРАМ, БОРАМ

Да ішла я борам, борам,
Гаворачы з богам, з богам:
— Дай жа мне, божачка,
Свёкра багатага,
Свякруху разумнаю,
А мужанька-таргоўлічка,
Каб ён ўмеў таргаваці,
Срэбрам, злотам шахаваці,
Каб я дзела не робіла,
Хорашанька ходзіла:
У будні дзень ў атласіне,
А ў святы у залаціне.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

162. ОЙ ТЫ, ТРАУКА-МУРАУКА

Ой ты, траўка-мураўка,
Чаму ж ты не зеляна?
— Як жа мне зялёнай быць,
Мяне дзеўкі стапталі,
Да цэркаўкі ходзячы,
Пана бога просячы:
— Дай жа, божа, мілога,
Мілага шчаслівага,
Свёкарку багатага:
Ў аксаміце жыта жаць,
У золаце пагуляць.
Нямнога жыта жала,
Нямнога пагуляла
І золата пагубляла.

162а. А ТРАУКА-МУРАУКА!

А траўка-мураўка!
А чаму ж ты не зелена?
— Як жа мне зялёнай быць?
Мяне дзеўкі стапталі,
Да цэркаўкі ходзючы,
Пана бога просючы:
— Дай, божа, доленьку,
А дай, божа, шчасцейка:
Свёкра багатага,
А свякроўку ласкаваю,
Ды каб упіла, уела
Ды добра ухадзіла:
Будзень дзень пад дудкаю,
Святы дзень пад скрыпкаю,
Ў аксаміце ячмень жаці,
А ў золаце панаваці.

163. ОЙ, ГУКНУЛА СЫРАЕЖКА

Ой, гукнула сыраежка
Да чырвонага рыжка:
— А мой жа ты, чырвон рыжку,
Вазьмі мяне, сыраежку,

Бо я бору високага,
Карэння глыбокага!
Ой, гукнула дзеўчынонька
Да свайго малойчыка:
— А мой жа ты малойчыку,
Вазьмі мяне, дзеўчыноньку,
Ой, я роду вялікага,
Баценькі багатага!

163а. ХВАЛІЛАСЯ СЫРАЕЖКА

Хвалілася сыраежка *
Ды рыжку баравому:
— Ой ты, рыжку мой, рыжку,
Вазьмі мяне, сыраежку.
Я й бору вялікага
І гаю зялёнага.
Хвалілася Марылечка
Іваньку маладому:
— Ой ты, Іванька мой, Іванька,
Вазьмі мяне, маладзеньку,
Я й двору вялікага,
Татулькі багатага.

163б. ГАВАРЫЛА СЫРАЕЖКА

Гаварыла сыраежка
Чырвонаму рыжку:
— Ой, рыжку мой, рыжку,
Вазьмі мяне сыраежку,
А я бору вялікага і дубровы зялёнай.
Гаварыла Кацярынка
Міламу Адамку:
— Вазьмі мяне, мой Адашка,
Да я бацькі багатага
І маткі разумнай.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

163в. СЯДЗІЦЬ РЫЖКО ПРЫ ДАРОЗЕ

Сядзіць рыжко пры дарозе,
Суравежка пры бярозе.

— А мой, чырван рыжку,
Вазьмі мяне, суравежку,
Бо я кола шырокага,
А кораня глыбокага...

— А мой жа ж ты панічыку,
Вазьмі ж мяне, паненачку,
Бо я роду вялікага,
Бо я бацькі багатага.

164. І МАМЕНЬКА, МАЯ КВЕТКА

І маменька, мая кветка,
А-а-эй, і маменька, мая кветка,
Не аддавай замуж улетку,
Да аддавай жа мяне ўзімку,
А-а-эй, да аддавай жа мяне ўзімку.
Я за зімку збяру сілку,
Я за зімку збяру сілку,
А-а-эй, я за зімку збяру сілку
На свякраткіну ніўку,
Бо свякраткіна ніўка
А-а-эй, бо свякраткіна ніўка
Вяліка і ўрадліва.
А я жнучы патамлюся,
А-а-эй, а я жнучы патамлюся,
Прыду дамоў наплачуся.
А майго таткі ніва,
А-а-эй, а майго таткі ніва,
Хоць вяліка, неўрадліва.
А я жнучы не ўтамлюся.
А-а-эй, а я жнучы не ўтамлюся,
Прыду дамоў напялюся.

164а. МАЯ МАМКА, МАЯ КВЕТКА

Мая мамка, мая кветка,
Не аддавай мяне ўлетку,
Да аддавай мяне ўзімку,
Штоб сабрала сабе сілку
На свёкраву дзесяцінку,
Бо ў свёкра поле далёкае,
А загоны шырокія,
Азяроды высокія,
А падпоры жалезныя,
А жнеечкі маладыя.
Я з імі не сажнуся
Да з загонам астануся.

164б. МАМКО, МАЯ КВЕТКА

Мамко, мая кветка,
Не аддавай мяне ўлетку,
А аддавай мяне ўзімку,
То я збяру сілку,
То я збяру сілку
На свёкраву ніўку.
У майго свёкра жыта густа,
А ў мяне сілы пуста,
У майго свёкра жыта дабро,
Пераломіць маё рабро.

164в. ОЙ, МАМКА МАЯ, АДДАЙ МЯНЕ ЗАМУЖ

Ой, мамка мая, аддай мяне замуж,*
Не 'гдавай мяне, мамка, за паповага сына,
Аддай мяне, мамка, за старцава сына.
А поп будзе пакуваць,
А я буду кукуваць.
Старац торбай патрасаець
І яешню пакрашаець...
— А ўстань, мая міла,
Ўжо яешня прастыла.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

164г. КАЛІ УЗРАСТУ, УЗРАСТУ

Калі ўзрасту, ўзрасту,
Пайду замуж за стараству,
А староста багат, багат,
Купіць мне сукню і кабат.
А ў кабаці жыта жаці,
У сукенках танцаваці.
Я й жыцечка не дажала,
Я й сукеначкі падрала.

164д. ДА Й ГУЛА Ж ПЧОЛКА, ГУЛА

Да й гула ж пчолка, гула,
Да й гудучы паляцела.
Аддаў мяне мой бацюхна
За каго я не хацела.
— Мой жа бацюхна-кветка,
Не аддавай мяне ўлетку,
Да й аддай мяне ўзімку,
Штоб сабрала сабе сілку
Да й на свёкраву ж ніўку.
Майго свёкара ніўка
Да далёкая і шырокая,
Ручкі ж мае кароткія
Да й сярпчкі ж мае нявострыя,
Да яны ж будуць жалезныя.
Да ў майго бацюхны ніўка
Да вузенькая ж, блізенька,
Да й сярпчкі ж мае востранькія,
Бо яны ж будуць сталёвенькія.

165. КРУГЛА МАЛА

Кругла мала,*
Раю, раю, балоцічка,

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Там хадзіла,
Раю, раю, малодзічка;

А сеяла,
Раю, раю, расу-красу:

— Расці ж мая,
Раю, раю, каса-краса,

А тонкая,
Раю, раю, зысокая,

Караністая,
Раю, раю, глыбокая,

А на лісце,
Раю, раю, шырокая!

Як я з татам,
Раю, раю, жыці буду,

Паліваці,
Раю, раю, цябе буду,

А як стану,
Раю, раю, у свякрутунькі,

А я з корнямі,
Раю, раю, цябе вырву!

А выкіну,
Раю, раю, на вуліцу.

Няхай цябе,
Раю, раю, коні стопчуць,

А мальчыкі,
Раю, раю, расцягаюць.

А конікі,
Раю, раю, капытамі,

А мальчыкі,
Раю, раю, чабатамі.

А конікі,
Раю, раю, гарцууючы,

А мальчыкі
Раю, раю, танцууючы!

165а. НАДЫКАЛА БАЛОЦЕЧКА

Надыкала балоцечка,
У серадзіне вароцечка,
Там дзяўчына хадзіла,
Руту-мяту садзіла:
— Расці, расці, рута-мята,
Тонкая высокая,
Лісцейкамі шырокая.
Як была я ў свайго бацькі,
Дык садзіла, палівала,
А цяпер, як у свякратка,
То пасяку, парубаю,
На дарогу пакідаю:
Няхай цябе быдла стопча,
Дробны дожджык спалошча.

165б. МАЛА, КРУГЛА БАЛОЦЕЧКА

Мала, кругла балоцечка,
Там хадзіла малодачка,
Сеяла красу сваю,
Сеючы гаварыла:
— Расці, расці, краса мая,
Тонкая высокая,
Каранямі глыбокая,
Лісточкамі шырокая!
Як я ў мамачкі буду,
Дык я цябе палоць буду,
Як застануся для свякроўкі,
Я цябе з каранём вырву,
Цераз тын перакіну.
Няхай цябе валы з'ядуць,
Няхай цябе коні стопчуць.
Валы з'ядуць палавыя,
Коні стопчуць варанья,
Валы з'ядуць бушуючы,
Коні стопчуць гарцюючы.

165в. А АКАЛА БАЛОЦІКА

А акала балоціка
Там хадзіла маладая,
Сеяла расу-красу,
Баравыя васілечкі:
— Расці, мая раса-краса,
Баравыя васілечкі.
Калі ў татухны буду,
Паліваць вас прыду.
Калі к свёкарку пайду,
Дык з карэньчыкам парву.

165г. КАЛЯ ЛЕСУ ТУМАН-ТУМАН

Каля лесу туман-туман, *
А на полю пагоданька,

Там гуляла малоданька.
Сеяла расу-красу:

— Расці, мая раса-краса,
Тонкая, высокая,

Тонкая, высокая,
Лісцейкам шырокая.

Як я малада замуж пайду,
Я ж цябе сарву...

166. КАЛЯ ЛЕСУ ТУМАН, ТУМАН

Каля лесу туман, туман, **
Мой міленькі румян, румян.
Каля лесу пагодачка,
Мой міленькі — ягодачка.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

** Кожны радок паўтараецца двойчы.

167. НАКУКУЎІСЯ, ШЭРА ЗЯЗЮЛЬКА!

Накукуйся, шэра зязюлька!
Да на белай бярозе.
Як паляціць шэра зязюлька
У шчырыя бары,
Мінецца ж тваё ранняе кукуванне,
А позняе вылятанне.
Накрасуйся, малада дзяўчынка,
Ў сваёй мамулькі.
А як зайдзеш ты да ў чужыя людзі,
Мінецца ж тваё белае ўмыванне.

168. НЕ ШУМІ, ДУБРОВА

Не шумі, дуброва,
Не шумі зялёная,
А люлі, люлюхны,
Не шумі зялёная.
Не журы мяне,
Мая мамка родная,
А люлі, люлюхны,
Мая мамка родная.
Пажурыць, набраніць
Ды свякровачка ліхая,
А люлі, люлюхны,
Ды свякровачка ліхая.
Мамачка пажурыць —
Ніхто не пачуіць,
А люлі, люлюхны,
Ніхто не пачуіць.
А свякровачка пажурыць —
На ўвесь свет асудзіць,
А люлі, люлюхны,
На ўвесь свет асудзіць:
— Ай, мая невестачка лянівая,
А люлі, люлюхны,
На работу лянівая:

А ў поле ідзець,
А люлі, люлюхны,
Галовачку клоніць,
Галовачку клоніць,
Сярпок з рукі роніць,
А люлі, люлюхны,
Сярпок з рукі роніць.
Постацечку гоніць —
Сярпок з рукі роніць,
А люлі, люлюхны,
Сярпок з рукі роніць.
А мая дачушка
Гожа і прыгожа,
А люлі, люлюхны,
Гожа і прыгожа.
На работачку ідзець —
Дарожачка стогнець,
А люлі, люлюхны,
Дарожачка стогнець.
Сярпок ў руках звоніць,
Ой, люлі, люлюхны,
Сярпок ў руках звоніць.

168а. НЕ ЖУРЫ МЯНЕ, МАЯ МАМАЧКА

Не журы мяне, мая мамачка,
Ай, лёлі, лёлі, мая мамачка родная,
Пажурыць мяне свякровачка ліхая,
Ай, лёлі, лёлі, свякровачка ліхая.
Мамачка пажурыць, а пасля пажалеець,
Свякровачка пажурыць — на ўвесь свет асудзіць,
Ай, лёлі, лёлі, на ўвесь свет асудзіць:
— Мая невястачка санліва, драмліва,
Ай, лёлі, лёлі, санліва, драмліва,
Санліва, драмліва і на работу лянiва,
Ай, люлі, лёлі, і на работу лянiва.
А ў поле ідзець — галовачку клоніць,
Ай, люлі, лёлі, галовачку клоніць,
Пастатачку гоніць — сярпок із рук роніць,
Ай, лёлі, лёлі, сярпок із рук роніць.

А мая дачушка і вумна, і разумна,
Ай, лёлі, лёлі, і вумна, і разумна.
Яна ў полечка бяжыць, дык зямелечка дражыць,
Ай, лёлі, лёлі, зямелечка дражыць,
А пастатачку гоніць — сярпок ў руках звоніць,
Ай, лёлі, лёлі, сярпок ў руках звоніць.

169. НА ЦІХІМ ДУНАІ

На ціхім Дунаі
Два кані ваду пілі,
Два кані ваду пілі,
А п'ючы гаварылі:
— Сягоння пашы няма,
А заўтра дарожачка,
Паедзем на Украіну
Па зялёную скрыню,
Не скрыню — камодачку,
Дзяўчыну-малодачку.

170. ЖЫТА ЖАЛА КРАСНАЯ ДЗЯУЧЫНА

Жыта жала красная дзяўчына
У васільковым вяночку залатым сярпочкам.
Ды прыехаў мешчанін-дваранін на вараным кані:
— Кідай, дзяўчына, залаты сярпчак на жытні снапоча!
Мы паедзем лужком-беражком, калінавым мастом,
Там мы знойдзем пасцелі з пухоў і пярыны.
— Не вучыла мяне родна мамка белу пасцель слаці,
Ды вучыла мяне тонка прасці,
Беленька бяліць,
Беленька бяліць, у трубачку качаць.

171. ШЭРАЯ ЗЯЗЮЛЬКА, НЕ ЛЯТАЙ ТЫ ПА ДУБРОВЕ

Шэрая зязюлька, не лятай ты па дуброве,
Не садзіся на бярозе пры дарозе:
Пры дарозе стралкі ходзяць,
Яны ж цябе забіць хочуць.

— А я стральцоў не баюся,
Я перайкам апушчуся
І ў голейка схавваюся.
Красная Ганначка, не хадзі па мясцечку:
Па мясцечку сваты ходзяць,
Яны цябе сватаць хочуць.
— А я сватоў не баюся,
Між дзевачак схавваюся.

172. І БАРАВАЯ ЦЯЦЕРА

І баравая цяцера, *
І чаго з бору ляцела,
На сенажаці села,
Скрыллейка апусціла,
Саколіка прыўчыла?
— А ён сам ка мне прывык.
І на маё пер'е глядзіць,
І на маё пер'е жаркае.
І маладая дзеванька
Хлопчыка прывучыла.
— Не я яго прывучыла,
А ён сам ка мне прывык.
І на маё ліцо глядзіць,
І на маё беленькае —
Ён на маю радню зважыў,
Маю радню багатую.

172а. БАРАВАЯ ЦЯЦЕРА

Баравая цяцера
На сенажаці села,
Скрыллейка апусціла,
Селязеньку прыўчыла.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

— Не я яго прыўчыла,
А ён сам ка мне прывык:
Ля мяне блізка сядзеў,
На маё пер'е глядзеў,
На маё пер'е глядзеў,
На маё рабенькае.
Маладая дзевачка Ганначка
Малойчыка прыўчыла.
— Не я яго прыўчыла,
А ён сам ка мне прывык:
Ля мяне блізка сядзеў,
На маё ліцо глядзеў,
На маё ліцо глядзеў,
На маё беленькае.

173. ВЫХВАЛЯЛАСЯ НЕПРАЎДЗІВАЯ КАЛІНА

Выхвалялася непраўдзівая каліна,
Казала: — Цвісці не буду,
Белага цвету не пушчу,
Сільных ягад не зараджу.
Як прыйшла пара, зацвіла,
Беленькі цвяток пусціла,
Сільныя ягадкі зарадзіла.
Выхвалялась непраўдзівая Мар'ічка,
Казала:— Замуж не пайду
І маладога Івана не злюблю.
Як прышла пара, дык пашла,
Маладога Івана злюбіла.

173а. ПАХВАЛІЛАСЯ ЧЫРВОНА КАЛІНА

Пахвалілася чырвона каліна,
У лузе стоячы:
— Ніхто мяне не бярэць
Без сечы, без меча.
Як зачуў, пачуў
Ціхі дробны дожджык:

— Не выхваляйся, чырвона каліна,
Я цябе ссяку без сечы, без мечы.
Выхвалялася маладая Мар'ічка
Ў свайго роднага таткі:
— Ніхто мяне не возьмець
Без піва, без мёду,
Без вялікага роду.
Як зачуў, пачуў
Маладзенькі Іван:
— Не выхваляйся, маладая Мар'ічка,
Ў свайго роднага таткі!
Я цябе вазьму без піва, без мёду,
Без вялікага роду.

1736. ПАХВАЛЯЛАСЯ КАЛІНА, НАД РАКОЮ СТОЯ

Пахвалялася каліна, над ракою стоя,
Сваім беленькім цвяточкам,
Сваёй краснай ягадаю.
— Не пахваляйся, каліна,
Сваім беленькім цвяточкам,
Сваёй краснай ягадаю:
Як я была ў свайго таткі,
Бялей была твайго цвету,
Як я была ў сваёй мамкі,
Красней была тваёй ягады!
Як засталась злomu духу-мужыку,
Узяў мяне як ягаду,
Узяў мяне як вішаньку —
Ссушыў мяне як ліпаньку.

173в. ВЫХВАЛЯЛАСЬ ДЫ ЧЫРВОНА КАЛІНА

Выхвалялась ды чырвона каліна,
Ды сярод лугу стоя:
— Ды ніхто ж мяне не ссячэць
Без сеча, без меча, без вострае сякеры.

Як зачулі ды буйныя ветры ды дробныя дожджы:
— Не выхваляйся, ды чырвона каліна, ды сярод лугу стоя:
Ссячом цябе без сеча, без меча, без вострае сякеры!
Выхвалялась маладая Тацянка:
— Ніхто ж мяне не возьмець
Без піва, без мёду, без горкае гарэлкі.
Як зачулі ды два двараніны,
Як зачулі ды два маладыя:
— Не выхваляйся, маладая Тацянка:
Возьмем цябе без піва, без мёду, без горкае гарэлкі.

174. МІЖ ГОР, МІЖ ГОР

Між гор, між гор
Бяроза зялёна стаяла,
Вецейкамі махала.
А на той бярозе
Салавейка шчабечыць,
Салавейка шчабечыць,
Усю праўду кажыць:
Што не быць свякроўцы
Лучшы роднай мамкі
І не быць свёкру
Лучшы роднага таткі.

175. ДА НЕ БУДЗЕ КАЛІНА

Да не будзе каліна,
А-а-эй, да не будзе каліна
Салодкая, як маліна.
Да не будзе свякроўка,
А-а-эй, да не будзе свякроўка,
Як родная маці.
Будзе дзела загадаваці,
А-а-эй, будзе дзела загадаваці,
Да не будзе спагадаваці.

176. У БАРКУ, У БАРКУ, У ПРЫБОРКУ

У барку, ў барку, ў прыборку,
Рабіў малойчык каморку.
Прышла да яго дзевачка:
— Памажы, божа, малайцу
Гэту каморку рубіці!
Рубі каморку нізенькаю,
Высякай ваконца вышанькае,
Каб да нас салаўі ляталі,
Каб нас рана пабуджалі!
Свякроўка не матка — будзіці не будзе,
Сваю нявестку абсудзе:
— Ляніва нявестка, ляніва:
Сонца не зайдзе — спаць пойдзе,
Сонца ў ваконца — не ўстане,
У хаце работкі не знайдзе,
Выйдзе на вулку — гуляе.

176а. ОЙ, ВЫСОКА, ДАЛЕКА

Ой, высока, далёка *
Салавей гнездо віець,
Да павышай за яго
Ванечка дамок строіць.
Аконца напроць слонца,
Ганачак на рыначак.
Ганачак на рыначак,
Выбіраць паненачак.
Выбраў сабе паненачку
Белую, румяную.
Белую, румяную
Галечку каханую,
Тонкую, высокую,
Багатую, далёкую.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

1766. ОЙ, БОРКУ, БОРКУ ПРЫ БОРКУ

Ой, борку, борку пры борку
Чэшыць Яська каморку,
Прышла Марыська глядзеці:
— Чашы, міленькі, гладзенька,
Пушчай акенца нізенька,
Каб салавейкі ляталі,
Нас маладзенькіх збуджалі.
Чужая мамка не ўзбудзіць,
Выйдзіць на вулку абсудзіць.

177. НА ТЫНЕ, НА ТЫНЕ

На тыне, на ныне, *
На тым частаколе

Сядзела галубачка
Па калені ў золаце.

Малады Міхаська
Узяў тую галубачку,

Пасадзіў пад шубачку
І панёс дахатачкі,

Папытаўся ў мамачкі:
— Мамачка родная,
Ці міла нявестачка?

— А міла, сыноч, міла,
Табе яшчэ мілей.

Для мамкі на час слуга,
А табе на век жана.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

177а. ОЙ, НА ТЫНКУ, НА ТЫНОЧКУ

Ой, на тынку, на тыночку
Сядзела галубачка,
Залатая галовачка.
Туды ехаў дзяцінка,
Зняў з тыну галубачку
І павёз яе да бацькі.
— Пазволь, бацька, жаніцца!
— Едзь да круля, найміся
І розуму набярся,
Розуму каралеўскага
І поезду паненскага:
З розумам круляваць будзеш,
У поездзе канаваць будзеш.

177б. НА ТЫНЕ, НА ТЫНЕ

На тыне, на тыне,
На новым частаколе
Сядзела галубачка
Па каленцы ў золаце.
Маладзенькі малойчык
Улавіў галубачку,
Улавіў галубачку,
Прынёс дахатачкі,
Пасадзіў на лавачцы,
Пахваліўся мамачцы:
— Паглядзі, матулечка,
Ці міла галубачка?
— Ці міла, ці няміла,
Яна мая слуга будзе,
А твая жана будзе.
Яна мне на час слуга,
А табе навек жана.

177в. А НА ТЫНЕ, НА ТЫНЕ

А на тыне, на тыне
На новым частаколе
Сядзела галубачка
Па калені ў золаце,
Па калені ў золаце,
Скрыллейка ў аксаміце.
А прыйшоў бел-малойчык,
Улавіў галубачку,
Улавіў галубачку,
Пасадзіў пад шубачку,
А прышоў у хатачку,
Пахваліўся татачку.
Пасадзіў на лавачцы,
Пахваліўся мамачцы:
— А мамачка, мамачка,
Ці рада галубачкай?
— Давольна не давольна,
Мне, сыноч, на раз слова.

178. КАЛЯ САДУ, КАЛЯ ВІШАННЯ

Каля саду, каля вішання,
Ходзіць голуб з галубкаю;
У галуба залатая галава,
У галубкі пазалочаная,
Чорным шоўкам прыustrочаная.
Едзіць Ваня і дзівіцца:
— Перайдзі, мая галубка, на маю старану!
— Я б і рада перайці — пераходу не найці:
Цераз рэчку перайці — цветна плацця замачыць,
Па дарожке прайці — ліцо бела запаліць,
Па масточку перайці — маставога заплаціць.

179. РАСТРАСІ, БОЖА, БРАТНЮЮ КОПКУ

Растрасі, божа, братнюю копку
Па полі да па каласочку,
Як растрас маю русу косу
Па плячах ды па валасочку.

Збяры, божа, свашчыну копку
Па ніве да па каласочку,
Як ён маю русу коску
Сабраў па плячах да па валасочку.

179а. ПАВЕЙ, ВЕЦЕР, ДАРОГАЮ

Павей, вецер, дарогаю
За мною, маладою,
Развей маю косу русу
Па плячах па воласу,
Ой, па плячах па воласу,
Баценьку на жаласць.
Мой баценька жалуецца,
Свёкарка радуецца:
— Узяў сабе нявестачку,
У хату ахвотначку:
Ой, у хаце ціха ходзіць,
На полі хутка робіць.

179б. ПАВЕНЬ, ПАВЕНЬ, ВЕТРЫКУ

Павень, павень, ветрыку,
Да на маю русу косу,
Па плечкам, па воласу.
Няхай мая каса мае,
Няхай мая доля йграе.
Няхай людзі дзівуюцца,
Што сірата красуецца.

180. ПАВЕЙ, ПАВЕЙ, БУЕН ВЕЦЕР

Павей, павей, буён вецер,
Па чыстаму полейку,
Па зялёнай дубровухны!
Павянь, павянь, рута-мята,
Без ветрыку, без дожджыку!

Буён вецер павявае,
Ка мне млоды наязджаюць,
Маёй мамкі дакучаюць,
Мяне, маладу, заручаюць:
Што дзянёчак — то сваточак,
Што нядзелька — то гарэлка.

180а. ПАВЕЙ, ПАВЕЙ, БУЙНЫ ВЕЦЕР

Павей, павей, буйны вецер, *
Да па чыстаму полю,

Да па сіняму мору,
Ды па шырокім раздоллі!

Павянь, павянь, траўка-мята,
У гародзе стоя.

— Як я магу павянуці?
Буйны ветрык павяваіць,
Дробны дожджык паліваіць!

— Гуляй, гуляй, Кацярыначка,
Ў свайго роднага таткі!

— Як я магу гуляць пайці,
Калі мой мілы на двор едзіць?

Ён на двор едзіць,
Вароцікі расчыняіць,

Вароцікі расчыняіць,
З роднай мамкай разлучаіць,

З роднай мамкай разлучаіць,
Русу косу расплятаіць,

Русу косу расплятаіць,
Белы чапец надзяваіць,

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Белы чапец надзяваіць,
І хустачкай абкрываіць,
І хустачкай абкрываіць,
Ў роднай мамкі адбіраіць.

180б. ПАВЯНЬ, РУТА-МЯТА

Павянь, рута-мята,
Ў гародзе стоючы,
На пагоду гледзючы.
— Як я маю павянуць?
Дробны дажджы паліваюць,
Ціхі вятры павяваюць.
А красуйся, Марынка,
У свайго роднага таткі,
У сваёй радзімай мамкі.
— Як я маю красавацца?
На двор едуць баяры,
Руцяны венчык знімаюць,
А саболлю шапаньку надзяваюць.
А вяночак вяніць,
А галоўку клоніць.

180в. ДА КРАСУЙСЯ, КРАСАЧКА

Да красуйся, красачка,
Ў гародзе стоячы!
— Як стану я красавацца,
У гародзе стоячы?
На мяне буйны ветрык,
На мяне дробны дожджык.
Красуйся, Ліксандрачка,
У свайго роднага таткі!
— Як я магу красавацца
У свайго роднага таткі?
Што дзень сваты наязджаюць,
Майму татку дакучнічкі,
Мне, маладзе,— разлучнічкі.

180г. ПАВЕЙ, ПАВЕЙ, БУЯН-ВЕЦЕР

Павей, павей, буян-вечер,
Па чыстаму полю,
Павянь, павянь, рута-мята,
У гародзе стоя.
— Як я магу павянуці,
Калі дожджык паліваець,
Буйный вечер павяваець?
Гуляй, гуляй, Куліначка,
У роднага таткі!...
Як я магу гуляці?...
Што дзень сваты наезджаюць,
Татку з маткай дакучаюць,
Татку з мамкай у карчму
вядуць!

181. НЕ СЯЧЫ САСНЫ

Не сячы сасны, бо пахіліцца,
Не давай дачкі, бо зажурыцца.
Падсеклі сасну — пахілілася,
Адалі дачку — зажурылася.
Як я ў бацькі была, красавалася,
Да свёкра прышла, змарнавалася,
Я ў бацькі была, то як дзень была,
Да свёкра прышла — журба з'ела за гадзіначку,
Як буйны вечер лебядыначку.

181а. НЕ СЯЧЫ, МОЙ ТАТУЛЬКА

Не сячы, мой татка,
Пры дарозе бярозы,
Не палі, мой брацейка,
У лужочку травіцы.
Не бяры, мая матулька,
У крыніцы вадзіцы,
Не шчыплі, мая сястрыца,
У садочку цвяточкаў.

Пры дарозе бяроза —
Я сама, маладзенька,
У лужочку травіца —
Мая руса касіца,
У садочку цвяточкі —
Мае ясныя вочкі,
У крыніцы вадзіца —
Мае дробныя слёзкі.

182. АКРУЖЫУСЯ МЕСЯЦ

Акружыўся месяц
Каля яснага сонца,
І запытаўся месяц
Да ў яснага сонца:
— Сонейка ясненькае,
Калі мне ўсходзіць?
— Жджы, месяцу, жджы і
не ўсходзь.

Я за лес закачуся,
Я расой абальюся.
А запытаўся сын ў таткі:
— Ці пазволіш жаніцца?
— Жджы, сыноч, не жаніся,
Розуму набярыся,
Розуму сусецкага,
Тавару купецкага.
Кружыўся месяц
Каля яснага сонца.

182а. ОЙ, ПЫТАУСЯ МЕСЯЧЫК

Ой, пытаўся мясечык
У яснага сонейка:
— Ці скора мне усходзіць?
— Ой, пажджы ты, не ўсходзі, } 2 разы
Дай мне за лес спусціцца.

Ой, пытаўся Васілька
 У роднага татачкі:
 — Ці скоро мне жаніцца? } 2 разы
 — Пагадзі, не жаніся, }
 Розуму набярыся, } 2 разы
 Розуму айцоўскага, }
 Гонару шляхоцкага.

183. ЗЯЛЕНАЯ ДУБРОВАЧКА

Зялёная дубровачка,
 Чаго й рана зашумела?
 — А як жа мне не шумець?
 — Маладая Тамарачка,
 Чаго й рана заплакала?
 — А як жа мне не плакаць?
 У мяне ўчора сваты былі.
 Мой татуленька не адказваіць,
 Не адказваіць, прыказваіць:
 — Прыязджайце, сваты мае,
 А ў суботу з гарэлкаю,
 А ў нядзелю за дзеўкаю.

183а. БЕДАВАУ ЗЯЛЁНЫ ЛЁН

Бедаваў зялёны лён,
 Пры дарозе стоячы:
 — Ой, бяда ж мая, бяда,
 Што сцюдзёная вясна:
 Не дала мне вырасці,
 Майму семю выспеці!
 Бедавала дзяўчыначка,
 У таткі гуляючы:
 — Ой, бяда ж мая, бяда
 Ды з частымі сватамі:
 Не далі мне вырасці,
 Русай коскі выплесці!

1836. ГАВАРЫЎ НАШ ЗЯЛЁНЫ ЛЁН

Гаварыў наш зялёны лён,
Ў чыстым полі стоячы:
— Ах вы, людзі дзіўныя,
Нашто рана выбралі?
Не далі мне выпецці,
А на сонцы вызраці!
Гаварыла Дунюшка
Сваёй роднай мамке:
— Што рана сваты прышлі?
Не далі мне вырасці,
А вума вынесці!

184. ЗЕЛЕНА, ЗЕЛЕНА КАЛІНАЧКА У ЛУЗЕ

Зелена, зелена каліначка ў лузе,
Яна зелена зломлена.
Хто ж яе зламаў?
Салавейкі, верабейкі — усё мелкія пташкі.
Молада, молада Арыначка ў бацькі
Яна малада заручана.
Хто ж яе заручыў?
Повен двор паноў-сватоў — усё дзіўныя баяры.
Прыехалі к ёй на вараным канёчку
Ў маляваным вазочку,
З маладым паранёчкам,
Пасадзілі ў вазочак
З маладым паранёчкам.
Павезлі яе ўсё лугамі, берагамі,
Калінавым мостам.
Прывезлі ў сяло вялікае
К багатаму ка двару.
Да й вышлі ж к ёй
Свёкар і свякруха,
Залоўкі-лютоўкі,
Дзевярочкі-браточкі,
Сталі яе вітаць і пытаць
Ужо прахадэнаць:

— Ці ўмееш, Арыначка,
Чорным шоўкам шыць
І золатам вышываць?
— Я не ўмею чорным шоўкам шыці
І золатам вышываці,
Толькі й умею,
Ядронае жыта жаці,
Ў копачкі класці.

184а. НЕ ЛАМАЙЦЕ КАЛІНАЧКІ У ЛУЗЕ

Не ламайце каліначкі ў лузе,
Каліначкі зеляноі,
Не аддайце дзевачкі вы, людзі,
Дзевачкі маладоі.
Паламалі каліначку ў лузе,
Каліначку зеляную,
Да аддалі дзевачку ў людзі,
Дзевачку маладую.

184б. ДА ХТО ЗАЛАМІЎ

Да хто заламіў
Ў полі калінку недазрэлую,
Хто ж заламіў?

Да хто ж заручыў?
Маладу Галінку недарослую,
Да хто ж заручыў?

Заламілі ды буйныя ветры
Да дробныя дажджы,
Заламілі.

Заручылі малады малойцы,
Маладзюсенькія,
Заручылі.

184в. ЯК ПАЙДУ Я ЛУЖКОМ, БЕРАЖКОМ

Як пайду я лужком, беражком,
Калінавым мостам, як пайду я.
Ой, заламлёна ў лузе калінка,
Недазрэлая заламлёна.
Хто заламіў у лузе калінку,
Недазрэлую, хто заламіў?
Ой, заламіў ды буйненькі

ветрык

І дробненькі дожджык заламіў.
Ой, заручона малада Ганначка,
Недарослая заручона.
А хто ж заручыў маладу
Ганначку,
Недарослую, хто заручыў?
Ай, заручыў яе князю малады
На коніку вараным, заручыў яе.

185. ДА ГУЛЯЙ, РЫБА, ГУЛЯЙ

Да гуляй, рыба, гуляй
Па ціхаму Дунаю.
Да мінецца гулянне,
Як пойдзеш на возера:
Там вады паменшай,
А рыбы пабольшай,
Там табе будзе пагоршай.
Да гуляй, дзеўка, гуляй,
Як ў свайго баценькі.
Прызабудзеш гуляці,
Як пойдзеш да чужога:
Там сям'і пабольшай,
Там табе будзе пагоршай.

186. ЗАЛАТАЯ ЖУКОВІНКА, ДА ДЗЕ Ж ТЫ КУПАВАНА?

Залатая жуковінка, да дзе ж ты купавана?
— Купавана ж я ў Вільні, прывезена ў новай скрыні.
— Маладая малоданька, да дзе ж ты гадавана?

— Гадавана я ў матулькі, прывезена да свякрухны.
— Маладая малоданька, а дзе ж табе лепей будзе?
— Добра было мне ў матулі, а ў свякрухны лепей будзе:
Я ў матулі вянкi віла, а ў свякрухі чапцы шыла,
У матулі руцвяныя, а ў свякрухі ніцянныя,
А ў матулі квяцістыя, а ў свякрухі вячыстыя.

187. КУКАВАЛА ЗЯЗЮЛЕЧКА

Кукавала зязюлечка,*
Па саду лятаючы:
— Сады мае зялёныя,
Вішні мае чырвоныя,
Я не год, не два вас ждала,
За адзін дзень абклявала.
А плакала Волечка,
Па скрыні качаючысь:
— Скрыня мая цясовая,
Дары мае бялёвыя,
Я не год, не два вас ткала,
За адзін вечар парэзала
І за адно ранне пааддавала.

187а. КУКАВАЛА ЗЯЗЮЛЕЧКА

Кукавала зязюлечка,
Каля саду лятаючы,
Каля саду лятаючы,
З садамі гукаючы:
— Сады мае зялёныя,
Яблачкі чырвоныя.
Гадкі два я вас ждала,
Усяго адзін дзень паклявала.
Ой, плакала Волечка,
Каля скрыні ходзячы:

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

— Скрыня мая зялёная,
Гадкі два цябе клала,
Гадкі два цябе клала,
За адзін вечар прагуляла.

188. ТЫ, БАРАВАЯ ЗЯЗЮЛЯ

Ты, баравая зязюля,
Чаму ў бары не кукуеш,*
Чаго ў наш сад прылятаеш?
— Як мне ў бары кукаваці?
За сасонкамі не відаці,
За ёлкамі не чуваці.
Маладая Галіначка,
Чаму ў мамкі не плачаш,
Чаго да нас прыехала?
— Як жа мне ў мамкі плакаць?
За дзевачкамі не чуваць,
За хлопчыкамі не відаць.

188а. БАРАВАЯ ЗЯЗЮЛЕЧКА

Баравая зязюлечка,
Што нягромка кукуеш?
— Не чуць за барамі,
За пташкамі-салаўямі.
Маладая Зосечка,
Што няжалка плачаш?
— Не чуць мяне
За скрыпкамі, за цымбаламі.
За скрыпкамі, за цымбаламі,
За маладымі за баярамі.

---

* Другі радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

1886. БАРАВАЯ ЗЯЗЮЛЕНЬКА

Баравая зязюленька,*
Што нягулка кукуеш?
— Хоць я гулка кукую,
Ды не чуць за барамі,
За цёмнымі лясамі,
За шэрымі салаўямі!
Пайду я ў далінку
Умыюся калінкаю,
Уватруся шырынкаю,
Ад каліны пакараснею,
Ад шырынкі пабялею.

189. А БАРАВАЯ ЦЯЦЕРА

А баравая цяцера,
Ой, рана, рана, цяцера,
Чаго ты з бору ляцела,
Ой, рана, рана, ляцела?
Ці ў бары жыру не мела,
Ой, рана, рана, не мела?
— Ой, ў бары жыру даволі,
Ой, рана, рана, даволі.
Болей не будзе ніколі,
Ой, рана, рана, ніколі.
— А маладая дзяўчына,
Ой, рана, рана, дзяўчына,
Чаго ты замуж хацела,
Ой, рана, рана хацела?
Ці ў мамкі гульбы не мела,
Ой, рана, рана, не мела?
— У мамкі гульбы даволі,
Ой, рана, рана, даволі,
Болей не будзе ніколі,
Ой, рана, рана, ніколі!

---

* Першы і чацвёрты радкі кожнай строфы паўтараюцца двойчы.

189а. БАРАВАЯ ЦЯЦЕРА

Баравая цяцера,
Чаго ты з бору ляцела,
Ці табе ў бары надаела?
Ў бары ягадкі салодкі,
Ў бары крыніца-вадзіца,
Ў бары ягадкі сытныя,
У бары вадзіца пітная!
Маладая дзевачка,
Чаго ты замуж хацела,
Ці табе ў маткі надаела?
— Ў маткі падвор'е вузенька,
Ў маткі гуляне блізенька!
Ў свякроўкі падвор'е шыранька,
Ў свякроўкі гуляне далёкае!

190. ЛЕТА Ж МАЁ, ЛЕЦЕЙКА

Лета ж маё, лецейка,
Ўжо я твая не жнеечка!
Мамка мая, матуленька,
Ўжо я твая не служачка,
А таго ж я служачка,
З кім на каберцы стаяла.

191. У АРЭХАВЫМ ЛЕСЕ

У арэхавым лесе,
На ліповенькім кусце
Салавей песню пяець.
Ён жа песеньку пяець —
Усю праўду гаворыць:
— А ў каго дачок многа,
Ў таго таржок дома.

Ой, таргуюць, таргуюць,
Мамцы ручкі цалуюць.
А ў каго сыноў многа,
Там што дзень вайна дома.
Ой, ваююць, ваююць —
Татку плечкі раўнуюць.

192. КРУГЛА МАЛА БАЛОЦЕЧКА

Кругла мала балоцечка
Поўна вады налітое,
Поўна гусей наляцела.
Але не адны гусі —
Ёсць лебядзі,
Ёсць лябёдки.
Ды нізка, мала Вінцуська.
Хоць яна нізка, мала,
Ды ёсць шчаслівая:
Поўна гасцей наехала.
Не адны госці — ёсць сватові,
Ёсць сватові, ёсць сваціцы.
Бяда мая, бяда,
Што дом пры дарозе,
Што дзень — сват ў парозе,
Не даюць мне вырасці,
Ні касіцу выплесці.

192а. КРУГЛА МАЛА

Кругла мала *
Балоцейка.
Ды хоць яно
Кругла мала,
Але яно ўрадзіла:
Наляцела, наляцела
Поўнае гусей.

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Не адны гусі
Серыя,
Ды ёсць лебедзь
Белая.
Нізка мала
Дзяўчыначка.
Ды хоць яна
Нізка мала —
Шчаслівая:
Наехала, наехала
Поўна сватоў,
Не адны сваты —
Ёсць свацейца.

1926. СІНЯЕ АЗЕРАЧКА

Сіняе азёрачка,
Чаго рана затанула?
— Як жа мне не тануці?
Наляцелі шэры гусі
Й беражкі абтапілі,
Наляцелі шэры гусі,
Беражкі абтапілі
І вадзіцу замуцілі.
Маладая Манечка,
Чаго ж ты зажурылася?
— Як жа мне не журыцца?
Наехалі чужаземцы,
Майго татку ўпаілі,
Наехалі чужаземцы,
Майго татку ўпаілі,
Маю мамку абманілі
І мяне заручылі.

192в. А СІНЯЕ ВАЗЕРАЧКА

А сіняе вазёрачка,
Чаго рана замуцілася?
— А як жа мне не тануці?

Наляцелі сізы гусі,
Крыллямі ваду замуцілі.
Маладая Кацярынка,
Чаго смутна, невясёла?
— А як жа мне вясёлай быць?
Наехалі чужы людзі,
А татачку ўпаілі,
Мяне, маладу, ўгаварылі,
З сабой на воз пасадзілі.

192г. КРУГЛА МАЛА БАЛОЦЕЙКА

Кругла мала балоцейка,*
Да хоць яно малюсенька,

Да хоць яно малюсенька,
Ў ім пташак паўнюсенька.

Адны пташкі адлятаюць,
А другія прылятаюць.

Дробна, мала Марусенька.
Да хоць яна малюсенька,

Да хоць яна малюсенька,
Ў яе сватоў паўнюсенька.

Адны сваты ад'язджаюць,
А другія прыязджаюць.

193. НЕ СТОЙ, СОНЦА, У БАРУ

Не стой, сонца, у бару,
Не сушы нам да явару:
Нам явару многа трэба.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

Будзем явар пілаваці,
Будзем явар пілаваці,
Будзем касцёл будаваці,
Будзем касцёл будаваці,
Пару дзетак да вянчаці,
Пару дзетачак вянчаці:
Адно й дзіця радзонае,
А другое — суджонае.

193а. ЗАКАЦІСЯ, СОНЕЙКА

Закаціся, сонейка,
Да за бор бордзенька,
Да за бор зялёненькі,
Да за сад вішнёвенькі,
За высокае неба,
За зялёнае дрэва.
Будзем дрэва сеч-рубаці,
Будзем царкву будаваці.

194. СТАЯЛА ПШАНІЦА ПРЫ ДАРОЗЕ

Стаяла пшаніца пры дарозе,
Стаяла, гаварыла:—Мой божа!
Дадзела, дадзела стоячы
Пад гэтым каласочкам ядраным,
Пад гэтым зернеткам залатым.
Стаяла дзевачка пад вянцом,
Стоячы гаварыла:—Божа мой!
Дадзела, дадзела стоячы
Пад гэтым вяночкам руцвяным
Да з гэтым дзяцінкам маладым.

195. РАЗГУЛЯЛАСЯ СОЎНЕЙКА НА НЕБЕ

Разгулялася соўнейка на небе,
Развесялілася Тадоркава жана
ў доме,

Сынкi гадуючы,
Дочкі любуючы:
— Дочкі мае, дочкі —
Мяккія пярыначкі,
Сынкi ж мае, сынкi —
Дарагія падарачкі,
Любыя нявехначкі.

196. ДА ВЯЧЭРНЯЯ ЗАРА

Да вячэрняя зара
Перахожая была:
Перайшла ад месяца,
Стала ля сонейка.
Як стала, зацвіла.
Маладая дзевачка
Адышла ад мамачкі,
Стала да свякровачкі:
— Святроўка мая,
Мамка мая,
Ці буду табе міла,
Як ў сваёй мамкі была.

197. ЗАРА Ж МАЯ ВЯЧЭРНЯЯ

Зара ж мая вячэрняя,*
Чаго рана зараць стала,
Мяне, мясячка, не даждала?
— А я ждала, не даждала,
Мяне, зару, тучкі 'бнялі,
Тучкі 'бнялі, дажджы пайшлі.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

198. ВЯЧЭРНЯЯ ЗАРАНАЧКА

Вячэрняя зараначка,
Ці табе не цяжанька
З сонейкам разлучыцца,
З месяцкам спаткацца?
Маладая ўдованька,
Ці табе не цяжанька
За другога замуж ісці,
Малых дзетак злучаці?

199. ДА ПРАЗ ДВОР, ПРАЗ ДУБРОВУ

Да праз двор, праз дуброву
Вязе Ясь сваю Касю
У маляваным вазочку,
А ў руцвяным вяночку.
Вох, сустрачаюць Яся
Да семсот казачэнькаў:
— Ці нам Касю даеш,
Ці сам на шабелькі йдзеш?
— Ой, я вам Касі не дам,
Сам на шабелькі йду.
Сталі Яся рубаці,
Як матылькі лятаці.
Кася стаіць, ручкі ломіць,
Ручкі ломіць, слёзкі роніць.
— Ой, цыц, Кася, не плач, наша,
Да ў нас Ясяў не з так веле,
Так, як лісця на дрэве.
— Хоць іх будзе і з так веле,
Так, як пяску на земе,
Да не будзе мне такога,
Над Ясенька маладога.

200. ПАШЛА ДЗЕВАЧКА З ПАЎНОЧЫ ПА ВОДУ

Пашла дзевачка з паўночы па воду
Да кінула ковар на ціхі Дунай,
А сама прыпала к шырокай дарозе,
К шырокай дарозе, к бітаму гасцінцу.

— Ой, поле, поле, да не таткі майго,
Дарожанькі мае невядомыя,
Суседачкі мае незнакомыя!
Заплакала дзевачка ў новай святліцы,
Прылажыўшы галоўку на белае ложа.
Да зачуў дзяцінка плачучы:
— Не плач, дзевачка, не плач, маладая,
Пойдзеш, маладзенькая, ў поле жыта жаць,
Тагды ж будзеш суседачкі па іменю зваць.

201. ОЙ, НЕ КУКУЙ, ЗЯЗЮЛЕНЬКА РАБАЯ

Ой, не кукуй, зазюленька рабая,
Бо ў мяне матунька чужая.
Будзе мяне рана будзіці
Сырую пшаніцу малоці.
Крупна, матанька, мучыца,
Сырая была пшаніца.

202. БЯДА МЯНЕ ПАБЯДЗІЛА

Бяда мяне пабядзіла.
Чужой маткі не ўгадзіла
Ні ў паходзе, ні ў рабоце,
А ні ў ежы, ні ў адзежы:
Кладзець спаткі пазнёшанька,
Будзіць мяне ранёшанька,
Шлець на ніўку цямнёшанька,
Даець хлеба скарушачку
Ды поліўкі ў гарнушачку:
— А жні, шэльма, не лянися,
Ад постаці не вярніся!

203. МАЙГО ТАТАЧКІ ЖЫЦЕЧКА ПАХІЛІЛАСЯ

Майго татачкі жыцечка пахілілася,
Ай люлі, жыцечка пахілілася,
А я, малада, на чужым замарылася,
Ай люлі, на чужым замарылася.
Дварочку прыду — няродны татачка,
Ай люлі, няродны татачка,
Няродны татачка, няродная мамачка,
Ай люлі, няродная мамачка.
Ёсць каму пажурыці, некаму пажалеці,
Ай люлі, некаму пажалеці.
— Драмліва нявестка, драмліва нябога,
Ай люлі, драмліва нябога.
Нябога драмліва, на работку лянiва,
Ай люлі, на работку лянiва,
Постатачку гоніць і з рук сярпок роніць,
Ай люлі, з рук сярпок роніць.

204. А У САКОЛА ЗАЛАТЫ ПЕРА

А ў сакола залаты пёра,
А ў паванькі косы.
Ой, не зажыла жадна нявеста
Ў свёкарка раскошы.
Ходзіць свёкарка па новых сянёх,
Нявесту прабуджае:
— Ой, устань, нявесто, устань маладая,
Ужо трое куры пяюць.
Нявеста ўстала, цяжка ўздыхнула,
Жаласна заплакала:
— Ой, цяпер жа я, маладзенькая,
Ў няволеньку папала.
Ой, як я была ў сваго баценька,
То таго не знала,
Куры не чула, зораў не знала,
Работа пароблена.

А як я пашла та й да чужога,
Да свякорка сваёга,
Куры пачула, зоры пазнала,
Работа не рабёна.
Куры пачула, куры пачула,
Пасучы і мелючы,
Зоры падняла, зоры падняла,
Рана па ваду йдучы.

205. ЗАРАДЗІЛА МЯНЕ Й МАМАНЬКА

Зарадзіла мяне й маманька
Не ў шчаслівы дзень — у пятніцу,
Пасылаюць мяне, маладу,
У ціхі Дунай за вадою,
Босую, праставалосаю і ў адной рубашоначке.
Увідала родна маманька:
— Зайдзі ка мне, маё дзіцятка!
Абвяжы маю касыначку.
— Не зайду я к табе, маманька,
Не зайду я к табе, родная:
Муж раўнівы ля каліткі стаіць,
А свёкар у вакно глядзіць.
Прыхаджу я на Дунай-раку.
Адкуль узяліся гусі-лебедзі?
Замуцілі ваду светлую.
Я не адзін там час прастаяла
І многа ўрэмяні праплакала.
Размахнула я ваду шырако
І пачарпнула глыбако.
Іду, малада, — на мяне муж коса глядзіць,
А свёкар грозна крычыць,
А заловушка-лябёдушка смірна гаворыць:
— Радзімы мой татанька!
Паглядзіце на яе ліцо.
Вы яе ўзялі як малінінку,
А ссушылі як ссугліцына.

206. НАШТО МЯНЕ МАМАЧКА ДА НА ГОРА НАРАДЗІЛА

Нашто мяне мамачка да на гора нарадзіла,
Да на гора радзіла, малалетняга жаніла,
Што ўзяла жа мне дружыначку не па абытчыку,
Не па абытчыку майму, не па розуму свайму.
На пасцелечку сцелець — сваю долю праклінаець,
На ўзгалованьку кладзець — цяжалеішанька ўздыхаець,
На спацечкі лажыцца — да сільненька плачыць,
Да сільненька плачыць, сваю долю праклінае:
— Ой, ці ты, мая доля, ці на агні жа пагарэла,
Ці на агні жа пагарэла, ці на вадзе патанула,
Ці на вадзе патанула, ў цёмным лесе заблудзіла?
Ці на агні жа пагарэла, памінаць яе нада,
Ці на вадзе патанула, яе шукаць нада,
У цёмным лесе заблудзіла, яе гукаць нада.

207. ОЙ, Я, САЛАДАТАЧКА, ДЫ ЖЫТА ЖАЛА

Ой, я, салататчка, ды жыта жала,
За дзень спіначкі не разгінала,
Ой, за дзень палоску дый я не зжала,
Дый пры мясячку я зажнынала,
А свякровачка не спагадала,
А з ліхой лаянкай мяне спаткала:
— Можна, дзень ў баразне ты праляжала,
А ў вечар мо з кім дый прашаптала.

208. ЖУРЫЦЦА РОДНАЯ МАЦІ

Журыцца родная маці:
— Дзесь маё дзіцятка
Горку долю мае,
Да й па полю лятае,
Каласочкі збірае,
І ў снапочкі вяжа,
Да і ў копкі складае.

209. ДА УЖО СОНЕЙКА ПАД ДУБКОМ, ДУБКОМ

Да ўжо сонейка пад дубком, дубком,
Добра жаці нам, ой, ды халадком.
Ды ўжо сонейка за лес коціцца,
Мне да матанькі ў госці хочацца.
Дзе мяне мама будзе спатыкаць,
Чым мяне мама будзе частаваць?
Частуе мяне мёдам ды віном,
Вось як хораша ў мамкі за сталом.

210. БЕДНА МАЯ ГАЛОВАЧКА

Бедна мая галовачка,
Што чужая староначка:
Няма брата, ні сястрыцы,
Не з кім стрэцца, гаварыці.
Прыхінуся я к явару,
Прыхінуся к зялёнаму.
Яворачка — мой татачка,
Яворачка — мой брацейка
Шуміць, гудзіць, не гамоніць,
Да зямелькі вецце клоніць.
Бедна мая галовачка,
Што чужая староначка:
Няма брата, ні сястрыцы
Не з кім стрэцца, гаварыці.
Рабіначка — мая мамачка,
Рабіначка — мая сястрычка
Шуміць, гудзіць не гамоніць,
Да зямелькі вецце клоніць.

210а. БАЛІЦЬ МАЯ ГАЛОВАЧКА

Баліць мая галовачка,
Што чужая староначка:
Ніхто са мной не гавора,
Ні свёкар, ні свякроўка,
Ні дзевяр, ні залоўка.

Стану я пад бярозкай,
Бярозка не мамка,
Шуміць, грыміць, не гамоне,
Слоўца мне не прамове.

211. ГОРА МАЁ НЕМАЛАЕ

Гора маё немалае,
Ніхто мяне не жалуе:
Ні татка, ні мамка.
Шлюць у прочкі
Проці ночкі
Даганяць каня варанога,
Вознічка маладога.
— А татачка мой родненькі,
Вараны конік із'ездзіцца,
Павознічак ў двор вернецца.

212. ОЙ, ПАЙДУ Я НА ГОРАЧКУ

Ой, пайду я на горачку,*
Пакачу іголачку.

Каціся, іголачка,
Каціся, залатая

К свякроўцы пад аконца.
Паслухай, іголачка,

Паслухай, залатая,
Што свякроўка гавора:

Ці аб цябе, залатую,
Ці аб мянс, маладую.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

213. САКАТАЛА СОНЕЙКА

Сакатала сонейка,
За лес заходзячы,
Плакала нявестачка,
Пад сяло падходзячы:
— А скажыць дома маці,
Што я не нажалася,
Толькі наляжалася.

213а. СВАРЫЛАСЯ ЧУЖАЯ МАЦІ

Сварылася чужая маці,
Чаго рана дамоў ісці.
— Не сварыся, чужа маці,
Заўтра буду пазней жаці,
Буду зарой дамоў ісці,
Па мясячыку снапкі насіць,
Па звёздачках копкі лічыць.

213б. САКАТАЛА СОНЕЙКА

Сакатала сонейка,
Ды за лес заходзячы,
Плакала нявестачка
Пад сяло падходзячы:
— Журыць, дурыць свёкарка,
Што рана дамоў прышла,
Што рана дамоў прышла,
Не вячэраўшы нашла
Лыжачкі нямытыя,
Пасцелькі нясланыя.
— Не сварыся, татулька,
Другі раз пазней прыду,
Павячэраўшы найду
Лыжачкі памытыя,
Пасцелькі пасланыя.

213в. ЗАГУЛЯЛАСЯ СОНЦА

Загулялася сонца,*
Да за лес заходзячы,
Рассварыўся свёкарка,
Што рана дамоў прышла,
Што рана дамоў прышла,
Не вячэраўшы знайшла.
— Не сварыся, свёкарка,
Я заўтра пазней прыду
І вячэраўшы знайду.

214. РАСЦЕ ТРАВА БЕСКАРЭННАЯ

Расце трава бескарэнная,
А я, малада, бязродная.
Толькі ў мяне роду,
Што адзін свёкар.
Біць, журыць мяне ёсць каму,
Пажалець мяне некаму.
Свёкарка, родны татухна!
Пажалей мяне хоць ты трошачкі!
Свёкарка жалее — вожжычкі бярэ,
Мяне больна б'е.
Набіўшы больна, сам ў пір пашоў;
У піру сядзіць, выхваляецца:
— Добра біць чужое дзіця,
Чужое дзіця не супорліва,
Яно ў спор не йдзець, не тбіваецца,
Толькі слёзкамi абліваецца.
Ой, даў жа мне свёкар кралі,
Кралі добрыя.
— Нявестухна, ты дзіця маё,
Насі кралі, не развязывай;
Цярпі гора, не раскажывай!
— Свёкарка, родны татухна,
Панасіўшы кралі, развязаць трэба,
Пацярпеўшы гора, расказаць трэба.

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

215. ОЙ, ЗА БОР СОНЦА ДЫ ЗА БОР

Ой, за бор сонца ды за бор,
Ой, да за гай зялёненькі,
Ой, да за сад вішнёвенькі.
Ой, наказаў брат сястрыцы
Салаўём галаспенькім:
— Сястра мая радненькая,
Не жыві ў нелюбосці,
Да не церай маладосці.
Ой, бо вялікая туга
Маладосці ўнімае
Дый красу з лічка сцірае.

216. А У РОЎНЫМ ПОЛІ САД ЗЯЛЁНЕНЬКІ

А ў роўным полі сад зялёненькі,*
А ў тым садочку два салавейкі,
Салавейкі два — песенка адна.
У мяне, маладой, брацейка адзін,
І той жа да мяне ў госцейкі не йдзець.
Калі і прыдзець, дык не начуіць,
А калі заначуіць, то й перасудзіць.
Блізка акенца спаці лажыцца,
Часта ў акенца ён паглядзіць,
Белага свету ён дажыдаіць.
— Дай бог, дай бог белага свету,
Устань, сястрыца, дамоў паеду.
— Падажджы, брацейка, майго абеду,
— Дзякуй, сястрыца, я так заеду.

217. ОЙ, ДА УПАЛА ГАЛЕНА

Ой, да ўпала Галена
Да аб сыранькую зямлю.
— Вох, мой моцненькі божа,
Вох, дзе ж я буду начаваць,
Вох, вячэраньку вячэраць?

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Вох, учуў мой да ойчанька,
 Вох, учуў да мой родненькі.
 — Ой, ідзі да мяне, доньку,
 Да мяне ноч начаваць
 Да вячэраньку вячэраць.
 — Я не пайду ночы начаваць
 І вячэранькі вячэраць.
 Ой, пайду я дадоманьку
 Ліхога мужа прысыпаць!
 — Ой, прыспі жа яго, доньку,
 Каб на векі не выспаўся.
 — Ой, не клянi, мой ойчаньку,
 Не клянi на маго друга,
 Ой жа, клянi таго свата,
 Вох, што ён мяне да сватаў,
 Ой, да ў ліхую хату,
 Да ў вяліку дружыну.

218. АЙ ВЫ ГУСІ, ГУСІ ШЭРЫЯ

Ай, вы гусі, гусі шэрыя,*
 Ці не з мае вы стараны?
 Калі з мае вы стараны,
 То ляціце ў маю старану,
 Накажыце майму татачку,
 Ці я тута запрададзена,
 Ці я замуж аддадзена.
 Калі я тут запрададзена,
 Няхай мяне выкупляюць,
 Калі замуж аддадзена,
 Няхай мяне адвядаюць.

219. ЦЕРАЗ БОР ДАРОЖАЧКА

Цераз бор дарожачка,**
 Шэры гусі ляцелі,

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

** Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

Летучы гаварылі
Аб салодкі маліны:

— Няма смачнейшых ягадак,
Як у бару маліны,

Няма мілейшай гасціцы,
Як дачушка ў матулі.

Як матулечка памрэць,
Дык дарожачка зарасцець

Дубнячком, бярэзнічкам,
Маладым алешнічкам.

219а. ПРАЗ БАРЫ, БАРЫ, ЛЯСЫ

Праз бары, бары, лясы
Шэры гусі ляцелі,
Летучы гаварылі:
— Няма лепшай ягадкі,
Як сунічанька ў мяжы,
Як бруснічанька ў бары;
Няма лепшай гасціцы,
Як дачушка ў матачкі.
А як матачка памрэ,
Ды дарожка зарасце
Ельнічкам, бярэзнічкам,
Зялёненькім арэшнічкам.

220. ДА УЖО СЛОНЕЙКА

Да ўжо слонейка
За лес коціцца,
Мне да матулі
У гасці хочацца.

Да ўжо слоненька
Закацілася,
Я ў мамачкі
Нагасцілася.
Да ўжо слоненька,
Як талерачка,
Я ў матулі
Як паненачка.
Да ўжо слоненька,
Як падушачка,
Я ў матулі
Як дачушачка.

220а. ДА УЖО СЛОНЕНЬКА

Да ўжо слоненька
За лес коціцца,
Мне да матулі
Ў госці хочацца.
Да ўжо слоненька
Закацілася,
Я й у мамачкі
Загасцілася.
Мяне матуля
Пераймаць будзе,
Зялёным віном
Частаваць будзе.

221. ОЙ, ШТО У ПОЛІ ШУМІЦЬ, ГУДЗЕ?

Ой, што ў полі шуміць, гудзе?
Дачка к мамцы ў госці ідзе.
Што ж яна за гасцінчык нясе?
— Віннае яблычка.

А на тым яблычку тры славечкі напісаны.
Першае славечка: дзень добры,
Мая мамка,
Другое — ці здарова маё дзіця?
Трэцяе — бывай, мамка, здарова.

221а. А ШТО У ПОЛІ ГУДЗЕ?

А што ў полі гудзе?
Вялікі пасол ідзе:
Дачка да маткі шле
Залатыя тры яблычкі,
Да на тых яблычках
Да тры словы напісаны.
Першае словачка:
Добры дзень, мая матачка;
Другое словачка:
Ці жыва, ці здарова, матачка?
Трэцяе словачка:
Аставайся здарова, матачка!

222. А ШУМЕЛА, ГУДЗЕЛА

А шумела, гудзела *
Да сасоначка ў бару.
А гуляла, буяла
Да свякровачка ў піру.
А гуляўшы, буяўшы,
Яна дворачку пашла
Да й прычыначку нашла
Да на большага сына,
Да на большую нявестачку:
— Ах ты, сынку, мой сынку,
Ты пабі сваю жынку...

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

223. ТЫ ЗАРА МАЯ, ЗАРА

Ты зара мая, зара,
Ты зараначка мая,
Ай, люлі-люлюшанькі,
Ты зараначка мая.
Ты раненька усходзіш,
Далёшанька свеціш,
Ай, люлі-люлюшанькі,
Далёшанька свеціш:
Цераз лес, цераз поле,
Цераз сіняе мора,
Ай, люлі-люлюшанькі,
Цераз сіня мора.
Цераз сіня мора
Толькі кладачкі ляжаць,
Ай, люлі-люлюшанькі,
Толькі кладачкі ляжаць.
Яна гнецца не гнецца,
Ды не зламаецца,
Ай, люлі-люлюшанькі,
Харашо з мілым жыць,
Жыць не стошніцца,
Ай, люлі-люлюшанькі,
Жыць не скушніцца,
А разгаворчыста,
Ай, люлі-люлюшанькі,
Разгаворчыста.

224. ЯК ПАЙДУ Я ПА ДУНАЮ

Як пайду я па Дунаю,*
Як рыбачка, пагуляю,
Як зайду я ў бяседу,

---

* Кожны радок пяюць 2 разы, потым другую частку кожнага радка таксама пяюць 2 разы як прыпеў: «Па Дунаю, па Дунаю», «Пагуляю, пагуляю» і г. д.

А ў бяседзі стары сядзіць,
На каленях гуслі дзяржыць.
Яго гуслі лубяныя,
Яго смычок — пянькі пучок,
Як ударыць, дык не йграіць,
Мае ногі скакаць не йдуць,
Мае ногі плясаць не йдуць...
Як пайду я па Дунаю,
Як рыбачка, пагуляю,
Як зайду я ў бяседу,
А ў бяседзі роўны сядзіць,
На каленях гуслі дзяржыць,
Яго гуслі залатыя,
Як ударыць, дык зайграіць,
Мае ногі скакаць ідуць,
Мае рукі плісаць пайдуць,
Мае рукі плісаць будуць!

225. МІЛЕНЬКІ МОЙ

Міленькі мой,
Родненькі мой,
За што мяне б'еш,
За што караеш?
Ты ж не купляў,
Ты ж не спраўляў,
Ты мне спаднічкі,
Ты мне рабыя.
Куплялі мне,
Спраўлялі мне
Пруднікі, шорнікі,
Канавалы, шапавалы,
Яшчэ тыя райцы,
І калекі старцы,
Увесь мір хрышчоны,
І поп свяшчоны,
Родненькі мой.

226. ОЙ, ЧУЦІ ЯК ЗАЧУЦІ

Ой, чуці як зачуці,
Кліча маці вячэраці:
— Ой, хадзі, доню, дадому,
Не заляцайся другому
Ды не жыві ў нелюбосці,
Ды не губляй маладосці.
Табе мілы другі будзе,
А маладосці не будзе.
— Ляжыць мілы, як пень гнілы,
А я над ім, як дзень белы.
Ляжыць мілы, як калода,
А я над ім, як ягода.

227. ЯК БЫЛА Я МАЛАДА

Як была я малада,
Каліны ламала.
Ой, каліна-маліна,
А-а-ай, ой, каліна-маліна,
Не стой над вадой,
А-а-ай, не стой над вадой,
Не раўнуйся са мной.
Трэба было раўнавацца,
А-а-ай, трэба было раўнавацца,
Як я была ў свайго таткі,
А-а-ай, як я была ў свайго таткі,
Была бялей твайго цвету,
А-а-ай, была бялей твайго цвету,
Была красней ягад тваіх.
А цяпер я у чужога,
А-а-ай, а цяпер у чужога,
Ў свякраткі ліхога.
Усё беліва пагубіла,
А-а-ай, усё беліва пагубіла,
Красу сваю пацярала.
Стала тонка, як былінка,
А-а-ай, стала тонка, як былінка,
А бела, як зімінка.

227а. АЙ, КАЛІНА-МАЛІНА

Ай, каліна-маліна,*
А не стой пад гарою,
Не раўняйся са мною.

Было тады раўнавацца,
Як я ў таткі жыла,

Як я ў татухны жыла,
Як мачанька, цвіла.

А як мак пры гароду,
Я й вялікага роду,

Я й вялікага роду
І багатага бацькі
І разумнай жа маткі.

227б. ТЫ КАЛІНА ДА ЧЫРВОНА

Ты каліна да чырвона,
Да не стой над вадою,
Не хіліся цецівою
Да не раўнуйся ты са мною.
Тагды твая роўня была,
Як у бацюхна жыла:
Да бялей твайго цвету,
Чырвоней тваіх ягад,
Да як рожа ў гародзе,
Як пралеска ў балоце.

227в. ОЙ, КАЛІНА-МАЛІНА

Ой, каліна-маліна,
Не стаі над ракою.

---

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

Не стаі над ракою,
Не раўняйся са мною.

У мяне чужа маці,
Не будзіць пераймаці.

Не скажыць: — Змарылася,
Да скажыць: — Лянілася.

Не скажыць: — Сядзь, пасядзі,
Ды скажыць: — Вады схадзі.

Не скажыць: — Дзіцятачка,
Да скажыць: — Гультаечка.

227г. НУ ТЫ, КАЛІНКА, НЕ СТОЙ НАД РАКОЮ

Ну ты, калінка, не стой над ракою,
Ды не быць табе мною!
Я ў таткі была бялей твайго цвету,
А чырваней твае ягады,
А як засталася журліваму свёкру
Ды няроднаму татку,
Высушыў мяне, як вецер былінку,
Як сонца сянінку.

227д. ДЫ КАЛІНА-МАЛІНА

Ды каліна-маліна,
Ды не стой над ракой.
Ды не стой над ракой,
Не раўнуйся са мной.
Было тады раўняцца,
Як я ў мамачкі была,
Як я ў мамачкі была
Да беленька хадзіла,
Як я ў мамачкі была,
Да беленька хадзіла,
Да бялей твайго цвету,
Чырваней тваіх ягад.

227е. КАЛІНКА-МАЛІНКА, НЕ СТОЙ НАД ВАДОЙ

Калінка-малінка, не стой над вадой,
Не раўнуйся са мной:
Было табе раўнавацца, як я была ў татулькі,
Як была ў татулькі, бялей твайго цвету цвіла,
Чырваней тваіх ягадак была;
Асталася вельмі нядобраму чалядніку:
Узяў мяне як вішынку, ссушыў мяне як ліпанку,
Ліпанку ў балоце, а былінку ў гародзе,
Ліпанку падлупленую, а былінку падкатаную.

227ж. ЧЫРВОНА КАЛІНА

Чырвона каліна,*
Не стаі над ракою,

Не стаі над ракою,
Не раўнуйся са мною.

Было тады раўнавацца
Як я ў матулькі была,

Як я ў матулькі была,
Так бяленька хадзіла,

Да бялей твайго цвету
Чырваней ягадочак.

Як стала ў свякроўкі,
Не стала і галоўкі.

Над ракою стаяла,
Русу косу часала,

Каса мая часаная,
Я млада, загнаная

Ад свёкра, ад свякроўкі,
Ад ліхое ятроўкі.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

227з. ЧЫРВОНАЯ ДА КАЛІНАЧКА

Чырвоная да каліначка,
Не хіліся над вадою,
Не хіліся над вадою,
Не хваліся ягадою,
Не хваліся тонкім станам,
Не хваліся дробным ліццем.
Як я была ў свайго таткі,
Як я была ў свайго таткі,
Красней была тваіх ягад
Да здаравей твайго стану.
А цяпер я стала ды ў старога
У свёкарка да ў ліхога,
У свёкарка да ў ліхога,
Тонка стала, як былінка,
Да бяленька, як ліпінка.

228. ДЫ ЯК У МАМУХНЫ БЫЛА

Ды як у мамухны была,
Я, як рожухна, цвіла,
Ды, як малінка, зрэла,
Як вішанька ў садочку,
Як пчолухна ў лясочку,
Я па мяду качалася —
Смердунову сыну папалася,
Ды што й нямытаму ліцу,
Нечасанай галаве.
Ды я брус мыла змыліла —
Яго твару не вымыла.
Я барану паламала —
Яго галаву не ўчасала:
Маё мыла — барскае,
Яго ліцо — цыганскае,
Мая барана — зялезная,
Яго галава — мядзведжая.

229. КАЛЯ САДУ, САДУ

Каля саду, саду
Красачкі цвітуць,
А мне маладзенькай
Тугі задаюць.
Туга за тугою,
Бяда за бядою,
Што не гаворыць
Свякроўка са мною.
Прадала б свякроўку
За тры шэлягі,
Купіла б я мамку
А ў трыдарагі,
Гаварыла б з мамкай
Дзень да вечара,
Ноч да поўначы.

230. ДЫ КРУГАВОЕ МАЁ ПОЛЕ

Ды кругавое маё поле,
На ім ягад многа,
Ды я хаджу — не выхаджу,
А я бяру — не выберу.
Зялепухі — ў хвартушок,
А спелыя — у хустачку.
Зялепухі для свякроўкі,
А спелыя для матанькі.

230а. ІДУ, БЯГУ

Іду, бягу *
Каля лугу,
Каля лугу
Зялёнага,

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Каля саду
Вішнёвага,

Й арэшачкі
Збіраючы,

Й ядзёрачкі
У кішанёчак,

Й шалупочкі
У падалочак.

Й ядзёрачкі
Мамулечцы,

Шалупачкі
Свякровачцы,

Еш, мамулька,
Спажывіся,

А свякроўка
Падавіся.

2306. ЗЯЛЁНА ШЧЭ ЖЫТА ЖАЦІ

Зялёна шчэ жыта жаці,
Пайду на бор ягад браці.
Набяру я ягад многа,
Перабяру па ягадцы.
Спеленьку то мацеры,
А зялёненьку свякроўцы.
Матухна пажалуе,
За ягадкі падзякуе:
— Дзякуй, дзіця, за ягадкі.
Хоць ты ночкі не даспала,
Ты мне ягад назбірала,
А свякроўка не жалуе
І за ягадкі не дзякуе:
— Гультай ты нявестачка,
Ты ўсю ночку пераспала
Ды зялёных ягад назбірала.

230в. КРУГЛА МАЛА БАЛОЦЕЧКА

Кругла мала балоцечка,
Да хоць мала, яго слава...
Іду, бягу дарогаю,
Шчыплю, ламлю арэшачкі
Ды лускаю ядзерачкі.
Ядзерачкі 'ля татухны,
Шкарлупачкі 'ля свёкаркі.
Ядзерачку ў сыту кладу,
Шкарлупачкі ў ваду кладу.
Ядзерачкі 'ля татухны,
Шкарлупачкі 'ля свёкаркі.

230г. ПАЙДУ Я ПА КАЛОДДЗЮ

Пайду я па калоддзю,
Збіраючы па ягодзі.
Спеленькія ў кузачку,
А зялёныя ў лубачку.
Спеленькія то мамаццы,
Зялёныя свякровачцы.
А мамачка пажалее,
За ягады падзякуе:
— Дзякуй за ягадкі
За спелыя й за салодкія.
Беручы ўмарылася,
А несучы ўтамілася.

230д. ІШЛА КУНА, ІШЛА КУНА

Ішла куна, ішла куна
Дарогаю.

Дарогаю, дарогаю
Шырокаю.

Шчыкі, куна, шчыкі, куна,
Арэшачкі:

Ядзёрачкі, ядзёрачкі
Для матулькі,

Шкарлупачкі, шкарлупачкі
Для свёкаркі.

— Еш, матулька, еш, матулька—
Спажывіся.

Еш, свёкарка, еш свёкарка —
Удавіся.

231. Я ЖНУ І ВАЛЫ ПАСУ

Я жну і валы пасу,
Каробачку малін нясу.
Каробачка маленькая,
Для свайго міленькага.

232. У ПОЛІ ДВА ДУБОЧКІ

У полі два дубочки,
Абодва рылаты,
А ў мяне два браточки,
Абодва багаты.
Адалі сястрыначку
У чужую староначку,
Адавалі, прыказвалі,
Каб сем лет не бывала.
Яна не ўцярпела,
Да й да року прыляцела,
Села ў садочку,
Стала сільненька плакаці.
Зачуў старшы брат на парозе:
— То ж наша сястрыначка,
Што адалі ў чужую староначку.

232а. ОЙ, У ПОЛІ ДВА ДУБОЧКІ

Ой, у полі два дубочки,
Да й абодва пахілясты,
Сабраліся мае міленькі,
Ох, й абодва наравісты.
Ой, ён мяне б'е, карае,
А я яму не скаруся,
Ой, выйду я на вуліцу
Да з харошымі да й абдымуся.
Да яго матка старэнькая
Да ў вакенца ж да й паглядае:
— Ох, паглядзі, мой сыночак,
Што твая жонка да вырабляе.
— Хай гуляе, мая матка,
Да й пакуль яно гуляецца,
Сам я знаю, людзі кажуць,
Што ёй дарам не мінецца.
Да вісіць пужка-дратавушка,
Да кругом плечак абвівецца.
Ох, і ўчора маё цела,
Як папярок было бела,
А сягоння маё цела,
Ад нагайкі пачарнела.

233. НАД РАКОЮ СТАЯЛА

Над ракою стаяла,
Русу касу часала.
Каса мая часаная,
Я маладая, загнаная
У чужой староначцы
Пры ліхой свякровачцы.
Пашлюць мяне жыта жаці,
Самі сядуць вячэраці.
Я прыду нажаўшыся,
Яны кажуць — наспаўшыся.
Не пытаецца мілы:
— Ці вячэрала, міла?

А пытаецца мілы:
— Ці мылася мылам?
— Я ўмылася слязою,
Цяжка мне жыць за табою.

234. ЖАЛКА МНЕ, ЖАЛКА

Жалка, мне жалка
Сваёй маладосці,
Ой, люлі, люлі, сваёй маладосці.
Пайду, пайду
К свайму татачку ў госці,
Ой, люлі, люлі, к свайму роднаму ў госці.
Сарві, татачка,
Вожжычкі-вяровачкі,
Звяжу нялюбаму
Ручачкі-ножачкі.
Прывяжу яго к цясавай краваці,
А сама пайду на ўсю ночку гуляці.
У дворачку прыду,
Лягу аддыхнуці,
Ідзець нялюбы,
Услед вазбуджаці:
— Уставай, нявеста,
Уставай, негадзяйка,
Ты ўсю ноч не спала,
З белага ліца спала.

234а. ЖАЛЕЮ, ЖАЛЕЮ СВАЁЙ МАЛАДОСЦІ

Жалею, жалею сваёй маладосці,
Пражыла з нялюбым
Увесь век не ў любосці.
Пайду я, пайду
К свайму татачку ў госці,

Дасць мне татачка
Вожыкі-вяровачкі
Звязаць нялюбаму
Ручачкі-ножачкі.
Прывяжу к цясовой кравачці,
А сама пайду
На ўсю ноч гуляці.
Прыду на дворачку,
Лягу спачываці,
Ідзець свякроўка
Услед пабуджаці:
— Уставай, нявестка,
Уставай, нехазяйка,
Давольна табе спаць.
— Адкасніся, свякроўка,
Адкасніся, лютая,
Няродная матка.
Я ўсю ночку не спала,
У твайго сыночка
У ножачках прастаяла.
— Брэшаш, нявестка,
Брэшаш, негадзяйка,
Як бы ты ночкі не спала,
З белага ліца спала б.
А ты маладзенька,
Як ў бару брушнічка,
А мой сыночак
Чорненькі, як чарнічка,
А ты маладзенька,
Як ў гародзе роза,
А ён белы,
Як белая бяроза.

235. А У ПОЛІ ЖЫТА, НЕ ЯРЫЦА

А ў полі жыта, не ярыца,*
Казалі, мой муж не п'яніца.
У карчомцы ён быў,
Гарэлачку піў,

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Прышоў двору, жану пабіў,
Прапіў каня, і вала, і абротачку.
— Выкуп коніка і абротачку.
Калі выкупіш, двору вядзі,
А не выкупіш, сама не йдзі.
А не йдзі, жана, дарогаю,
А йдзі, жана, далінаю,
Скінься, жана, калінаю,
Будзець зязюля кукаваці,
Тваю долю гукаці.

235а. А У ПОЛІ ЖЫТА НЕ ЯРЫЦЦА

А ў полі жыта не ярыцца,
Казалі, мой муж не п'яніца.
Ой, доля, долечка горкая,
Казалі, мой муж не п'яніца:
У карчме не быў, ды каня
прапіў,
Прапіў каня дый абротачку,
Ой, доля, долечка горкая,
Прапіў каня дый абротачку.
У карчме не быў, ды каня
прапіў,
Прышоўшы дамоў, жану пабіў,
Ой, доля, долечка горкая,
Прышоўшы дамоў, жану пабіў.
— Ты жоначка, мая любая,
Прадай трубачку і намётачку,
Ой, доля, долечка горкая,
Прадай трубачку й намётачку.
Прадай трубачку й намётачку,
Выкуп коніка й абротачку,
Ой, доля, долечка горкая,
Выкуп коніка й абротачку.

235б. А У ПОЛІ ЖЫТА НЕ ЯРЫЦА

А ў полі жыта не ярыцца,*
Казалі, мой муж не п'яніца,
А ў карчме не быў — каня прапіў.
Прапіў коніка і 'бротачку,
Прышоўшы к двару, жану пабіў:
— Ты, жоначка мая маладая,
Прадай трубачку й намётачку,
Выкуп коніка і 'бротачку.

235в. КАЗАЛІ, МОЙ МУЖ НЕ П'ЯНІЦА

Казалі, мой муж не п'яніца:
Прапіў коніка шынкараццы,
Прышоў дахаты да хваліцца:
— Ідзі, жанухна, каня выкуп.
Калі выкупіш, дамоў вядзі,
Калі не выкупіш, сама не йдзі.
— Мой міленькі! Не першы раз
Пад паветанькай начаваці,
Падалком ножкі укрываці,
Рукаўком слёзкі выціраці.

235г. А У ПОЛІ ЖЫТА, НЕ ЯРЫЦА

А ў полі жыта, не ярыцца,*
Казалі, мой муж не п'яніца,

А ён п'ець не п'ець,
З карчмы не йдзець.

Прапіў коніка варанога,
Шлець таварыша па другога,

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Прапіў коніка, абротачку.
— Бяры-ка, жана, намётачку,

Бяры-ка, жана, намётачку,
Выкуп коніка, абротачку.

— Я ж не раз, не два выкупляла,
Шаўковы платкі астаўляла,

З верабейкамі пад страхою начавала.
Верабейка чырык-чырык,
А мае сердэчка да кнык-кнык.

236. А БЕЛАЯ БЯРОЗАНЬКА ВАДУ ПАМУЦІЛА

А белая бярозанька ваду памуціла —
Няшчасная мяне доля замуж закруціла.
Я не ўпіла, не уела й добра не ўхадзіла,
Толькі свае маладыя леты патраціла.
Як пушчу я два талера па бітай дарозе,
Адзін талер пакаціўся, другі прызастаўся:
Знаю, знаю — мой міленькі з другою скахаўся...
Ёсць ў майго татуленькі коні варанья,
Запражыце мне карэту, я сяду, паеду
Даганяці леты маладыя.
Я конікаў перагнала, летаў не дагнала,
Конікаў прытаміла, летаў не ўлавіла.

237. А БЕЛАЯ БЯРОЗАЧКА

А белая бярозачка,
Дзе вецце падзела? *

А ці бура паламіла,
Ці сонца пасушыла?

— Мяне бура не ламіла
Й сонца не сушыла —

---

* Кожны другі радок паўтарасца двойчы.

Пада мною, бярозаю,
Казакі начавалі.

Яны мяне, бярозачку,
Пасяклі, парубалі,

Пасяклі, парубалі,
На агні пыталі.

А красна дзяўчоначка,
Дзе долю падзела?

А ці ў лесу заблудзіла,
Абгукнісь галасочкам;

Калі ў вадзе затапіла,
Прыплыві к беражочку.

— А сухая лашчыначка
дарожку замяла,

Нялюбая дружыніца
Ад роду адлучыла,

Ад роду, ад радочку
Трудна майму жываточку.

Ай, рыбачка-асятрыначка
Ад сонца завяла —

Нялюбая дружыніца
Увесь свет завязала.

Ай, памуці тую ваду,
Што я нанасіла.

Жалей, маці, таго зяця,
Што я палюбіла.

— Не буду я вады піці,
Буду праліваці,

Не буду я жалець зяця,
Буду праклінаці.

— Не пралівай, маці, вады:
Мне ж яе насіці,

Не праклінай, маці, зяця:
Мне з ім нада жыці.

237а. ДА ЗЯЛЁНАЯ ДУБРОВАЧКА

Да зялёная дубровачка!
Чаго рана так зашумела,
Жоўтым лістом зажаўцела?
— Як да мне рана не шумеці,
Жоўтым лістом не жаўцеці,
Калі цераз мяне купцы ідуць,
На карані агні кладуць,
А на мяне дымы ідуць,
Да цераз мяне купцы едуць,
Дарагі тавары вязуць.
Дочка матцы гасцінчык шле:
Да першы гасцінчык —
Залаты яблычка,
А другі гасцінічак —
Добры дзень, мая матка!
— Да ці жыва, ці здорова?
Да памажы мне, матка,
Гора гараваці,
Да памажы мне, матка,
Дробных дзетак гадаваці!
— Да я, маё дзіцятка, ужо гаравала,
Як вас, маленькіх, гадавала.
І ты, маё дзіцятка, гора гаруй
Да дробных дзетак гадуі.

238. ПАЙДУ Я ПАСЛУХАЮ, ЯК ГОЛУБ ГУДЗЕЦЬ

Пайду я паслухаю, як голуб
гудзець...^{*}
Не голуб гудзець — мой мілы ідзець.
Мой мілы ідзець, падарак нясець,
Дарагі падарачак — рамянную плець.
Раменная плётачка распляталася,
А я, маладзенькая, здагадалася:

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

У новую каморачку схавалася.
Няхай жа ён, ўражжы сын,
нашукаецца,
Мяне, маладзенькую, напытаецца.

239. А П'Ю Ж Я, МАЛАДА, ВЕСЯЛЮСЯ

А п'ю ж я, малада, весялюся,
Аб цёмнай жа ночцы хлапачуся,
Ай, дзе маладзе ночку начаваці,
А ці ў полі шатры распінаці?
Ёсць у мяне на дарозе

перапуцце:

Жывець мой свёкарка
пры дарозе.

А я ў яго ночку значую,
А я й ад яго й слова не пачую.
А п'ю я, малада, весялюся,
Аб цёмнай жа ночцы хлапачуся,
Ай, дзе маладзе ночку начаваці,
Ой, ці ў полі шатры распінаці?
Ёсць у мяне на дарозе

перапуцце:

Жывець мой татачка
пры дарозе,

А я ў яго ночку значую,
А я ад яго словачка пачую.

240. БОРАМ ІДУ, ПЕСНЮ ПЯЮ

Борам іду, песню пяю,
Бары ж мае разлягаюцца,*

Сялом іду, сільна плачу,
Варожачкі пацяшаюцца.

---

* Кожны другі радок паўтараецца двойчы.

Ды варожце, варожачкі,
Хоць на сваё безгалоўейка,

А я ж буду пеці, гуляці,
Абы ж маё ды здароўейка.

Ды варожачкі спаць палягуць,
А я ж пайду ды пагуляю,
Як рыбачка ды па Дунаю.

Шчука-рыба па пясочку,
Я ж, малада, да й па рыначку,

Шчука-рыба з акунцамі,
Я ж, малада, да й з малайцамі.

241. ЗАРА МАЯ, ЗАРАНАЧКА!

Зара мая, зараначка!
Узыйдзі ранюсенька,
Асвяці віднюсенька
Усе дарожкі-пуці,
Куды к мамкі ў госці йці.
Мая мамка далёкая,
Да ёй дарожка шырокая,
А проці мамкіна вакна
Стаіць крутая гара.
Трэба горку раскапаць
І ў мамкі ў гасцях пабываць.

242. АДДАЛА МЯНЕ МАЦІ

Аддала мяне маці
Да й за п'яніцу замуж,
Аддавала, прыказывала
Сем гадоў у госці не хадзіці.
Ой, не пайду я год, другі,
А на трэці пайшла ў госці.

Як стала я ў парозе,
Мяне маці не ўзнала,
За ўбогаю зашчытала.
— Даруйце, дзеткі, убогую.
— А я ж, маці, не ўбогая,
А я, маці, табе дзіця.
— А калі ты маё дзіця,
А дзе ж твая краса з ліца?
— У майго мужа на далоні.
— А калі ж ты маё дзіця,
А дзе ж твая руса каса?
— А дзе ж мая руса каса?
У майго мужа пад нагою.

243. ОЙ, ПАЙДУ Я КРУГОМ ЛУГА

Ой, пайду я кругом луга,
Шукаючы сабе друга.
Ой ты, лузе, лузяночак,
Ці ты будзеш мой дружочак?
Ой, пайду я к Дунаю,
Стану, гляну, падумаю,
Што ў Дунаю дно відно,
Ў сваёй мамкі добра было.
На вуліцы пераднюю,
На кірмашы значую,
Ой, пайду я к Дунаю,
Стану, гляну, падумаю,
Што ў Дунаі дна няма,
А ў свякрухі дабра няма.
На постаці пераднюю,
А ў жорванах значую.
Саколе, ты, саколе,
Пераляці гэта поле
Ды накажы маёй матцы,
Што я ключы пагубіла,
Пры шырокай вуліцы
З хлопцамі жартуючы.

243а. ОЙ, ПАЙДУ Я ЛЯ ДУНАЮ

Ой, пайду я ля Дунаю,
Ой, стану я, падумаю,
І ў Дунаю да дна няма,
Мне ў свёкра добра няма.
Ох, пайду я ля Дунаю,
Ой, стану я, падумаю:
У Дунаю да дно відно,
Мне ў бацькі добро было.

244. ЯК ПАЙДУ Я КАЛЯ ЛУГУ

Як пайду я каля лугу,*
Каля лугу зялёнага,

Каля лугу зялёнага,
Каля саду вішнёвага.

Адламаю я смародзінку,
Чырвоную ягодзінку.

Панясу я свайму татку,
Ці жалеіць мяне татка?

Ці жалеіць мяне татка,
Ці жалеіць смародзінку?

Не жалеіць мяне татка,
Ды жалеіць смародзінку,

Нашто рана й заломлена,
Што й без цвету, без ягады.

Што й без цвету, без ягады,
Без чорнай смародзінкі.

Як пайду я каля лугу,
Каля лугу зялёнага,

---

* Кожны першы радок паўтэрасіцца двойчы.

Каля лугу зялёнага,
Каля саду вішнёвага.

Адламаю я смародзінку,
Чырвоную ягодзінку,

Панясу я сваёй мамкі,
Ці жалеіць мяне мамка?

Ці жалеіць мяне мамка,
Ці жалеіць смародзінку?

Ды жалеіць мяне мамка:
Рана замуж аддадзена,

Не жалеіць ягодзінку,
Чырвоную смародзінку.

244а. ЯК ПАЙДУ Я КАЛА ЛУГУ

Як пайду я кала лугу,*
Кала лугу зялёнага,
Наламаю смародзіны
І чорнае, й зялёнае.
Пакідаю смародзіну
Усё на свёкаркаў дварочак,
Сама стану, паслухаю,
Што мой свёкар гаворыць:
Ці жалеіць мяне свёкар,
Ці чорну смародзіну.
Не жалеіць мяне свёкар,
А жалеіць смародзіны:
— Міла мая смародзіна,
Што зялёна паламана
І па двару пакідана...
Як пайду я кала лугу,
Кала лугу зялёнага,
Наламаю смародзіны
І чорнае, й зялёнае.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы

Пакідаю смародзіну
Усё на татачкаў дварочак,
Сама стану, паслухаю,
Што мой татачка гаворыць:
Ці жалеіць мяне татка,
Ці чорную смародзіну?
Не жалеіць смародзіны,
А жалеіць мяне татка:
— Мілая мая дзіцятухна,
Што малада заручана,
Што малада заручана,
Чужым людзям аддадзена...

2446. ОЙ, ПАЙДУ Я У ШУГЕ, У ЛУГЕ

Ой, пайду я ў шуге, ў луге
Да наламлю калінанькі,
Да панясу да брацейка:
— Ці жаль, братко, калінанькі,
Ці жаль мяне, ўдованькі?
— Табе, сястра, другі будзе,
Мне калінка не прыбудзе,
На ёй голлейка адбудзе.

244в. ПАЙДУ Я З ТУГІ У ЛУГІ

Пайду я з тугі ў лугі,
Наламлю я калінанькі
Да занясу да баценькі.
Каго бацьку жальней будзе:
Чы каліны лугавой,
Чы мяне маладой?
— Жаль мне, дзіця, калінанькі,
Што зеляненькую паламіла,
Ягадкі паглуміла.

244г. ОЙ, ПАЙДУ Я Ў ЯГАДКІ

Ой, пайду я ў ягадкі,
А-а-эй, ой, пайду я ў ягадкі,
Ў ягадкі ў смародзінкі.
Наламлю я смародзінак,
А-а-эй, наламлю смародзінак,
Пакідаю на дарозе,
Пакідаю на дарозе,
А-а-эй, пакідаю на дарозе,
Сама сяду пры дарозе.
Ці не ідзець мая мамка,
А-а-эй, ці не ідзецьме мая мамка,
Каторае пажалее
Ці зялёнай смуродзінкі,
А-а-эй, ці зялёнай смуродзінкі,
Да ці мяне малодзенькай.
— Жаль мне смуродзінкі,
А-а-эй, жаль мне смуродзінкі
Што зялёна паламана,
Што зялёна паламана,
А-а-эй, што зялёна паламана,
Па дарозе пакідана,
А яшчэ жалейка дзіцяці,
А-а-эй, а яшчэ жалка дзіцяці,
Што малада заручана,
Што малада заручана,
А-а-эй, што малада заручана,
На рабоце замучана.

244д. ДА ПАЙДУ Я З ТУГІ Ў ЛУГІ

Да пайду я з тугі ў лугі,
Да наламаю смуродыні,
Пакідаю на дарожца,
Сама пайду к матцы ў госці:
Ці павяне смуродына,
Не жалуе мяне матка;
Мяне мілы пажалуе,
За ягадкі падзякуе.

244е. ОЇ, ПАЙДУ Я НА РАДЗІМУ

Ой, пайду я на радзіму
Ды выламлю смуродзіну,
Пакідаю на дарозі.
Тудою мой татка йціме,
Смародзіні задзівіцца,
Па дзіцяці зажурыцца:
— Дзіця маё дарагое,
Пайшло замуж маладое,
Да не ўмее дзела рабіць,
Чужой матцы не ўгодзіць.
— Не журыся, мой татчка,
Я й за сябе дзела зраблю,
Я й чужому бацьку ўгаджу.

244ж. ДА Й ПАЙДУ Я У ЦЁМНЫ ЛЕС

Да й пайду я ў цёмны лес,
Да й наламаю смуродзіны,
Да й пакідаю на дарозе,
А сама ж сяду пры дарозе,
Ці не йціма мой бацюхна,
Да й ці не ўзіме смуродзіну.
Да й не ўзіме, наступае:
— Горка тая смуродзіна,
Да й што зелена й адломлена,
Бедна тое дзіця ж маё,
Што маладое заручона.

244з. ЯК ПАЙДУ Я КАЛА ЛУГУ

Як пайду я кала лугу,*
Кала лугу зялёнага,
Кала саду вішнёвага.
Заламаю я смародзінку
І красную ягодзінку.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Панясу я свайму татку —
Ці жалеіць мяне татка?
Не жалеіць мяне татка,
Што я рана заламана —
Без беленькіх я цвяточкаў,
Да без красных ягодак,
Да без чорных смародак.

245. НАПІШУ ПАПЕРАЧКУ

Напішу паперачку,
Пушчу на ваду:
— Плыві, мая паперачка,
К таткінаму двару.
А ў таткі ў вароціках
Калінка стаіць,
На калінцы беленькі
Цвет цвіцець.
Добра ж тая бяседачка,
Дзе мой татка п'ець:
Ніхто мяне маладзенькай
Не акпіць, не асмяець:
Ні стары, ні малы, ні тэй роўніца.
А ўсміхнуўся дваранін
У парозе стоя,
Забачыў мой татуленька,
На куце седзя:
— Не кпі, не смей, дваранінушка,
Каля майго дзіцяці,
Ссаджу цябе з каня варанога,
З набыцця твайго.

246. ТЫ СОНЕЙКА МАЁ ЖАРКАЕ, ОЙ

Ты сонейка маё жаркае, ой,
Чаго рана зацацілася,
Чаго рана зацацілася?

Дочка ў маткі загасцілася,
Дочка ў маткі загасцілася, ой,
Дамоў ісці запазнілася.
— Матуленька мая родна, ой,
Давядзі мяне да доміку,
Давядзі мяне да доміку, ой,
Да доміку да новага,
Да доміку да новага, ой,
Да краватушкі цясовае, ой.
Матуленька аглянулася, ой,
Што дачушка астанулася, ой:
— Дзяцінушка мая мілая, ой,
Ці травіца ножкі спутала,
Ці травіца ножкі спутала, ой,
Ці расіца вочкі збрызнула?
— Матуленька мая родная, ой,
Не травіца ножкі спутала, ой,
Не травіца ножкі спутала, ой,
Не расіца вочкі збрызнула,
Спутала мяне зазнобушка, ой,
Дзеравенская работушка.

247. ШТО У НАС ЗА ЗЕЛЕЙКА?

Што ў нас за зелейка,
За чорнае насенейка?
Ой, я яго шчыплю, ламлю,
А яно адрастае,
Ой, я з яго вянок заўю,
А яно зацвітае.
Што то ў мяне за ойчанька,
Што аддаў дачку замуж
Да далёка ад сябе?
Чаму, ойчаньку, у госціках
Да не бываеш?
— Як жа мне, доньку, у госціках,
У госціках бываць,
Ой, зімою за снягамі,
А ў вясну за вадамі,
А ў лета за работамі,
А ў восень за капамі?

— Да бывай зімою саначкамі,
А ў вясну чаўночкамі,
А ў восень вазочкамі.

248. ЯК ПАЙДУ Я ЛУЖОЧКАМ, БЕРАЖОЧКАМ

Як пайду я лужочкам, беражочкам
Да калінавым мостам.
Падайду я к татку пад аконца,
Да як жаркае сонца.
А мой татка сядзіць ля вакенца
Да й мяне пытае:
— Да чаго ж ты, дзіця мае,
Рана ходзіш да расу абіваеш,
Расу абіваеш, мяне, старога, пабуджаеш?
— Татка родны, да парай жа мне раду
Да з маленькімі дзіцяткамі.
— Дзіця маё, да кінь жа ты дзіця
ў крапіўку,
Сама ідзі на Украінку.
— Да спасібо, ой, да ты, мой татка родны,
Да за тваю парадку.
Што мне твая парада — вялікая дасада.

249. ЯК ПАЙДУ Я КАЛЯ ЛЕСУ БЛІЗКА

Як пайду я каля лесу блізка,
Каля сонейка нізка.
Як найду я дзерава крутое,
Лісце залатое.
Ай, нашто мне дзерава крутое,
Лісце залатое?
Ёсць у мяне мамачка у хаце,
Як вішанька у садзе,
А яна мне радачку парадзе
І ўсю праўдачку скажа.

250. ЧАГО СОНЦА,
КАЛЯ ЛЕСУ ХОДЗІШ?

Чаго, сонца, каля лесу ходзіш,
А ў лес не заходзіш?
— Чаго я буду заходзіць,
А дзянёк караціць?
Тады я буду заходзіць,
Як будзе траўка пасыхаць
І лісток ападаць.
— Чаго, татачка, каля мяне едзеш,
А ка мне не заедзеш?
— Чаго я буду к табе заязджаць
І цябе пабуджаць?
А ёсць у цябе свёкар і свякроўка,
Дзевер і залоўка.
А як будзеш ты адна,
Тады я буду заязджаць
І цябе пабуджаць.

250а. ОЙ, СОНЦА, СОНЦА!

Ой, сонца, сонца!
Кала лесу ходзіш, а ў двор не заходзіш.
Ой, мамка, мамка!
Кала двору едзеш, а ў двор не заедзеш.
— Ой, дачка, дачка!
Далёка праводзіш — са двара не выходзіш.
Я ж мамульку далёка правадзіла,
Свякроўку гнявіла.

250б. ШТО Ж ТЫ, СОНЦА

Што ж ты, сонца,
Каля лесу ходзіш,
Ды за лес не заходзіш? *

---

* Трэці радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

— Як пара прыдзе —
Позны вечарочак,
Пайду за лясочак.

— Што ж ты, татка,
Каля мяне ходзіш,
А ка мне не заходзіш?

— Як ты будзеш
Сама сабой жыці,
Буду заходзіці.

Скажы зяцю,
Няхай дажыдае,
Буду навяшчаці.

Я ж прыеду
Зімой на саначках,
Летам на калёсах.

250в. ОЙ, ТЫ, СОНЦА ЖАРКАЕ

Ой, ты, сонца жаркае, *
Кала лесу нізка ходзіш,
Чаму ж за лес не заходзіш?

А мой татачка родны,
Кала майго двара едзеш,
Чаму ў госці не заедзеш?

— А я рад бы заязджаці,
Ты ж не ўмееш выпраўляці.

Я за вожкі, а ты ў слёзкі,
Я за дугу, а ты ў тугу,

Я заеду за лясочак,
Ты завьеш ў галасочак.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

250г. ХАДЖУ Я КАЛЯ ЛЕСУ

Хаджу я каля лесу,
Шукаючы куралесу.
Куралесе мой міленькі,
Татачка мой родненькі,
Аддаў мяне, не быў ў мяне.
Ці, татачку, не жаль мяне,
Ці конічка не маеш,
Ці дарожачкі не ведаеш,
Што ты мяне не адведаеш?
— А дзіцятка мілае,
Я й коніка маю
І дарожачку ведаю,
Цябе, дзіця, адведаю.
Як прыеду, дык ты рада,
Як паеду, дык ты плачаш.
Я за лясы — ты ў галасы,
Я за горы — ты ў горы,
Я заеду за дуброўку,
Дык ты ручкі на галоўку,
Я за горы крамяныя —
Ты ў слёзкі крываваыя.

251. ЯК ПАЙДУ Я КАЛА ЛЕСУ БЛІЗКА

Як пайду я кала лесу блізка,
Кала зямлі нізка.
Як прыду я к таткі пад вакошка,
К мамкі пад другое:
— А татка, татка, адчыні вакошка,
А мамка, — другое.
Ай, дай, татка, цясовы вядзёркі,
Шаўковы перавёслы.
— Не дам, чада, не дам, дарагое, —
Чаго рана ходзіш?
Яшчэ куры не пелі, гусі не крычэлі,
Людзі не ўставалі.

— А татка, татка, не таткава воля,
Не мамкіна нега
У чужых людзей, у ліхога свёкра
Не ў роднай мамкі.
Я ў свайго таткі, куды захацела,
Туды паляцела,
А ў сваёй мамкі, куды задумала,
Там і пабывала,
А ў свякроўкі, куды захацела —
У дварэ пасядзела.

251а. ЯК ПАЙДУ Я ЛУГАМ, БЕРАГОМ

Як пайду я лугам, берагом,
Каліnavым мастом,
Як прыду я ціхонька, лягонька
К татку пад ваконца:
— Татка! Татка!
Ты падай мне цясовы вядзерцы,
Шаўковы пачопкі!
— Донька, ты донька,
Чаго рана ходзіш,
Мяне пабуджаеш?
— Татка! Татка!
Свякроўкіна нега
Горш тваёй няволі.

251б. ЯК ПАЙДУ Я, ПАЙДУ

Як пайду я, пайду,
Я ціха падумаю,
Як ліст на Дунаю,
А як падайду
К татку пад акно:
— Дзень добры, тата,
Мой татуленька родны,
На беленька ложа.

— На здароўе ты, мая дачушка
 І чужая пасялушка.
 Чаго, дачушка,
 Гэтак рана ходзіш,
 Расіцу абіваеш?
 — Гэта ж, татулька,
 Свекраткава нега
 І таткава няволя.
 Як жа я была
 У роднага татацькі
 І роднай матулькі,
 Дык я ж не знала,
 Адкуль сонца ўсходзіць
 І куды заходзіць.
 Ды я не знала,
 Калі кароў дояць,
 Калі ў поле гонюць.
 А як дасталася
 Журліваму свёкру,
 Дык стала знаці,
 Адкуль сонца ўсходзіць
 І куды заходзіць,
 Дык я стала знаці,
 Калі кароў доюць
 І ў поле гонюць.

251в. ЯК ПАЙДУ Я ГОРАМ-ДАЛІНАЙ

Як пайду я горам-далінай
 Да калінавым мостам.
 Падайду ж я к татку пад ваконца,
 Як жаркае сонца.
 — Добры вечар!
 Мой татулька родны,
 На беленькім ложку.
 — На здароўе, дзіцятка мілае!
 Чаго, дарагая,
 Чаго, дзіцятка, так позна ходзіш
 Да людзей пабуджаіш?
 — Татачка, мой мілы!

Свякроўка уміраіць,
Вадзіцы бажаіць.
— Дзіцятка маё! Не вадзіцы бажаіць —
Цябе са свету збываіць.

251г. ЯК ПАЙДУ Я У ДАЛЬ ДАЛІНАЮ

Як пайду я ў даль далінаю,
Падхаджу я к мамке пад вакошка,
К мамке пад вакошка,
К татке пад другое:
— Што, дзіцятка, ранёшанька ходзіш?
Яшчэ куры не пелі,
Куры не пелі — людзі не ўставалі.
— А вось, мамка, у чужых людзях
Жыць да не ў родненькай мамкі,
Пасылаюць мяне, маладую,
У шчыры бор за вадою.
Я й баюся шэрага воўка,
Шэрага воўка, чорнага мядзведзя:
А мяне воўк з'есць, а мядзведзь зламаіць,
А заяц спужаіць.
— Ты не бойся, маё дзіцятка,
Шэрага воўка, чорнага мядзведзя:
Цябе воўк не з'есць,
Мядзведзь не зламаіць
І заяц не спужаіць,
Толькі бойся журлівага свёкру,
Журліву свякроўку;
Яшчэ бойся, маё дзіцятка, раўнівага мужа.
— Мой раўнівы муж на вайну паехаў,
На вайну паехаў і з вайны не прыехаў,
А я, малада, пайшла за двараніна,
А мой дваранін і чытаць, і пісаць,
На гармоню іграць,
А я, малада, і скакаць, і плясаць;
А мой дваранін прачытаў, прапісаў
Каня варанога і быка палавога,
А я, малада, праскакала, праплясала
Кароўку-буронку — другую другоньку.

252. ЗАКАЦІЛАСЯ ДЫ ЯРКАЕ СОНЦА

Закацілася ды яркае сонца
За зялёны гаёк,
Ау-у-у.
Захацелася мне, маладзенькай,
К татульку у госці,
Ау-у-у.
Я й не баюся ні цёмненькай ночкі,
Ні грознае тучкі,
Ау-у-у.
Толькі баюся друга свайго нялюбага,
Ау-у-у.
Мяне нялюбы і наб'ець, і пакараіць,
Ён мяне не жалеіць,
Ау-у-у.

252а. ЗАКАЦІЛАСЯ ЯРКАЕ СОНЦА ЗА ЦЁМНЫ ЛЯСОЧАК

Закацілася яркае сонца за цёмны лясочак.
Захацелася мне, маладзенькай,
К свайму татачку ў госці.
Не баюся я ні ночкі цёмнай,
Ні тучанькі грознай,
Толькі баюся я госпада бога,
Яшчэ свайго нелюбога.
Госпад божанька — ён пакараіць,
А нялюбы пабіваіць;
Госпаду божаньку я памалюся,
А нялюбаму пакаруся.

253. ЗАКУРЫЎСЯ ЦІХІ ДРОБНЫ ДОЖДЖЫК

Закурыўся ціхі дробны дожджык
Да па чыстаму полю,
Зажурыўся мой татачка родны
Па маёй горкай долі.

Не курыся, ціхі дробны дожджык,
Да па чыстаму полю,
Не журыся, мой татачка родны,
Па маёй горкай долі.
Не сама я долечку шукала —
Мужа выбірала,
Пан багаты з залатой палаты
Даў мне мужа-ката.
Закурыўся ціхі дробны дожджык
Да па чыстаму полю,
Зажурыўся мой татачка родны
Па маёй горкай долі.

**253а. ЗАКУРЫЎСЯ ЦІХІ
ДРОБНЫ ДОЖДЖЫК**

Закурыўся ціхі дробны дожджык
Каля цёмнага лесу,
Зажурыўся мой татулька родны
Па маёй горкай долі.
Не курысь, ціхі дробны дожджык,
Каля цёмнага лесу,
Не журысь, мой татачка родны,
Па маёй горкай долі.
Калі ж я буду ў бога шчасна,
Не буду няшчаснай.
Калі ж я буду ў бога ўгодна,
Не буду галодна.

**253б. ЗАКУРЫЎСЯ СІЛЕН
ДРОБЕН ДОЖДЖЫК**

Закурыўся сілен дробен дожджык
Па чыстаму полю,
Зажурыўся мой родны татка
Па маёй горкай долі.

Не курысь, сілен дробен дожджык,
Па чыстаму полю,
Не журысь, мой родны татачка,
Па маёй горкай долі.
Было ж табе, дожджыку, курыцца,
Як хмара найшла,
Было б табе, мой татку, журыцца,
Як я мала была.
Цяпер нечага журыцца,
Як я замуж пашла.

253в. ЗАКУРЫЎСЯ ДА ДРОБНЕНЬКІ ДОЖДЖЫК

Закурыўся да дробненькі дожджык
Па чыстаму полю,
Закурыўся.
Зажурыўся мой міленькі ў дому
Па мне маладзенькай,
Зажурыўся.
Не курыся, да дробненькі дожджык,
Па роўнаму полю,
Не курыся.
Не журыся, да мой мілы, у дому
Па мне маладзенькай,
Не журыся.

253г. ЗАКУРЫЎСЯ СІЛЬНЫ ДРОБНЫ ДОЖДЖЫК

Закурыўся сільны дробны дожджык
Кала цёмнага лесу,
Зажурыўся ды мой татухна родны
Да па маёй горкай долі.
Не курыся, сільны дробны дожджык,
Кала цёмнага лесу,
Не журыся, мой татухна родны,
Да па маёй горкай долі.

254. НЕ ВЕЙЦЕ ВЫ, ВЕТРЫ

Не вейце вы, ветры,
З гары да долу
З чыстага поля.
Не наносце, ветры,
Майму татухну весці,
Мамухне жалосці,
Што й жыву я не ў любосці.
Не жыву — гарую,
Усё бяду бядую.
Закурыўся сілен дробен дожджык
Па багатаму полю,
Зажурыўся мой татухна родны
На сваёй старонцы
Па маёй горкай дольцы.
А курысь не курысь,
Дробен дожджык,
Па жоўтаму полю,
Журысь не журысь,
Мой татухна родны,
Па маёй горкай долі.
У канцы карваткі стаю,
Пасцелечкі не сцялю:
Ужо ж мая пасцелечка
Ад слёзак макрэнька,
Ужо ж маё адзяяла ў нагах ляжыць,
Ужо ж мая разлука ў галоўках стаіць,
Мяне разлучае.

255. ТЫ, БЕЛАЯ БЯРОЗА

Ты, белая бяроза,
Не стаі пры дарозе,
Не пушчай карэнійка,
Дзе маё пляменійка.
Я, малада, да таткі іду,
Да мамкі на парадачку:
— Ой, парадзь, мая мамка,
Што з маім мужам рабіць.

Дасць бог дзень — у карчомцы п'ець,
Пройдзець дзень — мяне саб'ець.
— Зрабі піва хмельнага,
Спаі мужа дрэннага,
Выведзі ў роўна поле
І абстаў саломкаю,
Запалі лучынкаю.
Сама йдзі на вулачку,
Гвалт крычы ратуначку:
Здаецца, і гром не быў,
Мілога пярун забіў.

256. ВЕТРЫЧАК ПЫШЫЦЬ, БЫЛІНКУ КАЛЫШЫЦЬ

Ветрычак пышыць, былінку калышыць,*
Татухна к дачухне па лісту пішыць:
— Ай, чаму, дачка, у гасцёх не бываеш,
Ці каня не маеш, ці дарожкі не знаеш?
— Я коніка маю, дарожачку знаю,
Я ў сваім дамочку горкаю долю маю...
— А ўзыдзі, ўзыдзі, зорачка вячэрняя,
А прыдзі, прыдзі, дачушка бяздольная.
Зорачка ўзышла — ўвесь свет асвятліла,
Дачушка прыйшла — ўвесь род аслязіла...

256а. ВЕТРЫЧАК ПЫШЫЦЬ

Ветрычак пышыць,
Быліначку калышыць,
А бацька дачке
Штодзень пісьма пішыць:
— Што, мая дачушка,
У госці не бываеш,
Ці коніка не маеш,
Ці дарожанькі не знаеш?

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

— Я коніка маю
І дарожаньку знаю,
Ў сваім дварочку
Горку долю маю.
— А ўзыйдзі, ўзыйдзі,
Зорачка вячэрняя,
А уз'едзь, уз'едзь,
Дачушка бяздомная.
Дачушка на двор —
Бацька кубачкі на стол.
Дачушка са двара —
Бацька кубачкі са стала.

2566. АЙ, ШКОДА, ШКОДА СВАЕЯ МАЛАДОСЦІ

Ай, шкода, шкода сваея маладосці,
Ай, люлі, люлі, сваея маладосці.
Жыву з міленькім свой век не ў любосці,
Ай, люлі, люлі, свой век не ў любосці,
Я не ў любосці, не ў жалкай жалосці,
Ай, люлі, люлі, не ў жалкай жалосці.
Ветрычак пышыць, былінку калышыць,
Ай, люлі, люлі, былінку калышыць,
Ай, бацька дачцэ штодзень пісьмы пішыць,
Ай, люлі, люлі, штодзень пісьмы пішыць,
Штодзень пісьмы пішыць, шточас высылаець,
Ай, люлі, люлі, шточас высылаець:
Ай, прыедзь, прыездзь ка мне, дочка, ў госці,
Ай, люлі, люлі, прыедзь ка мне, дочка, ў госці.
Ай, узайдзі, узайдзі, зара вячэрняя,
Ай, люлі, люлі, зара вячэрняя,
Ай, уз'едзь, уз'едзь, дочка няшчасная,
Ай, люлі, люлі, дочка няшчасная.
Зорачка ўзышла, ўвесь свет асвяціла,
Ай, люлі, люлі, ўвесь свет асвяціла.
Дочка уз'ехала, ўвесь свет рассязіла,
Ай, люлі, люлі, ўвесь свет рассязіла.
Ай, лепей было зарэ рана не ўсходзіці,
Ай, люлі, люлі, не ўсходзіці,
Ай, лепей было, дочка, табе не ўз'язджаці,
Ай, люлі, люлі, табе не ўз'язджаці.

256в. ОЙ, ВЕЦЕР ПЫШЫЦЬ,
БЫЛІНКУ КАЛЫШЫЦЬ

Ой, вецер пышыць, былінку калышыць,
Ой, люлі, люлі, былінку калышыць.
Ой, бацька дачцэ штодзень пісьмо пішыць,
Ой, люлі, люлі, штодзень пісьмо пішыць:
Што ты, дачушка, ў госцікі не ходзіш?
Ці ты, дачушка, дарожкі не знаеш?
Ой, люлі, люлі, дарожкі не знаеш?
Ці ты, дачушка, коніка не маеш?
Ой, люлі, люлі, коніка не маеш?
— А я, татачка, дарожку знаю,
Ой, люлі, люлі,
Дарожачку знаю,
А я, татачка, коніка не маю,
Ой, люлі, люлі, коніка не маю.

257. ЯК АДДАУ МЯНЕ БАЦЮШКА
ДА ДАЛЕКАНЬКА ЗАМУЖ

Як аддаў мяне бацюшка да далёканька замуж,
Як сказаў жа мне бацюшка часта ў госці не ждаці.
Не пашла я к бацьку ў госці да чатыры гадочкі,
Я на пяты гадочак пашла к бацьку ў госці.
Як стрэў мяне бацюшка ў чыстым полі на дарозе,
Як стрэў мяне родненькі ў хаце на парозе:
— Ты здароў, дачка, здароў, як ты жыва, як здарова?
— Ты, бацюшка, ты, мой родненькі, не пытай майго
здароў'я.
Ты, бацюшка, ты, мой родны, папытай майго падвор'я.
А маё ж то здароўе ў нялюбага ў ладоні.

258. ТАМ У ПОЛІ, ПОЛІ

Там у полі, полі
Буйны ветры пышуць,
Калінку калышуць,
А браецц з сястрыцай
Ліст па лісту пішуць:

— Сястра мая родная,
Ці прывыкла тама?
— Хоць я й не прывыкла,
Нада прывыкаці
У чужое маці,
Нада й наравіці
Свёкру і свякроўцы,
Дзеве́ру й залоўцы,
Дзеве́ру й залоўцы,
Дзеве́равай жонцы.
Свёкарку парадую —
Пасцельку пасцялю.
Свякроўку парадую —
Хатачку падмяту,
Коніка напаю,
Дзеве́равай жонцы
Дзіця пакалышу.

259. А УЖО СОНЦА ЗАХОДЗЕ

А ўжо сонца заходзе,
Сястра брата праводзе,
У брата праўды пытае:
— Калі, братка, ў госці прызеш?
— Сухая вярба разаўецца,
Сястра мая разжывецца —
Тады братка ў госці прызе.

260. ОЙ ТЫ, СОНЦА, СОНЦА ЯСНАЕ

Ой ты, сонца, сонца яснае,
Што ты раненька ўсходзіла
Ды позненька закацілася,
Ды на мяне мамка ўсё сварылася.
— Не сварыся, родна маменька,
Учора ў мяне любы госцік быў,
Любы госцік, родны брацейка.

Вот я яго ўсё й праводзіла
Да за тья лясы, лясы цёмныя,
Да за тья садзікі вішнёвыя.
Дзе кавыль-траўка савіваецца,
Брат з сястрою распрашчаецца.

261. ЭЙ, У ЛЯСОЧКА

Эй, у лясочка
Ля паляначкі
Там сіротка
Жыта жне,
Сваю мамачку,
Сваю роднаю
Да й на помач заве:
— Мая мамачка, мая родная,
Памажы мне жыта жаці.
— Дачушачка, мая родная,
Мае ручкі баляць...

262. А ЯК ЖАРКІМ ЛЕТАМ ЯРАЯ ПЧОЛКА

А як жаркім летам ярая пчолка
Па чыстаму полю мёдава судзёшка шукала.
Мёдава судзёшка не нашла,
Толькі нашла горкую асіну!
А як горкая сірацінушка
Іскала сваёй радзіцелькі — маткі.
Не нашла сірацінушка роднай маткі,
Ды нашла сірата горкая
Старага ліхога свёкра!

262а. ЯК ХАДЗІЛА ДА МАЛАЯ СІРОТКА

Як хадзіла да малая сіротка
Да й па чыстаму полю,
Да й шукала свае мамачкі радненькай.

— Скалыхніся, да й халодная вада,
У глыбокай крынічанькі,
Адгукніся мне, мамачка родненькая,
Мне, няшчаснай сіраціне.
Не скалыхнулася вада ў глыбокай крынічанькі,
Не адгукнулася мая мамачка родненькая
Мне, няшчаснай сіраціначкі.

2626. ЛЯТАЛА СЕРАЯ ПЕРАПЁЛКА

Лятала серая перапёлка
Да па жоўтаму полю,
Шукала серая перапёлка
Свайго гняздзечка,
Ідзе ляжала яе яечка,
Ідзе дзеткі сядзелі
І ў палёт паляцелі.
Хадзіла бедная сірацінка
Па багатаму полю,
Шукала бедная сірацінка
Свайго роднага бацькі,
А знайшла студзёную вадзіцу
У рубленым калодцу.
— Ускалыхніся, вада,
У рубленым калодцу,
Адгукніся, мой бацюшка,
На чужой старонцы.
Не скалыхнулася вада
У рубленым калодцы,
Не адгукнуўся бацюшка
На чужой старонцы.

262в. ОЙ, ЛЯТАЛА БАРАВАЯ ПЧОЛКА

Ой, лятала баравая пчолка
Па чыстаму полю, ой, лятала,
Ой, іскала баравая пчолка
Салодкага мёду, ой, іскала.

Ой, не нашла баравая пчолка
Салодкага мёду, ой, не нашла,
Толькі нашла баравая пчолка
Асіну-калоду, толькі нашла.
Ой, хадзіла бедная сіротка
Па чужой старонцы, ой, хадзіла.
Ой, іскала бедная сіротка
Родную мамульку, ой, іскала.
Ой, не нашла бедная сіротка
Родную мамульку, ой, не нашла,
Толькі нашла бедная сіротка
У полі магілку, толькі нашла.

262г. ДА ЛЯТАЛА БАГАВАЯ ПЧОЛКА

Да лятала багавая пчолка
Па чыстаму полю,
Да лятала.
Да іскала багавая пчолка
Сабе пасудзіну,
Да іскала.
Да не нашла багавая пчолка
Сабе пасудзіну,
Да не нашла.
Толькі нашла багавая пчолка
Горкую асіну,
Толькі нашла.

Да хадзіла горкая сіротка
Па чыстаму полю,
Да хадзіла.
Да іскала горкая сіротка
Радзіцельку-матку,
Да іскала.
Да не нашла горкая сіротка
Радзіцелькі-маткі,
Да не нашла.
Толькі нашла горкая сіротка
Ліхую свякроўку,
Толькі нашла.

262д. ОЙ, ЛЯТАЛА ШЭРА ПЕРАПЕЛКА

Ой, лятала шэра перапёлка
Па шырокаму полю,
Хадзіла бедная сіротка
Па шырокаму полю.
Ай, шукала бедная сіротка
Свае мамачкі роднае,
Не нашла бедная сіротка
Свае мамачкі роднае,
Толькі нашла крыніцу-вадзіцу.
Скалыхалася крыніца-вадзіца,
Сцюдзёны калодзеж.
— Адгукніся, мая мамка родна,
На чужой старонцы.
Не скалыхнулась вадзіца-крыніца,
Ні сцюдзёны калодзеж,
Не адгукнулась мая мамка родна
На чужой старонцы.

263. ШЫРОКАЯ ДАРОЖУХНА

Шырокая дарожухна,
Ці не дождж цябе змачыў,
А ці ранняя раса?
— Не дождж мяне змачыў
І не ранняя раса,
А змачыла мяне
Горкая сірацінка,
Да касцёлу рана ходзючы,
Шчыра бога молючы.
Прасіла яна ў божанькі:
— Узяў татку, узяў мамку,
Вазьмі мяне, сірацінінку!
— Нечым жа цябе браць,
Лепш табе долейку даць —
Каня варанога
І малайца маладога.

263а. СІРОТАЧКА ЖЫТА ЖАЛА

Сіротачка жыта жала,
К сырой зямлі прылягала:
— Ты, сырая зямелечка,
Нашто мяне абідзела?
Узяла татку, ўзяла мамку,
Узяла маю ўсю радзіну,
Вазьмі мяне, сіраціну.
— Як я маю цябе браці,
Лучшай долю табе даці.
— Дзе ты, доля, падзелася:
Ці ты ў лесе заблудзілася,
Ці ты ў моры патанула.
Калі ў лесе — адгукніся,
У сінім моры — ўскалыхніся.

264. ЗЯЛЁНАЯ ДУБРОВАЧКА

Зялёная дубровачка,
Чаму ў цябе дуб'я многа —
Зялёнага ніводнага,
Лісточкамі ні згоднага?
Маладая дзяўчыначка,
Чаму ў цябе бацькоў многа,
А роднага ніводнага,
Ў парадачку ні згоднага?

264а. ЗЯЛЁНАЯ ДУБРОВАЧКА

Зялёная дубровачка,
Што ў цябе дуб'я многа,
Зялёнага атросціка ніводнага?
Маладая Алеська,
Чаго ў цябе мамак многа,
Роднае ніводнае?
Загадаці ёсць каму,
Пажалеці некаму.

265. У ВІШНЄВЫМ САДУ НА КАЛІНЕ

У вішнёвым саду на каліне
Там зязюля кукавала,
Тую зязюлю, тую сіваю
Сірата праклінала:
— Бадай, зязюля, бадай, сівая,
Налета не кукавала:
Выкукавала маю матулю,
А я сіратой застала!
— Я кукавала, кукаваці буду,
Па саду лятаючы.
А ты плакала, плакаці будзеш,
Па людзях гаруючы.

266. ДА НА ГАРЭ ЦАРКОВАЧКА

Да на гарэ царковачка.
Там стаяла сіротачка.
Яна клікала сваю матку:
— Устань, мамка мая родная,
Да дай жа мне кашулечку,
Пачашы мне галовачку.
— Дзіцятка маё роднае,
Да ты маеш сваю матку,
Хай дасць табе кашулечку,
Хай пачэша галовачку.

267. НЕ СТОЙ, БОЖА, ПАД АКНОМ

Не стой, божа, пад акном,
Ідзі, божа, ў хатачку
Ды стань, божа, на куце,
Ды дай долю сіраце.
Сірата долі на мае,
Голасам неба прабівае,
Слёзкамi зямлю палівае,
Сваю матульку прызывае.

268. ОЙ, ГУКНУЛІ НАЧЛЕЖНІЧКІ

Ой, гукнули начлежнічки,
У дуброве начуючы.
Заплакала сіротанька,
Горкі абед гатуючы:
— Згатавала абед горкі
Без свае маткі-зоркі.

269. ГУЛА ПЧОЛКА, ГУЛА

Гула пчолка, гула,
Па барку лятаючы,
Мядок збіраючы,
Пчолкі саджаючы.
А плакала ўдовачка,
Абед гатуючы:
— Абед мой горкі
А без цябе, мой міленькі,
А без тваёй параданькі.
Сама сяду абедаці
І дзеткамі абсядуся,
Слёзачкамі абліюся:
Дзеткі мае міленькія,
Слёзкі мае горненькія!

269а. ГУЛА ПЧОЛКА, ГУЛА

Гула пчолка, гула,
Па бары лятаючы
Да мядок збіраючы:
— Яшчэ ж буду ляпей гусці,
Як буду мядок нясці.
Да плакала ўдованька,
Дроўцы збіраючы
Да абед гатуючы:

— Ой, абедзе мой горанькі
Да без цябе, мой міленькі;
Наварыла рыбкі з перцам,
Сама села з маладзенцам,
Рыбкі з перцам не хочацца,
З маладзенцам рагочацца,
Да аж рыбка ў сне сніцца,
Да з маладзенцам доўга спіцца.
Сама села на пакуці,
А мае дзеткі ў запеку,
Сама п'ю мёд-віно,
А маім дзеткам вады жадно,
Сама ем з талерачкі,
А мае дзеткі з чарапочка.

2696. ГУЛА ПЧОЛКА, ГУЛА ПЧОЛКА

Гула пчолка, гула пчолка,
Да па бару лятаючы,
Салодкі мёд збіраючы:
— Ой, горкі мой мядок, горкі
Да без мае грамаданькі,
Ўсяняк свой мёд патраціла,
Сама ў борцю не трапіла.
Ох, заплакала удованька,
Да па садочку ходзячы,
Вячэраньку гатуючы:
— Горка ж мая вячэранька
Да без майго міленькага.
Сама сяду проці стала,
Дзеткі ж мае па застоллю,
На покуці нікога нет —
Такая вячэра, такі і абед.
Дзеткам даю хлеб веены,
Сама ем ячну зацірку.
Дзеткі ядуць, а я плачу:
З мілым піла мёд і гарэлку.

269в. А ГУДУЦЬ ПЧОЛКІ, ГУДУЦЬ

А гудуць пчолкі, гудуць,
Па саду лятаючы,
Салодкі мёд збіраючы.
Плакала ўдовачка,
Плакала ўдовачка,
Па бару ходзячы,
Сыры дровы збіраючы,
Абед гатуючы:
— Абедзе мой, абедзе,
А хто цябе абедаць будзе?
Сама сяду на куце
І дзеткамі абсаджуся,
Дзеткамі абсаджуся,
Слёзкамі абліюся.
Як дзеткі маленькія,
Тады слёзкі драбненькія,
А як дзеткі пабольшаюць,
Тады слёзкі пагоршаюць.

269г. ЗВІНЕЛА ПЧОЛКА

Звінела пчолка, *
Па бару лятаючы,
Салодкі мёд збіраючы:
— Мяды мае салодкія,
Раі мае кароткія.
Заплакала ўдовачка,
Вячэрку гатуючы:
— Стравы мае сахарныя,
Хто вас будзіць спажываці,
Дзеткі мае маленькія,
Хто вас будзіць гадаваці?

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

269д. ОЙ, ЗВІНЕЛА ПЧОЛКА

Ой, звінела пчолка,
Па бару лятаючы,
Салодкі мёд збіраючы:
— Мядок мой салодзенькі,
Дзеля цябе спазнілася,
Седзячы пад кусточкам —
Зялёным лісточкам.
Плакала ўдовачка,
Вячэрку гатуючы:
— Вячэрка мая нясмачная,
Цераз цябе спазнілася,
К маім дзеткам ідучы,
Іх спацькі кладучы.

269е. ЗАЗВІНЕЛА ПЧОЛАЧКА

Зазвінела пчолачка, *
Па бары лятаючы,
Салодкі мёд збіраючы:

— Мой мядок, мой саладок,
Праз цябе спазнілася,

На бары начавала,
Пад елкай агонь клала.

То не пчолка гула,
А ўдованька плакала:

— Ой, пчолачка-звоначка,
Чаго рана зазвінела?

Чаго рана зазвінела,
Ў шчыры бор паляцела,

Усё ягадкі збіраючы,
Вадзіцу сіляючы?

---

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

269ж. А ГУЛА ПЧОЛАЧКА, ГУЛА

А гула пчолачка, гула,
Па бару лятаючы,
Салодкі мёд сабіраючы:
— Мой мядок, мой саладок,
Праз цябе спазнілася,
На бару начавала,
Пад елкай агонь клала!
То не пчолка гула,
А ўдованька плакала,
Раненька па ваду йдучы,
Ранні абед гатуючы,
Чужых гасцей частуючы:
— Ранні абед, ранні абед
Без цябе, мой міленькі!
Няма каму рана ўстаці,
Работачкі загадаці.

269з. ХАДЖУ-БЛУДЖУ ПА БАЛОЦЕ

Хаджу-блуджу па балоце,
Збіраючы тонка дрэва,
А ў печы выпалючы,
Горкі абед гатуючы.
Як сяду я за столічак,
А дзеткамі абсаджуся,
А слёзкамі абальюся:
Слёзкі мае драбненькія...
Дзеткі мае маленькія,
Хто вас будзе гадаваці?
Кожны будзе пасылаці,
Усе будуць камандаваць.

269і. ЗАЗВІНЕЛА ПЧОЛАЧКА, ПА БАРУ ЛЯТАЮЧЫ

Зазвінела пчолачка, па бару лятаючы,
Салодкі мядок збіраючы;
Заплакала ўдовачка, на дварочку ходзючы,
Трэсачкі збіраючы, вячэрку гатуючы.

Згатавала, паставіла,
Сама села, заплакала:
— Вячэр мая, вячэрачка!
З кім я буду вячэраці?
Ночка прышла цёмненькая,
З кім я буду начаваці?
Дзеткі мае маленькія!
З кім я буду гадаваці?
Пасцель мая беленькая!
З кім я буду ў табе спаці?
З кім я буду размаўляці?

269к. ГУЛА, ГУЛА БЕДНА ПЧАЛА

Гула, гула бедна пчала,
Да па бару лятаючы,
Салодкі мёд збіраючы.
Яна мёду не набрала,
Сама ў бару начавала.
Заплакала да ўдованька,
Вячэраньку гатуючы,
Свае дзеткі гадуючы:
— Прыдзі, прыдзі, мой міленькі,
Вячэраньку гатаваць,
Свае дзеткі гадаваць!

269л. ЗАГУДЗЕЛА ПЧОЛАНЬКА

Загудзела пчоланька,
Па бару лятаючы,
Мядочак збіраючы:
— Горкі ж ты, мой мядочак,
Без слонечка збіраючы.
Заплакала ўдованька,
Па дварочку ходзячы,
Трэсанькі збіраючы,
Абедачык гатуючы:
— Горкі ж ты, мой абедачык,
Без мілага абедаючы.

Зазвінела пчолачка,
 Па бару лятаючы,
 Сладкі мёд збіраючы.
 Заплакала ўдовушка,
 Вячэрачку гатуючы:
 — Вячэра мая сахарная,
 З кім я буду вячэраці?
 Вячэраці сірацінкай,
 Спаць класціся са скацінкай.

270. ТЫ ДУБРОВА, ДУБРОВА, ДУБРОВУШКА ЗЯЛЕНАЯ

Ты дуброва, дуброва, дубровушка зялёная,
 А што ж ты, дуброва, да не родзіш нічога,
 Што не родзіш нічога, што ні вса, ні грачыхі,
 Што ні вса, ні грачыхі, ні ярыч пшаніцы,
 Толькі родзіш, дуброва, адзін ельнік, бярэзнік,
 Адзін ельнік, бярэзнік да сціглясты сасоннік.

271. ГОРА МАЁ, ГОРА

Гора маё, гора,
 А я ўсё спяваю,
 Бо я сваё гора
 За вяселле маю.
 На суседнім полі
 Жыта да пшаніца.
 На суседнім полі
 Капа каля копы,
 А на маім полі
 Чатыры снопы.
 На суседнім полі
 Жанчыны спяваюць,
 А на маім полі
 Салдаты гайсаюць.

На суседнім полі
Касарыкі косяць,
А на маім полі
Жураўлі галосяць.

272. ДА ГУЛІ ГУСЛІ, ГУЛІ

Да гулі гуслі, гулі,
Да не пад мае мыслі.
Аддавала ж мяне маці
Да ў турэцкую зямлю
За казацкага сына.
Ой, я зямлі не баюся,
Ні казацкага сына,
Да баюся, баюся
Да вялікага сціску,
Шабелькавага бліску.
Ен шабелякаю блісне,
Мне галованька звісне.

273. НА УДОУЧЫНЫМ ПОЛІ

На ўдоўчыным полі
Сабраліся работнікі:
Да мядзведзь карчом арэць,
А ваўчок барануець,
А зайчык дровы сячэць,
А ліска хатку топіць.
Сонейка за лес, за лес,
Яны пайдуць дамоў зараз.
Да мядзведзь у лес палез,
А ваўчок у хмельнічак,
Зайчык — у бярэзнічак,
А ліска ў норачку,
А ўдоўка ў каморачку.

Цірава.

|

273а. А У НАШАЙ УДОЦІ
МНОГА РАБОТНІКАУ

А ў нашай Удоці многа работнікаў:
Там мядзведзь карчом арэ,
Шэры воўк барануе,
А заенька дроўцы сячэ,
А лісіца бліны пячэ.

274. ОЙ, ЛЕТА, МАЁ ЛЕТА

Ой, лета, маё лета,
Не пажата маё жыта.
Каб жа мне другое лета,
То пажала б сваё жыта.

275. ПАЙДУ Я ГУКАЮЧЫ

Пайду я гукаючы, *
Сваю долю шукаючы.

— Ой ты, доля, мая доля,
Дзе ты падзелась?

Ці ў лесе заблудзілась,
Ці ў моры ўтанула?

— Каб я ў лесе заблудзілась,
Ўвесь бы лес засмуціла,

Каб я ў моры ўтанула,
Ўсё бы мора ўскалыхнула.

Адзыўнулась мая доля
На той бок сіняга мора.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтарасцца
двойчы.

276. ОЙ, У ВІЛЬНІ, ВІЛЬНІ

Ой, у Вільні, Вільні
Усе званы зазванілі —
Малыя і вялікія.
Там кароль абедае,
Там кароль абедае,
Якубка прыслугуе,
Кубачкі налівае,
У караля пытае:
— Ой, каролю, мой пане,
Што я ў цябе выслужу,
Што я ў цябе выбуду?
— Ой, выслужыш, Якубка,
Коніка пад сядзелкам,
Паненку пад вяночкам.
— Ой, паеду, паеду
Да брацяткі ўзволіцца.
— Ой, брацейку радненькі,
Ці пазволіш жаніцца?
— Ой, Якубку-брацейку,
Малады не жаніся,
Розуму набярыся,
Розуму кавалерскага,
Стану малжэнскага.

277. ЛЯТАЎ СЕЛЯЗЕНЬКА

Лятаў селязенька
Па шырокаму полю
Дзевак выглядаць,
У каторыя галоўка,
Як баронка?
А ў Машкі галоўка,
Як баронка,
А сама, як варонка.
А ў Насці — як макаўка,
А сама — як ластаўка.

277а. КАЗЕЛ БЕЗЫМЕН КАЛА
ПОСТАЦІ ХОДЗІЦЬ

Казёл безымен кала постаці ходзіць,
Дзевак выглядаіць,
У каторае галовачка гладка,
Шырока пастатка.
У нашае Юлічкі галовачка гладка,
Шырока пастатка.
Аддадзім мы яе за двараніна
За маладога.
Дваранін умеіць чытаць і пісаць,
У вуселькі йграць,
Юлічка ўмеіць
Хораша вышываць.

278. ЧЫЕ Ж ГЭТА ЖОНАЧКІ?

Чые ж гэта жоначкі,
Як чорныя вароначкі?
Самі яны, як вароны,
Іх галовы, як памёлы,
Самі жнейкі старыя,
Іх сярпы ліповыя,
Па месяцу жалі,
Сярпы паламалі.
Каторая нашла,
Тая дамоў пашла,
У каторай нету,
Тая ішчэць да свету.
А чые ж гэта жаночкі,
Як белыя лебядочкі?
Віроўскія жаночкі —
Як белыя лебядочкі.
Самі яны, як лябёдкі,
Іх галоўкі, як макаўкі.
Па сонейку жалі,
Сярпы пазлачалі.

278а. ЧЫЕ ГЭТА ЖНЕІ?

Чые гэта жнеі
Дамоў паляцелі?
Яны чорны, як вароны,
І галовы, як бароны.
Паляцелі, паляцелі,
На коллі паселі.
Янкавы жнеі
Дамоў паляцелі.
Яны чорны, як вароны,
І галовы, як бароны.

278б. ДРЭМКА ПОЛЕ, ДРЭМКА ПОЛЕ!

Дрэмка поле, дрэмка поле!
А чыё ж поле дрэміць?
А Ракацяўскае поле дрэміць!
Там жнеечкі ўсе старыя,
Ў іх сярпчкі дзераўныя!
Там жнеечкі падрамалі
І сярпчкі паламалі.
Звонка поле, звонка поле!
Да й чыё ж там поле звонка?
Варонкаўскае поле звонка:
Там жнеечкі маладыя,
Ў іх сярпчкі залатыя,
Там жнеечкі заспявалі,
Ў іх сярпчкі зазвінелі.

279. БУШАВАЛІ ВАЛЫ У ЯРМЕ

Бушавалі валы ў ярме,
А сужанку дзеўкі на ўме,
А сужанка татку просе:
— А выпражы валоў з ярма,
Ці не сойдуць дзеўкі з вума.
Яны мяне адлупілі,
Галовачку адурылі.

280. ДОЖДЖ У ПОЛІ КУРЫЦЬ, КУРЫЦЬ

Дождж у полі курыць, курыць,
А дзед бабу журыць, журыць:
— Ідзі, баба, дамоў, дамоў!
А напачы бліноў, бліноў!
Бабе таго не хочацца
Каля печы варочацца,
А ў тоненькай сарочыццы,
А ў беленькай намётаццы!

281. ПАСЫЛАЕ ВАНЮ МАЦІ

Пасылае Ваню маці
Яравое жыта жаці:
— Ступай, Ваня, сажні.
Ваня жаў, ён не ляжаў,
Ўсё з міленькай размаўляў,
Адзін снапок нажаў.
Ой, з вялікай Ваня мукі
Ўзяў парэзаў сярпом рукі,
Пайшла рэзвая кроў.
Блізка міленька жала,
Хусткай руку завязала:
— Уціхні, рэзва кроў!
Ой, уціхні, рэзва кроў,
Відаць, Ваня нездароў,
Ідзі, Ваня, дамоў!
Ішоў Ванька, паспяшаўся,
Пад ім мосцік падламаўся,
Яшчэ Ваню бяда,
Ой, бяда ж Ваню, бяда,
Цякла з-пад моста вада,
Сам не знаю куда.
Цякла вада па пяску
З Пецярбурга ды ў Маскву,
У Расіюшку зайшла.
Няма лепшага сялення,
Як Паплаўская дзярэўня:
Можна Масквой назваць.

282. ГАВАРОК, ГАВАРОК
МАЛАДЫ ХЛОПЧЫК

Гаварок, гаварок малады хлопчык,
Ён вельмі гаварок.
Маладую дзевачку воўк павалок.
Вы не шукйце, вы не гукайце,
добрыя людзі,
Няхай валачэ.
Як выкачу бочку мядочку,
Другую віна,
Што б мая дзевачка
Здаравенька была,
Што яе бела лічанька
Да не загарэла,
Што б яе галовачка
Да не забалела.

282а. ДА Й ЧЫЯ ЕТА ДА Й ДЗЯУЧЫНКА

Да й чыя ета да й дзяўчынка
Да й пайшла жыта жаць,
А не дайшоўшы яна палосачкі,
Села аддыхаць.
Да не чапайце вы,
добрыя людзі, —
Яна ўтамілася,
Яна ў свайго роднага бацьцюшкі
Да й забарылася.
Ты й маладзенькі да й
Пятрушачка,
Ты зялёны яварок,
Да ўжо ж тваю Яленачку
Да й ваўчок павалок.
— Вы не чапайце, добрыя людзі.
А няхай валачэ.
Калі бог судзе, яна мая будзе,
Ай, ад ваўка ўцячэ.
А калі ж яна да не мая будзе,
Яна й так прападзе.

Да чыё эта шырокае поле,
Ой, бяжыць яно сора?
— Не само поле да й бяжыць
сора,
А мы ж яго гонім.
Да й гоняць яго жнейкі
маладыя
Да й серпікі сталяныя.

283. ШЧЭ НЯДАЎНА Я ЖАНІЎСЯ

Шчэ нядаўна я жаніўся,
Быццам рак ў пятроўку.
Узяў свае дзеткі малы
Дый пайшоў на ніўку.
І як выйшаў за сяло,
І як стаў на горбе,
Аглянуўся кругом сябе,
Ці ўсе дзеці ў торбе.

284. І ЗВІЎСЯ ХМЕЛЬ

І звіўся хмель
З бярозаю зялёнаю,
Нажыўся Лявон
З жаной маладою.
Нанасіўся сарочак беленькіх,
Штаноў аляненькіх.
Бог яму даў
Жану маладую,
Сям'ю весялую:
У поле ідуць,
Як пчолкі гудуць
Да ўсё баравыя.
Сы поля ідуць —
Песенькі пяюць
Да ўсё жніўныя.

284а. ДУБ З БЯРОЗАЮ ШАТАЕЦЦА

Дуб з бярозаю шатаецца,
Піліпка жаною хваліцца:
— Да наносіўся анучак каравых
І сарочак дыравых.
Дуб з бярозаю шатаецца,
Піліпка жаною набіваецца,
Сваёй маладою выхваляецца:
— Да наносіўся анучак беленькіх,
Сарочак таненькіх.

284б. ПАХІНУУСЯ КУДРАВЫ ДУБОЧАК

Пахінуўся кудравы дубочак
На зялёны лужочак.
Пахваляўся малады Іванька сваёю жаною:
— А ў мяне жана і вумна, і разумна,
А мая жана без мёду не ляжыць,
Без мёду не ляжыць, без віна не ўстаніць.
Я сваю жану з мёдам спаць кладу,
З мёдам спаць кладу, з віном пабуджаю.
Пахінуўся кудравы дубочак
На зялёны лужочак.
Выхваляўся малады Якушка сваёй жаною:
— А мая жана не вялікага роду і сама глупа.
Мая жана без кія спаць не ляжыць,
Бяз пугі не ўстаніць,
Я сваю жану кіем спаць укладаю,
Кіем спаць укладаю, пугай пабуджаю.

284в. ПАХІЛІУСЯ ДА ДУБОК ДА НА БЯРОЗКУ

Пахіліўся да дубок да на бярозку,
Ай, на зялёнаю,
Пахваліўся да Іваначка жаною,
Да любачкай маладою:

Нанасіўся жа новенькіх сарочак
Да бяленькіх анучак.
Праз негадзяйку
Напрасіўся да дзіравых сарочак
Да каравых анучак.

285. А У ЛУЗЕ КАЛІНА СТАЯЛА

А ў лузе каліна стаяла,
У лузе кудравая стаяла,
Бяленькім цветам зацвітала.
На той каліне салавейка,
На той кудравай салавейка
Жаласна песенькі спяваець.
Бог цябе, маладзец, караець
Тою жаною няўдалаю,
Тымі дзеткамі дробненькімі.

286. МАРФАЧКА ЖЫТА ЖНЕ

Марфачка жыта жне,
А Гардзейка вяжэць,
Дажаўшыся да мяжы,
Яна яму кажа:
— Баразёнка вузенька —
Не памесцімся,
Ночка летняя каротка —
Не нацешымся.

287. ОЙ, ЗАКАЦІ, ЗАКАЦІСЯ, ЖАРКАЕ СОНЕЙКА

Ой, закаці, закаціся, жаркае сонейка,
За сад-вінаград.
Ой, цалуйцеся вы, дзяўчаткі,
Ой, хто каму рад.

Ой, што Ганначка свайму Петрыку
Яна радзенька была.
Цалавала яго, мілавала яго
Шчэ й ручачку падала.
— Ой, цяперака, малады Петрычак,
Буду верная твая.
Як зажурыўся малады Петрычак:
— Ой, нашто яе браў,
Ой, лучшы бы я гэты тры гадочкі
Ў хваробе праляжаў.
Ой, наносімся рубашчак дзіравых,
Ой, анучак каравых.

288. ОЙ, ДА ЗАКАЦІЛАСЯ ДА ЖАРКАЕ СОНЦА

Ой, да закацілася да жаркае
сонца,
Ой, за зялёны гай.
Паглядзі-ка ты,
Малады дзяцінка,
Што дзевачка — негадзяй.
Негадзяйка яна,
Не работнічка:
Пайшла ў поле жыта жаць,
Не даходзячы да сваёй пастаці,
Ой, лажылася спаць.
Ой, прачнулася, улякнулася,
Ой, пабегла дамоў.
Не дабегла яна
Да новых варотаў,
Ой, павалілася:
— Ой, ратуй жа, ратуй жа мяне.
Малады дзяцінка,
Ой, я й ўтамілася:
Баляць мае ручкі,
Баляць мае ножкі,
Баліць мая галава.

289. ВЯЧЭРНЯЯ ЗАРА ЯСНА

Вячэрняя зара ясна,
А ў суседа жана красна.
— Суседзінька, мяняй са мной,
Я дам табе каня с сядлом,
А ты мне жану с сярпом.
Сусед жаны не мяняіць
І каня с сядлом не прымаіць.
— А хоць я ў бяду ўпаду,
А ў суседа жану ўкраду,
А хоць я павалюся,
А ўсё-такі за жаной паганюся.

289а. ВЯЧЭРНЯЯ ЗАРА ЦЁМНА

Вячэрняя зара цёмна,
У двараніна жана чорна,
Светава я зара ясна,
Ў селяніна жана красна.
— Я дваранін, ты селянін,
Я дам табе каня з сядлом,
Памянем жану з табой!
— Не хачу каня з сядлом,
Не мяняю жану з табой!
— Ну, хоць жа я ў бяду ўпаду,
У селяніна жану ўкраду,
Хоць жа я утаплюся,
За жаною паганюся!

289б. ВЯЧЭРНЯЯ ЗАРА ЯСНА

Вячэрняя зара ясна,
Ранняя яснейша,
Двараніна жана красна,
Ў селяніна краснейша.

Дваранінава жана ўлетку халадуе,
Зімою галадуе.
Селянінава жана ўлетку пажынае,
Зімой пажывае.
— Селянін, змяняй жану,
Дам каня варанога, вала палавога.
— Я прыдатку не хачу,
Сваёй жонкі не мяняю.
— А хоць я ў бяду ўпаду,
Але ў селяніна жану ўкраду.

290. ОЙ, ЗЕЛЕНА, ЗЕЛЕНА

Ой, зелена, зелена
Траўка на мяжы.
Затым яна зелена,
Што ідуць дажджы.
Ой, малада, малада
Жонка ў мужыка.
Затым яна малада,
Што доля така.
Ой, спіць у гарыначцы
Да белага дня,
Пакуль збудіць свёкарка
На сваё дзіця:
— Уставай, нявестачка,
Доўга так не спі!
Рыжыя каровачкі
Ў поле не пашлі,
Кужалёк не прадзены,
Кудзелькай ляжыць,
А жытцо, пшанічанька
Не жата стаіць.
А мужык заступіцца:
— Татачка ты мой!
Не маеш ты волечкі
Над жонкай чужой.

Рыжанькіх каровачак
Я й сам папасу,
Белы кужалёчак
Спрасці прыкажу,
На жытцо, пшанічаньку
Жнеек я найму,
А сваю міленькую
Я й сам пабуджу:
— Уставай, міленькая,
Досыць табе спаць!
Вараныя конікі
Упрэжаны стаяць.
Садзіся, міленькая,
К жнейкам павязу,
Усіх іх, галубачка,
Табе пакажу.
Золатам-дукатамі
Будзем ім плаціць,
К сабе на дажыначкі
Будзем іх прасіць.

290а. ЗЕЛЕНА, ЗЕЛЕНА

Зелена, зелена
Пад дубам трава,
Молада, молада
У Марціна жана.
Чаго яна молада?
— У полі не была,
У полі не была,
Жыта не жала.
— Марціначка, душачка,
Запрагай каня!
Паедзем у поле,
Пракатаемся,
З маладымі жнейкамі
Павітаемся.

291. ОЙ, У ЛУЗЕ, ЛУЗЕ

Ой, у лузе, лузе
Каліна жаркая,
Ой, за добрым мужам
Жонка гаваркая.
Як яна загаворыць,
Як у званок зазвоніць,
Як яна заспявае,
Як на скрыпцы заграе,
Як па хаце паходзіць,
То, як сонейка, сходзіць,
Як на лаве сядзе,
То, як сонечка, ззяе.

292. ІШЛА ДЗЕЎКА ЖЫТА ЖАЦІ

Ішла дзеўка жыта жаці
Да забыла сярпа ўзяці.
Як сярпа ўзяла, хлеб забыла,—
Абы дзеўка дома была.

293. НАЖАЛА Я СНАПОК

Нажала я снапок —
Зламала сярпок.
Нажала я другі —
Той нетугі.
Нажала трэці —
Той не дарэчны.

294. ОЙ, НАША ГАННА

Ой, наша Ганна
Да даўні негадзай:
Не ўмыўшысь, не часаўшысь
Да і ў поле пашла,

Не даходзячы да постаці,
Спатачкі лягла,
А ўстаўшы, сярпом спіну
пачасаўшы,
Дамоўкі пашла.

295. ЛЯНІВЫЯ ПАЖАЛІСЯ

Лянівья пажаліся,
Праворныя асталіся,
А ў лянівых сярпы брыжжаць,
А ў праворных дзеці крычаць,
Лянівья — гулі,
А праворныя — люлі,
Лянівья за сумку,
А праворныя за люльку.

296. Я ДУМАЛА — ДАЖАЛАСЯ

Я думала — дажалася,*
А ззаду ўсіх асталася;
Я думала — мядзведзь ляжыць,
Аж то постаць мая стаіць.

297. А Я ЖАЛА, ЗАЖАЛАСЯ

А я жала, зажалася
І з хвасточкам асталася.
Я думала — скрыпкі граюць,
А то ж мяне ў хвасце лаюць:
— Ці ты спала, маладая,
Ці з хлопцамі прагуляла?

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

297а. Я ДУМАЛА — ЗАЖАЛАСЯ

Я думала — зажалася,
Аж зноў з хвастом засталася,
Я думала — скрыпкі йграюць,
Аж мяне зноў за хвост вядуць.
Я думала — пірог даюць,
Аж мяне зноў за хвост лаюць.

297б. Я Й ДУМАЛА — ЗАЖАЛАСЯ, ГЭЙ

Я й думала — зажалася, гэй,
Аж я з хвастом асталася.
Ой, думала, што сыр дадуць, гэй,
Ажно мяне за хвост вядуць.

298. ОХ, Я ЖАЛА Ж ХОПАМ, ХОПАМ

Ох, я жала ж хопам, хопам
Да й нажала цэлу копу,
Ох, я жала ж памаленьку
Да нажала сараценьку.

298а. ЖНІЦЕ, ЖНЕЙКІ МАЛАДЫЯ

Жніце, жнейкі маладыя,
Вашы сярпы залатыя.
— А мы жалі, не ляжалі,
Да абеду тры снапы нажалі,
А на абедзе цапу-лапу
І нажалі капу.
Ужо жыта палавеіць,
Наш пан багацеіць.
Ён па полі паязджаіць,
Маладых жнеек пытаіць:

— Жніце, жнейкі маладыя,
Вашы сярпы залатыя.
— А мы жалі, не ляжалі,
Нямнога нажалі,
А ў вечары цапу-лапу
І нажалі капу.

299. ОЙ, ПРЫДЗІЦЕ, ПАГЛЯДЗІЦЕ

Ой, прыдзіце, паглядзіце,
Ці многа нажалі,
Ці многа нажалі.
Ой, многа нажалі
І многа пажалі:
Пастаўлялі па тры капы,
Па чатыры снапы.

300. ЖАЛА, НЕ ЛЯЖАЛА

Жала, не ляжала,
Тры снапчкі нажала.
А мой мужык Пракопачка
Едзе ў поле па копачку.
— Не бяры ты вожжачак,
Ні жэрдачкі, ні новае задовачкі.
Кладзі снапы ў задочак,
Сам сядзь у перадочак.

300а. А Я ЖАЛА ХАПУ-ХАПУ

А я жала хапу-хапу,*
А нажала за дзень капу,
А мой муж Пракопачка
Прыехаў на атопачку,
Забраў маю копачку.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

300б. ОЙ, Я У БАРЫ ЖЫТА ЖАЛА

Ой, я ў бары жыта жала,
Ой, я жала, не ляжала,
Ой, я жала, не ляжала,
За дзень тры снапкі нажала.
— Паедзь, мілы, па жыщечка
Ды не бяры рубля з дому,
А вырубай бярэзіну
Ды на маю сярэдзіну.

300в. ДА Я ЖАЛА, НЕ ЛЯЖАЛА

Да я жала, не ляжала,
Тры снапы нажала,
Адзін зжала да абеда,
Другі па палудні,
Трэці да вечара.
Да вы, дзевачкі-сястрычкі,
Ці не пойдзеце дадому;
Накажыце вы майму мілому,
Штоб ён ехаў за мною.
Няхай ён не бярэ
Ні рубля, ні вяроўкі
Да вязе мяне дамоўкі.

300г. ОЙ, Я ЖАЛА, НЕ ЛЯЖАЛА

Ой, я жала, не ляжала,
Тры снапчкі навязала.
Прыедзь, мілы, па тры снапы
Ды не бяры рубля з дому,
Вазьмі мяне маладую,
Як рожаньку чырвоную,
Як вішаньку садову.

300д. А МОЇ ЖА ТЫ ПРАКОПАЧКА

А мой жа ты Пракопачка,
Едзь у поле па копачку,
Не бяры ты з двара рубля,
А вазьмі ты сякерачку,
Адсячы ты бярэзіну,
Папар маю сярэдзіну,
Што б я жала, не ляжала,
Па тры капы нажынала.

300е. ПАЙДУ Я КАЛЯ ЛЕСУ

Пайду я каля лесу,
Як запяю куралесу:
Быццам жала, не ляжала,
Па тры снапы ў капу клала.
А мой мужык Пракопачка,
Не йдзі ў поле па копачкі,
Не запрагай каня,
Запрагай ката,
Не запрагай калёс,
Бяры атос,
Не бяры ты задовачкі,
А бяры вяровачкі.

300ж. ЦІ Ж Я БЫЛА НЕ ЖНЕЕЧКА?

Ці ж я была не жнеечка,
А нажала тры жменечкі,
А за цэлы дзянёчак
Я нажала снапочак.
Ай, мой мужу Пракопачка,
Едзь у поле па копачкі,
А не бяры жэрдзі з пуні,
А ні з клеці вяровачкі,
А вазьмі мяне з поля,
Я ўмарылася стоя.

300з. А Я ЖАЛА, НЕ ЛЯЖАЛА

А я жала, не ляжала,
Адну копаньку нажала.
А мой мужу Пракопачку,
Едзь у поле па копачку,
Не руш жэрдзі, вярвачкі,
Вазьмі мяне дамовачкі.

301. ХТО НЕ УМЕЕ АРАЦІ

Хто не ўмее араці,
Таму хлеба не даці,
Ні капусты, ні бацвінны,
Няхай гультай пасе свінні.
Яму свінні дакучылі,
Яго араць навучылі:
«Голі! голі!» на волы.
Яго волы павялі:
То узрэх, то ў цэль,
Аж кашуля запацела.
А там была старушачка,
Як старая ігрушачка;
Яна яго жалавала,
Яна яго навучала:
— Які ты ў чорта гаспадар!
Чом зялёны твой папар?
Лепша ў доме гаспадыня
Сем гародаў апалола,
На хлеб мукі намалола,
А ты ляжыш, гультайна,
Будзе біта твая спіна!
— Пастой, пане-аканоме!
Буду рабіць лепі дома,
А на дварэ не магу,
Бо ў спіну бяру.

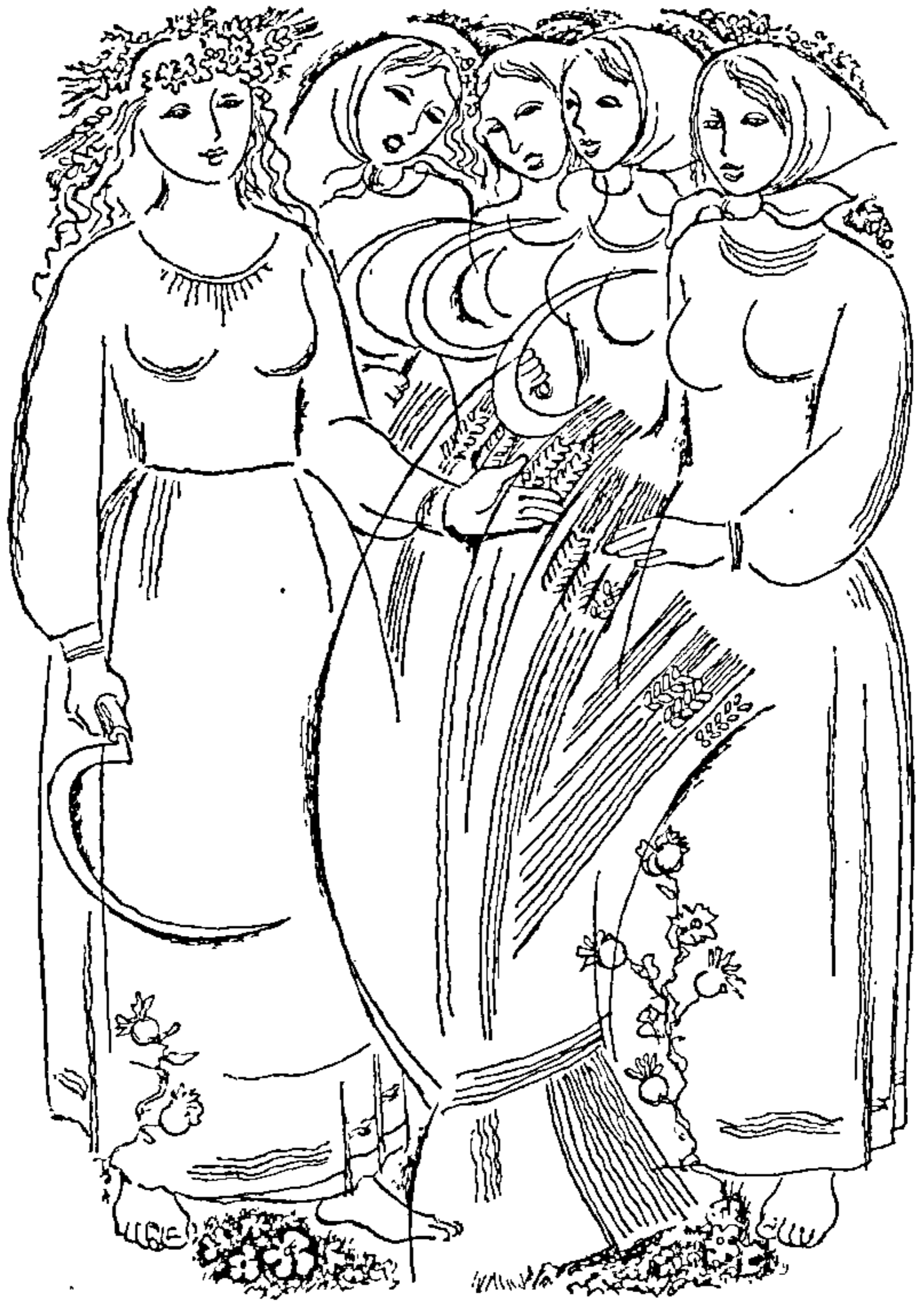

301а. ХТО НЕ УМЕЕ АРАЦІ

Хто не ўмеє араці,
Таму хлеба не даці.
Запрагаю пару валоў,
Выязджаю на папару.
Мае валы-жабракі,
Пахінулісь на бакі.
Як з дому ўбачылі,
Сто бізуноў адлічылі:
То ў рала, то ў цела,
Аж кашуля запацела.
Хто не ўмеіць араці,
Таму хлеба не даці,
А ні хлеба, ні бацвіння,
Няхай пасець, дурань, свінні.
Яму свінні здакучылі,
Араць яго навучылі.

**ДАЖЫНҚАВЫЯ
ПЕСНІ**

302. ЖНЕЙКІ, ДАМОУ

Жнейкі, дамоў,
Дроў няма палена,
Хата акалела,
Жнейкі, дамоў...
Лучыны ні шчэпкі,
Плачуць нашы дзеткі,
Жнейкі, дамоў...
Каша на паліцы,
Малако ў дайніцы.
Жнейкі, дамоў...

302а. БАБЫ, ДАМОУ

Бабы, дамоў,
Печы паліце,
Вячэру варыце,
Бабы, дамоў!

Я не пайду,
Ў мяне маці дома,
Вячэра гатова,
Я не пайду.

Толькі пайду
На смачну вячэру,
На белу пасцелю,
Толькі пайду.

302б. ЖНЕЙКІ, ДАМОУ

Жнейкі, дамоў
Печы паліці,
Вячэру варыці,
Жнейкі, дамоў...

Я не пайду,
Мая маці дома,
Вячэра гатова,
Я не пайду...
Толькі пайду
На смачну вячэру,
На белу пасцелю,
Толькі пайду...

302в. ЖОНКІ, ДАМОЎ

Жонкі, дамоў,
Ваша маці дома,
Вячэра гатова,
Жонкі дамоў.

А ў мяне дома
Лучыны ні шчэпкі,
Плачуць мае дзеткі,
Жонкі, дамоў.

А ў мяне дома
Хата не палёна.
Вячэра не варона,
Жонкі дамоў.

303. ВАЎКІ, МЯДЗВЕДЗІЦЫ

Ваўкі, мядзведзіцы,
Ідзіце бараду палоць.
Не пойдзеце сягоння —
Не ідзіце ніколі.

304. ЧЫЯ Ж ГЭТА БАРАДА?

Чыя ж гэта барада
Мёдам-віном уліта,
Чорным шоўкам ушыта?

Рана, рана!
Сцяпанавя барада
Мёдам-віном улiта,
Чорным шоўкам ушыта,

Рана, рана!
Ты, Анютка, не гуляй,
Шоўк з барады выбiрай,

Рана, рана!
Скупому гаспадару пяюць:

Чыя ж гэта барада
Смалой, дзэгцем улiта,
Дратваю ушыта?

Рана, рана!
Мiхалкава барада
Смалой, дзэгцем улiта,
А дратваю ушыта,

Рана, рана!
Ты, Катрынка, не гуляй,
Смалу з барады выбiрай,
Рана, рана!

304а. Я Й БАРОДАЧКУ ПАЛЮ

Я й бародачку палю,
Хазяiна не хвалю,
Дзiва-дзiва.
А хазяiн к нам не iдзець,
Гарэлачкi не нясець,
Дзiва-дзiва.
I хазяйка не iдзець,
Закусачкi не нясець,
Дзiва-дзiва.

304б. СЯДЗIЦЬ МЯДЗВЕДЗЬ НА КАПЕ

Сядзiць мядзведзь на капе,
Дзiвуецца барадзе:
А чыя то барада
Чорным шоўкам павiта,
Сытой-мёдам палiта?

А Пятрова барада
 Чорным шоўкам павіта,
 Сытой-мёдам паліта!
 [Скупому ж гаспадару пяюць]:
 Сядзіць мядзведзь на капе,
 Дзівуецца барадзе:
 — Ой, дзіўна і мне да той барадзе.
 А чыя то барада
 Смалою паліта,
 Пянькою павіта?
 А Рамана барада
 Уся смалою паліта
 І пянькою павіта.

304в. ІШОУ КАЗЁЛ ПА МЯЖЭ

Ішоў казёл па мяжэ,
 Дзіваваўся барадзе. ✓
 Дзіва, барада! Дзіва, барада!
 Дзівавалася каза,
 Што балтаіцца ў казла.
 Дзіва, барада! Дзіва барада!
 А ты, козінька-казёл,
 Пакажы мне й свой хахол!
 Дзіва, барада! Дзіва, барада!

304г. СЯДЗІЦЬ КАЗЁЛ НА КАПЕ ДА ДЗІВІЦЦА БАРАДЗЕ

Сядзіць казёл на капе да дзівіцца барадзе:
 Дзіва, дзіва мне маёй барадзе.
 Чыя ж то барада мёдам-віном уліта,
 Чорным шоўкам увіта?
 Васілёва барада мёдам-віном уліта,
 Чорным шоўкам увіта.
 Дзіва, дзіва мне маёй барадзе.

305. БОЖАНЬКА, ПАМАЖЫ

Божанька, памажы
Дажаць ніўку да мяжы.
Як на нашай ніўке
Сягоння пажынкi.
Ніўку гэту зжалі,
Другую пачалі.
Жнейкі маладыя,
Сярпы залатыя,
Па месяцу жалі,
Сярпы пацяралі.
Мы сабяром тых аргоў
Да паішчым тых сярпоў.

305а. ЯК НА НАШАЙ НІЎЦЫ

Як на нашай ніўцы
Сягоння пажынкi.
Дзіва, дзіва.

Відзіць маё вочка —
Краёк недалёчка.
Дзіва, дзіва.

Да краю дажнёмся,
Мёду мы нап'ёмся.
Дзіва, дзіва.

Наш хазяін Савасцей
Дасць гарэлкі берасцень.
Дзіва, дзіва.

Хазяйка-цяцера
Паставіць вячэру.
Дзіва, дзіва.

Наварыла буракоў,
Насыпала чарвякоў.
Дзіва, дзіва.

Наварыла кашы,
Насыпала сажы.
Дзіва, дзіва.

306. ДА ПАЛІЦЕ ПОЛІЙКІ

Да паліце полійкі,
Чы не дасць пан гарэлкі,
Да і піва барыла,
Штоб поле гаварыла.

307. ДА КОЛА, МАЕ ЖНЕЕЧКІ, ДА КОЛА

Да кола, мае жнеечкі, да кола,
Не выпускайма перапёланькі з поля.
Як выпусціма перапёланьку з поля,
Пашлема дзеваньку да бору.
Пашлем дзеванькі ў бор калінанькі ламаці,
А малодчыкі копанькі складаці,
А маладзіцы жытні вяночак звіваці.
В'ема жытні вяночак з калінаю,
І наложыма на галоўку дзяўчыны,
І занясема мы той вяночак да пана,
І будзе нам, чэляданцы, пахвала:
— Выйдзі, паноньку, проціў нас,
Вазьмі вяночак, што ў нас,
Павесь яго ў стадоле на сцяне,
А нам палажы па чырвончыку на стале.

308. ВЫЛЕЦЬ, ПЕРАПЕЛКА, БО УЖО У НАС ЖЫТА ТОЛЬКА

Вылець, перапёлка, бо ўжо ў нас жыта толька.
— Не буду вылятаці, буду тут зімаваці!
Зазванілі стадолы, што няпоўны староны.
Як мы жыта дажнема, староны даложыма:
Ёсць на полі копачак, як на небе зорчак.

309. ДА ЖНІЦЕ, ЖНЕЕЧКІ, ЖЫТА

Да жніце, жнеечкі, жыта,
Перапёлачка ў жыце.
А мы жыта дажалі,
Перапёлачку паймалі.

310. НІЎКА, НІЎКА

Ніўка, ніўка,
Дай маю сілку
На другую ніўку,
Ніўка, ніўка.

Ніўка, ніўка,
Я цябе жала,
Сілку спацярала,
Ніўка, ніўка.

Ніўка, ніўка,
Бараду палола,
Ручкі пакалола,
Ніўка, ніўка.

Ніўка, ніўка,
Я цябе жала,
Сілку спацярала,
Ніўка, ніўка.

311. КАНЕЦ НІЎЦЫ, КАНЕЦ

Канец ніўцы, канец!
Упляцём пану вянец.
Да ўжо жніво ў канца,
Нуце, дзевачкі, да вянца!
Нуце да вянца!

312. У ТАНОК, ЖНЕЙКІ, У ТАНОК

У танок, жнейкі, ў танок,
А звіла пану вянок,
Не з руты, не з мяты,
З ядранага жыта.
Судзі, божа, гэты год
праважаці,
А другога дачакаці,
Вяночкі савіваці,
А не з руты, не з мяты,
З ядранага жыта,
Абжынкi спраўляці,
Гарэлачку піці
І бога хваліці.

313. ПАВЕЙЦЕ, ВЕТРЫ

Павейце, ветры,
Рана, рана,*
Па чыстым полю.
Нясіце весці
Нашаму пану,
Што яго жнейкі
Жыта пажалі,
У копы паклалі.
Ой, часта, густа
На небе звёзды,
Ой, часцей, гусцей
На полі копы.
Ой, шырок, высок
На небе месяц,
Ой, шыры, вышы
Ля гумна скірта!

---

* Паўтараецца пасля кожнага радка.

313а. ПАВЕЙЦЕ, ВЕТРЫ

Павейце, ветры,
Ой, рана, рана,
Нясіце весці
Нашаму пану,
Што яго жнейкі
Жыта пажалі
І вельмі многа
Усе пагаравалі.

313б. ПАВЕЙЦЕ, ВЕТРЫ

Павейце, ветры,*
Люлі, рана па чыстым полі,
Нясіце весці,
Люлі, рана к госпаду богу,
Што ў нас сягоння,
Люлі, рана жыта дажалі,
Жыта дажалі,
Люлі, рана копы стаўлялі.
А дай жа, божа,
Люлі, рана ў полі капамі,
У полі капамі,
Люлі, рана у гумне стагамі.

313в. ПАВЕЙЦЕ, ВЕТРЫ!

Павейце, ветры,*
Рана, рана у чыстым полі.
Нясіце звесці
Рана, рана нашаму пану,

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Што яго жнейкі
Рана, рана жыта дажалі,

Жыта дажалі
Рана, рана пасад стаўлялі.

314. ПАЕДЗЬ, ГАСПАДАР, ПА ПОЛЮ

Паедзь, гаспадар, па полю,
Пазбірай жэнчыкі да столу.
— Да столу, жэнчыкі, да столу, ✓
Ужо нагуляліся па полю.
— Нядоўга мы гулялі,
Густое жытачка зжыналі,
Густыя копанькі складалі.
Колькі на небе зорачак,
Столькі на ніве копачак.
Паехаў гаспадар да лесу,
Пагубляў ключы да пасу.
Дай жа, божа, каб знайшоў,
Каб нас мёдам, віном абышоў,
Да даў гарэлкі даволі,
Каб былі жэнчыкі вясёлы.

314а. ЛЯЦЕУ САКОЛІК ПА ПОЛЮ

Ляцеў саколiк па полю, ✓
Збіраў пташачкі да бору:
— Да бору, пташачкі, да бору,
Ужо наляталіся па полю!
— Нямнога ж мы ляталі,
Чырвоны ягадкі збіралі!
Ездзіў гаспадар па полю,
Збіраў жанцы дадому:
— Дадому, жэнчыкі, дадому,
Ужо нагулялісь па полю!

— Нямнога то мы гулялі,
Усё густа жыта жалі,
Тоўстыя снапкі вязалі,
Частыя копкі складалі.
Колькі на небе зорачак,
Столькі на полі копчак.

3146. ПАХАДЗІЎ ГАСПАДАР ПА ПОЛЮ

Пахадзіў гаспадар па полю,
Пазбіраў жнеечак дадому:
— Дадому, жнеечкі, дадому,
Ужо нагуляліся па полю.
— Мы не гулялі, жыта жалі,
Нажалі сто коп, як адзін сноп.
Колькі на небе зорачак,
Столькі на полі копчак.
На небе зорачак нязбачна,
На полі копчак нязлічна.

21/12/3

314в. ПА ПОЛЮ ГАЛУБОЧАК ЛЯТАЕ

Па полю галубочак лятае,
Па полю сізенькі лятае,
Ён сваёй галубкі шукае:
— Ёдзе мая галубка дзелася?
Ёдзе мая сізенькая дзелася?
Не з кім мне па полю лятаці,
Не з кім мне галубоў частаваці.
Па двару хазяін ходзіць,
А ён сваёй хазяюшкі ішчэць:
— Ёдзе ж мая хазяюшка
дзелась?
Не з кім мне па двару хадзіці,
Не з кім мне сталоў засцілаці,
Не з кім мне жней частаваці.

10/12/3

314г. ЛЯТАЎ САКОЛІК ПА ПОЛЮ

Лятаў саколiк па полю,
Збіраў пташачкі да бору:
— Да бору, пташачкі, да бору,
Ужо наляталіся ўволю!
Ездзіў наш пан па полю,
Збіраў жэнчыкі дадому:
— Дадому, жэнчыкі, дадому,
Ужо нахадзіліся ў полі.

314д. ОЙ, ЛЯТАЛА ПЕРАПЕЛКА ПА ПОЛЮ

Ой, лятала перапёлка па полю
І збірала дробны пташкі да бору:
— Ой, да бору, дробны пташкі, да бору,
Бо ўжо вы нагуляліся па полю.
— Ой, не дармо мы па полю гулялі,
Бо мы сабе пажытачку шукалі,
Бо мы дробны ягаданькі збіралі,
Із лецейка на зіманьку складалі.
Ой, хадзіла наша пані па полю
І збірала чаляданьку да двору:
— Ой, да двору, чаляданька, да двору,
Бо ўжо вы нагуляліся па полю.
— Ой, не дармо мы па полю гулялі,
Бо мы жыта і пшаніцу дажалі,
Ой, дажалі мы жытцо аблогі,
Пячы, пячы, наша пані, пірогі!
Ой, каціўся наш вяночак па долу
І прасіўся пана-гаспадара ў стадолу:
— Я ў свайго гаспадара пагашчу
І старонаньку дамашчу,
На новае, на другое залажу.
— Выкаць, выкаць бочку мёду, віна — дзве,
Пачаставаці чаляданьку на двары!
— Ой, чыя то чаляданька так дробна?
— То нашаму пану спадабна.

— Ой, чья то чаляданька на даліне?
— То нашага пана з України.
— Ой, чья то чаляданька гуляла?
— То ў нашага пана дажала.
— Ой, адчыні нам, пане, варота,
Бо нясём мы вяночак з залота;
Не з золата наш вяночак — што з жыта,
Судзі, божа, пану спажыці,
На другое, на новае лета залажыці.

315. А ІДУЦЬ, ІДУЦЬ ДЫ ЖНЕЕЧКІ З ПОЛЯ

✓ А ідуць, ідуць ды жнеечкі з поля,
Ды жнеечкі з поля,
Як вутачкі з мора.
Ой, нясуць, нясуць
Ядранае жыта
Усё ў вянках павіта.
Сустракаюць іх
І ў новых варотах.
Не пытаюцца:
Ці пілі, ці елі,
Ці аддыху мелі,
А пытаюцца ў нас,
Ці многа нажалі.
А мы зжалі поле шырокае,
Жыта ядранае.

315а. А ІДУЦЬ, А ІДУЦЬ

А ідуць, а ідуць
Жнеечкі з поля,
Як вутачкі з мора.
А выходзіць к ім,
А выходзіць к ім
Іх гаспадынька.

І пытаецца ў іх,
І пытаецца ў іх:
— А вы, жнеі, жнейкі,
Жнейкі маладыя,
Сярпы залатыя,
А ці пілі вы,
А ці елі вы,
А ці пасядзелі вы?
— А мы жалі, жалі,
Жалі, не ляжалі,
Жалі, не ляжалі,
Усё поле пажалі,
Ў копачкі паскладалі.
А на небе зорачак многа,
А ў полі копачак многа.

**3156. ОЙ, ІДУЦЬ,
ІДУЦЬ ЖНЕЕЧКІ З ПОЛЯ**

Ой, ідуць, ідуць жнеечкі з поля,
Ой, нясуць, нясуць яравое
жыта,
У вяночкі звіта.

316. ДА ЧЫЕ ТАМ ЖНЕЙКІ ЙДУЦЬ?

Ды чые там жнейкі йдуць,
Як пчоланькі, гудуць,
Залатыя сярпы нясуць?
— Андрэйкавы жнейкі йдуць,
Залатыя сярпы нясуць.

317. ДА ШТО У ПОЛЮ ГУДЗЕЦЬ?

Да што ў полі гудзець?
Да вясёл пасол ідзець,
Вясёлыя весці нясець
Да да слаўнага пана.

Хоць нямнога пажана,
Да многа нажалі:
Да сто коп да абеду,
Да другія да палудня,
А трэція да вячэры.
То для нашага пана добрая слава.

317а. ДА ГУДЗЕЦЬ ПОЛЕ, ГУДЗЕЦЬ

Да гудзець поле, гудзець,
Талака з поля ідзець.
— Наш панок, не злякайся,
У пакоік не хавайся,
Выкаці бочку піва,
А другую гарэлачкі,
Мы жнейкі не жаўнеркі,
Не пап'ём усёй гарэлкі,
Наша пані міла
Дасць нам белага сыра.

318. Я МАЛАДА ІДУ І КВЕТКУ НЯСУ

Я малада іду і кветку нясу,
Адчыняй, божанька, варота,
Нясу кветачку з залота,
Не з золата — з жыта.
Мы нікому яе не дамо,
Толькі гаспадару на рукі здамо.

319. А НАШ ВЯНОЧАК ЯДВАБАМ ВІТЫ

А наш вяночак ядвабам віты,
Не аддамо яго за талер біты.

Плён нясём, плён
З усіх старон! *

---

* Прыпеў паўгараецца пасля кожнай страфы.

Ой, выйдзі, пані, хоць на ганочак,
Ой, прымі, пані, золты вяночак.

Дажалі жыта аж да дарогі,
У нашага пана харошыя ногі.

Дажалі жыта, выгналі ліса,
У нашага пана чырвонцаў міса.

Ой, на возеры сіняя вода,
А наш пан едзе, як ваявода.

Ох, там на небе сіні аблокі,
Нашая пані ўзялася ў бокі.

Нашая пані да й выскачыла,
Бочачку піва нам выкаціла.

Не шкадуй, пані, беллага сыра,
Ой, дасць бог пані харошага сына.

Не шкадуй, пані, сівага жрэбца,
Шлі па музыкі хоць да Кралеўца.

Не шкадуй, пані, вронага коня,
Шлі па мёд, віно, хоць да Кракова.

Ой, у гародчыку чырвона рожа,
А наша пані пекна і гожа.

Ой, у гародчыку чырвоныя кветкі,
У нашай пані пекныя дзеткі.

319а. ДЗЯКУЕМ ТАБЕ

Дзякуем табе, наш моцны божа,
Што нам дапамог сабраці збожжа.

Плён нясём, плён
Нашаму пану ў двор! *

---

* Прыпеў паўтараецца пасля кожнай страфы.

Дзякуй жа богу за тыя дзеткі,
Што падбіралі на полі кветкі.

А наш вяночак не па такому,
Кожны каласок па залатому.

Не жалей, пане, бочку мядочку,
Нажалі жыта так, як лядочку!

У агародчыку чырвоны кветкі,
У нашага пана харошы дзеткі.

Ой, выйдзі, пане, хоць на ганочак,
Ой, выкуп, выкуп золты вяночак.

А наш вяночак, ой, ядрон, ядрон,
Вынесце вады з вядром, з вядром.

Нашая пані жыта дажала,
Сярпочка ў руках не дзяржала.

Ой, на балоце скакалі жабы,
Дажалі жыта старыя бабы.

Ой, на аблозе скакалі козы,
Дажалі жыта паненкі гожы.

Ой, сядзіць наш пан дый
на ратушы,
Ён лічыць грошы ў капелюшы.

Дажалі жыта аж да граніцы,
Не жалей, пане, піва шклянцы.

Дажалі жыта, выгналі ліса,
У нашага пана галоўка лыса.

Бадай здаровы плён пленавалі,
На другі гадоў зноў дачакалі.

Не жалей, пане, сівага коня,
Едзь па музыку аж да Кракова.

3196. ДАЖАЛІ ЖЫТКА ДА САМАГА ДОЛУ

Дажалі жытка да самага долу,
Падзякуем пану богу,
Плён нясём, плён!

Каб мы здаровы жытка

спажывалі,

За год шчаслівы зноў дачакалі!
Плён нясём, плён!

Засцілай, пане, сталы і лавы,
Бо да цябе йдзець госць

нязнаны,

Плён нясём, плён!

А наш вяночак не па такому,

Кожны каласок па залатому.

Плён нясём, плён!

Ой, вылець, вылець, ясны

саколе,

Мы больш не прыйдзем

на гэтае поле.

Плён нясём, плён!

319в. ОЙ, У САДОЧКУ ЦВІЛА ЛІЛЕЯ

Ой, у садочку цвіла лілея
Ды жала жытка панна Марыя.

Збор жытка, збор
Нашаму пану ў двор! *

Па нашым полі беглі лябёдкі,
Дажалі жытка красны малодкі.

Па нашым полі беглі авечкі,
Дажалі жытка красны дзявочки.

Па нашым полі скакалі жабы,
Дажалі жытка старыя бабы.

* Прыпеў паўтараецца пасля кожнай строфы.

Не шкадуй, пане, бочку мядочку,
Нажалі жыта так, як лядочку.

Засцілай, пане, сталы і лавы,
Ой, бо ідзе госць небывалы.

Не шкадуй, пане, сівага коня,
Едзь па гарэлку аж да Мялёна.

320. ОЙ, ШУМІЦЬ, ШУМІЦЬ ДУБРОВА

Ой, шуміць, шуміць дуброва,
Ой, стучыць, стучыць дарога —
Да нашага пана жанцы ідуць,
Яны яму галасок падаюць:
— Прачынй, панічу, кварціру,
Ідзі падзівіся на ніву:
Учора жыта стаяла,
А цяпер у копы паклалі.

320а. ОЙ, ШУМІЦЬ, ШУМІЦЬ ДУБРОВА

Ой, шуміць, шуміць дуброва,
Ой, стучыць, стучыць дарога,
Ой, чутны, чутны жанкі йдуць.
Да дому голас падаюць:
— Ой, выйдзі, пані, з пакою,
Мы пагаворым з табою,
Мы пагаворым з табою.
Ой, пані, пані, дажынкі:
Выкаць нам бочку гарэлкі,
Бочку гарэлкі, віна дві,
Будзем гуляці мы тры дні.

321. ОЙ, ШУМІЦЬ, ШУМІЦЬ ДУБРОВА

✓ Ой, шуміць, шуміць дуброва,
Ой, стучыць, стучыць дарога.
Да нашага гаспадара жанцы ідуць,
Яму голас падаюць:
— Ой, выйдзі, гаспадару, з пакою,
Пагаворым з табою.
Закладаў работай да позна,
А цяпер гаворыць розна.

321а. А У НАС СЯГОННЯ ВАЙНА БЫЛА

А ў нас сягоння вайна была,
Усё поле зваявалі
І ў капачкі пастаўлялі.
Дзе нізочак — там вазочак,
Дзе горачка — там копачка.

321б. У ЛЕСЕ ШУМІЦЬ ХВОЙНА

У лесе шуміць хвойна,
А у полі была война,
Усё поле зваявала,
Пану славу даказала.
Усё поле рачком сышлі,
А на мяжы вянок знашлі,
Палажылі на талерцы,
А прапілі на гарэлцы.

321в. У НАС СЯГОННЯ ВАЙНА БЫЛА

У нас сягоння вайна была:
Мы усё поле зваявалі,
Мы усё поле рачком сышлі,
На мяжы вянок знайшлі,

Неслі яго на галоўцы,
Палажылі на талеры,
Палажылі на талерцы
І прасілі ў пана гарэлкі.
Наш пан спужаўся
І ўзяў у пакой схаваўся.

**321г. У НАС СЁННЯ,
У НАС СЁННЯ ВАЙНА БЫЛА**

У нас сёння, у нас сёння вайна была:
Усё поле, усё поле зваявалі,
У снапочкі, у снапочкі павязалі,
У бабачкі, у бабачкі пасастаўлялі,
У копачкі, у копачкі пашчыталі.

321д. А У НАС СЁННЯ ВАЙНА БЫЛА

А ў нас сёння вайна была:
Усё поле зваявалі,
Усё поле зваявалі,
Усё жыта пажалі,
Усё жыта пажалі,
Сабе славы даказалі.

321е. У НАС СЯГОННЯ ВАЙНА БЫЛА

У нас сягоння вайна была:
Усё поле зваявалі,
Да пану жыта пажалі,
Пане ж, не улякайся,
Да ў пакой не хавайся,
Бо мы ёсць не жаўнеркі,
А панскія жнейкі.

Да, выходзь, пане, выходзь
А віна бочку выкоць,
І белы сыр на талеркі,
Частуй свае жнейкі.
Да ўмеў жа нас прыганяць,
Умей цяпер частаваць.

321ж. ЦЯПЕР У НАС ВАЙНА БЫЛА

Цяпер у нас вайна была,
Ой, мы поле зваявалі,
Паном жыта дажалі.
Табе, пане, дажыначкі,
А нам дайце гарэлачкі --
Тры барылкі гарэлкі
І белага сыра,
Штоб радзіла добра піва,
І салодкага мядку,
Штоб прывяла пані дачку,
І п'янькага піва,
Штоб на той год добра
Вадзілася піва.

321з. ОЙ, МЫ ПОЛЕ ЗВАЯВАЛІ

Ой, мы поле зваявалі,
Пану жыта дажалі,
Ой, мы поле рачком сашлі,
Пад мяжою вянок знайшлі,
Неслі ж мы на галоўцы,
Да палажылі на талерцы,
Да прапілі на гарэлцы,
Павесілі на калочку,
Да прапілі на мядочку.

321і. СЯГОННЯ У НАС ВАЇНА БЫЛА

Сягоння ў нас вайна была,*
Усё поле зваявалі.

Усё поле зваявалі,
Усё жыта пажалі.

Усё жыта пажалі,
У снапы павязалі.

У снапы павязалі,
У копы пастаўлялі.

Сягоння ў нас абжыначкі,
Дасць нам пан гарэлачкі.

Дасць нам пан гарэлачкі,
Гарэлачкі ў бутэлечкі,

Гарэлачкі ў бутэлечкі
І сыры ў талерачкі.

321к. У НАС СЯГОННЯ ВАЇНА БЫЛА

У нас сягоння вайна была:
Усё поле зваявалі,
Усё жыта пажалі,
У копачкі паскладалі.
Ні маскалі, ні жаўнеры,
А усё Андрэйкавы жнеі,
Змялі поле мяцёлкай,
Ідуць дамоў з вясёлкай.

321л. СЯГОННЯ У НАШАГА ПАНА

Сягоння у нашага пана
вайна была.

---

* Кожны першы радок паўтараецца двойчы.

Усё поле схадзілі
ды вайну зрабілі.
У нашага пана бочка
з гарэлкаю.
Наш пан багаты, дасць
нам выпіць.
А другая коціца з мядочкам.
Наш пан багаты, дасць нам
выпіць мядочак.
А трэцяя бочка з галушкамі.
Наш пан багаты, дасць нам
галушкі з'есці.

321м. У НАС СЯГОННЯ ВАЙНА БЫЛА

У нас сягоння вайна была,
А мы ўсё поле зваявалі,
Мы ўсё поле зваявалі,
Мы ўсё жыта ужо зжалі,
Усё жыта пазжыналі,
Пазмяталі мяцёлкамі,
Пазвазілі шасцёркамі,
Песенькамі загудзелі,
Вячэраці захацелі.
— Гаспадарка, мой братачка,
Прынясі ты кусок сала,
Кусок сала і гарэлкі,
Папаі ты свае жнейкі.

321н. А У НАС СЯГОННЯ ВАЙНА БЫЛА

А ў нас сягоння вайна была,
Ой, раю, мой раю,
Усё поле абваявалі, усё жыта пажалі,
Ой, раю, мой раю.
Дзе былі горы, там клаліся копы,
Ой, раю, мой раю.

Дзе былі лугі, там клаліся стагі,
Ой, раю, мой раю.
Вейце, павейце, буйныя ветры,
Раю, мой раю,
Нясіце весці нашаму пану,
Раю, мой раю,
Што яго жнейкі жыта пажалі,
Раю, мой раю,
Жыта пажалі, ў копы паклалі,
Раю, мой раю.
Дзе былі лугі, там сталі стагі,
Раю, мой раю,
Дзе былі горы, там сталі копы,
Раю, мой раю.

321о. У НАС СЯГОННЯ ВАЙНА БЫЛА

У нас сягоння вайна была,
Мы усё поле зваявалі,
У снапчкі павязалі,
У копачкі паскладалі,
Свае ручкі патамілі,
Галовачкі засмуцілі.
Не сабе ж мы гэта жалі,
Толькі пана ўзбагацілі.

321п. У НАС СЯГОННЯ ВАЙНА БЫЛА, ОЙ

У нас сягоння вайна была, ой,*
Жнейкі поле зваявалі,
Пану славу даказалі,
У нас сягоння дажыначкі
Да дасць пан гарэлачкі
Да із поўнай барылачкі, ой.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

322. НЕ УЛЯКАЙСЯ, ГАСПАДАРУ

Не ўлякайся, гаспадару,
Не татары на двор едуць,
Гэта твае жнейкі йдуць,
Харошыя ж песні пяюць,
Ай, добрыя мыслі мысляць.

322а. ОЙ, ВЫХОДЗЬ, ПАНОК, ВЫХОДЗЬ

Ой, выходзь, панок, выходзь,
Бочачку піва выкоць.
Мы ідзем, не жаўнеркі,
Мы панскія жнейкі.
Проша пана, не ўлякацца
І ў пакой не хавацца.

322б. ПРОША ПАНА НЕ ХАВАЦЦА

Проша пана не хавацца,
Высці з намі павітацца.
Мы госці небывалыя,
Часта ў пана не бываем,
Хоць раз у рок пабываем
Да ўсё ў пана павідаем.

322в. МЫ ПРЫШЛІ НЕ ЖАУНЕРЫ

Мы прышлі не жаўнеры,
Мы прышлі панскія жнейкі.
Мы военкі на ваявалі,
А панскае поле сабіралі.

323. АДЧЫНІ НАМ, ПАНЕ, ВАРОТЫ

Адчыні нам, пане, вароты,
Нясема кветаньку з золата,
Ой, не з золата, а з жыта,
Ужо наша ніванька эжата.
Пажалі горы і далінкі,
Зрабілі баценьку дажынкi.

324. АДЧЫНЯЙ, ПАНЕ, УСЕ БРАМЫ

Адчыняй, пане, усе брамы,
Нясем вяночак убраны,
Пастаўляй сталы цісовы,
Засцілай абрусы шаўковы.
Налівай віно-мёд у кубачкі,
Бо прышлі харошы дзевачкі,
Налівай мёд-віно ў шклянiцы,
Бо прышлі харошы маладзiцы.
Двары, двары усё новыя —
То нашага пана пакоi,
А ў тых пакоях малады пан
Лісточкі піша, чытае
І з поля жэнчыкаў жадае.

324а. ЯК У НАШАГА ПАНА

Як у нашага пана
Брама залатая.
Выходзь, пан, выходзь,
Бочачку віна выкаць,
Бочачку гарэлачкі,
Ідуць твае жнсечкі.

325. ВЫЙДЗІ, ПАНЕ, ЗА ВАРОТЫ

Выйдзі, пане, за вароты,
Прымі вянок із злата!
Не із злата вянок віты,
Да з буйнага жыта.

326. КАЦІУСЯ ВЯНОЧАК З ПОЛЯ

Каціўся вяночак з поля,
Дакаціўся да пакоя.
— Мой паночак-галубочак,
Пусці мяне на куточак,
Бо я ў полі настаяўся,
Мяне ветрык нахістаўся,
Мяне ветрык намахався,
А дожджык наабліваўся.

326а. КАЦІУСЯ ВЯНОК З ПОЛЯ

Каціўся вянок з поля
Ды прасіўся да пакоя:
— Табе, пані, дажыначкі,
А нам дайце гарэлачкі,
Я ўжо ў полі настаяўся,
Буйнага ветру наслухаўся.

326б. ОЙ, КОЦІЦА ВЯНОК З ПОЛЯ

Ой, коціца вянок з поля
Да просіцца да пакоя:
— Пусці ж, пане, да пакою,
Пусці ж, пане, да пакою,
Ужо ж я ў полі настаяўся
Буйным ветрам нагінаўся,
Да дробным дажджом умываўся.

326в. КАЦІЎСЯ ВЯНОК З ПОЛЯ

Каціўся вянок з поля,*
Прасіўся да пакоя:
— Не хавайся, пані, пад лаву,
Выйдзі к нам на расправу,
Мы будзем распраўляцца,
За вянок таргавацца.
Мы не будзем рубля браці,
Бо было нам цяжка жаці.
Дай нам чырвонец золоты,
Бо мы жалі з ахвоты.

326г. КАЦІЎСЯ ВЯНОК З ПОЛЯ

Каціўся вянок з поля,
Прыкаціўся да двору,
Прасіўся да пакою:
— Пэўна я ўжо ў полі настаяўся,
Буйных вятроў наслухаўся,
Дробных дажджоў наслухаўся.
Да выстаў, пані, выстаў
Тры барэлкі гарэлкі,
А чацвёртую піва —
Прывядзе пані сына,
А пяту мядочку —
Прывядзе пані дочку.

326д. КАЦІЎСЯ ВЯНОК З ПОЛЯ

Каціўся вянок з поля
Да прасіўся ён да пакоя:
— Пусці мяне, панок, да пакоя
Да ўжо ж я ў полі настаяўся,
Да мяне ветрык намахався,
Да мяне дожджык накрапляўся.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

326е. КАЦІЎСЯ ВЯНОЧАК З ПОЛЯ

Каціўся вяночак з поля
Ды прасіўся да пакою:
— Пусці мяне, пане, да пакою,
Ужо я ў полі настаяўся,
Буйны вецер навеяўся,
Дробны дожджык накапаўся,
У вяночак наплакаўся.

326ж. КАЦІЎСЯ ВЯНОЧАК

Каціўся вяночак
Ды з гары ў далочак,
Да прасіўся ў свайго пана:
— Паночку-галубочку,
Пусці ў гумно на калочак.
Я ў полі настаяўся,
Мяне ветрык наківаўся,
Дробны дожджык нахвастаўся.

326з. ПРАСІЎСЯ СНАПОЧАК У ДЗЕВАЧАК

Прасіўся снапочак у дзевачак:
— Звіце з мяне вяночак,
Занясіце мяне ў стадолу,
Палажыце у старону.
А я ў старане пашашчу,
А я ў стадоле пагашчу,
А я ў стадоле пагашчу
Ды на ніўку зноў пайду.

326і. ГАВАРЫЎ ВЯНОК У ПОЛІ

Гаварыў вянок у полі
Пры вадзіцы-крыніцы,
Пры шаўковай травіцы,
Прасіўся вяночак у дзевачак:
— Ой, мае ж вы дзевачкі,
Вазьміце мяне на ручкі,
Занясіце мяне дадому,
Улажыце мяне ў старону.
Няхай я ў старане паляжу,
То й на ніваньку зноў пайду
І на шырокай ніве пахаджу,
Густое жытачка ўраджу.
Колькі на небе зорчак,
Столькі на ніве копчак.
На небе зорчак — не злічу,
На ніве копчак — не згляну.

326к. ПРАСІЎСЯ СНАПОЧАК У ДЗЕВАЧАК

Прасіўся снапочак у дзевачак:
— Ой, звіце, дзевачкі, вяночак,
Занясіце мяне у стадолу,
Палажыце мяне у старону.
Няхай я ў стадоле пагашчу,
Пакуль на ніваньку зноў пайду.
Ой, бо мне ў стадоле — гасціна,
Ой, а на ніўцы — радзіна,
Бо мяне ў стадоле цэпам б'юць,
Ой, а на ніўцы дажджы йдуць.

326л. КАЦІЎСЯ ВЯНОК З ПОЛЯ

Каціўся вянок з поля
Да нашага пана двора,
Падкаціўся пад вароты.

— Выйдзі, пане, за вароты,
Выкуп вянка з золата,
Да не золата — жыта,
А ў вяночак звіта.
Із ярай пшаніцы
Вілі дзеўкі й маладзіцы.

326м. ГАВАРЫЎ НА ПОЛІ СНАПОЧАК

Гаварыў на полі снапочак,
Ён клікаў да сябе дзевачак:
— Хадзіце, дзевачкі, да мяне,
І звейце вяночак з мяне.
Занясіце мяне у стадолу,
Палажыце мяне у старону.
Няхай я ў староні паляжу,
Пакуль ў чыста поле пабягу.
Бо ўжо я ў полі набыўся,
Буйнага ветру начуўся,
Дробнага дожджыку нацярпеўся.

326н. ОЙ, КАЦІЎСЯ ВЯНОЧАК

Ой, каціўся вяночак
З шырокае нівы
З жанцамі маладымі,
Падкаціўся пад вароты:
— Выйдзі, пане, за вароты,
Выкуп вянка з золата!
Не з золата вянок віты,
Да з густога жыта
Да й з каласістага,
Да шчэ з ядраністага.

326о. ДЗЯКАВАЛА ЖНІВАНЬКА

Дзякавала жніванька
Госпаду богу святому
І ягамосці сваёму,
Што ён мяне ўпару забраў.
Няхай я ў старане пагашчу,
Пакуль на ніву ізноў пайду!
То мне ў стадоле гасціна,
А на ніве гадзіна.

326п. КАЦІУСЯ ВЯНОЧАК З ПОЛЯ

Каціўся вяночак з поля
Ды прасіўся да пакоя:
— Пусці, маці, да пакоя,
Бо я ў полі настаяўся,
Буйных вятроў наслухаўся,
Дробным дажджом намачыўся!
Пыталася маці ў яго,
Каб казаў ён праўду ўсяго:
— Дзе насенне твайго роду,
Дзе, вяночак, ты радзіўся,
Якой расой абмываўся,
Якім сонцам гадаваўся?
Адказаў вяночак маці
Аб сваім ён родзе й званні:
— Ой, я сонцам гадаваўся,
У праменнях яго купаўся,
Часам раннім красаваўся,
З ночкай ў гульнях забаўляўся.

326р. ОЙ! КАЦІСЯ, ВЯНОЧАК, ДЫ З ГАРЫ У ДАЛОЧАК

Ой! Каціся, вяночак, ды з гары у далочак
Да да нашага паночка.
Выйдзі, паночак, вазьмі свой вяночак.

Бо ён ў полі настаяўся,
Яго вецер накальхаўся,
Яго дожджык пахвастаўся.
Засцілайце сталы, лавы,
Бо йдзе госць небывалы.

327. ЗВІЛІ ПАНУ ВЯНОК

Звілі пану вянок
Не з руты, не з мяты,
Не з руты, не з мяты,
Да з божага дару.
Колькі ў вянку зярак,
Толькі пану мерак
На полю капамі,
А ў гумне стагамі,
А пінёндзаў тысёнц тысёнцамі,
Каб пан здароў спажываў,
Нас бедных не забываў.

327а. ПРЫНЯСЛІ ПАНУ ВЯНОК

Прыняслі пану вянок
З шырокага поля, з ядранага жыта.
Пан свайго панства не страціць,
Нам за вянок заплаціць
Хоць чырвоны золты для нашай ахвоты,
Жыту на ураджай, а пану на доўгі век.
Пану вянок, а нам гарэлкі жбанок.

+ 33 1.

327б. ПАНОЧАК, ПАНОЧАК

Паночак, паночак,
Пераймі наш вяночак,
Запалі, пане, свечку
Да выйдзі на сустрэчку.

Паночак, паночак,
Пераймі наш вяночак.
Вяночак пераймаіць,
Золата даваіць
І з хлебам з соллю
І з добрага здароўя надзяляіць.
А мы жалі, сілу пацяралі
І на гэта зараблялі.

327в. ВЫЙДЗІ, ГАСПАДАРУ, ПРОЦІЎ СВАЙГО ТАВАРУ

Выйдзі, гаспадару, проціў свайго тавару,
Ужо твой тавар нясуць не з гары, не з даліны,
А з шырокага поля да новенькага двара,
Да новенькага двара, да цясовага стала,
Да пшанічнага хлеба і да зялёнага віна.

327г. ПАНОЧАК, ПАНОЧАК, РАХУЙСЯ З НАМІ

Паночак, паночак, рахуйся з намі,
Плаці ж, плаці ж хоць талярамі!
Да мы ж тваю ніўку зжыналі,
Да мы сваю сілу спацяралі.
Слава да і слава, паночак, твая!
Да й п'яна, да й п'яна талака твая.
Да ўчыніў, учыніў, паночак, славу:
Папаіў, папаіў талаку сваю.
Сакатала сарока, на тычынцы седзючы,
На тычынцы седзючы, на хмялінку
гледзючы.

Пахваліўся паночак, з пансю седзючы:
— Папаю жнеечак з дубовай бочачкі,
З дубовай бочачкі, з залатой чарачкі.

327д. ОЙ ТЫ, ПАН, НАШ ПАНОЧАК

Ой ты, пан, наш паночак,
Нясём мы табе вяночак.
Ой, мы жыта дажныналі,
Пану славу даказалі.
Ой, пан наш салавейка,
Ці гатова гарэлка?
Ой ты, пані-цяцера,
Ці гатова вячэра?
Ой, калі не гатова,
Ды не сядзі сама дома,
А калі гатова вячэранька,
Сядзі сабе харашэнька.
Наша пані спужалася
Ды ў пакоі схавалася.
Ой, мы жыта дажалі,
Пану трасцы пажадалі.

328. ДАЖАЛІ ЖЫТА У ДОБРЫ ЧАС, У ДОБРЫ ЧАС

Дажалі жыта ў добры час, ў добры час,
Ў нашага пана злоты пас, злоты пас
Злоты персцень пан здэймуе,
Нам на вянец даруе.
Наша пані — багіня, багіня,
Нам вячэраць варыла, варыла,
Нам вячэра не міла,
Бо нас ніва ўтаміла,
Не так ніва, як гоны, як гоны,
Не так гоны, як шырокі загоны —
І плён нясём, плён.

329. НАД РЭЧКАЮ СТАЯЛА

Над рэчкаю стаяла
Перавознічка жадала.
Перавёз мяне дваранін,
Нашага пана чэлядзін,

Хацеў ад мяне талера.
Я яму талера не дала,
Пану вяночак аддала,
Пану вяночак да ручак,
А мне пан чырвонца на таночак.

330. РАЗГАРЫСЯ, ВЯЧЭРНЯЯ ЗОРКА

Разгарыся, вярчэрняя зорка,
Перад раннею, разгарыся!
Расхадзіся, наша гаспадынька,
Перад жнейкамі, расхадзіся!
Адмыкай жа высокія церамы
Залатымі ключмі, адмыкай жа.
Выбірай жа тонкія абрусы
Галанцкія, выбірай жа.
Засцілай жа тонкімі абрусамі
Цясавыя сталы, засцілай жа.
Налівай жа зялёным віном
Залатыя кубкі, налівай жа.
Да й вітай жа першую жнейку—
Пастацяначку, да й вітай жа!
Выпі, выпі, першая жнейка —
Пастацяначка, выпі, выпі!

330а. РАЗГАРЫСЯ, ВЯЧЭРНЯЯ ЗОРКА

Разгарыся, вярчэрняя зорка,
Перад ранней,
Расхадзіся, наша гаспадынька,
Перад жнейкамі,
Кажы выносіць цясовыя сталы
На чыстыя двары,
Бяры залатыя ключы
З-пад пояса,
Адмыкай жа залатымі ключамі

Зялёную скрыню,
Выбірай у зялёнай скрыні
Бялёвыя абрусы,
Засцілай, наша гаспадыня,
Цясковыя сталы,
Налівай жа, наша гаспадыня,
Залатыя кубкі,
А частуй жа старшую жнейку —
Пастацяначку:
— Будзь здарова, старшая
жнейка —
Пастацяначка!
— На здароўе, мая гаспадыначка—
Сенатарачка!

3306. РАЗГАРЫСЬ, ВЯЧЭРНЯЯ ЗАРА

Разгарысь, вячэрняя зара,
Перад месяцам стоя.
Прыбярыйсь, наша гаспадыня,
Да ў кунню шубку,
Да ў бел гарнастай.
Наша гаспадыня
Па двару хадзіла,
Залатыя ключы насіла,
Амбар адпірала,
Водку вынімала,
Усё жней угашчала:
— Жніце, мае жнеі,
Жніце, пажынайце,
На край паглядайце:
Сонца ўсё высока,
Да краю ўсё далёка.
Завідзела вока,
Што сонца невысока,
Да край недалёка.
Слава табе, божа,
Што два полі зжалі,
Трэсце запахалі.
Жнеі маладыя,
Сярпы залатыя.

330в. ЗАГАРЫСЯ, ВЯЧЭРНЯЯ ЗОРКА

Загарыся, вячэрняя зорка,
Перад ранняй расой,
Прыбярсыя, наша гаспадынька,
Перад намі, жнеямі:
Надзявай ты куны, сабалі
І белыя гарнастаі!
— Не грэюць мяне куны, сабалі,
Ні белыя гарнастаі,
Толькі грэе бацькіна падвор'е
Да маё здароўе!

330г. РАЗГАРЫСЯ, ВЯЧЭРНЯЯ ЗОРКА, ПЕРАД РАННЕЙ

Разгарыся, вячэрняя зорка, перад ранней,
Расхадзіся, наш паночак, перад жнейкамі,
Расстаўляйце цясовыя сталы, цясовенькія,
Налівайце залатыя кубкі, залаценькія,
Расцілайце шаўковыя абрусы, шаўковенькія,
Прывітайце першую жнейку — пастацяначку:
Сыр на талерку і кварту гарэлкі.

331. ВІНШУЮ ПАНОЎ ВЯНКОМ

Віншую паноў вянком,
Паны мяне мядком.
Перанёс бог цераз сярпок,
Перанясі, божа, цераз душок,
Цераз осетку матку,
Цераз лёгкі дух.
Судзіў жа, божа, пажаць,
Судзі ж, божа, спажыць
У карысці, ў радасці.
Дай жа, божа, панам з гэтага добра
Піва варыць, панічоў жаніць,
Гарэлку гнаць, паненак замуж выдаваць.

Дай жа панам з дробнымі дзеткамі
На жыццё, на багацце,
На доўгі век і добры савет.

331а. ХОДЗІЦЬ БОГ ПА ПОЛЮ

Ходзіць бог па полю,
Пацяраў карону.
Вашы жнейкі жалі,
Карону паднялі,
Карону паднялі,
Хазяіну на рукі падалі.
Судзіў бог пажаці,
Судзі, божа, спажываці
У карысці, ў радасці
І ў добрым здароўі.
Дай жа, божа, у гумне стагамі,
У дзяжы падходам,
А ў печы сыццю.
Судзі, божа, восені даждацца,
Дочак замуж аддаці,
Сыноў пажаніці,
Піва наварыці
І нам пагуляці.

Судзіў, божа, пажаць,
Судзі ж, божа, й спажыць.
Перанёс бог цераз сярпок,
Перанясі ж, божа, цераз лёганыкі душок.

Дай жа, божа, на таку ўмалотам,
У дзяжы падходам, у печы ростам,
У печы ростам, на сталае сыццю!
Не магу больш жадаць, прашу пана

выбачаць.

3316. НАЙСВЕНЬША МАТКА

Найсвеньша матка,*
Раю, раю, па небу хадзіла,
Калосся збірала,
Раю, раю, вянок завівала,
Вянок завівала,
Раю, раю, пані падавала.

— А палі, паня, свечку,
Выходзь ка мне на сустрэчку,
Прынімай сваё дабро
Да ў вялікае гумно.

Судзіў, божа, на гэта,
Судзі ж, божа, і на лета.
Судзіў, божа, зжаці,
Судзі ж, божа, спажываці!

332. ОЙ, МЫ ЖАЛІ, ЖАЛІ

Ой, мы жалі, жалі,
Да нямнога нажалі:
Да сто коп да абеда,
А другую да палудня,
А трэцюю да вячэры.
Да не самі ж мы то жалі,
Ангелы нам памагалі.
Ангелы снапыносяць
Да госпада бога просяць:
— Зарадзі ж, госпадзі, жыта
На прышлае лета,
Да з ісподу ужыніста,
А зверху каласіста,
А на таку умалотна,
А ў дзяжы падыходна.

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Да наша пані мала,
Каб стоячы жала,
Да каб век панавала,
Да чалядкі наймала,
Да чалядкамі замышляла.

333. ГАСПАДЫНЬКА ПА ДВАРУ ПАХАДЖАЕ

Гаспадынька па двару пахаджае,
Сваіх жнеек паглядае:
— Ды чы ідуць мае жнейкі?
Чы нясуць мне дажынкі?
— А мы жнейкі маладыя,
Нашы сярпачкі залатыя,
А мы жнейкі не жаўнеркі,
Не п'ем простаі гарэлкі,
Мы жнейкі-шляхцянкі —
Нам гарэлкі шафранкі,
Мы жнейкі-аксаміткі,
Нам гарэлкі акавіткі.

334. ГАСПАДЫНЯ ДАМОВАЯ

Гаспадыня дамовая,
Чы вячэра гатовая?
Мы жончыкі маладыя,
У нас серпікі залатыя,
Мы густое жыта жалі
І серпікі паламалі.

334а. ГАСПАДЫНЬКА-ЦЯЦЕРКА

Гаспадынька-цяцёрка!
Ці гатова вячэрка?
Калі гатова — кажыся,
А не гатова — спаць лажыся.

Гаспадынька спужалася,
Пад прыпечак схавалася,
Палонічкам накрылася,
На ўсё ліха забылася.

3346. ГАСПАДЫНЯ-ЦЯЦЕРА

Гаспадыня-цяцера,
Ці гатова вячэра?
Калі не гатова,
Не сядзі сама дома,
Не сядзі на парозе,
Пераймі на дарозе,
Бо як прыдзем у злосці,
Растрасём твае косці.

334в. I ГАСПАДЫНЯ-ЦЯЦЕРА

I гаспадыня-цяцера,
Гаспадыня-цяцера,
Ці гатова вячэра?
А калі не гатова,
Калі не гатова,
Не начуй сама дома,
А калі гатовенька,
Начуй тады здаровенька.

335. ВЫШЛА ПАНІ НА ГАНАЧАК

Вышла пані на ганачак,
Ветачкай махаючы,
Жнеечак збіраючы:
— Ка мне, жнеечкі, хадзіце,
Мядок-гарэлачку піці!

Дзевачкам мядок,
А жоначкам гарэлку.
Дзевачкі нап'юцца —
Гуляць будуць,
Жоначкі нап'юцца —
Пяць будуць.

336. А У КРАЙ ПОЛЯ, ПОЛЯ ЧЫСТАГА

А ў край поля, поля чыстага,
А ў край мора, мора сіняга
Цвілі кудры, кудры русыя Іванавы,
З-пад шапанькі
З-пад бабровенькай,
З-пад хустанькі
З-пад шаўковенькай.
Ходзяць жнеі, жнеі маладыя,
Жнеі маладыя, сярпы залатыя,
Ніхто іх ў хатку не завець.
Заве жа іх Іванічка,
Содзіць за столікі за цясовыя,
За скацёркі за бялёвыя,
Наліваіць кубачкі паўнёшанькі.
Кубачкі паўнёшанькі,
А жнеі п'янёшанькі,
Столічкі пазавалялісь,
А жнеі павалялісь.

336а. І ХАРОШ, І ПРЫГОЖ КАСТУСЬКА

І харош, і прыгож Кастуська,
Ці не сонца яго радзіла?
Радзіла яго матулька,
А гадаваў татулька,
А калыхалі братулькі,
І няньчылі сястрыцы.

337. НАШ ПАН
ПА САДОЧКУ ПАХАДЖАЕЦЬ

Наш пан
Па садочку пахаджаець
Ды з вішнямі размаўляець:
— Прыдуць сёння дзеўкі,
Прынясуць вяночак,
Не з руты, не з мяты,
А з божага дару.

338. ПАН З ПАНЕЙ РАДУ РАДЗЕ

Пан з паней раду радзе,*
Пан паню ў крэсла садзе,
Пан кажа вала рэзаць,
Пані кажа — каровіцу,
Яшчэ лепшую яловіцу.
Як пан паню абдымае,
Ён такое жыта мае.
Абдымай, пан, паню часцей,
Будзе расці жыта гусцей.

339. РАХАВАЛІСЯ КОПЫ,
У ЧЫСТЫМ ПОЛІ СТОЯЧЫ

Рахаваліся копы, у чыстым полі стоячы,
У чыстым полі стоячы
Да на гумны гледзячы,
Рахаваўся наш хазяін,
Як жнеек пераймаці,
Чым жа іх частаваці?
Ці віном-гарэліцай,
Ці салодкім мядочкам?
Да выйду ж я пагляджу:

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Калі ж ідуць яны радочкам,
Буду паіць іх мядочкам,
Калі ж яны ў рассыпную,
Тады горкай гарэліцай.

340. ЗАСЦІЛАЙЦЕ СТАЛЫ, ЛАВЫ

Засцілайце сталы, лавы,
Едуць госці небывалы:
Адно ў год пабывалі,
Поле жыта зваявалі,
Паном славы даказалі.

340а. ЗАСЦІЛАЙЦЕ ДА СТАЛЫ, ЛАВЫ

Засцілайце да сталы, лавы,
Едзе госць небывалы:
У год раз пабывае
Да ізноў выязджае.
Пазволь, божа, спажываці
Да за рок прычакаці.

340б. ЗАСЦІЛАЙЦЕ СТАЛЫ Й ЛАВЫ

Засцілайце сталы й лавы
Едзе госцік небывалы:
У гадок разок пабывае,
На год хлеба пакідае.

340в. ЗАСЦІЛАЙЦЕ СТАЛЫ, ЛАВЫ

Засцілайце сталы, лавы,*
Едзе госцік небывалы.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Што раз ў год прыбывае
Да нам жыцечка зажныае,
Да й нас, жнеек, прыганяе:
— Жніце, мае жнейкі, жніце,
Бо не дажаўшы не пойдзеце
І не выпіўшы не будзеце,
Каб і песенькі паўспявалі,
Мяне, пана, праваджалі
Да й на другі год дачакалі.

341. ЖЫТЦА, ЖЫТЦА, ІДЗІ ДАДОМУ

Жытца, жытца, ідзі дадому!
Настаялася ў чыстым полі,
Накланялася госпаду богу.
— А як жа мне ісці дадому?
Мяне сякуць, рубаюць
І ў поле адпраўляюць.
Паехаў пан да й да Львова
Да ключыкі купаваці
І шкатуланькі адмыкаці.
— Выходзь, пані, з дружынаю,
Прымі вянкi з калінаю,
Засцілай сталы, лавы,
Ідзе госцік небывалы.

342. ІШЛІ ЖНЕЙКІ САСОНКАЮ

Ішлі жнейкі сасонкаю,
Змялі поле мяцёлкаю,
Мы ж думалі, што месяц ўсходзе,
Ажно наш хазяін па двару ходзе,
Па двару ходзе, хустай махае,
Ён сваіх жней пераймае.
Ён пераймае да пытае:
— А ці вяліка поле зжалі,
А ці многа коп наклалі?

— Мы зжалі поле нязмернае,
Наклалі коп нелічонае.
Ай, шырок і высок на небе месячык,
Ай, шырэй, вышэй на полі капа.
Ў полі копы, у гумне снапы,
Не ўзайці к ім, не ўз'ехаці,
Толькі сокалам абляцеці,
Свайго добра паглядзеці.

343. ДЫ У НАС СЁННЯ АБЖЫНАЧКІ

Ды ў нас сёння абжыначкі,
Дасць нам пані гарэлачкі.
? { Будзем снапкамі ніўку высцілаць,
Будзем потам паліваць.
Будзем весела гуляць,
Гаспадара віншаваць.
Ды ў нас сёння абжыначкі,
Дасць нам паніч гарэлачкі,
Паўкапы яек, хлеба акраек.

343а. У НАС СЯГОННЯ ДАЖОН, ДАЖОН

У нас сягоння дажон, дажон,
А ворагу ражон, ражон.
У нас сягоння дажыначкі
І дасць гаспадар гарэлачкі.
Жніце, жнейкі, ў мяжу, ў мяжу,
Дасць гаспадар мёду дзяжу.
Да ўжо сонца за бор, за бор,
Пара, жнейкі, дамоў, дамоў.
Мы ж не жалі па месяцу,
А па яснаму сонцу,
Мы ж не бралі па талеру,
А бралі мы па чырвонцу.

3436. А У НАС СЯГОННЯ ДАЖЫНАЧКІ

А ў нас сягоння дажыначкі,
Дасць нам пан гарэлачкі,
Гарэлачкі-шафраначкі,
Бо мы жнейкі-шляхцяначкі.
А мы жалі, нажаліся,
Нашы ручкі набраліся,
Не п'ём прасценькай гарэлачкі,
А мы жнейкі-шляхцяначкі,
Дасць нам панок шафраначкі.

343в. СЯГОННЯ У НАС ДАЖЫНАЧКІ

Сягоння ў нас дажыначкі,
Прынясе пан гарэлачкі,
Наварыць пані зацірачкі,
Ой, жнемо, жнемо да конца,
Пойдзема дадому да сонца.
Чыя ж гэта паласа
Такая доўгая, шырокая?
На гэтай паласе жанцы жнуць
І богу голас падаюць:
Ой, колькі на небе зорчак,
Столькі на полі копчак.

343г. У НАС СЯГОННЯ ДАЖЫНАЧКІ

У нас сягоння дажыначкі, *
Дасць нам пан гарэлачкі
З поўнай барылачкі.
Ды пан гарэлкі не даў,
У каморачку схаваў,
У каморы пад лаўкай
Зарасла мураўкай.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Мы мураўку пажнём,
Мы гарэлачку пап'ём,
Мы барылачку паб'ём.

343д. У НАС СЁННЯ ДАЖЫНАЧКІ

У нас сёння дажыначкі,
Дасць нам пан гарэлачкі.
Усё поле зваявалі,
Пану жыта дажалі,
У снапочкі навязалі,
У копачкі настаўлялі.
Пан з паней раду радзіць:
Будзем рэзаць каровіцу.
Усе двары зялёныя,
Усе паны вясёлыя.

У нас сягодня вайна была
Усё поле заваявалі,
Пану жыта дажалі.
Як пан паню абдымае,
Такое ён жыта мае.
Абдымай, пан, пані часцей,
Будзе жыта гусцей.

343е. НА НАШАЙ НІЎЦЫ СЯГОННЯ ДАЖЫНАЧКІ

На нашай ніўцы сягоння дажыначкі.
Калі хазяін добры, дык і другі год
Будзе шчаслівы і шчодры.
Ой, на нашай ніўцы сягоння дажыначкі.
Ты, хазяін, не скупісь: дай калачу, мёду
Дый гарэлачкі з хмяльком.
Саўём табе бараду і к табе прыйдзём з вянком.

Стараліся дажынаць і табе песні пелі
І цэлы дзянёчак нічога не елі,
Каб хазяін і хазяйка гэта зналі
І на дажынкі нас добра пачаставалі.
Калі не пачастуеце, дык добрых пажаданняў не пачуеце }
А купім для хазяевай барады тры пуды смалы, }
А яго маладзіцы — тры пуды каланіцы. }

343ж. А У НАШАГА ПАНА

А ў нашага пана
Дажыначкі рана,
Люлі, люлі, дажыначкі рана.
Усё жыта пажалі, у копы паклалі,
Люлі, люлі, у копы паклалі,
А ў полі капамі,
На гумне стагамі,
Люлі, люлі, на гумне стагамі,
На гумне стагамі,
У клеці карабамі,
Люлі, люлі, у клеці карабамі.
У клеці карабамі,
У печы пірагамі,
Люлі, люлі, у печы пірагамі.

343з. А У НАШАГА ПАНА ДАЖЫНКІ

А ў нашага пана дажынкі,
Пажалі горы і далінкі,
Цешкуе нас пан у лета:
Як будзем жытачка жаці,
Будзем гарэлачку піці.
Як мы жыцечка дажалі,
То пан схаваўся за дзверы.

343і. У НАС СЕННЯ ДАЖОН, ДАЖОН

У нас сёння дажон, дажон,
Ліхадзею ражон, ражон.
А ў нас сёння дажыначкі,
Гаспадару пажытачкі.
Наша жыта — ядро, ядро,
А ліхадзею кіла з вядро.

343к. У НАС СЕННЯ АБЖЫНАЧКІ

У нас сёння абжыначкі,
А нам, дзевачкам, гарэлачкі!
А мы горкай не хочым,
Нам дадуць салодзенькай.
А горкая ў горле пяршыць,
А салодкая сама бяжыць!
А мы людзі не гордыя,
Вып'ем і горкае,
А мы людзі не пышныя,
Вып'ем і з вішнямі!
Хазяіну вянок,
А нам, дзевачкам, мядок.

343л. У НАС СЯГОННЯ ДАЖЫНАЧКІ

У нас сягоння дажыначкі,
Мы нап'ёмся гарэлачкі!
Наш паночак маладзенькі,
Пад ім конік вараненькі.
Ён па полю паязджае,
Сваіх жнеек прыганяе:
— Жніце, жнеечкі, жніце!
Вам гарэлачку ў жыце:
Нажняцёся — нап'яцёся!

— А мы жнейкі маладыя,
Не п'ём простаі гарэлкі;
Хоць пчолачку замарыце,
Нам гарэлку падсыціце.
А паночак маладзенькі!
Калі ўмеў прыганяці,
Дак і ўмей частаваці!
Стаяў ты з палачкай,
А цяпер стой з чарачкай!

343м. У НАС СЯГОННЯ ДАЖЫНАЧКІ

У нас сягоння дажыначкі:
Пан нам дасць гарэлачкі,
Дзеля мяне, мяшчаначкі,
Гарэлачкі-гарчаначкі,
Дзеля мяне, маладзенькай,
Гарэлачкі саладзенькай.
Мы жнейкі маладыя,
У нас сярпачкі залатыя,
Барсінку вянок з добра,
А нам дасі на трох рубля.
Просім пана для рызыкі,
Каб нам паслаў па музыкі:
Пану дабро спажываці,
Нам музыкі пагуляці.

343н. А У НАШАГА ПАНА

А ў нашага пана
Дажыначкі рана.
Усё жыта пажалі,
У копачкі пакідалі.
А мы свайму паночку
Даказалі славу,
А мы ў свайго пана
Пап'ём, пагуляем.

А ў нашага пана
Сярод двара яма.
А мы тую яму
Шырэй раскапаем,
Гарэлкі дастанем.
А мы ў свайго пана
Пап'ём, пагуляем.

343о. А У НАШАГА ПАНА

А ў нашага пана
Дажыначкі рана,
Ох, лёлюшкі-лёлі,
Ды дажыначкі рана. *
Усё жыта пажалі
І ў копы паклалі.
А ў нашага пана
Ды сярод двара гара.
А мы ж тую гару,
Гару раскапаем,
А мы ў свайго пана
Большы пыгуляем.

343п. СЕННЯ У НАС ДАЖЫНАЧКІ

Сення ў нас дажыначкі,
Прынясе нам пан гарэлачкі.
— Ой, каціся, вяночак,
Аж да пана на ганачак.
Выйдзі, пане, з пакою,
Бяры вяночак з сабою!
Ой, наш панок маладзенькі,
Пад ім конік вараненькі.
Ён па полю паязджае
Ды жнейчыкаў падганяе:
— Бодай пана кулі ўбілі,
Мы серпікі патупілі.

---

* «Ох, лёлюшкі-лёлі» і кожны другі радок прыпяваюць.

343p. У НАС СЕННЯ ДАЖЫНАЧКІ

У нас сённы дажыначкі,
Нам дасць пан гарэлачкі
Із поўнай барылачкі.
Мы гарэлачку піць будзем
І пана хваліць будзем.
Зялёны наш бор, зялёны
Над усімі барамі,
Багат наш пан, багат
Над усімі панамі.

343с. А У НАС СЯГОННЯ ДАЖЫНАЧКІ

А ў нас сягоння дажыначкі,
Мы нап'ёмся гарэлачкі,
А прыжнёмся мы к дубу,
Дык палуднаваць будзем.
Прыжаліся к елі,
Дык палуднаваць селі.
Вы, жнеечкі, жніце, жніце,
Нойдзем мы бога ў жыце
З вялікаю бутылкаю,
З салодкай гарэлкаю.
Як прыжмёмся — нап'ёмся,
А на табе, панок, вянок,
А нам гарэлкі жбанок.

343т. У НАС СЯГОННЯ ДАЖЫНАЧКІ

Ў нас сягоння дажыначкі,*
Дасць нам пан гарэлачкі
Із поўнай бутэлечкі.

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

Мы гарэлачку пап'ём, пап'ём
І бутэлечкі паб'ём, паб'ём.
А дзе ж тая гарэлачка?
У каморы пад лавачкай
Да заросшы муравачкай.
Муравачку касіць будзем,
Гарэлачку піць будзем.
Гарэлачку пап'ём, пап'ём,
Бутэлечку паб'ём, паб'ём.
Як пан паню абдымае,
Такое жыта мае.
Абдымай, пан, паню часцей,
Будзе жыта радзіць гусцей.

344. ДА МЫ ЖАЛІ, НЕ ЛЯЖАЛІ

Да мы жалі, не ляжалі,
А ўсё поле рачком сайшлі
Да на мяжы вянок знайшлі,
На галоўку узлажылі,
Гаспадару да прынеслі.
Ой, вазьмі наш вяночак,
Што вілі мы той дзянечак.
На вяночак залаценькі,
Заплаці нам даражэнька,
Заплаці нам чыстым срэбрам,
Усё чырвоным да золатам!
У нас сягоння дажыначкі —
Папоштуй жа свае жнейкі.
Гаспадарок у полі ходзіць
Да госпада таго просіць:
— Ка мне, божа, са снапамі,
З вялікімі ўсё капамі,
З высокімі да скіртамі
І з поўнымі азяродамі:
У мяне гумно да вялікае,
Застаронкі шырокія,
Гронды мае прасторныя!

345. МЫ УСЁ ПОЛЕ РАЧКОМ СЫШЛІ

Мы ўсё поле рачком сышлі,
Э-э, мы ўсё поле рачком, э, сышлі,
Пад мяжою вянок знайшлі.
Да паночку, галубочку,
Э-э, да паночку-галубочку,
Выкаці нам мёду бочку,
А другую гарэлкі,
Э-э, а другую гарэлкі,
Пачастуй свае жнейкі.

346. У НАС У ПОЛІ ДАЖЫНАЧКІ

У нас ў полі дажыначкі,
Дома ж бог даў радзіначкі:
Пані сына нарадзіла,
Хорашанька вырасціла,
На коніка пасадзіла
Да на вайну выправіла:
— Едзь, сыночак, на войначку
Да не забудзь на матачку!
Клапатуе вельмі маці
Па родненькім да дзіцяці.
Сыночак матку уцяшае,
Ёй вестачку прысылае:
— Не клапатуй, мая маці,
Усё па сваім да дзіцяці:
Да гасподзь бог нада мною,
Сівы конік пада мною!

347. А ЧЫЁ Ж ТО ПОЛЕ?

А чыё ж то поле
Загрымела стоя?
Вольгіна поле
Загрымела стоя.

Мы жыта пажалі,
Мы ў копны паклалі,
А ў полі копамі,
А ў гумне стагамі.
Ох, і часты, часты ў полі копы,
Шырок, вялік месік на небе,
Шыршы, большы стагі ў гумне.

347а. ЧЫЁ Ж ГЭТА ПОЛЕ?

Чыё ж гэта поле
Празвінела скоро?
Ой, рана, рана.
А калгаснае поле
Празвінела скоро,
Ой, рана, рана.
Жнейкі маладыя,
Сярпы залатыя,
Ой, рана, рана.
А к месяцу жалі,
К сонейку аддыхалі,
Ой, рана, рана.
Чыё ж гэта жнейкі
У полі бяленькі?
Ой, рана, рана.

347б. ЧЫЁ ПОЛЕ ЗВОНКА?

Чыё поле звонка,
Чыё поле звоніць?
Наша поле звонка,
Наша поле звоніць.
Як зажалі, заспявалі
Ды зазвінелі сярпкамі.
А ў нас жнейкі маладыя,
Ў іх сярпчкі залатыя.

Пажынайце, маладыя жнейкі,
Ды па халадочку.
Пабывайце, маладыя жнейкі,
Як пчолкі ў мядочку.

347в. А НА НАШАЙ НІУКЕ СЯГОННЯ АБЖЫНКІ

А на нашай ніўке сягоння абжынкi,
А як наша поле зазвінела стоя,
А-я-ей!
Дуброўскае поле задрамала стоя,
А-я-ей!
А як нашы жнеі, як лебядзі белы,
А-я-ей!
Дамоў прыляцелі, на лаўкі паселі,
А-я-ей!
На лаўкі паселі, песенькі запелі,
А-я-ей!
Дуброўскія жнеі чорныя, як галкі,
А-я-ей!
Дамоў прыляцелі, на коллі паселі,
А-я-ей!

347г. А ЧЫЁ ПОЛЕ ДРЭМЛЕ?

А чыё поле дрэмле?
Тадоркава дрэмле поле:
Там жнейкі ўсё старыя,
Сярпчкі лубяныя.
А чыё поле іграе?
Пацічэльскае поле іграе:
Там жнейкі маладыя,
Іх сярпчкі залатыя.

**347д. ЧЫЁ ГЭТА ПОЛЕ
ЗАЗВІНЕЛА СКОРА**

Чыё гэта поле зазвінела скора,
Зазвінела скора?
Жнеі маладыя, сярпы залатыя,
Сярпы залатыя.
Да абеда жалі, сярпы пазлачалі,
Сярпы пазлачалі.
Чыё гэта поле задрамала стоя,
Задрамала стоя?
Жнеі старыя, сярпы лубяныя,
Сярпы лубяныя.
Да вечара жалі, сярпы паламалі,
Сярпы паламалі.

347е. А ЧЫЁ Ж БЫ ПОЛЕ

А чыё ж бы поле
Зазвінела стоя,
Зазвінела, зазвінела?
Жнеі маладыя,
Сярпы залатыя,
Затым яно зазвінела,
Што пад сонейкам жалі,
На зуб сярпы бралі,
Затым яно зазвінела.

348. ЧЫЁ ГЭТА ТАЛАЧАНЕ?

Чыё гэта талачане,
Што па полю блудзілі?
Пыталіся яны Лунінскага сяла,
А Януськавага двара.

Там столікі цясовыя,
Там кубачкі залатыя,
Там столікі засціланы
І кубачкі наліваны
Мядком саладзенькім
І віном зеляненькім.

349. ІШОУ РАЁК ДАРОГАЮ ШЫРОКАЮ

Ішоў|раёк|дарогаю шырокаю.
— Ды чый то двор пры дарозе,
пры шырокай?
— Яначкаў двор пры дарозе, пры шырокай!
Зайшоў раёк у Янкаў дварок.
У яго двары высокія,
А ваконцы маляваныя,
У яго сталы цясовыя,
Абрусікі бялёвыя,
А напіткі мядовыя,
А ўсе страўкі сахарныя.
Гаспадарок-вінаградак,
Нясі віна салодкага!
Гаспадынька, як малінка,
Нясі сыры на закуску!

349а. ЧЫЙ ЖА ГЭТА ДВОР

Чый жа гэта двор —
Да тры калы ўбіты?
Чый жа гэта двор, двор?
Янкаў жа двор —
Да тры калы ўбіты
Й карыной накрыты.
Чый жа гэта сын, сын
Ды па двару ходзіць,
Атопкі носіць?

Янкаў жа сын, сын
Ды па двару ходзіць,
Атопкі валочыць.
Чый жа гэта двор, двор,
Залаты тын, тын,
Сярэбраны вароты?
Чый жа гэта сын, сын
Па двару ходзіць, ключыкі носіць?
Ахрэмаў сын ключыкі носіць.
Я ж не магу па двару хадзіці,
Ключыкі насіці,
Толькі магу ля столу стаяці,
Гасцей частаваці,
Толькі магу.

3496. ІШОЎ РАЁК,
ІШОЎ РАЁК ДАРОГАЮ

Ішоў раёк, ішоў раёк дарогаю,
Дарогаю шырокаю.
— Зайдзі, раёк, зайдзі, раёк,
У наш дварок.
У нас двары, у нас двары цясовыя,
У нас сталы, у нас сталы дубовыя.
Выйдзі, пані, выйдзі, гаспадыня,
На ганчак,
Прымі ад нас, прымі ад нас падарачак.

349в. ОЙ, ХАДЗІУ РАЮ,
ОЙ, ХАДЗІУ РАЮ УСЁ ПА ВУЛІЦЫ

Ой, хадзіў раю, ой, хадзіў раю усё па вуліцы.
Ніхто раю, ніхто раю не ўзываецца.
Адазваўся, ой, адазваўся молад Петрачка:
— Хадзі, раю, ой, хадзі, раю, у маё гумно:
У маім гумне, у маім гумне ўсё й прыбранае,
Ўсё ў стажочкі, ўсё ў стажочкі паскладанае,
Ўсё ў копначкі, ой, ў копначкі пашчытанае.

Хадзіў раю, ой, хадзіў раю усё й па вуліцы,
Ніхто раю, ой, ніхто раю не ўзываецца.
Адазваўся, ой, адазваўся молад Петрачка:
— Хадзі, раю, хадзі, раю, ў маю хату.
Ў маёй хаце, ой, ў маёй хаце прыбрана.
Усе столікі, ой, усе столікі пазасланья,
Усе й кубачкі, ой, усе кубачкі налітыя,
А дзевачкі, ўсе й дзевачкі пяць будуць,
А жоначкі, ой, жоначкі плясаць будуць.

349г. ЛЯЦЕЎ РОЙ ДАРОГАЙ

Ляцеў | рой | дарогай,
Дарогай шырокаю,
Ляці ж ты, раёчак,
Цераз панскі дварочак.
Там столікі засланы
І госцікі сазваны:
І ідуць мае жаночкі,
Як белыя лебядочкі,
А ідуць мае дзевачкі,
Як снежныя паненачкі.

349д. ХАДЗІЎ РАЮ

Хадзіў | раю |
А хадзіў раю,
Раю мой, раю,
Па вуліцы.

Ніхто раю,
А ніхто раю,
Раю мой, раю,
Ў хатку не просіць.

Абабраўся,
А абабраўся,
Раю мой, раю,
Наш старшынка.

Хадзі, раю,
А хадзі, раю,
Раю мой, раю,
Ка мне ў хатку.

Ў мяне вулачкі,
А ў мяне вулачкі,
Раю мой, раю,
Павымятаны.

Ў мяне сталочкі,
Ў мяне сталочкі,
Раю мой, раю,
Пазасціланы.

Ў мяне кубачкі,
Ў мяне кубачкі,
Раю мой, раю,
Паналіваны.

349е. ІШОУ БОГ ДАРОГАЮ

Забудзьце гэта

Ішоў бог дарогаю,
Ніхто бога не пярэймець
І да сябе не завернець.
Пераняў яго Пятро:
— Ка мне, божа, ка мне
Ды ў маё гумно,
Хадзі, божа, у маё гумно:
Маё гумно вялікае,
Пераплоты высокія,
Ёсць дзе богу пасядзець,
На дабро паглядзець.

349ж. ХАДЗІЎ РАЮ

Хадзіў раю, *
Раю, раю,
Па вуліцы.

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

Ніхто раю,
Раю, раю
Ў хату не просіць.

Абазваўся
Раю, раю,
Наш Валодзька:

— Прашу раю,
Раю, раю,
Ка мне ў хату.

Ў мяне хата,
Раю, раю,
Вялікая.

Ў мяне гумно
Раю, раю,
Шырокае.

Ў мяне сталы
Раю, раю,
Дубовыя.

Абрусочкі,
Раю, раю,
Шаўковыя.

Ў мяне хлябы,
Раю, раю,
Сітковыя.

349з. ІШОУ РАЁК

Ішоў |раёк|*
Дарогаю,

Дарогаю
Шырокаю.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

— Выйдзі, панок,
Пераймі раёк.

— Сюды, раёк,
На мой дварок.

Мае двары
Мяцённыя,

Мае сталы
Засціланы.

У мяне кубкі
Наліваны.

Сталы мае
Бялюсенькі,

Кубкі мае
Паўнюсенькі.

349i. ХОДЗІЦЬ ДЫМ ПА ВУЛІЦЫ

Ходзіць дым па вуліцы,
А рай сядзіць на покуці,
Да дым вочы выядае,
А рай слёзы выцірае:
— А што рай слёзы выцірае:
А што рай, то войчанька,
А што дым, то свякратка.
Да каб мне ж таго дыму
На малую гадзіну,
Да каб мне ж таго раю,
Покуль век скаратаю.

349к. ІШОЎ БОГ ДАРОГАЮ

Ішоў бог дарогаю
З вялікаю талакою,
А Януська ля варот стаіць,
Шапачку ў ручках дзяржыць:

— Ка мне, божа, ка мне
З сваёю талакою!
Ў мяне поле далёкае,
А жыта буйненькае,
Няма каму на загоне стаці,
Маё жыта паджынаці:
Матка мая старэнькая,
А сястрыца маленькая.

349л. А ІШОЎ СПАРЫШ ПА ВУЛІЦЫ

А ішоў спарыш па вуліцы
Рана, рана.*
Хто спарыша у хату пазавець?
Абазваўся молад Іванька:
— Проша, спарышок, ка мне ў хату.
А ў мяне ў хаце прыбірана,
Кубкі мёда пастаўляна,
Хлеба-солі палажона.

349м. ІШОЎ РАЁК ДАРОЖУХНАЙ

Ішоў раёк дарожухнай,
Не знаець раёк, дзе абмятаціся!
Выйшла паня, усё баярыня:
— Звярнісь, раёк, усё на мой дварок:
Мае двары ўсё мяцённыя,
Прысадухны ўсё зялёныя,
Вінаграды ўсе сажоныя,
У нас стравухны сахарныя,
У нас хлябы усе бумажныя!

* Пасля кожнага радка.

349н. ХАДЗІЎ РАЁ ПА ВУЛІЦЫ

Хадзіў раё па вуліцы,
Ніхто раю ў хату не просіць.
Просіць-папросіць наш Сымонька:
— Хадзі, раю, ў хатку ка мне:
У мяне хатка цясовая,
У мяне абрусы бялёвыя,
У мяне кубкі залатыя,
Мёдам-півам налітыя:
У адным кубку пшанішна піва,
У другім кубку зелена віно,
А ў трэцім кубку саладок мядок!
Зеляно віно — яго чэлядзь п'ець,
Пшанішна піва — сам молад п'ець,
Саладок мядок — яго дзеткі п'юць.

349о. ХАДЗІЎ РАЮ, РАЮ-РАЮ, ПА ВУЛІЦЫ

Хадзіў раю раю-раю, па вуліцы,
Ніхто раю, раю-раю, ў хатку не просіць.
Толькі папросіць, раю-раю, і наш паночак:
— Проша, раю, раю-раю, ў маю хатку!
У маёй хатцы, раю-раю, усё ў парадку:
Сталы накрыты, раю-раю, кубкі наліты,
Мае абрусы, раю-раю, бялёвыя,
Мае кубкі, раю-раю, залатыя,
Віном-мёдам, раю-раю, налітыя!
— А хто ж кубкі, раю-раю, да наліваў?
— Налівала кубкі, раю-раю, наша пані!
Яна жнеек, раю-раю, дажыдала,
Старшую жнейку, раю-раю, частавала!

349п. ІШОЎ БОГ ДАРОГАЙ ШЫРОКАЮ

Ішоў бог дарогай шырокаю
З густымі капамі, з вялікімі сціртамі.
Наш гаспадар у варотах стаць,
Шапку ў руках дзяржыць
І богу кланяецца:

— Да ка мне, божа, ка мне!
У мяне гумно вялікае,
Азяроды высокія,
Ды ёсць дзе азярэдзіць,
Ды ёсць дзе капам стаці,
Ёсць дзе сціртам легчы.

349p. ХАДЗІЎ СПАРЫШ ПА ВУЛІЦЫ

Хадзіў спарыш па вуліцы,
Па вуліцы па шырокай,
Па мураўцы па зялёнай,
А ніхто спарыша ў двор не завець.
Выйшла, выехала Хвядорыха:
— Хадзі, спарыш, ка мне на двор,
Ка мне на двор, на чысовы стол:
У мяне сталы пазасціланы,
Віном кубкі паналіваны,
У мяне пірагоў панапечана,
У мяне мёду нанасычана,
У мяне каша паварана.
Сядзь, спарыш, на покуце,
На покуце да на золаце,
Пі, спарыш, зялёно віно.
{ Спары, божа, у маім гумне,
У маім гумне, у маім дварэ:
На таку ўмалот, а ў дзяжы падход,
А ў печы рост, а на сталі сышце.

349c. ІШОЎ РАЁК, ІШОЎ РАЁК ДАРОГАЮ

Ішоў раёк, ішоў раёк дарогаю
— Раю мой, раю!
Пытаўся раёк, пытаўся раёк
Нашага пана.
Раю мой, раю!

У нашага пана, у нашага пана
Сярод двара
Стаіць скам'я.

Раю мой, раю!
На той скам'і, на той скам'і
Тры напоі.

Раю мой, раю!
Адзін напой, адзін напой —
Зялёна віно!

Раю мой, раю!
Другі напой, другі напой —
Салодкі мядок.

Раю мой, раю!
Трэці напой, трэці напой —
Горка гарэлка.

Раю мой, раю!
Зялёна віно, зялёна віно
Самому пану.

Раю мой, раю!
Салодкі мядок, салодкі мядок
Для жонкі яго.

Раю мой, раю!
Горка гарэлка, горка гарэлка
Для жнеек яго.

Раю мой, раю!

349г. ХАДЗІЎ РАЮ ПА ВУЛІЦЫ

Хадзіў [раю] па вуліцы,
Раю, мой раю! *
Ніхто раю ў хату не просіць.
Абабраўся наш Іванька:
— Хадзі, раю, ка мне ў хатку,
Ў маёй хатцы раёк ўецца,
Ў мяне столікі пазасціланы,
Ў мяне кубачкі паналіваны,
Ў мяне жнейкі пазазываны,
Ў мяне столікі цясовыя,
Ў мяне скацеркі шаўковыя,
Ў мяне кубачкі залатыя,
Ў мяне жнейкі маладыя.

* Прыпеў паўтарасца пасля кожнага радка.

349у. АЙ, ХАДЗІЎ СПАРЫШ
З КАНЦА ВУЛІЦЫ Ў КАНЕЦ

Ай, хадзіў спарыш з канца вуліцы ў канец,
Ах, ніхто спарыша да ў хату не завець.
Аббралась гаспадыня да Мартынава жана:
— Хадзі жа ты, спарыш, ох, у хату ка мне!
Сядзь жа ты, спарыш, за цясовы стол,
За цясовым сталом, за зялёным віном,
За зялёным віном, за поўнымі кубкамі.
Як стала яна прасіць спарыша:
{ Прыспары мне, спарыш, і ў доме, і ў полі,
І ў гумне, і ў двары, і ў клеці, і ў печы,
І ў клеці карабом, і ў печы пірагом,
І ў печы пірагом, і на стале пірагамі.

349ф. ДА Й ІШОЎ БОГ ДАРОГАЮ

Да й ішоў бог дарогаю
Да з вялікай талокаю,
Гаспадарык ля варот стаіць
Ды ў руках шапачку дзяржыць:
— Да ка мне, божа, ка мне
Да з сваёй талакою:
Поле ў мяне далёкае,
Жыта маё буйненькае,
Да няма каму на постаці стаці,
Маё жыта зажнынаці:
Маці мая старэнькая,
Сястроначка маленькая,
А жонушка маладзенькая.

349х. УСЁ ЛЕТА СПАРНЯ З НАМІ
НА НІВУШКЕ БЫЛА

Усё лета спарня з намі на нівушке была,
А сёння спарня з намі дамоў пайшла.
— Ідзі-тка ж, спарня, к Івану ў агарод,
К Івану ў агарод, у Іванаву асець.

На ніве спарня ужынчыста была,
А ў агародзе спарня прыстаўчыста была,
У адонкі спарня укладзіста была,
У асеці спарня прысушыста была,
У пасадзе спарня прысодзіста была,
А ў кучы спарня прыгрэбіста была,
А ва 'нбары спарня прысыпіста была,
А ў молу спарня умолціста была,
А ў дзяжы спарня падходзіста была,
А ў печы спарня прыпечыста была!

349ц. УСЕ ЛЕТА СПАРЫНЯ

Усе лета спарыня
З намі на нівушке была,
А сягоння спарыня
Мы сарвалі з карня.
Дзець з нівушкі далоў,
З чыста поля дамоў,
Сямёнава гумно,
У высокі ў зарод,
У шырокі пераплот.
На 'віні спарыня
Прыўсадзіста была,
На пасадзі спарыня
Умалоціста была,
У закрымі спарыня
Прыўсыпчаста была
Ну й тама спарыня,
Яна гняздзечушка звіла.
Распусціла дзяцей
Па ўсім новым клецям,
Па ўсім закрамам:
Хлеба, солі на стале,
Жывацінкі на хляве,
На крываці рабят,
А пад крваццю парасят.

349ч. ЯКУШАНЬКА-ГАСПАДАРОК

Якушанька-гаспадарок,
Нясі гарэлку на стол
І напой мяне, жняю,
А я табе песеньку спяю,
Я табе песеньку спяю —
Яравую спарынню:
Яравая спарыння
Зламiлася з карня,
Зламiлася з карня.
Сыйдзі з нiвушкі далоў,
Сыйдзі з нiвушкі далоў
У Якушаў агарод,
У Якушаў агарод,
У высокі азярод.
Ой, там спарыння
Гняздзечушка савiла,
Гняздзечушка звiла,
Дзяцей выседзiла,
Дзяцей выседзiла,
Пшаном выкармiла,
Пшаном выкармiла,
Сытой выпайла.
Ну й пусцiла дзяцей
Па новым жа клецям,
Па новым клецям,
Па высокім закрамам.

349ш. ІШОУ БОГ ДАРОГАЮ

Ішоў бог дарогаю,
А пан стараною.
Просіць пан у бога, шапку зняўшы:
— Увайдзі, божа, у маё гумно:
Маё гумно навенька,
Накладзена паўненька,
Стораны шырокiя,
Стоўпачкi высокiя,
Накладзена паўнюсенька,
Загладжана гладзюсенька.

349э. ХАДЗІЎ РАЮ ПА ВУЛІЦЫ

Хадзіў раю па вуліцы.
Ніхто раю ў хату не просіць,
Толькі папрасіла наша імасць:
— Хадзі, раю, ка мне ў пакой.
У маім пакою, як у святліцы:
Мае столікі цясовыя,
Мае скацеркі бялёвыя,
Мае кубачкі залатыя
Мёдам налітыя,
Мае жнейкі маладыя,
Сярпы залатыя,
Пад зарою жалі,
Сярпы пазламалі.

349ю. ІШОУ БОГ ДАРОГАЮ

Ішоў бог дарогаю,
А за богам Тодарка:
— Ка мне, божа, ка мне
І з густымі капамі,
З вялікімі стагамі.
У мяне гумно вялікае,
Азяроды высокія,
Пераплёты шырокія,
А засекі глыбокія;
Ёсць дзе павярнуцца
З густымі капамі,
З вялікімі стагамі.

349я. ІШОУ РАЁК

Ішоў раёк*
Дарогаю.

* Кожны першы радок паўтараецца двойчы.

Зайдзі, раёк,
У наш дварок.

Нашы двары
Мяцёныя.

Нашы сталы
Дубовыя,

Настольнічкі
Бялёвыя.

Зайдзі, раёк,
У наш дварок.

Наша паня
Спужалася,

У святліцу
Схавалася.

Выйдзі, паня,
У атласе.

Прымі вянок
У золаце.

350. МІЛЫ МАЕ ТАЛАЧАНАЧКІ

Мілы мае талачаначкі,
Садзіцеся радком
Да частуйцеся мядком,
Мядком салатзенькім,
А віном зеляненькім.

350а. ГАСПАДАР ЖНЕЯМ РАД

Гаспадар жнеям рад:
— Садзіцеся, жнейкі, ў рад.
А жнеечкі за ложка,
Гаспадынька ў слёзкі:

— А божа ж мой, хлеб паелі!
Накрышыла буракоў,
Наварыла клёцак,
Накідала почак,
Наварыла кашы,
Насыпала сажы.

351. ІВАНАВЫ ПЧОЛКІ ПА ПОЛІ ЛЯТАЛІ

Іванавы пчолкі па полі ляталі.
Чэсць яму, хвала яму, па полі ляталі.
Па полі ляталі, мядок сабіралі.
Чэсць, яму, хвала яму, мядок сабіралі.
Мядок сабіралі, ў кубкі налівалі.
Чэсць яму, хвала яму, у кубкі налівалі.
У кубкі налівалі, жнеек частавалі.
Чэсць яму, хвала яму, жнеек частавалі.

352. ПАХІЛІЎСЯ ЗЯЛЁНЫ ДУБОЧАК У СІНЮ ДУБРОВУ

Пахіліўся зялёны дубочак
У сіню дуброву,
Пакланіўся малады малойчык
Да свайму татульку:
— Закладайце варанья коні,
Каванья колы,
Пайду шукаць багатага цесця,
Харошай паненкі.
Ой, не знайшоў багатага цесця,
Харошай паненкі,
Толькі знайшоў я мізэрнага цесця,
Ласкаву паненку.

352а. ПАХІНУЎСЯ ЗЯЛЁНЫ ДУБОЧАК

Пахінуўся зялёны дубочак
Э гары да ў далочак,
Пахінуўся.
Пакланіўся малады малодчык
Для роднай матулі,
Пакланіўся.
Паехаў ён долам-далінаю,
Чужой стараною,
Паехаў ён.
Да й пашукаць багатага цесця,
Ласкавай паненкі,
Пашукаць ён.
Праездзіў ён жалезныя колы,
Вараныя коні,
Праездзіў ён.
Не знайшоў ён багатага цесця,
Ласкавай паненкі,
Не знайшоў ён.

353. КАБ НАМ ТРОМ, ЧАТЫРОМ ШЫРОКАЕ ПОЛЕ

Каб нам тром, чатыром шырокае поле,
Хоць ба ж мне пажынаць.
Каб нам тром, чатыром
Бочка з віном,
Хоць ба ж мы папівалі.
Каб нам тром, чатыром
А рэшатка пірагоў,
Хоць ба ж мы паядалі.
Каб нам тром, чатыром
Скрыпачка з дударом,
Хоць ба ж мы пагулялі.

353а. КАЛІ Ж БЫ НАМ ЧАТЫРОМ

Калі ж бы нам чатыром
Гарэлачкі з імбаром,
Калі ж бы нам чатыром
Каробачка пірагоў.
Калі ж бы нам чатыром
Ды скрыпачка з цымбалом,
Калі ж бы нам чатыром
Малойчычак чапурэнь,
Каб і піпкі не курыў
Й табакі не нюхаў,
Чужых жонак не любіў
І сплётак не слухаў.

353б. А КАБ НАМ ЖА ЧАТЫРОМ

А каб нам жа чатыром
Па коніку вараном,
Мы ж бы сабе паязджалі.
А каб жа нам чатыром
Гарэліцу з каўбуром,
Мы ж бы сабе папівалі.
А каб жа нам чатыром
Па вячэраньцы смашнай,
Мы ж ба сабе паядалі
А каб нам жа чатыром
Па скрыпачцы з дударом,
Мы ж бы сабе пагулялі.
А каб жа нам чатыром
Па малойцу маладом,
Мы ж бы сабе жартавалі.
А каб жа нам чатыром
Пасцеленька мякка,
Мы ж бы сабе паспалі.

354. ОЙ, У САДЗЕ, У САДОЧКУ

Ой, у садзе, у садочку
Птушачкі шчабяталі,
Зязюлечкі кукавалі.

Каго ж яны пацяралі
 І нікому не казалі?
 Пацяралі ж яны салавейку.
 — Каго ж пашлём у пагонку?
 Пашлём, пашлём верабейку:
 — Вярнісь, вярнісь, салавейку,
 Без цябе ж няма вяселля ў садочку,
 Без цябе не сядзіць гаспадар у дамочку.
 Без цябе і птушачкі не шчабечуць,
 Зязюлечкі не кукуюць.
 А ў дому, у дамочку
 У Васілька на дварочку,
 Там жнеечкі пяюць і іграюць,
 Дажыначкі памінаюць.
 — Да каго ж яны пацяралі?
 — Пацяралі гаспадарочка.
 Каго ж, каго пашлём у пагоню?
 — Пашлём, пашлём яго сыночка:
 — Вярнісь, вярнісь, татачка.
 Без цябе ўдому невясёлая матачка,
 Без цябе жнеечкі невясёла пяюць,
 Без цябе гарэлачкі не п'юць.

355. ДЫ ХАДЗІЛА КАРАЛЁВА ЖОНКА

Ды хадзіла каралёва жонка
     з каралём па полі,
 Ды прасіла каралёва жонка за
     караля бога.
 — Дай божа, каб майго караля
     на вайне забілі,
 А я вышла б за другога ды за
     маладога.
 Малады ўмеець і чытаць, і пісаць,
     і ў скрыпачку граць,
 А я ўмею і скакаць, і плясаць,
     і ў ладошкі пляскаць.

355a. ДА ХАДЗІЛА КАРАЛЁВА ЖАНА ПА ЧЫСТАМУ ПОЛЮ

Да хадзіла каралёва жана па чыстаму полю,
Да насіла каралёва жана маладога дзіцяцю,
Да прасіла каралёва жана да госпада бога:
— Дай, дай, божа, каб майго караля на вайне забілі,
Тагды б я, малада, за другога пашла, ды за маладога,
Каб умеў і чытаць, і пісаць, і ў скрыпачку іграці,
А я б, малада, і скакаць і плясаць,
І ў далоні пляскаць.

356. ЖАЛІ-РАДЗЕЛІ — ГАРЭЛКІ ХАЦЕЛІ

Жалі-радзелі — гарэлкі хацелі,
Жнеі нашы малы снапы паламалі,
Сярпы паламалі — ў постаць закідалі,
Калі б наша змога, нажалі б мы многа,
Калі б наша сіла, ў кучу знасілі.
А ці рада наша гаспадыня,
Што мы ёй пажалі?
Калі б яна рада, яна нас сустрэла
З хлебам і соллю,
З салодкай гарэлкай.

357. У НАШАГА ПАНА

У нашага пана
Гарэлачка купа,
Даець жнеям скупа,
Па адной чарачцы
І не няволіць.
Спасіба, ямосці,
Што пазваў у госці.
У нашага гаспадара
Кудрава галава,

Кудзерчыкі патрасець —
Гарэлачкі напрасець,
Кудзерчыкам пакалоціць —
Гарэлачку пасалодзіць.
Нам тром-чатыром
Гарэлачкі лапуром.

358. ПАВАЛАМ, ЖНЕЙКА, ПАВАЛАМ

Павалам, жнейка, павалам
За нашым панам нядбалым,
Каб жа наш пан а то дбаў,
Даўно жытанька ў гумне мяў.
Ходзе наш пан па полю:
— Дадому, жытка, дадому,
Настаялася на полю,
Нагулялася ды ў волю.
Да дадому, жытка, ў гасціны,
Пойдзеш на поле на зіму.
— Лепей мне ў полі зімаваці,
Анеж у гумне ваяваць.

359. ЗДАРОУ БУДЗЬ, ПАНЕ, ЖЫТА ЗЖАЎШЫ

Здароў будзь, пане, жыта зжаўшы,
У снапочкі павязаўшы
І ў копачкі паскладаўшы.
Табе, пане, дажыначкі,
А нам яшчэ па чарачцы гарэлачкі.

360. У НАШАГА ПАНА

У нашага пана
Харашэнька на дварэ
Пабудованы свірнэ,
Да й гонтамі пакрываны,
Сабалямі пабіваны.

Да й гонцікі беленькія,
Саболікі чорненькія.
Да цераз двор Дунай плыве
Трыма ручаямі:
Да ў першым ручаю
Гарэліца горка,
А ў другім ручайцу
Вінцо зеляненька,
А ў трэцім ручайцу
Мядок саладзенькі.
Вінцо зеляненька
Самому пану піці,
Гарэліцу горку
Яго жнейкам даці,
Мёдзік саладзенькі
Яго слугам даці.

360а. У НАШАГА ПАНА ХАРАШЭНЬКА НА ДВАРЭ

У нашага пана харашэнька на дварэ,
Харашэнька на дварэ пабудаваны свірнэ:
Гонтамі пабіваны, саболямі пакрываны.
Каля таго будыначка не сокал палятае —
Наш пан пахаджае
Да за ім дзеткі, як рой высыпае,
Як мак зацвітае.

360б. ДА ЁЎ У НАШАГА ПАНА

Да й у нашага пана
Харашэнька на дварэ
Пабудована свірнэ:
Да з цясовага лесу,
З салаўёвага голасу.

А наш пан маладзенькі
Ходзіць у аксаміце,
Жонка яго ў золаце,
А дзеткі яго ў кітайцы.
Ой, скацілася зара
Да із панскага двара,
Да не есць гэта зара,
Гэта панская жана.

361. А У НАШАГА ПАНА

А ў нашага пана
Ды на двары куна йграла,
На двары куна йграла,
З сабалямі размаўляла:
— Ой, саболю, саболю,
Пагуляйма з табою,
Пагуляйма з табою,
Як рыбанька з вадою.
Як шчука-рыба з плотачкамі,
А я, маладая, з дзевачкамі,
Я ж, малада, з малайцамі.

361а. У НАШАГА ПАНА НА ДВАРЭ

У нашага пана на дварэ
Куна іграла,
Сабаля вызывала:
— Саболю, саболю,
Пагуляем з табою,
Развесялім пана
І паню маладую,
Чэлядзь яго коланую,
Дзеткі яго маленькія,
Служкі яго вярненькія.

3616. ОЙ, САБОЛЮ, САБОЛЮ

Ой, саболю, саболю, *
Пагуляем з табою.

— Як я маю гуляці,
Вяліць пан застраляці.

Жане шубу пашыці,
Сабалём аблажыці,

А з лапачак шапачку,
Жане на галовачку.

362. А НАШ ПАНОК МАЛАДЫ

А наш панок малады,
Пад ім конік вараны,
Ён паехаў паляваць,
А бог яму шчасце даў:
Дзевяць лісаў ўпаляваў,
Дзевяць лісаў ўпаляваў,
Дзесятага сабаля,
Чым дарыці караля.
— А йдзі, жонка, ў піўніцу,
Утачы мёду даніцу,
Наша сям'я нямала,
Вып'ем мёду два вара.
А йдзі, жонка, ў піўніцу,
Утачы мёду даніцу,
Наша сям'я нямала,
Вып'ем мёду тры вара...

363. У НАША ПАНА ЗЛОТЫ ЗБАН

У нашага пана золты збан, **
Ён дажаў піваньку ў добры час,

---

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

** Кожны радок паўтараецца двойчы.

А чужыя паны лянівы,
У іх стаіць ніванька да зімы,
Спусціла калоссе да зямлі.

364. ЖЫВЕШ, НАШ ПАН, У ДАБРЫ

Жывеш, наш пан, у дабры,
Нясі нам гарэлку ў вядры.
Жывеш, наш пан, у павазе,
Нясі нам гарэлку ў баклазе.
Жывеш, наш пан, у дамоўцы,
Нясі нам гарэлку ў яндоўцы.
Наш пан кудрамі патрасець,
Нам гарэлачкі прынясець.

365. У НАШАГА ПАНА ДАЖЫНАЧКІ

У нашага пана дажыначкі.
Закалоў ён дзве свіначкі,
Трэцяга качэра,
Каб была добра вячэра.

366. А У НАШАГА ГАСПАДАРА

А ў нашага гаспадара
Кудравая галава,
Ён кудрамі патрасе,
Нам гарэлкі паднясе,
Ой, люлі, люлі,
Нам гарэлкі паднясе.

367. А ХТО У НАС КУДРАВЫ

А хто ў нас кудравы *
Кудрават, кудрават?

— Іван у нас кудрават,
Кудраваты, кудрават.

Ён кудрамі патрасець,
Патрасець, патрасець,

Нам гарэлкі прынясець,
Прынясець, прынясець.

Мы гарэлачку пап'ем,
Пап'ем, пап'ем,

Яму кудры абарвем,
Абарвем, абарвем.

367а. У НАШАГА ГАСПАДАРА КУРЧАВАЯ ГАЛАВА

У нашага гаспадара курчавая галава,
Курчавая галава, шаўковая барада,
А ён кудзеркамі патрасець —
Нам гарэлкі прынясець,
Ён бародкай патрасець —
Нам салодкай прынясець.

367б. У НАШАГА ГАСПАДАРА

У нашага гаспадара
Кудравая галава,
Шаўковая барада.
Кудзюрачкам патрасець,
Гарэлкі прынясець.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

А ён нясці не хочыць,
А вып'ем — захочым.
А ён нясець нехаця,
А мы п'ём хахача.

368. НАШ ХАЗЯІН ДУНАЙ

Наш хазяін Дунай,
Хазяюшка, як маліна,
Хазяіна абманіла.
Наш хазяін сыту сыціць,
Хазяічка — гарэлачку,
Наш хазяін гасцей поіць,
Хазяюшка — сямеюшку.
Госці будуць да паедуць,
А сямейка са мною будзець!

368а. ГАЛУБОК БАБОК ШЧЫПІЦЬ

Галубок бабок шчыпіць,
А галубка — сакавіцу.
Наш панок мядок сыціць,
А імасць гарэліцу.

369. ДЫ ЗЯЛЁН НАШ БОР, ЗЯЛЁН

Ды зялён наш бор, зялён
Над усімі барамі,
Ды багат наш пан багат
Над усімі панамі.
Ды кола яго двору -
Цячэць тры ручаёчкі:
Першы ручаёчак —
То зялёнае віно,

Другі ручаёчак —
То салодкі мядок,
Трэці ручаёчак —
То пшанічнае піва.
Ды зялёнае й віно
То для самага яго,
А салодкі мядок
То для дзетачак яго,
А пшанічнае піва
То для жнеечак яго.

369а. ДА ЗЯЛЁН ЯВАР, ЗЯЛЁН

Да зялён явар, зялён
Ў агародцы на градоццы!
Да вясёл наш пан, вясёл,
Усё жыта пажаўшы
Да ў копы паклаўшы.
Нашы копы капавасты,
Нашы сцірты верхавасты.
Судзіў бог пазбіраці,
Судзі, божа, спажываці
У міры, у пакою,
У добрым здароўі!
Судзіў бог пазбіраці,
Судзі, божа, спажываці.

369б. А НАШ БОР ЗЯЛЁН-ЗЯЛЁН

А наш бор зялён-зялён. *
А за што ж ён зялён-зялён?

За тое ён зялён-зялён,
Што ў яго дуб'я многа,
Бярэзнічку маладога.

А наш хазяін багат-багат.
А за што ж ён багат-багат?

---

* Першы радок кожнай строфы паўтараецца двойчы.

А за тое ён багат-багат,
Што ў яго добра многа:

Арэшанога, яравога
Арэшанога, яравога,
Пшанічнага, ярышнага.

369в. ДА ЗЯЛЁН ЯВАР, ЗЯЛЁН

Да зялён явар, зялён
Над усімі яварамі.
Да багат наш пан, багат
Над усімі панамі.
Да становіцца два двары
З цясовага цесу,
З кралявецкага лесу.
Гонтамі пабівае,
Да золатам высыпае,
Да золата, золата!
На такую змалочана,
Ў святліцу прынесена
Да на стала насыпана.
Хто золата пералічыць,
Той на вайну не пойдзе.
Наш панічак маладзенькі,
Ён золата пералічыць,
Ён на вайну не пойдзе,
Пашле каня варанога,
Чалавека маладога,
Пашле каня ўбранага,
Чалавека каханага.

369г. ДА БАГАТ НАШ ПАН, БАГАТ

Да багат наш пан, багат, *
За ўсіх багацейшы.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

Выкаціў бочку піва,
А другую гарэлкі,

А другую гарэлкі,
Упаіў свае жнейкі.

Жнейкі паўпіваліся
І жаць завіваліся.

369д. ВЯЛІК НАШ БОР, ВЯЛІК

Вялік наш бор, вялік
Над усімі барамі,
Багат наш пан, багат
Над усімі панамі.
Няма-такі пана дома,
Паехаў ён у Шклова
Чарачак пакупаці,
Жнеечак частаваці.
Нашы жнейкі маладыя,
Іх сярпчкі залатыя,
Па мясячку жыта жалі
І сярпчкі паламалі.

369е. ОЙ, БАГАТ НАШ ПАН, БАГАТ

Ой, багат наш пан, багат *
Над усімі панамі:

А што ў нашага пана
Маляваная брама,

Залатыя вароцейкі,
За тымі вароцейкамі
Плывуць тры ручаёчкі:

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

Першы жа ручаёчак —
Там салодкі мядочак,

Другі ручаёчак —
Краснае віно,

Трэці ручаёчак —
Горкая гарэліца.

369ж. ОЙ, ЗЯЛЁН ЯВАР, ЗЯЛЁН

Ой, зялён явар, зялён,
Над усіх ён й зеляней,
Ой, багат наш пан, багат,
Над усіх ён багацей:
Выкаціў бочку віна,
Папаіў дзевак і дваран,
Абжаў поле і курган.

369з. ЗЯЛЁН НАШ БОР, ЗЯЛЁН

Зялён наш бор, зялён
Над усімі барамі,
А за што ж ён зялён?
Поўна красачак па ём.
Славен наш пан, славен
Над усімі панамі,
А за што ж ён славен?
Адно гумно жыта нажаў,
А другое ярыначкі,
А выкаціў бочку піва,
А другую гарэлачкі.
— Пійце, дзевачкі піва,
А жонкі гарэлачку.
А дзіва ж нам, дзіва,
Што пшоннае піва.
Чаго таму дзівіцца,
Што можна напіцца?

369і. ЗЯЛЕН НАШ БОР, ЗЯЛЕН

Зялён наш бор, зялён
Над усімі барамі,
Хвалён наш пан, хвалён
Над усімі панамі:
Зняў шапачку, стаў на ганачку
Ды выкаціў бочку піва,
А другую гарэлкі,
Напоіць свае жнейкі.
Нашы жнейкі не жаўнеркі —
Не п'юць гарэлкі!

369к. ЗЯЛЕН БАРКУН, ЗЯЛЕН НАД УСЕ АГАРОДЗЕ

Зялён баркун, зялён над усё агародзе,
Харош наш пан, хорош на вайне над усё пане:
На ём сукні ззяюць,
Пад ім коні граюць.
Да выкаць, пане, выкаць
Тры купе гарэлкі,
А чацвёртую мёду
Сваім жнейкам угоду.

369л. ЗЯЛЕН БАРКУН, ЗЯЛЕН БАРКУН

Зялён баркун, зялён баркун
Над усімі баркунамі,
Да багат наш Янка
Над усімі гаспадарамі.
Да дажаў жыта, да дажаў жыта
Да і ў чысценькаму полі,
Пасажаў жанцы да і ў новенькаму доме,
А сам пайшоў ў гумно спаці,
Вялеў жанцам пагуляці.

369м. ДА ЗЯЛЁН БАРОК, ЗЕЛЯНЕНЕК

Да зялён барок, зеляненок,
Зелен да над усімі барамі,
Да харош наш пан, харош
Да над усімі панамі.
Да барок сільна цвіце
Да шырокімі лістамі,
Да наш пан трахтуе
Да белымі вінамі,
Да разнымі сырамі,
Да віном зеляненькім,
Да мядком саладзенькім.

369н. А ЗЯЛЁН НАШ ГАЙ, ЗЯЛЁН

А зялён наш гай, зялён
Над усімі гаямі,
А хвалён наш пан, хвалён
Над усімі панамі:
Як выкаціў бочку мёду
А другую гарэлачкі:
Бочку мёду для дзевачак,
Гарэлачку для жончак.
А дзевачкі гуляць будуць,
А жончкі пяць будуць...
У нас сення вайна была:
Усё поле зваявалі,
Усе жыта пажалі,
Змялі поле мяцёлкаю,
Пашлі дамоў вясёлкаю.

369о. А ЗЯЛЁН НАШ БОР, ЗЯЛЁН

А зялён наш бор, зялён
Над усімі барамі,
А славен наш пан, славен
Над усімі панамі.

Яго жнейкі маладыя,
Іх сярпачкі залатыя.
— А выкачу бочку мёду
А барылку гарэлкі,
А папаю свае жнейкі.
Мы бы мёду не хацелі,
Да мы б дамоў паляцелі.
У нас дамы далёкія:
Сем міль борам ісці,
А восьмаю Дунаем плысці.
А я Дунай пераплыву
Белаю лябёдкаю,
А бор пералячу сіваю зязюлькаю,
У свёкра на дварэ стану малодкаю.

369п. ОЙ, ВЫСОК НАШ БОР, ВЫСОК

Ой, высок наш бор, высок *
Над усімі барамі,

Ой, багат наш пан, багат
Над усімі панамі.

А ў нашага пана
Маляваная брама.

А з-пад той жа брамкі
Ручайкі працякаюць.

У адным ручаёчку
Горкая гарэліца,

А ў другім ручаёчку
То зялёнае віно,

А ў трэцім ручайку
Салодкі мядочак.

Той салодкі мядочак —
Ён для дзетачак яго,

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

А зялёнае віно
То для пана нашага,
Горкая гарэлачка
Для работнічкаў яго.

369p. ЗЯЛЕН НАШ БОР, ЗЯЛЕН

Зялён наш бор, зялён,
Славён наш пан, славён.
Да зялён жа наш бор
Над усімі барамі,
Да славён жа наш пан
Над усімі панамі.
Па двару куна іграе,
Сабою вызывае:
— Да сабою, сабою,
Да выйдзі па поле,
Пагуляем з табою,
Развесялім свайго пана.
Наш пан вялікую думу мае,
Тры двары будуючы:
Адзін двор у Вальшанове,
А другі двор у Львове,
А трэці двор ў сваім доме.
Да Альшан дачку дае,
А ў Львове сына жэніць,
А ў сваім доме сам жывець.

370. НАШ ГРЫГОРКА БАГАТ, БАГАТ

Наш Грыгорка багат, багат,
Купіў жонцы кабат, кабат,
У кабаце жыта жаці,
А ў золаце танцаваці.

371. ЖЫТА МАЁ, ЖЫТА, ЖЫТА ЗАЛАТОЕ

Жыта маё, жыта, жыта залатое,
На таку малочана, на століку пакочана!
Хто ж яго пераліча,
Той на вайну не пойдзе,
Пашле служку вярненькую.
Тая служка ваяваць будзе,
А ён сам панаваць будзе,
Служка будзе на коніку,
А сам будзе ў пакоіку,
Служка будзе паязджаць,
А ён будзе пахаджаць.

371а. ЗОЛАТА, ЗОЛАТА НА ТАКУ МАЛОЧАНА

Золата, золата на таку малочана
Да святліцы прынесена,
На століку насыпана.
Хто золата пералічыць,
Той на вайну не паедзе.
Наш панічак маладзенькі
Ён золата пералічыць,
Ён на вайну не паедзе,
Пашле каня варанога
І сядзелка залатое.

371б. ДА ЗОЛАТА, ЗОЛАТА

Да золата, золата
На таку малочана,
А на стале насыпана.
А хто золата пералічыць,
Той на вайну не паедзе.
Абазваўся Сымонка:

— Я золата пералічу,
А на вайну не паеду.
Вышлю сына маладога
І коніка варанога:
Конік будзе гарцаваці,
Сынок будзе ваяваці,
Я сам молад панаваці.

371в. ЗОЛАТА, ЗОЛАТА

Золата, золата,
Усё яно не вората.
Хто золата пераліча,
Той на вайну не паедзе.
Абазваўся сужанька:
— Я золата пералічу,
На вайну не паеду.
Узяў каня варанога,
Вазнічаньку маладога.
Конік будзе гарцаваць,
А вазнічанька ваяваць,
А сужанька піць, гуляць.

371г. ОЙ, ЗОЛАТА, ЗОЛАТА

Ой, золата, золата
На таку малочана,
Па скамлі пакочана.
А хто золата пераліча,
Той на вайну не паедзе.
Наш паніч маладзенькі,
Ён золата пералічыць,
Ён на вайну не паедзець,
Пашле служку верненькага
І коніка вараненькага,
Пашле слугу каханага
І коніка прыбранага.

Служка будзе ў аковіку,
А наш пан у паковіку,
Служка будзе ваяваці,
А наш пан панаваці.

372. ДА СМУТНА НАША ПАНІ, СМУТНА

Да смутна наша пані, смутна,*
Да згубіла яна ключы,

Па шырокай вуліцы
Да з каралямі танцуючы.

Да ішлі жанцы маладыя
Да нашлі ключы залатыя.

— Ой, калі б яны знайшлі,
То бы заране дамоў прышлі.

Ой, а то ж бо іх нету
Да й да беленькага свету.

— Да не журыся, наша пані,
Усё залатымі ключамі,

Бо йшлі жанцы маладыя
Да знайшлі ключы залатыя.

372а. ЧАС-ПАРА ДАХАТЫ

Час-пара дахаты
Да баюся войчанька:
Пагубіла ключыкі,
На турэцкай вуліцы
З кавалерам танцуючы,
З панічом жартуючы.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца
двойчы.

А хто мае ключы найдзе,
Пераём таму будзе,
Чашку мёду залатую
І паненку маладую.

373. ОЙ, РАДА, РАДА ШЭРА ПЕРАПЕЛКА

Ой, рада, рада шэра перапёлка,
Што лета даждала,
Рада, рада...
Ой, рада, рада наша гаспадынька,
Што жыта пажала,
Рада, рада...
Рада, рада, што не трэба па сялу хадзіць,
Жнеечак прасіць,
Рада, рада...

373а. РАДА, РАДА ШЭРА ПЕРАПЕЛКА

Рада, рада шэра перапёлка,
Што лета даждала.
Радзей таго наша гаспадынька,
Што жыта дажала.
— Буду па дварэ хадзіць і ключыкі насіць,
Буду цяпер служачкі будзіць:
Уставайце, служкі, вы мае дачушкі!
Ёсць каму парадкі вадзіць,
А некаму работкі рабіць!

373б. РАДА, РАДА ШЭРА ПЕРАПЕЛКА

Рада, рада шэра перапёлка,
Што лета даждала.
Рада, рада наша гаспадынька,
Што жыта дажала.

Перамёрзла шэра перапёлка
Глыбока ў крыніцы,
У сцюдзёнай вадзіцы.

Перамёрзла наша гаспадынька
Без жытняга хлеба,
Без кіслага квасу.

Радзей таго наша гаспадынька,
Што жнеек сабрала
І жыта дажала.

373в. РАДА, РАДА ШЭРА ПЕРАПЁЛКА

Рада, рада шэра перапёлка,
Што лета даждала,
Рада, рада.
Ў рада, рада наша гаспадынька,
Што жыта пажалі,
Рада, рада.
Ў надаела па полю хадзіці,
Гаршочкі насіці,
Надаела, надаела.

373г. РАДА, РАДА ПЕРАПЕЛАЧКА

Рада, рада перапёлачка,*
Што лета даждала,
Рада, рада гаспадынька,
Што жыта пажала.
І пажалі, павазілі
І ў торпачкі палажылі.
Сягоння ў нас дажыначкі,
Дасць гаспадар гарэлачкі,
Белы сыр на талерку,
Закусіць нам гарэлку.

---

* Кожны радок паўтараецца двойчы.

373д. РАДА, РАДА ШЭРА ПЕРАПЕЛКА

Рада, рада шэра перапёлка,
Што лета даждала,
Рада, рада.
Рада, рада наша гаспадынька,
Што жыта сажала,
Рада, рада.
Рада, рада, што жыта сажала,
У снапочкі павязала,
Рада, рада.
Рада, рада, у снапочкі павязала,
У бабачкі пастаўляла,
Рада, рада.
Рада, рада, у бабачкі пастаўляла,
У копачкі пасчытала,
Рада, рада.
Досыць, досыць нашай
гаспадыньцы

Па полі хадзіці,
Досыць, досыць,
Досыць, досыць па полі хадзіці,
Гаршчочкі насіці,
Досыць, досыць,

373е. РАДА, РАДА ШЭРА ПЕРАПЕЛКА

Рада, рада шэра перапёлка,
Што лета даждала,
Рада, рада.
Рада, рада наша гаспадынька,
Што жыта сажала,
Рада, рада.
Досыць, досыць шэрай
перапёлцы

Па полі лятаці,
Досыць, досыць
Па полі лятаці,
Крылейкамі махаці,
Досыць, досыць.

Досыць, досыць нашай
гаспадыні

Па полі хадзіці,
Досыць, досыць
Па полі хадзіці,
Гаршочкі насіці,
Досыць, досыць.

374. АХ ВЫ, СТОЛІКІ МАЕ

Ах вы, столікі мае,
Вы цясовенькія,
Ох, і што ж вы стаіце
Незасцеленыя?
Ах, вы жнеечкі мае,
Вы маладзенькія,
Ах, і што ж вы сядзіце
Невясёленькія?
Ці мой хлебушка пушон,
Ці хазяін не вясёл?
Калі хлебушка пушон,
Дык я выпалую,
Калі ж муж мой невясёл,
Дык я выпытаю.
Бабровыя кажухі
Ды на сценцы вісяць,
Мужычковы норавы
Ды на плечках ляжаць.

375. ДУБОЧАК ЗЕЛЯНЕНЬКІ

Дубочак зеляненькі,
Наш пан маладзенькі.
Ляшчына зелянейша,
Наша пані маладзейша.
Шчасце, долю маюць,
Рана з поля збіраюць.

376. НАША ПАНІ ДАБРАДЗЕЙКА

Наша пані дабрадзейка,*
Да злавіла верабейку,
На тры кухні гатавала,
На сем сталоў выдавала,
На сем сталоў выдавала,
Яшчэ й пану пакідала.

376a. НАША ПАНІ ДОБРА, ДОБРА

Наша пані добра, добра
Да забіла бобра, бобра,
На тры кухні гатавала,
На тры сталы выдавала.
Трое госці частавала:
Першы госці — ратайнічкі,
Другі госці — то косчыкі,
Трэці госці — то жанчыкі.
Пасаджалі радком,
Частавалі мядком
Да ў новенькай каморы
Да вялелі пагуляці.
А наш пан маладзенькі
П'е мёд салатзенькі,
А яго дзеткі —
Да зялёнае віно,
Маладыя жанчыкі —
Да горку гарэлку.

377. СІВАЯ ЗЯЗЮЛЯ

Сівая зязюля
Да не дома зімавала.
Зімаваў наш пан дома,
А цяпер ў дарозе.

---

* Кожны радок паўтарэцца двойчы.

Вярні яго, божа,
На цёплую вячэру,
На гарачую гарбату,
На мяккія падушачкі,
Да пані душачкі.

* 378. ЧЫЕ ГЭТА КОНІКІ

Чые гэта конікі
Прышлі з дарожачкі,
Падбілі ножачкі?
Да не так яны ішлі,
Да дарагі тавары вязлі.
Да Андрэйкі коні
Прышлі з дарожачкі,
Падбілі ножачкі.
Да не так яны ішлі,
Да дарагі тавары вязлі:
Вязлі скрынку каваную
І паненку каханую,
Вязлі скрыпку залатую,
Для паніча паненку маладую.

379. ГАВАРЫЛА ПОЛЕ ШЫРОКАЕ

Гаварыла поле шырокае,
Жыта ядронае:
— Не магу я на полі стаяці,
Каласочкам махаці,
Толькі магу на полі капамі,
У гумне стагамі.
Гаварыла сужанькава маці:
— Не магу я па двару хадзіці,
Ключыкі насіці,
Толькі магу за сталом сядзеці,
Чарачкі наліваці,
Гасцей частаваці
Віном зеляненькім,
Мядком саладзенькім.

379а. ШТО МОВІЛА ЯДРАНОЕ ЖЫТА

Што мовіла ядраное жыта,
На полі стоячы:
— Я не магу на полі стаяці
І каласкоў трымаці,
Толькі магу на полі капамі,
А ў гумне стагамі.
Што мовіла наша гаспадынька,
Па двару ходзючы:
— Я не магу па двару хадзіці,
Ключыкаў насіці,
Толькі магу за сталом сядзеці,
Віно, мядок піці,
З мілым гаварыці.

379б. ГАВАРЫЛА ПОЛЕ ШЫРОКАЕ

Гаварыла поле шырокае
Жыта яравое:
— Не магу ж я ў полі стаяці
Каласоў дзяржаці,
Толькі ж я магу
А ў полі снапамі,
А ў гумне стагамі,
А ў гумне стагамі,
У закрамах зярнамі.
Гаварыла маладая Манечка
Свайму татульку:
— Не магу я ў татулькі жыці,
Работку рабіці,
Толькі ж я магу
У свёкра жыці,
Свёкарку гадзіці.

379в. У ПОЛІ ПШАНІЦА

У полі пшаніца
Каласочкам кліча,
Коласам махае,
Голасам гукае:

— Хоць мяне сажніце,
Хоць у ствол пусціце,
Не магу стаяці,
Коласу дзяржаці.
Красная дзяўчына
Па двару хадзіла,
З бацькам гаманіла:
— Хоць мяне аддайце,
Хоць зяця прымайце,
Не магу хадзіці,
Русых кос насіці.

379г. ШТО КАЗАЛА РЖАНОЕ ЖЫТА?

Што казала ржаное жыта,
У полі стоячы,
Што казала?
То казала ржаное жыта,
У полі стоячы,
То казала:
— Я й не магу ў полі стаяці,
Калоссямі махаці,
Я й не магу,
Толькі магу ў полі снапамі,
У гумне тарпамі,
Толькі магу!
Што казала наша пані маладая
З вялікага двору,
Што казала?
То казала наша пані маладая
З вялікага двору,
То казала:
— Я й не магу ў полі стаяці,
Жнеек даглядаці,
Я й не магу,
Толькі магу за сталом сядзеці
Мёд, віно піці,
Толькі магу.

Толькі магу мёд, віно піці,
З панам гаварыці,
Толькі магу.
Тольку магу з панам гаварыці,
Золата лічыці,
Толькі магу.

379д. ГАВАРЫЛА БОЧАЧКА

Гаварыла бочачка,*
Па двару качаяся:

— Калі мяне не вып'еце,
Я сама разаб'юся.

Я сама разаб'юся...
На двару разліюся...

Гаварыла Волечка
Свайму роднаму татку:

— Калі мяне не выдасі,
Я сама замуж пайду,

Я коскамі апушчуся,
Я слёзкамі абліюся.

379е. ГАВАРЫЛА ПШАНІЦА, У АГАРОДЗЕ СТОЯЧЫ

Гаварыла пшаніца, ў агародзе стоячы:
— Ой, жніце ж мяне да не спяліце ж мяне,
Бо не магу я стаяці, коласа судзяржаці,
Коласа ядранага да зярнятка залатога.
Гаварыла дзевачка, да ў царкве стоячы:

---

* Першы радок кожнай страфы паўтарасцца двойчы.

— Ой, вянчайце ж мяне, не закахайце,
Бо не магу я стаяці,
Не магу састаяці да вянка судзяржаці,
Вяночка руцвянога ля хлопчыка маладога.

379ж. ГАВАРЫЛА ЖЫТА ЯДРАНОЕ

Гаварыла жыта ядраное,
Ў чыстым полі стоячы, гаварыла:
— Авой, не магу ў полі стаяці,
Каласком махаці, ой, не магу.
Толькі магу ў полі капамі,
У гумне стагамі, толькі магу.
Гаварыла Маруська, у свёкра
быўшы:
— Авой, не магу у свёкаркі быці,
Свякроўцы гадзіці, ой, не магу.
Толькі магу у татулькі быці,
Мамульцы гадзіці, толькі магу.

379з. ОЙ, У ГАРОДЗЕ ПШАНІЦА

Ой, у гародзе пшаніца
Сама жаць просіцца:
— Або вы мяне сажніце,
Або касою скасіце.
Бо я вам уроны нараблю,
Залатыя зёрна пагублю.
— Ой, устань, мілы, не ляжы
Ды ідзі пшанічаньку скасі.
— Не устану, мілая, не пайду,
Бо я галоўкі не падыму.
Ой, пайдзі, мілая, да гаю,
Накапай зеля размаю.
Ой, пашла міла да гаю
Капаці зеля размаю,
Стала яна размай капаць,
Пачало зеля капаць...

379i. САКАТАЛА БОЧАЧКА

Сакатала бочачка,
У піўніцы стоячы:
— Калі мяне не вып'еце,
Я сама разліюся
Па дварэ расіцаю,
За варота крыніцаю.
Гаварыла дочачка
Сваёй роднай мамачцы:
— Калі мяне не аддасце,
Я ад вас сама пайду
Па двары мяцёлкаю,
Да мілога пчолкаю,
Па дварэ расіцаю,
Да мілога сініцаю.

379к. ГАВАРЫЛА ГАРЭЛАЧКА

Гаварыла гарэлачка *
Да на сваіх півавараў:

— Калі мяне не ўварыце,
То вы мяне не ўдзержыце

Ні ў дубовых бочачках,
Ні ў зялёных абручыках.

Гаварыла ж Марусенька
На свайго бацюхна:

— Калі ж мяне не жэніце,
То вы мяне не ўдзержыце

Ні ў цёмнай цямніцы,
Ні ў светлай святліцы.

---

* Першы радок кожнай страфы паўтараецца двойчы.

379л. ГАВАРЫЛА СПЕЛА ЖЫТА

Гаварыла спела жыта:
— Жніце мяне, не спаліце,
А мне, жыту, не ўстаяці,
Каласочка не ўдзяржаці,
Каласочка ядранога
І зернятка спелага.
Гаварыла дзевачка:
— Вянчайце, не трымайце.
Мне, маладой, не ўстаяці,
Вяночка не ўдзяржаці,
Вяночка руцвянога,
Пярсцёначка залатога.

379м. І ГАВАРЫЛА ЯДРАНОЕ ЖЫТА

І гаварыла ядраное жыта
У полі стуючы,
Гаварыла:
— Я й не магу ў полі стаяці,
Каласком махаці,
Я й не магу.
І толькі магу па полю капамі,
Па таках тарпамі,
Толькі магу.
І гаварыла малада Верачка
Сваёй роднай мамцы,
Гаварыла:
— Я й не магу ў цябе, мамка, быці,
Вяночак насіці,
Я й не магу.
Толькі магу ў Алёшкі быці,
Чэпачак насіці,
Толькі магу.

379н. ПРАМОВІЛА ЯДРАНОЕ ЖЫТА

Прамовіла ядраное жыта,
У полі стоячы, прамовіла:
— Я не магу ў полі стаяці,
Каласоў дзяржаці, я не магу,
Толькі магу ў полі капамі,
У гумне тарпамі, толькі магу.
Толькі магу у гумне тарпамі,
У свірні гарудамі, толькі магу.
Толькі магу у свірні гарудамі,
На млыне прудамі, толькі магу,
Толькі магу на млыне прудамі,
А ў печы баханамі, толькі магу,
Толькі магу у печы баханамі,
На сталі скібамі, толькі магу.

379о. САКАТАЛА БОЧАЧКА

Сакатала бочачка,
У піўніцы стоячы:
— Калі мяне не вып'еце,
Я сама разліюся,
Па лугу пакачуся.
Плакала дзяўчыначка,
У матулькі седзячы:
— Мамачка, аддай замуж,
А калі не аддасі,
Я сама замуж пайду:
А з хаты пехатою,
А з двара карэтаю,
А з двара карэтаю,
Маладой кабетаю.

379п. ЯРАЯ ПШАЊІЦА ГАВАРЫЛА, У ПОЛІ СТОЯ

Ярая пшаніца гаварыла, ў полі стоя,
Што не магу ў полі стаяці, коласам махаці,
Толькі я магу ў гумне стагамі,
У полі капамі.

Дзе лог — там стог,
Дзе гара — там капа.
Гаварыла гаспадыня свайму мужу,
Што я не магу жнеек вадзіці,
Толькі я магу з ключам па двару хадзіці,
Амбары адмыкаці, сталы задвігаці,
І скацерці расцілаці, кублі наліваці
І жнеек прывітаці,
Зялёнае віно піці
І з мілым гаварыці — гэта я магу.

379p. А У ГАРОДЗЕ ПШАНІЦА КОЛАСАМ СТАЯЛА

А ў гародзе пшаніца коласам стаяла,
Ой, рана, рана, коласам стаяла.
Коласам стаяла, голасам крычала,
Ой, рана, рана, голасам крычала:
— Хоць вы мяне сажніце, хоць у ствол пусціце,
Ой, рана, рана, хоць у ствол пусціце,
Не магу я стаяці, коласа дзяржаці.
Да мой каласок, як мескі піражок,
Да маё зярнятка, як праскурнятка.
Красная дзевачка па двару хадзіла,
Татачку прасіла: — Татачка родненькі,
Хоць за двор аддавайце, хоць у прымы прымайце,
Не магу хадзіці, русай касы насіці,
Белага ліца змываці;
Да мая каса да шолкава пояса.

380. А ЦІ ПОЎНА АРЭХАВА ЧАШКА САЛОДКАГА МЁДУ?

А ці поўна арэхава чашка салодкага мёду?
— Так поўна, што не калыхнецца, не пальецца.
А ці поўна Грыгорава гумно жыта ядранага?
— Так поўна, што канём не ўехаць, пшакм не выйсці,
Толькі можна сокалу ўляцець добра паглядзець!

380а. А ЦІ ПОЎНА АРЭХАВА ЧАРА?

А ці поўна арэхава чара
Ядром налівана?
— Поўна-поўненька арэхава чара
Ядром налівана.
А ці поўна Іванькава гумно
Добра накладзена?
— Поўна-поўненька Іванкава
гумно
Добра накладзена:
А некуды конны праехаць,
Ні пехатой прайсці,
Толькі ёсць куды,
Толькі ёсць куды,
Салаўю лятаці, дабро наглядаці.

380б. ПОЎНА, ПОЎНА АРЭХАВА ЧАРА

Поўна, поўна арэхава чара
Ядром налітая,
Паўней таго Янкава гумно
Дабром налажона.
У яго нету ні сцежкі, дарожкі,
Куды ў гумно прайціць,
Толькі сцежка, толькі дарожка
Салаўю прылятаць.
— Што за дзела салаўю
прылятаць,
Майго добра прыглядаць,
Я сам маладзец: салаўём
абярнусь,
Свайго добра дагляджусь.

380в. ПОЎНА, ПОЎНА АРЭХАВА ЧАРА

Поўна, поўна арэхава чара
Мёдам налітая.
Паўней таго Міхалкава гумно,
Хлебам навезена.

Ды не можна ні пехатой прайсці,
Ні канём праехаць,
Толькі можна сокалу ляцець
І хлеба паглядзець.

380г. АЙ, ЦІ ПОЎНА ЗАЛАТАЯ ЧАРА?

Ай, ці поўна залатая чара,
Віном налівана?
Ай, так поўна, што не скалыхнецца
Да й не разальецца.
Ай, ці поўна Колечкава гумно,
Добра навязёна?
Ай, так поўна — не ўвайці,
Не ўехаць дабра паглядзець.
Ай, ёсць у яго Колечка-сыночак,
Ясны сакалочак.
А ён у яго сакалом лятаець,
Дабро даглядаець.

381. ВЫХАДЗІЛА ЦЁМНАЯ ТУЧА

Выхадзіла цёмная туча
З-за цёмнага лесу,
Выхадзіла,
Ды не вышла цёмная туча
З-за цёмнага лесу,
Ды не вышла.
Толькі ціхім прыгнала ветрам
Дробненькага дажджу,
Толькі ціхім.
Ах, павейце, ціхія ветры,
Па шырокім полі..
Ах, павейце!
Ах, павейце, ціхія ветры,
Па ядраным жыце,
Ах, павейце!..

Выхадзіла к нам гаспадынька
Раненька на ніўку,
Ды не вышла.
Толькі слала сыноў-сакалоў,
Дачок-перапёлак,
Толькі слала.
Толькі слала дачок-перапёлак,
Нявестак-лябёдак,
Толькі слала.
Пажынайце, нявесткі-лябёдкі,
Дочки-перапёлкі,
Пажынайце!
Паспрыяйце шыроканькай
ніўцы,
Ядранаму жыту,
Паспрыяйце!

381a. ОЙ, ЦІ ВЫШЛА ЦЁМНАЯ ТУЧА?

Ой, ці вышла цёмная туча
З вялікага лесу?
Да не вышла цёмная туча,
Да выслала буйныя ветры,
Буйныя ветры, дробныя дажджы.
Ой, ці вышла наша пані
З вялікага двору?
Ой, не вышла,
Да выслала жнейкі-саколкі,
Дочки-перапёлкі:
— Пажынайце малыя жнейкі,
Сярпы залаценькі,
Пастаўляйце па тры капы
І чатыры снапы.
— Не аддавайце мяне,
маладзеньку,
Да за старога.
Калі аддасце мяне, маладу,
Не бывайце ў мяне, маладзенькай,
Часта ў госціках.

Калі будзеце ў мяне, маладзенькай,
Часта ў госціках,
Пасаджу да стала плячыма,
Да сцяны вачыма,
Буду трактаваць гаркавым півам,
Дубовым кіем.
Калі аддасце мяне, маладзеньку,
Да за маладога,
То прыбывайце да мяне
Часта ў госцікі.
Пасаджу я вас да стала вачыма
Да сцяны плячыма,
Буду частаваць да мядовым слодам
Да зялёным віном.

3816. ДА ЦІ НЕ ВЫШЛА

Да ці не вышла
Цёмная туча
З-пад цёмнага лесу,
Да ці не вышла?
Да й не вышла цёмная туча
З-пад цёмнага лесу
Да й не вышла,
Да высыпала дробнага дажджочку
І буйнага ветру.
Да й ці вышла наша гаспадынька
З сярпчкам на ніўку,
Да ці вышла?
Да й не вышла наша гаспадынька
З сярпчкам на ніўку,
Да й не вышла,
Да й выслала сыноў-сакалоў,
Дочак-перапёлак,
Да й выслала:
— Жніце, жніце сынкі-сакалкі,
Дочки-перапёлкі, жніце, жніце.
Што знойдзеце ў жыце,
То сабе вазьміце.

381в. Выйдзі, выйдзі,
Цёмная тучка

Выйдзі, выйдзі, цёмная тучка,
Дый з-пад цёмнага лесу!
Дый не выйшла цёмная тучка
Дый з-пад цёмнага лесу,
Дый не вышла!
Дый выслала дый дробны дожджык,
Дый буйны вецер, дый выслала:
— Павеі, павеі, павеі, буйны вецярок!
Выйдзі, выйдзі, наша гаспадынька,
Наша гаспадынька, дый сама трэця!
Дый не выйшла наша гаспадынька
Сама трэця на ніўку.
Дый выслала трох сынкоў-сакалкоў,
Дочак-перапёлак, дый выслала:
— Жніце, жніце, тры сынкі-сакалкі,
Дочки-перапёлкі, дый жніце!
Дый нажніце дзевяць коп жыта,
Дзесяту — пшаніцы.
Дый выкачу дзевяць бочак піва,
Дзесяту — віна!

381г. Да ці выйшла да цёмная туча?

Да ці выйшла да цёмная туча
З-пад цёмнага лесу?
Да не выйшла да цёмная туча,
Да не вышла,
Да высыпала да дробнага дожджу
Да буйнага ветру.
Да ці выйшла наша гаспадынька
Раненька на ніўку,
Да ці выйшла?
Да не выйшла наша гаспадынька
Раненька на ніўку,
Да не выйшла,
Да высылала трох сынкоў-сакалкоў,
Дачок-перапёлак,
Да высылала мілых жней:

— Жніце- жніце, сынкi-сакалкі,
Дочкі-перапёлкі,
Жніце, жніце, мае мілы жнейкі,
Вам прынясу гарэлкі.
Жніце, жніце па халадочку —
Прынясу мядочку.
Жніце, жніце па шырокай ніве —
Прынясу вам піва.

381д. ЦІ НЕ ВЫШЛА ЦЁМНАЯ ХМАРА?

Ці не вышла цёмная хмара
З-пад цёмнага лесу?
Ці не вышла,
Да выслала дробны дожджык
Да буйныя ветры.
Ці не вышла наша пані
К жнейкам на падвор'е,
Да выслала сыноў-сакалкоў,
Дочак-перапёлак.
Падавала сынкам па канёчку,
Дочкам па вяночку,
Пасаджала сынкоў на парадзе,
Дочак на пасадзе.

381е. ВЫЙДЗІ, ВЫЙДЗІ,
ЦЁМНАЯ ХМАРА

Выйдзі, выйдзі, цёмная хмара,
З вялікага лесу!
А не вышла цёмная хмара,
З вялікага лесу,
А выслала буйныя вятры,
Дробныя дажджы.
Выйдзі, выйдзі, маладая пані,
З новага пакою!

А не вышла маладая пані
З новага пакою,
А выслала сынка-пісарка,
Дачку-самадурку,
Сынка-пісарка — копы папісаці,
Дачку-самадурку — жнейкі палічыці.

381ж. ОЙ, ЦІ ВЫШЛА ЦЁМНАЯ ХМАРА
З ВЯЛІКАГА БОРУ

Ой, ці вышла цёмная хмара з вялікага
бору,

Ой, ці вышла?

Ой, не вышла цёмная хмара з вялікага
бору,

Ой, не вышла.

Толькі выслала ціхія ветры і буйныя
дожджы

Да й казала вятрам павяваці,

Дажджам паліваці,

Толькі казала.

Ой, ці вышла нашая пані з вялікага двору,

Ой, ці вышла?

Ой, не вышла нашая пані з вялікага двору.

Ой, не вышла.

Толькі выслала сыноў-сакалоў,

Толькі выслала.

Да й казала сынкам паляваці,

Дочкам вандраваці,

Толькі казала.

381з. ДЫ ЧЫ ВЫШЛА

Ды чы вышла

Цёмная туча

З-пад цёмнага лесу?

Ды чы вышла?

Ды не вышла
Цёмная туча
З-пад цёмнага лесу,
Ды не вышла.

Ды чы вышла
Наша гаспадынька
Раненька на ніву?
Ды чы вышла?

Ды не вышла
Наша гаспадынька
Раненька на ніву,
Ды не вышла.

Чы выслала
Буйныя ветры
І дробныя дожджы?
Чы выслала?

Ды не выслала
Буйныя ветры
І дробныя дожджы,
Ды не выслала.

Ды выслала
Сем сынкоў-сакалкоў,
Дачок-перапёлак,
Ды выслала:

— Жніце, жніце,
Сынкi-сакалкi,
Дочкi-перапёлкi.
Жніце, жніце.

382. ДА УЖО СОНЦА ПА ПАЛУДНЮ

Да ўжо сонца па палудню,
Ужо жыта дажынаем,
Свайго пана выглядаем.

Ідзе панок маладзенькі,
За ім едуць фурманенкі,
Вязуць піва барэлкамі,
Гарэлку да й глячкамі,
Сыры й хлеб начоўкамі.
Вяліць жа пан палуднаваць,
Трэба ж яму да заспяваць.
Да наш панок маладзенькі
Да збыт жа ён дабрэнькі:
Яго піва шумны, смачны,
Ой, то яны да пшанічны,
Гарэлачка чыста, п'яна,
Бо яна да аржаная.
Сыры яго тлусты, сытны,
Хлябы яго да і смачны.
Дзякуй быў за дажынкi,
Табе, панок, за пасілка,
Ужо мы поле зваявалі,
На дажыначках гулялі.

383. ЗАЛАТАЯ ДА МЯЦЕЛАЧКА

Залатая да мяцёлачка
Усё поле пазмётвала
І ў снапочкі звязала,
І ў капочки паскладала,
І хазяіну вянок звіла,
І на голаў прынясла.

383а. ЗАЛАТАЯ МЯЦЕЛАЧКА

Залатая мяцёлачка
Усё поле падмятала,
Пазамятала, пасушыла,
У гуменцы павазіла.
Дай бог за год прыждаці,
Зноў вясёлым жыта жаці,
Свае лета праслаўляці.

3836. ШАУКОВАЯ МЯЦЕЛАЧКА

Шаўковая мяцёлачка
Памяла, папратала,
У сцірты паскладала.
Сцірты мае шырокія,
Стагі мае высокія.

383в. ЗАЛАТАЯ МЯЦЕЛАЧКА

Залатая мяцёлачка
Памяла й папратала
Да ў гуменца паскладала.
Судзі, божа, спажываці,
Да за рок прычакаці,
У радасці, ў весялосці,
У добрым здароўі.

384. ДА ПАДЗЯКУЙМА

Да падзякуйма богу
Да за яго выгоду:
Да за ціхае лета,
Да за буйнае жыта.
Да мы усё лета жалі,
Да не ляжалі,
Да не ляжалі,
Усё каласкі збіралі,
Да мы поле рачком сышлі,
Да пад мяжой вянок нашлі,
Да прынеслі на галоўцы,
Палажылі на талерцы.

384а. ПАДЗЯКУЙМА БОГУ

Падзякуйма богу
Да за ціхае лета,
Да за буйнае жыта,
Што мы жалі, пажыналі
І ўсё ў сцірты паскладалі,
І каб здаровы спажывалі.

384б. ХВАЛА ТАБЕ, БОЖА

Хвала табе, божа!
Хвала табе, божа,
Што мы дажаліся,
А суседзі нашы засталіся!
Нашы жнейкі маладыя,
Ў нас сярпы залатыя;
Мы на сонейку жалі,
Свае сярпы пазубралі.
У суседа жнейкі старыя,
Ў іх сярпы ламаныя;
Яны па месяцу жалі,
Свае сярпы паламалі.
Ды ў нас дажыначкі,
Хазяіну пажытачкі.

384в. ДЫ ХВАЛА БОГУ

Ды хвала богу:
Мы дажаліся,
А Пётрыны засталіся!
Нашы жнейкі маладыя,
Ў іх сярпочкі залатыя.
Яны жалі — спявалі,
Сярпы пазлачалі.
У Пётрыных жнейкі старыя,
Ў іх сярпы ламаныя,
Яны жалі — драмалі,
Сярпы паламалі.

384г. СЛАВА ТАБЕ, БОЖА

Слава табе, божа,
Што мы ўсё пажалі,
У копы паклалі.
У полі капамі,
На гумне тарпамі,
У клеці чацвярцямі.
У печы пірагамі.
Мы прыйдзем дамоў жа,
Напечана пірагоў,
Наварана кашы,
Набрана гарэлкі.
Кабы чарка гарэлкі,
Пірог на талерку!
Чые ж гэта жнеі,
Жнеі маладыя,
Сярпы залатыя?
Сярпчкі бразгочуць,
Гарэлкі хочуць.
Мы жалі, радзелі,
Гарэлкі хацелі,
Мы жалі, паспяшалі,
На край паглядалі.
Жнеі маладыя,
Сярпы залатыя!

384д. ДА СЛАВА ТАБЕ, БОЖА

Да слава табе, божа,
Што мы жыта пажалі,
Што мы жыта пажалі,
У снапочкі павязалі,
У снапочкі павязалі,
У бабачкі пастаўлялі.
Ой, раўняйцеся, копы,
У роўным полі стоячы,
У роўным полі стоячы,
На гуменца гледзючы.

384е. ОЙ, ХВАЛА ТАБЕ, БОЖА

Ой, хвала табе, божа,
Што мы жыта пажалі *
І ў снапочкі павязалі.
Як жа ж ніўка мая зжата,
Да снапочка звязата.
І звію 'шчэ снапочак,
Павязу яго ў точак,
Там цапамі змалачу
І снапочак патрасу
І ў багатыра не прашу.

385. ДЗЯКУЙ БОГУ ЗА ДАЖЫНКІ

Дзякуй богу за дажынкі,
Было піва і гарэлкі.
Што спілі і з'елі — прыспарай, божа,
Што каму далі — напаўняй, божа. ✓

386. ДА НА ГАРЭ ВЕЦЕР ВЕЕ

Да на гарэ вецер вее,
Гаспадар жыта сее,
Да сеючы бога просіць:
— Зарадзі, божа, жыта,
На прышлае лета,
Да на корань караніста,
Да на колас каласіста,
Да на ядро ядраніста,
Да на таку умалотам,
А у млыне прымалотам,

* Гэты і далей кожны радок паўтараецца двойчы.

А ў дзяжы падыходам,
А ў печы румяна,
Да на стале кахана,
Да на стале, як сонейка,
Гаспадарам на здаровейка.

МУЗЫЧНАЯ ЧАСТКА

ПЕСНИ ЗАЖЫНКАВЫЯ

ЗАКЛІНАЛЬНЫЯ (1-3)

№ 1 Да тэксту 1б

J = 72-80

Ра_дзі, по_ле, жы_та, ра_дзі п(ы)_ша_

_ні_цу, ўся_ку_ю я_ры_цу.

№ 2 Да тэксту 1в

J = 108

(1) За_ра_дзі, бо_жа,

жы_та, за_ра_дзі, бо_жа,

жы_та да на пры_шла_е ле_та.

Lento

Ой, ле-та, ле-та,

за-ра-дзі, бо-жа, жы-та. Каб

э ад-на-го ка-ла-со-чка бы-

по жы-та бо-чка. А

э ад-ро-чка-ка-ро-ба-чка.

ВЕЛІЧАЛЬНЫЯ (4-7)

№ 4

Risoluto

$\text{♩} = 92$

Ра_дзі, сон_ ца, жы_ та, жы_ та і пша_

_ні_ цу, жы_ та і пша_ ні_ цу

і у_ ся_ ку_ ю я_ ры_ цу.

№ 5 *Да тэксту 1*

Moderato

Ра_ дзі, сон_ ца, жы_ та і пша_ ні_ цу,

ра_ дзі я_ ры_ ну ка_ на_ мі.

№ 6 Да тэксту 2

$\text{♩} = 138$ 3   3

I. Пой-дзем, дзеў-кі, пой-дзем, дзеў-кі, ка-ля жы-та,

ка-ля жы-та. 2. Ці не пой-дзем,

ці не пой-дзем ка-го ў жы-це, ка-го ў жы-це.

№ 7

Allegro moderato

Пой-дзем, дзеў-кі, пой-дзем, дзеў-кі,

ка-ля жы-та, ка-ля жы-та.

ПРАЦОУНЫЯ (8—9)

№ 8

Moderato

Ой, ся_гок_ня за_жы... (ы)_на_ ч(ы)_кі,
дасць нам па_нок га_рэ_
_ла_ чкі.

№ 9 Да тэксту 3е

♩=72
Га_ва_ры_ла по_ле шы_ро_ка_е,
жы_та я_дра_но_е.

ПЕСНИ ЖИГУНЫЯ

СТРУКТУРА АА (10—44)

№ 10 *Да тэксту 43л*

Moderato

А я ўно _ лі жы _ та жа _ ла,

а я ўно _ лі жы _ та жа _ ла.

№ 11

$\text{♩} = 120$

А я ўно _ лі жы _ та жа _ ла,
А я жа _ ла, за _ жа _ ла _ ся,

а я ўно _ лі жы _ та жа _ ла,
а я жа _ ла, за _ жа _ ла _ ся.

№ 12

$\text{♩} = 56$

А я ўно _ лі жы _ та жа _ ла,

а я ўно _ лі жы _ та жа _ ла,

№ 13 Да тэксту 48а

Moderato

Ды я жа_ла да ве_ ча_ра,

ды я жа_ла да ве_ ча_ра.

№ 14 Да тэксту 48

Lento

1. А мы ў по_лі жы_та жа_лі, а мы у по_

лі жы_та жа... 2. і ў сна_поч_кі па_вя_ за_лі,

а і ў сна_по... чкі па_вя_ за...

№ 15

Andante

Да мы жа_лі не ля_ жа_лі,

да мы жа_лі, не ля_ жа_лі.

№ 16 Да тэксту 47 л

$\text{♩} = 120$

1. Жы_ та ма _ ё рэ _ дзень_ ка _

_ е, жы_ та ма _ ё рэ _ дзень_ ка _ е.

2. Ба_ літ жа мпе ся _ рэ _ дзін _ ка,

ба_ літ жа мпе ся _ рэ _ дзін _ ка.

№ 17 Да тэксту 250 в

$\text{♩} = 100$

1. Ой ты, сон _ ца жар_ ка _ е, ой ты, со...

_ нца жар_ ка _ е. 2. Ка_ ла ле_ су ніз_ ка хо_ дзіш,

ка _ ла ле_ су ніз_ ка хо _ дзіш.

№ 18 Да тэксту 129

$\text{♩} = 63$

Ах ты, сонца, сонца жаркае,

ах ты, сонца, сонца жаркае. (У!)

№ 19

$\text{♩} = 48-54$

1. Яркая сонца за бор, за бор,

яркая сонца за бор, за бор. 2. Пусці, ніўка, у

двор, уд(ы)вор, пусці, ніўка, уд(ы)вор, уд(ы)вор.

№ 20

Lento

Сонца нізенька, вечар блі

зенька, не дажнуць, сонца ні

зенька, вечар блі зенька, не дажнуць.

Lento

1. Да ўжо ж ве - чар ве - ча - рэ - е,

да ўжо ж ве - чар ве - ча - рэ - (й)...

2. Да ўжо ж наш пац ве - ся - ле - е,

да ўжо ж наш пац ве - ся - ле - (й)...

3. Сва - е жней - каў пад - га - ня - е,

сва - е жней - каў пад - га - ня - (й)...

4. Жні - це, жней - кі, не ста - і - це,

жні - це, жней - кі, не ста - і - (ць)...

№ 22

J=100

А я сѣн_ня за_жа_ла_ся,

а я сѣн_ня за_жа_ла_ся.

№ 23 Да тѣксту 82г

Moderato

Па_ра, жон_кі, да_моў іс_

ці, да_моў іс_ці.

№ 24

J=132

1. Ой, па_ра да_моў, па_ра,

ой, па_ра да_моў, па... (ра).

2. Ха_под_на ра_са па_ла,

ха_под_на ра_са па... (ла).

№ 25

Lento

Ўжо(й) па _ ра да_моў, па _ ра,

ўжо(й) па _ ра да_моў, па _ (ра)...

№ 26 Да тэксту 82і

Moderato

1. Па _ ра жне _ ем да _ моў іс _ ці,

па _ ра жне _ ем да _ моў іс _ ці.

2. Па _ ці _ ра _ ла за _ ра клю _ чы,

па _ ці _ ра _ ла за _ ра клю _ чь

№ 27

Moderato

Ой, ба ба чкі — ля бѣ дач кі,
ба ба чкі — ля бѣ дач кі.

№ 28

Andante

На ба ло це ка сец
ко сіць, на ба ло це
ка сец ко сіць.

№ 29

Moderato

1. За ба ло там кас цы ко сяць,
за ба ло... там кас цы ко сяць.

2 Я_ мы ко_ сяць і га_ ло_ сяць,

. я_ ны ко... _ сяць і га_ ло_ сяць

№ 30

Allegro moderato

А ўпо_ лі жы_ та не я_ рыц_ ца,

а ўпо_ лі жы_ та не я_ рыц_ ца.

№ 31 *Да тэксту 2356*

Moderato

А ўпо_ лі жы_ та не я_

Варыянт:

рыц ца, а ўпо_ лі жы_ та

не я_ рыц_ ца.

№ 32

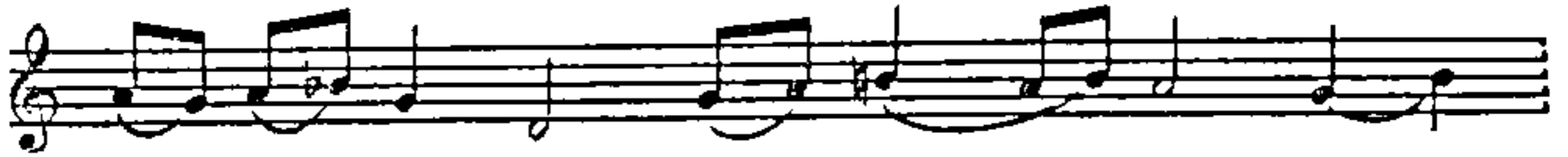
♩ = 50
 На ма
 ў по лі ні ка — гень ка,
 ня ма ў по лі — (э) ні ка — гень ...

№ 33 Да тэксту 122

♩ = 208
 1. Ай, да бо кам, хма — рач —
 — ка, бо — кам, бо — кам,
 хма — рач ка, бо —
 — кам, 2. А да на пан — скі — я
 се — на — жа — ці, на пан — скі — я
 се — на — жа — ці.

№ 34

♩ = 120

1. За _ ра ма _ я в я _ чэр _ ня(е) _ я,

за _ ра _ ма _ я в я _ чэ _ рня(е) _ я.

2. Ёзы _ дзі ра _ на, па _ стой по _ зна,

ёзы _ дзі ра _ на, па _ стой по _ зна.

№ 35

♩ = 136

Ай, це _ мен бор в я _ лік, в я _ лік,

ай, це _ мен бор в я _ лік, в я _ лік.

№ 36 Да тэксці 43з

Andante

Што за ель_ ніч_ кам, за бя_ рэз_

ніч_ кам, што за ель_ ніч_

кам, ых, за бя_ рэз_ ніч...

№ 37 Да тэксці 47і

Allegro moderato

Ка_ лых, ка_ лых бя_ ро_ зань_ ка.

ка_ пых, ка_ лых бя_ ро_ зань_ ка.

№ 38 Да тэксці 244з

Moderato

Як пай_ ду я ка_ ла лу_ гу,

як пай_ ду я ка_ ла лу_ гу.

№ 39 Да тэксту 43і

$\text{♩} = 52$

А ў нас сён_ ні бя_ да ста _ ла,

а ў нас сён _ ня бя _ да ста _ ла.

№ 40

$\text{♩} = 120$

1. А на два _ рэ смяр _ ка _ ец _ ца,

а на два _ рэ смяр _ ка _ ец _ ца.

2. Ся _ м'я ў ха _ ту збі _ ра _ ец _ ца,

ся _ м'я ў ха _ ту збі _ ра _ ец _ ца.

№ 41 Да тэксту 70д

Moderato

Над вор' ей ка змяр ка ец ца.

Он! Над вор' ей ка змяр ка... змяр ка ец ца.

№ 42

Andante

1. Ой, сал да тач ка да жы та

жа... ла, ой, сал да

тач ка, ой, да жы та жа... Эй!

2. Да я ө ка зак ды пад' яз

жа... ө, да я ө

ка зак (1) ды пад' яз жа (e).

J-76

1. Ка_ля ле_су ту_ман, ту_ман,

ка_ля ле_су ту_ман, ту_ман.

2 А па по_лю па_го_дань_ка (й),

а па по... _лю па_го_дань_ка.

3 Там гу_ля_ла ма_ло_дань_ка (й)

там гу_ля... ла ма_ло_дань_ка.

4. Се_я_ла ра_су_кра_су,

се_я_ла (i) ра_су_кра_су.

5. Ты рас_ці, ма_я ра_са — кра_са,

ай, ты рас_ці, ма_я ра_са — кра_са.

№ 44

Moderato

1. Наш ха_зя_ін ма_ла...

ма...

..(а) дзень кі, ма...

наш ха_зя_ін ма_ла_дзень..

ха_зя_ін ма_ла_дзень..

2У я_го ко_нік ва_ра_

ва...

нянь кі,

...нянь_ кі

ў я_го ко_нік ва_ра_нянь..

...го ко_нік ва_ра_нянь..

№ 45 Да тэксту 35₂

Andante

Па_ луд_ ніч_ кі за_ гу_ дзе_ лі, па_

луд на_ баць за_ ха_ це_ лі.

№ 46 Да тэксту 35_э

♩=104

Па_ луд_ ніч_ кі за_ гу_ дзе_ лі

(і) жней_кі_ (е) піць за_ ха_ це... (лі).

№ 47 Да тэксту 3006

Moderato

Ой, я ў ба_ ры жы_ та жа_ ла,

ой, я жа_ ла, ме ля_ жа_ ла.

№ 48

J=100

Ой, жа_ла я жы_цей_ ка пры да_ро_ зе,

па_ве_сі_ла ка_лы_ сач_ку на бя_ро_ зе.

№ 49

Lento

А я жа_ла, пры_ жа_ ла_ ся,

мя_ дзве_дзі_ ка спу_ жа_ ла_ ся

№ 50

Andante

А я ў по_лі жы_ та жа_ ла,

пры_шла да_моў_ бя_ да ста_ ла.

№ 51 Да тэксту 85п

Moderato

Па_вей, па_вей, ве_ця_ро_чак,

пад_мой_бе_лы_па_ла_жо_чак,

№ 52

$\text{♩} = 69$

1. Ты не за_ха_дзі, (і) ой ты, жар_ка_е сон_

_да, _да, (а)й а ка пе_ра_дзе мя_ме,

2. Ты ж не за_ця_кай ма_ё_це_ла_бе_ла_

_е і пі_чань_ка ру_мя_на_е.

№ 53 Да тэксту 41

Moderato

Па_слаў мя_не ж мой све_кар_ка,

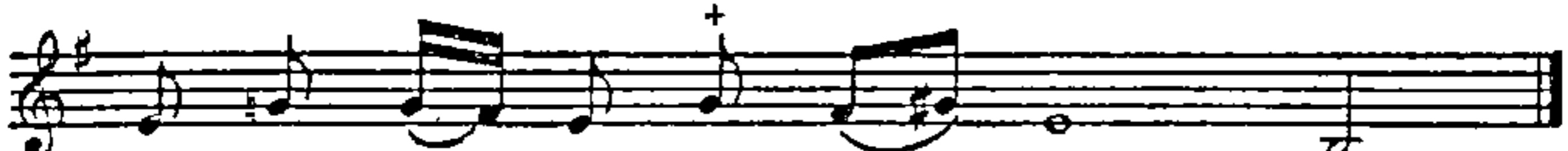
ай, на дуб_ро_ву жы_та жа_ці.

№ 54 Да тэксту 300д

♩ = 72

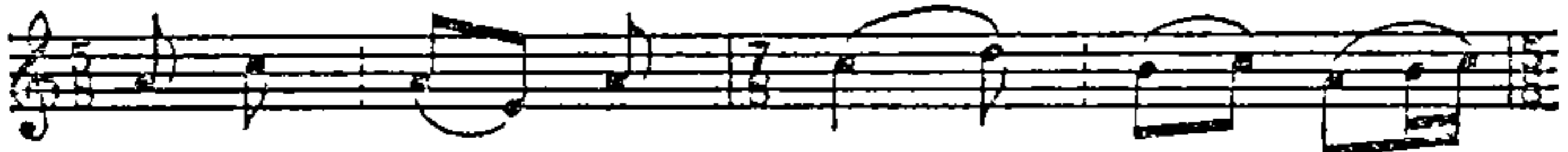
А мой жа ты Пра - ко - пач - ка,

едзь у по - ле на ко - пач - ку.

№ 55

Moderato

Ма - ё жыт - цо рэ - дзень - ка,

за - ба - ле - да ся - рэ - дзін - ка.

№ 56

Lento

1. Ой, ку - ко - лю, ку - ко - лю,
Да ра - дзісь па ба - ло - ту,

не ра - дзі - ся па по - лю.
штоб ця - бе не па - ло - ці,

2. Штоб мне ця - бе і ска - сі - ці
штоб мне ця - бе і са - граб - сі

і ў ка - піч - ку і зна - сі - ці,
і ў ка - піч - ку і ох, снес - ці.

№ 57

$\text{♩} = 108$

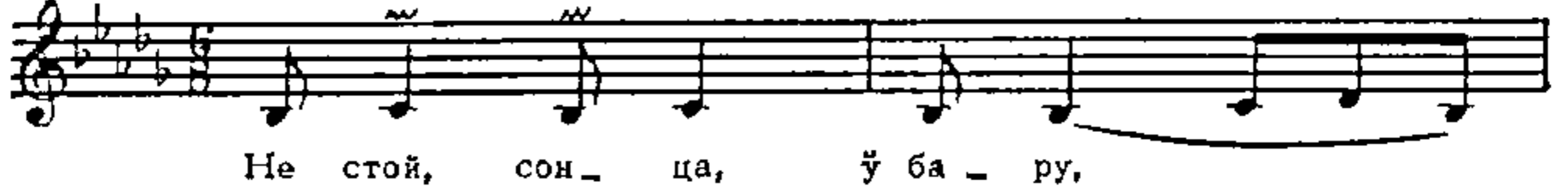
Ты, сон - цай - ка ты жар - ка -

- е (у), ні - сколь - кі ты не жал - ка... (е).

№ 58

Moderato

Не стой, сон - ца, ў ба - ру,

не су - шы нам я - ва - ру.

№ 59

Sostenuto

Адна Хор

1. Ты за - ка - ці - ся, ты, жар - ка -

- е сон - ца, ой, за зя - лё - ны гай.

Адна Хор

2. А гля - дзі - ка ты, ма - ла - да дзяў -

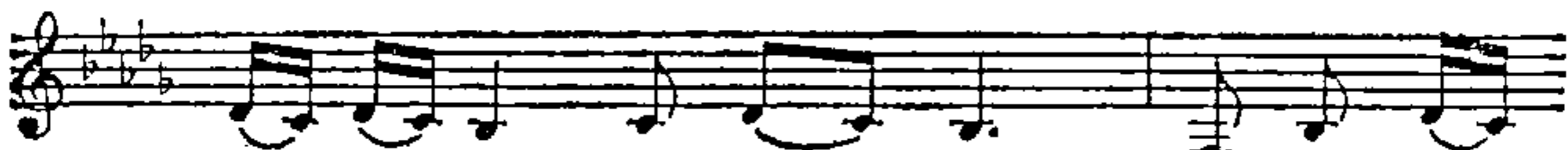

- чын - ка, што э дзя - во - чай кра - сой.

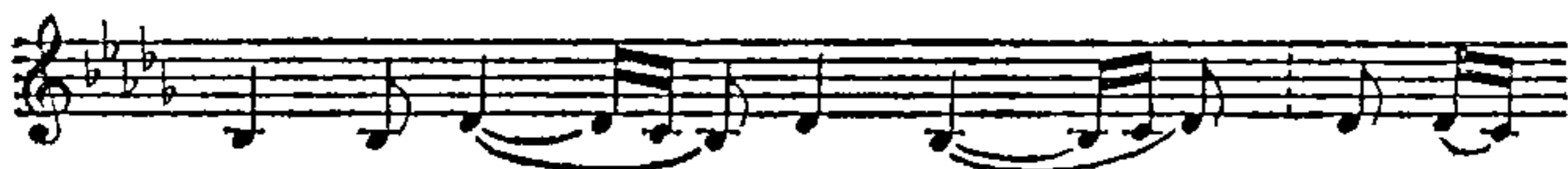
Moderato

1. А со_ней_ ка, со_ ней_ ка,

за_ ка_ ці_ ся ска_ рэй. 2. А што ж ты

мне да_ку чы_ ла, ра_ нень_

_ка ўзы_хо_дзя_ чы. 3. Ра_ нень_ка ўзы_хо_

дзя_ чы, поз_ нень_ка за_хо_ дзя_ чы.

№ 61 Да тэксту 68а

Moderato

(i) Да со_ ней_ ка ж ко_ там, ко_ там,

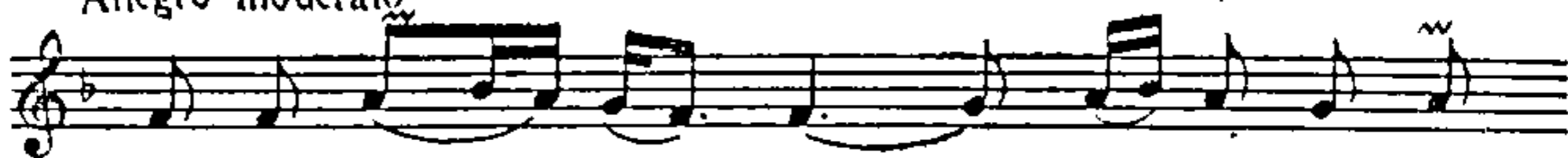
а мы да_моў пой_ дзем, пой_ дзем. (i) Да со_ ней_ ка ж

за_ бя_ роз_ ку, а мы вый_ дзем на да_ рож_ ку.

№ 62

Allegro moderato

1. Па за ка цісь ка ты, жар ка о

со нца, ай, за лес, за ля сок.

2. Ах, прыйдзі — ка, прыйдзі, друг мой раз лю бе

зны, хоць на час, на ча сок.

№ 63

Andante

1. Зайдзі, сон ца, яр ка е сон ца,
2. Зварні, бо жа, пры га ня та му

за лес, за га ру, за лес, за га ру.
на бок га ла ву, на бок га ла ву.

3. На па ты лі цу во чы,

штоб не дзяр жаў да паў но чы.

J=80

1. Звар ні, бо жа, пры га ня та му
 шчэй на бок га ла ву. 2. На па
 ты лі цу во чы,
 што б не дэяр жаў да поў ноч..
 3. (э) Да на ша ха зя я чка
 па ня да пайшла да
 моў ра... 4. (э...) Да на ва ры ла
 бо ршчу, ды на кі да ла хвошч...

№ 65 Да тэксту 83м

Andante

А сол_ нуш_ка за бор, за бор,
а пус_ці, ба_ рын, да_ моў, да_ моў.

№ 66

J = 100

1. Як пай_шло со_нца ў го_

_ру, ад_ пус_ці, па_не, до_му.

2. Ад_пус_ці, мой па_но_

_чак, ба_ліць мой жы_ва_то_чак.

№ 67 Да тэксту 142

Allegro moderato

(А...) ай, да за_ка_ці_ дась жар_ка_

_е сок_ца да за_зя_лё_ны гай.

1. Жо_на_чкі_ля_бё_ да_чкі, пе_ра_го_нім

го_ні_чкі. 2. Пе_ра_го_нім_го_ні_чкі,

пой_дзем_ра_зам_да_мо_вач_кі.

3. Цём_на_я_ноч_ка_ста_ла,

дзён_на_я_ра_са_па_ла.

4. Пе_рва_я_ля_до_ва_я,

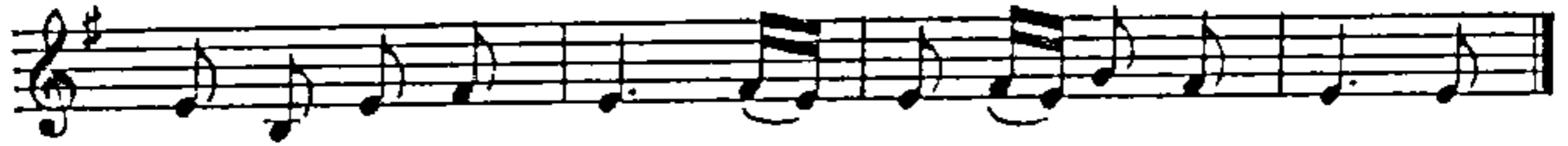
дру_га_я_мя_до_ва_я.

№ 69 Да тэксту 53а

$\text{♩} = 58$

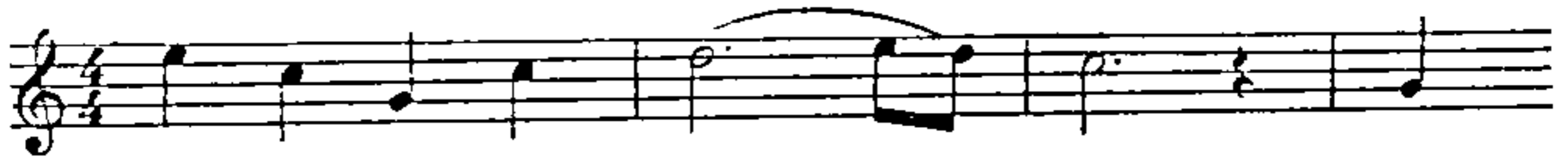
Ві_ дзіць ма_ ё во_ 'чка, што край не_ да_ лё_ чка,

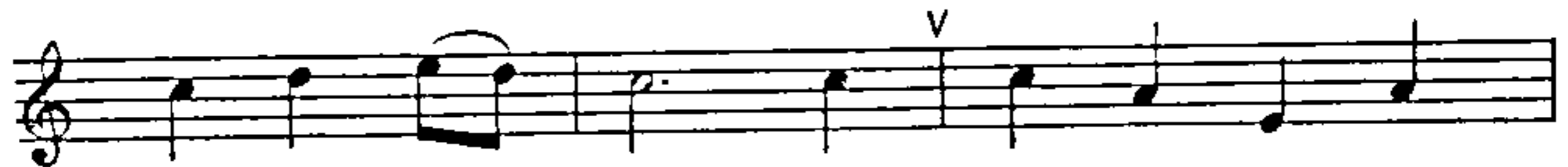
ві_ дзіць і дру_ го_ е, што йшчэ га_ ней_ тро_ е,

№ 70 Да тэксту 53б

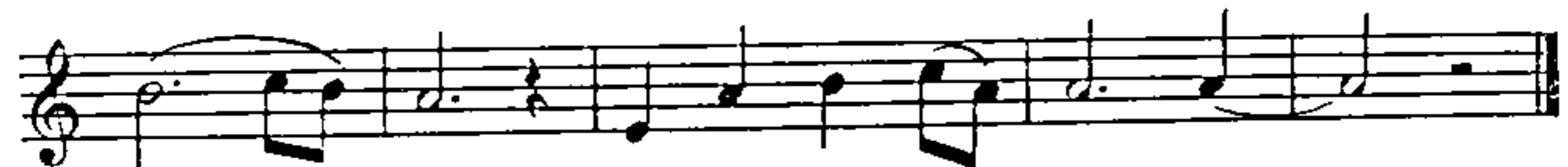
Sostenuto

Ба_ чыць ма_ е воч_ ка, што

край не_ да_ лё_ чка. Ба_ чыць і дру_

_ го_ е, што йшчэ го_ ней_ тро_ е.

№ 71

$\text{♩} = 60$

1. За_ ба_ чы_ ла во_ ка,

(а) што край не_ да_ лё_ чка.

2. (а) За ба чы ла дру го е,
 (а) што бу дзе га ней тро е.

№ 72

Moderato

Ві дзіць ма ё воч ка, што край не да
 лѣя ка. Ві дзіць, ві дзіць, ка нец пры дзець.

№ 73 Да тэксту 297а

Moderato

Я ду ма ла — за жа ла ся,
 аж зноў з хвас том за ста ла ся.

№ 74 Да тэксту 297б

$\text{♩} = 112$

Я) ду ма ла — за жа ла
 — ся, гэ, аж я з хвас том ас та ла... (ся).

№ 75 Да тэксту 89з

Moderato

Па_ра да_моў, да ўжо не
ра_на, за ле_сам сон_
_ца кру_жыцца ста_ла.

№ 76 Да тэксту 76е

$\text{♩} = 84$

Да па_ра да_моў, па_ра,
ха_лод_ная ра_са па_ла.

№ 77 Да тэксту 18

Andante

Оў, па_ра нам да_моў, па_ра,
сцю_дзё_ная ра_са па_ла.

№ 78

$\text{♩} = 120$

Ой, да па_ ра нам да до_ мань_ ку

да пры_га_ ня_ ці ху_ до_ бань_ ку.

№ 79

$\text{♩} = 76$

1. (а) Жні_ це, жен_ чы_ кі,

жні_ це, на со_ ней_ ка да не

гля_ дзі_ це. 2. (і) Як да_ жні_ це,

да_ моў пой_ дзе_ це,

не да_ жні_ це, да тут бу_ дзе_ це.

№ 80 Да тэксту 65а

♩ = 84

Ну — це жаць, не ля — жаць! Ая, ме —

ла — ся тас — па — ды — ня нам вя — чэ — раць даць

№ 81

Andante

1. Оя, наш пан ба — ран, наш пан

пан ба — ран, на — ша — па — ні

а — веч... а — ве — ча — чка.

2. (я)Эй, на — ша па — ні а — ве...

— (э) — ча — чка, дэяр — жыць жней — хі

да ве... (і) да ве — ча — ра.

Andante

1. (і) Ве чар ве ча рэ е,
 (і) наш пач ве ся ле е.

2. (і) Па по ста ці (і) па ха джа е.
 (і) сва іх жан цоў над га ня е.

№ 83

Lento

1. А ўжо ж ве чар ве ча
 -рэ... -е, і наш
 па но чку ве ся (а) ле

е. 2.lla_ по_ ста_ ці

на_ я_ эджа... (а) _ е,

сва_ е жвей_ кі

пры_ га... (а) _ ня_ е.

№ 84

Andante

Да ўжо ж ве_ чар

ве_ ча_ рэ_ е,

да ўжо ж пан наш ве_ ся_ ле... (е).

№ 85

Lento

Ды эзя_ е по_ ле, эзя_ е,

эдзесь наш пан раз' _ я_ эджа_ е.

№ 86

Moderato

Жне_ сч_ ка да_ моў і_ шла,

пад по_ я_ сам сяр_ пок ня_ сла.

№ 87 Да тэксту 99г

Moderato

Я, мо_ ла_ да, э_ по_ ля і_ ду, за

по_ я_ сам сяр_ пок ня_ су.

№ 88

♩ = 100

1. Па_ ця_ ра_ ла клю_ чы і_

_ду_ чы, я па да_ ро_ зе тан_

_цу_ юч... 2. (i) Па да_ ро_ зе тан_

шу ю чы, а хто ма

-е ключы нойдэ... 3.(i) А хто ма е

ключы но йдэ, той

за мя не за муж по йдэ.

№ 89 Да тэксту 82к

♩ = 132

За ра ма я, за ра на чка,

(а) па ра зо

-ры да мой іс ці, (i) па

ра ра ла за ра ключы.

№ 90 Да тэксці 98е

Andante

Са ма йду да ро га
ю, мой го лас — дуб ро ва ю.

№ 91

Moderato

Са ма пай ду да ро га ю,
го лас пу шчу дуб ро ва ю.

№ 92 Да тэксці 98у

Andante

(i) Пай ду я да ро га ю, ну
шчу го лас (i) ду бро ва ю.

№ 93

Lento

Як па (i) ду я ды да ро га ю,
мой го лас ды ду бро ва ю.

№ 94

Moderato

Са ма і ду да ро га ю

(й), го лас пу шчу дуб ро ва ю (й)

№ 95

♩ = 132

1. (i) Ой, па йдў я (i) да

ро... (o) га ю, пу шчу

(i) го лас дуб ро... (o)... (o)

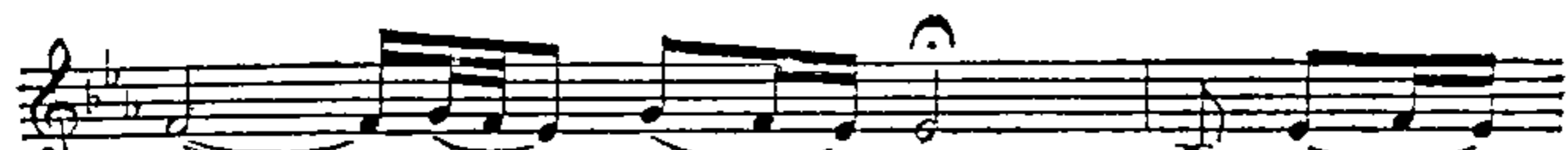
ва ю. 2. (i) Ня хай (i)

ве цер да моў ду...

эх, ду е, ня хай

(i) ма - я ма - м(ы) - ка го - лас

-чу - е. 3.(i) Ка -

лі - гэ - та дзі - ця .

а (i) ма - я, ря - хай

(i) я - на і па - гу... -(у) - ля -

е. 4.(i) Ка - лі

гэ - та (i) ня - ве... эх,

ня - вех - нач - ка, ня - хай (i) я -

на пры - вы... -(ы) - ка - а

№ 96 Да тэксцу 98р

Moderato

Ды пай_ду я да_ро_ га_ю,

ды пай_ду я шы_ро_ ка_ю.

№ 97

$\text{♩} = 88$

Вот пай_ду я да_ро_ га_ю,

вот пай_ду я шы_ро_ кай.

№ 98 Да тэксцу 98с

Andante

Ой, гук_ну_ я да_ро_ га_ю,

зя_лё_на_ю дуб_ро_ва_ю.

№ 99 Да тэксцу 97к

$\text{♩} = 48$

Як пай_ду я_(й) ся_лом, ся_лом,

а мле ся_лом не ве_ся_ло. Эй!

№ 100

Moderato

Оя, пай - ду я лу - гам, лу - гам,
на - лам - лю я ка - лі - нонь - кі.

№ 101

$\text{♩} = 88$

1. Оя, пай - ду я ка - ля - (а) рэ -
-чкі, ды на... -ла - млю ка - лі...
- (і) - но - чкі. 2. (і) Па - кі - да - ю на па...
- (а) - ро - зе, са - ма -
- (а) ся - ду пры да... - (а) - ро - зе.

№ 102 Да тэксту 123в

Andante

Па-йду я па край лу-
га, шу-ка-ю чы-
твай-го д(ы)-ру-га.

№ 103

Andante

Ой, ішла жа бо... я (і) бо-
рам, га-ва-ры-ла я э бо-гам.

№ 104

Moderato

Адна

1. А ўсі да моў по ідуць,

Хор

а я тут за на чу ю.

Адна

2. Я тут за на чу ю,

Хор

я ні ко га не ба ю ся

№ 105

Moderato

Ўжо па ра да моў, па ра,

мне да моў ня хо чац ца.

№ 106

Moderato

Не пай_ ду, не пай_ ду да_ моу, ай, ме пай_ ду,
ду, да бу_ ду тут на_ ча_ ва_ ці.

№ 107 Да тексту 163

Andantino con moto

1. Ой, гук_ ну_ ла сы_ ра_ еж_ ка
ка да чыр_ во_ на_ га рыж_ ка:
ка: 2. А мой жа ты, чыр_ вон рыж_ ку,
ку, вазь_ мі мя_ не, сы_ ра_ еж_ ку.
ку. 3. Бо я бо_ ру вы_ со_ ка_ га,
га, ка_ рен_ ня гми_ бо_ ла_ га.

№ 108 Да тэксці 173в

Andante

Вы _ хва _ ля _ лась ды чыр_во _ на _ ка _

лі _ на, ды ся_род лу_гу сто _ я. (у!)

№ 109 Да тэксці 136в

$\text{♩} = 136$

1. Па_ра, ма _ ці, да яч_ме_ню жа_ці,

ка _ ла _ со _ чак на _ ліў _ ся.

2. (а) Па_ра, ма _ ці, да_чку за_муж да _ ці,

га _ ла _ со _ чак змя_ніў _ ся.

$\text{♩} = 66$

1. Ой, са ма ж бу я

ї до ме, як бу лі на

чка ї по лі (й). 2. Ні хто ж мя не

не да жа лу е (й), ні хто ж

мя не не па жа лу е (й), не пры

е дзе, не (й) ад ве да е (й).

1. (i) Оя, са ма ж бу я

ў до ме (й), як бу лі на чка чка

ў по лі (п). 2. Ні кто ж мя не

не па жа лу е (й) на шы ро

ком за го не (й). 3. Ні шы ро

ком са го не (й). (и) у вя

лі ком ра здо лі (й). 4. І мой

ба цень ка у св рой ся мле (й),

ма ту хна ста ро нька я (й).

♩ = 76

1. Ты ж ка _

_лі _ на, ды(й) не стой

над ва _ до _ ю(й).

2. Ды(й) не стой над (ы) ва _

_до _ ю, не раў _ ний

_са го мно... _ю(й).

3. Бу _ ло б та _ (а) _ бе раў _ ню _ ва _

_ці _ са, як я бу _ ла

ў свай _ го ба _ день _ ко.

Allegro moderato

(i) 1. На ба_ ло_ це ка_ сец
 ды, пры_ лег_ шы, ўсе га_

ко_ сіць, // 2. Ча_ го, ча_ го, ка_ сец, пла_

_ло_ сіць.

чаш? Ча го, ча_ го, ка_ сец,

пла_ чаш? 3. То ці тва_ я ка_ са ту_ па,

а ту_ па, то ці тва_ я жа_ на

ску_ па. 4. Ма_ я ка_ са, як меч, вос_

тра, ма я ка_ са, як меч, во_ стра,

ма_ я жа_ на, як печ, гоў_ ста.

№ 114

$\text{♩} = 72$

На ба - ло - це ка - сси ко - сіць

і пры - лег к зям - лі і га - ло... (сіць)

№ 115 *Да тэксту 253г*

$\text{♩} = 58$

За - ку - рыў - ся сіль - ны дроб - ны

до - ждык ка - ля цём - на - га ле - су.

№ 116 *Да тэксту 253а*

$\text{♩} = 44$

За - ку - рыў - ся ці - хі дроб - ны

до - ждык ка - ля цём - на - га ле - су.

№ 117

$\text{♩} = 86$

1. За ку - ры́ - ся
ці - хі дро - бен дож - джик
да па чы - ста - му по -
лю. 2. За жу - ры́ - ся
мой та - та - чка род - ны
па ма - їй гор - кий до - лі.

№ 118 Да тєксту 272

Andante

Да гу - лі гус - лі гу - лі,
да не пад ма - е млі - сі.

1. (ы) Ой, гу_ ла пчо _ лка, гу_ ла,

па ба_ ру да ле_ та _ ю _ чы.

2. (ы) Па бо_ ру ле_ та _ ю _ чы,

(ы) да (й) мя _ док збі_ ра _ ю _ чы.

3. (ы) Я _ на ж мяд_ку не на _ збі_ ра _ ла,

па д кус_ці_кам да (й) на ³ ча... (у) _ ва _ ла.

№ 120

Moderato

(і) Да гу ла пчо ла... (а) чка па ба ро чку, ай, ля та ю... (чы). Да гу ла, гу ла пчо ла чка, гу ла, па ба роч ку, ай ля та ю чь

№ 121 *Да тексту 182а*

Moderato

Ой, пы таў ся ме ся чык у яс на га со ней ка: Ці ско ра мне у... схо дзіць?

♩-100

1. Ой ты, ма_ мко ві_ шня,
 да ці я в(ы) ця_ . Бе ма... -(гам)_
 ко, ці я ўця бе лі_ шня,
 2. (Й) Ад_ла_ва_ ла (Й) ма_ці до...
 -(о)_ чку (й) у чу_ жы_ я ло_ дзі.
 3. У чу_ жы я лю... -(у)_ дзі,
 а хто ж(ы) мя_ не, ма_ я ма...
 -(гам)_ ка ж(ы), да ву_ ча_ ці бу_ (дзе).

№ 123

Moderato

Да на_што мя_ не, ма_ я ма_ ма_ч_ ка, ра_ на за_ муж да_ ла.

№ 124

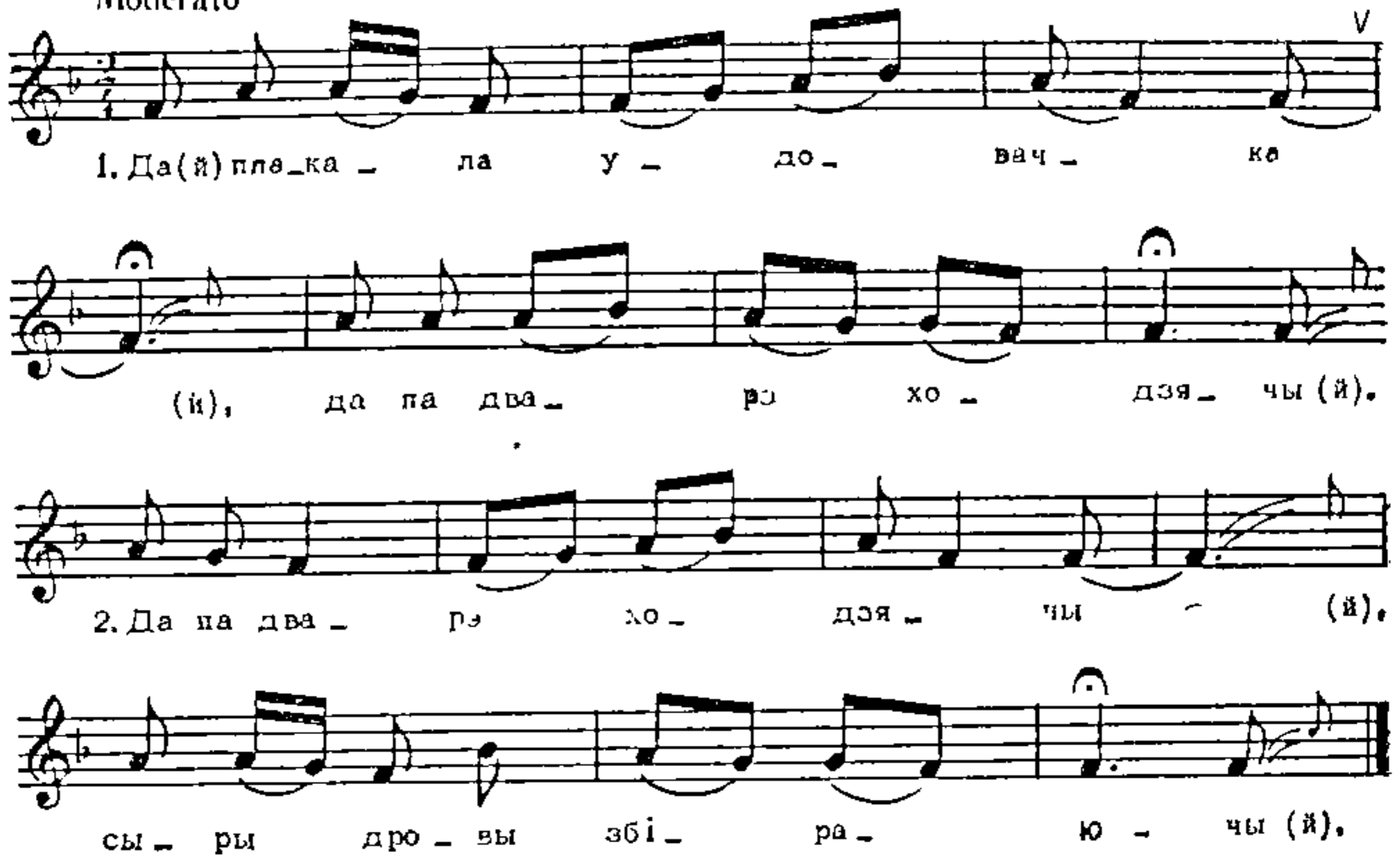
$\text{♩} = 80$

1. На_што, на_ што, ма_ я ма_ ма_чка, ра_ на за_ муж да_ ла.

2. А хто тва_ е, ма_ я ма_ ма_чка, бу_ дзе жы_ цой_ ка жаць

№ 125

Moderato

1. Да(й) плє_ка _ ла у _ до _ вач _ ка
(й), да па два _ рэ хо _ дзя _ чы (й).

2. Да па два _ рэ хо _ дзя _ чы (й),
сы _ ры дро _ вы збі _ ра _ ю _ чы (й).

№ 126

Andante

1. Па_ві_ ла_ ся сі_льна па _ ву_цін_ не
на чыс_ста_ му по _ лю. 2. Ста_мі_ ла_ ся
мля_да Ма _ не _ чка шоу_кам вы_шы_ ваць.

№ 127 Да тэксту 49в

♩=132

Ці я ўно _ лі не жиі ва _ чка,

ці за мно _ ю не жме _ няч(ы) _ ка.

№ 128

Moderato

Че _ раз бор эя _ ле _ нень_кі, че _ раз бор

бя _ жыць конь ва _ ро _ нень_кі, бя _ жыць конь.

№ 129 Да тэксту 269м

Andante

За _ эві _ не _ ла пчо лач _ ка, пч ба _ ру ла _

_ та _ ю _ чы, слад _ кі мёд эбі _ ра _ к _ чы.

№ 130 Да тэксту 314г

Lento

Ля _ таў са _ ко _ лік на по _ лю,

эбі _ раў пта _ шач _ кі да бо _ ру.

№ 131 Да тэксці 262д

♩ = 98

Ой, ля_ та_ ла шэ_ ра не_ ра_

_п'ы_ са па шы_ра_ка_ му но_ (лю).

№ 132

♩ = 120

Ка_ціўсь ва_ но_ чак па ло_ лю,

пра_сіўсь ва_ но_ чак да ло_ му.

№ 133 Да тэксці 115

Andante

Ха_дзіў_па_ ха_ жджаў Ясь па ло_ лю,

се_ лў, рас_ ся_ вў ва_ сі_ лёч_ кі.

№ 134 Да тэксці 326к

Lento

Пра_сіў_ся   сна_   по_

чак ў дзе_ва_чак: Ой, зві_це,

дзе_вач_ка   к_ва_но_чак.

№ 135 Да тэксці 44

Andante

Ку_дра_вень_кі   бел_ма_лой_чык,

ай, да не_стой ты у по_ста_(ці).

№ 136 Да тэксці 39д

Moderato

(і)Й за га_ро_ю   ве_цер_ве_е,

м_цей_ка   (й) па_ла_ве_е.

№ 137 Да тәкстү 16а

♩ = 78

Да ўжо жы - та па - ла - ве -

-е, (у)... -ве е, а ў гуйль -

-та я сәр - ца мле - е. (у)

СТРУКТУРА ААВ (138—208)

№ 138

Lento

Ой, па - ра, па - ра жы - та жа -

-ці, ой, па - ра жы - та жа -

-ці, ды та - ло - чці.

№ 139 Да тэксці 47к

Moderato

(i) Ма_е жы_га рэ_дзі_нка,

ай, ма_е жы..._га рэ_дзінь_ка,

ба_ліць мне ся_рэ_дзінь_ка.

№ 140

Andante

(э...) Я жну па_жы_на_ю,

(э...) я жну па_жы_на_ю ды на

край па_гля_да_ю.

№ 141

Lento

1. Не йдзі, дожджу, не йдзі, а не йдзі,
 дожджу, не йдзі, навару та бо борщчу.

2. Па-стаўлю пад ёл-ка-ю, па-стаўлю
 пад ёл-ка-ю, на-кры-ю та-роў-ка-ю.

№ 142 *Да тэксту 165г*

Andante

Каля лесу туман туман,
 каля лесу туман туман.

А на полі паго-дацька.

№ 143

Allegretto

А я ўпо-лі жы-та жа-ла,
 а я ўпо... жы-та жа-ла,
 ўмя-не до-ма бя-да ста-ла,

№ 144 Да тэксту 43в

$\text{♩} = 54$

А я ўпо-лі жы-та жа-ла,
 а я ўпо-лі жы-та жа-ла,
 ўмя-не ўдва-рэ бя-да ста-ла.

№ 145

$\text{♩} = 132$

Я на по_лі жы_та жа_ла,
 я на по... жы_та жа_ла,
 да_моў пры_шла — бя_да ста_ла.

№ 146

Moderato

А я ў по_лі жы_та жа_ла,
 а я ў по_лі жы_та жа_ла,
 ў мя_не до_ма бя_да ста_ла,

№ 147

Andante

А я ўпо_лі жы_та жа_ла
 а я ўпо_лі жы_та жа_ла,
 пры_шлі да_моў-- бя_да ста_ла.

№ 148

$\text{♩} = 132$

1. Я ўпо_лі жы_та жа_ла, я ўпо_
 _лі жы_та жа_ла, ўмя_не до_ма
 бя_да ста_ла. 2. Зва_лі_ла_ся свя_кроў
 з ты_ну, зва_лі_ла_ся свя_кроў
 з ты_ну ўзя_лё_ну_ю кра_пі_ву.

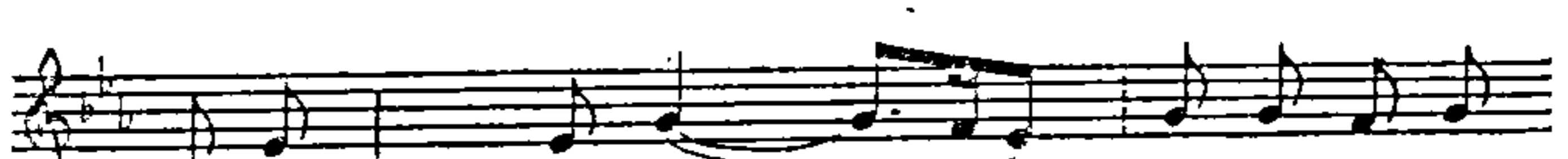
1. Я ўпо-лі жы-та ска-ла,

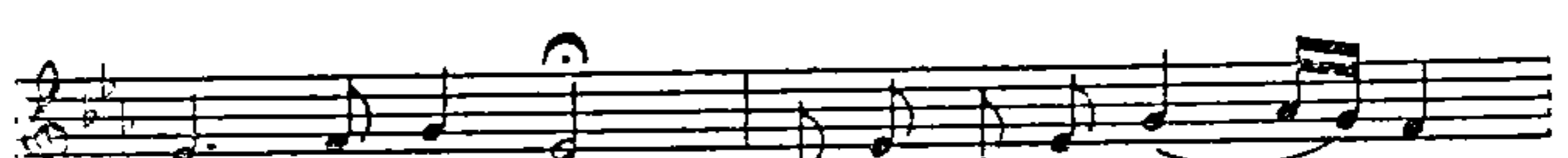
я ўпо-лі жы-та жа-ла,

ай, жа-ла, за-жа-ла-ся. 2. Ай, ска-

ла, за-жа-ла-ся, на ку-поч-ке

ста-ла-ся. 3. А мой муж Пра-ко-пу-

хна, а мой муж Пра-ко-пук-

на, пры-яз-жай за ко-пу-хнай.

4. Вазь-мі мя-не, мла-ду, эпо-ля,

вазь-мі мя-не, мла-ду, эпо-ля,

за-ма-ры-ла-ся сто-я.

№ 150 Да тэксту 39з

Allegro moderato

Ма_ла_да_я ма_ла_ дзі_ца,

ма_ла_да_я ма_ла_ дзі_на

пры_да_ро_ зе_жы_та жа_ла.

№ 151

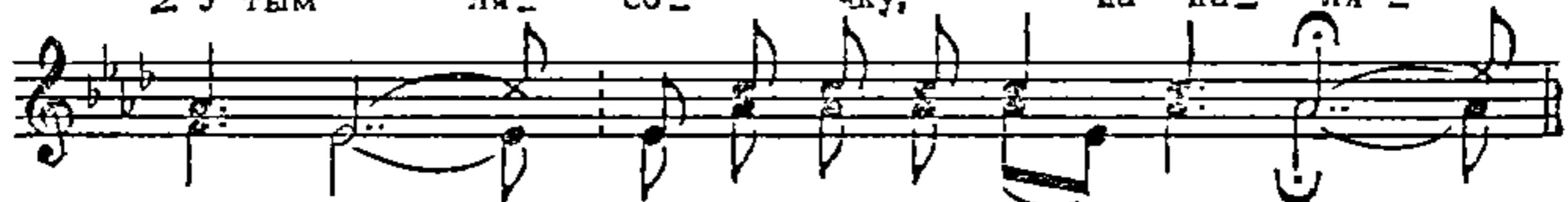
Moderato

Адна:

Хор:

1. А ў ляс_ ку, ляс_ ку, а ў ляс_ ку,
2. У тым ля_ со_ чку, ка па_ ля_

ляс_ ку, а і на жоў_тым пяс_ ку.
нач_ ды, там сі_рот_ка жы_ та жне.

№ 152

♩ = 132

Нам не ка_ да са_ вы ў по_

лі, нам не на да (і) са_ вы ў по_ лі,

нам на_ да ку_ га_ ка_ ла.

№ 153 Да тексту 54д

Moderato

Ды соў_нень_ка, соў_нень_ка, ды соў_нень_ка, соў_нень_ка, за_ка_ці_ся ско_рань_ка.

№ 154

Andante

1. А со_ней_ка за бор, за бор,
со_ней_ка за бор, за бор,
пус_ці, дзеў_ка, мя_не да_моў. 2. Ё мя_не
до_ма нет ні_ко_га,
нет ні_ко... нет ні_ко_га,
кро_ме гос_па_да_бо_га. 3. Гос_па_да_бо_га,
да(й) све_ка_ра лі_хо_га.

№ 155

$\text{♩} = 132$

Да со_ ней_ ка за_ ко_ ціц_ ка,

да со- ней_ ка за_ ко... ціц_ ца,

нам да- до_ му за_ хо_ чац_ ца.

№ 156 *Да тэксту 76ж*

$\text{♩} = 132$

А на два_ рэ не ра_ нь_ ка;

на два_ рэ не ра_ нь_ ка,

па_ ла ра_ са сю_ дзе_ на_ я.

№ 157 *Да тэксту 81а*

Andante

(i) Да па_ра да_моў, па_ра,
 да па_ра да_моў, па_ра,
 ўжо вя_чэр_ ня_я за_ра.

№ 158

Allegro moderato

1. Ой, па_ра да_моў, па_ра,
 ой, па_ра да_моў, па_ра,
 ўжо вя_чэр_ ня_я за_ра.

№ 159

$\text{♩} = 120$

1. Ой, па_ра да_моў, па_ра,
 ой, па_ра да_моў, па_ра.

Ўжо вя_ чэ_ рня_ я за_ ра.

2 (i) У_ жо ж ра_ са пры_ ро_ сі_ ла,

у_ жо ж ра_ са (i) пры_ ро_ сі_ ла,

я_ на по_ лі ро_ сі сі_ ла.

№ 160 Да тэксту 90а

Moderato assai

Ой, па_ ра да_ моў, па_ ра,

ой, па_ ра да_ моў па_ ра,

ўжо вя_ чэр_ ня_ я за_ ра.

№ 161

♩-152

1. Ой, па_ра да_моў, па_ра,
ой, па_ра да_моў, па_ра,
ўжо вя_чэр_ня_я за_ра.

№ 162 *Да тэксту 1596*

Lento

і вя_чэр_ня_я за_ра_нач_ка,
ка, вя_чэр_ня_я (і) за_ра_нач_ка,
ка, як та_бе не(й) ця_жа_нька.

№ 163

Andante

1. Па_ра, па_ра да_моў іс_ці,
 ой, па_ра, па_ра да_моў іс_ці,
 па_ця_ра_ла за_ра клю_чы.

2. Кто гэ_ці клю_чы зной_дзе,
 кто гэ_ты клю_чы зной_дзе,
 той у_во_сень за_муж пой_йдзе.

№ 164

Allegro moderato

Па_ра, жо_нкi, да_моў іс_ці,
 па_ра жо... да_моў іс_ці,
 па_ця_ра_ла за_ра клю_чы.

№ 165

Moderato

1. Згу бі ла за ра клю чы,

згу бі ла за ра клю чы, ка ля

по стац' і ду чы. 2. За ей ме ся

чык і шоў, за ей ме ... ся чык

і шоў, ен ты я клю чы най шоў.

№ 166

$\text{♩} = 84$

Згу бі ла за ра клю чы,

згу бі ла за ра клю чы,

па да ро зе і ду чы.

№ 167 Да тэксту 130

Andante

1. Свяці, свяці, ясен месяц,
 свяці, свяці, ясен месяц,
 да ўсю цёмную ночку. 2. Да ўсю цёмную
 -ночку, да доўгую да-рожку.

№ 168

$\text{♩} = 100$

Сама пайду да-рогаю,
 сама пайду да-рогаю,
 дапушчу го-лас...

№ 169 Да текста 98з

Andante

(i) Са ма пай ду да ро га

ю, са ма пай ду (i) да ро га

ю, пу шчу го лас дуб ро ва ю.

№ 170

$\text{♩} = 116$

Са ма пай ду да ро га ю,

са ма пай ду да ро га ю,

пу шчу го лас дуб ро ва ю.

№ 171 Да тэксці 123а

$\text{♩} = 144$

Ой, пай-ду я ка-ля лу-га,

ой, пай-ду я ка-ля лу-га,

шу-ка-ю-чы свай-го дру-га.

№ 172

$\text{♩} = 152$

Гу-ла, гу-ла ды пчо-лач-ка.

Гу-ла, гу-ла, а-ай, да пчо-ла-чка,

па ба-роч-ку ля-та-ю-чы,

па ба-роч-ку, ай, ля-та-ю-чы.

№ 173

Moderato

Ой, пой- дзем мы на рал- лю,
 ой, пой- дзем мы на рал- лю
 да- ро- гай шы- ро ка- ю.

№ 174

Andante

1. Ой, па- ра да- моў, па- ра,
 ой, па- ра да- моў, па- ра, мне да-
 - моў не хо- чац- ца. 2. (i) Ёмя- не ма-
 - ці ня- род- на, ёмя- не ма- ці
 ня- род- на, па- сы- ла- е па ва- ду.

№ 175

Allegro moderato

Не пай_ду да до - мань_ку,
 не пай_ду да - до - мань_ку,
 тут бу_ду на - ча - ва - ці.

№ 176

Andante

Не пай_ду я да_моў_кі,
 я пай_ду я да_моў_кі,
 я(й) тут за_на_чу_ю.

№ 177

Lento

На ба - ло - це ка - сец ко -

- сідь, на ба - ло - це ка - сец ко -

- сідь, ен, пры - лёг - шы, га - ло - сідь.

№ 178

$\text{♩} = 112$

(i) На ба - ло - це ка - сец ко -

- сідь, на ба - ло - це

ка - сец ко - сідь, кі - нуў ка - су, сам

га - ло - сідь.

№ 179

$\text{♩} = 132$

(і) За га_рой ка_сец ко_сіць,
за га_рой (і) ка_сец ко_сіць,
кі_нуў ка_су, сам га_ло_сіць.

№ 180 *Да тэксту 13*

$\text{♩} = 56$

Да зя_лён хме_лю, за... (э)_
лён, ой, да зя_лён хме_лю, (і) зя_лён
над у_сі_мі хмя_ля_мі.

№ 181

♩ = 160

1. Ой, вя_лік наш бор,   вя_лік,
2. Ой, ба_гат наш пан,   ба_гат,

ой, вя_лік наш бор,   вя_лік
ой, ба_гат наш пан,   ба_гат

над ўсі_мі ба... _ (а) _ ра _ мі,
над ўсі_мі па... _ (а) _ на _ мі.

№ 182

♩ = 132

Да зя_лѐн наш бор,   зя_лѐн

_лѐн,   да зя_лѐн наш бор,   зя_лѐн

над у_сі_мі ба _ ра _ мі.

№ 183 Да тэксту 369б

Moderato

А наш бор зя - лён, зя - лён,
а наш бор зя - лён, зя - лён,
а за - што ж ён зя - лён, зя - лён?

№ 184 Да тэксту 369в

$\text{♩} = 126$

Ой, ба - гат наш пан, ба - гат,
ой, ба - гат (а) наш пан
над у - сі - мі па - на - мі.

№ 185 Да гэхсту 117э

♩ = 40

Це раз бор эя лё нень кі,

це раз бор эя... лё нень

кі бя жыць конь ва ро нень кі.

№ 186

Andante

Да эпад цём на га га ю,

да эпад цём на га га ю

сі вы конь вы бя га е.

№ 187

♩=120

(і) Два ка - ні ва - ду пі - лі,

два ка - ні ва - ду пі - лі,

з са - бо - ю га - ва - ры - лі.

№ 188 *Да тэксту 1146*

Moderato

1. Із - пад зя - лё - на - га са - ду,

злад зя - лё... на - га са - ду

га - лу - бы вы - ля - та - лі. 2. (і) й га -

лу - бы вы - ля - та - лі,

га - лу - бы (і) вы - ля - та - лі,

га - луб - ку вы - зы - ва - лі.

№ 189 Да тэксці 114

Andante

Да ззя лё на га
 га ю, да ззя
 лё на га га ю са ла вей вы
 ля та іць.

№ 190

$\text{♩} = 132$

Ку ка ва ла зя зю лень ка,
 ку ку ва... зя зю лень ка,
 ў зе лян сад пры ля та ю... (чы).

№ 191

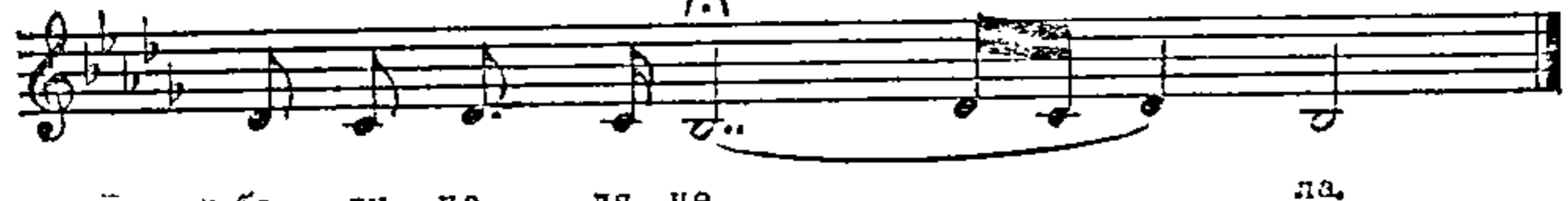
♩=76

Не пе_ ра_ пёл_ ка_ лас_ таў_ ка,

пе_ ра_ пёл... ка_ лас_ таў_ ка

з бо_ ру на_ ля_ це_ ла.

№ 192 Да тэксту 176а

Allegro moderato

1. Ой, вы_ со_ ка, да_ ле_ ка,

ой, вы_ со_ ка, да_ ле_ ка са_ ла_ вей

гняз_до ві_ ець. 2. (i) Да па_ вы_ шай

за я_ го, да па_ вы_ шай

за я_ го Ва_ неч_ ка да_ мок стро_ іць

№ 193

♩-140

Да на сі- нень-кім мо- ры, да на

сі- нень-кім мо- ры се- ле-зень ку- па- іц- ца.

№ 194 *Да тэксці 269e*

Lento

За- зві- не- ла пчо- лач- ка,

за- зві- не- ла пчо- лач- ка,

па ба- ры ля- та- ю- чы.

№ 195 *Да тэксці 269z*

♩-144

Зві- не- ла пчо- лач- ка,

зві- не- ла пчо- лач- ка,

па ба- ру ля- та- ю- чы.

№ 196

Andante

А за_зві_не_ла пчо лач_ка,
 ой, за_зві_не_ла пчо_лач_ка,
 (і) па ба_ру ля_та_ю_чы

№ 197

Lento

За_зві_не_ла пчо_лач_ка,
 за_зві_не_ла пчо_лач_ка,
 па ба_ру ля_та_ю_чы

№ 198

$\text{♩} = 72$

За-гу-дзе-ла пчо-ла пч-ка,
за-гу-дзе-ла пчо-ла пч-ка,
па ба-ру ля'-та-ю-чы.

№ 199 *Да тэксту 163а*

Andante

Хва-лі-ла-ся сы-ра-еж-ка,
хва-лі-ла-ся сы-ра-еж-ка
ды рыж-ку ба-ра-во-му.

№ 200

Allegretto

Хва_лі_ла_ся сы_ра_ еж_ жа, ой!

Хва_лі_ла_ся сы_ра_ е_ жа,

да на той га_ры сто_ я

№ 201

Andante

1. Ка_лі_ на_ма_ лі_ на, (а) ка_

лі... _на_ма_ лі_ на, ты не стой

над ва... 2. Ты не стой над ва_ до_ ю,

ой, ты не стой над ва_ до_ ю,

не рау_ нуй_ ся са мно_ ю.

№ 202

Andante

(а) Ды чыр_ во_ на_ я ру_

_ жа, ды чыр_ во_ на_ я ру_ жа

вн_ шы ты_ ну ста_ я_ ла.

№ 203 Да тэксці 117к

$\text{♩} = 120$

Што за пыл па да_ ро_ зе,

што за пыл па да_ ро_ зе,

што за шум на бя_ ро_ зе.

№ 204

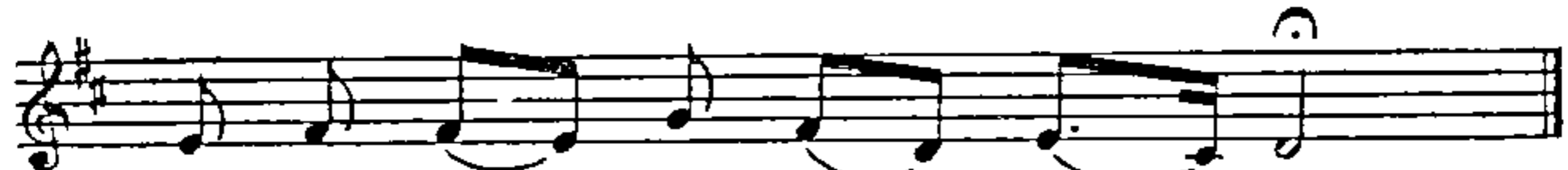
Moderato

(1) На мо_ры сту_чыць, гру_чыць,

на мо_ры сту_чыць, гру_чыць,

ма_туль_ка да_моў клі_чыць.

№ 205 *Да тэксту 1921*

Andante

Круг_ла ма_ла ба_ло_цей_ка,

круг_ла ма_ла ба_ло_цей_ка,

да хоць я_но ма_лю_сень_ка.

№ 206

♩=109

У_ зый_ ду я на мя_

жу, ўзый ду я ла мя_ жу,

на мя_жу шы_ ро_ ку_ ю.

№ 207

♩=132

Як па_ йду я ка_ ля млы_ ну,

я_ к(ы) па_ йду я і ка...

_ка_ля млы_ ну, там

ста_ іць, там ста_ іць дзеў_ ка, як бы_ лі_ на.

№ 208

Дудка: ♩ = 192

The musical score for No. 208 consists of five staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a tempo marking of ♩ = 192. The music features several triplet markings (indicated by a '3' in a circle) and a fermata over the final measure. The second and third staves continue the melodic line with similar triplet markings. The fourth and fifth staves show a more complex rhythmic pattern with some notes beamed together and a fermata over the final measure.

ІНШЫЯ СТРУКТУРЫ

АВВ (209—214)

№ 209 Да тэксту 2506

Andante

The musical score for No. 209 is for a vocal line. It consists of two staves of music. The tempo is marked 'Andante'. The lyrics are written in Belarusian. The first staff contains the lyrics: 'Што ж ты, сонца, каля'. The second staff contains the lyrics: 'ле-су хо-дзіш, ды за'. The music is written in a treble clef with a key signature of one sharp (F#). The melody is simple and features some slurs and ties.

лес не за хо... (о) дзіш,
ды за лес не за хо дзіш?

№ 210

♩=102

За ка ці лась да со ней ка
за эя лё ны гай,
за эя лё ны гай. Гу!

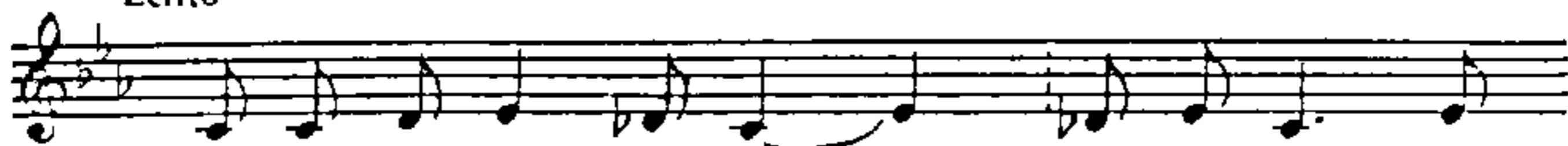
№ 211 Да тэксту 25

Moderato

Наш пан ба ран, ба ран,
не пус ка е да моў за рань, не пус
ка е да моў за рань.

№ 212 Да тэксту 90г

Lento

1. У_ жо па_ ра да_ моў, мне да_ моў не

хо_ чац_ ца, мне да_ моў не хо_ чац_ ца.

2. У_ до_ ма ні ма_ ма... у_ до_ ма ні

ма_ ма_ чка, не ска_ жа: до́і_ ця_

_га_ (чк). 3. Не ска_ жа, што я жа_ ла, а_ ле ска_

жа, што ля жа... (ла). 4. Не ска_ жа: ўма_ ры_

_ла_ ся. а_ ле ска_ жа: ля_ ні_ ла_ (ся).

№ 213 Да тэксту 3616

Moderato

Ой, са - бо - лю, са - бо - лю,
па - гу - ля - ем з та - бо - ю,
па - гу - ля - ем з та - бо - ю.

№ 214 Да тэксту 227в

Moderato

Ой, ха - лі - на - ма - лі - на,
не ста - і над ра - ко - ю,
не ста - і над ра - ко - ю.

№ 215 *Да тэксці 716*

Tempo rubato

1. На да е да жар ко

та, ня ко та, цяж ка я,

ра бо та, на да е ла.

№ 216 *Да тэксці 51г*

Moderato

Дай, бог, дож да на тры ня дзе лі,

каб лю дзі ся дзе лі, дай, бог, дож!

№ 217 *Да тэксці 89д*

Andante

Не пай ду да моў,

я тут за на чу ю, жур

бы не па чу ю, не пай ду да моў.

№ 218 Да тэксту 89е

♩ = 116

Не пай_ ду да _ моў, я тут

за _ на _ чу _ ю, жур_ бы не па _

_ чу _ ю, не пай_ ду да _ моў.

№ 219

Andante

Жон _ кі, да _ моў, а я да _

_ моў не пай _ ду, я тут за _ на _

_ чу _ ю, жоң _ кі, да _ моў.

№ 220 Да тэксту 184в

Andante

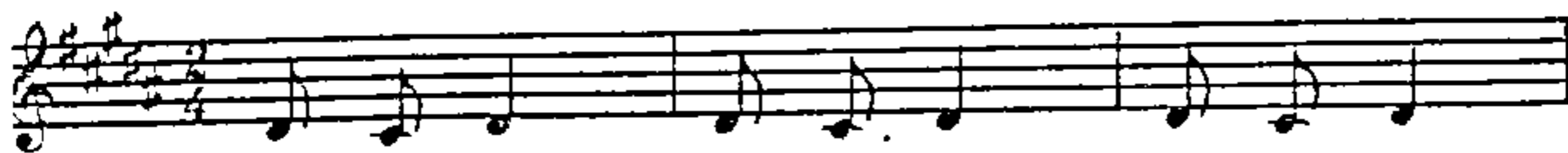
Як пай_ ду я луж _ ком, бе_ раж_ ком,

ка_ лі _ на_ вым мос _ там, як пай_ ду я

№ 221

Allegro moderato

1. Ды пай_ду я луж_ком, бе_раж_ком,

ка_лі_на_вым мос_там, ды пай_ду (ж) я

2. Ды знай_ду (ж) я сцю_дзё_ну_ю хат_ку,

ля_род_ну_ю мат_ку, ды знай_ду (ж) я

№ 222

Moderato

1. Ды пай_ду я ка_ля пе_су блі_эка,

ка_ля эям_лі ніэ_ка, ды пай_ду я.

№ 223

Andante

За_ку_рыў_ся ды дроб_нень_кі дож_

джык па чыо_та_му по_лю, за_ку_рыў_ся

№ 224 Да тэксці 119в

$\text{♩} = 120$

Па_ві_ло_ ся бе_

_ла па_ву_чын_ не па_чыс_

_та_му по_лю, па_ві_ло_ ся

№ 225 Да тэксці 104д

Andante

Пе_ра_пёл_ка! Тры_ся_но гняз_дзеч_ва,

ва_ла_то_я_чка. Пе_ра_пёл_ка!

№ 226 Да тэксці 90і

$\text{♩} = 80$

Доб_ры ве_чар! Ха_лод_

_на_я хат_ка, ня_род_на_я

мат_ка, доб_ры ве_чар!

№ 227

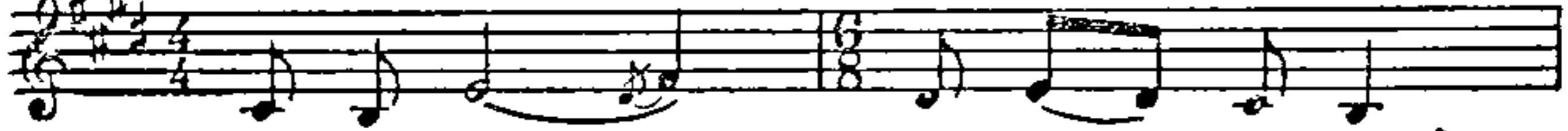
$\text{♩} = 72$

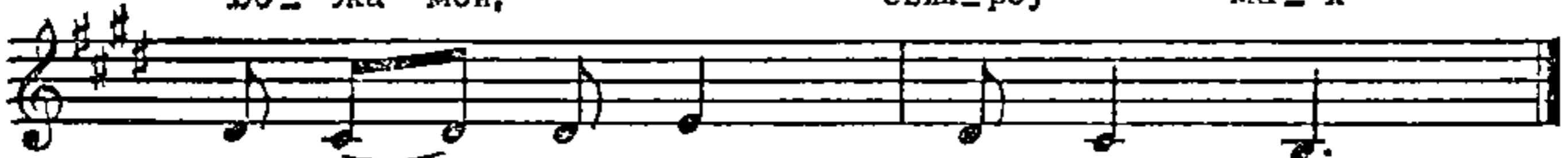
А што за шум ла дуб — ра — ве, а што за шум?
А што за пыл на да — ро — зе, а што за пыл?

№ 228

$\text{♩} = 80$

Бо — жа мой, не ель ма — я
Бо — жа мой, свяк — роў мя — я

зя — лё — на — я, бо — жа мой.
ша — лё — на — я, бо — жа мой.

ПЕСНІ ДАЖЫНКАВЫЯ

СТРУКТУРЫ З РЭФРЭНАМ

Рэфрэн-абрамленне (229—251)

№ 229

Allegretto

Ра — да, ра — да, ра — да пе — ра — пёл —

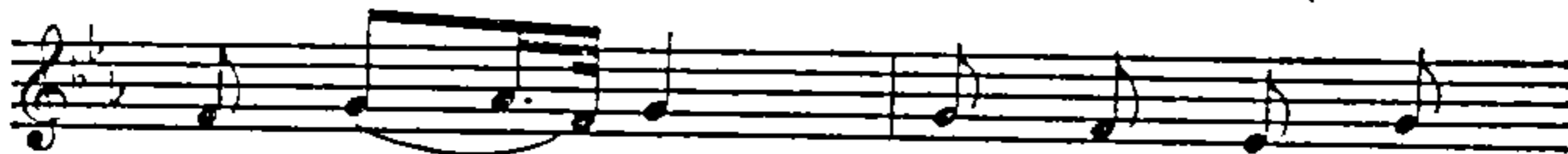
— ка, што ле — та да — жда — ла, ра — да, ра — да.

№ 230 Да тэксці 373в

$\text{♩} = 80$

Ра да, ра да ше ра пе

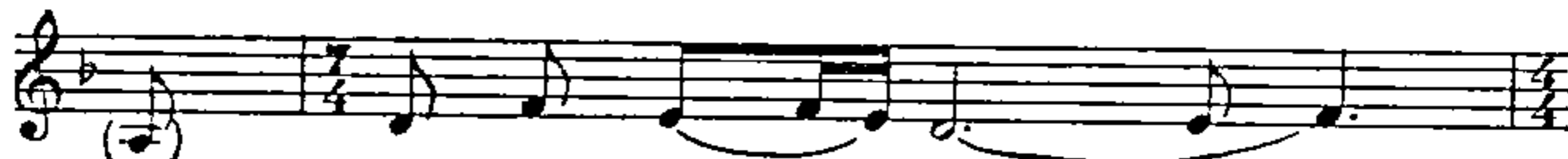
ра пёл ка, што ле та да

жда ла, ра да, ра да.

№ 231

Andante

(1) Ра да, ра да

ше ра пе ра пёл ка, што ле та

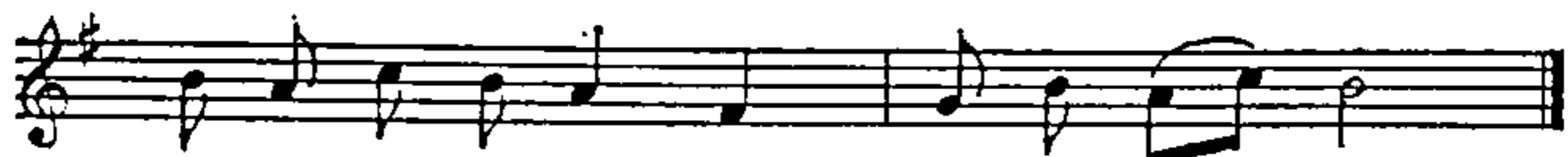
да жда ла, ра да, ра да.

№ 232

Andante

Ра да, ра да, ра да пе ра пёл ка,

што ле та да жда ла, ра да, ра да.

№ 233

Allegretto

Ра - да, ра - да ше - ра

пе - ра - пёл - ка, што ле -

-та да - жда... ра - да, ра - да.

№ 234

$\text{♩} = 60$

Ра - да, ра - да ше -

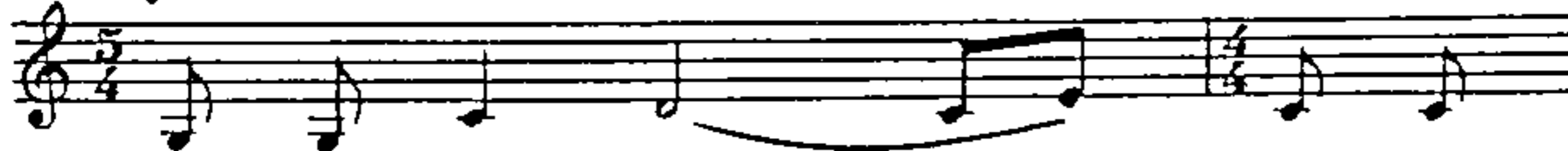
-ра пе - ра - пёл - ка, што ле - та

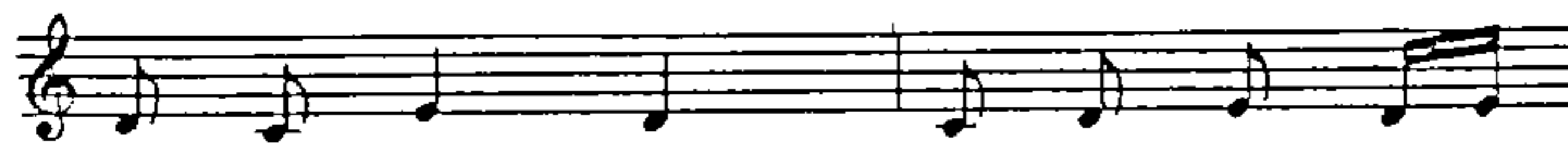
да - жда - ла, ра - да, ра - да.

№ 235

$\text{♩} = 100$

1. Ра - да, ра - да на - ша

пе - ра - пёл - ка, што ле - та да -

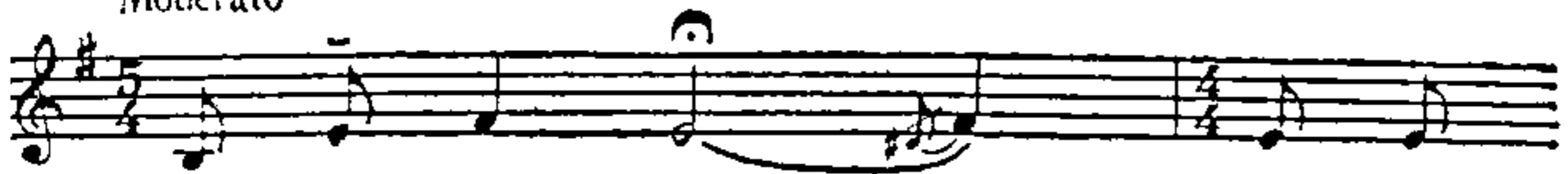
№ 236

$\text{♩} = 112$

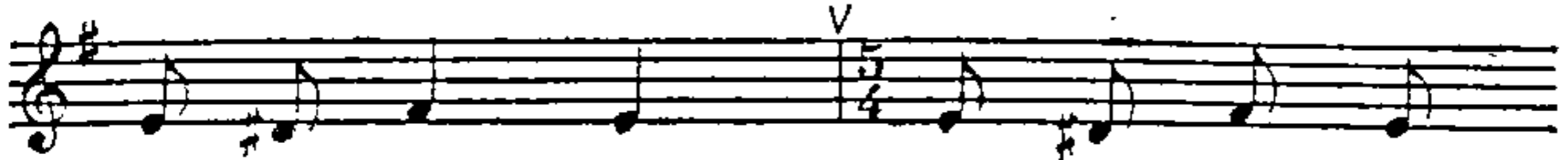

№ 237

Moderato

Ра - да, ра - да на - ша

пе - ра - пёл - ка, што ле - та да -

- жда - ла, ра - да, ра - да.

№ 238

$\text{♩} = 192$

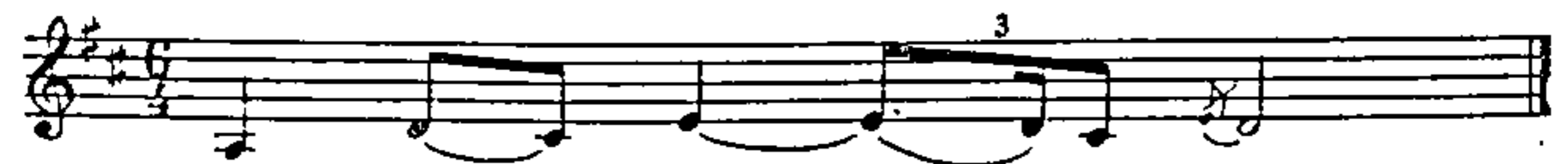
1. Ра - да, ра - да

ра - ня - я пе - ра - пёл - ка,

што ле - та да - жда - лась,

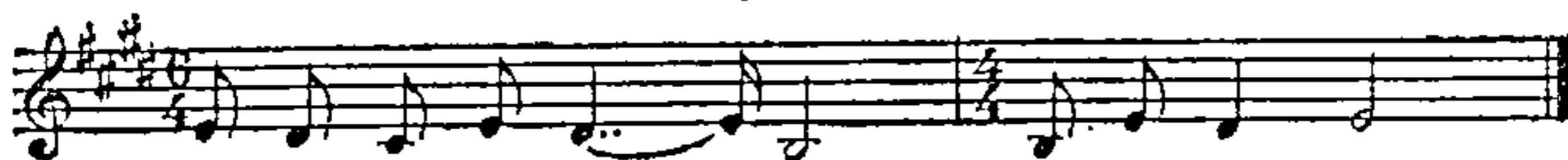
ра - да, ра - да.

№ 239

Allegro moderato

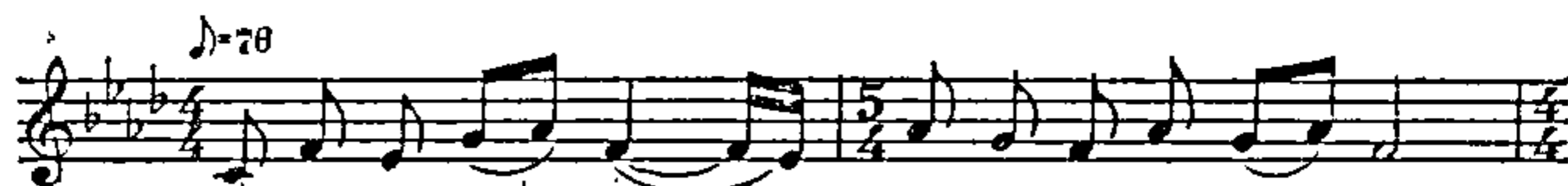

Ра_да, ра_ да ма_ я гас_ па_ дынь_ ка,

што жы_ та да_ жа_ ла, ра_ да, ра_ да.

№ 240 *Да тэксту 379м*

Г_ га_ ва_ ры_ ла яд_ ра_ но_ е жы_ та,

у по_ лі_ сто_ ю_ чы, га_ ва_ ры_ ла.

№ 241 *Да тэксту 310*

1. Ні_ ўка, ні_ ўка, дай ма_ ю сіл_ ку

на дру_ гу_ ю ніў_ ку, ні_ ўка, ні_ ўка.

2. Ні_ ўка, ні_ ўка, я ця_ бе жа_ ла,

сіл_ ку спа_ ця_ ра_ ла, ні_ ўка, ні_ ўка.

№ 242

$\text{♩} = 68$

А ці поўна а рэхава чашка

ядром наліва... (на), а ці поўна?

№ 243 *Да тэксту 381з*

$\text{♩} = 56$

Дычы вышла, дычы вы

шла дёмна я ту ча зпад дём

нагаlesa, дычы вышла?

№ 244

$\text{♩} = 120$

1. Ды не вы - шла (ды) цём_на_я ту -

$\text{♩} = 136$ $\text{♩} = 120$

_чка із цём_на_га ле_ су, ды не

$\text{♩} = 136$

вы - шла. 2. Ды не вы - шла

на - шв гас - па - дынь - ка э сяр -

$\text{♩} = 120$

_пом на ніў - ку, ды не вы - шла.

№ 245

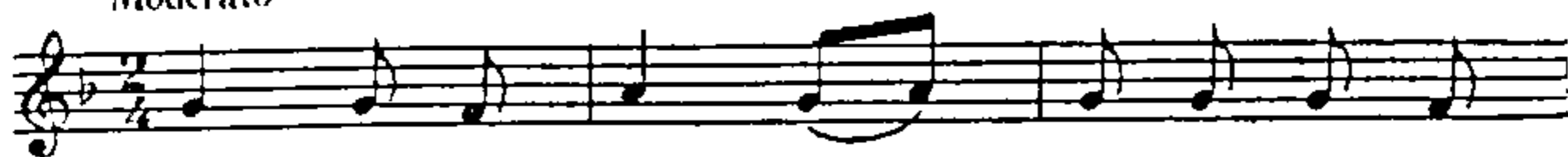
$\text{♩} = 83$

Па_жы_най_це, жней_кі ма_ла_ды_я

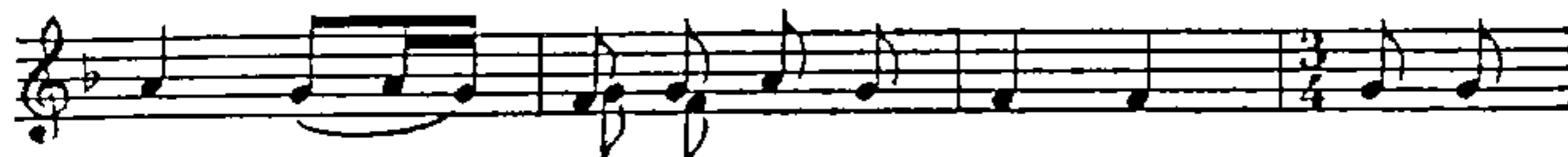
дай на ха_ла_доч_ку, па_жы_най_це.

№ 246

Moderato

1. Да(й) па_ жы _ най _ це, ма_ е мі _ лы

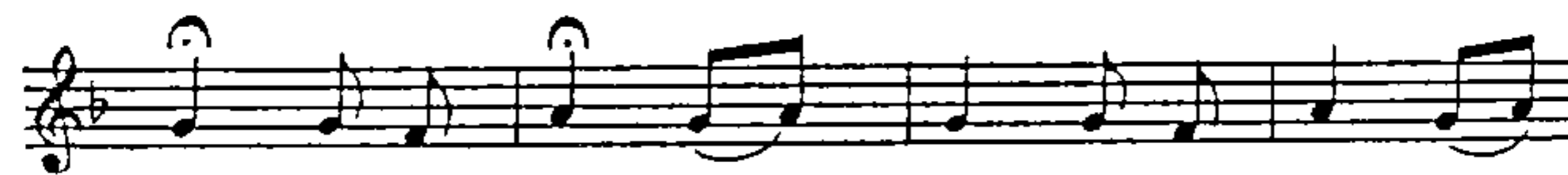
жней_ кі, да(й) па ха_ ла_ доч_ ку, па_ жы _

_ най _ це. 2. Па_ зі_ рай _ це дроб_ на_ е жы_ та

да(й) па ка_ ла _ соч_ ку, па_ зі_ рай _ це.

3. Да(й) ці не вый _ дзе цём_ на_ я хма _ ра

з вя_ лі _ ка _ га бо _ ру, ці не вый _ дзе.

№ 247

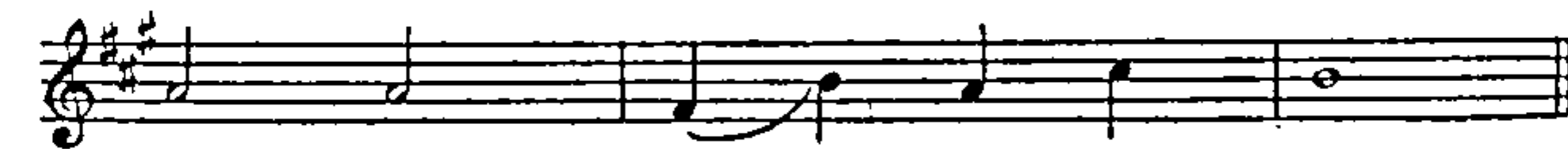
$\text{♩} = 120$

Жней _ кі, да _ моў пе _

_чы па _ лі _ ці, вя _ че' _ ру ва _

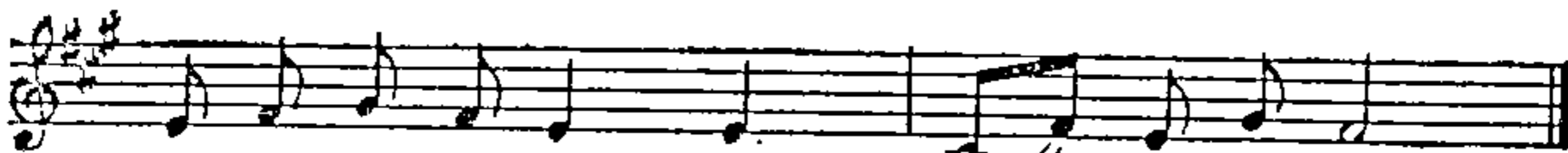

_ры _ ці, жней _ кі, да _ моў.

№ 248

Жней - кі, да - моў   пе - чы па - лі - ці,

вя - че - ру ва - ры - ці,   жней - кі, да - моў.

№ 249 *Да тэксту 3026*

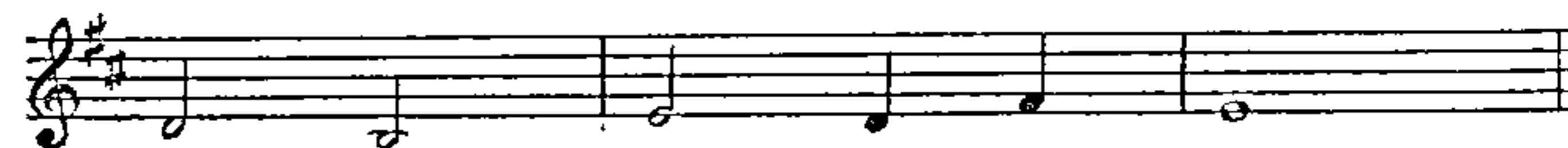
♩ = 120

Жней - кі, да - моў,   це -

-чы па - лі - ці,   вя - че - ру ва -

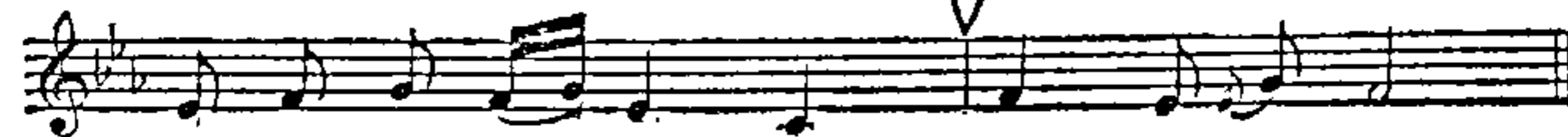
-ры - ці,   жней - кі, да - моў...

№ 250 *Да тэксту 302a*

Moderato

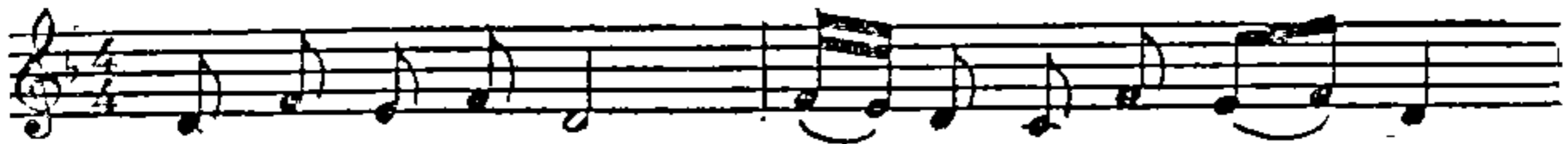
Ба - бы, да - моў,   пе - чы па - лі - це,

вя - че - ру ва - ры - це,   ба - бы, да - моў.

№ 251

Moderato

1. А не за_ха_дзі, (а) я_сна_ё_ср_нца,

ка_мне_у_а_кон... а не за_ха_дзі.

Рэфрэн-замыканне (252—267)

№ 252 Да тэксту 305а

Moderato

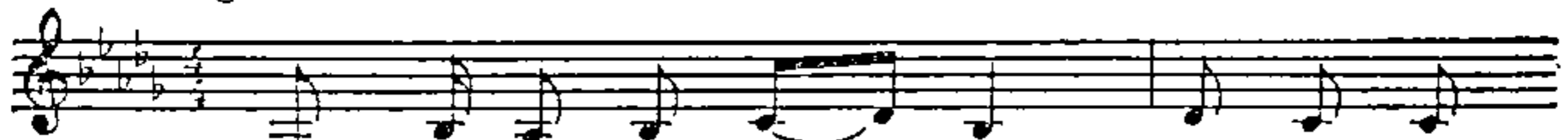
Як на на_шай ніў_цы ся_гон_ня

па_жын_кі. Дзі_ва, дзі_ва.

№ 253

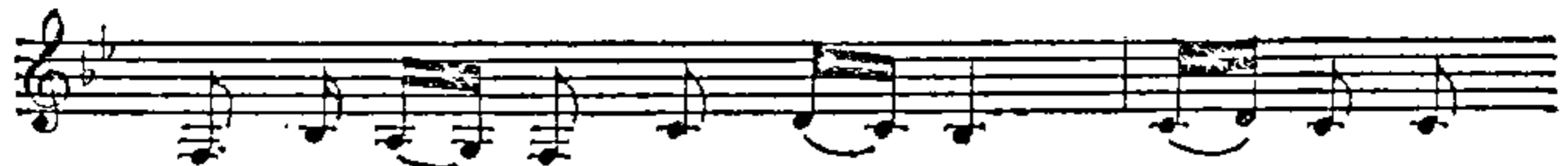
Allegro

1. А на на_шай ніў_ке ся_гон_ня

да_жын_кі. Сла_ва бо_гу.

2. А па на_шай па_ла_сы ёсць ся_гон_

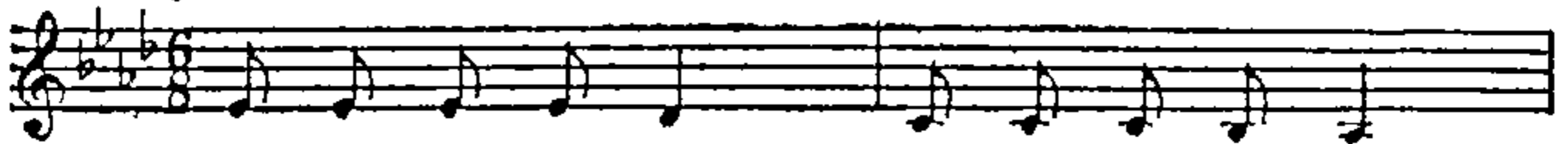

ня га_ла_сы. Сла_ва бо_гу.

№ 254

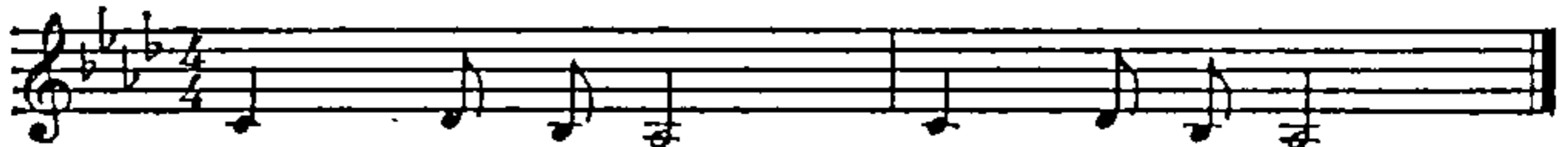
$\text{♩} = 80$

1. Па_жа_пі жы_та, па_жнём і яр_ку,

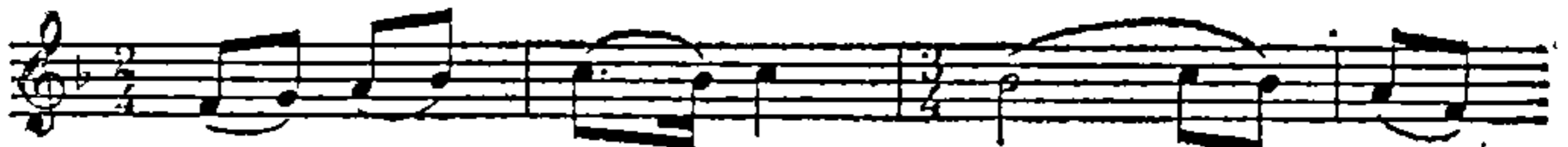
пой_дзем да па_на (і) да хваль_вар_ку.

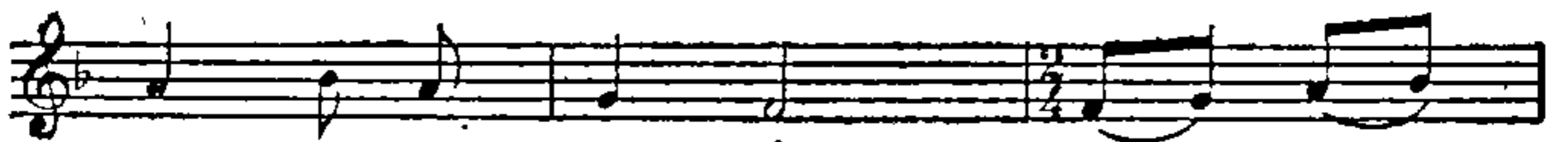
Спор жы_та, спор ё у_сіх' ста_рок.

№ 255 *Да тэксту 3196*

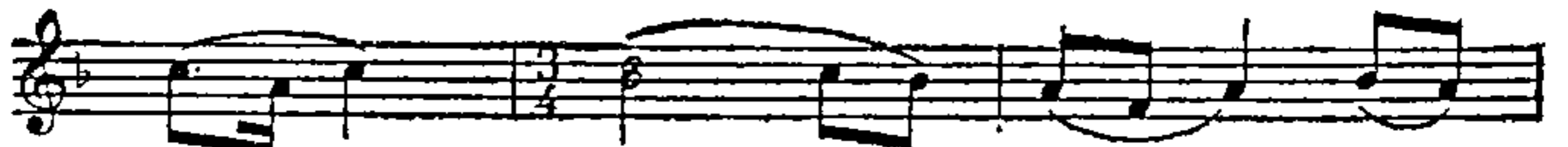
Moderato con molto

Да_жа_пі жыт_ка да

са_ма_га до_лў, па_дзя_

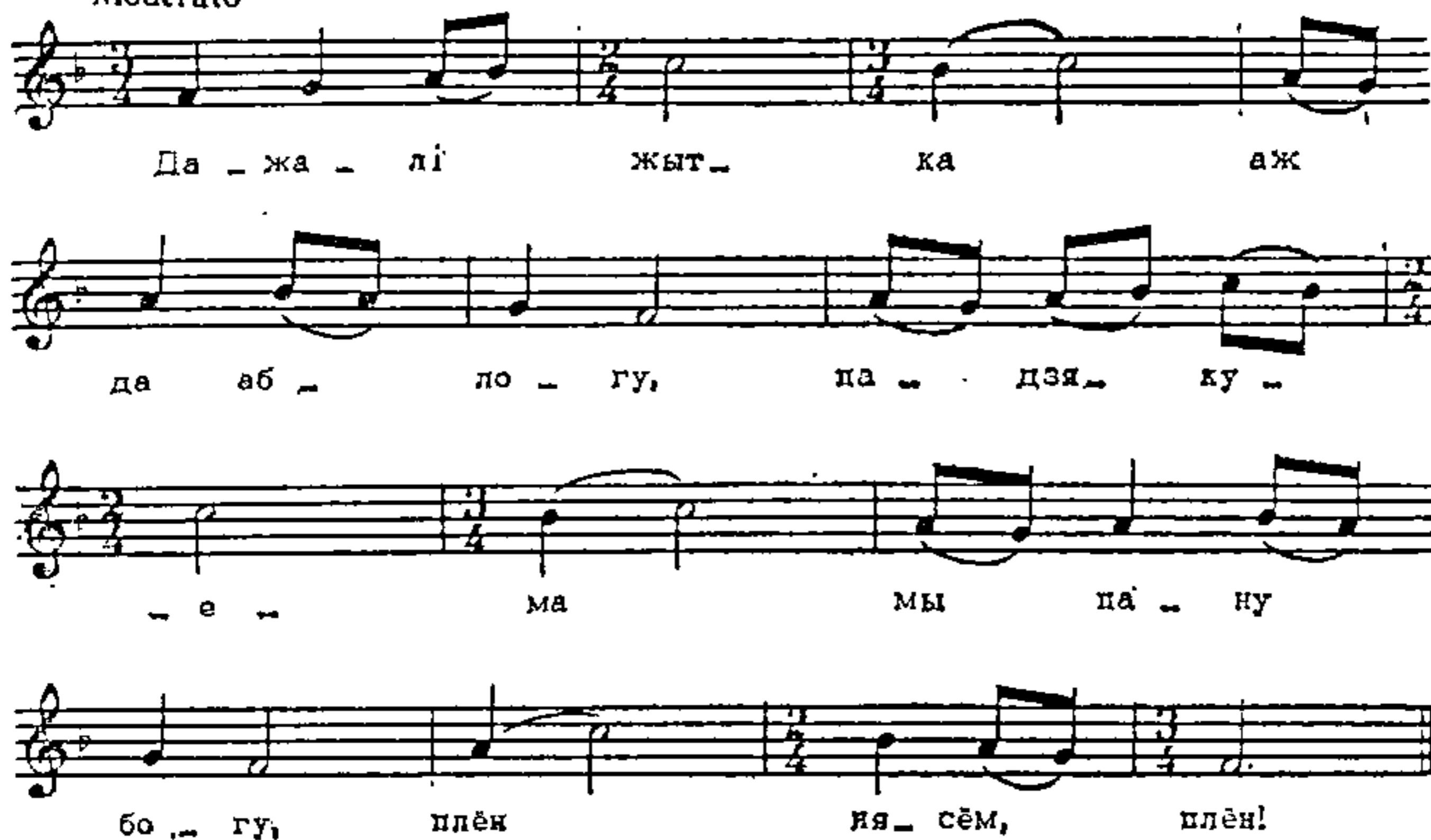
_ку_ ем па_ну

бо_гу, плен_я_сём, плен!

№ 256

Moderato

Да жа лі жыт ка аж
да аб ло гу, па дзя ку
е ма мы па ну
бо гу, плён ня сём, плён!

№ 257 Да тэксту 319а

Moderato

Дзя ку ем та бе, наш моц ны
бо жа, што нам да па мог
са бра ці збож жа, плён ня сём,
плён на ша му па ну ў двор!

№ 258 Да тексту 347ж

$\text{♩} = 112$

1. А чы_ ё ж бы по _ ле за_ зві_ не _ ла

сто _ я, за_ зві_ не _ ла, за_ зві_ не _ ла,

2. Жне_ і ма_ ла_ ды_ я, сяр_ пы за_ ла _

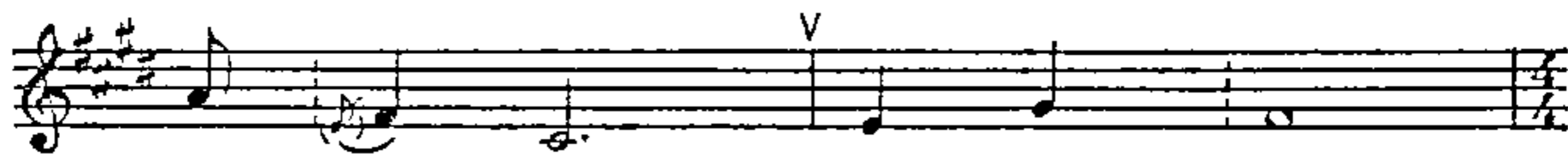
_ ты _ я, за_ тым я _ но за_ зві_ не _ ла,

№ 259

$\text{♩} = 100$

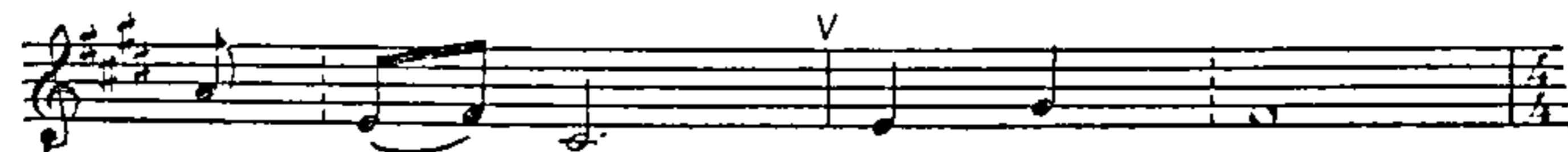
А чы_ ё ж то по _ ле за_ зві_ не _

ла сто _ я? Ай _ яй _ яй!

Саў_ гас _ на _ е по _ ле за_ зві_ не _

_ ла сто _ я. Ай _ яй _ яй!

Жней_кі ма_ла_ды_ я, сяр_пы за_
 Па ме_ся_цу жа_ла, ўсе по_ле

_ла_ ты_ я. Ай_яй_яй!
 па жо_лі, Ай_яй_яй!

№ 260 Да тэксту 319в

Moderato

Ой, у са_доч_ку цві_ла лі_ле_я
 ды жа_ла жыт_ка пая_на Ма_ры_я.

Збор жыт_ка, збор на_ша_му па_ну ў двор!

№ 261

Allegro moderato

Ся_дзеў ка_зёл на мя_жэ, дзі_ва_ваў_ся ба_ра_
 _дзе: Дзі_ва мне гэ_тай ба_ра_дзе.

№ 262 Да тэксту 304г

$\text{♩} = 80$

Ся_дзіць ка_зёл на ка_пе да дзі_вік_ца
 ба_ра_дзе: дзі_ва, дзі_ва мне ма_ёй ба_ра_дзе.

№ 263

1. Ся_дэеў ка_эёл на мя_жы, дэі_ва_ваў_ся ба_ра_дэе.

Дэі_ва, дэі_ва. 2. А ў ка_го ж та ба_ра_да,

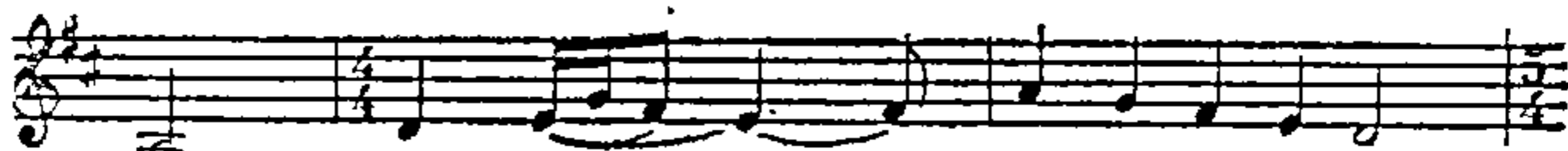

у_ся мэ_дам у_лі_та? Дэі_ва, дэі_ва.

№ 264

1. Ся_дэеў ка_эёл на мя_жэ, дэі_ва_ваў_ся ба_ра_

дэе, дэі_ва_мне ды(й) той ба_ра_дэе.

2. А чы_я гэ_та ба_ра_да ды эо_ла_там у_ві_

та, дэі_ва_мне ды(й) той ба_ра_дэе.

№ 265

Moderato

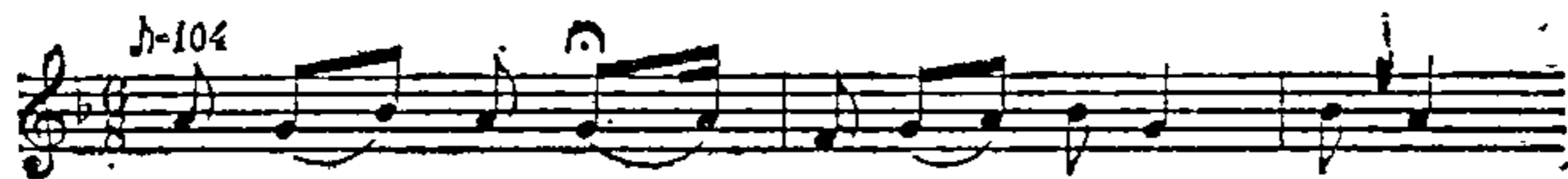

Ві_дзіць ма_ ё воч_ ка, што край не_ да_

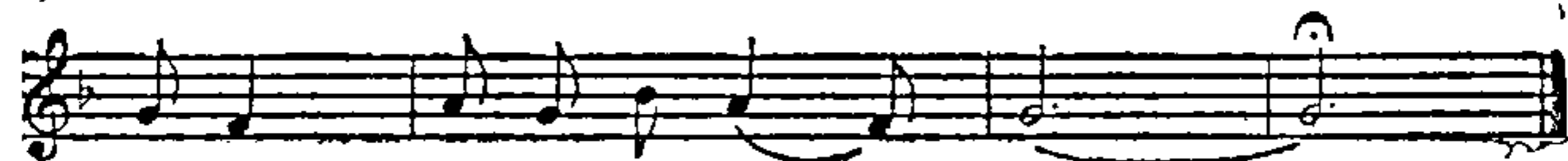

леч ка, А ба_ро_дань_ка, ба_ ра_ да.

№ 266

і_шоў ра_ ёк, і_шоў ра_ ёк да_ро_

_га_ ю, ра_ ю мой, ра_ ю.

№ 267

1. А ішоў спа_ рыш па ву_ лі_ цы,

ра_ на, ра_ на. 2. Ні_ хто спа_ ры_ ша

ў ха_ ту не за_ вець, ра_ на, ра_ на.

Рэфрэн-уклучэнне (268—274)

№ 268

$\text{♩} = 120$

1. А э на — ша — га по — ля да — жы — нач — кі ра — на,

лё — люш — кі, лё — лі, да — жы — нач — кі ра...

2. Да — жы — нач — кі ра — на, га — рэ — лач — ка п'я — на,

лё — люш — кі, лё — лі, га — рэ — ла — чка п'я...

№ 269 Да тэксту 3430

$\text{♩} = 69$

А ў на — ша — га ца — на да — жы — нач — кі ра — на,

ох, лё — люш — кі, лё — лі, ды да — жы — нач — кі ра — на

№ 270 Да тэксту 3136

Moderato

Па — вей — це, вет — ры, па — вей — це, вет —

— ры, лю — лі, ра — на па чыс — тым по — лі.

№ 271 Да тэксту 313в

Moderato

Музыкальная запись первого предложения песни № 271. Записана на одной системе в нотном стане с ключом фа-бемоль и ритмом 3/4. Под нотами указаны слова: Па-вей-це, вет-ры, па-вей-це, вет-ры, ра-на, ра-на у чыс-тым по-лі.

Па-вей-це, вет-ры, па-вей-це,
вет-ры, ра-на, ра-на у чыс-тым по-лі.

№ 272 Да тэксту 349д

♩=104

Музыкальная запись первого предложения песни № 272. Записана на одной системе в нотном стане с ключом фа-бемоль и ритмом 3/4. Под нотами указаны слова: Ха-дзіў ра-ю,

Ха-дзіў ра-ю,

Музыкальная запись второго предложения песни № 272. Записана на одной системе в нотном стане с ключом фа-бемоль и ритмом 3/4. Под нотами указаны слова: а ха-дзіў ра-ю, ра-ю мой,

а ха-дзіў ра-ю, ра-ю мой,

Музыкальная запись третьего предложения песни № 272. Записана на одной системе в нотном стане с ключом фа-бемоль и ритмом 3/4. Под нотами указаны слова: ра-ю, па ву-лі-цы.

ра-ю, па ву-лі-цы.

№ 273 Да тэксту 349ж

Moderato

Музыкальная запись первого предложения песни № 273. Записана на одной системе в нотном стане с ключом фа-бемоль и ритмом 3/4. Под нотами указаны слова: Ха-дзіў ра-ю, ха-дзіў ра-ю,

Ха-дзіў ра-ю, ха-дзіў ра-ю,

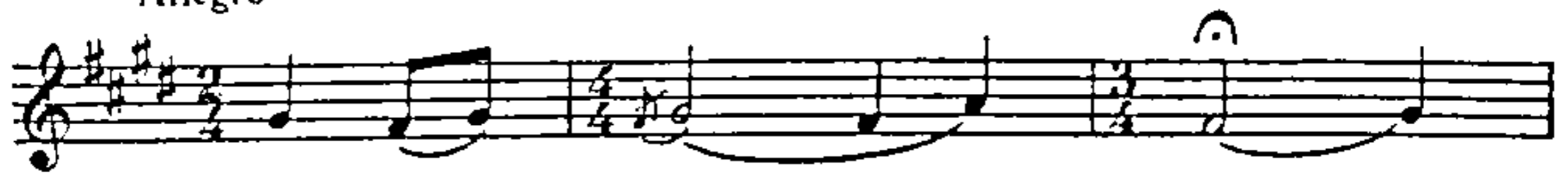
Музыкальная запись второго предложения песни № 273. Записана на одной системе в нотном стане с ключом фа-бемоль и ритмом 3/4. Под нотами указаны слова: ра-ю, ра-ю па ву-лі-цы.

ра-ю, ра-ю па ву-лі-цы.

№ 274

Allegro

Ха - дзіў ра - ю,

ха_дзіў ра_ю, ра_ю мой, ра_ю,

па ву - лі - цы

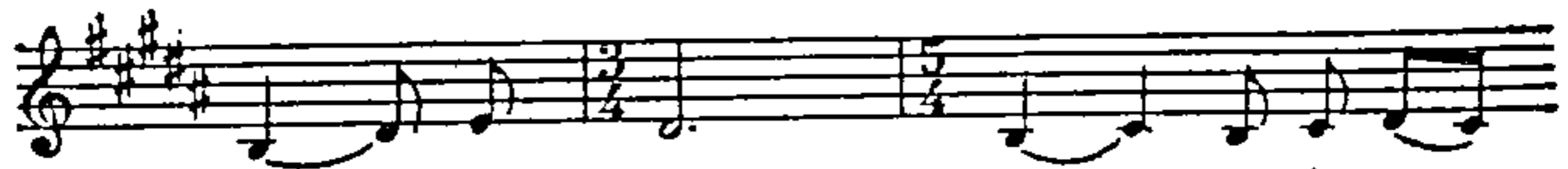
СТРУКТУРЫ БЕЗ РЭФРЭНА (275—301)

№ 275

$\text{♩} = 80$

Ся - гон - ня ў нас да - жы...

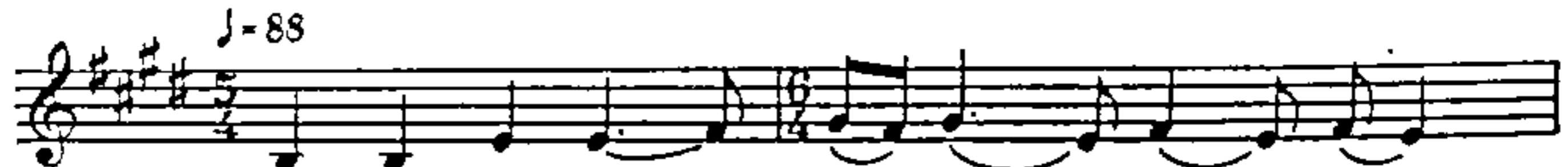
(ы) - нач - кі, бу - дзе бутэль -

ха га - рэ... (э) - ла - ч(ы) - кі.

№ 276

$\text{♩} = 88$

Ся - гон - ня ў нас да - жы - нач - кі,

дасць вам па - нок га - рэ - лач.. (кі)

№ 277 Да тэксці 343т

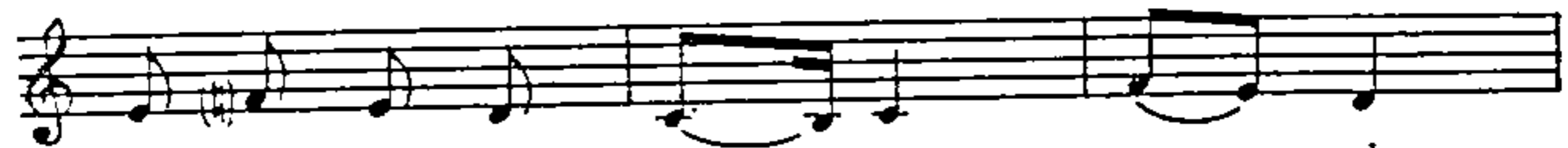
$\text{♩} = 84$

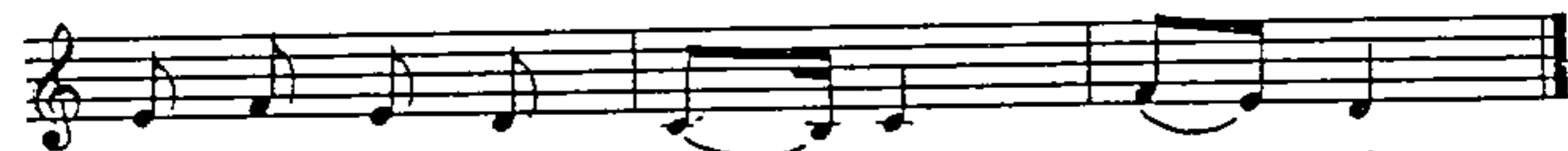
Ў нас ся_гон_ня да_ жы_ нач_ кі,

ў нас ся_гон_ня да_ жы_ нач_ кі,

(да) дасць нам пан га_ рэ_ лач_ кі,

(да) дасць нам пан га_ рэ_ лач_ кі.

№ 278

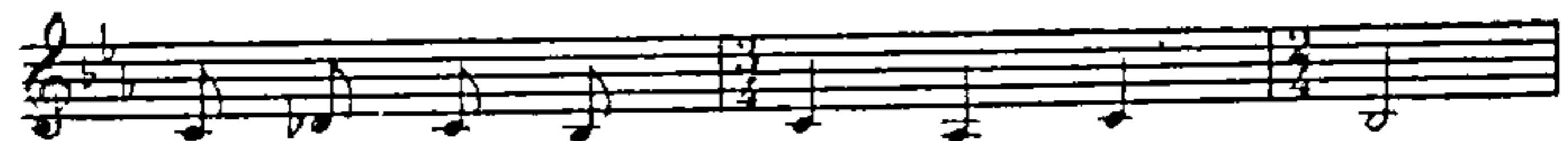
$\text{♩} = 88$

Ў нас ся_гон_ня да_ жы_ нач_ кі,

ў нас ся_гон_ня да_ жы_ нач_ кі,

дасць нам па_не га_рэ_ лач_ кі,

дасць нам па_не га_рэ_ лач_ кі.

№ 279

$\text{♩} = 112$

Ся _ гон _ ня ў нас аб _ жы _ лач _

кі, (і) ся _ гон _ ня ў нас

аб _ жы _ лач _ кі, дасць нам

пак га _ рэ _ лач _ кі.

№ 280

$\text{♩} = 112$

(і) Ся _ гон _ ня ў нас вай _ на

бы _ ла, ся _ гон _ ня

ў нас (і) вай _ на бы _ ла, ўсё

по _ ле зва _ я _ ва... (лі).

№ 281 Да тэксту 321і

$\text{♩} = 132$

Ся_ гон_ ня ў нас вай_ на бы_

_ла, ся_ гон_ ня ў нас вай_ на

бы_ла, ўсё по_ле зва_ я_ ва_лі.

№ 282

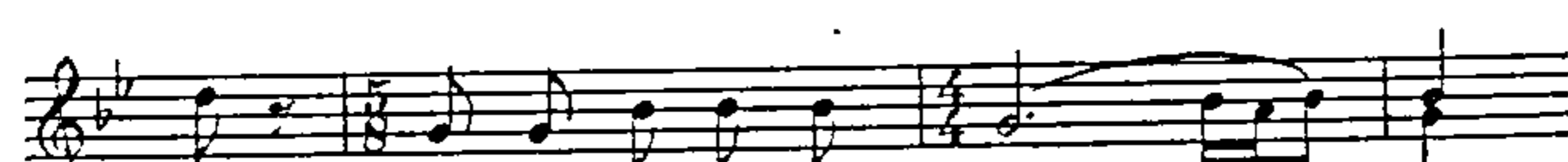
$\text{♩} = 136$ $\text{♩} = 90$

1. А ўсё по_ле мы а_ бы_

_шыі (у), а ўмя_жэ мы вя_нок найш...

(у) 2. Ой, на та_бе, па_нок, вя_

_нок (у), ой, дай жа нам га_рэ_ляч... (у).

№ 283

$\text{♩} = 84$

Вий _ дзі, вий _ дзі, на _ ця гас _ па _

_ дьш _ ка, з сяр _ пом на ніў _ ку.

№ 284

$\text{♩} = 132$

1. Вий _ дзі, па _ ні, вий _ дзі,

па _ ні, у ак _ са _ мі _ це.

2. Пры _ мі вя _ нок, пры _ мі

вя _ нок у зо _ ла _ це.

№ 285

♩=138 (♩♩♩)

1. Як у на_ ша_га па_ на, (ой) а у

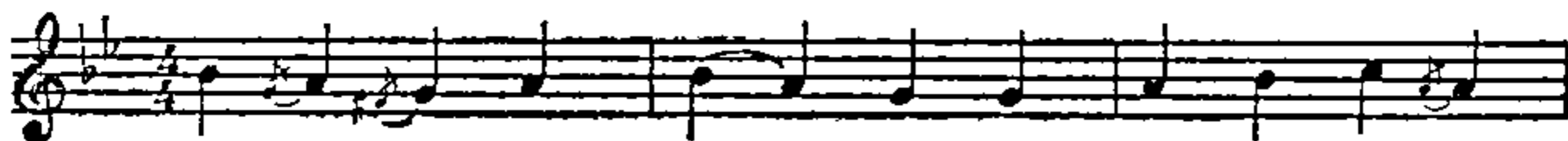
на_ ша_га па_ на. 2. Ма_ля_ва_ на_

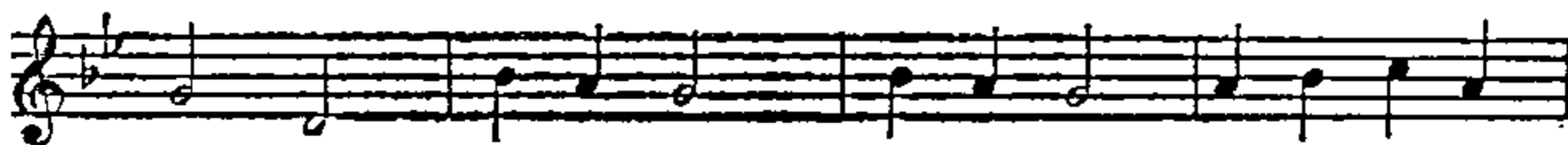
я бра ма, ма_ля_ва_ на_я бра_ ма.

№ 286

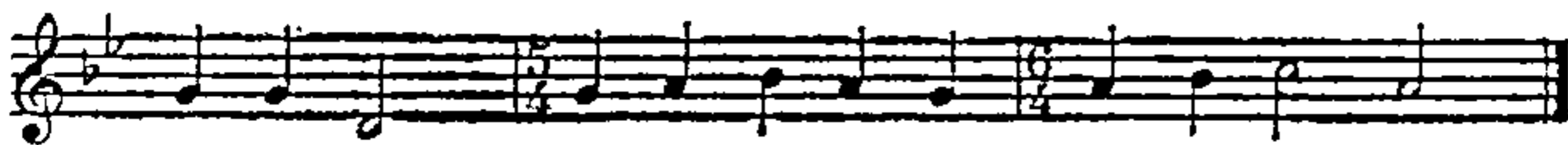
Moderato

1. Жні_це, баб_кі, жні_це, ста_ їць га_рел_ка

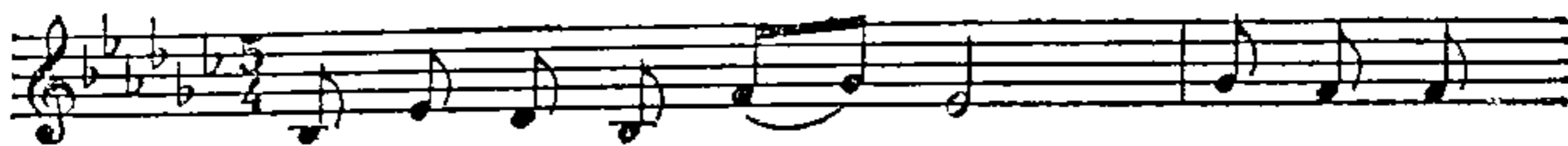
ў жы_це. 2. А каб нам ча_ты_ром поў_на рэ_ша_

_та блі_коў, па_е_да_лібмы, па_е_да_лі.

№ 287

Allegro moderato

Ах вы, ма-е жне-і, жне-і до-

-ра-гі-я, да-ра-гі-я.

№ 288 Да тексту 3306

Adagio

(да) Раз-га-рысь, вя-чэр-ня-я

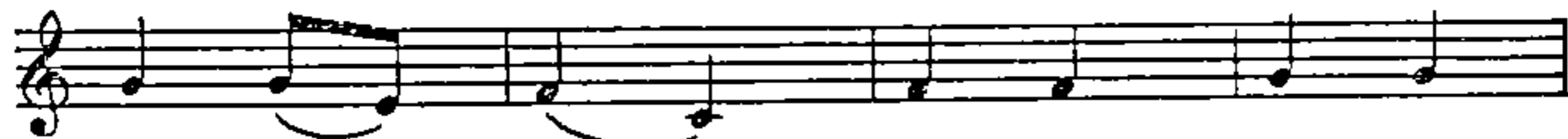
са-ра, ле-рад ме-ся-цам сто-я.

№ 289

$\text{♩} = 160-168$

Раз-га-рэ-ла-ся вя-чэр-ня-

-я за-ра, як рас-пла-ка-

-лась сал-дац-ка, я жа-на.

№ 290

Andante

На за_ ры сна _ пы но _ сяць,

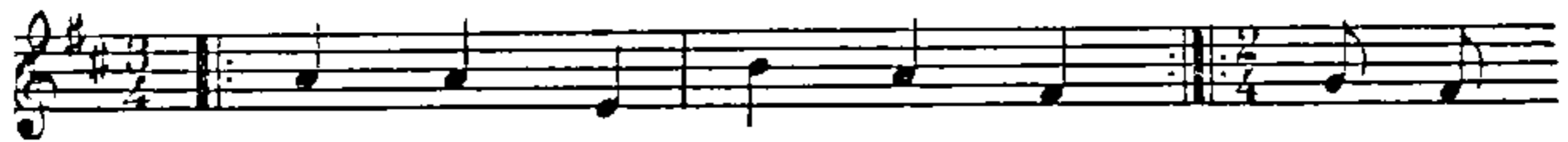
на за_ ры сна _ пы но _ сяць,

пры свя_ чы вя_ чэ_ ра_ юць.

№ 291

Allegro

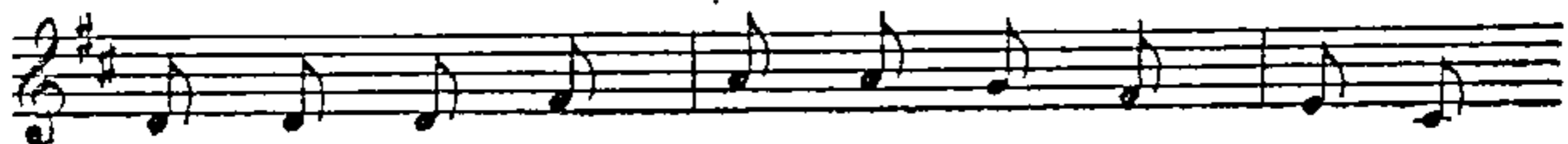
1. Ой, коз_ ле, мой коз_ ле, ды хто

та_ бе жы_ та по_ жне? 5. Гас_ па_

_ дынь_ ка ця_ це_ ра, ці га_ то_ ва вя_

_ чэ_ ра, ці вя_ лі_ кі гар_ шчок ка_ шы,

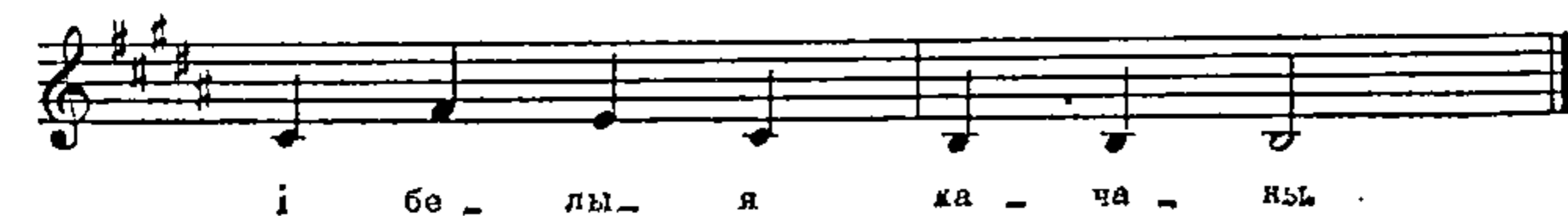
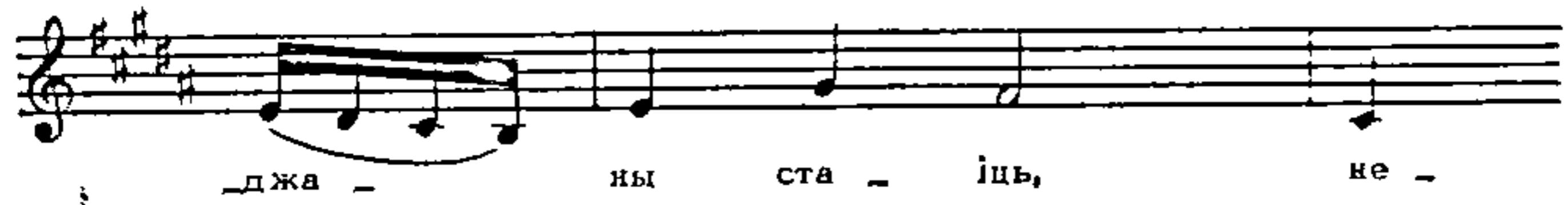
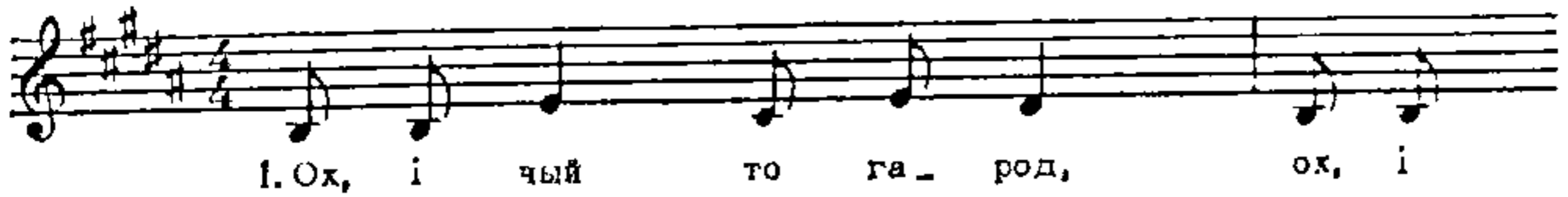

ці под'_ я_ дучь жней_ кі на_ шы?

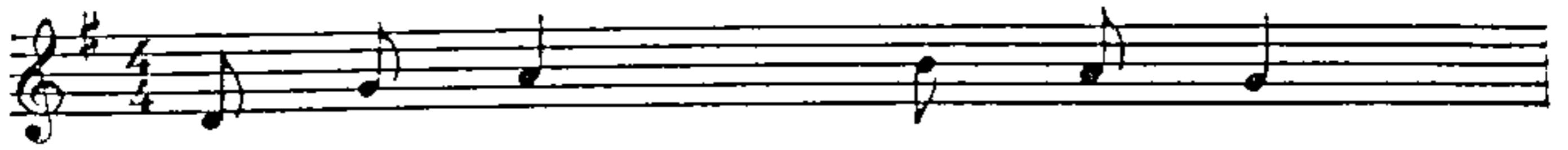
$\text{♩} = 100$

1. Па_ка_ці_ся, па_ка_ці_ся гар_ну_ша_чак даз_пры_пе_ч(ы)_ка да до... (лу). 2. Да з_пры_пе_ч(ы)_ка да до_лу. па_дзя_куй_це ха_зя_і_ну, да_й_да_до_му, да_до_му.

№ 294

Allegro moderato

Як пай_ шоў жа спа_ рыш,

як пай_ шоў жа спа_ рыш

ды па ву_ лі_ цы гу_ ляць.

№ 295

Moderato

1. і_ шоў ра_ ёк, і_ шоў ра_

_ёк да_ ро_ га_ ю. 2. Да_ ро_ га_

_ю, да_ ро_ га_ ю шы_ ро_ ка_ ю.

№ 296

1. і_ шоў ра_ ёк, і_ шоў

ра_ ёк да_ ро_ га_ ю.

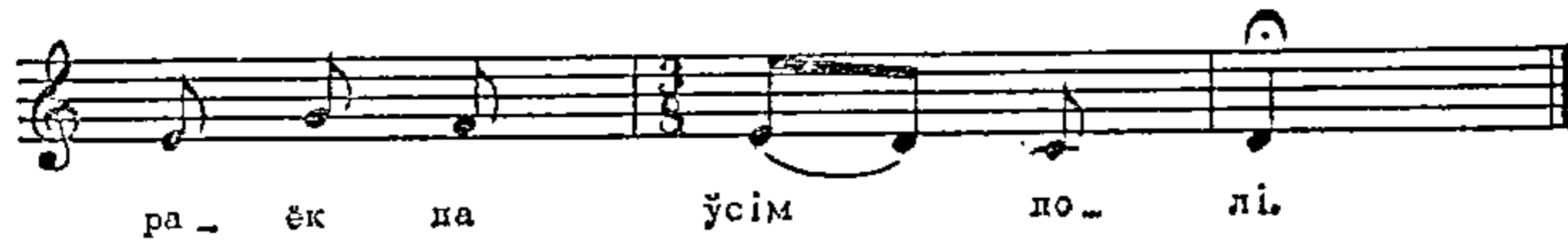
№ 297 Да тэксту 349з

♩-112

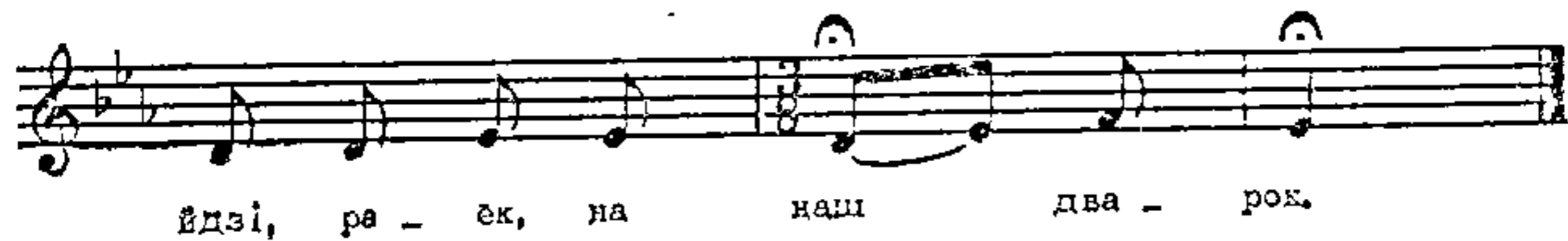
№ 298

♩-104

№ 299

Moderato

№132

Кру_гло — ма — ло, кру_гло —
 ма — ло ба — ло — цей_ка,

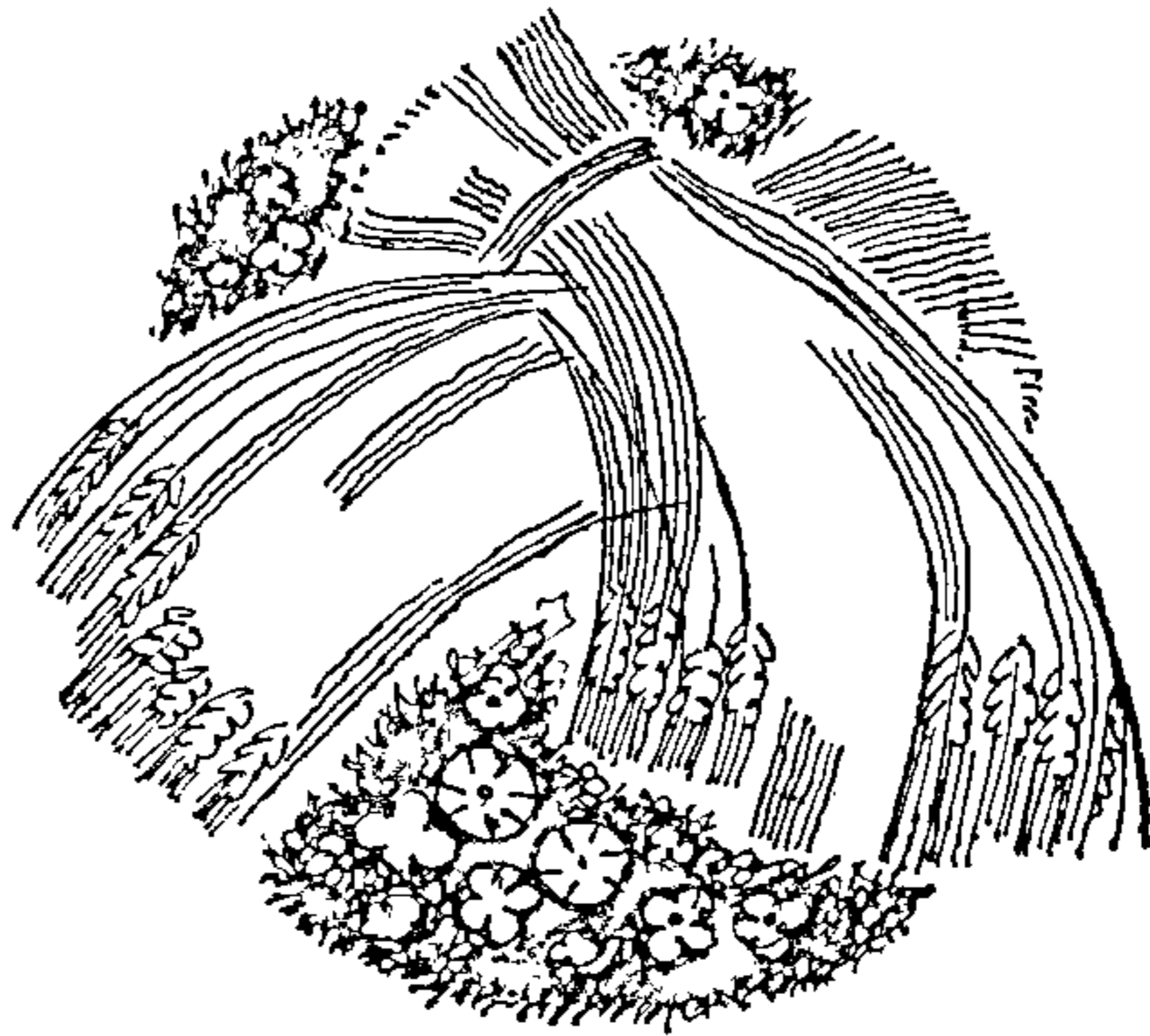
№ 301 *Да текста 230а*

Moderato

1. і_ду, бя_гу, і_ду бя_гу
 ка_ля лу_гу. 2. Ка_ля лу_
 _гу, ка_ля лу_гу ая_ ле_на_га.

ҚАМЕНТАРЫИ

АСНОЎНАЯ ЛІТАРАТУРА І ПРЫНЯТЫЯ СКАРАЧЭННІ

Авенариус — П. Авенариус. Образцы белорусского наречия разных местностей, доставленные П. Авенариусом. Сборник отделения русского языка и словесности имп. Академии наук, т. 46. СПб, 1890.

Адзінец, Юрашкевіч — А. Адзінец і І. Юрашкевіч. Нататкі аб асаблівасцях мовы Тураўшчыны. «Наш край», 1928, № 8—9.

Анимелле — Н. Анимелле. Быт белорусских крестьян. Этнографический сборник, вып. II. СПб, 1859.

Белоцерковец — Н. Б. Жатвенные песни в Борисовском уезде Минской губернии. Записки Северо-Западного отделения Русского географического общества, кн. 3. Вильна, 1912.

Булгаковский — Д. Г. Булгаковский. Пинчуки. Этнографический сборник. Песни, загадки, пословицы, обряды, приметы, предрассудки, поверья, суеверия и местный словарь. СПб, 1890.

Бычко-Машко — И. Е. Бычко-Машко. Сборник народных песен, записанных в поселке Калюга-Камарно Рагозенской вол. Кобринского у. Гродненской губ. СПб, 1911.

Гарэцкі, Ягораў — М. Гарэцкі, А. Ягораў. Народныя песні з мелодыямі. Мінск, 1928.

Гильтебрандт — П. Гильтебрандт. Сборник памятников народного творчества в Северо-Западном крае. Вильна, 1866.

Грынблат — М. Грынблат. Песні беларускага народа, т. I. Мінск, 1940.

Грыневіч — А. Грыневіч. Народны спеўнік. Вільня, 1920.

Дембовецкий — А. С. Дембовецкий. Опыт описания Могилевской губернии, т. I. Могилев, 1882.

Дмитриев — М. А. Дмитриев. Собрание песен, сказок, обрядов и обычаев крестьян Северо-Западного края. Вильна, 1869.

Добровольский — В. Н. Добровольский. Смоленский этнографический сборник, ч. IV. М., 1903.

Довнар-Запольский — М. Довнар-Запольский. Белорусское по-лесье. Сборник этнографических материалов, собранных М. Довнар-Запольским, вып. I. Песни пинчуков. Киев, 1895.

Елатаў — В. І. Елатаў. Ад песні да песні. Мінск, 1961.

Е. П. Нар. бел. песни — Народные белорусские песни. Собраны Е. П. СПб, 1853.

Жанчына — Жанчына ў беларускай народнай творчасці. Скламі Э. В. Галубок, А. К. Калечыц, Н. О. Багдановіч. Мінск, 1940.

✓
I. К.— «Ковенские губерские ведомости», 1890. Неофициальное приложение.

К а л е н д а р ь — Календарь Северо-Западного края на 1889 год. М., 1889.

К а м и н с к и й — В. А. Каминский. Белорусы Ново-Александровского уезда, Ковенской губернии в их песнях, обрядах и обычаях. Филологические записки Воронежского университета, вып. V. Воронеж, 1910.

К а р с к и й, Б е л. п е с н и Н о в о с е л о к — Е. Ф. Карский. Белорусские песни Новоселок-Затрокских Виленской губернии Трокского уезда. «Русский филологический вестник», т. XXI. Варшава, 1889.

К а р с к и й, Б е л. п е с н и с. Б е р е з о в ц а — Е. Ф. Карский. Белорусские песни с Березовца Новогрудского уезда Минской губернии. «Русский филологический вестник», т. XXIII. Варшава, 1884, 1885.

К а р с к и й, М а т е р и а л ы — Е. Ф. Карский. Материалы для изучения белорусских говоров, вып. IV. М., 1907.

К и р к о р — А. Г. Киркор. Взгляд на Виленскую губернию. Этнографический сборник, вып. III. СПб, 1858.

К о с и ч — М. Косич. Литвины-белорусы Черниговской губернии. «Живая старина», вып. III и IV. СПб, 1901.

К р а ч к о в с к и й — Ю. Ф. Крачковский. Быт западно-русского крестьянина. М., 1874.

Л я ц к и й — Е. А. Ляцкий. Материалы по белорусской словесности и языку. «Известия отделения русского языка и словесности имп. Академии наук», т. IX, кн. 4. СПб, 1904.

М о ж е й к о — Э. Можейко. Песенная культура Белорусского Полесья Минск, 1971.

М а л е в и ч — С. Малевич. Белорусские народные песни. Сборник отделения русского языка и словесности, т. XXVII, № 5. СПб, 1907.

М и к у ц к и й — С. П. Микуцкий. Белорусские песни и загадки, записанные в Витебской губернии, в имении Зябки Дриссенского уезда. «Известия имп. Академии наук по отделению русского языка и словесности», II. СПб, 1853.

Н е м ц а ў — А. Немцаў. Замоскі сельсавет Асіповіцкага раёна Бабруйскай акругі. «Наш край», 1927, № 6—7.

Н о с о в и ч — И. И. Носович. Белорусские песни, собранные И. И. Носовичем. Записки РГО по отделению этнографии, т. V. СПб, 1873.

П щ е л к о — А. Пщелко. Зажинки и дожинки. «Витебские губерские ведомости», 1903, № 107.

Р а д ч е н к о, Г о м е л ь с к. н а р. п е с н и — Э. Радченко. Гомельские народные песни (белорусские и малорусские). Записаны в Дятловицкой волости Гомельского уезда Могилевской губернии Зинаидой Радченко с приложением 83 местных пословиц. СПб, 1888.

Р а д ч е н к о, С б. — Э. Радченко. Сборник малорусских и белорусских народных песен Могилевской губ. Гомельского уезда, Дятловицкой вол. Записаны для голоса Э. Радченко. СПб, 1911.

Р о д з я л о в с к а я, С н и т к о, Б е л а н о в и ч — А. И. Родзяловская, А. П. Снитко, Иван Беланович. Сказки, легенды, песни. Записаны в Минской и Виленской губ. «Минская старина», вып. II, 1911.

Р о з е н ф е л ь д — А. Розенфельд. Белорусские народные песни. Сборник отделения русского языка и словесности имп. Академии наук, т. LXXVII, № 3, СПб, 1904.

Романов, 1886 — Е. Р. Романов. «Белорусский сборник», т. I, вып. I, II. Киев, 1886.

Романов, 1910 — Е. Р. Романов. Белорусский сборник, вып. VII. Вильна, 1910.

Романов, 1911 — Е. Р. Романов. Материалы по этнографии Гродненской губернии, вып. 1. Вильна, 1911.

Романов, 1912 — Е. Р. Романов. Белорусский сборник, вып. VIII. Вильна, 1912.

Руберовский — Белорусские народные песни, собранные Н. Руберовским. «Виленский вестник», 1867, № 76.

Сахараў, I — С. Сахараў. Народная творчасць латгальскіх і ілукстэнскіх беларусаў, вып. I. Рыга, 1940.

Сахараў, IV — Народная творчасць латгальскіх і ілукстэнскіх беларусаў, вып. IV, рукапіс.

Сербай — И. Сербов. Белорусы-сакуны. Пг., 1915.

Сержпутовский — А. К. Сержпутовский. Отчет о поездке в Гомельскую губернию в 1926 году. Минск, 1926.

Тэраўскі — Ул. Тэраўскі. Беларускі лірнік. Берлін, 1922.

Хрэстаматыя — Хрэстаматыя па беларускай дыялекталогіі. Мінск, 1962.

Чубинский — Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-русский край, снаряженной имп. Русским географическим обществом. Юго-западный отдел. Материалы и исследования, собранные П. Чубинским, вып. III. СПб, 1872.

Чуркін, 1949 — М. Чуркін. Беларускія народныя песні і танцы. Мінск, 1949.

Чуркін, 1959 — М. Чуркін. Беларускія народныя песні. Мінск, 1959.

Шалігоўскі — Тадэуш Шалігоўскі. Каталог беларускіх песень (рукапіс). Фунд. б-ка АН БССР, адзел рэдкай кнігі, ф. 8 (мікрафільм).

Шэйн. Бел. песні — Белорусские песни, собранные П. В. Шейном. Зап. имп. Русского географического общества, т. V. СПб, 1873.

Шейн, 1887 — П. В. Шейн. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края, т. I, ч. 1. СПб, 1887.

Шейн, 1902 — П. В. Шейн. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края, т. III. СПб, 1902.

Шлюбскі — А. Шлюбскі. Матэрыялы для вывучэння фальклору і мовы Віцебшчыны, вып. I. Мінск, 1927.

Шырма, 1947 — Р. Шырма. Беларускія народныя песні, загадкі, прыказкі. Мінск, 1947.

Шырма, 1955 — Р. Шырма. Беларускія народныя песні. Мінск, 1955.

Шырма, 1962, III — Р. Шырма. Беларускія народныя песні, т. III. Мінск, 1962.

Эвальд — Белорусские народные песни. Сост. Э. Эвальд. М.—Л., 1941.

Юркевич — И. Юркевич. Остринский приход Виленской губернии Лидского уезда. Этнографический сборник, вып. I. СПб, 1853.

Янчук — Н. А. Янчук. По Минской губернии (заметки из поездки в 1886 г.). «Известия Общества любителей естествознания, антропологии и этнографии», т. LXI. Труды этнографического отдела, кн. IX, вып. I. М., 1889.

Barszczewski — A. Barszczewski. Szlachcie Zawalnia czyli Białoruś. Prg., 1844.

Bykowski — P. Bykowski. Pieśni obrzędowe ludu ruskiego z okolic Pińska. «Zbiór wiadomości do antropologii krajowej wydawany staraniem komisji antropologicznej Akademii umiejętności w Krakowie», t. II, 1878.

Černy — Adolf Černy. Pieśni Białoruskie z powiatu Dziesnieńskiego gubernii Wileńskiej. «Zbiór wiadomości do antropologii krajowej, wydawany staraniem komisji antropologicznej Akademii umiejętności w Krakowie», t. XVIII, 1895.

Czczot — Piosnki wieśniacze z nad Niemna i Dzwiny, niektóre przysłowia i idiotyzmy w mowie słowiano-krewickiej, z postrzeżeniami nad nią uczynionymi. Wilno, 1846.

Federowski, V — Michał Federowski. Lud białoruski, t. V. Warszawa, 1958.

Gawrońska — Pieśni ludowe ziemi Wileńskiej i Nowogródzkiej. Zebrała Bronisława Gawrońska. Wilno, 1935.

Hryniewicz — Białoruskija piesni z notami. Sabrau i wydau A. Hryniewicz. T. I. Pieciarburh, 1910.

Hurynowicz — Adam Hurynowicz. Zbiór rzeczy białoruskich (z gminy Wiszniewskiej, parafii Zodziskiej, pow. Swieciańskiego, gub. Wileńskiej). «Zbiór wiadomości do antropologii krajowej», XVII, dział II. Kraków, 1893.

Ign. Chr. — Ign. Chr. Rzut oka na poezia ludu Białoruskiego. «Rubon», V. Wilno, 1845.

Klich — Edward Klich. Texty białoruskie z powiatu Nowogródzkiego. «Materiały i prace komisji językowej», t. II. Kraków, 1903.

K. — K[raszewski]. Kilka zarysów z życia ludu wieskiego w Kobryńskiem. (O białorusinach). «Athaeneum». Wilno, 1850.

Moszyński — Kozimierz Moszyński. Poliesie wshodnie. Warszawa, 1923.

Rypiński — Alek. Rypiński. Białoruś. Kilka słów o poezii prostego ludu tej naszej polskiej prawincii; o jego muzyce, spiewe, tancach, etc. przez Aleksandra Rypińskiego, członka akademii przemysłu, rolnictwa, rękodzieł i handlu francuzkiego. Paryż, 1840.

Tyszkiewicz E. — Eustachy Tyszkiewicz. Opisanie powiatu Borysowskiego pod względem statystycznym, geognostycznym, historycznym, gospodarczym, przemysłowo handlowym i lekarskim. Z dodaniem wiadomości o obyczajach, spiewach, przysłowiach i ubiorach ludu, gustach, zabobonach i t. d. Wilno, 1847.

Tyszkiewicz K. — Konstanty Tyszkiewicz, Wilija i jej brzegi. Pod względem hydrograficznym, historycznym, archeologicznym i etnograficznym. Drzezno, 1871.

Zieńkiewicz — Romuald Zieńkiewicz. Piosnki gminne ludu Pińskiego. Kowno, 1851.

ІНШЫЯ СКАРАЧЭННІ

АГТ — Архіў Геаграфічнага таварыства СССР
 АІМЭФ — Архіў Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР
 АІМФЭ — Архіў Інстытута мастацтвазнаўства, фальклору і этнаграфіі АН УССР імя М. Т. Рыльскага
 АІРЛІ — Архіў Інстытута рускай літаратуры АН СССР (Пушкінскі дом)
 АФ БАН БССР — Архіў Фундаментальнай імя Якуба Коласа бібліятэкі АН БССР, адзел рэдкай кнігі і рукапісаў

в.— вёска
 воп.— вопіс
 вып.— выпуск
 ЦДАЛМ — Цэнтральны Дзяржаўны архіў літаратуры і мастацтва
 ЦДГМ — Цэнтральны дзяржаўны гістарычны музей СССР
 зап.— запісаў (запісала)
 л.— ліст
 м.— мястэчка
 п.— павет
 р— раён
 расш.— расшыфраваў (ла)
 с.— сяло
 стуж.— стужка
 сш.— сшытак
 хут.— хутар

ЗАЖЫНКІ

Зажынкавыя песні, або зажынкi па народнай тэрміналогіі, большасць збіральнікаў беларускага фальклору не вылучала ў асобны раздзел жніўнай паэзіі. Прычынай таму была адсутнасць прыкметнай відавочнай спецыфікі. Звычайна сваімі напевамі зажынкавыя песні зліваліся з дажынкавымі, і толькі іх месца ў абрадзе зажынак ды некаторыя функцыянальна-тэматычныя асаблівасці даюць падставу вылучаць іх у асобны раздзел жніўных песень. Зажынкавых песень няшмат. Яшчэ менш засталася песень пары аглядзін жыта.

1. Радзі, сонца, жыта і пшаніцу

Зап. у в. Пасечнае Магілёўскага р. ЦДАЛМ, ф. 123, воп. I, спр. 208.

1а. Радзі, божа, жыта

Зап. А. Ліс у 1970 г. у в. Якеляўшчызна Смаргонскага р. ад Ядвігі Шымановіч, 1902 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 27, сш. 2, л. 29.

1б. Радзі, поле, жыта

Е л а т а ў, стар. 6. Зап. у 1958 г. у в. Юндзілавічы Ружанскага р. ад Ганны Каплі, 1866 г.

1в. Зарадзі, божа, жыта

Зап. К. Кабашнікаў у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. ад Я. Альфер. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 44, сш. 1, л. 16.

2. Пойдзсм, дзеўкі

Зап. Л. Фёдараў у 1958 г. у в. Сураўні Сіроцінскага р. ад Ф. Краўчанка. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 8.

2а. Пойдзем, дзеўкі, каля жыта

Зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Гаршчэўшчына Талачынскага р. ад Ганны Лазняк. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 88, сш. 1, л. 4.

Вар.: Шэйн. Бел. песні, стар. 462, зап. В. Догель у в. Казловічы Суражскага п.; зап. М. Грынблат у 1960 г. у в. Жарабычы Сіроцінскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 47, сш. 5, л. 42—43; Шлюбскі, стар. 158, зап. у 1914 г. у в. Белая Дуброва Віцебскага п.; Сахараў, І, стар. 44, зап. Ф. Клагіш у 1933 г. у в. Падазерцы Даўгаўпілскага п.

3. Добры дзень госпаду богу

Дембовецкый, стар. 538, № 3. Зап. у Гомельскім п.
Вар.: Романов, 1912, стар. 240, зап. у м. Заслаўе Мінскага п.

3а. Ай, добра ноч!

Шейн. Бел. песні, стар. 474, № 313. Зап. у м. Чашнікі Віцебскай губ. ад Марылі Каткевіч.

3б. Добрая ноч гаспадару богу

Дембовецкый, стар. 538, № 4. Зап. у Гомельскім п.

3в. Ой, дабранач, шырокае поле

Шлюбскі, стар. 149, № 211. Зап. у 1919 г. у в. Пlosкае Сенненскага п.

3г. На дабранец, да шырокае поле

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 55, № 1. Зап. у Гомельскім п.

3д. Дабранач да чыстаму полю

Добровольскый, стар. 255, № 11. Зап. у с. Нікола-Ядрэвічы Духаўшчынскага п.

Постаць, постаць — паласа даспелага жыта, якую, жнучы, займала жняя.

3е. Гаварыла поле шырокае

Елатаў, стар. 7. Зап. В. Ялатаў у 1959 г. у в. Залессе Лепельскага р. ад Марыі Прыстаўкі, 1912 г. і Ульяны Паус, 1892 г.

Зж. Досыць, досыць ядраному жыту
ў полі стаяці

Зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Бабічы Глыбоцкага р. ад Ганны Протас, 1893 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 7, л. 1.

Вар.: Косич, стар. 27, зап. у 1898 г. у в. Кажамякі Мглінскага п.; Календарь, стар. 133, № 8, зап. М. Шахаў на Магілёўшчыне; Дембовецкі, стар. 543, № 34, зап. у в. Путнікі Горацкага п.; Гарэцкі, Ягораў, стар. 99, № 212, зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р. ад Прасі Гарэцкай; зап. Л. Павецьева ў 1965 г. у в. Зубава Аршанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 97, сш. 1, л. 3; зап. Г. Барташэвіч у 1965 г. у в. Ляўкі Аршанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 99, сш. 2, л. 12; зап. В. Іваноўская ў 1964 г. у м. Расоны Віцебскай вобл. ад ураджэнкі Аршаншчыны; Романов, 1886, стар. 281, № 6, зап. у в. Балотня Рагачоўскага п.; Хрэстаматыя, стар. 83, зап. А. Арашонкава ў 1957 г. у в. Тарчылава Аршанскага р.; зап. Альхімовіч у канцы XIX ст. у маёнтку Гараватка Себежскага п., АГТ, ф. 5, спр. 6, л. 115; Романов, 1912, стар. 240—241, зап. у м. Заслаўе Мінскага п.

4. Ой, дай, божа, дай, божа

Зап. Харсевіч у 80-я гады XIX ст. у Пружанскім п. Кіеўская публ. б-ка, аддзел рукапісаў, зб. Харсевіча, 1890, стар. 201.

5. Дай, божа, пагодчку

Зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. ад Сцепаніды Канановіч, 1900 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 4, л. 14.

Вар.: Романов, 1912, стар. 249, зап. Р. Неплюкоў у Лепельскім п.; зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Целешава Гарадоцкага р.

6. Каму сёлета жыта зажынаці?

Романов, 1912, стар. 241. Зап. у Быхаўскім п.

7. Полс маё шырокае,
жыта маё ядраное!

Романов, 1912, стар. 241. Зап. у с. Гарадзец Быхаўскага п.

8. Сам бог жыта зажаў

Зап. Ул. Коўчур у 1946 г. у в. Малыя Зажыўцы Чырвона-Слабодскага р. ад Агапы Магілявец. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 17, сш. 2, л. 4.

9. У нас сёння зажыначкі

Зап. З. Загорская ў пач. 50-х гадоў у в. Дайнавы Маладзечанскага р. ад Ганны Арцукевіч, 1910 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 8, л. 1.

9а. Сягоння ў нас зажныначкі

Зап. К. Кабашнікаў у 1970 г. у в. Альгіняны Астравецкага р. ад Эміліі Пятроўскай, 1906 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 34, сш. 1, л. 1—2.

10. У нас сёння зажныначкі

Шейн. Бел. песні, стар. 461, № 274. Зап. В. Догель у в. Казловічы Суражскага п.

Звяртае на сябе ўвагу адносінамі да бога, вельмі далёкімі ад тых, якія прапагандавала царква.

11. У нас сягоння зажон, зажон

Зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Ракаўцы Смаргонскага р. ад Надзеі Ярошка, 1895 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 2, л. 36.

12. У нас сягоння зажныначкі

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Вялікая Быхаўшчына Нясвіжскага р. ад Вольгі Раманоўскай, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 51, сш. 2, л. 33.

13. Да зялён хмелю, зялён

Зап. Г. Цітовіч у 1946г. у в. Казловічы Слуцкага р. ад Алены Сінягуб, 1903 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 10, л. 9.

14. Ой, цяпер у нас зажынкi

Романов, 1911, стар. 146. Зап. у Брэсцкім п.

Вар.: Малевич, стар. 37, № 15, зап. у в. Малева Слуцкага п.; Шырма, 1962, III, стар. 163, № 104, зап. у 1934 г. у в. Задубенне Вілейскага п.; зап. Е. Трафімовіч у в. Зачэпічы Шчучынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 5, сш. 7, л. 4; зап. ст-ка Мінскага пед. ін-та ў 1948 г. у Мінскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 1, сш. 22, л. 2; зап. Г. Барташэвіч у 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 67, сш. 2, л. 29; зап. Я. Вашкель у 1965 г. у в. Драглёўцы Ашмянскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 27, сш. 5, л. 3.

15. А я жала, не ляжала

Зап. В. Мінкелевіч у 1949 г. у в. Вялікія Гарадзячы Любанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 24, сш. 4, л. 10—11.

15а. Жала я жыта да не ляжала

Зап. М. Стырнэ ў 1949 г. у в. Старая Дуброва Акцябрскага р. ад Марыны Жулега, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 27, сш. 1, л. 10—11.

Вар.: зап. І. Назіна ў 1968 г. у в. Краснае Возера Салігорскага р. ад А. Лагун, 1910 г., А. Берніковіч, 1910 г., Мацюковіч, 1911 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 11.

16. А ўжо жыта палавее

Зап. Ляшчэвіч у 50-я гады ў Свірскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 24, л. 6.

16а. Да ўжо жыта палавее

Зап. Г. Цітовіч у 1946 г. у м. Лунінец ад Р. Паўлюкавец, А. Неўды, Н. Санюковіч. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 10, сш. 1, стар. 98, № 111.

16б. Да ўжо жыта палавее

Зап. В. Пагарэльская ў 1929 г. у г. Слуцку ад Вольгі Пагарэльскай. АІРЛІ, ф. 16, спр. 1, л. 45.

Вар.: зап. Г. Барташэвіч у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 110, л. 6; зап. Л. Павецьева ў 1960 г. у в. Агароднікі Капыльскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 55, сш. 5, л. 3.

17. Гаварыў Ілья з Пятром

Романов, 1911, стар. 147. Зап. у м. Іванава Кобрынскага п. Ілья (Ілля) — царкоўнае свята (20 ліпеня па ст. ст.).
Пятро (Пятра і Паўла) — царкоўнае свята (29 чэрвеня па ст. ст.).
Спас — царкоўнае свята (6 жніўня па ст. ст.).

17а. Клікала Пятро Ілью

Романов, 1911, стар. 147. Зап. у Бытэнскай вол. Слонімскага п. Вар.: Романов, 1911, стар. 146, зап. М. Рамановіч у в. Парэчча Слонімскага п.; Шырма, 1962, III, стар. 145, зап. у 1929 г. у в. Шакуны Пружанскага п.

ЖНІВО

I

18. Ой, пара нам дамоў, пара

Шырма, 1962, III, стар. 160, № 101. Зап. у 1945 г. у в. Дуброва Маладзечанскага р. ад Сяргея Мацяральніка.

19. Да ў нашага пана

Сзесзот, стар. 10—11, № 17. Зап. у 30—40-х гадах XIX ст. на Навагрудчыне.

19а. А ў нашага пана дзіва

Булгаковскій, стар. 59, № 6. Зап. у 80-я гады XIX ст. на Піншчыне.

19б. Па месяцу жапцы жалі

Малевиц, стар. 37, № 5. Зап. у в. Альхоўка Слуцкага п.

19в. У слаўнага пана

Довнар-Запольскі, стар. 59, № 370. Зап. А. Ляцкі ў в. Свя-
тая воля Пінскага п.

19г. У нашага пана

Кліш, стар. 115. Зап. у в. Лучыцы Навагрудскага п. ад Юсты
Аскерка.

19д. У добрага пана

Зап. В. Гусціновіч у 1960 г. у м. Кажан-Гарадок Лунінецкага р. ад
Ульяны Зініч, 1881 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 2, л. 101.

19е. Мы пры месяцу жалі

Романов, 1886, стар. 284, № 16. Зап. у в. Латыгава Сеннен-
скага п.

Вар.: Романов, 1912, стар. 264, зап. у Папоўскай вол. Гомельскага п.
як дажынкавая; Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 59—60, № 13, зап. у
Гомельскім п.; Дембовецкі, стар. 543, № 36, зап. у с. Гараны і Рэчкі
Магілёўскага п.; Романов, 1911, стар. 152, зап. Я. Хлябцэвіч у в. Клёнікі
Бельскага п.; Federowski, V, стар. 742, № 1773, зап. Межаеўскі ў в. Нагор-
на Навагрудскага п.; Вуковскі, стар. 265, № 2, зап. у 70-х гадах ХІХ ст.
на Піншчыне; Federowski, V, стар. 748, № 1798, зап. у в. Хільчыцы Лід-
скага п.; Шырма, 1962, III, стар. 199, зап. у 1939 г. у Белавежы.

20. Калі ж тая серада прашла

Вагшчэўскі, стар. 8, зап. у 30—40-х гадах ХІХ ст. на поўна-
чы Віцебшчыны.

Вар.: Шырма, 1962, III, стар. 169, № 107, зап. у 1959 г. у Мінску ад
пісьменніка Максіма Лужаніна; Носовіч, стар. 94, № 4.

21. А я ў пана жыта жала

Зап. Г. Барташэвіч у 1960 г. у в. Гусакі Нясвіжскага р. ад Вольгі і
Ліды Гесь, 1942 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 50, сш. 2, л. 51.

22. Дай, божа, таго пана

Зап. Т. Тарчынская ў 1953 г. у в. Ваўкалата Дунілавіцкага р. ад
С. Штура, 1914 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 50, л. 7.

23. Дай таму, божа, лёгенька

Шырма, 1962, III, стар. 166, № 106. Зап. у 1932 г. у в. Агарод-
нікі Пескаўскай вол. Косаўскага п. ад Васіля Труцькі.

24. Да іграла сопейка, іграла

Носович, стар. 93, № 3.

Вар.: Tyszkiewicz E. стар. 399. Здаецца, што І. Насовіч толькі адрэдагаваў тэкст песні, узяўшы яе са зб. Я. Тышкевіча.

25. Наш пан баран, баран

Янчук, стар. 72—73, № 74, зап. у 80-х гадах XIX ст. у в. Языль Бабруйскага п.

25а. Ты наш пане — баране

Зап. К. Кабашнікаў у 1956 г. у в. Баравое Лельчыцкага р. ад Я. Шамко, 1872 г. АІМЭФ, ф. 9, воп. 5, спр. 2, л. 14.

256. Да наш пан — баран, баран

Зап. у 1971 г. у в. Дrajна Старадарожскага р. ад Мар'і Германчук, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 8.

Вар.: зап. К. Кабашнікаў у 1960 г. у в. Пясочнае Капыльскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 57, сш. 2, л. 3; зап. М. Грынблат у 1946 г. у в. Чапляі Старобінскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 7, сш. 1, л. 21.

26. Бадай пану ў двары страшна

Гильтебрандт, стар. 122, № 123. Зап. І. Катовіч у с. Косічы Брэсцкага п.

Вар.: Шейн, 1887, стар. 254, № 282, зап. Р. Юрэвіч у м. Косава Слонімскага п.

27. Пан нас мучыў, пан нас плеццямі сцябаў

Жанчына, стар. 257. Зап. у 1936 г. у Полацкім р.

Не выключана, што песня — сучасная імправізацыя аб мінулым.

28. А, добры паны, добры

Шейн. Бел. песні, стар. 463, № 279. Зап. Прэабражэнскі ў в. Капцэвічы Лепельскага п.

28а. Добры, добры нашы паны

Зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Марозаўка Сенненскага р. ад Кацярыны Занько, 1893 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 89, сш. 1, л. 33.

Вар.: зап. К. Кабашнікаў у 1962 г. у в. Галавінцы Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 77, сш. 1, л. 41.

29. А ў нашага прыганятага

Зап. Д. Смольскі ў 1960 г. у в. Ліпнякі Лоеўскага р. ад Ганны Сычовай, 1899 г., Ефрасіні Прывалавай, 1902 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 28, сш. 2, л. 3.

30. Пойдзем мы дамовачкі

Белоцерковец, стар. 296. Зап. на хут. Ліпкі Барысаўскага п. ад Алены Пракаповіч.

30а. Ай, пойдзем мы дамочкі

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Гаршчэўшчына Талочынскага р. ад Марысі Бохан, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 1, л. 13.

30б. Ой, дзевачкі-лябёдачкі

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Жукавец Бярэзінскага р. ад Арыны Ермачок, 1881 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 91.

30в. А бабачкі-лябёдачкі

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Навасёлкі Барысаўскага р. ад Ліды Чычэн, 1914 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 115.

Вар.: зап. Е. Садоўская ў пач. 50-х гадоў у в. Забароўе Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 84, л. 7.

31. Да татарын-баярын

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Бялевічы Слуцкага р. ад Тэклі Цягака, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 51, сш. 4, л. 16.

31а. Да наняў казак жнеек

Зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Падлобная Лёзенскага р. ад М. Палонскай. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, л. 19.

32. Зашло сонца, ўзышоў месяц

Зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Сурміна Гарадоцкага р. ад М. Паўлоўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 88, сш. 1, л. 38.

Вар.: Шырма, 1962, III, стар. 168, № 106, зап. у 1932 г. у в. Агароднікі Косаўскага п.

33. Ой, не ляжы, ветру, ў полі

Зап. Я. Бартко ў 1962 г. у в. Петрашы Дзятлаўскага р. ад моладзі. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 4, сш. 1, л. 11.

33а. Ой, падуў, вецярочку

Зап. М. Гваздзеў у 1961 г. у в. Азершчына Рэчыцкага р. ад Таццяны Лапацінай, 1891 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92д, л. 211.

33б. Да павень, ветрык, павень

Зап. В. Пагарэльская ў 1929 г. у г. Слуцку ад Вольгі Пагарэльскай. АІРЛІ, ф. 16, спр. 1, л. 45.

33в. Павей, ветрык, павей

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Мікулічы Бярэзінскага р. ад Зіны Пян-крат, 1896 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 163.

Вар.: Fedegowski, V, стар. 756, № 1826, зап. у в. Вішаў і Горка Сло-німскага п.

34. Павей, вецер, па розі

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 62, № 25. Зап. у Дзятлаўскай вол. Гомельскага п.

35. Ой, гудкі гудуць да гудуць

Fedegowski, V, стар. 741, № 1769. Зап. у в. Навасады Ваўка-выскага п. ад Настулі Новік.

Гудок (i) — старадаўні смыковы інструмент.

35а. Ой, гудцы гудуць

Fedegowski, V, стар. 741, № 1768. Зап. у в. Вялікія Азярцы Ваў-кавыскага п.

35б. Палуднічкі загудзелі

Зап. Г. Барташэвіч у 1963 г. у в. Крэва Смаргонскага р. ад Ф. Герман, 1900 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 82, сш. 1, л. 36.

35в. Да гудуць палуднічкі

«Ковенские губернские ведомости», 1890, № 45, 27 ліпеня, дадатак да неафіц. часткі. Зап. К. І. Хто хаваецца за гэтым крыптонімам — не ўста-ноўлена.

35г. Палуднічкі загудзелі

Шырма, 1962, III, стар. 155, № 97. Зап. у 1928 г. у в. Гаішча Ра-дашковіцкай вол. Маладзечанскага п. ад Юлі Доўнар.

35д. Гудуць, гудуць палуднічкі

F e d e r o w s k i, V, стар. 757, № 1829. Зап. у в. Аніхоўшчына Лідскага п.

Вар. утвораны шляхам кантамінацыі.

35е. Шумяць, гудзяць палуднічкі

Зап. Г. Гурыкава ў 1961 г. у в. Дубялі Шчучынскага р. ад Ганны Русікевіч, 1900 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 5, л. 17.

35ж. Палуднічкі

Зап. Л. Малаш у 1970 г. у в. Загарняты Ашмянскага р. ад Л. Вольскай, 1917 г., В. Заковіч, 1913 г., Г. Гаўрыловіч, 1909 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 37, сш. 1, л. 35.

35з. Палуднічкі загудзелі

Зап. М. Шушкевіч у 1970 г. у в. Гервяты Астравецкага р. ад Альжбеты Сыс, 1894 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 35, сш. 1, л. 23.

35і. Палуднічкі загудзелі

Зап. А. Ушацкая ў 1967 г. у в. Сугвазды Валожынскага р. ад Н. Марэвіч, 1918 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 30, сш. 5, л. 9.

35к. Палуднічкі загудзелі

Зап. В. Смалонская ў пач. 50-х гадоў у в. Валокі Радашковіцкага р. ад Зосі Рацік, 1920 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 6, л. 2.

Вар.: Романов, 1912, стар. 246, зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.; Ляцкый, стар. 105, № 10, зап. у Гайна-Слабадской вол. Барысаўскага п.; F e d e r o w s k i, V, стар. 755, № 1821, зап. у в. Горка Слонімскага п.; зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 4, л. 13; зап. А. Ліс у 1970 г. у в. Міцкуны Вільнюскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 27, сш. 1, л. 23; зап. С. Барыс у 1970 г. у в. Палуж Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 37, сш. 1, л. 5.

36. Сонейка каля елі

Шейн, 1887, стар. 253, № 278. Зап. М. Машурка ў м. Шклоў Аршанскага п.

Вар.: зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Старыя Дзятлавічы Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 206; зап. К. Кабашнікаў у 1962 г. у в. Галавінцы Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 77, сш. 1, л. 43.

37. А журавачка крача

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 58, № 10, Зап. у Гомельскім п.

38. Дзякуй, божа, за полудзень

Карский. Материалы, стар. 174. Зап. А. Фурсевич у м. Стары Свержань Мінскага п.

38а. Ой, ні сыт, ні галодзен

Federowski, V, стар. 753, № 1815. Зап. у в. Хільчыцы Лідскага п.

Вар.; Federowski, V, стар. 758, № 1831, зап. у в. Вішаў Слонімскага п.

39. А маладэчка жыта жала

Зап. У. Коўчур у 1946 г. у в. Кірава Слуцкага р. ад Лідзіі Чыжык.
У песні знайшлі водгук даўня вераванні ў мядзведзя як ахоўніка роду.

39а. Я пад борам жыта жала

Шырма, 1962, III, стар. 166, № 106. Зап. у 1932 г. у в. Агроднікі Косаўскага п. ад Васіля Труцькі.

39б. І эй, да за белым бярэзнічкам

Зап. К. Кабашнікаў у 1960 г. у в. Пясочнае Слуцкага р. ад Наталлі Мікуль, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 57, сш. 2, л. 4.

39в. Маладзіца маладая

Шейн. Бел. песні, стар. 469, № 299. Зап. М. Нікіфароўскі ў Суражскім п.

39г. Пасылала мяне маць

Елатаў, стар. 11. Зап. В. Ялатаў у 1957 г. у в. Мяркулавічы Чачэрскага р. ад Ульяны Цітовай, 1907 г.

39д. Ё за гарою вецер вее

Зап. Г. Цітовіч у 1948 г. у в. Вашчынічы Пружанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 22, сш. 1, л. 30, № 25.

39е. Навокала балоцейка

Зап. Г. Палішчук у пач. 50-х гадоў у в. Возера Уздзенскага р. ад Таццяны Сінкевіч, 1880 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 17, л. 8.

39ж. Маладая маладзіца

Зап. А. Турышаў у 1970 г. у в. Горбы Івацэвіцкага р. ад групы жанчын. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, стуж. 18.

Бар.: Косич, стар. 23, зап. у 1898 г. у в. Росуха Мглінскага п.; Шейн. Бел. песни, стар. 469, № 298, зап. В. Догель у Суражскім п.; Романов, 1911, стар. 148, зап. М. Рамановіч у в. Здзітлава Слонімскага п.; Сахаруў, I, стар. 42, № 84, зап. у 1939 г., у в. Шушкі Лудзенскага п.; зап. К. Кабашнікаў у 1962 г. у в. Галавінцы Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 77, сш. 1, л. 4—5; зап. В. Мінкелевіч у 1949 г. у в. Казулічы Кіраўскага р.; зап. В. Гусціновіч у 1960 г. у м. Кажан-Гарадок. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 2, л. 105; зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 4, л. 17; зап. І. Цішчанка ў 1963 г. у в. Чамяры Слонімскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 81, сш. 4, л. 9; зап. Н. Шаўлюк у 1960 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 1, сш. 2, л. 6; Хрэстаматыя, стар. 225, зап. Р. Мяседава ў 1949 г. у в. Белічы Слуцкага р.; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Забашавічы Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 69; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Залессе Буда-Кашалёўскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 2, л. 126.

40. Жала я ды жыщечка

Хрэстаматыя, стар. 268—269. Зап. А. Арашонкава і А. Мурашка ў 1957 г. у в. Кулажын Камарынскага р. ад Т. Гардзіенка.

40а. Ой, я жала жыта пры дарозе

Зап. І. Ломач у 1971 г. у в. Макановічы Хойніцкага р. ад Параскі Грышчанка-Ломач. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 38.

41. Павей, павей, вецярочак

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Мірагошч Краснапольскага р. ад П. Генералавай, 1890 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 2, л. 73.

42. Эй, далей, далей

Fedegowski, V, стар. 746, № 1787. Зап. у в. Карыціна Сакольскага п.

42а. Ой загон, загон ды загончык мой

Fedegowski, V, стар. 745, № 1785. Зап. у в. Папроцкаўшчына Слонімскага п.

42б. Ой, на гарэ, гарэ бел-малойчык арэ

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі), папка 3.

42в. Ой, далей, далей, мой загончык шырокі

Зап. у 1960 г. у в. Хадоркі Івацэвіцкага р. ад Параскі Кульганені, 1900 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 13, л. 16.

Вар.: Fedegowski, V, стар. 745, № 1784, зап. у в. Новікі Ваўкавыскага п.; там жа, стар. 738, № 1759, зап. каля Карыціна Сакоўскага п.; там жа, стар. 755, № 1820, зап. у в. Дварчаны Ваўкавыскага п.; там жа, стар. 745, № 1786, зап. у в. Куклічы Ваўкавыскага п.; Гильтебрандт, стар. 158, зап. І. Катовіч у в. Косічы Брэсцкага п.

43. Я ў полі жыта жала

Зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага р. ад Марыі Гайко, 1890 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 11, л. 7.

43а. Маладая малодачка

Zieńkiewicz, стар. 222—224, № 3. Зап. у канцы 40-х гадоў XIX ст. на Піншчыне.

43б. Ой, я ў полі жыта жала

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Азершчына Рэчыцкага р. ад Таццяны Лапацінай, 1891 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 183.

43в. А я ў полі жыта жала

Гарэцкі, Ягораў, стар. 96. Зап. у 20-я гады ў Мсціслаўскім р. ад Прасі Гарэцкай, 1864 г.

43г. А я ў полі жыта жала

Hrupiewicz, стар. 20, № 17. Зап. у пач. 900-х гадоў на Дзісеншчыне.

43д. Ой, я ў полі жыта жала

Зап. К. Кабашнікаў у 1963 г. у г. Тураў ад Пелагеі Чорнай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 2, л. 30.

43е. А я ў полі жыта жала

Зап. М. Грынблат у 1967 г. у м. Стары Дрыбін Горацкага р. ад Прасі Кацанковай, 1891 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 106, сш. 1, л. 36.

43ж. Ой, я ў бары жыта жала

Шырма, 1962, III, стар. 189, № 127. Зап. у 1937 г. у с. Замошша Пастаўскага п. ад У. Шаблыка і ў в. Дразды Вілейскага п.

43з. Што за ельнічкам, за бярэзнічкам

Зап. Р. Сінюк і Б. Елісева ў 1958 г. у в. Завад Жлобінскага р. ад Таццяны Андрушкевіч, 1903 г. і Аляксандры Бушкевіч, 1889 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 9, спр. 28, сш. 4, л. 1.

43і. А ў нас сённяя бяда стала

Зап. Л. Фёдараў у 1960 г. у в. Мерзлякова Лёзенскага р. ад Аляксандры Мазікавай, 1910 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 5.

43к. Халодная раса пала

Зап. М. Храпавіцкая ў 50-х гадах у в. Залессе Ветрынскага р. ад Мар'і Целеш, 1889 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 20, л. 1.

43л. А я ў полі жыта жала

Чуркін, 1959, стар. 13, № 6. Зап. у 1953 г. у в. Цвёрдай Быхаўскага р. ад Марыі Піліпавай.

Вар.: Романов, 1886, стар. 280, зап. у с. Беліца Сенненскага п.; Романов, 1912, стар. 241, зап. у м. Гарадзея Рагачоўскага п.; Шейн. Бел. песні, стар. 471—472, № 305, зап. Л. Склярэнка ў в. Дуброўкі Лепельскага п.; зап. М. Гваздзёў у 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 78, сш. 1, л. 56; Шлюбскі, стар. 165, № 256, зап. у 1914 г. у в. Белая Дуброва Віцебскага п.; там жа, стар. 165, № 257, зап. у 1920 г. у в. Ужляціна Віцебскага п.; там жа, стар. 164, № 255, зап. у 1914 г. у в. Белая Дуброва Віцебскага п.; Сахараў, 1, стар. 42, № 86, зап. А. Маслоўскі ў 1930 г. у в. Ламы Лудзенскага п.; там жа, стар. 42, № 87, зап. у 1939 г. у в. Савельнікі Лудзенскага п.; там жа, стар. 43, № 88, зап. у 1936 г. у в. Прыэдайне (б. Прыстань) Ілукстэнскага п.; зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Вялікая Быхаўшчына Нясвіжскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 51, сш. 2, л. 56; Карский. Материалы, стар. 173, зап. А. Фурсевіч у м. Стары Свержань Мінскага п.; Янчук, стар. 71, № 69, зап. у м. Строчыцы; Тэраўскі, стар. 57, № 59, гарманізаваная; зап. Г. Барташэвіч у 1965 г. у в. Харавічы Пухавіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 99, сш. 2, л. 32; Ляцкі, стар. 104, № 7, зап. у пач. ХХ ст. у Гайна-Слабодскай вол. Барысаўскага п.; зап. Л. Салавей у 1970 г. у в. Таўкачэвічы (Бярозавае пасека) Уздзенскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 36, сш. 5, л. 12; Авенариус, стар. 19—20, зап. Прынеўскі ў Барысаўскім п.; Романов, 1912, стар. 258, зап. у в. Таболкі Дрысенскага п.; зап. Альхімовіч у 90-х гадах ХІХ ст. у маёнтку Гараватка Себежскага п. АГТ, ф. 5, спр. 6, л. 118; зап. той жа, там жа, АГТ, ф. 5, спр. 6, л. 114; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Глівен Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 16; зап. Акульская ў пач. 50-х гадоў у Маладзечанскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 61, л. 6; зап. Н. Кірпіч у пач. 50-х гадоў у в. Жаўніна Ушацкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 68, л. 1; зап. Н. Глаз у пач. 50-х гадоў у в. Груздава Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 57, л. 4; зап. А. Раманенка ў 50-х гадах у в. Якімаўшчына Халопеніцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 18, л. 10—11; зап. З. Трасковіч у 50-х гадах у в. Дудзічы Рудзенскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 8, л. 5; зап. В. Арцыбашава ў 50-х гадах у в. Дудзічы Рудзенскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 6, л. 2; зап. В. Цяпернік у 50-х гадах у в. Чкалава Слуцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 8, л. 5; зап. А. Гедровіч у 50-х гадах у Валожынскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 56, л. 4; зап. А. Конюх у пач. 50-х гадоў у в. Браносава Мірскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 30, л. 3; зап. Г. Піліпчук у 50-х гадах у в. Возера Уздзенскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 17, л. 9—10; зап. Н. Паўтараха ў 50-х гадах у в. Чысці-

Мільчанскія Бягомльскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 2, л. 4; зап. Т. Тарчынская ў 1953 г. у м. Ваўкалата Дунілавіцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 50, л. 4; зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Ляніца Лёзенскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, сш. 2а, л. 13; зап. В. Ялатаў у 1959 г. у м. Браслаў. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 2, л. 31; той жа ў в. Палосцішча Лёзенскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 7, спр. 5, л. 10; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Заглінікі Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 9, сш. 1, л. 60; той жа, тады ж у в. Навазенькава Рагачоўскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 2, л. 96; той жа ў 1964 г. у в. Новыя Вайханы Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 10, л. 30; зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45; зап. І. Сцяпунін у 1969 г. у в. Загор'е Мінскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 24, сш. 3, л. 48; зап. Г. Барташэвіч у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 40, сш. 3, л. 60; Хрэстаматыя, стар. 174, зап. Н. Вайцяхоўскі ў 1951 г. у в. Карпавічы Лагойскага р.

44. Кудравенькі бел-малойчык

Зап. А. Васілеўская ў 1949 г. у в. Стаялы Клічаўскага р. ад Надзеі Драка, 1914 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 28, сш. 2, л. 22.

45. Ой, тучыцца-хмарыцца

Тэраўскі, стар. 49.

46. Жыцечка маленька

Дембовецкі, стар. 541, № 20, Зап. у Чавускім п.

46а. Балідь мая сярэдзінка

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 57, № 8. Зап. у Гомельскім п.

Вар.: Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 56, № 4, там жа, стар. 57, № 8; зап. М. Гваздзёў у в. Прыбыткі Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 209.

47. А на дварэ вечарынка

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Ходцы Сенненскага р. ад Ганны Паражынскай, 1914 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 1, л. 28.

47а. Маё жыта рэдзенька

Сахараў, I, стар. 44, № 96. Зап. В. Сахарава ў 1937 г. у в. Рубені Даўгаўпілскага п. ад. А. Шыліхі.

47б. Кудравая рабінушка

Шлюбскі, стар. 162, № 248. Зап. у 1919 г. у в. Сінякі, Веліжскага п.

Лядзінушка (лядынушка) — ляда.

47в. А на дварэ вечарынка

Романов, 1912, стар. 257—258. Зап. Я. Пятроў у в. Болецк Гардоцкага п.

47г. Маё жыта рэдзенька

Сахараў, I, стар. 44, № 95. Зап. А. Лукашэвіч у 1939 г. у в. Мураванка Рэзэкненскага п. ад Г. Лемяшонак.

47д. Ужо сонейка — не раненька

Сахараў, I, стар. 39. Зап. Б. Юрэвіч у 1929 г. у м. Ляўдэры Лудзенскага п. ад Елізаветы Прынц.

47е. Маё жыта рэдзенька

Зап. А. Ліс у 1961 г. у в. Пасынкі Мядзельскага р. ад Н. Скармаховіч, 1903 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 68, сш. 1, л. 17.

47ж. Жала. жала да вечара

Шейн. Бел. песні, стар. 473, № 310. Зап. Л. Склярэнка ў в. Дуброўкі Лепельскага п.

47з. Пажалейце мяне, мая мамачка

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 64, № 30. Зап. у Гомельскім п.

47і. Калых, калых бярозанька

Зап. В. Ялатаў у 1959 г. у в. Сцецава Багушэўскага р. ад Ульяны Арловой, 1904 г., Вары Задора, 1918 г. і Алены Корзун, 1916 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 2.

47к. Маё жыта рэдзенька

Зап. А. Турышаў у 1970 г. у в. Чучаліцы Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 98.

47л. Жыта маё рэдзенькае

Зап. А. Гурскі ў 1972 г. у в. Вялікае Абухава Верхнядзвінскага р. ад Тэклі Качан, Клаўдзіі Беладзед і інш. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 53, сш. 1, л. 21.

Вар.: Грынблат, стар. 35, № 26, зап. М. Грынблат у 1921 г. у в. Клінкі Чэрвеньскага р.; Шейн. Бел. песні, стар. 262, № 275, зап. у м. Чашнікі ад М. Каткевіч; зап. К. Кузняцова ў 1959 г. на хут. Прыхаты в. Некрашы Багушэўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 43, сш. 3, л. 17; зап. А. Ліс

у 1964 г. у м. Расоны. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 86, сш. 1, л. 30; зап. У. Міцкевіч у 1948 г. у в. Мікалаеўшчына Стаўбцоўскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 2, сш. 23, л. 2; зап. Г. Барташэвіч у 1960 г. у в. Лань Нясвіжскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 50, сш. 2, л. 4; зап. І. Лушчыцкая ў 1961 г. у в. Пронькі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 65, сш. 2, л. 4; зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Кімія Барысаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 63, л. 4; Шлюбскі, стар. 162, № 249, зап. у 1920 г. у в. Нівы Веліжскага п.; там жа, стар. 162, № 250, зап. у 1914 г. у в. Забулдычына Полацкага п.; там жа, стар. 162, № 251, зап. у 1915 г. у в. Шаршні Веліжскага п.; Добровольскі, стар. 256, № 14, зап. у Леанапальскай вол. Дзісенскага п.; Романов, 1912, стар. 254, зап. у в. Казяны Гарадоўскага п. там жа, стар. 259, зап. П. Альхімовіч у Себежскім п.; Шейн. Бел. песні, стар. 467, № 294, зап. С. Шымковіч у Лепельскім п.; там жа, стар. 473, № 311, зап. Пржысецкі ў Лепельскім п.; Сахараў, I, стар. 44, № 94, зап. А. Лукашэвіч у 1939 г. у в. Мураванка Рэзэкненскага п.; Хрэстаматыя, стар. 117, зап. у 1950 г. ст-ты Бабруйскага пед. ін-та ў в. Плёсы Бабруйскага р.; зап. Альхімовіч у 90-х гадах XIX ст. у маёнтку Гараватка Себежскага п. АГТ, ф. 5, спр. 6, л. 118; зап. В. Ялатаў у 1959 г. у в. Сцецава Багушэўскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 2, л. 21; зап. Л. Фёдараў у 1959 г. у в. Мерзлякова Лёзенскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 7, спр. 5, л. 12.

48. А мы ў полі жыта жалі

Зап. І. Назіна ў в. Грабянец Чэрвеньскага р. ад П. Лычкоўскай. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 119.

48а. Ды я жала да вечара

Грынблат, стар. 35, № 26. Зап. у 1921 г. у в. Клінкі Чэрвеньскага р.

49. Ой, у полі бярэзінка

Зап. Г. Барташэвіч у 1960 г. у в. Лань Нясвіжскага р. ад Пёклы Лапаць, 1890 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 50, сш. 2, л. 4.

49а. Ой, дайце мне загон-разгон

Зап. І. Цішчанка ў 1956 г. у в. Хорск Давыд-Гарадоўскага р. ад Марыі Паскрэб, 1876 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 39, сш. 5, л. 27.

49б. Пажаліся, пакінулі

Романов, 1911, стар. 158. Зап. у Мар'інскай вол. Слонімскага п.

49в. Ці я ў полі не жнівачка

Зап. А. Ліс у 1969 г. у в. Сінькевічы Лунінецкага р. ад Аўдоўці Клеўжыц, 1890 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 17, сш. 3, л. 5.

49г. Ой, жала я, не ляжала

Зап. А. Ліс у 1970 г. у в. Фядоры Столінскага р. ад Дар'і Туцкай, 1906 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 17, сш. 3, л. 31.

Вар.: зап. І. Цішчанка ў 1956 г. у в. Азяраны Тураўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 39, сш. 5, л. 16; зап. А. Ліс у 1970 г.

50. Вечар вечарэіць

Шейн, 1887, стар. 254. Зап. у м. Шклове.

50а. Вечар вечарэіць, душа весялеіць

Зап. А. Гурскі ў 1965 г. у в. Салаўі Аршанскага р. ад Мар'і Балашэнка, 1913 г. і Таццяны Яфрэменка, 1921 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 95, сш. 2, л. 18.

51. Сашлі, божа, тучкі

Зап. З. Станкевіч у Свірскім р., ля Завідзянят. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 24, л. 8.

51а. Нанясі, божа, аблачынку!

Сахараў, І, стар. 45, № 98. Зап. С. Іянічонок у 1930 г. у в. Адамава Лудзенскага п. ад сваёй маці.
Вар.: Носовіч, стар. 93, № 1.

51б. Да пастуківае, да пагруківае

Радченко, Гомельск. нар. песні, стар. 63, № 28. Зап. у Дзятлавіцкай вол. Гомельскага п.

51в. Дай, божа, дождж, дождж

Зап. М. Шушкевіч у 1970 г. у в. Альгіняны Астравецкага р. ад Францішкі Міцкевіч, 1906 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 35, сш. 1, л. 33.

51г. Дай, бог, дождж

Зап. Л. Салавей у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. ад Марыі Казлоўскай, 1911 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 1, л. 9.

51д. Дай, божа, дождж

Зап. А. Ліс у 1970 г. у в. Міцкуны Вільнюскага р. ад Веранікі Шостак, 1915 г. ф. 8, воп. 2, спр. 27, сш. 1, л. 34.

51е. Ды дай, божа, пагодачку

Зап. М. Грынблат у 1970 г. у в. Сямёны Ашмянскага р. ад Алены Павілойць, 1928 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 26, сш. 2, л. 21.

51ж. Разгані, божа, хмарку, гэі!

Зап. Н. Шнаркевіч у 1971 г. у г. Вільнюсе ад ураджэнкі в. Маркава Маладзечанскага р. Ксеніі Асіповіч, 1910 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 37, сш. 1, л. 7.

Бар.: Зап. В. Севярын у 1911 г. у в. Наліўцы Ветрынскай вол. АГТ, ф. 5, спр. 12, л. 22; зап. Л. Салавей у 1970 г. у в. Гіры Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 36, сш. 1, л. 25; зап. Г. Куцько ў в. Мужылы Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 79, л. 6.

52. Жну я, пажынаю

Е. П. Нар. бел. песні, стар 10, № 2. Зап. у Быхаўскім п.

52а. Ой, жыта жну, пажынаю

Зап. В. Гусціновіч у 1956 г. у в. Кажан-Гарадок Лунінецкага р. ад А. Гарбацэвіч, 1895 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 1, л. 19.

52б. А я жну, пажынаю

Зап. Л. Лаўрычык у 1965 г. у в. Петрашы Дзятлаўскага р. ад Амеліі Жых, 1918 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 27, сш. 8, л. 2—3.

52в. А я ў полі жыта жэла

Зап. Г. Барташэвіч у 1971 г. у в. Осава Стаўбцоўскага р. ад Марыі Жыбуль.

53. Заглянула маё вочка

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Ходцы Сенненскага р. ад Ганны Паражынскай, 1914 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 1, л. 29.

53а. Відзіць маё вочка

Гарэцкі, Ягораў, стар. 98, № 211. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р. ад Прасі Гарэцкай. Вар. утвораны шляхам кантамінацыі.

53б. Бачыць маё вочка

Чуркін, 1959, стар. 14—15. Зап. у 1955 г. у в. Бракова Шклоўскага р. ад Жэні Юрасавай.

53в. Ой, я жну, пажынаю

Зап. А. Ліс у 1961 г. у в. Савічы Пастаўскага р. ад Вольгі Скрыцкай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 68, сш. 1, л. 35.

53г. Глядзіць, глядзіць маё вочка

Зап. А. Емяльянаў у 1958 г. у в. Грабёл Расонскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 8, л. 79.

Вар.: Романов, 1912, стар. 254, зап. П. Васільеў у в. Мішневічы Гарадоцкага п.; Добровольский, стар. 254, № 9, зап. у в. Нікола-Ядрэвічы Духаўшчынскага п.; зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Прыбыткі Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 210; зап. К. Кабашнікаў у 1964 г. у в. Ледневічы Сенненскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 93, л. 20; зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Целешава Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 3, л. 6; зап. В. Іваноўская ў 1964 г. у в. Фралова Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 85, сш. 3, л. 38; Романов, 1886, стар. 286, № 26, зап. у Сенненскім п.; зап. В. Іваноўская ў 1964 г. у в. Гульцяі Невельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 85, сш. 3, л. 40; зап. Г. Антонаў у 1964 г. у в. Новыя Вайханы Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 10, л. 31; той жа ў 1964 г., там жа. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 10 л. 27.

54. Да сонейка, сонейка

Шейн, 1887, стар. 243, № 255 б. Зап. І. Гейко ў Ашмянскім р.

54а. Сонейка, сонейка

Зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Маркава Маладзечанскага р. ад Ксеніі Рагуновіч, 1898 г. і Вольгі Рагуновіч, 1894 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 5, л. 24.

54б. За бор сонца, за дуброву

Зап. І. Цішчанка ў 1963 г. у в. Чамяры Слонімскага р. ад Аўдоцці Міско, 1883 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 4, л. 10.

54в. Сонейка, сонейка

Шырма, 1962, III, стар. 179, № 117. Зап. Урбановіч у 1946 г. у Морынскім с/с Іўеўскага р. як дажынкавую.

54г. Ты зара мая, зара

Зап. М. Грынблат у 1967 г. у в. Каўшова Мсціслаўскага р. ад А. Маханьковай, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 106, сш. 3, л. 9—10.

54д. Ды соўненька-соўненька

Зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Падлобная Лепельскага р. ад Марты Палонскай АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1.

54е. Дзеванька-сіротацька

Ўспы, XVIII, стар. 219, № 46. Зап. у 90-я гады XIX ст. на Дзісеншчыне.

54ж. Соўняйка, соўняйка

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

54з. А сонца, сонейка

Зап. М. Ставер у 50-х гадах у в. Маргавіца Бягомльскага р. ад А. Фірага, 1889 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 31, л. 2.

54і. Заходзь, заходзь, сонейка

Зап. Л. Лаўрычык у 1965 г. у в. Данілавічы Дзятлаўскага р. ад Настасі Сёмуха, 1908 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 27, сш. 8, л. 3—4.

54к. Дзяўчына-сіраціна

Зап. А. Гурскі ў 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р. ад Веры Хадкевіч, 1919 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 46, сш. 1, л. 25.

54л. Жну я, жну, пажынаю

Зап. Л. Салавей і П. Каруза ў 1972 г. у в. Якубоўшчына Міёрскага р. ад Маланні Малец, 1906 г., Зосі Зазновай, 1905 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 52, сш. 2, л. 38.

Вар.: Шейн, 1887, стар. 243, № 255а, зап. Я. Капецкі ў с. Ветрына Лепельскага п.; Шейн. Бел. песні, стар. 462, 277, зап. М. Сахараў у Гарадоцкім п.; Романов, 1912, стар. 256, зап. Я. Пятроў у с. Болецк Гарадоцкага п.; Романов, 1911, стар. 162, зап. Болбас у в. Болаты Кобрынскага п.; Е. П. Бел. нар. песні, стар. 10, № 1, зап. у Быхаўскім п.; Микуцкій, стар. 236, зап. у маёнтку Зябкі Дрысенскага п.; Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 62, № 23, зап. у Гомельскім п.; зап. Ф. Чаплінская ў в. Чухны Смаргонскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 3, сш. 12, л. 10; зап. В. Іваноўская ў 1961 г. у в. Лунін Лунінецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 71, сш. 4, л. 11; зап. Г. Барташэвіч у 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 67, сш. 2, л. 34; зап. К. Кабашнікаў у 1962 г. у в. Галавінцы Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 77, сш. 1, л. 42—43; зап. А. Ліс у 1966 г. у в. Дзедзіна Міёрскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 104, сш. 1, л. 16; зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Бараны Глыбоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 10, л. 11; Сахараў, I, стар. 41, № 81, зап. у 1937 г. у в. Крываны Даўгаўпільскага п.; Хрэстаматыя, стар. 304, зап. у 1951 г. студэнтамі Брэсцкага пед. ін-та ў в. Якоўчыцы, Камянецкага р.; Ign. Chr., 1845, № 5, зап. І. Храпавіцкі ў 40-х гадах XIX ст. на Дзісеншчыне; зап. І. Карабан у 50-х гадах у в. Адамполле Валожынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 16, л. 5; зап. С. Працкевіч у 1951 г. у в. Касцюкі. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 31, сш. 18, л. 1; зап. Е. Філістовіч у 50-х гадах у в. Ярмолічы Ільянскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10,

спр. 31, сш. 22, л. 1; зап. у в. Навасёлкі Старобінскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 31, сш. 4, л. 8; зап. Г. Дурэйка ў 50-х гадах у в. Укропінка Смаргонскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 11, л. 5—6; зап. Л. Галіноўская ў пач. 50-х гадоў у м. Радашковічы. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 55, л. 4; зап. А. Конюх у пач. 50-х гадоў у в. Браносава Мірскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 30, л. 2; зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Падлобная Лёзненскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, л. 18; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Новазенкавіна Рагачоўскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 2, л. 95; зап. Я. Некравіч у 1967 г. у в. Лайкоўшчына Лідскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 30, сш. 11, л. 9; зап. Германчук у 1971 г. у в. Дразна Старадарожскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 4—5; зап. Н. Шнаркевіч у 1971 г. у г. Вільнюсе ад ураджэнкі в. Маркава Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 37, сш. 1, л. 7; зап. В. Цыбікава ў 1948 г. у в. Гудзькі Кобрынскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 21, сш. 1, л. 4.

55. Да ўжо вечар вечарэе

Романов, 1912, стар. 264. Зап. у Гомельскім п.

55а. Ой, зялёны гарэшнік

Federowski, V, стар. 748, № 1794. Зап. ля Свіслачы Ваўкавыскага п.

55б. Да знаці пана, знаці

Зап. К. Кабашнікаў у г. Тураў ад Пелагеі Чорнай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 2, л. 23.

55в. Да ўжо вечар вечарэе

Szczot, стар. 10, № 16. Зап. у 30—40-х гадах XIX ст. на Навагрудчыне.

55г. Ой, у лузе, лузе

Романов, 1911, стар. 149. Зап. М. Рамановіч у в. Здзітава Слонімскага п.

55д. Ужо вечар вечарэе

Зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лохаўшчына Маладзечанскага р. ад Ефрасінні Сімановіч, 1913 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 5, л. 37.

55е. Наш пан маладзенькі

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

55ж. Вечар вечарэ

Зап. З. Мажэйка ў 1969 г. у в. Сноў Вілейскага р. ад М. Каспер. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 103.

55з. Жніце, жніце, да небажата

Зап. А. Ліс у 1969 г. у в. Сінькевічы Лунінецкага р. ад Аўдоцці Клеўжыц, 1890 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 17, сш. 3, л. 6.

Вар.: Клісн, стар. 73, зап. у 10-я гады ХХ ст. у в. Полуць на Навагрудчыне; Романов, 1911, стар. 165, зап. Харламповіч у в. Катра-Юр'е Гродзенскага п.; там жа, зап. у Ваўкавыскім п.; Шейн, 1887, стар. 242, № 253, зап. Я. Копаць у в. Падлессе Слуцкага п.; Романов, 1912, стар. 261, зап. А. Мацясевіч у м. Заслаўе:

Сваіх жнеек пацяшае
— Мае жнейкі не жаўнеркі,
Не п'юць горкай гарэлкі.
Да выкачу бочку мёду,
А другую гарэлкі
Да напаю свае жнейкі.

Сербов, стар. 148, зап. у 1911 г. у в. Жыцень Бабруйскага п.; Federowski, V, стар. 738, № 1758, зап. у в. Куклічы Ваўкавыскага п.; Шырма, 1962, III, стар. 176, зап. Ул. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р.; Czeczot, стар. 10, № 15, зап. на Навагрудчыне; Federowski, V, стар. 744, № 1782, зап. у в. Навасады Ваўкавыскага п.; Довнар-Запольскі, стар. 152, № 18, зап. у в. Красная Воля Мазырскага п.; Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 57, № 9; Zienkiewicz, стар. 222, № 1; зап. Г. Барташэвіч у 1965 г. у в. Дукора Пухавіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 99, сш. 3, л. 5; зап. В. Іваноўская ў 1963 г. у в. Дахны Смаргонскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 83, сш. 6, л. 47; зап. Г. Барташэвіч у 1960 г. у в. Казловічы Слуцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 50, сш. 3, л. 46; Радченко. Гомельск. нар. песні стар. 60, № 18; зап. М. Гваздзеў у 1961 г. у в. Старыя Дзятлавічы Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 202; Ляцкі, стар. 103, № 4, зап. у Гайна-Слабадской вол. Барысаўскага п.; зап. Л. Лаўрышчык у 1965 г. у в. Данілавічы Дзятлаўскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 27, сш. 8, л. 7; зап. Н. Бурсевіч у 1965 г. у в. Падлессе Ляхавіцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 27, сш. 1, л. 17; зап. Л. Фёдараў у 1959 г. у в. Паяжы Ашмянскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 3, л. 3; зап. Г. Барташэвіч у 1970 г. у в. Келёйцы Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 33, сш. 3, л. 7; зап. С. Барыс у 1970 г. у в. Міцкуны Вільнюскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 37, сш. 1, л. 8; зап. М. Шушкевіч у 1969 г. у в. Фядоры Столінскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 19, сш. 1, л. 19.

56. А наш пан кароліку

Зап. Л. Салавей у 1966 г. у в. Агароднікі Валожынскага р. ад А. Салавей, 1895 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45, л. 19.

57. У мяжу, жнейкі, у мяжу

Зап. М. Барташ у в. Лоск Маладзечанскага р. ад Барбары Дземіш. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 12, сш. 2, л. 5.

57а. У мяжу, жнейкі, у мяжу

Зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. ад Клаўдзіі Скапец, 1887 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 3, л. 23.

57б. Да мяжы, жэнчыкі, да мяжы

Зап. В. Цыбікава ў 1948 г. у в. Чарняны Дзівінскага р. ад Еўдакіі Грычанюк, 1889 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 21, сш. 2, л. 79.

57в. Да ў мяжу, жнейкі, ў мяжу

Зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Маркава Маладзечанскага р. ад А. Міцько, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 1, л. 92.

57г. Да ў нашага пана

Зап. В. Пагарэльская ў 1929 г. у г. Слуцку ад Вольгі Пагарэльскай. АІРЛІ, ф. 16, спр. 1, л. 48.

57д. Да ў мяжу, жнейкі, ў мяжу

Зап. М. Уланчык у пач. 50-х гадоў у г. Валожын ад К. Ф. Кавалевіч, 1887 г. і Е. Ф. Кавалевіч. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 66, л. 1—2.

57е. Хутчэй, жнесчкі, да мяжы

Зап. Л. Іванчык у пач. 50-х гадоў у в. Дубіна Валожынскага р. ад Вольгі Ланько, 1879 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 4, л. 3.

Вар.: Дембовецкі, стар. 538, № 5, зап. у Чавускім п.; Родзяловская, Снітко, Белановіч, стар. 233, зап. А. Снітка ў 1910 г. у аколіцах Радашковіч; зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Савічы Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 68, сш. 3, л. 29.

58. Жніце, жоначкі, жніце

Романов, 1912, стар. 251. Зап. Парэмская ў с. Шчэрбіна Віцебскага п.

Кугакала — дзіця.

58а. Жніце, жнічкі, жніце

Белоцерковец, стар. 298. Зап. на хут. Ліпкі Барысаўскага п. ад Алены Пракаповіч.

58б. Па загончыку, жанцы, жніце

Зап. І. Захарэвіч у 1962 г. у в. Заманілле Старобінскага р. ад Алены Паўловіч, 1907 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 7, сш. 5, л. 2.

58в. Жнема, жнема да замежка

Зап. В. Гусціновіч у 1960 г. у м. Кажан-Гарадок Лунінецкага р. ад Ганны Гусціновіч, 1907 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 2, л. 170.

58г. Ой, жніце, небажата

Зап. М. Гваздзёў у 1960 г. у в. Азершчына Рэчыцкага р. ад Т. Лапацінай, 1891 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 93а, л. 181.

58д. Жніце, жніце, мае мілы жнейкі

Сахараў, I, стар. 44, № 93. Зап. М. Талерка ў 1927 г. у в. Азёрцы Даўгаўпільскага п. ад Марылі Азерскай.

Вар.: Шлюбскі, стар. 158, № 240, зап. Г. Гарбачэнка ў 1920 г. у в. Пазнякова Полацкага п.; Романов, 1886, стар. 281, № 5, зап. у Дагачоўскім п.

59. А вы, жнеечкі, жніце

Зап. М. Гваздзёў у 1964 г. у в. Чорнае Рэчыцкага р. ад Н. Гузавай, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 91, л. 179.

59а. Перагонім гонкі

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 62, № 24. Зап. у Гомельскім п.

60. Ды ўжо на дварэ змяркаецца

Сахараў, I, стар. 40, № 77. Зап. у 1939 г. у в. Шушкі Лудзенскага п. ад В. Дамчонак.

61. Закаціся, жаркае сонейка

Романов, 1912, стар. 245. Зап. у Краснабудскай вол. Гомельскага п.

62. Пара дамоў, пара

Зап. А. Ліс у 1960 г. у в. Вётхава Смаргонскага р. ад Алены Ліс, 1907. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 54, ст. 4, л. 21.

63. Ужо, жнейкі, дамоў пара

Шырма, 1947, стар. 47—48. Зап. у 1934 г. у в. Яцкава Валожынскага п. ад Параскі Барысіхі.

64. Не вей, вецер, у лузі

Романов, 1912, стар. 245. Зап. у Краснабудскай вол. Гомельскага п.

64а. Ой, думай, матко, думай

Романов, 1911, стар. 149. Зап. М. Рамановіч у в. Здзітава Сло-
німскага п.

65. Наша мала пані пашла дамоў рана

Романов, 1912, стар. 245. Зап. у Краснабудскай вол. Гомель-
скага п.

65а. Нуце жаць, не ляжаць!

Гарэцкі, Ягораў, стар. 104. Зап. у 20-я гады ў Мсціслаўскім р.

65б. Эй, нуце жаці да й не ляжаці

Зап. К. Кабашнікаў у 1956 г. у в. Рудня Стаўбцоўскага р. ад Анаста-
сіі Гулевіч, 1910 г. АІМЭФ, ф. 9, воп. 5, спр. 9, сш. 1, л. 22.

Вар.: Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 58—59; там жа, стар. 59,
№ 136; зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Старыя Дзятлавічы Гомельскага п.
АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 759; Сержпутовский, стар. 10.

66. Да ўжо ж нас ніва патаміла

Зап. К. Кабашнікаў у 1963 г. у г. Тураве ад Пелагеі Чорнай. АІМЭФ,
ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 2, л. 27.

67. Сонейка за бярозку

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 56, № 3. Зап. у
Гомельскім п.

68. А сонейка котам, котам

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Прыбыткі Гомельскага р. ад А. Ля-
воненка, 1911 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 208.

68а. Да сонейка ж котам, котам

Зап. К. Кабашнікаў у 1962 г. у в. Старыя Дзятлавічы Гомельскага р.
ад Марыі Стрыжаковай 1918 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 77, сш. 1, л. 42.

69. Дожджык курыць

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 62—63, № 26. Зап.
у Гомельскім п.

70. Як на дворы змяркаецца

Романов, 1912, стар. 256. Зап. Я. Пятроў у в. Болецк Гарадзец-
кага п.

70а. А на дварэ змяркаецца

Шейн. Бел. песні, стар. 471, № 304. Зап. М. Сахараў у Куксінскай вол. Гарадоцкага п.

70б. Сонейка у бор, у бор

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Целешава Гарадоцкага р. ад Марыі Казловай і Ганны Буяковай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 3, л. 10.

70в. Мiane мамунька ждала

Романов, 1886, стар. 283, № 13. Зап. у в. Аўсішча Сенненскага п.

70г. Мiane маменька чакала

Жанчына, стар. 256. Зап. Э. Галубок у 1939 г. у в. Вусце Чэрыкаўскага р. ад В. Казловай, 1913 г.

70д. Надвор'ейка змяркаецца

Зап. Г. Барташэвіч у 1972 г. у в. Вусце Верхнядзвінскага р. ад Васільевай Я. І., 1908 г., песня пажонная. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 51, сш. 1, л. 76.

71. Рада, рада я, младзенька

Шейн. Бел. песні, стар. 471, № 303. Зап. С. Шымковіч у Лепельскім п.

71а. Надаела жаркота-пякота

Шлюбскі, стар. 155, № 230. Зап. у 1915 г. у в. Арлоўка Полацкага п.

71б. Надаела жаркота, пякота

Зап. С. Бахмет у 1972 г. у в. Балоціна Верхнядзвінскага р. ад Еўдакіі Альшэўскай, 1901 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 54, сш. 1, л. 39.

72. За бор сонца, за бор

Романов, 1911, стар. 159. Зап. М. Рамановіч у в. Парэчча Слонімскага п.

72а. Няхай вечар барджэй будзе

Federowski, V, стар. 757, № 1827. Зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п.

73. Час-пара дадоманьку

Романов, 1911, стар. 149. Зап. М. Рамановіч у в. Здзітава Слонімскага п.

73а. Ой, час-пара дадоманьку

Зап. І. Селянчук у 1963 г. у в. Пярковічы Брагінскага р. ад Веры Ярмамончык, 1907 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 7, сш. 9, л. 8—9.

73б. Ой, час-пара дадоманьку

Federowski, V, стар. 741, № 1771. Зап. у в. Навасяды Ваўкавыскага п. ад Настулі Новік.

73в. Ужо вечар, не рана

Хрэстаматыя, стар. 192. Зап. П. Гапановіч у 1951 г. у в. Строчицы Мінскага р. ад Т. Будай, 1885.

Унеці — уняць, супакоіць.

Вар.: Хрэстаматыя, стар. 294, зап. Л. Шаталава ў 1955 г. у в. Галік Івацэвіцкага р.; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Навасёлкі Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 114; зап. Л. Малаш у 1970 г. у в. Баруны Ашмянскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 37, сш. 2, л. 3.

74. Да ўжо слонійка за лес коціцца

Карскі. Бел. песні Новоселок, стар. 255. Зап. Я. Карскі ў 80-х гадах XIX ст. у в. Навасёлкі-Затрокскія Віленска-Трокскага п.

75. За гарой жнейкі жалі

Зап. А. Гойдзь у пач. 50-х гадоў у в. Кавалі Юрацішскага р. ад Т. Шыдлоўскай. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 32, л. 4.

76. Цёмна ночка стаяла

Шырма, 1962, III, стар. 187, № 125. Зап. у 1934 г. у в. Яцкава Валожынскага п. ад Параскі Барысіхі, 1862 г.

76а. А, дзеванькі, у двор пара

Шлюбскі. стар. 149, № 212. Зап. І. Маркаў у 1914 г. у в. Нікраполле Віцебскага п.

76б. Пара дамоў, пара

Зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Сурміна Гарадоцкага р. ад М. Паўлоўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 88, сш. 1, л. 42.

76в. Пара, пара нам дадому

Зап. Г. Барташэвіч у 1960 г. у в. Лань Нясвіжскага р. ад Пёклы Лапаць, 1890 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 50, сш. 2, л. 5.

76г. Пара, жоны, дамоў іці

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Цяміна Сіроцінскага р. ад Таццяны Кісялёвай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 48, сш. 1, л. 27.

76д. Ой, час-пара дадоманьку

Зап. А. Кійко у в. Данілавічы Дзятлаўскага р. ад Я. Груда, 1913 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 7, сш. 6, л. 4а.

76е. Да пара дамоў, пара

Зап. Л. Малаш у 1970 г. у в. Баруны Ашмянскага р. ад Станіславы Якубяловіч, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 28, сш. 2, л. 3.

76ж. А на дварэ не раненька

Зап. Л. Фёдараў у 1964 г. у в. Петракі Гарадоцкага р. ад Т. Бельчыкавай. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 71.

76з. Да пара дамоў, пара

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).
Вар.: Шырма, 1962, III, стар. 180, № 118, зап. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р.; Klich, стар. 115, зап. у в. Лучыцы Навагрудскага п.; Fedegowski, V, стар. 755, № 1822, зап. у в. Вішаў Слонімскага п.; зап. Е. Кійко у в. Данілавічы Дзятлаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 1, л. 33; зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лебедзева Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 2, л. 8; зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 4, л. 16; «Ковенские губернские ведомости», 1890, № 39. Дадатак да неафіц. часткі, зап. І. К. у Нова-Аляксандраўскім п. Ковенскай губ.; Романов, 1912, стар. 252, зап. Кандрацьеў у Бабініцкай вол. Віцебскага п.; Шлюбскі, стар. 158, № 239, зап. Г. Гарбачэнка ў 1920 г. у в. Пазнякова Полацкага п.; Романов, 1912, стар. 248, зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.; зап. Г. Барташэвіч у 1963 г. у м. Крэва Смаргонскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 82, сш. 1, л. 38; зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Сурміна Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 88, сш. 1, л. 43; зап. Н. Русаловіч у в. Скарынічы Мінскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 6, л. 28; Романов, 1886, стар. 284, № 15, зап. у в. Латыгава Сенненскага п.; Янчук, стар. 71—72, № 72, зап. у в. Юравічы Ігуменскага п.

77. Ой, пара й, пара да двара

Зап. М. Грынблат у 1960 г. у в. Грудзінава Сіроцінскага р. ад Кацярыны Шаўцовай, 1917 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 47, сш. 4, л. 23.

78. Ой, пара, пара ўжо дадомачку

Зап. Т. Андрушкевіч у 1963 г. у в. Завод Жлобінскага р. ад Веры Старпінскай, 1894 г.

79. Ой, пара дамоў, пара

Шырма, 1962, III, стар. 186, № 124. Зап. у 1934 г. у в. Яцкава Валожынскага п. ад Параскі Барысіхі, 1862 г.

79а. Ужо пара дамоў, пара

Зап. В. Шніп. у пач. 50-х гадоў у в. Пугачы Радашковіцкага р. ад Язэпа Мацюша. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 55, л. 5.

80. Добра таму жыта жаці

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Вуша Бярэзінскага р. ад Антолі Пласт, 1876 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 72.

81. А пара дамоў, пара

Зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. ад М. Салавей, 1910. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45.

81а. Да пара дамоў, пара

Зап. А. Турышаў у 1970 г. у в. Рэпяхі Мядзельскага р. ад С. Рыбкі. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 98.

82. А надвор'е не раненька

Романов, 1912, стар. 257. Зап. Я. Пятроў у в. Болецк Гарадоцкага п.

82а. Пара, жонкі, у двор ісці

Романов, 1912, стар. 252. Зап. Кандрацьеў у Бабініцкай вол. Віцебскага п.

82б. А пара, жонкі, дамоў ісці

Романов, 1912, стар. 251. Зап. А. Сакалоўская ў в. Сініцы Каралёўскай вол. Віцебскага п. ад Дар'і Міхайлавай.

82в. Да вясёл наш пан, вясёл

Шейн, 1902, стар. 288, № 335. Зап. Я. Копаць у в. Падлессе Слуцкага п.

82г. Пара, жоюкі, дамоў іці

Чуркін, 1949, стар. 101, № 20. Зап. у г. Мсціслаўі ад М. Васілеўскай.

82д. А пара нам дамоў іці

Шлюбскі, стар. 149, № 210. Зап. у 1913 г. у в. Пласкае Сенненскага п.

82е. Пара, жоны, дамоў іці

Зап. М. Грынблат у 1960 г. у в. Глушыца Сіроцінскага р. ад Пёклы Гаравой, 1892 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 47, сш. 4, л. 2—3.

82ж. Эй, сярод балоцеіка

Зап. К. Кабашнікаў у 1960 г. у в. Пясочнае Капыльскага р. ад Наталі Мікуль, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 57, сш. 2, л. 2.

82з. Ой, пара дамоў, пара

Шырма, 1962, III. стар. 149, № 92. Зап. у 1929 г. у Вільні ад мастака Яэпа Драздовіча з Дзісеншчыны і ад Кастуся Чартовіча на хут. Мель Жодзішкаўскай вол. Вілейскага п.

82і. Пара жнеем дамоў іці

Зап. Л. Фёдараў у 1964 г. у в. Панкры Гарадоцкага р. ад Аляксандры Мінчонак, 1908 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 64.

82к. Зара мая, зараначка

Зап. А. Ліс у 1972 г. у в. Залессе Верхнядзвінскага р. ад Ганны Ващовай, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 57, сш. 2, л. 47.

Вар.: Добровольскі, стар. 255—256, № 13, зап. у Леанапальскай вол. Дзісенскага п.; Киркор, стар. 212, № 21; зап. на Віленшчыне; Романов, 1911, стар. 148, зап. М. Рамановіч у в. Здзітава Слонімскага п.; Шейн. Бел. песні, стар. 475, № 315, зап. С. Шымковіч у Лепельскім п.; Романов, 1912, стар. 254, зап. у в. Казяны Гарадоцкага п.; Носовіч, стар. 95, № 9; Шейн. Бел. песні, стар. 474, № 314, зап. Л. Склярэнка ў с. Дуброўкі Лепельскага п.; зап. В. Радзюш у Свірскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 24, арк. 10; зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Бараны Глыбоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 8, л. 12; Микуцкі, стар. 235, зап. у маёнтку Зябкі Дрысенскага п.; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Навасёлкі Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 119; зап. Жук у пач. 50-х гадоў у в. Губы Вілейскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 75, л. 1; зап. Т. Тарчынская ў 1953 г. у м. Ваўкалата Дунілавіцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 50, л. 7; зап. Талкачова ў пач. 50-х гадоў у в. Бельнец Мсціслаўскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 31, сш. 14, л. 10; зап. М. Малашкевіч у пач. 50-х гадоў. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 16, л. 1; зап.

Г. Антонаў у 1964 г. у в. Новыя Вайханы Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 10, сш. 1, л. 26; зап. Г. Барташэвіч у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 40, сш. 4, л. 6; зап. С. Барыс у 1971 г. у в. Казароўшчына Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 45, сш. 1, л. 65; зап. С. Барыс у 1971 г. у м. Дунілавічы Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 45, сш. 1, л. 63.

83. Ды пара дамоў ісці

Ўсегну, 220, № 47. Зап. на Дзісеншчыне.

83а. Кароль наш пан, кароль

Зап. Г. Барташэвіч у 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. ад Г. Сніскевіч, 1886 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 67, сш. 2, л. 31.

83б. Сонейка зайшло за бор

Шейн, 1887, стар. 253—254, № 280. Зап. Я. Копаць у Слуцкім п.

83в. Ой, наш пане-[к]ароліку

Федеговскі, V, стар. 749, № 1797. Зап. у в. Хільчыцы Лідскага п.

83г. Ох, паночку-каролічку

Федеговскі, V, стар. 742, № 1772. Зап. у в. Шчасновічы Слуцкага п. ад Анэлі Масаль.

83д. Пала раса на пожаньку

Зап. В. Цыбікава ў 1948 г. у в. Гайкоўка Кобрынскага р. ад Параскі Краўчук, 1881 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 21, сш. 2, л. 51.

83е. Наш пан-кароліку

Зап. Л. Салавей у 1969 г. у в. Глыбокае Шчучынскага р. ад Юзэфы Халімончык, 1885 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 18, сш. 1, л. 22.

83ж. Панічыку-кароліку

Карский. Бел. песни с. Березовца, стар. 274. Зап. у 80-х гадах ХІХ ст. у в. Бярозавец Навагрудскага п.

83з. А жоначкі-лябёдачкі!

Шлюбскі, стар. 151, № 217. Зап. у 1921 г. у в. Барсукі Віцебскага п.

83і. Ужо сонца за гор, за гор

Адзінец, Юрашкевіч, стар. 78. Зап. на Тураўшчыне ад Проні Балбуцкай, 1898 г.

83к. Ой, не рана

Зап. М. Шушкевіч у 1970 г. у в. Альгіняны Астравецкага р. ад Альжбэты Сыс, 1893 г. і Андлі Валэйка, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 35, сш. 1, л. 31.

83л. Да пара дамоў, пара

Зап. Г. Барташэвіч у 1963 г. у в. Сырмяж Мядзельскага р. ад Маланкі Драгун, 1913 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 82, сш. 3, л. 11.

83м. А солнушка за бор, за бор

Грынблат, стар. 36, № 27. Зап. у 1926 г. у Невельскім п.
Вар.: Романов, 1911, стар. 154, зап. у в. Шылавічы Слонімскага п.; Романов, 1886, стар. 287, № 31, зап. у с. Нямойта Сенненскага п.; Czeczot, 1844, стар. 53, зап. у Наднямонні ў 30—40-х гадах XIX ст.; зап. А. Валевіч у 1936 г. на хут. Чэрвень Бярэзінскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 10, л. 12; зап. Л. Фёдараў у г. Лёзна. АІМЭФ, ф. 13, воп. 7, спр. 5, л. 8.

84. Як сонейка над дубком, над дубком

Зап. К. Шкробат у 1969 г. у в. Чырвонабярэжжа Лельчыцкага р. ад Агаты Марыніч, 1906 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 6, сш. 9, л. 4.

85. За бор, сонейка, за бор

Шейн. Бел. песні, стар. 470—471, № 302. Зап. У. Пржысецкі ў в. Бабч Лепельскага п.

85а. Ай, за бор сонца, за бор

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Задоры Сіроцінскага р. ад Хрысціны Туманавай, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 48, сш. 6, л. 40—41.

85б. А сонейка за бор, за бор!

Романов, 1912, стар. 257. Зап. Я. Пятроў у в. Болецк Гарадоцкага п.

85в. Закаціся, сонейка

Шейн. Бел. песни, стар. 470, № 301. Зап. Л. Склярэнка ў с. Дуброўкі Лепельскага п.

85г. Ды хто кажыць:— Дамоў, дамоў

Шейн. Бел. песни, стар. 470, № 300а. Зап. Смiгельская ў Дзісенскім п.

85д. Ой, пара дамоў, пара

Зап. І. Лушчыцкая ў 1961 г. у в. Пронькава Мядзельскага р. ад Мар'і Балаш, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 65, сш. 1, л. 24—25.

85е. Ужо пара дамоў, пара

Зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Маркава Маладзечанскага р. ад Ксеніі Рагуновіч, 1898 г. і Вольгі Рагуновіч, 1894 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 5, л. 28.

85ж. Ой, соўненька да за лес, да за лес

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Тонеж Лельчыцкага р. ад Г. Вянгура, 1912 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 189.

85з. Да пара дамоў, пара

Зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. ад Сцепаніды Канановіч, 1900 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 4, л. 15.

85і. У шчыраму бару

Романов, 1911, стар. 151. Зап. у в. Салава Драгічынскай вол. Кобрынскага п.

85к. Заплакала малодачка

Розенфельд, стар. 81—82, № 45, Зап. у в. Мятлічына Астрашчыцка-Гарадоцкай вол. Мінскага п.

85л. Панічу-каролю

Шырма, 1962, III, стар. 181, № 119. Зап. У. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р.

85м. Ой, закаціся, ярка сонейка

Зап. Т. Андрушкевіч у 1960 г. у в. Скепня Жлобінскага р. ад Ганны Елінскай. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 16, л. 16.

85н. Ой, пара дамоў, пара

Шырма, 1947, стар. 42—43. Зап. у в. Яцкава Валожынскага п. ад Барысіхі.

85о. Ужо сонца нізенька

Zieńkiewicz, стар. 224, 226, № 4. Зап. на Піншчыне.

85п. Паслаў мяне ж мой свёкарка

Зап. Е. Васілеўская ў 1949 г. у в. Стаялы Клічаўскага р. ад А. Шамаль, 1884 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 28, сш. 2, л. 21.

85р. Паслаў мяне свёкар

Fedegowski, V, стар. 759, № 1836. Зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п. ад Таклюсі Ляўкевіч.

85с. Не пайду дадому

Шырма, 1947, стар. 43. Зап. у Валожынскім п.
Вар.: Романов, 1912, стар. 246, зап. у в. Завулкі Дзісенскага п.; Czeczot, стар. 35—36, № 57; зап. В. Гусціновіч у 1960 г. у м. Кажан-Гарадок. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 2, л. 123; зап. А. Ліс у 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 3, л. 37; Булгаковский, стар. 62, № 15; зап. А. Ліс у 1966 г. у в. Дзедзіна Міёрскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 104, сш. 1, л. 15; Добровольский, стар. 255, № 12, зап. у Леанопольскай вол. Дзісенскага п.; зап. К. Кузняцова ў 1964 г. у в. Ледневічы Сенненскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 91, сш. 2, л. 48; Романов, 1912, стар. 252, зап. А. Сакалоўская ў в. Сініцы Каралеўскай вол. Віцебскага п.; Шейн. Бел. песни, стар. 470, № 300а, зап. В. Катырло ў в. Апанасковічы Лепельскага п.; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Мікулічы Бярэзінскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 193; той жа, тады ж у в. Сяменькавічы Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 109; зап. В. Цяцэрнік у 50-х гадах у в. Чкалава Слуцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 8, л. 2—3; зап. А. Ушацкая ў 1967 г. у в. Юсаўшчына Валожынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 30, сш. 15, л. 8; зап. З. Бобрык у 50-х гадах у в. Іванаўшчына Пліскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 1, л. 16; зап. Г. Антонаў у 1964 г. у в. Новыя Вайханы Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 10, л. 28; зап. М. Шушкевіч у 1969 г. у в. Фядоры Столінскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 19, сш. 1, л. 43; зап. С. Міско ў 1971 г. у в. Косаўшчына Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 41, сш. 1, л. 42.

86. Пара да двара — на дварэ не рана

Шлюбскі, стар. 157, № 235. Зап. П. Стэфкін у 1921 г. у в. Барсукі Віцебскага р.

87. Ой, час-пара дадому йці

Романов, 1911, стар. 150. Зап. у в. Салава Драгічынскай вол. Кобрынскага п.

Пярэйма — ад пераняць, сустрэць.

88. Сонейка-каласочак

Зап. Л. Салавей у 1966 г. у в. Агароднікі Валожынскага р. ад А. Салавей, 1895 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45, л. 12.

89. Не пайду дамоў

Нгуніевіс, стар. 23, № 20. Зап. у пач. 900-х гадоў на Дзісеншчыне.

89а. Ой, час-пара дадоманьку

Романов, 1911, стар. 154. Зап. у в. Жытлін Слонімскага п.

89б. Жнейкі, дамоў

Зап. А. Гурскі ў 1970 г. у в. Падольцы Астравецкага р. ад Каміліі Лось, 1931 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, сш. 1, л. 20—21.

89в. Ой, дамоў, дамоў

Косич, стар. 22. Зап. у 1897 г. у в. Росуха Мглінскага п. Чарнігаўскай губ. ад 40-гадовай жанчыны.

89г. Не пайду дамоў

Шейн. Бел. песні, стар. 475—476, № 317. Зап. Л. Склярэнка ў Лепельскім п.

89д. Не пайду дамоў

Чуркін, 1949, стар. 202, № 123. Зап. Е. Раманаў у в. Завулкі Дзісенскага п. ад Піліпенкавай.

89е. Не пайду дамоў

Зап. Л. Малаш у 1969 г. у в. Туркі Докшыцкага р. ад Алены Гапанёнак, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 20, сш. 1, л. 4.

89ж. Пара, бабкі, у двор

Рубцов. Ольшанские песни. М.—Л., 1971, стар. 16, № 16. Зап. у 20-я гады ХХ ст. у Руднянскім р.

89з. Пара дамоў

Грынблат, стар. 47, № 36. Зап. у 1936 г. у в. Глоданка Лёзенскага р. ад М. Рысакавай, 1881 г.

89і. Вечар вечарэе

Зап. А. Фядосік у 1960 г. у в. Лявонавічы Нясвіжскага р. ад Надзеі Шынгель, 1912 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 54, сш. 2, л. 39.

89к. Жнеечкі, дамоў

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Гаршчэўшчына Талачынскага р. ад Мар'і Бахан, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 1, л. 11.

89л. Ой, я, малодзенька, дый жыта жала

Зап. Т. Андрушкевіч у 1960 г. у в. Завод Жлобінскага р. ад Алесі Бушкевіч. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 16, л. 15.

Бар.: Романов, 1911, стар. 147, зап. М. Рамановіч у в. Парэчча Слонімскага п.; Federowski, V, стар. 740, № 1767, зап. ля Моўчадзі Навагрудскага п.; Federowski, V, стар. 759, № 1835, зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п.; Federowski, V, стар. 742, № 1775, зап. у в. Вілейша, каля Поразава; Federowski, V, стар. 742, № 1774, зап. Межаеўскі ў Навагрудскім п.; зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Гусакі Нясвіжскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 51, сш. 3, л. 3; зап. Янушэўская ў Свірскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 24, л. 5; Шлюбскі, стар. 150, № 215, зап. І. Маркаў у 1914 г. у в. Нікраполле Віцебскага п.; зап. А. Гурскі ў 1965 г. у в. Зубава Аршанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 95, л. 19; Шейн. Бел. песни, стар. 476, № 318, зап. С. Шымковіч у Лепельскім п.; зап. М. Гваздзеў у 1961 г. у в. Азершчына Рэчыцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 192; Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 59, № 14; Сержпутовский, стар. 11, зап. у Клінцоўскім п.; Романов, 1886, стар. 281, № 7, зап. у с. Балотня Рагачоўскага п.; Романов, 1910, стар. 29, № 14, зап. у в. Завулкі Дзісенскага п.; Дембовецкі, стар. 541—542, зап. у с. Сабалі Чэрыкаўскага п.; зап. К. Кабашнікаў у 1965 г. у в. Залессе Чачэрскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 102, сш. 16, л. 22; зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Целешава Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 3, л. 34; зап. Альхімовіч у 90-х гадах XIX ст. у маёнтку Гараватка Себежскага п. АГТ, р. 5, спр. 6, л. 116; зап. Н. Паўтараха ў 50-х гадах у в. Чысці-Мільчанскія Бягомльскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 2, л. 5; зап. Г. Палішчук у 50-х гадах у в. Возера Уздзенскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 17, л. 9; зап. І. Лушчыцкая ў 1961 г. у в. Пронькі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 65, сш. 1, л. 23; зап. Л. Малаш у 1969 г. у в. Туркі Докшыцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 22, сш. 1, л. 4; Шлюбскі, стар. 148, зап. у 1913 г. у в. Пласкае Сенненскага п.; зап. І. Цішчанка ў 1963 г. у в. Чамяры Слонімскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 81, сш. 4, л. 1—2.

90. Да пара дамоў, пара

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Сосенка Вілейскага р. ад М. Віцько, 1913 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 64, л. 21—22.

90а. Ой, пара дамоў, пара

Шырма, 1962, III, стар. 153, № 95. Зап. у 1939 г. у в. Навасёлкі Пастаўскага п. ад Марыі Скурко.

90б. Не шалохне да буён вецярочак

Косич, стар. 26—27. Зап. у 1889 г. у в. Кажамякі Мглінскага п. ад 19-гадовай дзяўчыны.

90в. Хто й дамоў ахвоціцца

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Сураўні Сіроцінскага р. ад Лідзіі Маскальковай, 1917 г. АІМЭФ, ф. 8, вол. 1, спр. 48, сш. 3, л. 49—50.

90г. Ужо пара дамоў

Зап. Л. Фёдараў у 1959 г. у в. Перавоз Смаргонскага р. ад Любові Варсоцкай, 1899 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 3.

90д. Дабранач, круглая ніўка

Романов, 1912, стар. 253. Зап. Кандрацьеў у Бабініцкай вол. Віцебскага п.

90е. Ой, пара дамоў, пара

Зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Сурміна Гарадоцкага р. ад М. Паўлоўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 88, сш. 1, л. 32.

90ж. Добра жаць — шырокая ніўка

Шырма, 1962, III, стар. 188, № 126. Зап. у 1937 г. у в. Замошша Пастаўскага п. ад У. Шаблыкi.

90з. Добры вечар, да зімная хатка

Зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Завер'е Браслаўскага р. ад Адэлі Кажара, 1896 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 8, л. 21—22.

90і. Добры вечар!

Зап. Л. Салавей у 1972 г. у в. Кахановічы Верхнядзвінскага р. ад Н. Махоцкай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 52, сш. 1, л. 20.

Вар.: Нуруповіч, стар. 161, № 64, зап. у Вішнёўскай вол. Свянцянскага п.; Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 55, № 2, зап. у Гомельскім п.; Шлюбскі, стар. 152, № 222, зап. у 1914 г. у в. Забулдычына Полацкага п.; зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Астраўляны Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 3, л. 42; зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Бабцы Глыбоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 4, л. 7; зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Бараны Глыбоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 8, л. 14; зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Маркава Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 1, л. 48; Саха-раў, I, стар. 45, № 99, зап. у 1935 г. у в. Скершканы Даўгаўпільскага п.; Шлюбскі, стар. 152, № 221, зап. у 1921 г. у в. Барсукі Віцебскага п.; зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Чорная Рэчыцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 187; Каминский, стар. 739; Романов, 1886, стар. 288, № 35, зап. у с. Нямойта Сенненскага п. як дажынкавая; Хрэстаматыя, стар. 76, зап. А. Крывіцкі і А. Жук у 1952 г.; Романов, 1912, стар. 253, зап. Кандрацьеў у Віцебскім п.; зап. Альхімовіч у 90-х гадах ХІХ ст. у ма-ёнтку Гараватка Себежскага п. АГТ, ф. 5, спр. 5, л. 118; зап. Н. Макуца ў пач. 50-х гадоў у в. Вербілка Шчучынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 90, л. 6—7; зап. Н. Грышкова ў пач. 50-х гадоў у в. Чыжэвічы Старобінскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 47, л. 2; зап. Н. Падаралава ў пач. 50-х гадоў у в. Тузбіца Дунілавіцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 23, л. 14—15; зап. Г. Дурэйка ў 50-х гадах у в. Укропінка Смаргонскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 11, л. 5; зап. А. Галкоўская ў 50-х гадах у в. Малявічы Ільянскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 9, л. 9—10; зап. М. Сільванёнак у 50-х гадах у в. Пліскі Ветрынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 31, сш. 15, л. 1; зап. Бобрык у 50-х гадах у в. Горкі Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 2, л. 2; зап. Л. Фёдараў у 1959 г. у в. Перавоз Смаргонскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 3, л. 13; зап. той жа, тады ж у в. Лебедзева Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 3, сш. 2, л. 29; зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45; зап. А. Дужык у 1967 г. у в. Кісялі Шчучынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 30, сш. 7, л. 7—8; зап. А. Гурскі ў 1970 г. у в. Падольцы Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 31, сш. 1, л. 44; зап. К. Кабашнікаў у 1970 г. у в. Міхалішкі Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 34, сш. 2, л. 3; зап. І. Лушчыцкая ў 1961 г. у в. Лешніцы Барысаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 62, сш. 3, л. 15.

91. Сонейка, сонейка

Зап. К. Кузняцова ў 1960 г. у в. Баравуха Слуцкага р. ад Матроны Сяўрук, 1895 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 55, сш. 2, л. 25.

92. Жоначкі, у двор

Зап. К. Кабашнікаў у 1964 г. у в. Ледневічы Сенненскага р. ад Ганны Азаронак і Кацярыны Лябецкай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 93, сш. 1, л. 21.

93. Да я жыта жала

Зап. К. Кузняцова ў 1960 г. у в. Засулле Стаўбцоўскага р. ад Веры Чарняўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 55, сш. 1, л. 18.

94. Гора, гора, горачка

Зап. В. Скідан у в. Курганне Горацкага р. ад Ганны Якіменка, 1921 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 105, л. 23.

94а. А ўсе людзі двору йдуць

Грынблат, стар. 37—38, № 28. Зап. у 1906 г. у в. Мікулічы Клімавіцкага п.

94б. А ўсе людзі двору йдуць

Гарэцкі, Ягораў, стар. 93, № 200. Зап. у 1926 г. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р. ад Прасі Гарэцкай.

94в. А ўсе людзі двору йдуць, я, млада, не думаю

Зап. М. Зубаў у 1906 г. у в. Мікулічы Клімавіцкага п. АІРМ, ф. 40, спр. 1, л. 151.

95. Закацілась жарка сонца

Зап. С. Міско ў 1967 г. у в. Сялец Мсціслаўскага р. ад Л. Нупрэвай, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 107, сш. 3, л. 40.

96. Да ўжо вечар вечарэе

Зап. Н. Русаловіч у 50-х гадах у в. Скарынічы Мінскага р. ад Ганны Станішэўскай. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 6, сш. 1, л. 28.

97. Мяне маці з прыгону жджэ

Зап. Г. Барташэвіч у 1960 г. у в. Казловічы Слуцкага р. ад Алены Васілевіч, 1896 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 45, сш. 3, л. 45.

97а. Ужо на дварэ вечарэе

Зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Сурміна Гарадоцкага р. ад М. Паўлоўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 88, сш. 2, л. 33.

97б. Ой, не пайду я дадому

Шырма, 1962, III, стар. 167, № 106. Зап. у 1932 г. у в. Агароднікі Косаўскага п. ад Васіля Труцькі.

97в. Ды ўжо вечар вечарэе

Зап. Л. Павецьева ў 1960 г. у в. Баравуха Слуцкага р. ад Матроны Сяўрук, 1895 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 55, сш. 5, л. 33.

97г. Ужо на дварэ вечарэе

Шырма, 1962, III, стар. 157 № 98. Зап. у 1932 г. у в. Яцкава Валожынскага п. ад Параскі Барысіхі, 1862 г.

97д. На двары вечарэе

Шырма, 1962, III, стар. 149, № 92. Зап. у 1929 г. у Вільні ад мастака Язэпа Драздовіча з Дзісеншчыны, 1888 г. і на хут. Мель Жойдзішкаўскай вол. Вілейскага п. ад Кастуся Чартовіча.

97е. А на дварэ вечарэіць

Зап. М. Гваздзёў у 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага р. ад Ганны Гарбёнак, 1903 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 78, сш. 1, л. 55.

97ж. А ўжо вечар вечарэе

Зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. ад Зінаіды Клепча, 1896 г. і Лізаветы Ігнатовіч, 1897 г. АІМЭФ, ф. 7, воп. 1, спр. 111, сш. 2, л. 1.

97з. Аддаў мяне бацька

Шейн, 1887, стар. 247—248, № 264. Зап. Я. Копаць у с. Падлессе Слуцкага п.

97і. Ой, за гаем, гаем

Шырма, 1962, III, стар. 177, № 115. Зап. У. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р. як зажныначную.

97к. Як пайду я сялом, сялом

Елатаў, стар. 10. Зап. В. Ялатаў у 1957 г. у в. Верхняя Тошчыца Быхаўскага р. ад Ганны Міхайлавай, 1907 г.

97л. А ўжо вечар вечарэе

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Вуша Бярэзінскага р. ад К. Шубы, 1908 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 47.

Вар.: Federowski, V, стар. 740, № 1766, зап. Межаеўскі Навагрудскага п.; Романов, 1912, стар. 248, зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.; Шырма, 1962, III, стар. 156—157, № 98, зап. у 1932 г. у в. Яцкава Валожынскага п.; зап. І. Лушчыцкая ў 1960 г. у в. Агароднікі Капыльскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 52, сш. 3, л. 12; зап. І. Лушчыцкая ў 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 65, сш. 4, л. 3; зап. В. Іваноўская ў 1964 г. у в. Фралова Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 85, сш. 3, л. 18; зап. В. Іваноўская ў 1963 г. у в. Бабуцы Глыбоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 83, сш. 2, л. 40; Романов, 1910,

стар. 29, № 14, зап. у в. Завулкі Дзісенскага п.; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Забашавічы Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 37; зап. Н. Дарожка ў 50-х гадах у в. Сяледчыкі Радашковіцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 14, л. 10; зап. Г. Посах у 50-х гадах у в. Лебедзева Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 1, л. 4; зап. Т. Палянская ў 1964 г. у в. Вуша Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 54, л. 7; зап. В. Шніп у пач. 50-х гадоў у в. Пугачы Радашковіцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 55, л. 5—6; зап. Л. Іванчык у 50-х гадах у в. Дубіна Валожынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 4, л. 4; зап. Бобрык у 50-х гадах у в. Горкі Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 2, л. 3; зап. В. Канатуш у 50-х гадах у в. Насілава Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 52, л. 4; зап. Н. Глаз у 50-х гадах у в. Груздава Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 57, л. 5; зап. Л. Салавей у 1967 г. у в. Агароднікі Валожынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45; зап. А. Ліс у 1970 г. у в. Якеляўшчызна Смаргонскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 27, сш. 2, л. 30; зап. Н. Шнаркевіч у 1971 г. у Вільнюсе ад ураджэнкі в. Маркава Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 37, сш. 1, л. 8—9.

98. Эй, пайду я дарогаю

Зап. К. Кабашнікаў у 1960 г. у в. Пясочнае Капыльскага р. ад Наталлі Мікуль, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 57, сш. 1, л. 51.

98а. Ой, зайшло сонца дый за лясочак

Зап. А. Андрушкевіч у 1963 г. у в. Беліцы Жлобінскага р. ад Насты Новікавай. АІМЭФ, ф. 13, воп. 3, спр. 27, л. 13.

98б. Сама пайду дарогаю

Романов, 1912, стар. 249. Зап. Гр. Неплюкоў у Лепельскім п.

98в. Пайду я дарогаю

Шырма, 1962, III, стар. 182, № 120. Зап. У. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р. як дажынкавую. Кантамінацыя з дзвюх песень.

98г. Як пайду лугам, не лугам

Клісн, стар. 97. Зап. у в. Вясёлаў на Навагрудчыне.

98д. Пайду я дарогаю

Шырма, 1962, III, стар. 183, № 121. Зап. У. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р. як дажынкавую.

98е. Сама йду дарогаю

Шырма, 1962, III, стар. 159, № 100. Зап. у 1932 г. у в. Новыя Зімадры Вілейскага п. ад Наталлі Хадзінскай.

98ж. Я гуляла, малада, на поля

Сахараў, I, стар. 39, № 74. Зап. Б. Юрэвіч у 1929 г. у в. Ляўдэры Лудзенскага п. ад В. Барады.

98з. Сама пайду дарогаю

Зап. Л. Малаш у 1969 г. у в. Туркі Докшыцкага р. ад Алены Гапанёнак, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 22, сш. 1, л. 4.

98і. Як пайду я дарогаю

Романов, стар. 243. Зап. у Чэрыкаўскім п.

98к. Як пайду дарогаю

Дембовецкнй, стар. 539, № 12. Зап. у Чавускім п.

98л. Пайду я дарогаю

Зап. Л. Эгіроўскі ў 1948 г. у в. Аляксандрава Мінскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 1, сш. 20, л. 2.

98м. Ой, рана, рана ў поле йду

Зап. Г. Цітовіч у 1948 г. у в. Зосімы Кобрынскага р. ад Настасі Шнейдзік. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 22, сш. 1, л. 12.

98н. Пайду я дарогаю

Янчук, стар. 72, № 73. Зап. у в. Юравічы Ігуменскага п.

98о. Пайду я дарогаю

Шырма, 1947, стар. 42. Зап. у в. Яцкава Валожынскага п. ад Барысіхі.

98п. Як пайду я дарогаю

Шлюбскі, стар. 151—152, № 219. Зап. у 1921 г. у в. Барсукі Віцебскага п.

98р. Ды пайду я дарогаю

Грынблат, стар. 45, № 35. Зап. у 1925 г. у в. Слабада-Раўнаполле Чэрвенскага р.

98с. Ой, гукну я дарогаю

Шырма, 1962, III, стар. 146. Зап. у 1928 г. у в. Шакуны Пружанскага п. ад Алесі Шырмы.

98т. Ой, пайду я дарогаю, як пайду

Зап. Г. Барташэвіч у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. ад Аляксандры Ігнатавіч, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 110, сш. 3, л. 35.

98у. Пайду я дарогаю

Зап. Г. Цітовіч у 1945 г. у в. Тараканаўка Плешчыніцкага р. ад Арыны Кісялеўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 2, сш. 1, № 34.

98ф. Ды мой татачка, ды каласочак

Зап. Р. Сінюк і Б. Елісеева ў 1958 г. у в. Завод Жлобінскага р. ад Таццяны Андрушкевіч, 1903 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 28, сш. 4, л. 1.

98х. О пайду я дарогаю

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

98ц. Як пайду я дарогаю

Зап. В. Бурносаў у 1962 г. у в. Глыбокае Бялыніцкага р. ад Надзеі Немыцьковай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 77, сш. 4, л. 25.

98ч. Пайду я дарогаю

Зап. А. Акунькова ў 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р. ад Веры Хаткевіч, 1919 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 47, сш. 1, л. 29.

98ш. Да й пайду я дарогаю

Зап. у 1971 г. у в. Дrajна Старадарожскага р. ад Мар'і Германчук, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 2, л. 6.

98э. Ой, звонка, звонка на бару

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Целякі Мядзельскага р. ад Гіль Марыі, 1896 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 64, сш. 1, л. 5.

Вар.: Сахараў, I, стар. 40, № 75, зап. М. Барысёнак у 1927 г. у в. Бартулі Даўгаўпілскага п.; Сахараў, I, стар. 40, № 76, зап. у 1939 г. у в. Шушкі Лудзенскага п.; Нгупіевіч, стар. 20—21, № 18, зап. на Дзісеншчыне; Киркор, стар. 223—224, № 42, зап. на Віленшчыне; Романов,

1912, стар. 248, зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.; Романов, 1912, стар. 257, зап. Я. Пятроў у в. Болецк Гарадоцкага п.; Романов, 1912, стар. 250, зап. у Лепельскім п.; Романов, 1911, стар. 151, зап. у в. Салава Кобрынскага п.; там жа, стар. 154, зап. Міклашэвіч у в. Шылавічы Слонімскага п.; там жа, стар. 147, зап. М. Рамановіч у в. Парэчча Слонімскага п.; Шырма, 1962, III, стар. 146, № 91, зап. у 1928 г. у в. Шакуны Пружанскага п.; Шейн, Бел. песні, стар. 475, № 316, зап. Л. Склярэнка ў Лепельскім п.; Романов, 1912, стар. 261, зап. Мацясевіч у м. Заслаўе; Federowski, V, стар. 751, № 1804, зап. у в. Султанаўшчына Слуцкага п.; Federowski, V, стар. 747, № 1790, зап. у в. Навасады Ваўкавыскага п.; Federowski, V, стар. 750, № 1803, зап. у в. Вялікія Азяркі Ваўкавыскага п.; Federowski, V, стар. 750, № 1803, зап. у в. Шчасновічы Слуцкага п.; Дембовецкі, стар. 542, № 28, зап. у в. Путнікі Горацкага п.; Шейн, 1887, стар. 255, № 283б, зап. Г. Сушчынскі ў Чавускім п.; там жа, стар. 255, № 283а, зап. В. Татліна ў в. Карацка Слуцкага п.; там жа, стар. 255, № 283, б., зап. В. Сонцава ў Мінскім п.; Радченко, Гомельск. нар. песні, стар. 64, № 31; зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Прыбыткі Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 207; Довнар-Запольскі, стар. 60, № 72, зап. А. Ляцкі ў в. Святая Воля; там жа, стар. 99, № 480, зап. у в. Рудня Целеханскай вол.; зап. В. Гусціновіч у 1960 г. у м. Кажан-Гарадок. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 2, л. 112; зап. В. Іваноўская ў 1961 г. у в. Лунін Лунінецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 71, сш. 4, л. 12; зап. М. Грынблат у 1962 г. у м. Казлоўшчына. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 74, сш. 1, л. 25; зап. Малішэўская ў 1960 г. у в. Наўховічы Чачэрскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 17, л. 2—3; зап. А. Лешчанка ў в. Бранчыцы Старобінскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 15, л. 6; зап. Г. Заяц у 1963 г. у в. Пярковічы Драгічынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 7, сш. 8, л. 1; зап. А. Белік у в. Паланечка Гарадзішчанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 27, сш. 2, л. 32; зап. Г. Цітовіч у 1945 г. у в. Чараканаўка Плешчаніцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 2, сш. 1, л. 39; зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 1, л. 1; той жа, там жа, АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 1, л. 31; той жа ў 1964 г. у м. Багушэўск. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 87, сш. 2, л. 44—45; зап. той жа ў 1966 г. у в. Козікі Докшыцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 104, сш. 1, л. 2; зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Целешава Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 3, л. 4; зап. тая ж у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 110, сш. 3, л. 35; зап. тая ж у 1963 г. у м. Крэва Смаргонскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 82, сш. 1, л. 37; зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Завер'е Браслаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 7, л. 7; зап. тая ж у 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 7, л. 29; зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лохаўшчына Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 5, л. 1; зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Маркава Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 1, л. 23; зап. У. Коўчур у 1946 г. у в. Кірава Слуцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 17, сш. 2, л. 6; зап. В. Бурносаў у 1962 г. у в. Глыбокае Бялыніцкагаі р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 77, сш. 4, л. 25; Романов, 1886, стар. 443, № 40, зап. у с. Беліца Сенненскага п.; Хрэстаматыя, стар. 318, зап. студэнты Брэсцкага пед. ін-та ў 1953 г. у в. Гарадзец Кобрынскага р.; Сегну, стар. 27, зап. на Дзісеншчыне; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Глівен Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 36; зап. той жа, тады ж у в. Навасёлкі Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 48; зап. той жа, тады ж у в. Глівен Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1,

спр. 4, л. 9; зап. Я. Барадач у 50-х гадах у в. Слоўе Крупскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 33, сш. 2, л. 8; зап. Р. Юрэвіч у 50-х гадах у Маладзечанскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 3, л. 6; зап. Т. Клімчанка ў 50-х гадах у в. Аргуны Лёзенскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 32, л. 1; зап. Л. Галіноўская ў 50-х гадах у м. Радашковічы. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 53, л. 3—4; зап. Л. Паўлава ў 50-х гадах у в. Замошша Слуцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 6, л. 2; зап. К. Сініца у 50-х гадах у в. Дроздзіна Барысаўскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 33, сш. 23, л. 4—5; зап. М. Вітушка ў 60-х гадах у аколіцах Ляхавіч. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 59, л. 2; зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Падлобная Лёзенскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, л. 23; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Мірагошч Краснапольскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 2, л. 74; зап. Л. Малаш у 1969 г. у в. Туркі Докшыцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 22, л. 17, сш. 3; зап. К. Кабашнікаў у 1969 г. у в. Беражное Столінскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 15, сш. 2, л. 24; зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45; зап. тая ж у 1966 г. у в. Агароднікі Валожынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45; зап. А. Гурскі ў 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 46, сш. 1, л. 39; зап. Н. Шнаркевіч у 1971 г. у Вільнюсе ад ураджэнкі в. Маркава Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 37, сш. 1, л. 8; Романов, 1911, стар. 156, зап. у в. Некрашы Гродзенскага п.; Романов, 1911, стар. 166, зап. у Ваўкавыскім п.; зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Тонеж Лельчыцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 201; Хрэстаматыя, стар. 219, зап. Я. Рамановіч у 1949 г. у в. Вялешына Капыльскага р.; зап. В. Пагарэльская ў 1929 г. у г. Слуцку, АІРЛІ, ф. 16, спр. 1, л. 48.

99. Не ўлякайся, мой татачка

Зап. Г. Барташэвіч у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. ад Аляксандры Ігнатовіч, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 110, сш. 3, л. 6.

99а. Я, малада, з прыгону йшла

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Лошчыніцы Барысаўскага р. ад К. Ахрамовіч, 1911 г., В. Рыбак, 1909 г., М. Гаўрыльчык, 1914 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 63, сш. 1, л. 33.

99б. Ой, я з поля цяку, бягу

Federowski, V, стар. 754, № 1818. Зап. у в. Студзераўшчына і Пляхаў Слонімскага п.

99в. А я з поля йшла

Романов, 1886, стар. 282, № 8. Зап. у с. Балотня Рагачоўскага п.

99г. Я, молада, з поля іду

Зап. Л. Фёдараў у 1960 г. у в. Пагосцішча Лёзенскага р. ад Таццяны Навуменка. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 5.

99д. Ішла дзеўка з поля, з поля

Зап. у 1971 г. у в. Дражня Старадарожскага р. ад Мар'і Германчук, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 9—10.

Бар.: Карскі. Бел. песні с. Берэзовца, стар. 135, № 19, зап. у Навагрудскім п.; зап. І. Цішчанка ў 1961 г. у в. Жыцькава Браслаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 59, л. 25; зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 1, л. 5; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Глівен Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 11; зап. Г. Букатая ў 50-х гадах у в. Новы Койцін Бярэзінскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 42, л. 4; зап. Л. Фёдараў у 1958 г. у в. Пагосцішча Лёзенскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 7, спр. 5, л. 10; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Залессе Буда-Кашалёўскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 2, л. 127; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Мікулічы Бярэзінскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 184.

100. Ужо сонейка за лес коціцца

Шейн, 1887, стар. 249, № 268. Зап. Каваленка ў м. Хатаевічы Барысаўскага п.

101. Ой, жыва, жыва — пара страдная

Зап. А. Андрушкевіч у 1963 г. у в. Завод Жлобінскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 3, спр. 27, л. 1.

Жыган — трыножнік, імправізаваная ў полі калыска.

102. Маладая маладачка

Fedegowski, V, стар. 751, № 1806. Зап. у в. Малыя Азяркі Ваўкавыскага п.

102а. Жалі, жалі па сонейку

Fedegowski, V, стар. 741, № 1770. Зап. Межаеўскі каля Моўчадзі Навагрудскага п.

102б. Да месяцу ясніюсенькі

Fedegowski, V, стар. 750, № 1801. Зап. у в. Медзяневічы і Завоссе Навагрудскага п. ад Зосі Санчук.

102в. Маладая маладачка

Карскі. Матэрыялы, стар. 187, № 24. Зап. Н. Іванова ў в. Студзёнка Навагрудскага п.

102г. Ой, месяц ясененькі

Зап. Кійко ў в. Данілавічы Дзятлаўскага р. ад Я. Груда, 1913 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 7, сш. 6, л. 4.

Вар.: Карский. Материалы, стар. 174, зап. А. Фурсевич у м. Стары Свержань; Federowski, V, стар. 751, № 1807, зап. у в. Шчасновічы Слуцкага п.; Fedesowiki, V, стар. 744, № 1780, зап. у в. Навасяды Ваўкавыскага п.; зап. М. Аўтух у 1966 г. у в. Міхалкі Свіслацкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 27, сш. 15, л. 14.

103. Добры вечар нашай маці

Зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. ад Хаўрошкі Казловай, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 1, л. 3.

II

104. Перапёлка, не ві гняздзечка

Романов, 1912, стар. 250. Зап. у Лепельскім п.

104а. Ты, ластаўка-белакрылка

Сахарай, I, стар. 41—42, № 82. Зап. у 1939 г. у в. Савельнікі Лудзенскага п. ад Г. Слядзеўскай.

104б. Перапёлка, ой, не ві гняздзечка блізка ля дарожкі

Шлюбскі, стар. 148, № 207. Зап. у 1915 г., Полацк—Віцебск.

104в. Перапёлка! Трысцяно гняздзечка

Савгоўска, стар. 47—48. Зап. у 30-я гады ў Пастаўскім п.

104г. Ах ты, ластаўка касатая

Добровольскій, стар. 258, № 26. Зап. у с. Чэранава Рослаўскага п.

104д. Перапёлка! Трысцяно гняздзечка

Грыневіч, № 13. Зап. на Дзісеншчыне.

Вар.: Шлюбскі, стар. 147, № 205, зап. Г. Гарбачэнка ў 1920 г. у в. Пазнякова Полацкага п.; там жа, стар. 147, № 206, зап. у 1915 г. у в. Арлоўка Полацкага п.; Романов, 1912, стар. 258, зап. у в. Таболкі Дзісенскага п.; Шейн, 1887, стар. 256, № 284, зап. С. Нарачынская ў Бельскім п. Смаленскай г.; там жа, стар. 256, № 285, зап. Г. Сушчынскі ў Чавускім п.; Адзел рэдкай кнігі Фунд. 6-кі АН БССР, каталог песень Грыневіча, ф. 8, нотны запіс з Полаччыны; зап. А. Раманенка ў пач. 50-х гадоў у в. Якімаўка Халопеніцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 18, л. 10; зап. у канцы ХІХ ст. у в. Арэхаўка Лепельскага п. АІРЛІ, ф. 104, воп. 1, спр. 51, № 4.

105. Закаціся, сонейка, за зялёны гаёк

Радчэйко. Гомельск. нар. песні, стар. 62, № 22. Зап. у Гомельскім п.

105а. Закацілася жарка сонца

Зап. К. Кабашчыкаў у 1965 г. у в. Залессе Чачэрскага р. ад удзельніц хору. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 102, л. 23.

105б. Галубачка ў галубнічку

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 65, № 33. Зап. у Гомельскім п.

Вар.: Зап. В. Гусціновіч у 1960 г. у в. Міхалёўка Іванаўскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 2, л. 211.

106. Не закаці, жаркае сонейка, на закаце

Косич, стар. 29. Зап. у 1897 г. у в. Манскі Нова-Зыбкаўскага п. ад жанчыны 25 год.

107. На вуліцы горкі дым

Зап. В. Падабед у 1948 г. у Мінскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 1, сш. 19, л. 2а.

Вар.: зап. С. Міско ў 1960 г. у в. Скамарошкі Стаўбцоўскага р. ад Надзеі Пархімовіч. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 53, сш. 4, л. 16.

108. Не спалася маладзе

Зап. М. Грынблат у 1967 г. у м. Стары Дрыбін Горацкага р. ад Прасі Качанковай, 1891 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 106, сш. 2, л. 6—7.

109. Каля садзенька дарожанька торна

Романов, 1912, стар. 261—262. Зап. А. Мацясевіч у м. Заслаўе.

110. Ужо вечар вечарэе

Зап. Г. Барташэвіч у 1960 г. у в. Лань Нясвіжскага р. ад Фёклы Лапаць, 1890 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 50, сш. 2, л. 6.

111. Сонейка нізенька, вечарок блізенька

Романов, 1912, стар. 265. Зап. у Гомельскім п.

112. Чые гэта конікі

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Чараўкі Мядзельскага р. ад Паўліны Роўда. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 64, сш. 2, лл. 27—28.

112а. Да чые ета коні ходзяць па дуброве?

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 58, № 11. Зап. у Гомельскім п.

113. Сіў конь бяжыць — чутка спіцца!

Довнар-Запольскій, стар. 151, № 14. Зап. у с. Красная Воля Мазырскага п.

114. Да з зялёнага гаю

Чуркін, 1949, стар. 101—102. Зап. Е. Раманаў у Дзісенскім п.

114а. К вішнёваму саду

Зап. А. Емяльянаў у 1960 г. у в. Цяцерын Бялыніцкага р. ад Вольгі Буткевіч, 1893 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 8, л. 84

114б. Із-пад зялёнага саду

Зап. В. Скідан у 1971 г. у в. Косаўшчына Пастаўскага р. ад Э. Стахоўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 48, л. 85.

Вар.: зап. В. Ялатаў у 1959 г. у в. Залессе Халопеніцкага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 2, л. 4; зап. С. Міско ў 1971 г. у в. Косаўшчына Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 41, сш. 1, л. 43.

115. Хадзіў-пахаджаў Ясь па полю

Шырма, 1962, III, стар. 158, № 99. Зап. у 1929 г. у Вільні ад мастака Язэпа Драздовіча, 1888 г.

116. Ой, у лесе на верасе

Зап. А. Лешчанка ў 1945 г. у в. Бранчыцы Старобінскага р. ад Марысі Новік, 1899 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 1, л. 3.

116а. На зялёнай дуброве дваранін каня пасе

Зап. М. Гваздзёў у в. Тонеж Лельчыцкага р. ад Г. Вянгура, 1912 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 197.

116б. У гарэхавым лесе

Шырма, 1947, стар. 50. Зап. у 1934 г. у в. Гудаўшчына Ашмянскага п. ад Стэфы Склубоўскай.

Вар.: Шейн. Бел. песни, стар. 464, № 282, зап. у в. Апанасковічы Лепельскага п.

117. Цераз гай зялёненькі

Шейн. Бел. песни, стар. 443, № 281. Зап. В. Катырло ў в. Апанасковічы Лепельскага п.

117а. Цераз барок зялёненькі

Романов, 1912, стар. 255. Зап. Я. Пятроў у в. Болецк Гарадоцкага п.

117б. Зялёнае арэхаўе

Шейн. Бел. песни, стар. 466, № 291. Зап. Л. Склярэнка ў в. Дуброўкі Лепельскага п.
Уздзеўка — аброць.

117в. Да з-пад гаю, гаю

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 63—64, № 29. Зап. у Гомельскім п.

117г. Чэраз бор зялёненькі

Зап. М. Грынблат у 1960 г. у в. Глушыца Сіроцінскага р. ад Домны Сямёнавай, 1906 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 47, ш. 3, л. 6—7.

117д. Да вішанька-цярэшанька

Янчук, стар. 73, № 76. Зап. у в. Языль Бабруйскага п.

117е. Чэраз сад зялёнінькі

Шлюбскі, стар. 154, № 226. Зап. І. Маркаў у 1914 г. у в. Нікраполе Віцебскага п.

117ж. Да зялёнае арэхаўе

Романов, 1912, стар. 245—246. Зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.

117з. Цераз бор зялёненькі

Елатаў, стар. 10. Зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Каравайніца Сіроцінскага р. ад Валянціны Кароткінай, 1918 г.

117і. Цераз бор зеляненькі

Зап. Г. Кладніцкі ў в. Вежыца-Шырынская Лепельскага п. АГТ, ф. 5, спр. 4, л. 12.

117к. Што за пыл па дарозе

Зап. К. Кабашнікаў у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. ад Уладзіславы Змяеўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 44, сш. 2, л. 12.

117л. Зялёная арэшына

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Сяменькавічы Барысаўскага р. ад К. Мытнік, 1917 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 104.

117м. А ў лесе арэшынка

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Мікулічы Бярэзінскага р. ад Алесі Пянкрат, 1903 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 179.

Бар.: Романов, 1912, стар. 253, зап. Кандрацьеў у Бабінічаскай вол. Віцебскага п.; Шырма, 1962, III, стар. 147, зап. у 1928 г. у в. Шакуны Пружанскага п.; зап. І. Цішчанка ў 1961 г. у в. Кімія Барысаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 59, л. 91; зап. В. Іваноўская ў 1963 г. у в. Бабцы Глыбоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 83, сш. 2, л. 38; Анимелле, стар. 236, зап. у паўночнай Віцебшчыне; Сегну, стар. 218, № 43, зап. на Дзісеншчыне; зап. Е. Лоўкіна ў 50-х гадах у Ветрынскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 31, сш. 6, л. 10; зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Каравайніцы Сіроцінскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, сш. 2а; зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45; зап. у 1971 г. у в. Дражна Старадарожскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 1.

118. Кацілася зараначка

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Глівен Барысаўскага р. ад Наты Жукоўскай, 1891 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 12.

119. Павілося бела павучыне

Шырма, 1947, стар. 51. Зап. у 1937 г. у в. Замошша Пастаўскага п. ад Ул. Шаблыкі.

119а. Павілася тонкая павуцінка

Романов, 1912, стар. 270. Зап. у с. Казакова Веліжскага п.

119б. Павілася тонкая павучынка

Шейн, 1887, стар. 249—250, № 270. Зап. М. Машурка ў м. Шклоў Аршанскага п.

119в. Павілося бела павучыне

Зап. Л. Малаш у 1969 г. у в. Туркі Докшыцкага р. ад Алены Гапаньёнак, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 22, сш. 2, л. 3.

Бар.: Шейн, 1887, стар. 250, № 271, зап. Г. Сушчынскі ў Чавускім п.; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 9, сш. 2, л. 77.

120. Ой, рана, рана

Зап. Л. Павецьева ў 1965 г. у в. Салаўі Аршанскага р. ад Алімпіяды Захарэнка. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 97, сш. 2, лл. 7—8.

121. Бадай тая крута гара

Бычко-Машко, стар. 54, № 49. Зап. у м. Калюга-Камарна Кобрынскага п.

122. Ай, да бокам, хмарачка, бокам

Эвальд, стар. 95. Зап. Ф. Рубцоў у 1938 г. у Парыцкім р. ад Е. і А. Мітраховіч.

123. Ой, пайду я каля луга

Зап. А. Фядосік у 1960 г. у в. Лявонавічы Нясвіжскага р. ад Надзеі Шынгель. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 54, сш. 2, л. 40.

123а. Ой, пайду я каля луга

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Бялевічы Слуцкага р. ад Тэклі Цягака, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 51, сш. 4, л. 14.

123б. Ой, пайду я каля луга

Шырма, 1962, III, стар. 167, № 106. Зап. у 1932 г. у в. Агароднікі Косаўскага п. ад Васіля Труцькі.

123в. Пайду я па край луга

Зап. М. Шушкевіч у 1969 г. у в. Мерчыцы Пінскага р. ад Ганны Лойка, 1906 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 19, сш. 2, л. 10.

Бар.: Романов, 1911, стар. 158, зап. у Слоніміскім п.; там жа, стар. 157, зап. Саковіч у в. Моладава Кобрынскага п.; там жа, стар. 150, зап. М. Романовіч у в. Здзітлава Слонімскага п.; Federowski, V, стар. 748, № 1793, зап. у в. Хільчыцы Лідскага п.; там жа, стар. 739, № 1761, зап. у в. Шчасновічы Слуцкага п.; зап. Г. Барташэвіч у 1960 г. у в. Казловічы Слуцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 50, сш. 3, л. 36; зап. А. Емяльянаў у 1960 г. у в. Цяцерын Бялыніцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 8, л. 85.

124. Закацілась жарка сонца за дуброву

Зап. М. Зубаў у 1906 г. у в. Мікулічы Клімавіцкага п. АІРЛІ, ф. 40, спр. 1, л. 176.

**125. Поле маё,
поле мае вялікае і вясёлае**

Зап. А. Ліс у 1964 г. у в. Вышадкі Гарадоцкага р. ад Матроны Барысавай, 1897 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 86, сш. 2, л. 10.

126. Поле, поле румянае!

Карскі. Матэрыялы, стар. 189, № 29, Зап. Н. Іванова ў в. Студзёнка Навагрудскага п.

127. На моры вутка купалася

Гарэцкі, Ягораў, стар. 89, № 193. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

128. Па рацэ, рацэ вуцяніца плывець

Гарэцкі, Ягораў, стар. 102, № 221. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р. ад Просі Гарэцкай.

129. Ах ты, сонца, сонца жаркае

Гарэцкі, Ягораў, стар. 89—90, № 194. Зап. у Мсціслаўскім р.

129а. Чаго, сонца, рана коцішся?

Зап. М. Гваздзёў у 1967 г. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р. ад Е. Харытонавай, 1897 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 108, сш. 3, л. 46.

130. Свяці, свяці, ясен месяц

Зап. Л. Фёдараў у 1964 г. у в. Васькіна Гарадоцкага р. ад М. Малахавай. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 83.

131. Што й вы мушкі, камарыкі мае

Косич, стар. 25. Зап. у 1897 г. у в. Жукава Мглінскага п. ад жанчыны 1852 г.

132. За бітаю слабадою

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Салтанаў Рэчыцкага р. ад Кацярыны Ракусевіч, 1882 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 60, л. 76.

133. Ох, я пайду ды лягу спаць

Federowski, V, стар. 742, № 1776. Зап. у в. Шчасновічы, каля Ляхавіч і Клецка Слуцкага п. ад Анелі Масаль.

133а. Як пайду я ў клець спаці

Зап. А. Фядосік у 1969 г. у в. Беражное Столінскага р. ад Таццяны Чулянка, 1913 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 15, сш. 4, л. 32.

Вар.: зап. К. Кабашнікаў у 1969 г. у в. Беражное Столінскага р. ад Мар'і Лазнуха, 1905 г., К. Правасуд, 1921 г. АІМЭФ, ф. 9, воп. 2, спр. 15, сш. 2, л. 23.

134. Ты сяло маё, ты сяло

Дембовецкый, стар. 542, № 30. Зап. у в. Сабалі Чэрыкаўскага п. Вар.: Гарэцкі, Ягораў, стар. 100, № 217, зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

135. Ой, месяцу, месяцу

Federowski, V, стар. 744, № 1781. Зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п. ад Таклюсі Ткачучышкі.

136. Пара, маці, жыта жаць

Календарь, стар. 138, № 9. Зап. М. Шахаў на Магілёўшчыне.

136а. Пара, маці, жыта жаці

Зап. М. Гваздзёў у в. Прыбыткі Гомельскага р. ад Н. Кузмічовай, 1924 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 195.

136б. Пара, маці, жыта жаці

Зап. І. Сагарава ў 1950 г. у в. Сялец Брагінскага р. ад Марфы Коцур, 1900 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 35, сш. 4, л. 29—30.

136в. Пара, маці, да ячменю жаці

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Мірагошч Краснапольскага р. ад Г. Маркузавай, 1891 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 1, л. 88.

Вар.: зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Старыя Дзятлавічы Гомельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 194; зап. той жа, тады ж у в. Рабуса Рэчыцкага р.; там жа, л. 193; зап. Альхімовіч у 90-х гадах XIX ст. у маёнтку Гараватка. АГТ, ф. 5, спр. 6, л. 114—115; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Мірагошч Краснапольскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 2, л. 82.

137. Сізенькі галубочак

Романов, 1912, стар. 253. Зап. Кандрацьеў у Бабініцкай вол. Віцебскага п.

137а. Сізанькі селязенька

Белоцерковец, стар. 298—299. Зап. Н. Белацаркавец на хут. Ліпкі Барысаўскага п. ад Алены Пракаповіч.

137б. Селязенька, ці быў ты на моры?

Шейн, 1887, стар. 252, № 276. Зап. М. Машурка ў м. Шклоў Аршанскага п.

Вар.: Шейн. Бел. песни, стар. 468, № 295, зап. у Суражскім п.

138. Ой ты, селязенька

Косич, стар. 26. Зап. у в. Чаўпня Старадубскага п. ад жанчыны, 1838 г.

138а. Селязенька, ці высока лягаеш?

Шлюбскі, стар. 150, № 213. Зап. І. Маркаў у 1914 г. у в. Нікра-полле Віцебскага п.

139. Ой, саколе, саколе!

Зап. у 1971 г. у в. Дразна Старадарожскага р. ад Мар'і Германчук, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 2, л. 10—11.

Вар.: зап. у канцы ХІХ ст. на Чарнігаўшчыне. АІМЭФ АН УССР, ф. 28, воп. 14, спр. 386, л. 12—13.

140. Засеяна поле залатым насенейкам

Zienkiewicz, стар. 222, № 2. Зап. на Піншчыне.

140а. Да засею я поле

Киркор, стар. 233, № 69.

141. Ты, сонца жаркае

Зап. А. Гурскі ў 1965 г. у в. Ляды Дубровенскага р. ад Алены Клінавай, 1917 г. і П. Карэчаевай, 1918 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 95, сш. 1, л. 44.

142. Ай, да закацілась жаркае сонца

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 61, № 8. Зап. у Гомельскім п.

142а. Закацілася да яркае сонейка

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Старыя Дзятлавічы Гомельскага р. ад Н. Котавай, 1901 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 198.

Вар.: Романов, 1912, стар. 245, зап. у Краснабудскай вол. Гомельскага п.; Радченко. Сб., № 8.

143. Як пайду я, пайду

Романов, 1886, стар. 282, № 10. Зап. у Аршанскім п.

144. Ды чырвоная рожа

Ўсерпу, стар. 218—219. Зап. на Дзісеншчыне.

145. Зачым, дзеўка, боса жала?

Жанчына, стар. 112. Зап. Ю. Соўка ў 1926 г. у с. Бабчын Хойніцкага р.

146. Залатая макаўка

Родзяловская, Снитко, Белановіч, стар. 227. Зап. І. Беланавіч у 1908 г. у м. Радашковічы Вілейскага п.

147. Ой, дымна, дымна поле, дымна

Зап. А. Ліс у 1963 г. у в. Храмцова Вілейскага р. ад Надзеі Якубовіч, 1905 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 4, л. 12.

147а. Да што ў полі бялеецца?

Зап. У. Коўчур у 1946 г. у в. Кірава Слуцкага р. ад Лідзіі Чыжык, 1926 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 17.

147б. Ой, дымна поле, дымна

Зап. Н. Паўтараха ў 50-х гадах у в. Почар Бягомльскага р. ад Мар'і Валока, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 2, л. 3.

147в. Да й пайду я ў цёмны лес

Зап. у 1971 г. у в. Дразна Старадарожскага р. ад Мар'і Германчук, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 7.

Зап. Л. Салавей у 1966 г. у в. Агароднікі Валожынскага р. ад А. Салавей, 1895 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45, л. 14.

147д. Дымна поле, да зачым яно дымна?

Каминский, стар. 430.

Вар.: Романов, 1912, стар. 247, зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.; зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 64, сш. 1, л. 35; зап. А. Шэйко ў 50-х гадах у м. Сола Смаргонскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 31, сш. 2, л. 3; зап. Л. Сакалоўская ў 50-х гадах у в. Латыголь Ільянскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 89, л. 1; зап. Н. Шнаркевіч у 1971 г. у г. Вільнюсе ад ураджэнкі в. Маркава Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 37, сш. 1, л. 5—6.

148. Зашумела зялёна дуброўка

Романов, 1912, стар. 242. Зап. у Чэрыкаўскім п.

148а. Зашумела зялёна дуброўка

Романов, 1886, стар. 293, № 12. Зап. у с. Расна Сенненскага п.

148б. Бедна мая галовушка

Романов, 1886, стар. 280, № 3. Зап. у с. Беліца Сенненскага п.

148в. Зашумела зялёная дубраўка

Зап. А. Гурскі ў 1965 г. у в. Салаўі Аршанскага р. ад М. Балашэнка і Т. Яфрэменка. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 95, сш. 2, л. 30—31.

149. Камар гудзе, вечар будзе

Довнар-Запольский, стар. 151, № 17. Зап. у в. Красная Воля Мазырскага п.

150. На дварэ азяро

Шлюбскі, стар. 153—154, № 225. Зап. у 1914 г. у в. Косаўшчына Лепельскага п.

151. Коціцца крышталь

Розенфельд, стар. 85, № 53. Зап. у в. Кандратовічы Астрашыцка-Гарадокскай вол. Мінскага п.

152. Пала раса на травіцу

Шырма, 1962, III, стар. 149. Зап. у 1929 г. ад мастака Язэпа Драздовіча з Дзісеншчыны і на хут. Мель Жойдзішкаўскай вол. Вілейскага п. ад Кастуся Чартовіча.

Вар.: Шырма, 1962, III, стар. 191, зап. у 1934 г. у в. Гарыдзянты Вілейскага п. ад Марысі Мароз.

153. Ой, пайду я то так, то сяк

Шырма, 1962, III, стар. 146. Зап. у 1928 г. у в. Шакуны Пружанскага п. ад Алесі Шырма.

154. Віліся пчолачкі

Сахараў, I, стар. 42, № 83. Зап. у 1938 г. у м. Індра Даўгаўпілскага п. ад Агаты Невяроўскай.

154а. Ляцелі вуленькі

Анимелле, стар. 236. Зап. у паўночнай Віцебшчыне.
Вар.: АІРЛ, ф. 104, воп. 1, спр. 51. № 3, зап. на Лепельшчыне.

155. Дзякуй табе, мая матка

Шейн, 1887, стар. 244, № 257. Зап. В. Тотліна ў в. Карацкі Слуцкага п.

155а. На лугу касцы косяць

Шырма, 1962, III, стар. 173, № 111. Зап. У. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р. як зажынкавую.

155б. Матка ж мая раднецькая

Federowski, V, стар. 758, № 1832. Зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п. ад Таклюсі Ткачучышкі.

Вар.: Federowski, V, стар. 739, № 1762, зап. у в. Гарнастаевічы, каля Поразава Ваўкавыскага п.; там жа, стар. 749, № 1799, зап. у в. Медзяневічы і Завоссе на Навагрудчыне.

156. Ой, не захадзі ты, яркае сонца

Зап. А. Гурскі ў 1965 г. у в. Салаўі Аршанскага р. ад Марты Балашанка, 1913 г. і Таццяны Яфрэменка, 1924 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 95, сш. 2, л. 14—15.

156а. Да не запякай

Косич, стар. 29. Зап. у 1898 г. у в. Бародзінка Мглінскага п.

1566. Ты не забягай, жаркае сонца

Зап. у канцы XIX ст. на Чарнігаўшчыне. АІМФЭ АН УССР, ф. 28, воп. 14, спр. 386, л. 14—15.

Вар.: Шейн. Бел. песні, стар. 465, № 288, зап. у м. Чашнікі Лепельскага п.

157. А каліна-маліна

Романов, 1912, стар. 249. Зап. Р. Неплюкаў у Лепельскім п.

157а. Чырвоная каліна

Шырма, 1947, стар. 53. Зап. у в. Замошша Пастаўскага п. ад Ул. Шаблыкі.

1576. Белая бярозачка

Зап. Л. Салавей у 1967 г. у в. Агароднікі Валожынскага р. ад А. Салавей, 1896 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45.

Вар.: Романов, 1912, стар. 256, зап. Пятроў у в. Болецк Гарадоцкага п.; зап. Гурскі ў 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 64, сш. 1, л. 49; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Сяменькавічы Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 75.

158. Ды іграла сонейка, ды іграла

Зап. А. Ліс у 1963 г. у в. Лебедзева Маладзечанскага р. ад Лізаветы Сарока, 1891 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 3, л. 9.

158а. А гуляла сонейка

Шырма, 1947, стар. 51. Зап. у 1937 г. у в. Замошша Пастаўскага п. ад Ул. Шаблыкі.

159. Вячэрняя зараначка

Зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Бабічы Глыбоцкага р. ад Ганны Пратас, 1893 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 7, л. 3.

159а. Вячэрняя зараначка, ці не цяжанька табе?

Каминский, стар. 430—431.

1596. І вячэрняя зараначка

Зап. А. Емяльянаў у 1972 г. у в. Лявонаўцы Міёрскага р. ад Зосі Урублеўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 59, сш. 2, л. 24.

Вар.: зап. Н. Барташ у 1960 г. у в. Слабада Валожынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 12, сш. 2, л. 2; зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 4, л. 20.

160. Пайду я гарою, далінаю

Киркор, стар 94—95. Зап. у Гродзенскай губ.

161. Ішла дзеўка борам, борам

Романов, 1912, стар. 242. Зап. у Чэрыкаўскім п.

161а. Пад лесам-борам

Зап. Г. Барташэвіч у 1965 г. у в. Дукора Пухавіцкага р. ад Таўцяны Пісарчык, 1888 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 99а, сш. 3, л. 6.

161б. Пайду млада борам, борам

Шейн. Бел. песни, стар. 465, № 285. Зап. Прэабражэнскі ў в. Капцэвічы Лепельскага п.

161в. Да ішла я борам, борам

Зап. у 1-й палавіне ХІХ ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).
Вар.: Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 61, № 21; зап. А. Валеви́ч у 1936 г. у в. Глівен Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 13; зап. у 1971 г. у в. Дразна Старадарожскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 9.

162. Ой ты, траўка-мураўка

Зап. Г. Барташэвіч у 1961 г. у в. Занарач Мядзельскага р. ад А. Смятанка, 1901 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 67, сш. 2, л. 7.

162а. А траўка-мураўка!

Шейн. Бел. песни, стар. 464. Зап. Л. Склярэнка ў Лепельскім п.
Вар.: Романов, 1912, стар. 256, зап. Пятроў у в. Болецк Гарадоўскага п.; Шейн. Бел. песни, стар. 464, № 284, зап. В. Катырло ў в. Апанаскавічы Лепельскага п.; Сегну, стар. 219, № 45, зап. на Дзісеншчыне.

163. Ой, гукнула сыраежка

Шырма, 1962, III, стар. 144, № 90. Зап. у 1929 г. у в. Шакуны Пружанскага п. ад Захвеі Хвораст.

163а. Хвалілася сыраежка

Шырма, 1962, III, стар. 162. Зап. у 1934 г. ад жанчын в. Задубенне Вілейскага п.

1636. Гаварыла сыраежка

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

163в. Сядзіць рыжко пры дарозе

М а л е в и ч, стар. 34, Зап. у Слуцкім п.

Бар.: зап. І. Цішчанка ў 1961 г. у в. Жыцькава Барысаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 59, л. 43.

164. І маменька, мая кветка

Зап. Г. Барташэвіч і А. Янголь у 1965 г. у в. Бокшыцы Слуцкага р. ад Мар'і Шэлег, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 99а, сш. 1, л. 36.

164а. Мая мамка, мая кветка

Зап. А. Фядосік у 1948 г. у в. Кашэвічы Капаткевіцкага р. ад Сарафіны Мароз, 1902 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 2, сш. 6, л. 8.

164б. Мамко, мая кветка

Зап. У. Коўчур у 1946 г. у в. Кірава Слуцкага р. ад Ганны Крывашэй, 1884 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 17, сш. 1, л. 8.

164в. Ой, мамка мая, аддай мяне замуж

Зап. Г. Барташэвіч у 1967 г. у в. Ордын Шклоўскага р. ад Мар'і Сідаравай, 1898 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 110, сш. 1, л. 31.

164г. Калі ўзрасту, ўзрасту

Зап. В. Бурносаў у 1963 г. у в. Цяцерын Бялыніцкага р. ад А. Нырцовай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 78, сш. 6, л. 3.

Кабат — від верхняга жаночага адзення.

164д. Да й гула ж пчолка, гула

Зап. у 1971 г. у в. Дразна Старадарожскага р. ад Мар'і Германчук, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 3—4.

165. Кругла мала

Р о м а н о в, 1912, стар. 250. Зап. Р. Неплюкоў у Лепельскім п. Жніўная песня, распетая ў дажынкавую.

165а. Надыкала балоцечка

Зап. В. Гусціновіч у 1960 г. у в. Цна Лунінецкага р. ад Палагеі Казун, 1910 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 2, л. 46.

1656. Мала, кругла балоцэчка

Шырма, 1947, стар. 46. Зап. у в. Яцкава Валожынскага п. ад Параскі Барысіхі.

165в. А акала балоціка

Зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Дуброўка Ветрынскага р. ад В. Марозавай, 1906 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, сш. 2а, л. 3.

165г. Каля лесу туман-туман

Зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Каравайніцы Сіроцінскага р. ад Баянціны Кароткінай, 1918 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1.

Вар.: Шейн, 1887, стар. 249, № 269, зап. С. Шымковіч у в. Арэхаўка Лепельскага п.; там жа, стар. 251, № 274, зап. Нядзвецкі ў акаліцах м. Узда Ігуменскага п.; Романов, 1912, стар. 247, зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.; Янчук, стар. 75, № 80, зап. у в. Языль Бабруйскага п.; зап. К. Кузняцова ў 1964 г. у в. Целешава Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 91, сш. 4, л. 14; Романов, 1910, стар. 30, № 6, зап. на Дзісеншчыне як дажынкавая; зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Задоры Сіроцінскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 48, сш. 6, л. 35—36; зап. Г. Барташэвіч у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 110, сш. 1, л. 3; зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі); зап. В. Шніп у 50-х гадах у в. Пугачы Радашковіцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 55, л. 6; зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Каравайніца Сіроцінскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, сш. 2, л. 98; зап. тая ж, тады ж у в. Дуброўка Ветрынскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, сш. 2, л. 128; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Заглаўнікі Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 9, сш. 1, л. 61.

166. Каля лесу туман, туман

Зап. Л. Павецьева ў 1964 г. у в. Марозаўка Сенненскага р. ад Кацярыны Занько, 1893 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 89, сш. 1, л. 32.

167. Накукуйся, шэра зязюлька!

Шлюбскі, стар. 153, № 224. Зап. у 1914 г. у в. Забулдычына Полацкага п.

168. Не шумі, дуброва

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Дарлівае Мсціслаўскага р. ад Л. Шытковай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 1, л. 8—9.

168а. Не журы мяне, мая мамачка

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Дарлівае Мсціслаўскага р. ад Л. Шытковай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 1, л. 12.

169. На ціхім Дунаі

Шырма, 1947, стар. 52. Зап. у в. Замошша Пастаўскага п. ад Ул. Шаблыкі.

170. Жыта жала красная дзяўчына

Зап. Я. Цепліш у 1937 г. у в. Цеплішы Даўгаўпільскага п. ад Разаліі Цепліш. Аддзел рэдкай кнігі Фунд. б-кі АН БССР. Рук. арх. С. П. Сахарава.

171. Шэрая зязюлька, не лятай ты па дуброве

Зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. ад Пелагеі Ігнатавіч, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 1, л. 42.

172. І баравая цяцера

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Занарач Мядзельскага р. ад М. Лабко, 1933 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 69, сш. 3, л. 43.

172а. Баравая цяцера

Зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. ад Н. Скурко, 1910 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45.

173. Выхвалялася непраўдзівая каліна

Дембовецкый, стар. 540, № 16. Зап. у Чавускім п.

173а. Пахвалілася чырвона каліна

Дембовецкый, стар. 540, № 14. Зап. у Чавускім п.

173б. Пахвалялася каліна, над ракою стоя

Романов, 1912, стар. 252. Зап. у в. Сініцы Каралеўскай вол. Віцебскага п.

173в. Выхвалялась ды чырвона каліна

Гарэцкі, Ягораў, стар. 88—89, № 192. Зап. на Мсціслаўшчыне. Вар.: Шейн, 1887, стар. 245, № 260, зап. Г. Сушчынскі ў Чавускім п.

174. Між гор, між гор

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Сураўня Сіроцінскага р. ад Е. Максімавай і Ф. Краўчанка. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 18.

175. Да не будзе каліна

Зап. Г. Барташэвіч і А. Янголь у 1965 г. у в. Бокшыцы Слуцкага р. ад М. Шэлега, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 99а, сш. 4, л. 39.

176. У барку, ў барку, ў прыборку

Романов, 1912, стар. 247. Зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.

176а. Ой, высока, далёка

Зап. Г. Барташэвіч у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. ад Я. Альфер, 1908 г. і П. Крывенька, 1916 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 40, сш. 3, л. 28.

176б. Ой, борку, борку пры борку

Зап. А. Ліс у 1966 г. у в. Пераходы Глыбоцкага р. ад Анэты Круглай, 1909 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 104, сш. 1, л. 29.

Вар.: Романов, 1912, стар. 259, зап. П. Альхімовіч у Себежскім п.; зап. Г. Барташэвіч у 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 67, сш. 2, л. 30; зап. В. Іваноўская ў 1963 г. у в. Бабцы Глыбоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 83, сш. 2, л. 46; зап. І. Лушчыцкая ў 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 65, сш. 6, л. 25.

177. На тыне, на тыне

Зап. А. Ліс у 1961 г. у в. Пасынкі Мядзельскага р. ад Насты Савук, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 68, сш. 4, л. 27.

177а. Ой, на тынку, на тыночку

Шейн. Бел. песні, стар. 466, № 289. Зап. у м. Чашнікі ад М. Каткевіч.

177б. На тыне, на тыне

Шырма, 1947, стар. 53—54. Зап. у в. Замошша Пастаўскага п. ад Ул. Габлыкі.

177в. А на тыне, на тыне

Зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. ад Н. Скурко, 1910 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45.

Вар.: Романов, 1912, стар. 254, зап. П. Васільеў у в. Мішневічы Гарадзецкага п.; там жа, стар. 251, зап. у Лепельскім п.

178. Каля саду, каля вішання

Романов, 1912, стар. 268. Зап. П. Альхімовіч у Себежскім п.

Вар.: Романов, 1912, стар. 243, зап. Ст. Барташэвіч у в. Забычанне Чэрыкаўскага п.

179. Растрасі, божа, братнюю копку

Fedegowski, V, стар. 740, № 1765. Зап. Межаеўскі каля Моўчадзі Навагрудскага п.

179а. Павей, вецер, дарогаю

Шырма, 1962, III, стар. 145, № 90. Зап. у 1929 г. у в. Шакуны Пружанскага п. ад Захвеі Хвораст.

179б. Павень, павень, ветрыку

Fedegowski, V, стар. 743, № 1778. Зап. у в. Султанаўшчына каля Нясвіжа ад Насты Мельнічкі.

180. Павей, павей, буён вецер

Сахараў, I, стар. 43, № 91. Зап. Ст. Іянічонок у 1930 г. у в. Адамова Лудзенскага п. ад Монікі Іянічонок.

180а. Павей, павей, буйны вецер

Романов, 1912, стар. 255. Зап. у в. Казяны Гарадоцкага п.

180б. Павянь, рута-мята

Шлюбскі, стар. 154, № 227. Зап. І. Маркаў у 1914 г. у в. Нікраполле Віцебскага п.

180в. Да красуйся, красачка

Добровольскі, стар. 258, № 25. Зап. у Леанапольскай вол. Дзісенскага п.

180г. Павей, павей, буян-вецер

Зап. Альхімовіч у маэнтку Гараватка Себежскага п. АГТ, ф. 5, спр. 6, л. 114.

Вар.: Ляцкі, стар. 104—105, № 9, зап. у Гайна-Слабадскай вол. Барысаўскага п.; Дембовецкі, стар. 544, № 40, зап. у с. Гладкоў Чавускага п.; зап. М. Ставер у пач. 50-х гадоў у в. Маргавіца Бягомльскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 31, л. 1; зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45; Романов, 1912, стар. 259, зап. П. Альхімовіч у Себежскім п.

181. Не сячы сасны

Булгаковский, стар. 62, № 16. Зап. на Піншчыне.

181а. Не сячы, мой татулька

Шырма, 1912, III, стар. 16. Зап. у 1959 г. ад пісьменніка Максіма Лужаніна.

182. Акружыўся месяц

Зап. С. Міско ў 1971 г. у в. Косаўшчына Пастаўскага р. ад Зінаіды Стахоўскай, 1901 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 41, сш. 1, л. 45.

182а. Ой, пытаўся месячык

Зап. Л. Салавей і П. Каруза ў 1971 г. на хут. Шынаўшчына Пастаўскага р. ад Станіславы Вайцюлян, 1909 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 2, л. 19—20.

183. Зялёная дубровачка

Зап. Л. Павецьева ў 1964 г. у в. Марозаўка Сенненскага р. ад Кацярыны Занько, 1924 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 89, сш. 1, л. 34.

183а. Бедаваў зялёны лён

Шырма, 1962, III, стар. 190. Зап. у 1937 г. у в. Замошша Пастаўскага п. ад У. Шаблыка.

183б. Гаварыў наш зялёны лён

Романов, 1912, стар. 258. Зап. Я. Пятроў у в. Болецк Гарадоцкага п.

184. Зелена, зелена каліначка ў лузе

Косич, стар. 28, зап. у 1899 г. у с. Кажамякі Мглінскага п. ад 19-гадовай дзяўчыны.

184а. Не ламайце каліначкі ў лузе

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 64—65, № 32. Зап. у Гомельскім п.

184б. Да хто заламіў

Зап. Л. Салавей у 1972 г. у в. Каханавічы Верхнядзвінскага р. ад Насты Махоцкай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 52, сш. 1, л. 29.

184в. Як пайду я лужком, беражком

Зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у Ветрынскім р. ад В. Марозавай, 1906 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, сш. 2, № 126.

185. Да гуляй, рыба, гуляй

Довнар-Запольскі, стар. 59—60, № 371. Зап. А. Ляцкі ў в. Святая Воля на Мазыршчыне.

186. Залатая жуковінка, да дзе ж ты купавана?

Довнар-Запольскі, стар. 151, № 15. Зап. у в. Красная Воля Мазырскага п.

187. Кукавала зязюлечка

Зап. К. Кузняцова ў 1959 г. у в. Залессе Халопеніцкага р. ад Софії Дыбль, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 43, сш. 1, л. 25.

187. Кукавала зязюлечка

Зап. В. Іваноўская ў 1963 г. у в. Бабцы Глыбоцкага р. ад Куліны Ціхановіч, 1912 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 83, л. 43.

Вар.: Романов, 1912, стар. 251, зап. А. Сакалоўская ў в. Сініцы Віцебскага п.

188. Ты, баравая зязюля

Зап. А. Ліс у 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. ад Зосі Русакевіч, 1906 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, л. 11.

188а. Баравая зязюлечка

Белоцерковец, стар. 298. Зап. Н. Белацаркавец на хутары Ліпкі Барысаўскага п.

188б. Баравая зязюленька

Романов, 1912, стар. 256. Зап. Я. Пятроў у в. Болецк Гарадоцкага п.

Вар.: Романов, 1912, стар. 256, зап. у в. Казяны Гарадоцкага п.; там жа, стар. 246, зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.

189. А баравая цяцера

Шырма, 1962, III, стар. 151. Зап. у 1939 г. у в. Навасёлкі Пастаўскага п. ад Марыі Скурко.

189а. Барагая цяцера

Романов, 1912, стар. 246. Зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.
Вар.: Шырма, 1962, III, стар. 152, зап. у 1934 г. у в. Задубенне
Вілейскага п.

190. Лета ж маё, лецейка

Зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Сурміна Гарадоцкага р. ад М. Паў-
лоўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 88, сш. 1, л. 40.
Вар.: Шырма, 1962, III, стар. 172, № 110, зап. У. Урбановіч у Іўеў-
скім р.

191. У арэхавым лесе

Зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Бабцы Глыбоцкага р. ад Вольгі Па-
таржыцкай, 1909 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 4, л. 5.

192. Кругла мала балоцечка

Сахара ў, I, стар. 46, № 103. Зап. у 1936 г. у м. Краслава Даўгаў-
пілскага п. ад Г. Сімчыхі.

192а. Кругла мала

Зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Завер'е Браслаўскага р. ад Адэлі
Кажара, 1896 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 8, л. 20.

192б. Сіняе азёрачка

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Жыцькава Барысаўскага р. ад М. Ада-
мейка, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 63, сш. 2, л. 38.

192в. А сіняе вазёрачка

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Глівен Барысаўскага р. ад Юсты Жу-
коўскай, 1891 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 17.

192г. Кругла мала балоцейка

Зап. Л. Салавей і П. Каруза ў 1972 г. у в. Каханавічы Верхнядзвінска-
га р. ад Марылі Бекіс, 1906 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 52, сш. 1,
л. 17—18.

Вар.: Добровольский, стар. 258, № 24, зап. у Леанопольскай вол. Дзі-
сенскага п.; зап. І. Цішчанка ў 1961 г. у в. Жыцькава Барысаўскага р.
АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 59, л. 41; Романов, 1910, стар. 30, № 6, зап.
у в. Завулкі Дзісенскага п. як дажынкавая; зап. Е. Лоўкіна ў 50-х гадах
у Ветрынскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 31, сш. 6, л. 7.

193. Не стой, сонца, у бару

Зап. М. Грынблат у 1962 г. у м. Казлоўшчына Дзятлаўскага р. ад Таццяны Верамейчык, 1892 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 74, сш. 1, л. 23—24.

193а. Закаціся, сошейка

Карскі. Бел. песні с. Березовец, стар. 274. Зап. Е. Карскі ў в. Бярозавец Навагрудскага п.

Вар.: Fedegowski, V, стар. 749, № 1798, зап. у в. Хільчыцы Лідскага п.; там жа, стар. 759, № 1837, зап. у в. Белагорна Слонімскага п.

194. Стаяла пшаніца пры дарозе

Малевиц, стар. 37, № 14. Зап. у в. Малева Слуцкага п.

195. Разгулялася соўнейка на небе

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

196. Да вячэрняя зара

Зап. А. Ліс у 1963 г. у в. Храмцова Вілейскага р. ад Надзеі Якубовіч, 1905 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 4, л. 12.

197. Зара ж мая вячэрняя

Гарэцкі, Ягораў, стар. 215, № 216. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

198. Вячэрняя зараначка

Сахараў, I, стар. 42, № 85. Зап. В. Гвозд у 1936 г. у в. Судрабы Ілукстанскага п. ад Уршулі Нейжборт-Бяляўскай.

199. Да праз двор, праз дуброву

Fedegowski, V, стар. 747, № 1792. Зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п. ад Таклюсі Ткачучышкі.

200. Пашла дзегачка з паўночы па воду

Fedegowski, V, стар. 743, № 1777. Зап. Межаеўскі каля Моўчадзі.

201. Ой, не кукуй, зязюленька рабая

Романов, 1911, стар. 162. Зап. Болбас у в. Балоты Кобрынскага п.

202. Бяда мяне набядзіла

Романов, 1912, стар. 252. Зап. А. Сакалоўская ў в. Сініцы Кара-леўскай вол. Віцебскага п. ад Дар'і Міхайлавай.

203. Майго татачкі жыцечка пахілілася

Зап. М. Грынблат у 1967 г. у в. Каўшова Мсціслаўскага р. ад Се-рафімы Вяркевай, 1898 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 106, сш. 2, л. 19—20.

204. А ў сакола залаты пёра

Зап. у XIX ст. у с. Райск Бельскага п. АГТ, ф. 11, спр. 6.

205. Зарадзіла мяне й маманька

Шлюбскі, стар. 159, № 242. Зап. у 1919 г. у в. Крутое Веліжскага п.

206. Нашто мяне мамачка
да на гора нарадзіла

Зап. М. Зубаў у 1906 г. у в. Мікулічы Клімавіцкага п. АІРЛІ, ф. 40, спр. 1, л. 155.

207. Ой, я, салататчка, ды жыта жала

Зап. Т. Андрушкевіч у 1963 г. у в. Лебедзеўка Жлобінскага р. ад Па-раскі Гур'евай. АІМЭФ, ф. 13, воп. 3, спр. 27, л. 13а.

208. Журыцца родная маці

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 66, № 36. Зап. у Го-мельскім п.

209. Да ўжо сонейка пад дубком,
дубком

Зап. А. Ліс у 1966 г. у в. Сенькава Верхнядзвінскага р. ад Анелі Саўлук, 1880 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 104, сш. 2, л. 51.

210. Бедна мая галовачка

Зап. А. Емяльянаў у 1960 г. у в. Цяцерын Бялыніцкага р. ад Пёклы Нырцовай, 1914 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 8, л. 81.

210а. Баліць мая галовачка

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Забашавічы Барысаўскага р. ад Ганны Дзямідчык, 1883 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 6.

Вар.: зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Забашавічы Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 34.

211. Гора маё немалае

Зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. ад Зінаіды Клепча, 1897 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 1, л. 47.

212. Ой, пайду я на горачку

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Жыцькава Барысаўскага р. ад М. Адамейка, 1916 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 63, сш. 2, л. 36.

213. Сакатала сонейка

Зап. А. Ліс у 1961 г. у в. Пасынкі Мядзельскага р. ад Стэфы Савук, 1902 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 68, сш. 4, л. 36

213а. Сварылася чужая маці

Зап. В. Іваноўская ў 1963 г. у в. Бабы Глыбоцкага р. ад Куліны Ціхановіч, 1912 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 83, сш. 2, л. 39.

213б. Сакатала сонейка

Шырма, 1947, стар. 44. Зап. у в. Замошша Пастаўскага п.

213в. Загулялася сонца

Зап. Л. Павецьева ў 1961 г. у в. Лукашова Пастаўскага р. ад Лідзіі Івашка, 1914 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 66, сш. 1, л. 30.

Вар.: Ляцкій, стар. 106, № 13, зап. у Гайна-Слабодскай вол. Барысаўскага п.; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Жукавец Бярэзінскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 82; зап. А. Драчова ў 1952 г. у в. Нагаўкі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 49, л. 5—6; зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45.

214. Расце трава бескарэнная

Косич, стар. 27. Зап. у 1899 г. у в. Казлалякі Мглінскага п. ад 19-гадовай дзяўчыны.

215. Ой, за бор сонца ды за бор

Fedegowski, V, стар. 756, № 1823. Зап. у в. Беладольна Слонімскага п.

216. А ў роўным полі сад зялёненькі

Зап. А. Ліс у 1961 г. у в. Пасынкі Мядзельскага р. ад Насты Савук, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 68, сш. 4, л. 28.

217. Ой, да ўпала Галена

Federowski, V, стар. 754—755, № 1819. Зап. у в. Аніхоўшчына Лідскага п.

218. Ай, вы гусі, гусі шэрыя

Зап. Г. Барташэвіч у 1967 г. у в. Ордаць Шклоўскага р. ад Надзеі Шляхтавай, 1926 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 110, сш. 3, л. 19.

219. Цераз бор дарожачка

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Целякі Мядзельскага р. ад Е. Габрусёнак, 1886 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 64, сш. 2, л. 35.

219а. Праз бары, бары, лясы

Розенфельд, стар. 29. Зап. у в. Мігаўка Радашковіцкай вол. Вілейскага п.

Вар.: Зап. Л. Салавей у в. Навасёлкі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45; зап. тая ж у 1970 г. у в. Кністушкі Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 36, сш. 3, л. 27; зап. А. Гурскі ў 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 46, сш. 1, л. 37.

220. Да ўжо слонейка

Зап. М. Шушкевіч у 1970 г. у в. Альгіняны Астравецкага р. ад Францішкі Міцкевіч, 1910 г. і Эмілі Пятроўскай, 1906 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 35, сш. 1, л. 35.

220а. Да ўжо слоненька

Зап. Л. Салавей у 1970 г. у в. Кністушкі Астравецкага р. ад Наталлі Ілэйць, 1905 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 36, сш. 3, л. 18.

221. Ой, што ў полі шуміць, гудзе?

Зап. В. Цецярук у 50-х гадах у в. Чкалава Слуцкага р. ад Арыны Прабенчук, 1898 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 8, л. 10—11.

221а. А што ў полі гудзе?

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56.

222. А шумела, гудзела

Зап. М. Зубаў у 1906 г. у Чэрыкаўскім п. ад І. Какошынскага. АІРЛІ, ф. 40, спр. 1, л. 148.

223. Ты зара мая, зара

Зап. Л. Павецьева ў 1967 г. у в. Каўшова Мсціслаўскага р. ад М. Вяркевай, 1922 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 107, сш. 2, л. 49—50.

224. Як пайду я па Дунаю

Гарэцкі, Ягораў, стар. 102, № 220. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

225. Міленькі мой

Гарэцкі, Ягораў, стар. 102, № 222. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

226. Ой, чуці як зачуці

Шырма, 1962, III, стар. 167. Зап. у 1932 г. у в. Агароднікі Косаўскага п. ад Васіля Труцькі.

227. Як была я малада

Зап. Г. Барташэвіч і А. Янголь у 1965 г. у в. Бокшыцы Слуцкага р. ад М. Шэлег, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 99а, сш. 1, лл. 40—41.

227а. Ай, каліна-маліна

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Грудзінава Сіроцінскага р. ад Аляксандры Шаўцовай, 1929 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 48, сш. 6, лл. 33—34.

227б. Ты каліна да чырвона

Романов, 1911, стар. 153. Зап. у Косаўскай вол. Слонімскага п.

227в. Ой, каліна-маліна

Зап. Л. Салавей і П. Каруза ў 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. ад Марыі Казлоўскай, 1911. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 1, л. 20.

227г. Ну ты, калінка, не стой над ракою

Романов, 1912, стар. 242. Зап. у Чэрыкаўскім п.

227д. Ды каліна-маліна

Шырма, 1947, стар. 53. Зап. у в. Падкасоўе Навагрудскага п. ад Путрыч і ў в. Дразды Вілейскага п. ад Гайны Казловіч.

227е. Калінка-малінка, не стой над вадой

Зап. Г. Кладніцкі ў в. Вежыца-Шырынская Лепельскага п. АГТ, ф. 5, спр. 4.

227ж. Чырвона каліна

Зап. Г. Барташэвіч у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. ад Ядвігі Альфер, 1908 г. і П. Крывенька, 1916 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 40, сш. 3, л. 13.

227з. Чырвоная да каліначка

Зап. у 1971 г. у в. Дразна Старадарожскага р. ад Мар'і Германчук, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 12.

Бар.: Романов, 1912, стар. 261, зап. А. Мацясевіч у м. Заслаўе; там жа, стар. 255, зап. у в. Казяны Гарадоцкага п.; там жа, стар. 250, зап. у Лепельскім п.; Шейн. Бел. песни, стар. 467, № 293, зап. у м. Чашнікі ад М. Каткевічанкі; Fedegowski, V, стар. 738, № 1760, зап. у в. Шчасновічы Слуцкага п.; Шлюбскі, стар. 151, № 218, зап. у 1921 г. у в. Барсукі Віцебскага п.; зап. В. Іваноўская ў 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 83, сш. 4, л. 10; зап. тая ж у 1963 г. у в. Бабцы Глыбоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 83, сш. 2, л. 37; зап. М. Малочка ў 1959 г. у в. Стуканы Глыбоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 45, сш. 3, л. 12; зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Кімія Барысаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 60, л. 49; зап. той жа ў 1961 г. у в. Тонеж Лельчыцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 191; Анимелле, стар. 236—237, зап. у паўночнай Віцебшчыне; Романов, 1886, стар. 282—283, № 11, зап. у с. Расна Сенненскага п. і ў м. Астраўно; зап. Н. Падфалава ў 50-х гадах у в. Дуброва Дунілавіцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 23, л. 16—17; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 9, сш. 1, л. 76; зап. З. Мажэйка ў 1963 г. у в. Ліпляны Мазырскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 8, л. 56; зап. А. Гурскі ў 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 46, сш. 1, л. 38; зап. у канцы XIX ст. у в. Арэхаўка Лепельскага п. АІРЛ, ф. 104, воп. 1, спр. 51, № 7; зап. Г. Барташэвіч у 1961 г. у в. Занарач Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 67, сш. 2, л. 6.

228. Ды як у мамухны была

Сахараў, I, стар. 43, № 90. Зап. Б. Скрыбан у 1923 г. у в. Лазары Лудзенскага п. ад сваёй маці.

229. Каля саду, саду

Зап. Г. Барташэвіч у 1965 г. у в. Ляўкі Аршанскага р. ад Серафіны Кудравай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1; спр. 99, сш. 3, л. 6.

230. Ды кругавое маё поле

Шырма, 1962, III, стар. 184. Зап. У. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р.

230а. Іду, бягу

Зап. А. Ліс у 1972 г. у в. Забор'е Шаркаўшчынскага р. ад Чэславы Трубіла, 1916 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 57, сш. 2, л. 18.

230б. Зялёна шчэ жыта жаці

Зап. Лешчанка ў в. Бранчыцы Старобінскага р. ад Мар'і Новік, 1899 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 15, л. 6.

230в. Кругла мала балодечка

Микучкый, стар. 237. Зап. у маёнтку Зябкі Дрысенскага п.

230г. Пайду я на калоддзю

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Вуша Бярэзінскага р. ад Антаніны Пласт, 1876 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 73.

230д. Ішла куна, ішла куна

Зап. Г. Барташэвіч у 1972 г. у в. Вусце Верхнядзвінскага р. ад Варвары Маслоўскай, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 51, сш. 1, л. 84.

Вар.: Шейн, 1887, стар. 253, № 279, зап. В. Сонцава ў Мінскім п.; зап. В. Цяцернік у 50-х гадах у в. Чкалава Слуцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 34, сш. 8, л. 1; зап. В. Бусько ў 50-х гадах у м. Турэц Мірскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 33, сш. 7, л. 8; зап. Е. Калядка ў 50-х гадах у в. Прусы Старобінскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 16, л. 9—10; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Глівен Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 14; зап. той жа тады ж у в. Цешаўка Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 84; зап. М. Шушкевіч у 1969 г. у в. Харомск Столінскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 19, л. 63, сш. 1; Сахараў, I, стар. 43, № 89, зап. у 1936 г. у м. Краслава Даўгаўпілскага п.

231. Я жну і валы пасу

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

232. У полі два дубочки

Романов, 1911, стар. 155. Зап. Саковіч у в. Моладава Кобрынскага п.

232а. Ой, у полі два дубочки

Зап. М. Стырнэ ў 1949 г. у в. Курын Акцябрскага р. ад Тэклі Мельнік, 1882 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 27, сш. 1, лл. 28—29.

233. Над ракою стаяла

Зап. Л. Салавей у 1966 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. ад М. Скурко, 1910 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45.

234. Жалка мне, жалка

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Дарлівае Мсціслаўскага р. ад Г. Пісарэнкі, 1911 г., М. Сцепаненкі, 1903 г., С. Чартковай, 1912 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 1, л. 43—44.

234а. Жалею, жалею сваёй маладосці

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Дарлівае Мсціслаўскага р. ад М. Шарпейкі, 76 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 1, л. 50—52.

235. А ў полі жыта, не ярыца

Зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Горацкага р. ад Лёксы Фаміной, 1903 г. і Агаты Панамаровай, 1890 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 2, л. 33.

235а. А ў полі жыта не ярыца

Чуркін, 1949, стар. 103, № 24. Зап. у Віленскай губ.

235б. А ў полі жыта не ярыца

Грынблат, стар. 51, № 39. Зап. у 1937 г. у в. Панкратаўка Горацкага р. ад Ганны Букланавай, 1897 г.

235в. Казалі, мой муж не п'яніца

Каминский, стар. 433—434.

235г. А ў полі жыта, не ярыца

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Дарлівае Мсціслаўскага р. ад Л. Шытковай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 1, л. 11.

Вар.: Гарэцкі, Ягораў, стар. 92, № 199, зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.; зап. Л. Павецьева ў 1967 г. у м. Стары Дрыбін Горацкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 107, сш. 2, л. 19; зап. Г. Барташэвіч у 1963 г. у в. Сырмяж Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 82, сш. 5, л. 8.

236. А белая бярозанька ваду памуціла

Гарэцкі, Ягораў, стар. 90, № 196. Зап. Г. Гарэцкая ў в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

237. А белая бярозачка

Гарэцкі, Ягораў, стар. 91, № 197. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

237а. Да зялёная дубровачка

Шейн, 1887, стар. 247, № 263. Зап. Я. Копаць у в. Падлессе Слуцкага п.

238. Пайду я паслухаю, як голуб гудзець

Гарэцкі, Ягораў, стар. 92, № 198. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

239. А п'ю ж я, малада, весялюся

Гарэцкі, Ягораў, стар. 96, № 206. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

240. Борам іду, песню п'ю

Зап. І. Назіна ў 1968 г. у в. Рог Салігорскага р. ад А. Пузялёвіч, 1903 г., А. Дубіцкай, 1908 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 11.

241. Зара мая, зараначка!

Шлюбскі, стар. 154—155, № 228. Зап. у 1914 г. у в. Забудычы-на Полацкага п.

242. Аддала мяне маці

Зап. В. Скідан у 1967 г. у м. Галоўчын Бялыніцкага р. ад Ульяны Дракінай, 1902 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 105, лл. 9—10.

243. Ой, пайду я кругом луга

Хрэстаматыя, стар. 230. Зап. Н. Сіняк і Л. Свірыд у 1959 г. у в. Гарадзяцічы Любанскага р.

243а. Ой, пайду я ля Дунаю

Federowski, V, стар. 751, № 1805. Зап. у в. Шчасновічы ля Ляхавіч і Клецка Слуцкага п. ад Анелі Масаль.

244. Як пайду я каля лугу

Сахараў, І, стар. 40—41, № 79. Зап. Г. Нікіфароўская ў 1933 г. у в. Мельнікі Лудзенскага п. ад Г. Хомчанка.

244а. Як пайду я кала лугу

Гарэцкі, Ягораў, стар. 95, № 204. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

244б. Ой, пайду я ў шуге, ў луге

Federowski, V, стар. 752, № 1810. Зап. у в. Медзяневічы і Завоссе на Навагрудчыне ад Парасі Барыс.

244в. Пайду я з тугі ў лугі

Романов, 1886, стар. 148. Зап. у с. Здзітлава Слонімскага п.

244г. Ой, пайду я ў ягадкі

Зап. Г. Баргашэвіч і А. Янголь у 1965 г. у в. Бокшыцы Слуцкага р. ад М. Шэлег, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 99, сш. 1, лл. 37—38.

244д. Да пайду я з тугі ў лугі

Зап. у 1-й палавіне ХІХ ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

244е. Ой, пайду я на радзіму

Зап. Г. Калацэй у 1969 г. у в. Антонаўка Мазырскага р. ад Маланкі Лук'яненка, 1896 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 6, сш. 2, л. 15.

244ж. Да й пайду я ў цёмны лес

Зап. у 1971 г. у в. Дразна Старадарожскага р. ад Мар'і Германчук, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 10.

244з. Як пайду я кала лугу

Грынблат, стар. 43, № 33. Зап. у 1926 г. у Себежскім п.

245. Напішу паперачку

Романов, 1886, стар. 287, № 28. Зап. у Сенненскім п.

246. Ты сонейка маё жаркае, ой

Зап. М. Гваздзёў у 1965 г. у в. Ляда Дубровенскага р. ад Хрысціны Малахавай, 1916 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 94, л. 43.
Сустрадаецца і сярод веснавых, велікодных.

247. Што ў нас за зелейка?

Fedegowski, V, стар. 728, № 1735. Зап. каля Шчучына і Ружанкі Лідскага п.

248. Як пайду я лужочкам, беражочкам

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Чорная Рэчыцкага р. ад Н. Гузавай, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 185.

249. Як пайду я каля лесу блізка

Зап. А. Гурскі ў 1967 г. у в. Ланькава Бялыніцкага р. ад М. Краўцовай, 1905 г., Груні Котавай, 1894 г. і Сцепаніды Котавай, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 112, сш. 1, л. 33.

Вар.: Романов, 1912, стар. 253, зач. Кандрацьёў у Віцебскім п.

250. Чаго, сонца, каля лесу ходзіш?

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у м. Галоўчын Бялыніцкага р. ад Насты Чупрынскай, 1913 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 108, сш. 2, л. 37.

250а. Ой, сонца, сонца!

Шлюбскі, стар. 160, № 244. Зап. у 1913 г. у в. Пlosкае Сенненскага п.

250б. Што ж ты, сонца

Чуркін, 1949, стар. 102, № 22. Зап. І. Сербай у 1936 г. у Лезенскім р.

250в. Ой, ты сонца жаркае

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Дарлівае Мсціслаўскага р. ад Л. Шытковай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 1, л. 10.

250г. Хаджу я каля лесу

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Сяменькавічы Барысаўскага р. ад К. Мытнік, 1886 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 108.

Вар.: зап. А. Раманенка ў 50-х гадах у в. Якімаўка Халопеніцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 18, л. 10; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Заглінікі Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 9, сш. 1, № 63.

251. Як пайду я кала лесу блізка

Шлюбскі, стар. 157—158, № 236. Зап. П. Стэфкін у 1921 г. у в. Барсукі Віцебскага п.

251а. Як пайду я лугам, берагом

Шейн. Бел. песні, стар. 468, № 297. Зап. у м. Чашнікі ад Каткевічоўны.

251б. Як пайду я, пайду

Зап. В. Іваноўская ў 1964 г. у в. Гаршчэўшчына Талачынскага р. ад Ганны Пашкевіч. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 85, сш. 2, л. 14—15.

251в. Як пайду я горам-далінай

Шлюбскі, стар. 160, № 243. Зап. у 1913 г. у в. Пlosкае Сечненскага п.

251г. Як пайду я ў даль далінаю

Шлюбскі, стар. 163—164, № 253. Зап. у 1919 г. у в. Крутое Веліжскага п.

252. Закацілася ды яркае сонца

Зап. А. Гурскі ў 1965 г. у в. Салаўі Аршанскага р. ад Марыны Балашэнка, 1913 г. і Таццяны Яфрэменка, 1924 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 95, сш. 2, л. 17.

252а. Закацілася яркае сонца за цёмны лясочак

Шлюбскі, стар. 150—151, № 216. Зап. у 1921 г. у в. Барсукі Віцебскага п.

253. Закурыўся ціхі дробны дожджык

Зап. В. Скідан у 1967 г. у м. Галоўчын Бялыніцкага р. ад Ульяны Дракінай, 1902 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 105, л. 7.

253а. Закурыўся ціхі дробны дожджык

Зап. В. Ялатаў у 1959 г. у в. Сцецава Багушэвіцкага р. ад Ульяны Арловай. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 2.

253б. Закурыўсь сілен дробен дожджык

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 66, № 35. Зап. у Гомельскім п.

253в. Закурыўся да дробненькі дожджык

Зап. Л. Малаш у 1969 г. у в. Туркі Докшыцкага р. ад Алены Гапанёнак, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 22, сш. 2, л. 2, № 1.

253г. Закурыўся сільны дробны дожджык

Гарэцкі, Ягораў, стар. 94, № 202. Зап. у Мсціслаўскім р.

Вар.: Шейн. Бел. песни, стар. 468, № 296, зап. В. Догель у Суражскім п.; Дембовецкі, стар. 541, № 23, зап. у Чэрыкаўскім п.; зап. М. Гваздзёў у 1963 г. у в. Новыя Валасовічы Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 78, сш. 1, л. 53; зап. Г. Барташэвіч у 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 67, сш. 2, л. 35; зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Целешава Гарадоцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 3, л. 34; зап. К. Кузняцова ў 1959 г. у в. Некрашы (хут. Прыхаты) Багушэўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 43, сш. 3, л. 16; зап. А. Андрушкевіч у 1963 г. у в. Белічы Жлобінскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 3, спр. 17, л. 13; Романов, 1886, стар. 284, № 17, зап. у Сенненскім і Магілёўскім п.; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 9, сш. 2, № 89; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Выношаўка Рагачоўскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, сш. 2, № 115; Романов, 1912, стар. 249, зап. Неплюкоў у Лепельскім п.

254. Не вейце вы, ветры

Косич, стар. 28. Зап. у 1899 г. у в. Гараны Мглінскага п. ад 18-гадовай дзяўчыны.

255. Ты, белая бяроза

Зап. Г. Барташэвіч у 1961 г. у в. Занарач Мядзельскага р. ад Е. Смятанка, 1901 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 67, сш. 2, л. 9.

256. Ветрычак пышыць, былінку калышыць

Гарэцкі, Ягораў, стар. 94, № 203. Зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.

256а. Ветрычак пышыць

Зап. Л. Павецьева ў 1967 г. у в. Каўшова Мсціслаўскага р. ад Мар'і Вяркеевой, 1922 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 107, сш. 2, лл. 26—27.

256б. Ай, шкода, шкода сваея маладосці

Зап. М. Зубаў у 1906 г. у в. Мікулічы Клімавіцкага п. АІРЛІ, ф. 40, спр. 1, № 142.

256в. Ой, вецер пышыць, былінку калышыць

Зап. М. Зубаў у 1906 г. у в. Будзішча Лампа Клімавіцкага п. АІРЛІ, ф. 40, спр. 1, № 143.
Вар.: Чуркін, 1949, стар. 103, № 25, зап. у Магілёўскай вобл.

**257. Як аддаў мяне бацюшка
да далёканька замуж**

Зап. М. Зубаў у 1906 г. у в. Будзішча Лампа Клімавіцкага п. АІРЛІ, ф. 40, спр. 1, № 144.

258. Там у полі, полі

Зап. Г. Барташэвіч у 1965 г. у в. Ляды Дубровенскага р. ад Мар'і Гарбачовай. АІМЭФ ф. 8, воп. 1, спр. 99, сш. 3, лл. 30—31.

259. А ўжо сонца заходзе

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Цеткаўка Барысаўскага р. ад Ганны Баярэвіч, 1870 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 88.

260. Ой ты, сонца, сонца яснае

Зап. Г. Барташэвіч у в. Казловічы Слуцкага р. ад Насты Калядка, 1920 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 50, сш. 3, л. 37.

261. Эй, у лясочка

Зап. К. Кабашнікаў у 1965 г. у в. Залессе Чачэрскага р. ад А. Крупенькінай, Кебікавай, Кашчэевай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 102, сш. 1, л. 5.

262. А як жаркім летам ярая пчолка

Романов, 1912, стар. 269. Зап. Альхімовіч у Віцебскай губ.

262а. Як хадзіла да малая сіротка

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Чорная Рэчыцкага р. ад Н. Гузавай, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 183.

262б. Лятала серая перапёлка

Косич, стар. 26. Зап. у 1899 г. у в. Чоўпня Старадубскага п. ад 59-гадовай жанчыны.

262в. Ой, лятала баравая пчолка

Зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Каравайніца Сіроцінскага р. ад М. Касарэвіч, 1924 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, сш. 20, № 11.

262г. Да лятала багавая пчолка

Зап. Л. Салавей, П. Каруза і Я. Каруза ў 1972 г. у в. Каханавічы Верхнядзвінскага р. ад Валянціны Літвін, 1930 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 52, сш. 1, л. 82.

262д. Ой, лятала шэра перапёлка

Зап. Л. Фёдараў і Г. Антонаў у 1963 г. у в. Навазенькава Рагачоўскага р. ад групы жанчын. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 17.

Вар.: зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Заглінікі Лепельскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 9, сш. 1, № 69.

263. Широкая дарожухна

Сахараў, I, стар. 41, № 80. Зап. у 1939 г. у в. Шушкі Лудзенскага п. ад Г. Марчонак.

263а. Сіротачка жыта жала

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Выношаўка Рагачоўскага р. ад М. Ларчанкі, 1901 г. і Н. Цярэшчанкі, 1907 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 2, № 116.

264. Зялёная дубровачка

Романов, 1912, стар. 247. Зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.

264а. Зялёная дубровачка

Зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага р. ад А. Гарбёнак. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 9, сш. 2, № 78.

265. У вішнёвым саду на каліне

Романов, 1911, стар. 152. Зап. у м. Нарэўка Пружанскага п.

266. Да на гарэ царковачка

Зап. Насякайла ў 50-х гадах у в. Кавалі Вілейскага р. ад Вольгі Му-скай, 1880 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 40, л. 2.

267. Не стой, божа, пад акном

Зап. Р. Юрэвіч у 50-х гадах у Маладзечанскім р. ад Ганны Готкавіч. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 3, л. 6.

268. Ой, гукнулі начлежнічкі

Шырма, 1962, III, стар. 167. Зап. у 1932 г. у в. Агароднікі Ко-саўскага п.

269. Гула пчолка, гула

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

269а. Гула пчолка, гула

Карский. Материалы, стар. 173—174. Зап. А. Фурсевіч у м. Стары Свержань.

269б. Гула пчолка, гула пчолка

Federowski, V, стар. 757—758, № 1830. Зап. у в. Горка Слонім-скага п.

269в. А гудуць пчолкі, гудуць

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Жыцькава Барысаўскага р. ад Марыі Ада-мейка, 1916 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 63, сш. 2, л. 34.

269г. Звінела пчолка

Зап. А. Ліс у 1972 г. у в. Залессе Верхнядзвінскага р. ад Надзеі Казловай, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 57, сш. 3, л. 21.

269д. Ой, звінела пчолка

Зап. В. Іваноўская ў 1963 г. у в. Бабцы Глыбоцкага р. ад Куліны Ціхановіч, 1912 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 83, сш. 2, л. 44.

269е. Зазвінела пчолачка

Шырма, 1962, III, стар. 148. Зап. у 1929 г. у Вільні ад мастака Язэпа Драздовіча з Дзісеншчыны і на хут. Мель Жойдзішкаўскай вол. Ві-лейскага п. ад Кастуся Чартовіча.

269ж. А гула пчолачка, гула

Шырма, 1947, стар. 52. Зап. у в. Яцкава Валожынскага п. і ў в. Замошша Пастаўскага п.

269з. Хаджу-блуджу па балоце

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Глівен Барысаўскага р. ад К. Небышывец, 1904 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 15.

269і. Зазвінела пчолачка, па бару лятаючы

Каминский, стар. 742.

269к. Гула, гула бедна пчала

Довнар-Запольский, стар. 151, № 16. Зап. у в. Красная Воля Мазырскага п.

269л. Загудзела пчолацька

Шейн. Бел. песни, стар. 540. Зап. у в. Казакова Дынабургскага п.

269м. Зазвінела пчолачка

Зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у Ветрынскім р. ад Вольгі Марозавай, 1906 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1.

Вар.: Романов, 1912, стар. 248, зап. у м. Браслаўе Ковенскай г.; там жа, стар. 251, зап. у Лепельскім п.; там жа, стар. 242, зап. у Чэрыкаўскім п.; Federowski, V, стар. 739, № 1763, зап. у в. Хільчыцы Лідскага п.; Романов, 1886, стар. 285, № 22, зап. у в. Цюцькі Сенненскага п.; Шейн. Бел. песни, стар. 473, № 312, зап. Л. Склярэнка ў Лепельскім п.; Шлюбскі, стар. 152, № 220, зап. у 1921 г. у в. Барсукі Віцебскага п.; Гарэцкі, Ягораў, стар. 98, № 209, зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.; Federowski, V, стар. 760, № 1830, зап. у в. Вішаў і Высоцк Слонімскага п.; Шырма, 1962, III, стар. 178, зап. У. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р.; Микуцкий, стар. 235, зап. у маёнтку Зябкі Дрысенскага п.; Янчук, стар. 76, № 82, зап. Давыдоўскі ў м. Гарадок Бабруйскага п.; зап. І. Цішчанка ў 1956 г. у в. Дзяляцічы Любчанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 39, сш. 6, л. 16; зап. А. Емяльянаў у 1960 г. у в. Цяцерын Бялыніцкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 8, л. 83; зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Пронькі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 64, сш. 2, л. 3; зап. Е. Трафімовіч у 1964 г. у в. Зачэпічы Шчучынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 5, сш. 7, л. 4; зап. В. Скідан у 1967 г. у м. Галоўчын Бялыніцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 105, л. 14; стар. 217, № 41, зап. на Дзісеншчыне; Романов, 1886, стар. 285, № 22, зап. у в. Цюцькі Сенненскага п.; зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Глівен Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 38; зап. той жа тады ж у в. Сяменькавічы Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 76; зап. А. Ладыгіна ў 1958 г. у в. Дуброўка Ветрынскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, сш. 2а, № 2; зап. Д. Посах у 80-я гады XIX ст. у Лебедзеўскай вол. на Маладзечаншчыне. АІРЛІ, ф. 104, воп. 1, спр. 6, л. 11.

270. Ты дуброва, дуброва, дубровушка зялёная

Зап. М. Зубаў у 1906 г. у в. Мікулічы Клімавіцкага п. АІРЛІ, ф. 40, спр. 1, л. 154.

271. Гора маё, гора

Зап. І. Цішчанка ў 1969 г. у в. Улукі Слаўгарадскага р. ад Ганны Лянковай, 1897 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 21, сш. 3, л. 8.

272. Да гулі гуслі, гулі

Federowski, VI, стар. 225, № 3320. Зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п. ад Таклюсі Ткачучыхі.

273. На ўдоўчыным полі

Киркор, стар. 234, № 70. Зап. на Віленшчыне.

**273а. А ў нашай Удоці
многа работнікаў**

Зап. А. Ракуцька ў 50-х гадах у г. Ваўкавыск ад Леакадзіі Чабёлка, 1881 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 38, л. 9.

274. Ой, лета, мае лета

Шырма, 1962, III, стар. 165. Зап. у 1932 г. у в. Агароднікі Ко-саўскага п. ад Васіля Труцькі.

275. Пайду я гукаючы

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Крупнікі Крывіцкага р. ад Веры Бабке-віч, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 64, сш. 1, л. 29.

276. Ой, у Вільні, Вільні

Tyszkiewicz K., стар. 340. Зап. у в. Быстрыцы Віленскага п.

277. Лятаў селязенька

Шейн, 1887, стар. 251, № 275. Зап. Г. Сушчынскі ў Чавускім п. Гэты ж тэкст пададзены ў кн. Дамбавецкага, стар. 539, № 8.

**277а. Казёл безымен кала
посгаці ходзіць**

Романов, 1886, стар. 289, № 36. Зап. у Сенненскім і Горацкім п.

278. Чые ж гэта жоначкі?

Шейн. Бел. песні, стар. 476—477, № 319. Зап. С. Шымковічам у Лепельскім п.

278а. Чые гэта жнеі?

Шейн. Бел. песни, стар. 477, № 320. Зап. у м. Чашнікі.

278б. Дрэмка поле, дрэмка поле!

Сахараў, I, стар. 45, № 101. Зап. у 1935 г. у в. Скершаны Даўгаў-пілскага п. ад М. Скершан-Варонкі.

279. Бушавалі валы ў ярме

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Навасёлкі Барысаўскага р. ад Ліды Чэчын, 1914 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 116.

Вар.: зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Жукавец Бярэзінскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 82.

280. Дождж у полі курыць, курыць

Романов, 1912, стар. 242. Зап. у Чэрыкаўскім п.

281. Пасылае Ваню маці

Шырма, 1962, III, стар. 201. Зап. у 1960 г. у в. Паплавы Навагрудскага п. ад Таццяны Ляцко.

282. Гаварок, гаварок малады хлопчык

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 61, № 19. Зап. у Гомельскім п.

Вар.: Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 60—61, № 18. Зап. у Гомельскім п.

282а. Да й чыя ета да й дзяўчынка

Зап. К. Кабашнікаў у 1956 г. у в. Ялаўка Краснагорскага р. ад Івана Ражанкі, 1885 г. АІМЭФ, ф. 9, воп. 1, спр. 9, сш. 1, л. 18—19.

283. Шчэ нядаўна я жаніўся

Зап. В. Цыбікава ў 1948 г. у в. Казеброды Пружанскага р. ад Нюры Мачульскай, 1906 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 21, сш. 3, л. 77.

Пятроўка — пара летняга паста.

284. І звіўся хмель

Косич, стар. 24. Зап. у 1899 г. у в. Новыя Іваценкі Мглінскага п.

284а. Дуб з бярозаю шатаецца

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 67, № 38. Зап. у Гомельскім п.

284б. Пахінуўся кудравы дубочак

Шлюбскі, стар. 163, № 252. Зап. у 1919 г. у в. Крутое Веліжскага п.

284в. Пахіліўся да дубок да на бярозку

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Чорная Рэчыцкага р. ад Н. Гузавай, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92а, л. 200.

Вар.: Дембовецкі, стар. 539, № 11, зап. у Чавускім п.; зап. А. Гурскі ў 1965 г. у в. Зубава Аршанскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 95, сш. 1; л. 18.

285. А ў лузе каліна стаяла

Зап. М. Зубаў у 1906 г. у Чэрыкаўскім п. ад Какошынскага. АІРЛІ, ф. 40, спр. 1, л. 146.

286. Марфачка жыта жне

Зап. у канцы XIX ст. на Чарнігаўшчыне. АІМФЭ АН УССР, ф. 28, воп. 14, спр. 386, л. 11.

287. Ой, закаці, закаціся, жаркае сонейка

Зап. К. Кабашнікаў у 1956 г. у в. Рудня Сталбужская Свяцілавіцкага р. ад А. Гулевіч, 1910 г. АІМЭФ, ф. 9, воп. 5, спр. 9, сш. 1, л. 33.

288. Ой, да закацілася да жаркае сонца

Зап. К. Кабашнікаў у 1965 г. у в. Залессе Чачэрскага р. ад удзельніц мясцовага хору. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 102, сш. 1, л. 24—25.

289. Вячэрняя зара ясна

Шлюбскі, стар. 159, № 241. Зап. у 1914 г. у в. Забудычына Полацкага п.

289а. Вячэрняя зара цёмна

Романов, 1912, стар. 252. Зап. А. Сакалоўская ў в. Сініцы Каралеўскай вол. Віцебскага п. ад Дар'і Міхайлавай.

2896. Вячэрняя зара ясна

Зап. І. Гайко ў 1883 г. у м. Вішнева Ашмянскага п. АІРМ, ф. 104, воп. 1, спр. 33, л. № 3 і адв.

Вар.: Шейн, 1887, стар. 248, № 267, зап. Я. Капецкі ў с. Ветрына Лепельскага п.; Романов, 1912, стар. 255, зап. у в. Казяны Гарадоцкага п.; Fedegowski, V, стар. 752, № 1808, зап. у в. Медзяневічы, Завоссе Навагрудскага п.; там жа, стар. 753, № 1813, зап. у в. Высоцк Слонімскага п.

290. Ой, зелена, зелена

Нгупіевіс, стар. 19, № 16. Зап. на Дзісеншчыне.

290а. Зелена, зелена

Шейн, 1887, стар. 250, № 272. Зап. А. Ральцэвіч у в. Мікулічы Ігуменскага п.

Вар.: Романов, 1912, стар. 244, зап. А. Астанковіч у м. Манастыршчына; Дембовецкый, стар. 539, № 6, зап. у Чавускім п.; Добровольскый, стар. 252—253, № 3, зап. у в. Каблукова Краснянскага п.; Тэраўскі, стар. 37—38, № 33, гарманізаваў Кашын.

291. Ой, у лузе, лузе

Романов, 1911, стар. 154. Зап. Саковіч у в. Моладава Кобрынскага п.

292. Ішла дзеўка жыта жаці

Зап. І. Цішчанка ў 1961 г. у в. Лунін Лунінецкага р. ад А. Сацкевіч, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 69, сш. 1, л. 15.

Вар.: Романов, 1886, стар. 286, № 27, зап. у Сенненскім п.; зап. В. Скідан у 1969 г. у в. Ставок Пінскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 21, сш. 1, л. 16.

293. Нажала я снапок

Зап. А. Смоліч у 1911 г. у в. Саломерачы Мінскага п. ад Марылі Смоліч. АІМЭФ, ф. 9, воп. 3, спр. 33, сш. 2, л. 23.

Заўвага збіральніка: як зажнынаюць.

294. Ой, наша Ганна

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 57, № 7. Зап. у Гомельскім п.

295. Лянівья пажаліся

Шейн. Бел. песни, стар. 473, № 309. Зап. М. Сахараў у Гарадоцкім п.

296. Я думала — дажалася

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Красікава Себежскага р. ад Ганны Бахаравай, 1914 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 4, л. 5.

297. А я жала, зажалася

Зап. І. Цішчанка ў 1961 г. у в. Жыцькава Барысаўскага р. ад Лідзіі Сакалоўскай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 59, л. 26.

297а. Я думала — зажалася

Янчук, стар. 70, № 68. Зап. у м. Строчышча Мінскага п.

297б. Я й думала зажалася, гэі

Зап. М. Шушкевіч у 1970 г. у в. Міцюны Астравецкага р. ад В. Гудойць, 1892 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 35, сш. 1, л. 6.

Вар.: зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Шыпяны Смалявіцкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 61, сш. 1, л. 17; зап. М. Гваздзеў у 1963 г. у в. Селяткі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 78, сш. 5, л. 61; Ляцкіі, стар. 105, № 11, зап. у Гайна-Слабадскай вол. Барысаўскага п.; зап. Г. Барташэвіч у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 40, сш. 3, л. 20.

298. Ох, я жала ж хопам, хопам

Зап. М. Стырнэ ў 1949 г. у в. Курын Акцябрскага р. ад Таццяны Мельнік, 1909 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 27, сш. 1, л. 27.

298а. Жніце, жнейкі маладыя

Зап. ст-ты Маладзечанскага наст. ін-та. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 79, л. 5.

299. Ой, прыдзіце, паглядзіце

Зап. у 50-х гадах ст-ты Маладзечанскага наст. ін-та. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 79, л. 6.

Вар.: зап. К. Кабашнікаў у 1963 г. у г. Тураве. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 2, л. 26.

300. Жала, не ляжала

Шейн, 1887, стар. 244, № 258. Зап. у Чавускім п.

300а. А я жала хопу-хопу

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Сураўні Сіроцінскага р. ад Фядосі Краўчанка, 1902 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 48, сш. 2, л. 15.

300б. Ой, я ў бары жыта жала

Шырма, 1962, III, стар. 165. Зап. у 1932 г. у в. Агароднікі Ко-саўскага п. ад Васіля Труцькі.

300в. Да я жала, не ляжала

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 56, № 5. Зап. у Го-мельскім п.

300г. Ой, я жала, не ляжала

Зап. В. Гусціновіч у 1956 г. у м. Кажан-Гарадок ад Алены Гарбацэ-віч, 1895 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 1, л. 11.

300д. А мой жа ты Пракопачка

Зап. Л. Фёдараў і Г. Антонаў у 1963 г. у в. Курганаўка Быхаўскага р. ад Марыі Панамаровай, 1900 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, стуж. 17.

300е. Пайду я каля лесу

Зап. С. Міско ў 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. ад Мар'і Сіда-ровіч, 1905 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 10, сш. 3, л. 11.

300ж. Ці ж я была не жнеечка?

Романов, 1886, стар. 286, № 25. Зап. у в. Заполле Раснянскай вол. Сенненскага п.

300з. А я жала, не ляжала

Романов, 1886, стар. 280, № 2. Зап. у с. Беліца Сенненскага п. Вар.: Дембовецкі, стар. 539, № 10, зап. у Чавускім п. Перадрук Шейна; зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Плешчыцы Шклоўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 2, л. 4; зап. Г. Антонаў у 1963 г. у в. Курганаўка Быхаўскага р. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 6, сш. 2, № 90; Хрэстаматыя, стар. 245, зап. А. Крывіцкі ў 1958 г. у в. Малыя Аўцюкі Калінкавіц-кага р.

301. Хто не ўмее араці

Шейн, 1887, стар. 246, № 262. Зап. А. Кулеш у м. Крэва Ашмян-скага п.

301а. Хто не ўмее араці

Шейн, 1887, стар. 245—246, № 261. Зап. Я. Капецкі ў с. Ветры-на Лепельскага п.

ДАЖЫНКАВЫЯ ПЕСНІ

302. Жнейкі, дамоў

Зап. І. Рухарэўскі ў Свірскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 24, л. 3.

302а. Бабы, дамоў

Зап. Н. Маркава ў 1970 г. у в. Кялёйцы Астравецкага р. ад В. Кулікоўскай. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 18.

302б. Жнейкі, дамоў

Зап. М. Шушкевіч у 1970 г. у в. Міцуны Астравецкага р. ад Альжбеты Сыс, 1893 г. Андлі Валэйка, 1899 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 35, сш. 1, л. 25.

302в. Жонкі, дамоў

Зап. Л. Малаш у 1969 г. у в. Туркі Докшыцкага р. ад Надзі Папірадзень, 1911 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 22, сш. 3, л. 2.

Вар.: зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45; зап. Г. Барташэвіч у 1970 г. у в. Кялёйцы Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 33, сш. 3, л. 8; зап. М. Шушкевіч у 1970 г. у в. Гервяты Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 35, сш. 1, л. 15; Шлюбскі, стар. 149, № 200, зап. у 1913 г. у в. Пласкае Сенненскага п.

303. Ваўкі, мядзведзіцы

Зап. І. Цішчанка ў 1956 г. у в. Дзяляцічы Любчанскага р. ад Мар'і Клімовіч, 1883 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 39, сш. 6, л. 12.

304. Чыя ж гэта барада?

Романов, 1912, стар. 272. Зап. у в. Завулкі Дзісенскага п. ад А. Піліпенкавай.

304а. Я й бародачку палю

Зап. К. Кузняцова ў 1959 г. у в. Залессе Халопеніцкага р. ад Любы Радзюк, 1922 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 43, сш. 1, л. 19.

304б. Сядзіць мядзведзь на капе

Романов, 1912, стар. 264. Зап. у Гомельскім п.

304в. Ішоў казёл па мяжэ

Шлюбскі, стар. 143, № 194. Зап. у 1919 г. у в. Крутое Веліжскага п.

304г. Сядзіць казёл на капе да дзівіцца барадзе

Радченко. Сб., стар. 10. Зап. у Гомельскім п.

Вар.: Романов, 1912, стар. 271, зап. К. Капцелаў у в. Маклок Віцебскай г.; там жа, стар. 266—267, зап. Кандрацьеў у Віцебскім п.; Шейн, 1887, стар. 265, № 298, зап. А. Лісоўская ў Віцебскім п.; Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 60, № 17, зап. у Гомельскім п.; Шлюбскі, стар. 144, № 197, зап. у 1914 г. у в. Забудычына Полацкага п.; там жа, стар. 144—145, № 198, зап. у 1914 г. у в. Белая Дуброва Віцебскага п.; там жа, стар. 142—143, № 193, зап. у 1919 г. у в. Сінякі Веліжскага п.; там жа, стар. 143, № 195, зап. у 1919 г. у в. Крутое Веліжскага п.; зап. К. Кузняцова ў 1964 г. у в. Ледневічы Сенненскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 91, сш. 2, л. 40; зап. Л. Павецьева ў 1965 г. у в. Ляды Дубровенскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 97, сш. 2, л. 15; Романов, 1886, стар. 289, № 38, зап. у Гомельскім п.; Чубинский, стар. 227, зап. на Чарнігаўшчыне; Шлюбскі, стар. 142, № 192, зап. у 1919 г. у в. Марацова Веліжскага п.

305. Божанька, памажы

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Гульцяі Невельскага р. ад Ліды Багданавай, 1894 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 4, л. 33.

305а. Як на нашай ніўцы

Грынблат, стар. 53, № 41. Зап. у 1926 г. у г. Гарадок Гарадоцкага р.

Вар.: зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Гульцяі Невельскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 4, л. 26.

306. Да паліце поліўкі

Радченко. Гомельск. нар. песни, стар. 63, № 27. Зап. у Гомельскім п.

307. Да кола, мае жнеечкі, да кола

Романов, 1911, стар. 160. Зап. Я. Кудасава ў в. Сычы Брэсцкага п.

308. Вылець, перапёлка, бо ўжо ў нас жыта толька

Романов, 1911, стар. 160. Зап. Я. Кудасава ў в. Сычы Брэсцкага п.

309. Да жніце, жнеечкі, жыта

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 60, № 16. Зап. у Гомельскім п.

Вар.: Крачковский, стар. 236, зап. у м. Камянец Брэсцкага п.; Малевич, стар. 36, № 13, зап. у в. Малева Слуцкага п.

310. Ніўка, ніўка

Зап. Л. Фёдараў у 1967 г. у в. Слабодка Лепельскага р. ад В. Шаўкоўскай, 1905 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 75.

Вар.: Гарэцкі, Ягораў, стар. 100, № 214, зап. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р.; Шейн. Бел. песні, стар. 465, № 287, зап. Пржысецкі ў в. Бабч Лепельскага п.

311. Канец ніўцы, канец

Рурі́нскі, стар. 188. Зап. на Дзісеншчыне.

Перадрукавана: Tyszkiewicz E., стар. 398; Крачковский, стар. 146; Носович, стар. 98, № 23.

312. У танок, жнейкі, ў танок

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56.

313. Павейце, ветры

Шейн. Бел. песні, стар. 493, № 355. Зап. Л. Складанка ў в. Дуброўкі Лепельскага п.

Вар.: Шейн. Бел. песні, стар. 293, № 356, зап. Смігельская ў Дзісенскім п.

313а. Павейце, ветры

Зап. Румоўская ў пач. 50-х гадоў у в. Ламачына Пліскага р. ад Мар'і Воўк, 1903 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 51, л. 11.

313б. Павейце, ветры

Зап. А. Ліс у 1972 г. у в. Боркавічы Верхнядзвінскага р. ад Еўдакіі Разумнік, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 57, сш. 3, л. 44.

313в. Павейце, ветры

Зап. Г. Барташэвіч у 1972 г. у в. Дворышча Міёрскага р. ад Марыі Лагун, 1902 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 51, л. 52.

314. Паедзь, гаспадар, па полю

Зап. В. Цыбікава ў 1948 г. у в. Чарняны Дзівінскага р. ад Хаўронні Швайко, 1885 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 21, сш. 2, л. 82.

314а. Ляцеў саколiк па полю

Романов, 1911, стар. 164. Зап. у в. Антоны Пружанскага п.

314б. Пахадзіў гаспадар па полю

Зап. В. Цыбікава ў 1948 г. у в. Гайкоўка Кобрынскага р. ад Параскі Краўчук, 1882 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 21, сш. 2, л. 55.

314в. Па полю галубочак лятае

Дембовецкiй, стар. 542, № 25. Зап. у в. Сабалі Чэрыкаўскага п.

314г. Лятаў саколiк па полю

Шырма, 1962, III, стар. 193, № 131. Зап. у 1928 г. у в. Шакуны ад Захвеі Хвораст.

314д. Ой, лятала нерапёлка па полю

Гильтебрандт, стар. 157, Зап. у в. Косічы Брэсцкага п.
Вар.: К. Kіlko zagysów. «Athaeneum», 1850, IV, стар. 184—185, зап. у Кобрынскім п.

315. А ідуць, ідуць ды жнеечкі з поля

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Гаршчэўшчына Талочынскага р. ад Мар'і Бохан. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 1, л. 12.

315а. А ідуць, а ідуць

Зап. В. Іваноўская ў 1964 г. у м. Расоны ад Лукер'і Аўтуховай, 1890 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 85, сш. 3, л. 43—44.

315б. Ой, ідуць, ідуць жнеечкі з поля

Зап. Л. Павецьева ў 1964 г. у в. Гаршчэўшчына Талачынскага р. ад Веры Варашэнь, 1924 г. як зажынкавую. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 89, сш. 1, л. 2.

316. Да чые там жнейкі йдуць?

Шырма, 1962, III, стар. 174. Зап. У. Урбановіч у 1946 г. у Іўеўскім р.

317. Да што ў полю гудзець?

Czeczot, стар. 11, № 19. Зап. на Навагрудчыне.

317а. Да гудзець поле, гудзець

Tuszkiewicz E., стар. 397. Зап. на Барысаўшчыне.
Перадрук.: Носович, стар. 96, № 13.

318. Я малада іду і кветку нясу

Зап. В. Цыбікава ў в. Чарняны Дзівінскага р. ад Хаўронні Швайко, 1885 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 21, сш. 2, л. 83.

319. А наш вяночак ядзабам віты

Fedegowski, V, стар. 722, № 1709. Зап. каля Сталовіч Навагрудскага п. ад Парасі Барысавай.

319а. Дзякуем табе

Шырма, 1962, III, стар. 195—196. Зап. у 1932 г. у в. Пясчанікі Беластоцкага п.

319б. Дажалі жытка да самага долу

Шырма, 1962, III, стар. 197. Зап. у 1929 г. у в. Лабно Аўгустоўскага п. ад Надзеі Ламашэвічанкі.

319в. Ой, у садочку цвіла лілея

Шырма, 1962, III, стар. 194. Зап. у 1939 г. у Белавежы ад Ганны Казак, 1886 г.

Бар.: зап. М. Верабей у Свірскім р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 5, спр. 24, л. 12; Дмитриев, стар. 252, зап. у Навагрудскім п.; той жа там жа, стар. 250—251; там жа, стар. 251; Шейн, 1887, стар. 270, № 300, зап. І. Карскі ў Лашанскай вол. Гродненскага п.; Fedegowski, V, стар. 721, № 1706, зап. у в. Навасады Ваўкавыскага п.; там жа, стар. 720, № 1704, зап. пад Сухаволяю Сакоўскага п.; там жа, стар. 728, № 1737, зап. у в. Навасады каля Ялаўкі; там жа, стар. 721, № 1708, зап. пад Сталовічамі Навагрудскага п.; там жа, стар. 719, № 1703, зап. у в. Сямёнаўка каля Нараўкі; Довнар-Запольскій, стар. 152, № 19, зап. у в. Красная Воля Мазырскага п.; зап. В. Цыбікава ў 1948 г. у в. Блізная Пружанскага р.; Шырма, 1962, III, стар. 198, № 135, зап. у 1946 г. у в. Капцёўка Гродзенскага р. ад Ядвісі Вашкевіч; Дмитриев, стар. 251—252, зап. на Навагрудчыне; зап. Румоўская ў 50-х гадах у Пліскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 51, л. 11; зап. А. Шлавень у в. Нача Воранаўскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 27, сш. 12, л. 4—5; зап. Г. Куцько ў 1967 г. у в. Плекаці Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 30, сш. 12, л. 2—3; зап. К. Кабашнікаў у 1970 г. у в. Міхалішкі Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 34, сш. 2, л. 4—5; зап. М. Грынблат у 1970 г. у в. Урляі Эйшышскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 26, сш. 1, л. 75; зап. Л. Салавей у 1970 г. у в. Гервяты Астравецкага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 36, сш. 1, л. 29; зап. С. Барыс у 1970 г. у в. Борці Ашмянскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 37, сш. 1, л. 17; Романов, 1911, стар. 164, зап. у в. Масціха Сакоўскага п.

320. Ой, шуміць, шуміць дуброва

Романов, 1911, стар. 161. Зап. Болбас у в. Болаты Кобрынскага п.

320а. Ой, шуміць, шуміць дуброва

Зап. В. Іваноўская ў 1961 г. у в. Гарадзец Кобрынскага р. ад І. Тышэўскага. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 71, сш. 3, л. 5.

321. Ой, шуміць, шуміць дуброва

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Гарадзец Кобрынскага р. ад М. Галавацкай, 1891 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 70, сш. 4, л. 32.

321а. А ў нас сягоння вайна была

Зап. А. Емяльянаў у 1960 г. у в. Цяцерын Бялыніцкага р. ад Фёклы Нырцовай, 1914 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 8, л. 82.

321б. У лесе шуміць хвойна

Zieńkiewicz, стар. 228—230, № 8. Зап. на Піншчыне.

321в. У нас сягоння вайна была

Зап. А. Гурскі ў 1962 г. у в. Сасноўка Капыльскага р. ад Зінаіды Пархімовіч. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 74, сш. 3, л. 26.

321г. У нас сёння, у нас сёння вайна была

Сахараў, I, стар. 48, № 115. Зап. М. Талерка ў 1927 г. у в. Азёрцы Даўгаўпілскага п. ад М. Азерскай.

321д. А ў нас сёння вайна была

Шырма, 1962, III, стар. 164. Зап. у 1934 г. у в. Задубенне Вілейскага п.

321е. У нас сягоння вайна была

Киркор, стар. 233, № 68. Зап. на Віленшчыне.

321ж. Цяпер у нас вайна была

Дмитриев, стар. 255. Зап. на Навагрудчыне.

321з. Ой, мы поле зваявалі

Шейн, 1887, стар. 275, № 312. Зап. Я. Копаць у в. Падлессе Слуцкага п.

321і. Сягоня ў нас вайна была

Зап. К. Кабашнікаў у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. ад Уладзіславы Змяеўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 44, сш. 2, л. 14.

321к. У нас сягоня вайна была

Шейн. Бел. песні, стар. 503, № 380. Зап. С. Шымковіч у Лепельскім п.

321л. Сягоня у нашага пана

Зап. А. Смоліч у 1911 г. у в. Саломерачы Мінскага п. ад Марылі Смоліч. АІМЭФ, ф. 9, воп. 3, спр. 33, сш. 2, л. 23.

321м. У нас сягоня вайна была

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Жукавец Бярэзінскага р. ад Арыны Ермачонак, 1881 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 90.

321н. А ў нас сягоня вайна была

Зап. Н. Кірпіч у пач. 50-х гадоў у в. Жаўніна Ушацкага р. ад Ніны Падворнай, 1919 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 68, л. 1.

321о. У нас сягоня вайна была

Зап. Л. Іванчык у 50-х гадах у в. Дубіна Валожынскага р. ад Вольгі Ланько. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 4, л. 4.

321п. У нас сягоня вайна была, ой

Зап. А. Ліс у 1970 г. у в. Кушыяны Смаргонскага р. ад Станіславы Абцэвіч, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 27, сш. 2, л. 15.

Бар.: Tyszkiewicz E., стар. 397; Носович, стар. 98. Перадрук Тышкевіча; Шлюбскі, стар. 146, № 1201, зап. у 1914 г. у в. Забудычына Полацкага п.; Fedegowski, V, стар. 727, № 1730, зап. у в. Хільчыцы Лідскага п.; Романов, 1912, стар. 261, зап. А. Мацясевіч у в. Заслаўе; Ляцкнй, стар. 103—104, № 5, зап. у Гайна-Слабадской вол. Мінскага п.; зап. В. Гусціновіч у 1960 г. у в. Цна Лунінецкага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 2, л. 145.

322. Не ўлякайся, гаспадару

Зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Заполле Бялыніцкага р. ад Хаўрошкі Казловай, 1908 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 1, л. 4.

322а. Ой, выходзь, панок, выходзь

Зап. А. Ліс у 1966 г. у в. Русакі Пастаўскага р. ад Сцепаніды Бароўка, 1892 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 104, сш. 2, л. 3.

322б. Проша пана не хавацца

Fedegowski, V, стар. 724, № 1716. Зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п. ад Таклюсі Ткачучышкі.

322в. Мы прышлі не жаўнеры

Зап. С. Міско ў 1971 г. у в. Ахрэмаўцы Браслаўскага р. ад Эміліі Пальчэўскай, 1905 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 41, сш. 2, л. 6.

323. Адчыні нам, пане, вароты

Романов, 1911, стар. 165. Зап. у Брэсцкім п. Вар.: Дмитриев, стар. 250, зап. на Навагрудчыне; V, стар. 728, № 1737, зап. у в. Навасады, каля Ялоўкі; Сержпутовский, стар. 10, зап. у 1926 г. у Клінцоўскім п.

324. Адчыняй, пане, усе брамы

K. Kilko zagysów. «Athaeneum», 1850, IV, стар. 185.

324а. Як у нашага пана

Зап. А. Акунькова ў 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р. ад вучняў. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 47, сш. 2, л. 14.

325. Выйдзі, пане, за вароты

Шейн, 1902, стар. 236. Зап. А. Несцярук у Мсціслаўскім п.

326. Каціўся вяночак з поля

Зап. Ф. Чаплінская ў в. Норшты Ашмянскага р. ад Надзеі Адашкевіч, 1906 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 3, сш. 12, л. 2.

326а. Каціўся вянок з поля

Зап. В. Іваноўская ў 1961 г. у в. Лунін Лунінецкага р. ад Ганны Парфенчык, 1901 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 71, сш. 3, л. 42.

326б. Ой, коціца вянок з поля

Зап. К. Кабашнікаў у г. Тураве ад Параскі Чорнай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 2, л. 21.

326в. Каціўся вянок з поля

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Кімія Барысаўскага р. ад Ганны Мядзель, 1912 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 63, сш. 5, л. 3.

326г. Каціўся вянок з поля

Довнар-Запольскі, стар. 59. Зап. у м. Целяханы.

326д. Каціўся вянок з поля

Янчук, стар. 71, № 70. Зап. у м. Строчышча Мінскага п. ад Срочынскіх.

326е. Каціўся вяночак з поля

Немцаў, стар. 38. Зап. у Асіповіцкім р.

326ж. Каціўся вяночак

Federowski, V, стар. 723, № 1715. Зап. у в. Студзераўшчына і Горка Слонімскага п. ад Таклюсі Ткачучышкі.

326з. Прасіўся снапочак у дзевачак

Зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Сурміна Гарадоўскага р. ад М. Паўлоўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 88, сш. 1, л. 46.

326і. Гаварыў вянок у полі

Зап. В. Цыбікава ў 1948 г. у в. Чарняны Дзівінскага р. ад Еўдакіі Грычэнюк. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 21, сш. 2, л. 79—80.

326к. Прасіўся снапочак у дзевачак

Шырма, 1962, III, стар. 192. Зап. у 1929 г. у в. Харкі Пружанскага п. ад Зосі Карпюк.

326л. Каціўся вянок з поля

Романов, 1911, стар. 164. Зап. у м. Іванава Кобрынскага п.

326м. Гаварыў на полі снапочак

Романов, 1911, стар. 161. Зап. Болбас у в. Болаты Кобрынскага п.

326н. Ой, каціўся вяночак

Гильтебрандт, стар. 159. Зап. Кадлубоўскі ў в. Бездзе Кобрынскага п.

326о. Дзякавала жніванька

Гильтебрандт, стар. 156. Зап. І. Катовіч у в. Косічы Брэсцкага п.

326п. Каціўся вяночак з поля

Шырма. Бел. песни, стар. 95.

**326р. Ой, каціся, вяночак,
ды з гары у далочак**

Зап. А. Аляшкевіч у 50-х гадах у в. Крывічы Іўеўскага р. ад Вольгі Пісар, 1875 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 3, л. 9.

Вар.: Шейн, 1887, стар. 276, № 313, зап. А. Мацкевіч у Ваўкавыскім п.; там жа, стар. 276, № 314, зап. В. Сонцава ў Мінскім п.; Klich, стар. 81, зап. у в. Полуць Навагрудскага п.; Ляцкі, стар. 104, № 6, зап. у Гайна-Слабадской вол. Мінскага п.; Federowski, V, стар. 723, № 1712, зап. у в. Медзяневічы Навагрудскага п.

327. Звілі пану вянок

Federowski, V, стар. 725, № 1723. Зап. у в. Горка і Вішаў Слонімскага п.

327а. Прыняслі пану вянок

Носович, стар. 96, № 15.

327б. Паночак, паночак

Czeczot, стар. 35, № 54. Зап. у Лепельскім п.

327в. Выйдзі, гаспадару, проціў свайго тавару

Романов, 1911, стар. 161. Зап. Я. Кудасава ў в. Сычы Брэсцкага п.

327г. Паночак, паночак, рахуйся з намі

Czeczot, стар. 37—38, № 61. Зап. у Наддзвінні.

327д. Ой ты, пан, наш паночак

Зап. М. Гваздзёў у 1961 г. у в. Азершчына Рэчыцкага р. ад Т. Лапацінай, 1891 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 92, л. 752.

Вар.: Анимелле, стар. 238, зап. у паўночнай Віцебшчыне.

328. Дажалі жыта ў добры час, ў добры час

Зап. у Гродзенскім п. у 1847 г. АГТ, ф. 11, спр. 5, стар. 5, № 2.

329. Над рэчкаю стаяла

К., стар. 185. Зап. у Кобрынскім п.

Павіншаванне — рацэя.

Каланіца — мазь для колаў.

330. Разгарыся, вячэрняя зорка

Шейн. Бел. песні, стар. 498, № 368. Зап. у в. Дуброўкі Лепельскага п.

330а. Разгарыся, вячэрняя зорка

Шейн. Бел. песні, стао. 497, № 367. Зап. С. Шымкевіч у Лепельскім п.

330б. Разгарысь, вячэрняя зара

Шейн, 1887, стар. 281 № 323. Зап. С. Рачынская ў Бельскім п. Смаленскай губ.

330в. Загарыся, вячэрняя зорка

Романов, 1912, стар. 262. Зап. А. Мацясевіч у м. Заслаўе Мінскага п.

330г. Разгарыся, вячэрняя зорка, перад ранней

Czeczot, стар. 36—37, № 59. Зап. у Лепельскім п.

331. Вішнюю паноў вянком

Czeczot, стар. 37, № 60. Зап. у Навагрудскім п.

331а. Ходзіць бог на поле

Шейн. Бел. песні, стар. 497, № 366. Зап. Іваноўскі ў Себежскім п. ад панцырных баяр.

331б. Найсвеньша матка

Романов, 1912, стар. 267. Зап. у в. Гердзікі Таболкаўскай вол. Віцебскай губ. ад Наталлі Баўтрушевiч.

332. Ой, мы жалі, жалі

Шейн, 1887, стар. 279, № 321. Зап. Я. Копаць у в. Падлессе Служкага п.

333. Гаспадынька па двару пахаджае

Шейн, 1887, стар. 282, № 325. Зап. В. Сонцава ў Мінскім п.
Вар.: Fedegowski, V, стар. 726, № 1726, зап. каля Шчучына і Ружанкі Лідскага п.

Жнейкі-шляхцянкi, жнейкі-аксаміткі — намёк на сацыяльнае становішча жней.

334. Гаспадыня дамовая

Романов, 1911, стар. 153. Зап. у Косаўскай вол. Слонімскага п.

334а. Гаспадынька-цяцера

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Навасёлкі Барысаўскага р. ад Веры Левановіч, 1915 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 122.

334б. Гаспадыня-цяцера

Зап. Т. Тарчынская ў 1953 г. у м. Ваўкалата Дунілавіцкага р. ад С. Штура, 1914 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 50, л. 7.

334в. I гаспадыня-цяцера

Зап. Г. Барташэвіч у 1971 г. у в. Груздава Пастаўскага р. ад Я. Альфер, 1908 г. і П. Крывенька, 1916 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 40, сш. 3, л. 21.

Вар.: зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. ад М. Салавей. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45.

335. Вышла пані на ганчак

Шейн, 1887, стар. 279, № 320. Зап. у в. Воранава Віцебскага п.

336. А ў край поля, поля чыстага

Романов, 1912, стар. 266. Зап. Кандрацьеў у Бабініцкай вол. Віцебскага п.

336а. I харош, і прыгож Кастуська

Романов, 1886, стар. 288, № 32. Зап. у с. Нямойта Сенненскага п.

**337. Наш пан
па садочку пахаджаець**

Зап. І. Цішчанка ў 1956 г. у в. Дзяляцічы Любчанскага р. ад Мар'і Клімовіч, 1883 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 39, сш. 6, л. 10.

338. Пан з паней раду радзе

Зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Ракаўцы Смаргонскага р. ад Надзеі Ярошка, 1895 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 2, л. 34.

339. Рахаваліся копы, у чыстым полі стоячы

Зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Бараны Глыбоцкага р. ад Тэафіліі Крывёнак, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 10, л. 6.

340. Засцілайце сталы, лавы

Federowski, V, стар. 723, № 1713. Зап. у в. Медзяневічы Навагрудскага п. ад Парасі Барыс.

340а. Засцілайце да сталы, лавы

Карский. Материалы, стар. 175. Зап. А. Фурсевіч у м. Стары Свержань Мінскага п.

340б. Засцілайце сталы й лавы

Зап. А. Гурскі ў 1962 г. у в. Сасноўка Капыльскага р. ад Зінаіды Пархімовіч, 1912 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 74, сш. 3, л. 37.

340в. Засцілайце сталы, лавы

Зап. у 1971 г. у в. Дrajна Старэдздарожскага р. ад Мар'і Германчук, 1888 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 35, сш. 21, л. 5.

Бар.: Дмитриев, стар. 250, зап. у Навагрудскім п.; Романов, 1912, стар. 261, зап. А. Мацясевіч у м. Заслаўе; Klich, стар. 97, зап. у в. Вясе-лаў Навагрудскага п.; Federowski, V, стар. 726, № 1727, зап. каля Шчу-чына і Ружанкі Лідскага п.; Шырма, 1962, III, стар. 171, зап. У. Урба-новіч у 1946 г. у Іўеўскім р.; Шейн, 1887, стар. 275, № 311, зап. Я. Ко-паць у в. Падлессе Слуцкага п.

341. Жытца, жытца, ідзі дадому

Шейн, 1887, стар. 275, № 310. Зап. у 1882 г. на ст. Рудня Пру-жанскага п. ад сялянкі Хвядоры, 1860 г.

342. Ішлі жнейкі сасонкаю

Белоцерковец, стар. 299. Зап. Н. Белацаркавец на хут. Ліпкі Барысаўскага п. ад Алены Пракаповіч.

343. Ды ў нас сёння абжыначкі

Зап. С. Каваль у 50-х гадах у Свірскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 24, л. 11.

343а. У нас сягоння дажон, дажон

Зап. В. Хмялеўская ў 1948 г. у Мінскім р. ад Юсты Хмялеўскай. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 1, сш. 25, л. 6.

343б. А ў нас сягоння дажыначкі

Зап. В. Савіч у 1948 г. у Мінскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 1, сш. 15, л. 10.

343в. Сягоння ў нас дажыначкі

Зап. В. Цыбікава ў 1948 г. у в. Казеброды Пружанскага р. ад Арыны Каляда, 1881 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 21, сш. 3, л. 77.

343г. У нас сягоння дажыначкі

Зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лоск Маладзечанскага р. ад Софіі Гнілазуб, 1926 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 4, л. 2.

343д. У нас сёння дажыначкі

Зап. К. Кузняцова ў 1963 г. у в. Лохаўшчына Маладзечанскага р. ад Ефрасінні Сімановіч, 1913 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 80, сш. 5, л. 2.

343е. На нашай ніўцы сягоння дажыначкі

Зап. Т. Андрушкевіч у 1960 г. у в. Лебедзеўка Жлобінскага р. ад Кацярыны Пашкоўскай. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 16, л. 3.

343ж. А ў нашага пана

Зап. А. Ліс у 1967 г. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р. ад Надзеі Нажынскай, 1873 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 111, сш. 3, л. 11.

343з. А ў нашага пана дажынкi

Зап. І. Селянчук у 1963 г. у в. Пярковічы Драгічынскага р. ад Веры Ярмончык, 1907 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 7, сш. 9, л. 2—3.

343і. У нас сёння дажон, дажон

Сахара ў, I, стар. 49, № 116. Зап. у 1939 г. у в. Шушкі Лудзенскага п. ад Г. Марчонак.

343к. У нас сёння абжыначкі

Романов, 1912, стар. 266. Зап. Кандрацьеў у в. Лясковічы Віцебскага п.

343л. У нас сягоння дажыначкі

Шейн, 1887, стар. 283, № 328. Зап. А. Ральцэвіч у в. Мікулічы Ігуменскага п.

343м. У нас сягоння дажыначкі

Шейн, 1887, стар. 278—279, № 319. Зап. І. Сіротка ў 1883 г. у в. Навасёлкі Ігуменскага п.

343н. А ў нашага пана

Зап. В. Скідан у 1967 г. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р. ад Насты Дзем'янкавай, 1885 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 105, л. 16.

343о. А ў нашага пана

Гарэцкі, Ягораў, стар. 107, № 232. Зап. на Мсціслаўшчыне.

343п. Сёння ў нас дажыначкі

Зап. І. Цішчанка ў 1964 г. у в. Сурміна Гарадоцкага р. ад М. Паўлоўскай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 88, сш. 1, л. 39.

343р. У нас сёння дажыначкі

Зап. В. Іваноўская ў 1963 г. у в. Дахны Смаргонскага р. ад Марты Тукайла, 1898 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 6, л. 5.

343с. А ў нас сягоння дажыначкі

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Мікулічы Бярэзінскага р. ад Агаты Маковіч, 1854 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 185.

343т. У нас сягоння дажыначкі

Зап. А. Гурскі ў 1970 г. у в. Загарняты Ашмянскага р. ад Л. Вольскай, 1917 г., В. Зыковіч, 1913 г., Г. Гаўрыловіч, 1909 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 28, сш. 1, л. 36.

Вар.: Шейн. Бел. песні, стар. 492, № 353, зап. Л. Склярэнка ў в. Дуброўкі Лепельскага п.; Шейн, 1887, стар. 284, № 329, зап. І. Аўсяец у Слоніміскім п.; Романов, 1912, стар. 271, зап. Т. Мадзалеўская ў в. Вузкае Віцебскай губ.; там жа, стар. 271, зап. у в. Казакова Веліжскага п.; там жа, стар. 269, зап. П. Альхімовіч у Себежскім п.

344. Да мы жалі, не ляжалі

С е р б а ў, стар. 145—146. Зап. у 1912—1914 гг. у в. Жыцень Бабруйскага п. ад Матруны Баран, 1861 г.

345. Мы ўсё поле рачком сышлі

Зап. В. Пагарэльская ў 1929 г. у г. Слуцку ад В. Пагарэльскай. АІРЛІ, ф. 16, спр. 1, л. 46.

Вар.: зап. В. Пагарэльская ў 1929 г. у г. Слуцку ад В. Пагарэльскай. АІРЛІ, ф. 16, спр. 1, л. 47.

346. У нас ў полі дажыначкі

С е р б а ў, стар. 146—147. Зап. у в. Жыцень Бабруйскага п. ад Палагеі Жыцінка.

347. А чыё ж то поле?

Д о б р о в о л ь с к и й, стар. 252. Зап. у в. Каблукова Краснянскага п.

347а. Чыё ж гэта поле?

Зап. І. Цішчанка ў 1961 г. у в. Жыцькава Барысаўскага р. ад Лідзіі Сакалоўскай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 59, л. 27.

347б. Чыё поле звонка?

Зап. Л. Рожка ў 50-х гадах у Свірскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 24, л. 2.

347в. А на нашай ніўке сягоння абжынкі

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Целешава Гарадоцкага р. ад Мар'і Казловай і Ганны Будзянковай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 3, л. 6.

347г. А чыё поле дрэмле?

Зап. у 1-й палавіне ХІХ ст. ЦДГМ, ф. 56.

347д. Чыё гэта поле зазвінела скоро

Зап. З. Сурма ў 50-х гадах у в. Цішкі ад Ф. Пятрышча, 1875 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 26, л. 2.

347е. А чыё ж бы поле

Зап. Л. Фёдараў у 1961 г. у в. Пагосцішча Лёзенскага р. ад Ганны Лясковай. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 30.

Вар.: Добровольскі, стар. 252, зап. у в. Шантава Бельскага п.; зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Жыцькава Барысаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 63, л. 39; Романов, 1886, стар. 287, № 36, зап. у в. Нямойта Сенненскага п.; Хрэстаматыя, стар. 37, зап. С. Грыгор'еў у 1954 г. у в. Старынкi Віцебскага р.; зап. Альхімовіч у 90-х гадах XIX ст. у маёнтку Гараватка Себежскага п. АГТ, ф. 5, спр. 6, л. 116; зап. З. Бобрык у 50-х гадах у в. Іваноўшчына Пліскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 32, сш. 1, л. 17—18.

348. Чые гэта талачане?

Zieńkiewicz, стар. 228, № 7. Зап. на Піншчыне.

349. Ішоў раёк дарогаю шырокаю

Сахараў, I, стар. 47, № 107. Зап. І. Ігнатовіч у 1929 г. у в. Іяніны Даўгаўпільскага п. ад сваёй маці.

349а. Чый жа гэта двор

Шейн. Бел. песні, стар. 302, № 376. Зап. у м. Чашнікі.

349б. Ішоў раёк, ішоў раёк дарогаю

Зап. А. Ліс у 1966 г. у м. Дрысвяты Браслаўскага р. ад Веры Трубіла, 1892 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 104, сш. 2, л. 28.

349в. Ой, хадзіў раю, ой, хадзіў раю усё па вуліцы

Зап. Г. Барташэвіч у 1964 г. у в. Ходцы Сенненскага р. ад Валянціны Насыр, 1904 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 90, сш. 1, л. 21—22.

349г. Ляцеў рой дарогай

Шейн. Бел. песні, стар. 477, № 321. Зап. у м. Чашнікі.

349д. Хадзіў раю

Зап. З. Мажэйка ў 1971 г. у в. Аношкі Лепельскага р. ад Ганны Крывец, 1910 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 105.

349е. Ішоў бог дарогаю

Шлюбскі, стар. 146, № 202. Зап. у 1914 г. у в. Забулдычына Полацкага п.

349ж. Хадзіў раю

Зап. Н. Маркава ў 1972 г. у в. Дзіўны Шаркаўшчынскага р. ад М. Анціповіч. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 117.

349з. Ішоў раёк

Зап. Л. Салавей і П. Каруза ў 1972 г. у в. Кахановічы Верхнядзвінскага р. ад Лёлі Цыра, 1930 г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 12.

349і. Ходзіць дым па вуліцы

Fedegowski, V, стар. 760, № 1840. Зап. у в. Медзяневічы і Завоссе каля Гарадзішча і Сталовіч Навагрудскага п. ад Захвеі Санчук.

349к. Ішоў бог дарогаю

Zieńkiewicz, стар. 226, № 5. Зап. на Піншчыне.

349л. А ішоў спарыш па вуліцы

✓ Зап. М. Гваздзёў у 1963 г. у в. Новыя Валасовічы Лепельскага р. ад А. Гарбёнак, 1903 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 78, сш. 2, л. 2.

349м. Ішоў раёк дарожухнай

Романов, 1912, стар. 269. Зап. Н. Незадачына ў в. Доласцы Себежскага п.

349н. Хадзіў раё па вуліцы

Романов, 1912, стар. 268. Зап. у в. Гердзікі Лепельскага п. ад Наталлі Баўтрушэвіч.

349о. Хадзіў раю, раю-раю, па вуліцы

Романов, 1912, стар. 267. Зап. у в. Гердзікі Лепельскага п. ад Наталлі Баўтрушэвіч.

349п. Ішоў бог дарогай шырокаю

Розенфельд, стар. 80, № 42. Зап. у в. Лятлічына Астрашыцка-Гарадоцкай вол. Мінскага п.

349р. Хадзіў спарыш па вуліцы

Шейн. Бел. песни, стар. 493—494, № 357. Зап. у м. Чашнікі ад М. Каткевіч.

349с. Ішоў раёк, ішоў раёк дарогаю

Зап. Л. Салавей і П. Каруза ў 1971 г. у в. Мяжаны Браслаўскага р. ад Мар'і Каладзінскай, 1887 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 2, л. 48.
• Піраплот — азярод.

349т. Хадзіў раю па вуліцы

Шейн, 1887, стар. 271, № 302. Зап. у 1877 г. у в. Свяды Барысаўскага п.

349у. Ай, хадзіў спарыш
з канца вуліцы ў канец

Шейн, 1887, стар. 272, № 303. Зап. у м. Копысь Горацкага п.

349ф. Да й ішоў бог дарогаю

Шейн, 1887, стар. 274, № 308. Зап. І. Аўсяец у Слонімскім п.

349х. Усё лета спарня з намі
на нівушке была

Романов, 1912, стар. 271. Зап. Т. Мадзалеўская ў в. Вузкае Віцебскай губ.

Аддонька — поклад пад сцірту жыта. Звычайна рабілася ў нізкіх месцах.

349ц. Усё лета спарыня

Шлюбскі, стар. 155—156, № 232. Зап. у 1919 г. у в. Марацова Веліжскага п.

349ч. Якушанька-гаспадарок

Шлюбскі, стар. 156, № 233. Зап. у 1919 г. у в. Крутое Веліжскага п.

349ш. Ішоў бог дарогаю

Federowski, V, стар. 728, № 1734. Зап. каля Шчучына і Ражанкі Ваўкавыскага п.

349э. Хадзіў раю па вуліцы

Рукапіс песеннага зб. З. Чачота, стар. 2—3. Захоўваецца ў рукапісным адзеле Фунд. 6-кі АН БССР.

349ю. Ішоў бог дарогаю

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

349я. Ішоў раёк

Грыневіч, стар. 15. Зап. на Дзісеншчыне.

Вар.: Киркор, стар. 224, № 43, зап. на Віленшчыне; Шейн. Бел. песні, стар. 494, № 358, зап. Н. Шымковіч у Лепельскім п.; там жа, стар. 495, № 360, зап. Смігельская ў Дзісенскім п.; там жа, стар. 495, № 361, зап. ва Ушацкай вол. Лепельскага п.; там жа, стар. 495, № 362, зап. Л. Складарэнка ў в. Дуброўкі Лепельскага п.; там жа, стар. 495, № 363, зап. Смігельская ў Дзісенскім п.

350. Мілы мае талачаначкі

Zieńkiewicz, стар. 226—228, № 6. Зап. на Піншчыне.

350а. Гаспадар жнеям рад

Шейн, 1887, стар. 287, № 334. Зап. Каваленка ў м. Хатаевічы Барысаўскага п.

351. Іванавы пчолкі па полі ляталі

Грынблат, стар. 61. Зап. Ф. А. Рубцоў у 1920 г. у с. Ольша Аршанскага п. ад В. К. Прахаронькавай, 1873 г.

352. Пахіліўся зялёны дубочак
у сіню дуброву

Карский. Бел. песни Новоселок, стар. 255. Зап. каля Трок Віленска-Трокскага п.

352а. Пахінуўся зялёны дубочак

Зап. А. Ліс у 1970 г. у в. Адамчукі Вільнюскага р. ад Зосі Стэфановіч, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 27, сш. 1, л. 45.

353. Каб нам тром,
чатыром шырокае поле

Зап. І. Цішчанка ў 1961 г. у в. Жыцькава Барысаўскага р. ад Лідзіі Сакалоўскай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 59, л. 63.
Жніўная — талочная.

353а. Калі ж бы нам чатыром

Дембовецкый, стар. 544, № 41. Зап. у в. Гладкоў Чавускага п.

353б. А каб нам жа чатыром

Романов, 1886, стар. 274—275. Зап. у в. Латыгава Сенненскага п. Вар.: Романов, 1886, стар. 174—175, № 17, зап. у в. Латыгава Сенненскага п.

354. Ой, у садзе, у садочку

Дембовецкый, стар. 497. Зап. на Магілёўшчыне.

355. Ды хадзіла каралёва жонка

Сахараў, І. Зап. у 1937 г. у в. Цеплішы Краслаўскай вол. Даўгаўпільскага п. ад Разаліі Цепліш, 1875 г.

355а. Да хадзіла каралёва жана
па чыстаму полю

Романов, 1912, стар. 248. Зап. у Браслаўі.

356. Жалі-радзелі — гарэлкі хацелі

Шлюбскі, стар. 158, № 237. Зап. у 1918 г. у в. Крутое Веліжскага п.

357. У нашага пана

Шейн. Бел. песни, стар. 503, № 378. Зап. у м. Чашнікі.

358. Павалам, жнейка, павалам

Карский. Бел. песни Новоселок, стар. 254, № 73. Зап. у в. Навасёлкі-Затрокскія Віленска-Трокскага п.

359. Здароў будзь, пане, жыта зжаўшы

Дмитриев, стар. 253. Зап. у Навагрудскім п.

Вар.: Federowski, V, стар. 722, № 1710, зап. каля Сталовіч Навагрудскага п.

360. У нашага пана

Federowski, V, стар. 727, № 1729. Зап. у в. Хільчыцы Лідскага п.

360а. У нашага пана

харашэнька на дварэ

Czeczot, стар. 11, № 18. Зап. у Навагрудскім п.

360б. Да й у нашага пана

Federowski, V, стар. 747, № 1791. Зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п. ад Таклюсі Ляўкевічыхі.
Вар.: Носович, стар. 97, № 16.

361. А ў нашага пана

Зап. В. Гусціновіч у 1960 г. у м. Кажан-Гарадок ад Ульяны Зініч, 1881 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 4, сш. 2, л. 102.

361а. У нашага пана па дварэ

Зап. у 1-й палавіне ХІХ ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

361б. Ой, саболю, саболю

Зап. Л. Салавей і П. Каруза ў 1971 г. у в. Шынаўшчына Пастаўскага р. ад Станіславы Вайцюлян, 1909 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 2, л. 20.

362. А наш панок малады

Federowski, V, стар. 729, № 1739. Зап. у в. Банцэраўшчына Ваўкавыскага п.

363. У нашага пана золты збан

Зап. Г. Цітовіч у 1948 г. у в. Зосімы Кобрынскага р. ад Настасі Шнейдзік. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 22, сш. 1, л. 12.

364. Жывеш, наш пан, у дабры

Е. П. Нар. бел. песні, стар. 11—12, № 14. Зап. у Быхаўскім п.

365. У нашага пана дажыначкі

Зап. І. Цішчанка ў 1956 г. у в. Глінкі Бярозаўскага р. ад Наталлі Налібовіч, 1903 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 39, сш. 5, л. 36.

366. А ў нашага гаспадара

Дембовецкнй, стар. 544, № 38. Зап. у в. Гараны і Рэчкі Магілёўскага п.

367. А хто ў нас кудравы

Зап. Л. Павецьева ў 1967 г. у м. Стары Дрыбін Горацкага р. ад Арыны Бяззубенка, 1880 г. і Ганны Тупікавай, 1894 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 107, сш. 2, л. 21.

367а. У нашага гаспадара курчавая галава

Шлюбскі, стар. 160—161, № 245. Зап. у 1919 г. у в. Сінякі Веліжскага п.

367б. У нашага гаспадара

Шлюбскі, стар. 161, № 247. Зап. у 1914 г. у в. Забулдычына Полацкага п.

Вар.: Романов, 1886, стар. 270, № 5, зап. Сінякова ў в. Беліца Сенненскага п.; Носович, стар. 96, № 14; Романов, 1912, стар. 262, зап. А. Мацясевіч у м. Заслаўе Мінскага п.; Сахараў, I, стар. 49, № 117, зап. М. Талерка ў 1927 г. у в. Азёрцы Даўгаўпілскага п.

368. Наш хазяін Дунай

Романов, 1912, стар. 269. Зап. у в. Болецк Гарадоцкага п.

368а. Галубок бабок шчыпіць

Tyszkiewicz E., стар. 398, № 3. Зап. у Барысаўскім п.

369. Ды зялён наш бор, зялён

Шейн. Бел. песні, стар. 504, № 384. Зап. Л. Складанка ў в. Дуброўка Лепельскага п.

369а. Да зялён явар, зялён

Zieńkiewicz, стар. 230, № 9. Зап. на Піншчыне.

369б. А наш бор зялён-зялён

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Сураўні Сіроцінскага р. ад Фядосі Краўчанка, 1902 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 48, сш. 3, л. 3—4.

369в. Да зялён явар, зялён

Шейн, 1887, стар. 278, № 318. Зап. Я. Копаць у в. Падлессе Слуцкага п.

369г. Да багат наш пан, багат

Зап. А. Гурскі ў 1961 г. у в. Савенка Вілейскага р. ад М. Міцько, 1913 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 64, сш. 2, л. 24.

369д. Вялік наш бор, вялік

Янчук, стар. 74, № 77. Зап. у в. Языль Бабруйскага п.

369е. Ой, багат наш пан, багат

Зап. А. Ліс у 1972 г. у в. Стары Пагост Міёрскага р. ад Любові Бортнік, 1891 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 57, сш. 2, стар. 29.

369ж. Ой, зялён явар, зялён

Зап. Л. Павецьева ў 1963 г. у в. Бабцы Глыбоцкага р. ад Евы Галомзік, 1900 г. і Вольгі Патаржыцкай, 1909 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 4, л. 6.

369з. Зялён наш бор, зялён

Szczot, стар. 38, № 62. Зап. у Лепельскім п.

369і. Зялён наш бор, зялён

Романов, 1912, стар. 260. Зап. А. Мацясевіч у м. Заслаўе Мінскага п.

**369к. Зялён баркун,
зялён над усё агародзе**

Клісн, стар. 114. Зап. у в. Лучыцы Навагрудскага п. ад Юсты Аскерка і Бацючыхі.

369л. Зялён баркун, зялён баркун

Романов, 1911, стар. 159. Зап. М. Рамановіч у в. Пясочнае Слонімскага п.

369м. Да зялён барок, зелянснск

І. К. «Ковенские губернские ведомости», 1890, № 39. Зап. у Нова-Аляксандраўскім п.

369п. А зялён наш гай, зялён

Пшэлко, № 283. Зап. у Полацкім п.

369о. А зялён наш бор, зялён

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

369п. Ой, высок наш бор, высок

Зап. А. Гурскі ў 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р. ад Веры Хаткевіч, 1919 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 46, сш. 1, л. 20.

369р. Зялён наш бор, зялён

Зап. у м. Валожныне ў канцы XIX ст. АГТ, ф. 4, спр. 17, л. 21, № 20. Вар.: Дмитриев, стар. 254, зап. у Дзісенскім п.; Zieñkiewicz, стар. 230—232, № 10; Шейн. Бел. песні, стар. 503—504, № 381, зап. М. Сахараў у Гарадоцкім п.; там жа, стар. 504, № 383, зап. у м. Чашнікі Лепельскага п.; там жа, стар. 504, № 382, зап. М. Сахараў у Гарадоцкім п.

370. Наш Грыгорка багат, багат

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

371. Жыта маё, жыта, жыта залатое

Романов, 1912, стар. 246. Зап. у в. Дубіна Ашмянскага п.

371а. Золата, золата на таку малочана

Федеровскі, V, стар. 726, № 1728. Зап. у в. Хільчыцы Лідскага п.

371б. Да золата, золата

Зап. у 1-й палавіне XIX ст. ЦДГМ, ф. 56 (Бяссонаўскі).

371в. Золата, золата

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Сяменькавічы Барысаўскага р. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 4, л. 74.

371г. Ой, золата, золата

Зап. у канцы XIX ст. у м. Валожныне Ашмянскага п. АГТ, ф. 4, спр. 13, л. 7, № 12.

Вар.: Носовіч, стар. 93, № 2; Ляцкі, стар. 103, № 2, зап. у Гайна-Слабадской вол. Мінскага п. АІРЛІ, ф. 104, воп. 1, спр. 51, № 5; зап. у канцы XIX ст. у в. Арэхаўка Лепельскага п.

372. Да смутна наша пані, смутна

Зап. К. Кабашнікаў у г. Тураве ад Пелагеі Чорнай. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 84, сш. 2, л. 25.

372а. Час-пара дахаты

F e d e r o w s k i, V, стар. 746, № 1789. Зап. у в. Студзераўшчына Слонімскага п. ад Таклюсі Ткачучышкі.

373. Ой, рада, рада шэра перапёлка

Зап. Л. Павецьева ў 1961 г. у в. Лукашова Пастаўскага р. ад Ліды Івашка, 1914 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 66, сш. 1, лл. 27—28.

373а. Рада, рада шэра перапёлка

Са х а р а ў, I, стар. 49, № 119. Зап. А. Лукашэвіч у 1939 г. у в. Мураванка Рэзэкненскага п. ад Г. Лемяшонак.

373б. Рада, рада шэра перапёлка

Са х а р а ў, I, стар. 49, № 120. Зап. Э. Казакевіч у 1929 г. у в. Шмілгава Даўгаўпільскага п. ад М. Лямчыхі.

373в. Рада, рада шэра перапёлка

Зап. А. Емяльянаў у 1972 г. у в. Лявонаўцы Міёрскага р. ад Зосі Урублеўскай, 1904 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 59, сш. 2, л. 23.

373г. Рада, рада перапёлачка

Зап. А. Ліс у 1960 г. у в. Вётхава Сморгонскага р. ад Алены Ліс, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 54, сш. 4, л. 40.

373д. Рада, рада шэра перапёлка

Зап. А. Гурскі ў 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р. ад Веры Хаткевіч, 1919 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 46, сш. 1, л. 22.

373е. Рада, рада шэра перапёлка

Зап. Г. Барташэвіч у 1971 г. у в. Закор'е Браслаўскага р. ад Мар'і Лаўрыновіч, 1918 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 40, сш. 5, л. 6.

Вар.: Каминский, стар. 741, зап. у м. Відзы Нова-Аляксандраўскага п.; зап. Г. Ясюль у Свірскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 5, спр. 24, л. 1.

374. Ах вы, столікі мае

Дембовецкiй, стар. 543, № 31. Зап. у в. Сабалі Чэрыкаўскага п.

Вар.: Дембовецкiй, стар. 543, № 35, зап. у в. Галовічы Чавускага п.; зап. В. Скідан у 1967 г. у в. Малая Багацькаўка Мсціслаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 105, л. 18.

375. Дубочак зеляненькі

Рурiнскi, стар. 186. Зап. на Дзісеншчыне.

376. Наша пані дабрадзея

Зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Ракоўцы Смаргонскага р. ад Надзеі Ярошка, 1895 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 2, л. 37.

376а. Наша пані добра, добра

Шейн, 1902, стар. 237. Зап. А. Несцярук у Мсціслаўскім п.

Вар.: Романов, 1911, стар. 147, зап. М. Рамановіч у в. Парэчча Слонімскага п.; Federowski, V, стар. 720, № 1705, зап. у в. Вялікія Азяркі Ваўкавыскага п.

377. Сівая зязюля

Шейн, 1887, стар. 282, № 324. Зап. Я. Копаць у в. Падлессе Слуцкага п.

378. Чые гэта конікі

Шейн, 1887, стар. 283, № 327. Зап. Я. Копаць у с. Падлессе Слуцкага п.

379. Гаварыла поле шырокае

Зап. А. Гурскі ў 1967 г. у в. Ланькава Бялыніцкага р. ад Мар'і Краўцовай, 1905 г., Груні Котавай, 1894 г. і Сцепаніды Котавай, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 112, сш. 1, л. 31.

379а. Што мовіла ядраное жыта

Сахараў, I, стар. 50, № 122. Зап. Я. Клагіш у 1927 г. у в. Дразды Даўгаўпільскага п. ад Г. Маісей.

379б. Гаварыла поле шырокае

Зап. А. Гурскі ў 1963 г. у в. Валасовічы Лепельскага п. ад Мар'і Гайко, 1890 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 79, сш. 2, л. 11—12. ✓

379в. У полі пшаніца

Косич, стар. 26. Зап. у 1895 г. у в. Жыгалкі Старадубскага п. ад 18-гадовай дзяўчыны.

379г. Што казалі ржаное жыта?

Карский. Материалы, стар. 102—103. Зап. I. Тржэцк у Вілейскім п.

379д. Гаварыла бочачка

Зап. А. Гурскі ў 1960 г. у в. Задоры Сіроцінскага р. ад Хрысціны Туманавай, 1907 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 48, сш. 6, л. 43—44.

**379е. Гаварыла пшаніца,
ў агародзе стоячы**

Зап. В. Парцянка ў 1948 г. у Мінскім р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 8, спр. 1, сш. 24, л. 1.

379ж. Гаварыла жыта ядраное

Зап. А. Белік у в. Паланечка Гарадзішчанскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 27, сш. 2, л. 16.

379з. Ой, у гародзе пшаніца

Зап. В. Іваноўская ў 1961 г. у в. Гарадзец Кобрынскага р. ад I. Тышэўскага. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 71, сш. 2, л. 29.

379і. Сакатала бочачка

Зап. I. Лушчыцкая ў 1961 г. у в. Сосенка Вілейскага р. ад Ядвігі Шалухо, 1902 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 65, сш. 6, л. 12.

379к. Гаварыла гарэлачка

Янчук, стар. 73, № 75. Зап. у в. Языль Бабруйскага п.

379л. Гаварыла спела жыта

Зап. А. Валевіч у 1936 г. у в. Мікулічы Бярэзінскага р. ад Аляксандры Пянкрат, 1903 г. ЦДАЛМ, ф. 1429, воп. 1, спр. 9, л. 178.

379м. I гаварыла ядраное жыта

Зап. Л. Малаш у 1969 г. у в. Туркі Докшыцкага р. ад Юліі Пашкоўскай, 1893 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 22, сш. 3, л. 18.

379н. Прамовіла ядраное жыта

Зап. В. Скідан у 1970 г. у в. Падольцы Астравецкага р. ад Камілы Лось, 1931 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 31, сш. 1, л. 19.

379о. Сакатала бочачка

Зап. Л. Салавей у 1965 г. у в. Навасёлкі Мядзельскага р. ад Н. Скурко, 1910 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 45.

379п. Ярая пшаніца гаварыла, ў полі стоя

Шейн. Бел. песні, стар. 501—502. Зап. у Гарадоцкім п.

379р. А ў гародзе пшаніца коласам стаяла

Радченко. Гомельск. нар. песні, стар. 32. Зап. у Гомельскім п.

Вар.: Шейн, 1887, стар. 284, № 330, зап. у м. Шклоў Аршанскага п.; Шейн. Бел. песні, стар. 500—501, № 373, зап. у м. Усвяты Віцебскага п.; там жа, стар. 501—502, № 375, зап. М. Сахараў у Гарадоцкім п.; там жа, стар. 502—503, № 377, зап. у м. Чашнікі Лепельскага п.

380. А ці поўна арэхава чашка салодкага мёду?

Романов, 1912, стар. 266. Зап. К. Кандрацьеў у Шчэрбінскай вол. Віцебскага п.

380а. А ці поўна арэхава чара?

Зап. А. Гурскі ў 1965 г. у в. Зубава Аршанскага р. ад Уліты Іванавай, 1895 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 95, сш. 1, л. 4.

380б. Поўна, поўна арэхава чара

Шлюбскі, стар. 157, № 234. Зап. у 1919 г. у в. Крутое Веліжскага п.

380в. Поўна, поўна арэхава чара

Сахараў, I, стар. 50, № 121. Зап. у 1935 г. у в. Скершаны Даўгаўпільскага п. ад Скершан-Варонкі.

380г. Ай, ці поўна залатая чара?

Зап. М. Гваздзеў у 1967 г. у в. Галаўчыні Бялыніцкага р. ад Хадасевіч Вольгі, 1894 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 108, сш. 1, л. 26.
Вар.: Шейн. Бел. песні, стар. 501, № 374а і 374б.

381. Выхадзіла цёмная туча

Нгуніевіч, стар. 21—22, № 19. Зап. у пач. 900-х гадоў на Полаччыне.

381а. Ой, ці вышла цёмная туча?

Tyszkiewicz К., стар. 340—341. Зап. у в. Быстрыца Віленскага п.

381б. Да ці не вышла

Зап. А. Ліс у 1966 г. у м. Дрысвяты Браслаўскага р. ад Веры Трубіла і Феліцыі Мароз, 1896 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 104, сш. 2, л. 29—30.

381в. Выйдзі, выйдзі, цёмная тучка

Сахараў, І, стар. 46, № 104. Зап. П. Мірановіч у 1930 г. у в. Страмкі Даўгаўпільскага п. ад Анэты Косман.

381г. Да ці выйшла да цёмная туча?

Добровольскі, стар. 253. Зап. у Леанпольскай вол. Дзісенскага п.

381д. Ці не вышла цёмная хмара?

Руберовскі, «Віленскі вестнік», 1867, № 73.

381е. Выйдзі, выйдзі, цёмная хмара

Шырма, 1947, стар. 50. Зап. у 1937 г. у в. Замошша Пастаўскага п.

381ж. Ой, ці вышла цёмная хмара з вялікага бору

Зап. С. Бахмет у 1970 г. у в. Каценавічы Астравецкага р. ад Алены Старук, 1910 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 38, сш. 2, л. 34.

381з. Ды чы вышла

Ўсегну, № 55. Зап. у 90-х гадах ХІХ ст. на Дзісеншчыне.
Вар.: Czeczot, стар. 36, № 58, зап. на Навагрудчыне; Мікуцкі, стар. 236, зап. у маёнтку Зябкі Дрысенскага п.; Шейн, 1887, стар. 280, № 322, зап. у м. Капысь Магілёўскай губ.; Шейн. Бел. песні, стар. 498, № 369, зап. М. Сахараў у Гарадоцкім п.; там жа, стар. 498—499, № 370, зап. Л. Склярэнка ў в. Дуброўкі Лепельскага п.; Романов, 1886, стар. 275, № 21, зап. у Сенненскім п.

382. Да ўжо сонца на палудню

Czeczot, вып. 4, стар. 59. Зап. у Навагрудскім п.

383. Залатая да мяцёлачка

Зап. К. Кабашнікаў у 1960 г. у в. Мікалаеўшчына Стаўбцоўскага р. ад Вольгі Міцкевіч. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 57, сш. 1, л. 20.

383а. Залатая мяцёлачка

Зап. Л. Павецьева ў 1960 г. у в. Лявопавічы Нясвіжскага р. ад Алены Ждановіч, 1913 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 55, сш. 4, л. 4.

383б. Шаўковая мяцёлачка

Kliśh, стар. 97. Зап. у в. Вясёлаў Навагрудскага п.

383в. Залатая мяцёлачка

Карскі. Матэрыялы, стар. 174. Зап. А. Фурсевіч у м. Стары Сверхань Мінскага п.

Вар.: Романов, 1912, стар. 269, зап. у в. Болецк Гарадоцкага п.; Federowski, V, стар. 721, № 1707, зап. Межаеўскі пад Моўчадзю; Шырма, 1962, III, стар. 185, зап. у 1936 г. у в. Падкасоўе Навагрудскага п. ад Веры Путрыч; зап. Л. Пачкоўская ў 50-х гадах у в. Яшкавічы Валожынскага р. АІМЭФ, ф. 13, воп. 10, спр. 40, сш. 62, л. 1.

384. Да падзякуйма

Зап. У. Коўчур у 1946 г. у в. Бялевічы Чырвона-Слабадскага р. ад А. Коўчур. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 17, сш. 1, л. 7.

384а. Падзякуйма богу

Federowski, V, стар. 723, № 1714. Зап. у в. Медзяневічы Навагрудскага п. ад Парасі Барыс.

384б. Хвала табе, божа

Сахараў, I, стар. 48, № 109. Зап. М. Зьеўскі ў 1932 г. у в. Навумкі Лудзенскага п. ад Г. Краўкліш.

384в. Ды хвала богу

Сахараў, I, стар. 48, № 110. Зап. А. Хруцкая ў 1931 г. у в. Ляўдэры Лудзенскага п. ад У. Гропінкавай.

384г. Слава табе, божа

Добровольскі, стар. 254—255. Зап. у с. Шоптава Бельскага п.

384д. Да слава табе, божа

Зап. А. Акунькова ў 1971 г. у в. Кураполле Пастаўскага р. ад вучняў.
АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 47, сш. 2, л. 13.

384е. Ой, хвала табе, божа

Зап. М. Грынблат у 1971 г. у в. Алашкі Шаркаўшчынскага р. ад Генадзя Сікоры, 1913 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 43, сш. 2, л. 43.

Вар.: Шейн, 1887, стар. 244, № 256, зап. С. Рачынскі ў Бельскім п. Смаленскай губ.; Сахараў, I, стар. 48, № 112, зап. А. Лукашэвіч у 1939 г. у в. Мураванка Рэзэкненскага п.; Романов, 1886, стар. 288, № 34, зап. у Сенненскім п.; Сахараў, I, стар. 48, зап. у 1939 г. у в. Савельнікі Лудзенскага п.; зап. С. Барыс у 1971 г. у в. Малыя Алашкі Шаркаўшчынскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 45, сш. 1, л. 64; зап. С. Міско ў 1971 г. у в. Косаўшчына Пастаўскага р. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 41, сш. 1, л. 41.

385. Дзякуй богу за дажынкi

Дмитриев, стар. 252—253. Зап. у Навагрудскім п.
Вар.: Federowski, V, стар. 722, № 1710. Зап. каля Сталовіч Навагрудскага п.

386. Да на гарэ вецер вее

Гарэцкі, Дзяржынскі, Каравай. Выпісы з беларускае літаратуры, I, Мінск, 1926, стар. 45.

Вар.: Шейн, 1887, стар. 288. Зап. Я. Копець у в. Падлессе Слуцкага п.

ГЕАГРАФІЧНЫ ПАКАЗАЛЬНІК ТЭКСТАУ*

- Акцябрскі р. 15а, 232а, 298
 Аршанскі п. 119б, 137б
 Аршанскі р. 89л, 120, 148в, 156,
 229, 252, 351, 379, 380а
 Асіповіцкі р. 326е
 83к, 89б, 90, 21д, 220, 220а,
 279б, 302а, 302б, 319, 373,
 379н, 381ж, 381
 Астравецкі р. 9а, 35з, 51в, 55,
 Ашмянскі п. 35, 36, 76, 97, 98,
 116б, 117ж, 143, 147, 165,
 289б, 301, 371, 371г
 Ашмянскі р. 14, 35ж, 50а, 51е,
 54, 55, 73, 76е, 176, 189а, 264,
 319, 326, 343т, 343, 381
 Аўгустоўскі п. 319б
 Бабруйскі п. 47, 25, 55, 117д, 165,
 269, 344, 346, 349, 369д, 379к
 Багушэўскі р. 47і, 47, 98, 253а
 Барысаўскі п. 24, 30, 35, 43, 55,
 58а, 100, 137а, 163, 180, 188а,
 213, 297, 311, 321, 342, 349т,
 350а, 368а, 369
 Барысаўскі р. 30в, 39ж, 43, 47,
 73, 82, 85, 90, 97, 98, 99а,
 117л, 118, 157, 161, 180, 192б,
 192в, 210а, 212, 227, 230, 250г,
 259, 269в, 269з, 279, 297,
 326в, 334а, 343, 347а, 353,
 371в, 379
 Беластоцкі п. 19е, 319а, 319в
 Бельскі п. 104д, 330б, 347, 384г,
 204
 Брагінскі р. 73а, 136б
 Браслаўскі п. 349, 373
 Браслаўскі р. 43, 90з, 98, 99, 192а,
 321, 322в, 349б, 349е, 369,
 373е, 381б
 Брэсцкі п. 14, 26, 42, 307, 308,
 309, 314д, 323, 326о, 327в
 Буда-Кашалёўскі р. 39ж, 99
 Быхаўскі п. 52, 365
 Быхаўскі р. 6, 743л, 54, 97к,
 300д, 364
 Бягомльскі р. 43, 54з, 89, 147б,
 108
 Бялыніцкі р. 16, 97ж, 98т, 98ц,
 99, 103, 114а, 123, 164г, 165,
 171, 210, 211, 242, 249, 250,
 253, 269, 300е, 321, 322, 379,
 380г
 Бярэзінскі р. 30б, 33в, 80, 83, 85,
 97л, 99р, 117м, 213, 230г,
 321м, 326, 343с, 365, 369,
 379л
 Валожынскі п. 63, 76, 79, 85н,
 85с, 97г, 98о, 165б, 269ж
 Валожынскі р. 351, 43, 54, 56,
 57д, 85, 88, 97, 98, 147г, 157б,
 159, 193, 321о, 369р, 381, 383
 Ваўкавыскі п. 35, 35а, 42, 55а,
 73б, 89, 98, 102, 155, 273а,
 319, 326, 349ш, 362
 Веліжскі п. 47б, 119а, 205, 251г,
 284б, 304в, 343, 349х, 349ц,
 349ч, 356, 367а, 367б, 380б
 Верхнядзвінскі р. 47л, 70д, 71б,
 82к, 90і, 184б, 192, 209, 230д,
 262г, 269г, 313б, 349з
 Ветрынскі р. 43к, 51, 90і, 163в,
 184в, 192, 269м
 Вілейскі п. 14, 57, 98е, 146, 147,
 152, 163а, 189, 219а, 321д,
 369, 379г
 Вілейскі р. 55ж, 90, 196, 266,
 369г, 369, 381д

* У складанні паказальніка і выпісцы часткі тэкстаў прымала ўдзел М. М. Чайка.

Віленска-Трокскі п. 74, 276, 319,
352, 358, 381а, 381з
Віленшчына 82, 98, 140а, 235,
273, 321е, 349, 381д
Вільнюскі р. 35, 51д, 55, 82, 352а,
373
Віцебскі п. 2а, 43, 58, 76а, 82а,
82б, 83з, 85, 89, 90д, 98п,
117е, 187, 137, 138а, 173б,
180б, 202, 227, 249, 251, 252а,
269, 289а, 304, 331в, 335,
336, 343к, 349, 379, 380
Віцебскі р. 86, 347
Воранаўскі р. 319
Гарадоцкі п. 476, 53, 54, 70, 70а,
82, 85б, 98, 117а, 157, 162,
177, 180а, 183б, 188б, 227,
289, 349у, 349, 368, 379п, 381
Гарадоцкі р. 5, 32, 70б, 76б, 76ж,
82і, 85, 89, 90е, 97а, 98, 125,
130, 165, 190, 253, 295, 305а,
326з, 343п, 347в
Гарадзішчанскі р. 98, 379ж
Глыбоцкі р. 3ж, 54, 82, 90, 97,
117, 147, 159, 176б, 187б, 187а,
191, 213а, 227, 269д, 339,
369д, 373, 381
Гомельскі п. 3, 3б, 3г, 19, 34, 37,
46а, 47з, 51б, 54, 55, 59а, 61,
64, 65, 67, 69а, 105, 105б, 111,
112а, 117в, 142, 184а, 208,
253б, 282, 284а, 294, 300в,
304б, 304г, 306, 309, 379р
Гомельскі р. 28, 36, 39, 46, 53, 54,
68, 68а, 89, 90, 136а, 142а, 161
Горацкі р. 43е, 94, 108, 235, 235б,
367, 367а
Гродзенская губ. 160
Гродзенскі п. 43, 55, 98, 319, 328
Гродзенскі р. 43, 319
Давыд-Гарадоцкі р. 49а
Даўгаўпілскі п. 2а, 47а, 54, 58д, 90,
98, 154, 170, 192, 230, 278б,
310, 321г, 349, 355, 367, 369,
373б, 379а, 380в, 381в
Дзівінскі р. 57б, 314, 318, 326і
Дзісенскі п. і Дзісеншчына 43г,
47, 54е, 82з, 83, 85г, 89, 89д,
97д, 98, 104д, 114, 115, 117,
144, 162, 165, 180в, 192, 269е,
290, 304, 311, 313, 349я, 369,
375, 381, 381, 381з
Дзятлаўскі р. 33, 52б, 54і, 55,
76д, 98, 102г, 193

Докшыцкі р. 89е, 98з, 119в, 253в,
302в, 321, 373, 379м
Драгічынскі р. 98, 343з
Дрысенскі п. 43, 54, 82, 230в, 269,
381
Дубровенскі р. 141, 246, 258, 304,
343
Дунілавіцкі р. 22, 43, 82, 90, 334б,
373, 381
Духаўшчынскі п. 3д, 53
Дынабургскі п. 269л
Жлобінскі р. 43з, 78, 85м, 89л,
98а, 98ф, 101, 207, 253, 343е
Іванаўскі р. 105
Івацэвіцкі р. 39ж, 42в, 73
Ігуменскі п. 76, 98н, 165, 290а,
343л, 343м, 349
Ілукстэнскі п. 42, 198, 349
Ільянскі р. 54, 147, 321
Іўеўскі р. 54в, 55, 76, 85л, 97і,
98в, 98д, 123, 155а, 190, 230,
316, 326р, 340, 343
Калінкавіцкі р. 330
Камарынскі р. 40
Камянецкі р. 54
Капаткевіцкі р. 164а
Капыльскі р. 16, 25, 82ж, 97, 98,
321б, 326, 340б
Кіраўскі р. 39
Клімавіцкі п. 94а, 94в, 124, 206,
256б, 256в, 257, 270
Клінцоўскі п. 89
Клічаўскі р. 35п, 44
Кобрынскі п. 17, 54, 85і, 87, 98,
121, 201, 232, 291, 314, 320,
324, 326л, 326м, 326н, 329
Кобрынскі р. 54, 83д, 98м, 314б,
320а, 320б, 363, 379з
Косаўскі п. 23, 32, 39а, 97б, 123б,
226, 268, 274, 300б, 343
Краснагорскі р. 282а
Краснапольскі р. 41, 98, 136в
Краснянскі п. 290, 347
Крупскі р. 98
Крывіцкі р. 14, 54, 83а, 97, 147,
157, 176, 253, 275, 379
Крычаўскі р. 250в
Лагойскі р. 43
Лельчыцкі р. 25а, 83, 85ж, 98,
116а, 227
Лепельскі п. 3а, 5, 28, 43, 47ж, 54,
71, 82, 85, 85в, 89г, 98б, 104,

116, 117, 117б, 117і, 119, 150,
154, 156, 157, 161б, 162а, 165,
177а, 227е, 251а, 253, 264, 269,
278, 278а, 289, 301а, 310, 313,
321к, 327б, 327г, 330, 330а,
330г, 331б, 343, 349а, 349г,
349н, 349о, 349р, 349д, 357,
369, 369з, 371, 379б, 381
Лепельскі р. 3е, 30, 43, 54д, 97е,
98д, 165, 227, 250, 253, 310,
349д, 349л
Лёзенскі р. 31а, 43і, 47, 54д, 83,
89з, 98, 99г, 250б, 321, 347ж
Лідскі п. 19, 35д, 38а, 54, 83в,
123, 193, 217, 247, 269, 321,
333, 340, 343, 360, 371а
Лідскі р. 379
Лоеўскі р. 142
Лудзенскі п. 15, 29, 39, 43, 47д,
51а, 60, 98ж, 104а, 180, 228,
244, 263, 343і, 369, 384б, 384в
Лунінецкі р. 16а, 19д, 39, 49в, 52а,
54, 55з, 58в, 85, 98, 165а, 292,
300г, 321, 326а, 361
Любанскі р. 243
Любчанскі р. 55, 269, 303, 337
Ляхавіцкі р. 55, 98
Магілёўскі п. 19, 136, 256, 310,
354, 366, 381
Магілёўскі р. 1
Мазырскі п. 55, 113, 149, 185,
186, 227, 244е, 269к, 319, 326г,
343, 369, 379
Маладзечанскі р. 5, 9, 18, 35г, 39,
43, 51ж, 54а, 55д, 57, 57а, 57в,
76, 85е, 85з, 90, 97, 98д, 147,
158, 188, 267, 269, 299, 321,
343г, 343д, 373
Мглінскі п. 39, 89в, 90б, 131,
156а, 184, 214, 254, 284
Міёрскі р. 54л, 85, 159б, 313в,
369е, 373в
Мінскі п. і Міншчына. 20, 38, 42б,
43, 45, 54ж, 55е, 76з, 85к, 98ж,
102, 109, 151, 161в, 163б, 195,
221а, 231, 244д, 269, 169а, 293,
297а, 311, 312, 321л, 326, 327а,
330в, 333, 340а, 347г, 349п,
349ю, 361а, 367, 369і, 369о,
370, 371б, 383в
Мінскі р. 14, 43, 73в, 96, 98л, 107,
343а, 343б, 379е
Мірскі р. 43, 54, 230, 369
Мсціслаўскі п. 290, 325, 376а

Мсціслаўскі р. 43в, 53а, 54г, 65а,
82г, 94б, 95, 127, 128, 129,
129а, 134, 168, 168а, 173в, 197,
203, 223, 224, 225, 234, 234а,
235г, 236, 237, 238, 239, 244а,
253г, 256, 256а, 269, 310,
343ж, 343н, 343о, 374
Мядзельскі р. 43, 47е, 47к, 81,
81а, 83л, 85д, 89, 90, 98д, 112,
117, 162, 172, 172а, 177, 177в,
180, 213, 216, 219, 227, 233,
235, 255, 269, 297, 302, 321,
334, 369, 373, 379
Навагрудскі п. 19, 19г, 55в, 76,
83ж, 89, 97, 98г, 99, 102а, 102б,
102в, 126, 155, 179, 193а, 200,
227д, 244б, 281, 289, 317, 319,
321ж, 326, 331, 340, 349і, 359,
360а, 369к, 381, 382, 383б,
384а, 385
Невельскі р. 20, 43, 47, 49, 53,
83м, 174, 305
Нова-Аляксандраўскі п. 35в, 76,
147о, 159а, 235в, 269і, 343,
349, 355а, 369м, 373, 379, 381
Навазыбкаўскі п. 10б
Нясвіжскі р. 12, 21, 76в, 89і, 110,
123, 383а
Парыцкі р. 122
Пастаўскі п. 43ж, 90а, 90ж, 104в,
119, 157а, 158а, 169, 177б,
183а, 189, 381е
Пастаўскі р. 1в, 43, 51г, 53в, 54к,
57, 82, 85, 98ч, 114б, 117к,
176а, 182, 182а, 213б, 213в,
219, 227в, 227ж, 321і, 322а,
324а, 334в, 343, 361б, 369п,
373, 373д
Пінскі п. 19а, 19в, 43а, 55, 85о, 98,
140, 181, 321а, 326, 348, 349к,
350, 369а
Пінскі р. 49, 123в, 292, 326
Плешчаніцкі р. 98д
Пліскі р. 85, 313а, 319, 347, 373
Полацкі п. 47, 58, 71а, 76, 90,
104б, 167, 241, 289, 321, 349е,
368в, 369н, 379, 381
Полацкі р. 27
Пружанскі п. 4, 17, 98, 117, 153,
163, 179а, 265, 314а, 314г, 319,
326к, 341, 343в
Пружанскі р. 39е, 98с, 283
Пушавіцкі р. 43, 55, 161

- Рагачоўскі п. 58, 89, 99в
 Рагачоўскі р. 43, 54, 253, 262д,
 263а, 321
 Радашковіцкі р. 35к, 54, 79а, 97л,
 98, 165
 Расонскі р. 47, 53д, 315а
 Расслаўскі п. 104г
 Руднянскі р. 89ж
 Ружанскі р. 16
 Рэзэкненскі п. 47г, 343, 369, 373а,
 384
 Рэчыцкі р. 33а, 43б, 58г, 59, 89,
 90, 132, 136, 248, 262о, 263,
 284в, 327д
 Сакольскі п. 42, 319
 Салігорскі р. 15а, 240
 Свірскі р. 16, 51, 82, 89, 302, 319,
 343, 347б, 369, 379, 381
 Свіслацкі р. 102, 343
 Свянцянскі п. 90, 373
 Свяцілавіцкі р. 287
 Себежскі п. 43, 47, 89, 90, 117,
 136, 154а, 176, 178, 180г, 227,
 244з, 262, 331а, 343, 347, 349м,
 373, 381
 Себежскі р. 296
 Сенненскі п. 19е, 36, 43, 59, 70в,
 76, 82д, 83, 89, 90, 98, 148а,
 148б, 227, 245, 250а, 251в, 253,
 269, 277а, 292, 300ж, 300з,
 336а, 347, 349, 353б, 369, 379,
 381, 384
 Сенненскі р. 28а, 47, 53, 85, 92,
 166, 183, 304, 349в
 Сіроцінскі р. 2, 2а, 76г, 77, 82е,
 85а, 90в, 117г, 117з, 165г, 227а,
 262в, 300а, 321в, 369б, 379д
 Слаўгарадскі р. 271
 Слонімскі п. 17а, 26, 33, 35, 38,
 39, 42а, 49б, 55г, 64а, 72, 72а,
 73, 76, 82, 83, 85р, 89а, 98,
 99б, 123, 135, 155б, 193і, 199,
 215, 227б, 244в, 269б, 272,
 289, 322б, 326ж, 327ж, 327,
 334, 343, 349ф, 360б, 369л,
 372а, 376
 Слонімскі р. 39, 54б, 89
 Слуцкі п. 14, 19, 55, 65, 82в, 83б,
 83г, 97в, 97з, 98, 102, 123, 133,
 155, 163в, 179б, 194, 227, 237а,
 243а, 321з, 332, 340, 343, 349,
 369в, 377, 378, 386
 Слуцкі р. 13, 16б, 31, 33б, 39, 39б,
 43, 55, 57г, 85, 91, 97, 98д,
 123а, 147а, 164, 164б, 175, 221,
 227, 230, 244г, 260, 245
 Смалявіцкі р. 297
 Сморгонскі р. 1а, 11, 35б, 54, 55,
 62, 76, 90г, 97, 98, 147, 321п,
 338, 343р, 373г, 376, 381
 Старадарожскі р. 25б, 54, 98ш,
 99д, 117м, 139, 147в, 161, 164д,
 227з, 244ж, 340в
 Старадубскі р. 138, 262б, 379в
 Старобінскі р. 25, 54, 58б, 90, 98,
 116, 230б
 Стаўбцоўскі р. 47, 52в, 65б, 93,
 107, 383
 Столінскі р. 49г, 55, 85, 98, 133а,
 230
 Суражскі п. 10, 39в, 137б, 253,
 304
 Талачынскі р. 2а, 30а, 89к, 251б,
 315, 315б, 321, 369
 Тураўскі р. 43д, 55б, 66, 83і, 299,
 321, 326б, 372
 Уздзенскі р. 39е, 43, 89, 343.
 Ушацкі р. 43, 321н
 Чавускі п. 46, 57, 98к, 104, 119,
 173, 173а, 180, 277, 290, 300,
 300з, 353а, 369, 374
 Чарнігаўшчына 156б, 286, 304
 Чачэрскі р. 39г, 89г, 98і, 105а,
 261, 288
 Чэрвеньскі р. 47, 48, 48а, 98р
 Чэрыкаўскі п. 89, 134, 148, 161,
 178, 222, 227г, 253, 269, 280,
 285, 314в, 374
 Чэрыкаўскі р. 70г
 Чырвона-Слабодскі р. 8, 384
 Халопеніцкі р. 43, 104, 114, 187,
 250, 304а, 369, 379
 Хойніцкі р. 40а, 145
 Шаркаўшчынскі р. 230а, 349ж,
 384е
 Шклоўскі р. 50, 53б, 164в, 218,
 300
 Шчучынскі р. 14, 35е, 83е, 90, 269
 Эйшышкаўскі р. 319
 Юрацішкаўскі р. 75, 373

ГЕАГРАФІЧНЫ ПАКАЗАЛЬНІК ЗАПІСАЎ НАПЕВАЎ*

БРЭСЦКАЯ ВОБЛАСЦЬ

1. Ружанскі р., в. Юндзілавічы, ад Каплі Г. В. Зап. Ялатаў В. І. у 1958 г. Е л а т а ў, № 1.
3. Іванаўскі р., в. Тышкевічы, ад Мінюк М. Ф. Зап. Сушкевіч Н. Д. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 8, спр. 11.
47. Косаўскі п., в. Агароднікі, ад Труцькі В. Зап. Шырма Р. Р. у 1932 г. Шырма, 1962, III, № 106.
56. Іванаўскі р., в. Тышкевічы, ад Мінюк М. Ф. Зап. Сушкевіч Н. Д. у 1957 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 8, спр. 11.
93. Столінскі р., в. Беражное, ад Лазнухі М. У., Правасуд К. Ц. Зап. Салавей Л. М. у 1969 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 11.
98. Пружанскі п., в. Шакуны, ад Шырмы А. Зап. Шырма Р. Р. у 1928 г. Шырма, 1962, III, № 91.
100. Пружанскі р., в. Хорева. Зап. Цітовіч Г. І. у 1948 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 23.
102. Пінскі р., в. Мерчычы, ад Лойка Г. Зап. Шушкевіч М. у 1969 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 6.
107. Пружанскі п., в. Шакуны, ад Хвораст З. Зап. Шырма Р. Р. у 1929 г. Шырма, 1962, III, № 90.
127. Лунінецкі р., в. Сінькевічы, ад Клеўжыц А. Зап. Ліс А. С. у 1969 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 4.
130. Пружанскі п., в. Шакуны, ад Хвораст З. Зап. Шырма Р. Р. у 1928 г. Шырма, 1962, III, № 131.
132. Дзівінскі р., в. Дарашэвічы. Зап. Цітовіч Г. І. у 1948 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 23.
134. Пружанскі п., в. Харкі, ад Карпюк З. Зап. Шырма Р. Р. у 1929 г. Шырма, 1962, III, № 130.
136. Пружанскі р., в. Вашчынічы. Зап. Цітовіч Г. І. у 1948г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 22, сш. 1, л. 30, № 25.
137. Лунінецкі р., г. Лунінец, ад Паўлюкавец Р. М., Неўды А. Н., Сянюковіч Н. Т. Зап. Цітовіч Г. І. у 1946 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 10, сш. 1, стар. 98, № 111.
150. Івацэвіцкі р., в. Горбы, ад групы жанчын. Зап. Турышаў А. І. у 1970 г. Расш. Маркава Н. М. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, стуж. 18.
175. Івацэвіцкі р., в. Горбы, ад групы жанчын. Зап. Турышаў А. І. у 1970 г. Расш. Маркава Н. М. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, стуж. 18.
207. Ляхавіцкі р., в. Вялікае Падлессе, ад Пятух М. Ц. Зап. Фёдараў Л. М. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 89.

* Месца запісу даецца па адміністрацыйнаму дзяленню, якое існавала ў час запісу.

ВІЦЕБСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

2. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Альфер Я. Зап. Кабашнікаў К. П., Барташэвіч Г. А. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 2.
6. Сіроцінскі р., в. Сураўні, ад Краўчанка Ф. І. Зап. Фёдараў Л. М. у 1958 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 8.
7. Верхнядзвінскі р., в. Вусце, ад Васільевай Я. І. Зап. Барташэвіч Г. А. у 1972 г. Расш. Кушнярэнка В. Р. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 2.
9. Лепельскі р., в. Залессе, ад Прыстаўкі М. С. і Паус У. Ц. Зап. Ялатаў В. І. у 1959 г. Е л а т а ў, № 2.
11. Лёзенскі р., в. Пагосцішча, ад Мазікавай А. І. Зап. Фёдараў Л. М. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 30.
12. Браслаўскі р., г. Браслаў, ад Андрыянавай Л. С. Зап. Ялатаў В. І. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 2.
16. Верхнядзвінскі р., в. Вялікае Абухава, ад Качан Т. І. і інш. Зап. Гурскі А. І. у 1972 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 23.
19. Лёзенскі р., Лёзна, ад Краўчанкі Е. Р. Зап. Фёдараў Л. М. у 1960 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 5.
26. Гарадоцкі р., в. Панкры, ад Мінчонак А. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 64.
29. Гарадоцкі р., в. Панкры, ад групы жанчын. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 64.
30. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Казлоўскай М. М. Зап. Турышаў А. І. у 1971 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 17.
34. Віцебскі р., в. Задуброўе, ад Маркачовай А. Т. Зап. Фёдараў Л. М. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 29.
35. Лёзенскі р., в. Пагосцішча, ад Лешчаковай Г. Т. Зап. Фёдараў Л. М. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 30.
37. Багушэўскі р., в. Сцецава, ад Арловай У. О. Зап. Ялатаў В. І. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 2.
39. Лёзенскі р., в. Мерзлякова, ад Мазікавай А. Ц. Зап. Фёдараў Л. М. у 1960 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 5.
40. Віцебскі р., в. Валькі, ад Вязалкінай Г. М. Зап. Фёдараў Л. М. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 29.
41. Верхнядзвінскі р., в. Вусце, ад Васільевай Я. І. Зап. Барташэвіч Г. А. у 1972 г. Расш. Кушнярэнка В. Р. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 2.
43. Сіроцінскі р., в. Сураўні, ад Краўчанкі Ф. І. Зап. Фёдараў Л. М. у 1958 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 8.
60. Верхнядзвінскі р., в. Ульянава, ад Маркевіч К. Л., Сабалеўскай С. І. Зап. Акунькова А. М. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 9.
68. Лепельскі р. Зап. Мажэйка З. Я. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 105.
75. Лёзенскі р., в. Глоданка, ад Рысаковай М. Зап. Сэрбаў І. А. у 1936 г. Г р ы н б л а т, № 36.
87. Лёзенскі р., в. Пагосцішча, ад Навуменка Т. М. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 5.
89. Верхнядзвінскі р., в. Залессе, ад Вашчовай Г. Зап. Ліс А. С. у 1972 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 21.
91. Ветрынскі р., в. Шпакоўшчына. Зап. у 1928 г. Грынблат, № 35-а.

105. Міёрскі р., в. Павяжы, ад Гартоўскай Л. І. Зап. Фёдараў Л. М. у 1959 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 10.
116. Багушэўскі р., в. Сцецава, ад Арловай У. О. Зап. Ялатаў В. І. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 2.
121. Пастаўскі р., в. Шынаўшчына, ад Вайцюляні С. Зап. Салавей Л. М. і Каруза П. І. у 1971 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 2, л. 19—20.
126. Лепельскі р., в. Валасевічы. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 47.
128. Лепельскі р., в. Падлобная. Зап. Фёдараў Л. М. у 1958 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 6.
129. Ветрынскі р., в. Дуброўка, ад Марозавай В. Зап. Ладыгіна А. Б. у 1958 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1.
133. З Дзісеншчыны, ад Драздовіча Я. Зап. Шырма Р. Р. у 1929 г. Шырма, 1962, III, № 99.
138. Верхнядзвінскі р., в. Каханавічы, ад Малец М. С., Засновай С. Г., Грэчкі А. Г., Талочкі С. А. Зап. Салавей Л. М. і Каруза П. І. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 16.
140. Пастаўскі р., в. Савічы, ад Скрыцкай О. С. Зап. Барташэвіч Г. А. і Ліс А. С. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 61, стуж. 1.
141. Лепельскі р., в. Заглінікі, ад Бараноўскай Г. Ф. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 46.
142. Сіроцінскі р., в. Каравайніца, ад Кароткінай В. Зап. Ладыгіна А. Б. у 1958 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1.
143. Гарадоцкі р., в. Вайханы, ад Захаркавай Г. А. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 64.
145. Сіроцінскі р., в. Сураўні, ад Максімавай Е. З. і Краўчанкі Ф. І. Зап. Гурскі А. І. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, спр. 18.
148. Лепельскі р., в. Заглінікі, ад Бараноўскай Г. Ф. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 46.
149. Гарадоцкі р. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 62.
152. Міёрскі р., в. Лясная, ад Сіповіч З. Н. Зап. Скідан В. І. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 6.
153. Лепельскі р., в. Падлобная, ад Палонскай М. Ф. Зап. Ладыгіна А. Б. у 1958 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1.
154. Гарадоцкі р., в. Васькіна, ад Малахавай М. Р. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 83.
156. Гарадоцкі р., в. Петракі, ад Бельчыкавай Т. Д. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 71.
158. Пастаўскі р., в. Баяры, ад Мітуневіч Х. О. Зап. Турышаў А. І. у 1970 г. Расш. Маркава Н. М. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 18.
159. Міёрскі р., в. Лявонаўцы, ад Урублеўскай З. К. Зап. Емяльянаў А. С. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 8.
160. Пастаўскі п., в. Навасёлкі, ад Скурко М. Зап. Шырма Р. Р. у 1939 г. Шырма, 1962, III, № 95.
161. Пастаўскі р., в. Баяры, ад Мітуневіч Б. І. Зап. Турышаў А. І. у 1970 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 97.
162. Міёрскі р., в. Лявонаўцы, ад Урублеўскай З. К. Зап. Емяльянаў А. С. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 8.

163. Верхнядзвінскі р., в. Асвея, ад Чыткевіч М. В. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 70.
164. Гарадоцкі р., в. Вайханы, ад Захаркавай Г. А. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 65.
165. Пастаўскі р., в. Груздава ад Казлоўскай М. М. Зап. Турышаў А. І. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 107.
166. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Альфер Я. М., Крывенькай П. В. Зап. Барташэвіч Г. А. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 6.
167. Гарадоцкі р., в. Васькіна, ад Малахавай М. Р. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 83.
168. Лепельскі р., в. Падлобная, ад Сцебель П. Ф. і Палонскай А. І. Зап. Фёдараў Л. М. у 1958 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 6.
169. Докшыцкі р., в. Туркі, ад Гапанёнак А. Зап. Малаш Л. А. у 1969 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 7.
170. Докшыцкі р., в. Туркі, ад Гапанёнак А. Зап. Малаш Л. А. у 1969 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 8.
173. Пастаўскі р., в. Баяры, ад Мітуневіч Х. О. Зап. Турышаў А. І. Расш. Маркава Н. М. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 18.
174. Пастаўскі р., в. Косаўшчына, ад Нямірскай Л. Ф. Зап. Міско С. М. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 29.
176. Лепельскі р., в. Падлобная, ад Тухты А. Г. і Кавалеўскай А. Ф. Зап. Фёдараў Л. М. у 1958 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 69.
178. Докшыцкі р., в. Туркі, ад Гапанёнак А. Зап. Малаш Л. А. у 1969 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 8.
179. Пастаўскі р., в. Вярэнька, ад групы жанчын. Зап. Турышаў А. І. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 107.
181. Пастаўскі р., в. Баяры, ад Мітуневіч Б. І. Зап. Турышаў А. І. у 1970 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 97.
182. Міёрскі р., в. Лявонаўцы, ад Альхімовіч А. М. Зап. Акунькова А. М. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 11.
183. Сіроцінскі р., в. Сураўні, ад Краўчанкі Ф. І. Зап. Гурскі А. І. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 18.
184. Міёрскі р., в. Стары Пагост, ад Бортнік Л. Зап. Ліс А. С. у 1972 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 23.
185. Сіроцінскі р., в. Каравайніца, ад Кароткінай В. А. Зап. Ладыгіна А. Б. у 1958 г. Е л а т а ў, № 4.
187. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Альфер Я. М. Зап. Кабашнікаў К. П. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 3.
188. Пастаўскі р., в. Косаўшчына, ад Стахоўскай З. І. Зап. Скідан В. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 29.
189. Дзісенскі п., ад Піліпенкавай Г. Зап. Чуркін М. М. Чуркін, 1949, № 21.
190. Сіроцінскі р., в. Сураўні, ад Максімавай Е. З. і Краўчанка Ф. І. Зап. Гурскі А. І. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 18.
191. Лепельскі р., в. Падлобная, ад Падлобнага А. Зап. Фёдараў Л. М. у 1958 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 6.

192. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Альфер Я. М., Крывенька П. В. Зап. Барташэвіч Г. А. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 2.
193. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Альфер Я. М., Крывенька П. В. Зап. Барташэвіч Г. А., Кабашнікаў К. П. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 6.
195. Верхнядзвінскі р., в. Залессе, ад Казловай Н. Зап. Ліс А. С. у 1972 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 21.
196. Верхнядзвінскі р., в. Ульянава, ад Співак П. А. Зап. Емяльянаў А. С. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 9.
197. З-пад Дзясны. Зап. Грыневіч А. Шалігоўскі, кадр 177.
198. Свянцянскі п., в. Камаі. Зап. Руткоўскі Б. у 20—30-х гадах ХХ ст. Саўгопска, № 23.
200. Верхнядзвінскі р., в. Боркавічы, ад Мятлюк Е. Зап. Ліс А. С. у 1972 г. Расш. Кушнярэнка В. Р. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 22.
201. Лепельскі р., в. Валасевічы. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 47.
202. Міёрскі р., в. Ваўкаўшчына, ад Гарнаўскай А. П. і Гарноўскай Г. Н. Зап. Скідан В. І. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 6.
203. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Змяеўскай У. Зап. Кабашнікаў К. П. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 4.
204. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Казлоўскай М. М. Зап. Турышаў А. І. у 1969 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 107.
205. Верхнядзвінскі р., в. Каханавічы, ад Бекіс М. Зап. Салавей Л. М. і Каруза П. І. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 14.
206. Верхнядзвінскі р., в. Гарбулі, ад Лядок М. А. Зап. Гурскі А. І. у 1972 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 25.
209. Лёзенскі р., к-с імя Калініна, ад Рысаковай М. Зап. Сэрбаў І. А. у 1936 г. Чуркін, 1949, № 22.
213. Пастаўскі р., в. Шынаўшчына, ад Вайцюлян С. Зап. Салавей Л. М. і Каруза П. І. у 1971 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 2, л. 20.
214. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Казлоўскай М. Зап. Салавей Л. М. і Каруза П. І. у 1971 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 1, л. 20.
215. Верхнядзвінскі р., в. Балоціна, ад Альшэўскай Е. І. Зап. Бахмет С. Т. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 10.
216. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Казлоўскай М. М. Зап. Салавей Л. М. і Каруза П. І. у 1971 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 1, л. 9.
217. Дзісенскі п., в. Завулкі, ад Піліпенкавай Г. Зап. Чуркін М. М. і Раманаў Я. Р. Чуркін, 1949, № 23.
218. Докшыцкі р., в. Туркі, ад Гапанёнак А. Зап. Малаш Л. А. у 1969 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 8.
219. Верхнядзвінскі р., в. Ульянава, ад Маркевіч Т. Л., Сабалеўскай С. І., Снапок П. А. Зап. Акунькова А. М. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 9.
220. Ветрынскі р., в. Дуброўка, ад Марозавай В. М. Зап. Ладыгіна А. Б. у 1958 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1, сш. 2, № 126.
221. Шаркаўшчынскі р., в. Забор'е, ад Трубiлы Ч. Зап. Ліс А. С. у 1972 г. Расш. Кушнярэнка В. Р. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 22.
222. Міёрскі р., в. Лясная, ад Сіповіч З. Н. Зап. Скідан В. І. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 6.

223. Полацкі р., в. Дуброўка, ад Марозавай В. М. Зап. Ладыгіна А. Б. у 1958 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1.

224. Докшыцкі р., в. Туркі, ад Гапанёнак А. Зап. Малаш Л. А. у 1969 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 2.

226. Верхнядзвінскі р., в. Каханавічы, ад Махоцкай Н. В. Зап. Салавей Л. М. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 12.

227. Ушацкі р., в. Занавінне, ад Антаповіч Т. Зап. Ліс А. С. у 1972 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 20.

228. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Альфер Я. М. Зап. Барташэвіч Г. А. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 2.

229. Свянцянскі п., в. Камаі. Зап. Руткоўскі Б. у 20—30-х гадах ХХ ст. *Gawgojska*, № 18.

230. Міёрскі р., в. Лявонаўцы, ад Урублеўскай З. Зап. Емяльянаў А. С. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 8.

231. Міёрскі р., в. Лявонаўцы, ад Урублеўскай З. Зап. Емяльянаў А. С. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 8.

232. Дзісенскі р., в. Бярозаўцы, ад Гудкевіча П. Зап. Шырма Р. Р. у 1940 г. *Шырма*, 1962, III, № 96.

233. Верхнядзвінскі р., в. Каханавічы, ад Малец Н. Зап. Салавей Л. М. і Каруза П. І. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 16.

234. Браслаўскі р., в. Загор'е, ад Лаўрыновіч М. Н. Зап. Барташэвіч Г. А. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 8.

235. Пастаўскі р., в. Баяры, ад Варнілы Г. Ф. Зап. Турышаў А. І. у 1970 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 97.

236. Верхнядзвінскі р., в. Асвея, ад Чыткевіч М. В. Зап. Фёдараў Л. М. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 70.

237. Браслаўскі р., в. Барысевічы, ад групы жанчын. Зап. Антонаў Г. К. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 57.

239. Міёрскі р., в. Кублішчына, ад Цімафеевай М. К. Зап. Маркэва Н. М. у 1972 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 118.

240. Докшыцкі р., в. Туркі, ад Пашкоўскай Ю. Ф. Зап. Малаш Л. А. у 1969 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 7.

241. Лепельскі р., в. Слабодка, ад Шалкоўскай В. А. Зап. Фёдараў Л. М. у 1967 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 75.

242. Лепельскі р. Зап. Мажэйка З. Я. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 105.

243. Дзісенскі п., в. Падліпкі. Зап. Чэрні ў 90-х гадах ХІХ ст. *Сегну*, № 55.

244. Браслаўскі р., в. Бяльмонты, ад Юрчык Б. І. Зап. Цішчанка І. К. і Скідан В. І. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 30.

251. Расонскі р. Зап. Фёдараў Л. М. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 10, стуж. 95.

252. Гарадоцкі р., г. Гарадок. Зап. у 1926 г. *Грынблат*, № 41.

253. Гарадоцкі р., в. Панкры, ад групы жанчын. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 64.

258. Лёзенскі р., в. Пагосцішча, ад Лясковай Г. Т. Зап. Фёдараў Л. М. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 30.

259. Віцебскі р., в. Задуброўе, ад Жыгалкінай Г. М. і Маркачовай Л. Ц. Зап. Фёдараў Л. М. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 29.

263. Сіроцінскі р., в. Сураўні, ад Краўчанка Ф. І. Зап. Гурскі А. І. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 18.

265. Ветрынскі р. Зап. Ладыгіна А. Б. у 1958 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1.

267. Лепельскі р., в. Заглінікі, ад Бараноўскай Г. Ф. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 2, стуж. 46.

270. Верхнядзвінскі р., в. Боркавічы, ад Разумнік Е. Зап. Ліс А. С. у 1972 г. Расш. Кушнярэнка В. Р. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 22.

271. Міёрскі р., в. Дворышча, ад Лагун М. І. Зап. Барташэвіч Г. А. у 1972 г. Расш. Кушнярэнка В. Р. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 4.

272. Лепельскі р., в. Аношкі, ад Крывец Г. Зап. Мажэйка З. Я. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 105.

273. Шаркаўшчынскі р., в. Дзіўны, ад Анціповіч М. В. Зап. Маркава Н. М. у 1972 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 117.

274. Лепельскі р., в. Слабадкі, ад Шаўкоўскай В. Л. Зап. Фёдараў Л. М. у 1967 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 75.

279. Докшыцкі р., в. Туркі, ад Гапанёнак А. Зап. Малаш Л. А. у 1969 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 8.

280. Докшыцкі р., в. Туркі, ад Гапанёнак А. Зап. Малаш Л. А. у 1969 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 69, стуж. 8.

281. Пастаўскі р., в. Груздава, ад Змяеўскай У. Зап. Кабашнікаў К. П. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 4.

283. Браслаўскі р., г. Браслаў, ад Лёўшы Г. А. Зап. Ялатаў В. І. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 2.

284. Міёрскі р., в. Лявонаўцы, ад Валёўкі Г. П. Зап. Емяльянаў А. С. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 8.

286. Сіроцінскі р. Зап. Ладыгіна А. Б. у 1958 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 1.

287. Верхнядзвінскі р., в. Вусце, ад Васільевай Я. І. Зап. Барташэвіч Г. А. у 1972 г. Расш. Кушнярэнка В. Р. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 2.

295. Браслаўскі р., в. Бяльмонты, ад Юдчык Б. У. Зап. Цішчанка І. К. і Скідан В. І. у 1971 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 71, стуж. 30.

296. Верхнядзвінскі р., в. Каханавічы, ад Цыры Л. У. Зап. Салавей Л. М. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 14.

297. Верхнядзвінскі р., в. Каханавічы, ад Цыра Л. У. Зап. Салавей Л. М. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 12.

298. Міёрскі р., в. Бярозаўшчына, ад Аўлысевіч А. К. Зап. Скідан В. І. у 1972 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 72, стуж. 7.

299. Браслаўскі р., в. Ляжаны, ад Клачынак С. Зап. Салавей Л. М. і Каруза П. І. у 1971 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 2, спр. 39, сш. 2.

ГОМЕЛЬСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

32. Рагачоўскі р., в. Збораў, ад Аксёнавай П. Я., Казловай Е. А., Ражковай М. Д. Зап. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10.

36. Жлобінскі р., в. Завад, ад Андрушкевіч Т. А. і Бушкевіч А. І. Зап. Сінюк Р. і Елісеева Б. у 1958 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 28, сш. 4, л. 1.

42. Жлобінскі р., в. Завад, ад Стэмпель-Андрушкевіч Т. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 49.

44. Жлобінскі р., в. Праскурні, ад Маркаўцовай А. М., Маркаўцовай Т. Н., Зарэцкай А. С., Шурынавай В. В., Козыравай А. А. Зап. Фёдараў Л. М. у 1965 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 73.

48. Хойніцкі р., в. Тульгавічы, ад групы жанчын. Зап. Фёдараў Л. М. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 14.

49. Буда-Кашалёўскі р., в. Залессе, ад Надтачэевай А. Г. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 58.

57. Рагачоўскі р., в. Навазенькава, ад жаночага хору. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 2, воп. 17, стуж. 17.

59. Чачэрскі р., в. Залессе. Зап. Кабашнікаў К. П. у 1965 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 64, стуж. 4.

61. Гомельскі р., в. Старыя Дзятлавічы, ад Стрыжаковай М. П. Зап. Кабашнікаў К. П. у 1962 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 62, стуж. 3.

62. Буда-Кашалёўскі р., в. Залессе, ад Надтачэевай А. Г. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 58.

63. Рэчыцкі р., в. Гарошкаў, ад Цыбульскай М. Т. Зап. Кушнярэнка В. Р. у 1972 г. АІМЭФ, ф. 2, спр. 10, стуж. 120.

64. Гомельскі р., в. Старыя Дзятлавічы, ад Стрыжаковай М. П. Зап. Кабашнікаў К. П. у 1962 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 62, стуж. 3.

67. Гомельскі п., Дзятлаўская вол. Зап. Радчанка З. Радченко. Гомельск. нар. песні, № 8.

78. Мазырскі р. Зап. Мажэйка З. Я. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 101.

79. Тураўскі р., в. Тонеж, ад Сушчык Г. і хору дзяўчат. Зап. Гіпіус Я. В. і Эвальд З. В. у 1934 г. Эвальд, стар. 96.

86. Буда-Кашалёўскі р., в. Залессе, ад Надтачэевай А. Г. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 58.

88. Рагачоўскі р., в. Струмень. Зап. Мажэйка З. Я. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 99.

94. Рэчыцкі р., в. Гарошкаў, ад Цыбульскай М. Т. Зап. Кушнярэнка В. Р. у 1972 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 120.

103. Лоеўскі р., в. Крупейкі, ад Казлёнак М. К. Зап. Камісарава Г., Мажэйка З. і Саламаха Е. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 28.

104. Чачэрскі р., в. Залессе. Зап. Кабашнікаў К. П. у 1965 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 64, стуж. 4.

110. Лельчыцкі р., в. Тонеж. Зап. Мажэйка З. Я. Можейко, стар. 193.

111. Лельчыцкі р., в. Тонеж. Зап. Мажэйка З. Я. Можейко, стар. 171.

112. Лельчыцкі р., в. Тонеж. Зап. Мажэйка З. Я. Можейко, стар. 170.

119. Лельчыцкі р., в. Тонеж. Зап. Мажэйка З. Я. Можейко, стар. 172.
120. Рагачоўскі р., в. Рыўкова, ад групы жанчын. Зап. Фёдараў Л. М. у 1965 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 72.
122. Лельчыцкі р., в. Тонеж. Зап. Мажэйка З. Я. Можейко, стар. 174.
125. Рэчыцкі р., в. Гарошкаў, ад Сыс В. П. Зап. Кушнярэнка В. Р. у 1972 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 120.
131. Рагачоўскі р., в. Навазенькава, ад хору жанчын. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 17.
151. Чачэрскі р., в. Залессе. Зап. Кабашнікаў К. П. у 1965 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 64, стуж. 4.
210. Брагінскі р., в. Зарэчча. Зап. Цітовіч Г. І. у 1950 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 33.
261. Жлобінскі р., в. Завад, ад Андрушкевіч Т. А., Брушкевіч А. І. Зап. Сінюк Р. і Елісеева Б. у 1958 г. АІМЭФ, ф. 13, воп. 9, спр. 28.
262. Гомельскі п. Дзятлаўскай вол. Зап. Радчанка З. Радченко, № 56.
264. Жлобінскі р., в. Завад, ад Стэмпель-Андрушкевіч Т. А. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 49.
275. Хойніцкі р., в. Тульгавічы, ад групы жанчын. Зап. Фёдараў Л. М. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 14.
282. Рагачоўскі р., в. Вынашэўка, ад Ларчанкі П. Е. і Шугайлы Я. С. Зап. Антонаў Г. К. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 58.

ГРОДЗЕНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

20. Ашмянскі р., в. Трасцечна, ад Гарановіча І. Зап. Чуркін М. М. у 1910 г. Чуркін, 1959, № 5.
21. Ашмянскі р., в. Павяжы, ад Кірдік А. В. Зап. Фёдараў Л. М. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 3.
28. Ашмянскі р. (?). Зап. Грыневіч А. Шалігоўскі, кадр 243.
46. Астравецкі р., в. Гервяты, ад Сыс А. Зап. Шушкевіч М. С. у 1970 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 4.
58. Дзятлаўскі р., в. Казлоўшчына, ад Верамейчык Т. П. Зап. Фёдараў Л. М., у 1962 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 41.
74. Астравецкі р., в. Міцюны, ад Гудоўць В. Зап. Шушкевіч М. С. у 1970 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 4.
76. Ашмянскі р., в. Баруны, ад Якубіловіч С. Зап. Малаш Л. А. у 1970 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 12.
83. Дзятлаўскі р., в. Казлоўшчына, ад Верамейчык Г. П. Зап. Мажэйка З. Я. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 33.
84. Астравецкі р., в. Кялэйцы, ад Ярашэвіч А. С. Зап. Маркава Н. М. у 1970 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 12.
85. Ашмянскі р. (?). Зап. Грыневіч А. Шалігоўскі, кадр 257.
118. Слоніўскі п., в. Студэраўшчына, ад Ткачучыхі Т. Зап. Трачык Я. Fedegowski, VI, № 3320.
146. Ашмянскі р. (?). Зап. Грыневіч А. Шалігоўскі, кадр 168.

147. Ашмянскі р. (?). Зап. Грыневіч А. Шалігоўскі, кадр 166.
 186. Ашмянскі р. (?). Зап. Грыневіч А. Шалігоўскі, кадр 167.
 212. Смаргонскі р., в. Перавоз, ад Варсоцкай Л. І. Зап. Фёдараў Л. М. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 3.
 225. Ашмянскі р. Зап. Грыневіч А. Грыневіч, № 13.
 238. Астравецкі р., в. Міхалішкі, ад Пагады Ю. С. Зап. Кабашнікаў К. П. і Барташэвіч Г. А. у 1970 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 3.
 245. Астравецкі р., в. Кацяловічы, ад Міхно С., Старук Е. Зап. Гурскі А. І. у 1970 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 20.
 246. Ашмянскі р., в. Павяжы, ад Кірдік А. В. Зап. Фёдараў Л. М. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 3.
 247. Астравецкі р., в. Міцюны, ад Яромінай С. Зап. Салавей Л. М. і Шушкевіч М. С. у 1970 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 4.
 248. Астравецкі р., в. Падольцы, ад Еські Э. Б., Пельвінскай С. І. Зап. Гурскі А. І. у 1970 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 13.
 249. Астравецкі р., в. Міцюны, ад Валэйка А. К., Сыс А. Ю. Зап. Шушкевіч М. С. у 1970 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 4.
 250. Астравецкі р., в. Кялёйцы, ад Кулікоўскай В. Я. Зап. Маркава Н. М. у 1970 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 18.
 254. Астравецкі р., в. Міхалішкі, ад Пагады Ю. С. Зап. Барташэвіч Г. А. і Кабашнікаў К. П. у 1970 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 2.
 256. Гродзенскі р., в. Капцёўка, ад Вашкевіч Я. Зап. Шырма Р. Р. у 1946 г. Шырма, 1962, III, № 135.
 266. Ашмянскі р. (?). Зап. Грыневіч А. Шалігоўскі, кадр 242.
 277. Ашмянскі р., в. Загарняты, ад Вольскай Л. І., Зыковіч В. М., Гаўрыловіч А. А. Зап. Гурскі А. І. у 1970 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 12.
 278. Ашмянскі р., в. Загарняты, ад Вольскай Л. І., Зыковіч В. М., Гаўрыловіч А. А. Зап. Гурскі А. І. у 1970 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 20, воп. 70, стуж. 13.
 291. Смаргонскі р., в. Мінкі, ад Шыдлоўскай Б. Зап. Шырма Р. Р. у 1946 г. Шырма, 1962, III, № 137.

МАГІЛЕЎСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

4. Зап. Ул. Тэраўскі на Магілёўшчыне (?). Беларуска народныя песні, вып. 1. Мінск, 1928.
 5. Магілёўскі р., в. Пасечная, ад Палазковай П. і Груньковай Е. Зап. Чуркін М. М. у 1954 г. ЦДАЛМ, ф. 123, воп. I, спр. 208.
 10. Быхаўскі р., в. Цвёрдая, ад Піліпавай М. Зап. Чуркін М. М. у 1953 г. Чуркін, 1959, № 6.
 15. Бабруйскі р., в. Жыцін, ад Баран М. Зап. Сербай І. А. у 1911 г. Сербай, стар. 145.
 17. Крычаўскі р., в. Дарлівае, ад Шыткавай Л. П. Зап. Фёдараў Л. М. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 51.
 18. Мсціслаўскі р., в. Багацькаўка, ад Гарэцкай П. Зап. Ягораў А. А. у 1926 г. Гарэцкі, Ягораў, № 194.
 23. Мсціслаўскі р., г. Мсціслаў, ад Васілеўскай М. Зап. Чуркін М. М. у 20-х гадах XX ст. Чуркін, 1949, № 20.

31. Горацкі р., в. Панкратаўка, ад Букланавай Г. Зап. Грынблат М. Я. у 1937 г. Расш. Рубцоў Ф. А. Грынблат, № 39.
33. Парыцкі р., Казлоўскі с-с, ад Мітраховіч Е. П. і Мітраховіч А. Ф. Зап. Рубцоў у 1938 г. Эвальд, стар. 95.
51. Краснапольскі р., в. Мірагошч, ад Генералавай П. Зап. Фёдраў Л. М. у 1963 г. Расш. Маркава Н. М. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 18.
52. Быхаўскі р., в. Шаламы, ад Шчадровай А. Зап. Мажэйка З. Я. у 1961 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 99.
53. Клічаўскі р., ад Шамаль А. Зап. Цітовіч Г. І. у 1949 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 31.
54. Быхаўскі р., в. Курганаўка, ад Панамаровай М. С. Зап. Фёдраў Л. М. у 1963 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, стуж. 17.
66. Краснапольскі р., в. Палуж, ад Кірачовай Г. І., Ляшчовай Г. І., Падарэўскай П. В. Зап. Салавей Л. М. і Кабашнікаў К. П. у 1968 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 68, стуж. 6.
69. Мсціслаўскі р., в. Багацькаўка, ад Гарэцкай П. Зап. Ягораў А. А. у 1926 г. Гарэцкі, Ягораў, № 211.
70. Шклоўскі р., в. Бракова, ад Юрасавай Я. Зап. Чуркін М. М. у 1955 г. Чуркін, 1959, № 7.
71. Быхаўскі р., в. Шаламы, ад Шчадровай Ал. Зап. Мажэйка З. Я. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 99.
80. Мсціслаўскі р., в. Багацькаўка, ад Гарэцкай П. Зап. Ягораў А. А. у 1926 г. Гарэцкі, Ягораў, № 225.
99. Быхаўскі р., в. Верхняя Тошчыца, ад Міхайлавай Г. І. Зап. Ялатаў В. І. у 1957 г. Елатаў, № 5.
106. Быхаўскі р., в. Курганаўка, ад Панамаровай М. С. Зап. Фёдраў Л. М. у 1963 г. Расш. Турышаў А. І. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, стуж. 17.
108. Мсціслаўскі р., в. Багацькаўка, ад Гарэцкай П. Зап. Ягораў А. А. у 1926 г. Гарэцкі, Ягораў, № 192.
109. Краснапольскі р., в. Мірагошч, ад Маркузавай Г. М. Зап. Антонаў Г. К. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 56.
115. Мсціслаўскі р., в. Багацькаўка, ад Гарэцкай П. Зап. Ягораў А. А. у 1926 г. Гарэцкі, Ягораў, № 202.
117. Слаўгарадскі р., в. Іванішчавічы, ад Шкуматавай Д. і Куцаевай Е. Зап. Магід С. Д. у 1938 г. Эвальд, стар. 98.
123. Краснапольскі р., в. Мірагошч, ад Маркузавай Г. Зап. Фёдраў Л. М. у 1963 г. Расш. Маркава Н. М. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 18.
124. Краснапольскі р., в. Мірагошч, ад жаночага секстэта. Зап. Антонаў Г. К. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 56.
135. Бабруйскі р. Зап. Цітовіч Г. І. у 1949 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 31.
144. Мсціслаўскі р., в. Багацькаўка, ад Гарэцкай П. Зап. Ягораў А. А. у 1926 г. Гарэцкі, Ягораў, № 206.
172. Быхаўскі р., в. Баркалабава, ад Барсуковай У. Г. Зап. Кушнярэнка В. Р. у 1973 г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 73, спр. 78.
208. Глускі р., в. Зелянковічы, ад Падаляк Д. А. Зап. Рубцоў Ф. А. у 1938 г. Эвальд, стар. 94.
211. Бабруйскі п., в. Языль. Зап. Янчук М. у 1886—1887 гг. Янчук, № 74.

268. Мсціслаўскі р., в. Аслянка, ад Ярменавай М. М. Зап. Фёдараў Л. М. у 1965 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 74.

269. Мсціслаўскі р., в. Багацькаўка, ад Гарэцкай П. Зап. Ягораў А. А. у 1926 г. Гарэцкі, Ягораў, № 232.

289. Мсціслаўскі р., в. Багацькаўка, ад Гарэцкай П. Зап. Ягораў А. А. у 1926 г. Гарэцкі, Ягораў, № 218.

292. Парыцкі р., в. Мікалаеўка, ад Голуб Ф. А. і Круг Е. Ф. Зап. Рубцоў Ф. А. у 1938 г. Эвальд, стар. 100.

293. Краснапольскі р., в. Мірагошч, ад Несцеравай Г. П. Зап. Антонаў Г. К. у 1963 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 56.

МІНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

8. Нясвіжскі р., в. Альхоўка, ад Журас П. І. Зап. Фёдараў Л. М. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 11.

13. Чэрвеньскі р., в. Клінкі. Зап. у 1921 г. Грынблат, № 26.

14. Чэрвеньскі р., в. Грабянец, ад Лычкоўскай П. М. Зап. Назіна І. Д. у 1972 г. Расш. Ялатаў В. І. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 119.

24. Вілейскі р., в. Сноў. Зап. Мажэйка З. Я. у 1969 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 104.

25. Маладзечанскі р., в. Лебедзева, ад Зеновіч Е. Д. Зап. Фёдараў Л. М. у 1959 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 7, спр. 3.

27. Барысаўскі р., в. Гара, ад Бурай О. Ц., Хоміч В. В., Хоміч В. С. Зап. Фёдараў Л. М. у 1964 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 63.

45. Маладзечанскі п., Радашковіцкая вол., в. Гаішча, ад Доўнар Ю. Зап. Шырма Р. Р. у 1928 г. Шырма, 1962, III, № 97.

50. Радашковіцкі р. Зап. Рак-Міхайлоўскі. Шалігоўскі, кадр 649.

73. Мінскі п., в. Строчышча, ад Страчынскіх. Зап. Янчук М. у 1886—1887 гг. Янчук, № 68.

77. Маладзечанскі р., в. Дуброва, ад Мацяральніка С. Зап. Шырма Р. Р. у 1945 г. Шырма, 1962, III, № 101.

81. Слуцкі р., в. Бялевічы. Зап. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 60, стуж. 3.

82. Вілейскі р., в. Сноў, ад Каспер М. І. Зап. Мажэйка З. Я. у 1969 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 103.

90. Вілейскі п., в. Новыя Зімодры, ад Хадзінскай Н. Зап. Шырма Р. Р. у 1932 г. Шырма, 1962, III, № 100.

92. Плешчаніцкі р., в. Тараканаўка, ад Кісялеўскай А. І. Зап. Цітовіч Г. І. у 1945 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 2, сш. 1, № 34.

95. Нясвіжскі р., в. Лявонавічы, ад Шынгель Н. В. Зап. у 1962 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 62, стуж. 7.

96. Чэрвеньскі р., в. Слабада-Раўнаполле. Зап. у 1925 г. Грынблат, № 35.

97. Дзяржынскі р., в. Таруцішкі, ад Нагібовіч Л. І., Крыловіч С. І. Зап. Турышаў А. І. у 1972 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 116.

101. Капыльскі р., в. Агароднікі, ад Ігнатулінай Г. С. Зап. Фёдараў Л. М. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 11.

113. Слуцкі р., в. Быкава, ад Клязовіч В. К. Зап. Фёдараў Л. М. у 1962 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 21.

114. Дзяржынскі р., в. Таруцішкі, ад Нагібовіч Л. І., Крыловіч С. І. Зап. Турышаў А. І. у 1972 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 116.
139. Мядзельскі р., в. Чучаліцы, ад Барыс А. М. Зап. Турышаў А. І. у 1970 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 98.
155. Слуцкі р., в. Быкава, ад Клязовіч В. К. Зап. Фёдараў Л. М. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 21.
157. Мядзельскі р., в. Рэпяхі, ад Рыбкі С. П. Зап. Турышаў А. І. у 1970 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 98.
171. Слуцкі р., в. Бялевічы, ад Цягака Т. Зап. Гурскі А. у 1960 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 20, воп. 60, стуж. 3.
177. Валожынскі р., в. Яцкава, ад Барысіхі П. Зап. Шырма Р. Р. у 1932 г. Шырма, 1962, III, № 98.
180. Слуцкі р., в. Казловічы, ад Сінягуб А. В. Зап. Цітовіч Г. І. у 1946 г. АІМЭФ, ф. 8, воп. 1, спр. 10, л. 9.
194. Вілейскі п., ад Драздовіча Я. і Чартовіча К. Зап. Шырма Р. Р. у 1929 г. Шырма, 1962, III, № 92.
199. Вілейскі п., в. Задубенне, ад групы жанчын. Зап. Шырма Р. Р. у 1934 г. Шырма, 1962, III, № 103.
276. Дзяржынскі р., в. Таруцішкі, ад Нагібовіч Л. І., Крыловіч С. І. Зап. Турышаў А. І. у 1972 г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 116.
285. Мядзельскі р., в. Чучаліца, ад Барыс А. М. Зап. Турышаў А. І. у 1970 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 98.

22. Смаленская вобл., Веліжскі р., в. Пустынькі, ад Сазонавай А. І., Іванавай Н. Н., Багданавай Н. Ц., Піменавай А. Я. Зап. Фёдараў Л. М. у 1961 г. Расш. Мнацаканаў В. Г. АІМЭФ, ф. 2, воп. 10, стуж. 22.
38. Пскоўская вобл., Себежскі п. Зап. у 1926 г. Грынблат, № 33.
55. Пскоўская вобл., Себежскі п. Зап. у 1926 г. Грынблат, № 37.
65. Пскоўская вобл., Невельскі п. Зап. у 1926 г. Грынблат, № 27.
72. Смаленская вобл., Руднянскі р., в. Ольша, ад Прахарэнкавай В. К. Зап. Рубцоў Ф. А. у 1920 г. Грынблат, № 40.
255. ПНР, Аўгустоўскі п., в. Лабно, ад Ламашэвічанкі Н. Зап. Шырма Р. Р. у 1929 г. Шырма, 1962, III, № 134.
257. ПНР, Беластоцкі п., в. Пясчанікі, ад групы жанчын. Зап. Шырма Р. Р. у 1932 г. Шырма, 1962, III, № 133.
260. ПНР, г. Белавежа, ад Казак Г. Зап. Шырма Р. Р. у 1939 г. Шырма, 1962, III, № 132.
288. Смаленская вобл., Бельскі п. Зап. Рачынская С. М. Шейн, 1887, № 323.
290. ПНР, г. Белавежа, ад Казак Г. Зап. Шырма Р. Р. у 1939 г. Шырма, 1962, III, № 136.
294. Смаленская вобл., Руднянскі р., в. Ольша, ад Прахарэнкавай В. К. Зап. Рубцоў Ф. А. у 1920 г. Грынблат, № 42.

ЗМЕСТ

582 55 15

Жніўныя песні. <i>А. Ліс</i>	5
Музычныя асаблівасці беларускіх жніўных песень. <i>В. Ялатаў</i>	33
АГЛЕДЗІНЫ І ЗАЖЫНКАВЫЯ ПЕСНІ	61
ЖНІВО	77
ДАЖЫНКАВЫЯ ПЕСНІ	401
МУЗЫЧНАЯ ЧАСТКА	529
Песні зажынкавыя	531
Песні жніўныя	536
Песні дажынкавыя	637
КАМЕНТАРЫ , ...	670
Геаграфічны паказальнік тэкстаў	803
Геаграфічны паказальнік запісаў напеваў	807

На беларусском языке

ЖАТВЕННЫЕ ПЕСНИ

Издательство «Наука и техника».
Минск, Ленинский проспект, 68.

Рэдактар Л. А. Шрубок
Мастацкае афармленне В. П. Шаранговіча
Мастацкі рэдактар В. В. Саўчанка
Тэхнічны рэдактар Г. І. Якубоўская
Карэктар В. І. Барысава

Друкуецца па пастанове РВС АН БССР.
АТ 10347. Здадзена ў набор 19.VI-74 г. Падпіса-
на да друку 18.XI-74 г. Фармат 60×84/16. Па-
пера друк № 1. Друк. арк. 51,0. Ум. друк. арк.
47,0. Ул.-выд. арк. 39,5. Выд. зак. 26. Друк.
зак. 713. Тыраж 6400 экз. Цана 2 р. 57 к.
Друкарня імя Францыска (Георгія) Скарыны вы-
давецтва «Навука і тэхніка» АН БССР і Дзярж-
камітэта СМ БССР па справах выдавецтваў, палі-
графіі і кніжнага гандлю. Мінск, Ленінскі пра-
спект, 68.